SANAT KİTABI

500 sanatçı
500 sanat eseri

yapı-endüstri merkezi

Türkçe Baskı:
YEM Yayın (Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları)
Cumhuriyet Cad. 329 Harbiye 80230 İstanbul
Tel: (0212) 247 41 85 - 230 29 19
Fax: (0212) 241 11 01 - 248 48 14

Birinci baskı (İngilizce) 1994

Birinci baskı (Türkçe) 1997

Türkçe Metin Editörü: Müren Beykan
İngilizceden çeviren: Mine Haydaroğlu
Redaksiyon: Derya Nüket Özer - Can Salluhi
Dizgi: Bahar Yerli

ISBN: 975-7438-46-4

Baskı: Singapore

Not

kısaltmalar
yak = yaklaşık
d = doğum
ö = ölüm
y = boy-yükseklik
e = en-genişlik
Ø = çap

Yayınevi, mümkün olan her yerde yapıtların ölçülerini vermeye çaba göstermiştir. Yayınlanan bazı freskler, büyük mekânları kapsayan çalışmalardan alınmış bölümlerdir. Gerçek boyutları vermek olanaksızdır; bu nedenle ölçüler bilinçli olarak gözardı edilmiştir.

SANAT KİTABI sanata yepyeni bir bakış açısı getiriyor. Bu pratik, bilgilendirici ve eğlenceli rehber kitap, ortaçağdan modern dönemlere kadar uzanan bir zaman diliminde A'dan Z'ye, 500 büyük ressam ve heykeltıraşı içeriyor. Her dönemin, okulun, görüşün ve tekniğin yetkin örneklerini biraraya getirerek, sanat tarihi sınıflandırmalarını geçmişe gömüyor. Yalnızca burada Michelangelo ile Millais, Picasso ile Piero della Francesca ve Rodçenko ile Rodin birarada yer alıyor. Her sanatçı tipik bir yapıtının tam sayfa renkli baskısının yanı sıra açıklayıcı ve aydınlatıcı bilgilerle tanıtılıyor. Sanatçılar arasında kurulan gönderme sistemi daha geniş bilgiye olanak sağlıyor. Son bölümde, sanat akımları ve teknik terimler sözlükleri ile uluslararası müze ve galeriler listesi yer alıyor.

Geleneksel sınıflandırmalara son veren SANAT KİTABI, sanata yepyeni ve özgün bir yaklaşım sunuyor: İşte benzersiz bir görsel kaynak kitabı ve çok yönlü zengin bir kültürün kutlaması.

Agasse Jacques-Laurent Nübye Zürafası

Bir zürafa ince, uzun boynunu Arap bakıcılarının elindeki kaseye doğru eğiyor. Arka planda iki Mısır ineği görülüyor. Erken 19. yüzyılda tacirler, iletişim bağlantılarının gelişmesi sayesinde çok uzak ülkelerin iç kısımlarına gidip, daha egzotik hediyelerle dönmeye başladılar. Getirdikleri zürafa, aslan ve leoparlar zengin arazi sahiplerine verilirdi. Bunların tablolarını yapması için de çoğunlukla, ayrıntılara gösterdiği özenle ünlenen Agasse seçilirdi. Kral V. George "zürafa ve bakıcıları"nın tablosu için Agasse'ye 200 sterlin ödemişti. Tablodaki silindir şapkalı kişi Edward Cross'dur. Cross, asillerin vahşi hayvan koleksiyonları için ülke dışından kuş ve hayvan sağlayan ünlü bir ithalatçıydı. İsviçre'de doğan Agasse, 1800 yılından sonra İngiltere'de yaşamış; av ve egzotik hayvan resimlerinde çok başarılı olmuş; ayrıca, birçok asilzadenin de at üstünde portresini yapmıştır.

☛ Audubon, Landseer, Longhi, Stubbs

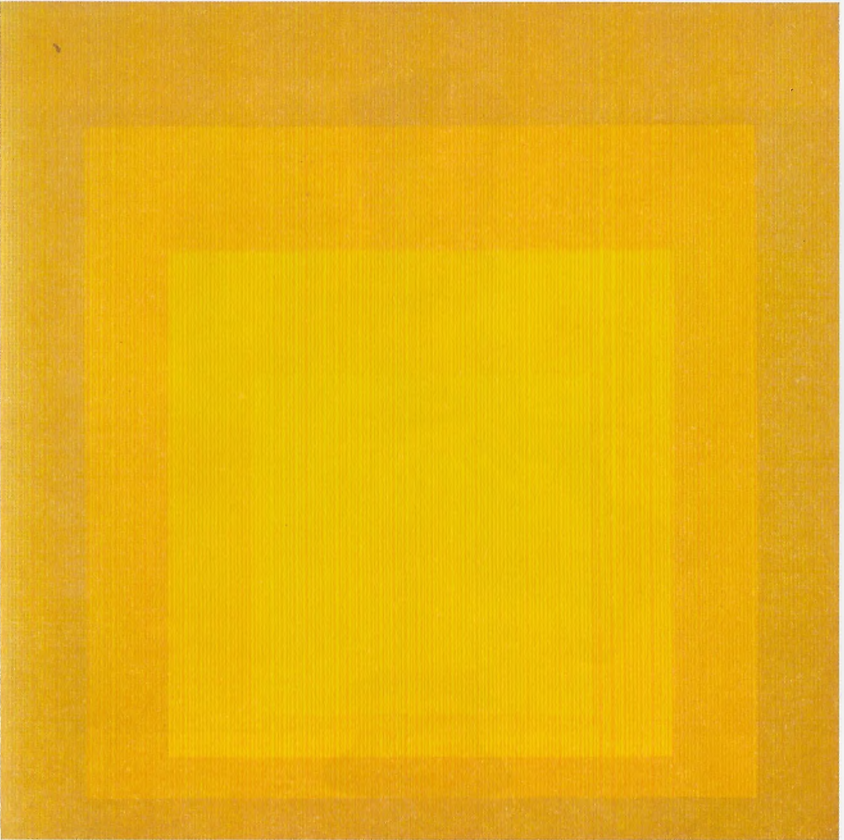
Jacques-Laurent Agasse. d Cenevre, 1767. **ö** Londra, 1848.
Nübye Zürafası. 1827. Tuval üzerine yağlıboya. **e**101.5 x **y**127 cm. Kraliyet Koleksiyonu, Windsor Şatosu, Windsor

Albers Josef

Kare'ye Saygı

İç içe konmuş dört sarı kare, katı biçimlerine karşın optik yanılsama yaratarak yüzer gibi görünmektedir. Her alan tek renge boyanmış; boya, bir bıçakla doğrudan tüpten alınarak uygulanmıştır. Albers'in en ünlü resim dizisinde yer alan bu tabloda saf renkten oluşan kareler görülür. Yaratılan optik yanılsama yapıtı Op Sanat'la ilişkilendirmektedir. Ancak, boyanın uygulanışı ve rengin kullanımı Ard-Ressamca Soyutlama *(Post-Painterly Abstraction)* anlayışını sergiler. Albers, 1920-23 arasında ünlü Bauhaus Okulu'nda öğrenim gördu. 1923'te aynı okulda öğretim görevlisi oldu. Hollanda doğumlu Albers, 1933'te ABD'ye yerleşti. Black Mountain College'de ve Yale Üniversitesi'nde ders verdi. Birçok öğrencisi ileriki yıllarda ünlü oldu. Etki uyandıran "Renk Etkileşimi" (*The Interaction of Color*) adlı kitabı 1963'te basıldı. Bu kitabında Albers, yaşamı boyunca kendisi için en önemli tema olan rengin algılanışı konusunu incelemiştir.

☛ Andre, Van Doesburg, Kelly, Klee, Reinhardt, Vasarely

Josef Albers. d Bottrup, 1888. ö New Haven, CT, 1976.

Kare'ye Saygı. 1964. Pano üzerine yağlıboya. e76.2 x y76.2cm.Tate Gallery, Londra

Algardi Alessandro

Kardinal Paolo Emilio Zacchia Büstü

Kardinalin zarif cübbesi, dantel kollukları, farklı bıyığı ve sakalı, izleyiciye hemen, onun seçkin bir kişi olduğunu anlatıyor. Bu mermerden portredeki canlılık Algardi'nin kardinali yakından gözlemlediğini göstermektedir. Algardı büstü, o dönemde gelenek olduğu üzere önce pişmiş topraktan biçimlendirmişti. Bu yöntem, pahalı bir malzeme olan mermere geçmeden önce yapıt üzerinde çalışma olanağı veriyordu. Barok dönemin sanatçısı olmasına karşın Algardi'nin üslubu, çağdaşı Gianlorenzo Bernini'nin gösterişli yaklaşımından daha yakındır. Bunun bir nedeni onun Roma'da çalışmaya başlamadan önce, Annibale Carracci'nin kuzeni ressam Lodovico Carracci'nin yanında öğrenim görmüş olmasıdır. Yüzyılın önde gelen İtalyan heykeltıraşlarından biri olan Algardi Roma'dayken pek çok önemli iş almıştı. Bunların arasında San Pietro Kilisesi'ndeki XI. Leo Mezarı ve Papa X. Innocentius'un tunç heykeli de bulunmaktadır.

☛ Bacon, Bernini, Carracci, Houdon, Manzù

Alessandro Algardi. **d** Bologna, 1595. **ö** Roma, 1654.

Kardinal Paolo Emilio Zacchio Büstü. yak1625/30. Mermer. **y**121cm. Museo Nazionale del Bargello, Floransa

Allston Washington

Göllü Manzara

Bir gölün yanında, üstünde bir insan figürünün de yer aldığı patika, izleyiciyi, ürpertici bir boşluk hissinin egemen olduğu bir manzaraya yöneltir. Ön plandaki bitkiler, ağaçlar ve budaklı ağaç gövdeleri çok ayrıntılı olarak, dikkatlice betimlenmiştir. Allston, Kuzey Amerika'nın Romantik ressamlarının en önemlisidir. Onun manzaraları Yeni Dünya'nın doğa harikalarını yüceltir. Sanatçı gençlik yıllarında Londra'da (yurttaşı Benjamin West'in öğrencisi olarak) ve Roma'da çalışmıştı. İlk manzara tablolarını, o dönemde İngiltere'de çok tutulan Fransız sanatçı Claude'dan esinlenerek yapmış; ancak, kısa sürede, daha çok J M W Turner ve John Martin'in tarzlarına benzeyen, aşırı duygu yüklü ve soylu bir manzara anlayışı geliştirmiştir. Allston'ın dinsel kitaplardaki temaları kullanarak yaptığı portre ve tablolar ona büyük ün kazandırmış, ama yazdığı şiirler pek beğenilmemiştir.

☛ Bierstadt, Claude, Cozens, Hodler, Martin, West, Turner

Washington Allston. d Charleston, SC, 1779. **ö** Cambridge, MA, 1843.

Gollü Manzara. 1804.Tuval üzerine yağlıboya. **e**130.2 x **y**96.5 cm. Museum of Fine Arts, Boston, MA

Alma-Tadema Lawrence

Gözlem İçin Uygun Bir Yer

Romalı üç kadın bir köşeden kadırgaların dönüşünü izliyorlar. Bu çekici tablo hem yüksekliği hem de güneşin sıcaklığını yansıtıyor. Kadınların giysilerinin dokuları, mermer çıkıntı ve tunç heykel ince ayrıntılara kadar betimlenmiş. Kadınları ve çok aşağıda görünen denizi ele alışında sanatçı karmaşık bir perspektif kullanarak büyük yeteneğini gösteriyor. 1870'de İngiltere'ye taşınmış Hollandalı bir ressam olan Alma-Tadema mesleğinde büyük başarı kazandı ve hem kişisel hem profesyonel açıdan zengin bir yaşam sürdü. Antik Roma, Yunan ve Mısır'ı anlatan Yeni-Klasik yapıtları Victoria döneminde çok popülerdi. Bunlar, onun arkeoloji ve sosyal tarih konularındaki bilgisini de yansıtıyordu. Alma-Tadema, aralarında Henry Irving'in 1901'de Londra'daki Lyceum Tiyatrosu'nda sahnelediği *Coriolanus*'un da bulunduğu birkaç oyun için sahne tasarımı da yapmıştır.

☛ Carpaccio, Leighton, Poussin, Waterhouse

Lawrence Alma-Tadema. d Drontyp, 1836. **ö** Wiesbaden, 1912.
Gözlem İçin Uygun Bir Yer. 1895. Tuval üzerine yağlıboya. **e**45 x **y**64.2 cm. Özel koleksiyon

Altdorfer Albrecht

İskender'in İssus Savaşı

Bir savaş sahnesine, geniş bir Alp Dağları manzarası egemen. Bu görkemli görünüm henüz başlamış muhteşem savaşın önemini, doğrudan savaşın üzerinde odaklanmadan vurgulamaktadır. Altdorfer, manzara üzerine odaklanarak, onu resmin en önemli öğesi yapan ilk sanatçılardan biriydi. Kompozisyonun ortasının biraz solunda, geniş bir pano Büyük İskender'in savaş arabasının üzerinde, yükseklerde asılı durmaktadır. Bu panoda İskender'in Darius'u yenerek zafer kazandığı yazılıdır. Savaş da, Altdorfer'in ustası olduğu canlı ayrıntılarla resmedilmiştir. Altdorfer, doğduğu kent Regensburg'da önemli bir kişi ve popüler bir mimardı. 1511'de Tuna boyunu ve Avusturya Alpleri'ni gezdiği bilinmektedir. Buralardaki izlenimleri kuşkusuz onun manzara eğilimini güçlendirmiştir. Altdorfer'in, öyküsüz, yalın manzaralar betimleyen pek çok çizimi ve oymabaskısı da bulunmaktadır.

☛ Dossi, Dürer, Leonardo, Patenier, Uccello

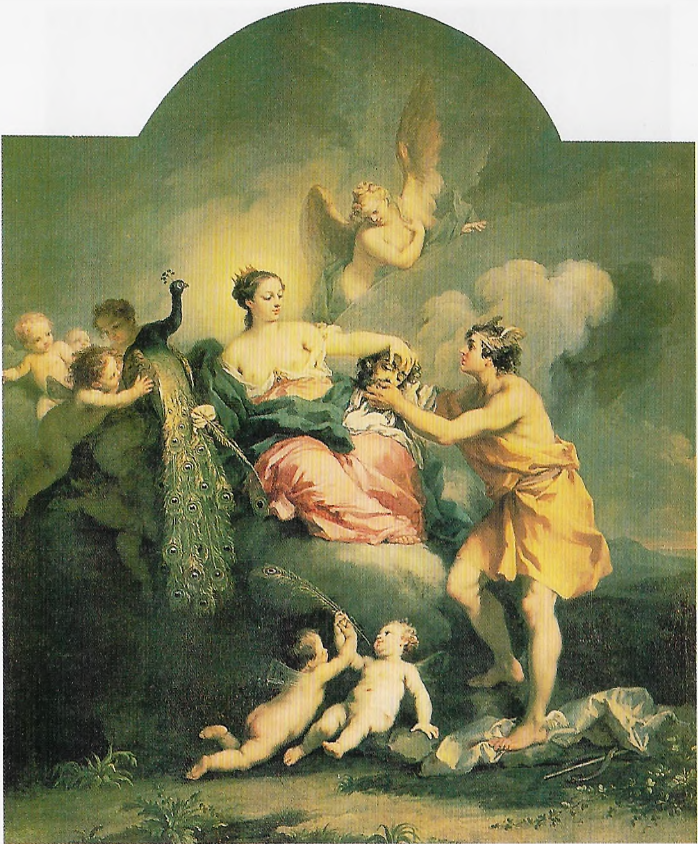
Albrecht Altdorfer. d Regensburg, yak1480. **ö** Regensburg, 1538.
İskender'in İssus'taki Savaşı . 1529. Pano üzerine yağlıboya. **e**120 x **y**132.7 cm. Alte Pinakothek, Münih

Amigoni Jacopo

Hera, Argos'un Başını Alıyor

Zeus'un karısı Hera 100 gözlü dev Argos'tan, kocasının aşığı olduğunu düşündüğü İo'yu izlemesini ister. Argos, Zeus'un emriyle Merkür tarafından öldürülür. Hera, devin anısına, onun gözlerini tavuskuşunun kuyruğuna yerleştirir. Bu tablo Hera'ya Argos'un başının verilişini göstermektedir. Tabloya egemen olan yumuşak, duyusal üslup, açık renkler ve zarif çizgiler, tipik Rokoko'dur. Amigoni ünlü ve başarılı bir portre ve tarihsel manzara ressamıydı. Diğer birçok Rokoko sanatçısı gibi Avrupa'nın pek çok yerinde, özellikle de İngiltere'de çalıştı. Londra'ya yaptığı çok kârlı bir geziden sonra Venedik'e dönüşünde, Canaletto'yu 1746'da İngiltere'ye gitmeye ikna edenin o olduğunu sanılmaktadır. Amigoni, İngiltere'de Covent Garden ve Moor Park'ta bezemeler yaptı. Daha sonra yaşamını kraliyet ailesinin ve soyluların portrelerini yaparak lüks içinde sürdürdü.

☛ Boucher, Fragonard, Gentileschi, Luini, Tiepolo

Jacopo Amigoni. d Venedik, yak1685. ö Madrid, 1752.
Hera, Argos'un Başını Alıyor. yak1730. Tuval üzerine yağlıboya. e304.8 x y396.2 cm. Moor Park, Rickmansworth

Andre Carl

Çinko Magnezyum Düzlem

Saf magnezyum ve çinkodan endüstriyel üretilmiş 36 kare plaka, döşeme üstünde ardışık yerleştirilmiş. Geleneksel heykel kavramının tersine, bu bağımsız parçalar hiçbir şekilde birbirlerine bağlanmamıştır; herbiri kaldırılıp bir başkasının yerine konabilir. Dikey bir strüktür yaratmak üzere de yapılmamışlardır; sadece yer üstünde durmaktadırlar. Geleneksel heykelde olduğu gibi mekânda ayakta durmuyor; görülmek için çaba harcamıyorlar, ama üstlerinde yürünmek üzere döşeme ile bütünleşiyorlar. Önceleri Frank Stella ve Constantin Brancusi'den etkilenen Andre 1960-64 arasında, değiştirilebilir standart birimlerin kullanıldığı Pennsylvania Demiryolları'nda çalıştı. 1960'ların ortalarından itibaren tuğla, köpük levha ve çimento blokları döşemeye yayarak gruplar oluşturdu. Birbirinin benzeri bu biçimler, basit matematik kurallar üzerine kuruludur.

☛ Albers, Brancusi, Judd, LeWitt, Long, Serra, Stella

Carl Andre. d Quincy, MA, 1935.

Çinko Magnezyum Düzlem. 1969.Çinko ve magnezyum. **e**182.9 x **y**182.9 cm. Baltimore Museum of Art, Baltimore, MD

Andrea del Sarto Meryem'in Göğe Yükselişi

Cennet ve yeryüzü, tabloyu ikiye böler. Üstte, Meryem Ana bir grup meleğin yardımıyla Cennet'e yükselmektedir. Altta, Aziz Thomas, Meryem'in bedeninin artık orada olmadığını görmek için mezarına bakarken, Havariler olayı şaşkınlıkla izlemektedir. Sahnenin önünde, kentin hamileri ve bu altar panosunun adlarına yapıldığı Aziz Nicolaos ve Azize Margaret diz çökmüşlerdir. Bu tablo, katı kompozisyonuyla Yüksek Rönesans döneminin tipik bir örneğidir. Floransalı sanatçıların çoğu gibi Andrea del Sarto da yetkin bir çizim ustasıdır. Böyle bir altar panosu yapmak için büyük olasılıkla her figürün pek çok eskizini yapmıştır. Döneminde "usta ressam" olarak tanınan Andrea del Sarto, Piero di Cosima'nın yanında eğitim gördü ve pek çok önemli fresk gerçekleştirdi. Soğuk, hayal gücünden yoksun bir ressam olarak tanımlanmıştır, ancak çok az sayıda 16.yüzyıl sanatçısı onun renk kullanımındaki uyuma ve teknik yeteneklerine sahipti.

☛ Fra Bartolommeo, Murillo, Perugino, Piero di Cosimo, Pontormo

Andrea del Sarto. d Floransa, 1486. ö Floransa, 1530.

Meryem'in Göğe Yükselişi. yak1526. Pano üzerine yağlıboya. e222 x y379 cm. Palazzo Pitti, Floransa

Fra Angelico

Meryem'e Müjde

Başmelek Cebrail, Meryem Ana'ya Tanrı'nın oğlunu doğuracağını söyler. Bu tablonun en önemli özellikleri dinginlik, düzen ve sadeliktir. Meryem dizlerinin üstüne çökmüş ve başını, Cebrail'in haberini alçakgönüllülükle kabul eder biçiminde eğmiştir. Bu fresk Angelico'nun keşiş olduğu San Marco manastırındaki bir hücrenin duvarına boyanmıştır (Fra Angelico, 1407'de Dominiken tarikatına girdi). Solda, martir Aziz Peter dua ederek bu sahneyi izlemektedir. Onun tabloda bulunuşu, izleyicinin de onun gibi Müjde'yi düşünmesini teşvik etmek içindir. Fra Angelico'nun yalınlaştırılmış güçlü biçimleri, ışığı ve rengi kullanımındaki duyarlılık Floransa sanatındaki gelişmelerin habercisidir. Yaşamı sırasında çok beğenilen bir dinsel konular ressamı olan sanatçı, Angelico (Meleksi) lakabını Hıristiyanlık konularını ele alan tablolarından dolayı kazanmıştı. İtalya'nın her yerinde çalıştı; Vatikan'da özel bir şapeli bezerken öldü.

☛ Martini, Piero della Francesca, Tintoretto

Fra Angelico (Guido di Pietro). d Vicchio di Mugello, yak1387 ö Roma 1455.
Meryem'e Müjde. yak1441-3. Fresk. e157 x y187 cm. Museo di San Marco, Floransa

Anguissola Sofonisba Kendi Portresi

Ressam kendini dine adamış, dürüst bir kadın olarak resmetmiş: Boynundaki haçla oynarken samimi bir ifadeyle bize bakıyor. Anguissola, Cenova ve Palermo'da önde gelen bir portre sanatçısıydı. Bu, 16. yüzyılda bir kadın için olağandışı bir başarıydı. Doğuştan soylu olan Anguissola oldukça genç yaşta üç yıl süren bir çıraklık dönemi geçirdi. İspanya'nın Alba Dükü, İspanya sarayının dikkatini Anguissola'ya çekince kraliyet ressamı ve İspanya kraliçesinin nedimesi oldu. İspanya kraliçesi bir mektubunda Anguissola'nın "döneminin ressamlarının hepsinden üstün, mükemmel bir portre ressamı" olduğunu yazmıştır. Anguissola kendisinin ve ailesinin pek çok portresini de yaptı. Tümünde özel bir yumuşaklık, aynı zamanda da doğrudan bir yaklaşım egemendir. Yaşamının sonuna doğru arkadaş olduğu genç Anthony van Dyck onun yaşlı bir kadın olarak resmini yapmıştır.

☛ Van Dyck, Ramsay, Sittow, Verrocchio, Vigee-Lebrun

Sofonisba Anguissola. d Cremona, yak1532. ö Palermo, 1625.
Kendi Portresi. yak1600. Tuval üzerine yağlıboya. e17 x y22 cm. Özel koleksiyon

Antonello da Messina

Aziz Hieronymus Çalışma Odasında

Aziz Hieronymus'un çalışma odasına açık penceresinden bakan izleyici azizi okumaya dalmış görür. Yalnızca sağdaki aslan duraksayarak dış dünyaya bakmaktadır. Antonello'nun Hollanda resminden etkilendiği düşünülebilir; raflardaki nesneler, karolu yer döşemesi; pencere kenarına konmuş kuşlar gibi ayrıntılar ile ışığın niteliği, Robert Campin ve Jan van Eyck'in tablolarındaki yoğun gerçekçiliği anımsatmaktadır. Antonello'nun İtalya'dan ayrıldığına ilişkin hiçbir kanıt yoktur, ama Hollandalı ustaların tekniklerini bildiği anlaşılmaktadır. Pek çok uzman onun yağlıboya teknikleri konusunda Van Eyck tarafından bizzat eğitildiğine ve bu "gizli" yöntemi İtalya'ya taşıdığına inanmaktadır. Öte yandan, Antonella'nın Milano'daki Flaman sanatçılardan etkilenmiş olması daha muhtemeldir. Antonella 1475-76 arasında, yenilikçi tekniğiyle Giovanni Bellini ve diğer çağdaşlarını büyük oranda etkilediği Venedik'te yaşamıştır.

☛ Giovanni Bellini, Campin, Van Eyck, Patenier, Reni

Antonello da Messina. 1456'da etkin. ö Messina, 1479.

Aziz Hieronymus Çalışma Odasında. yak1475-6. Pano üzerine yağlıboya. e36.5 x y46 cm. National Gallery, Londra.

Appel Karel

Maskeli Hayalet

Merkezdeki figür, gözlerini ve dişlerini şeytani bir ifadeyle izleyici üzerinde odaklamıştır. Boya, kalın, geniş fırça vuruşlarıyla uygulanmıştır. Kaba ve vahşi, ama mizah anlayışı ve çocuksu bir nitelik de içeren bir görüntü yaratılmıştır. Appel, boyayı uygulama eylemini, özgürleşme ve neredeyse duyusal bir deneyim olarak görür. Çılgın renk darbeleriyle ifade edilen saf enerji ile vahşi, meydan okuyucu konuları biraraya getirmekten çok hoşlanır. Resim, Kopenhag, Brüksel ve Amsterdam'dan gelen bir grup sanatçı tarafından 1948'de oluşturulan Kobra hareketinin tipik bir ürünüdür. Kobra sanatçıları, savaş sonrası Avrupa resmindeki soyutluğu, cansız ve pasif bularak reddetmişler; bunun yerine, çocuk resimlerinden ve mitolojik öykülerden esinlenmişlerdi. Günümüzde New York'ta yaşayan Appel parlak renkler kullanarak, coşkulu, temsili resimler yapmayı sürdürmektedir.

☛ Baselitz, Dubuffet, De Kooning, Pollock

Karel Appel. d Amsterdam, 1921.

Maskeli Hayalet . 1952. Tuval üzerine yağlıboya. e89 x y116 cm. Özel koleksiyon

Archipenko Alexander Yürüyüş

İlk bakışta soyut görünen bu heykele daha yakından bakılınca, yeşil yüzeyli tunçtan yapılmış, yürüyen bir kadın görmek mümkündür. Archipenko bu figürü, boşluklar ve oyuklar kullanarak yaratmıştır. Örneğin, kadının başı tunçla çevrelenmiş bir boşluktur. Söz konusu yapıt büyük olasılıkla Batı'nın heykel tarihinde, Klasik gelenekten radikal bir ayrılma gerçekleştirerek bu tür konstrüksiyon kavramlarını gündeme getiren ilk çalışmadır. Archipenko, insan biçiminin resmedilişinde geleneksel yaklaşıma meydan okuyan ve onu yeniden tanımlayan Kübizm akımıyla bağlantılıdır. Delikleri ve boşlukları insan figürüne yeni bir bakış açısı getirecek şekilde kullanması, Kübistler'in konuyu parçalamaya ve bir nesneyi aynı anda çeşitli bakış açılarından betimlemeye dayalı yöntemiyle koşuttu. Archipenko, uyguladığı heykel tekniklerini farklı malzemeleri biraraya getirerek geliştirmiştir.

☛ Braque, Gaudier-Brzeska, Giacometti, Lipchitz, Picasso

Alexander Archipenko. d Kiev, 1887. ö New York, NY, 1964.
Yürüyüş. 1912. Tunç y67.3 cm. Özel koleksiyon

Arcimboldo Giuseppe Yaz

Yakından bakıldığında bu tablo bir manavın düşü gibi görünüyor. Uzaktan bakıldığında bir insan kafası fark ediliyor. Tümüyle yaz meyve ve sebzelerinden yapılmış; armutlar, şeftaliler, kirazlar, erikler, hepsi mevcut. Portrelerinde çoğunlukla meyve ve sebzeleri kullanan Arcimboldo, garip resimlerini tencere, tava ve hatta işçi aletleriyle de yaratmıştır. En önemli yapıtlarını, peşpeşe birkaç Habsburg kralının emrinde Prag'da çalışırken tamamlamıştı. Arcimboldo'nun resim yapmanın yanı sıra, kutlamalar için dekorasyon tasarlamak, kralın koleksiyonu için sanat eserleri satın almak ve gariptir ki, su dağıtım sistemi tasarlayıp inşa etmek gibi başka kraliyet görevleri de vardı. Yapıtları biraz aptalca görünmesine karşın sık sık taklit edilmiştir. Ancak Gerçeküstücüler'in onu görsel oyunları seven bir sanatçı olarak değerlendirmesinden sonra ünlenmiştir.

☛ Dali, De Heem, Koons, Magritte

Giuseppe Arcimboldo. d Milano, 1527. **ö** Milano, 1593.

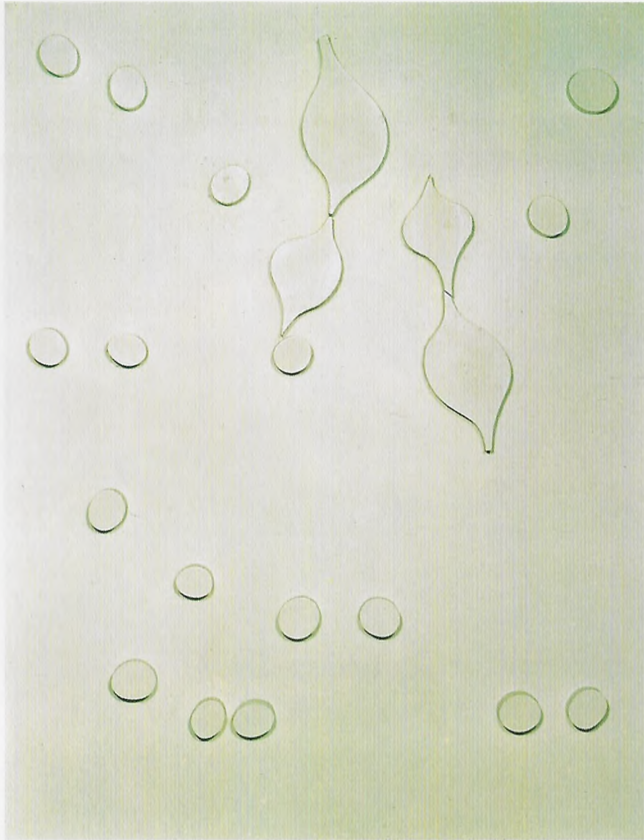
Yaz. 1573. Tuval üzerine yağlıboya. **e**63.5 x **y**76 cm. Musée du Louvre, Paris

Arp Jean

Yapraklar ve Göbekler, I

Küçük dairesel biçimler bu çalışmanın dinginliğini vurgulamakta; gölgeleri, kabartma halindeki biçimleri beyaz boyanmış ahşap zeminden ayırmaktadır. Rüzgârda yaprakların hareketini ya da cam üstüne düşen yağmur damlalarının doğal düzensizliğini çağrıştıran bu biçimler, hiçbir mantıksal düzeni olmayan ama uyumlu bir sistemle yerleştirilmiştir. Arp'ın çalışmaları organik biçimleri hatırlatan, çok şiirsel ve zarif, duyumsal heykelsi şekilleriyle belirgindir. Arp, 20.yüzyılın ilk yarısının birçok önemli sanat akımıyla, özellikle de Dada hareketiyle yakından ilgiliydi. 1916'da kurulan Zürih Dadacıları'nın Cabaret Voltaire'de gerçekleştirdikleri, olay yaratan, ünlü *happening*'lerinin çoğunda yer aldı. Spontane ve ilkel sanat arayışıyla şiirler yazdı, kolajlar yaptı, ahşap kabartmalar (bu örnekteki gibi) gerçekleştirdi.

☛ Cornell, Hepworth, Mondrian, Schwitters

Jean Arp. d Strasbourg, 1886. ö Basel 1966.

Yapraklar ve Göbekler, I. 1930. Boyanmış ahşap. e81 x y101 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Audubon John James

Pembe Kaşıkçı

Kaşığa benzeyen tuhaf gagasından şahane pembe tüylerine kadar bu kuş büyük bir özenle betimlenmiş. Audubon'un Kuzey Amerika'da gözlemlediği kuşları sınıflandırma isteği ile titiz bilimsel araştırma biraraya gelince, 435 levhalık illüstrasyon içeren "Amerika'nın Kuşları" *(Birds of America)* kitabı ortaya çıktı. Audubon, Fransız Yeni-Klasikçi Jacques Louis David ile birlikte resim eğitimi gördü. Bir ressam olarak yeteneklerini, kuşbilim tutkusuyla birleştirerek eğitimini kullanabileceği pratik bir alan buldu. Kuşlarla ilgili kitabı Kuzey Amerika'yı kapsamasına karşın Audubon, baskı için gerekli parayı bulmak üzere İngiltere'ye gitmek zorunda kaldı. Sonuçta hem Amerika'da hem de İngiltere'de basılan kitap, güzel bir sanat yapıtı olduğu kadar önemli bir bilimsel doküman olarak da değerini korumaktadır. Audubon, yaşamının son yedi yılını yetkin illüstrasyon yeteneğini doğa bilgileriyle birleştiren "Amerika'nın Dört Ayaklıları" *(The Quadrupeds of America)* adlı ek cildi oluşturmak için harcadı.

☛ Agasse, Catlin, J-L David, Stubbs

John James Audubon. d Les Cayes, Haiti, 1785. ö New York, NY, 1851.

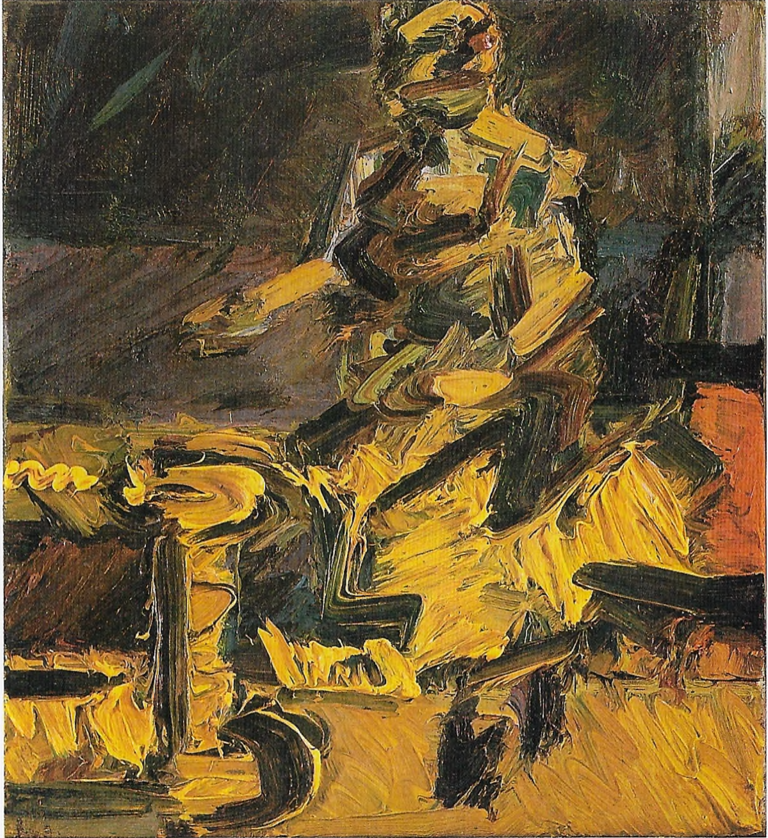
Pembe Kaşıkçı. 1835-8. Kâğıt üzerine oymabaskı. **e**95.2 x **y**64.7 cm. " *Birds of America*" kitabından, 1835-8, Cilt 4

Auerbach Frank

Atölye VI'da Oturan J Y M

Sanatçının sürekli modellerinden birinin portresi olan bu tablonun yüzeyi kırıştırılmış ıslak gazetelere benziyor. Auerbach bu tekniğiyle ünlenmiştir. Fırça dolusu boya resim yüzeyinde şiddetle gezdirilerek kollar ve bacaklar, gözler ve yanaklar oluşturulur. Bunlar dingin yapıtlar değildir; tersine izleyiciyi, fıstık ezmesi gibi kalın ve duyumsal hareketlerin dünyasına davet ederler. Auerbach, Londra Okulu'nun üyesidir, ama boyayı, grubun öteki sanatçılarından farklı kullanır. Kalın tabakalar uygular ve sonra onları kazır, konusunu boya ve yüzeyle böyle oynayarak yaratır. Auerbach'ın her gün sabahtan akşama kadar çok disiplinli çalıştığı bilinmektedir. Atölyesi, arkadaşı Leon Kossoff'tan devraldığı 1954'ten beri hiç değişmemiştir.

☛ Bacon, Kitaj, De Kooning, Kossoff, Sutherland

Frank Auerbach. d Berlin, 1931.
Atölye VI'da Oturan J Y M. 1988. Tuval üzerine yağlıboya. e50.8 x y55.9 cm. Özel koleksiyon

Avercamp Hendrick

Bir Kasaba Yakınındaki Buzda Manzara

Bütün bir kasaba halkı donmuş göl üstünde eğleniyor görünmektedir. Bu resim kuzey kışlarının dondurucu gökyüzünü muhteşem bir şekilde hissettiriyor. Figürlerin çoğunda, örneğin sol alttaki kırmızı kuşaklı kadındaki gibi, ayrıntılara verilen önem, resmi eğlenceli kılarak canlandırıyor (Avercamp'in, sağır olması nedeniyle çok keskin bir görsel duyarlılığa sahip olduğu ve çok ayrıntılı resimleriyle hikayeler "anlattığı" söylenir). 17.yüzyılda Hollanda'da Protestanlık reformları sonucunda orta sınıfta yükselme, kilise egemenliğinde de düşüş ortaya çıkmıştı. Bu, ressamları yeni özel koleksiyoncular için küçük boyutlu tablolar üretmeye yöneltti. Avercamp, üslup açısından Jan Bruegel'inkilere benzeyen kış sahneleriyle ünlenmiş ve ışık etkileri üzerindeki dikkatli gözlemleri resimlerine büyük değer sağlamıştır. Sanatçı, 17.yüzyıl Hollanda'sında gerçekçi manzara resminin öncülerindendir.

☛ J Bruegel, Cuyp, Van Goyen, Lowry, Raeburn, Ruisdael

Hendrick Avercamp. d Amsterdam, 1585. **ö** Amsterdam, 1634.
Bir Kasaba Yakınındaki Buzda Manzara. yak1615. Pano üzerine yağlıboya. **e**90 x **y**58 cm. National Gallery, Londra

Diego Velázquez'in ünlü portresine dayanan bu korkunç figür, yastıksız bir tahta benzeyen, tüp biçimli bir konstrüksiyonda hapsolmuş, acı çeken, kan içindeki papayı betimliyor. Dramatik dikey fırça vuruşlarıyla boyanmış arka plan, yumruklarını sıkmış, çaresizce haykıran figürü zalimce belirsizleştiriyor. Bacon'ın kaynakları ve konuları çoğunlukla gerçek ya da geleneksel imgelere (örneğin eski ustaların tabloları, gazete fotoğrafları, film kareleri ya da X-ışınları) dayalı olmasına karşın, bunları ele alış biçimi şok edici sapkınlıktadır. Bu resminde olduğu gibi Bacon, itici ve bazen iğrenç olanı vurgulamış, kabus kıvamında bir yoğunlukla insan ruhunun derinliklerini ortaya çıkarmıştır. Erken çalışmaları Graham Sutherland'ınkilere benzetilse de Bacon özgün bir üslup geliştirmiş ve en çok insan figürünü deforme ettiği korkunç resimleriyle tanınmıştır.

☛ Bosch, Manzù, Soutine, Sutherland, Velázquez

Francis Bacon. d Dublin, 1909. ö Madrid, 1992.

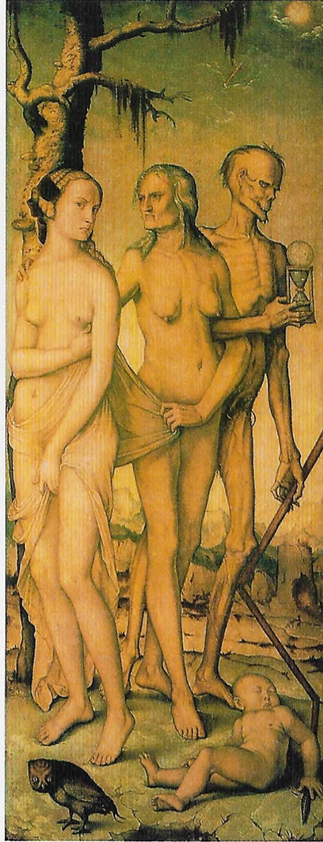
Velázquez'in Papa X. Innocentius Portresi Üzerine Çalışma. 1953. Tuval üzerine yağlıboya. e118 x y153 cm. Des Moines Art Center, Des Moines, IA

Baldung Hans

İnsanın Üç Yaş Dönemi ve Ölüm

Bu dört figür insanın üç yaş dönemi için bir alegoridir. Ölüm, elinde kum saati tutan bir iskelet olarak resmedilmiş. Onun çevresinde, uyuyan bir bebek (bebeklik), genç bir kız (gençlik) ve yıpranmış bir yaşlı kadın (yaşlılık) yer alır. Baldung üretken bir çizim ustasıydı. Bu resimdeki figürlerin gerçeğe yakınlığı onun çıplak insan figürü üzerinde çalıştığını göstermektedir. Hocası Albrecht Dürer gibi Baldung da hem ressam hem baskı sanatçısıydı. Pek çok zengin gravür yapmış; aynı zamanda vitraylar tasarlamış ve kitap resimlemiştir. Hieronymus Bosch gibi Baldung da, dönemin dehşet ve acılarını fantezi kullanarak dışa vuran sanatçılardandır. Baldung'un en önemli işlerinden biri Freiburg Katedrali altarı için, 1516 yılında yaptığı panolardır. Sanatçı Strasbourg'da zengin ve etkin bir kişi olarak ölmüştür.

☛ Bosch, Cranach, Dürer, Ribera

Hans Baldung. d Schwäbisch-Gmünd, yak1484. **ö** Strasbourg, 1545.
İnsanın Üç Yaş Dönemi ve Ölüm. 1539. Pano üzerine yağlıboya. **e**61 x **y**151 cm. Museo del Prado, Madrid

Balla Giacomo

Kırlangıçların Uçuşu

Sanatçının penceresinin dışında bir kırlangıç sürüsü uçar ve dalışlar yapar. Balla, kuşların hızını ve hareketini, onları birbiri ardına, kesin bir düzen içinde yerleştirerek canlandırmıştır. Panjurların katı düzenini, kuşların sürekli hareketiyle karşıtlık yaratmak için resme katmıştır. Balla, 1912'den 1913'e dek kaldığı Düsseldorf'ta bir dizi kırlangıç resmi yaptı. Bu tablo, modern dünyanın dinamizminin simgesi olarak hareketin tasviriyle ilgilenen İtalyan Gelecekçileri'nin yapıtlarının iyi bir örneğidir. Balla, Gelecekçilik akımıyla ilişkisini Mart 1910'da resmen açıkladı. Gino Severini, Umberto Boccioni ve Carlo Carrà ile birlikte, hareketi, aynı biçimi tekrar tekrar kullanarak (örneğin bir video filminden görüntüleri) betimleme yolunu geliştirdi. 1931'de bu tarz resimden uzaklaşan Balla, daha figüratif bir yaklaşıma yönelmiştir.

☛ Boccioni, Braque, Carrà, Catlin, Feininger, Gris, Severini

Giacomo Balla. d Torino 1871. ö Roma, 1958.

Kırlangıçların Uçuşu. 1913. Kâğıt üzerine tempera . e76.2 x y50.8 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Balthus

Kız ve Kedi

Yalın bir sahne: buluğ çağında bir kız, ayak ucunda, halinden memnun bir kedi ile yalın ve kasvetli bir iç mekânda oturmaktadır. Ancak, resim nedense rahatsız edicidir; belki de erotik tonlamalarından dolayı. Masum bir kıza mı yoksa cinsel açıdan gelişmiş bir genç kadına mı bakıyoruz? Gerçekte, Balthus'un burada yakaladığı, kedinin simgelediği çocuk masumiyetinin yerini yetişkinliğin yeni, cinsel duygularına bıraktığı buluğ çağının rahatsız edici niteliğidir. Bu, tablodaki tek ışığın kızın uyluklarına yöneltilmesiyle vurgulanmıştır. Balthus resmî bir sanat eğitimi almamıştı, ama Eski Ustalar'ı çalışmış, Pierre Bonnard ve André Derain gibi sanatçılar tarafından da teşvik edilmişti. Özellikle, buradaki örnekte olduğu gibi, genç kızları uyurken, hayal kurarken ya da loş bir mekânda kitap okurken gösteren erotizm yüklü resimleriyle tanınır.

☛ Bonnard, Derain, Foujita, Rego, Schiele, Sherman

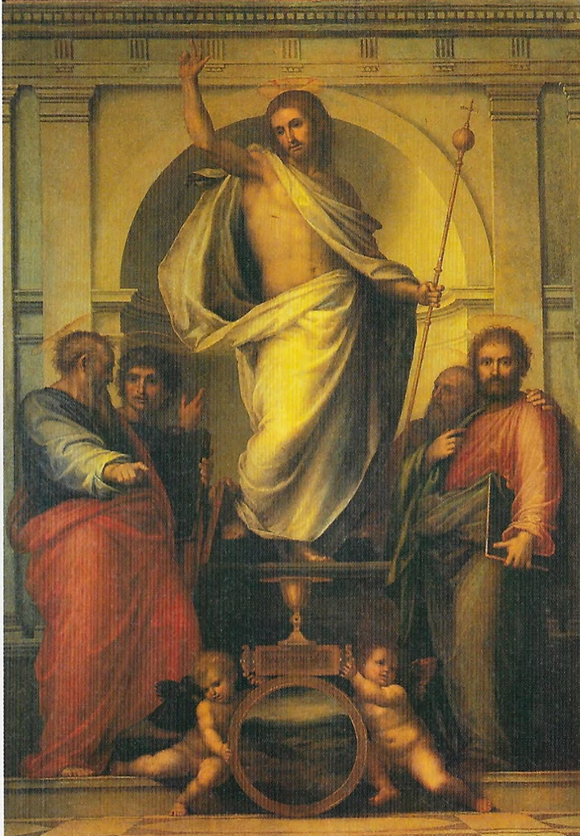

Balthus (Balthazar Klossowski de Rola). d Paris, 1912.
Kız ve Kedi. 1937. Pano üzerine yağlıboya. e78 x y88 cm. Özel koleksiyon

Fra Bartolommeo Yeniden Dirilen İsa ve Azizler

Dalgalanan kıvrımlar, İsa'nın kalkık kolu, işaret eden kollar ve dönük başlar, resimdeki hareket duygusunu güçlendiriyor. Kompozisyona, izleyiciyi ibadete ve düşünmeye özendiren güçlü İsa figürü egemen. Fra Bartolommeo, Floransa'da resim eğitimi gördü. Burada, karizmatik ve tartışmalı Dominiken rahibi Savonarola'nın vaazlarından etkilendi; o kadar ki Savonarola 1498'de yakılarak idam edilince Dominiken kilisesine katıldı. Fra Bartolommeo adını da o zaman aldı (Daha önce Fra Baccio della Porta olarak biliniyordu). Yaptığı çıplak figür resimlerinin ve çizimlerinin tümünü günah olduğu için yok ettiği söylenir. Michelangelo ve Raffaello'nun arkadaşı olan Fra Bartolommeo, Leonardo da Vinci'nin yapıtlarını çalışmış ve dinsel konular hakkında dahice resimler yapmıştır.

☛ Carracci, Leonardo, Michelangelo, Raffaello

Fra Bartolommeo (Baccio della Porta). d Floransa, yak 1474. ö Floransa, yak1517.
Yeniden Dirilen İsa ve Azizler. 1516. Tuval üzerine yağlıboya. e204 x y284 cm. Palazzo Pitti, Floransa

Baselitz Georg

Daha Çok Sayıda Sarışın

Kalın siyah bir çerçeve içinde hapsedilmiş bu baş aşağı çıplak kadın figürü sert parmak ve fırça vuruşlarıyla yapılmış. Kalın siyah boyanın güçlü etkisi sanatçının doğrudan tuval üstünde yürümesiyle sağlanmış. Baselitz kadını kabaca, şefkat ya da incelikten uzak resmetmiştir. Renge boğulmuş kadın görüntüsü katı ve yalındır, ilgiyi dağıtan hiçbir ayrıntı yoktur. Bu *avant-garde* sanatçı, bağıran ya da bağırma hareketi yapan ve her tabloda tekrarlanan bir figürün yer aldığı teatral dekorları resmetmekten hoşlanıyor. Baş aşağı dönmüş figürler ve renkli, serbest fırça vuruşları kullanarak şiddet dolu, özellikli imgeler boyuyor. Ayrıca, büyük bir ahşap kütlesinden yontup çıkardığı ve çoğunlukla kırmızı pigmentle sıvadığı heykeller de yapmaktadır. Yapıtları bir ölçüde saldırgan ve dışavurumcu olan Baselitz'in tablolarından biri savcı tarafından "bazı izleyiciler üzerinde cinsel arzular uyandırabilir" gerekçesiyle alıkonmuştur.

☛ Van Gogh, Fautrier, Kiefer, De Kooning, Polke

Georg Baselitz. d Sachsen, 1938

Daha Çok Sayıda Sarışın. 1992. Tuval üzerine yağlı boya. e130 x y162 cm. Anthony d'Offay Gallery, Londra

Basquiat Jean-Michel İsimsiz

Kabaca çizilmiş figürler, el yazısı deyişler ve bilimsel formüller, çok renkli bir arka plan üstünde karışık bir şekilde biraraya getirilerek renk ve şekillerden oluşan bir görsel karmaşa yaratılmış. İlkel ve çocuksu imgeler Basquiat'nin graffiti sanatıyla yakınlığını yansıtır. Bu resim, sanatçının köklerinin bulunduğu New York yeraltı dünyasının arındırılmış hali gibi görünüyor, çok sayıda etnik gruptan oluşan *"hip-hop"* kültürünü çağrıştırıyor, ve kentteki sokak yaşamının hızlı ve kaotik gerçekliğini, birbirinden bağımsız bir dizi resimle ve yazılarla yansıtıyor. Basquiat, graffiti sanatçıları olarak tanınan ve bazıları New York metrosunda çalışan bir grubun üyesiydi. Gerçekten de kısa süren kariyerine kamu duvarlarına graffiti yaparak başladı. Çok kısa bir sürede uluslararası üne kavuştu ve 1980'lerin ortasındaki sanat patlamasının da yardımıyla çok ünlendi. 26 yaşında aşırı uyuşturucudan öldü.

☛ Dubuffet, Gaudier-Brzeska, Rauschenberg, Twombly

Jean-Michel Basquiat. d New York, NY, 1960. ö New York, NY, 1986.

İsimsiz. 1984.Tuval üzerine akrilik, ipek baskı ve yağlı çubuk boya. **e**195.6 x **y**223.5 cm. Jean-Michel Basquiat Malikânesi

Bassano Jacopo

Nuh'un Gemisine Giren Hayvanlar

Gündoğumu öncesi, Nuh ve ailesi kalabalık hayvan kitlesini yönlendirerek ikişer ikişer gemiye alıyor. Gemi tablonun önemli bir parçası değil, sanatçı yalnızca yan tarafını ve kapısını göstermiş. Onun yerine, harika hayvanlar geçidi üzerinde odaklanmış. Hayvanlar o kadar gerçek ve canlı görünüyorlar ki neredeyse tuvalden dışarı fırlayacaklar. Bu muhteşem hayvan koleksiyonunu yaratmak için Bassano bütün hayvan türlerini çalışmış olmalı; köpekleri, kedileri, hatta hindileri bile. Çok verimli bir çizim ustası olan Bassano renkli tablolarını tasarlarken parlak tebeşirler kullanırdı. Erken çalışmaları biraz taşralı görünür, ama zaman içinde üslubu değişmiş, Tintoretto ve Veronese gibi Venedikli ustaların renklendirme teknikleri ile Francesco Salviati gibi Orta İtalya ustalarının canlı figürlerinin sofistike bir sentezine dönüşmüştür. Bassano'nun dört oğlu da babalarının izinde gittiler, ancak yalnızca biri, Francesco, başarılı bir ressam oldu.

☛ Hicks, Salviati, Savery, Tintoretto, Veronese

Jacopo Bassano (Jacopo da Ponte). d Dal Ponte, yak1510. **ö** Bassano, 1592.

Nuh'un Gemisine Giren Hayvanlar. yak1590. Tuval üzerine yağlıboya. **e**265 x **y**207 cm. Museo del Prado, Madrid

Batoni Pompeo

Thomas William Coke

Tüylü bir şapka ile tamamlanan, kenarları dantel ve fiyonklarla süslü, zengin bir ipek takım, tablodaki figürün yetkin giysisini oluşturuyor. Venüs heykeli, sütunlar ve kırık alınlık izleyiciye burasının Roma olduğunu belirtiyor. 18.yüzyılın zengin centilmen tanımına tümüyle uyan Thomas Coke eğitimini, Avrupa kıtasında yaptığı geleneksel Büyük Tur'la tamamlamıştı. Batoni'nin kendisi de 18.yüzyıl Roma resim okulunun en zengin ve başarılı ressamlarından biriydi. Aldığı işlerin çoğu seçkin yabancılardandı. Özellikle papaların, kralların ve İngiliz üst sınıfından kişilerin portreleriyle ünlenmişti. Üst sınıf İngilizler için Büyük Tur'dan dönerken Batoni'nin portrelerini anı olarak götürmek "şarttı". Batoni, Papa'nın sanat koleksiyonunun küratörlüğünü yapıyordu. Evi sanatsal, entelektüel ve sosyal tartışmalar için bir merkez olmuştu.

☛ Dobson, Hilliard, Kneller, Moroni

Pompeo Batoni. d Lucca, 1708. **ö** Roma, 1787.

Thomas William Coke. 1774. Tuval üzerine yağlıboya. **e**170.3 x **y**245.8 cm. Holkham Hall, Norfolk

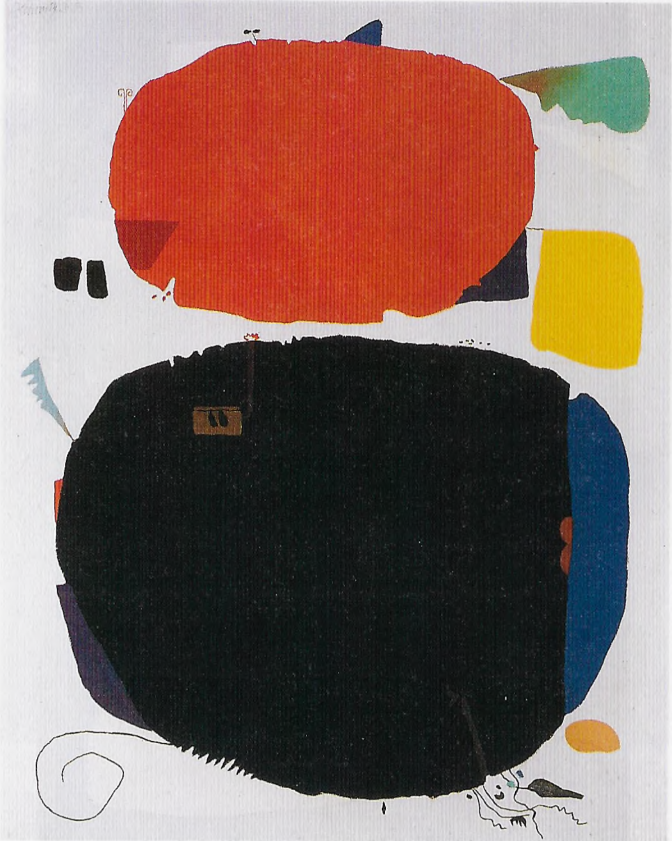
Baumeister Willi

Kırmızı Projektörlü Havantopu

Bu tablonun yüzeyinde büyük, yumurta biçimli renk lekeleri görünüyor. Hem biçim hem renk açılarından birbirleriyle ilişkilerinin belirsizliği gerginlik ve rahatsızlık duygusu yaratıyor. Ana bloklara ince, hassas çizgilerle bağlanmış küçük eklemeler matematiksel olarak oluşturulmuş organik büyümeler gibi görünüyor. Erken çalışmalarında Fernand Léger ve diğerlerinden etkilenen Baumeister sonraları, "Soyut Gerçeküstücülük" adıyla anılan, kendine özgü bir anlatım geliştirdi.

Baumeister sanat felsefesiyle yakından ilgileniyor, serbestçe düşlenen biçimlerin insanlığın derinlerdeki ilkel köklerine ilişkin imgeler sağlayacağına inanıyordu. Bu düşüncelerini 1947'de yayımlanan "Sanatta Bilinmeyen" *(Das Unbekannte in der Kunst)* adlı kitabında açıklamıştır. Baumeister'in resimleri tamamen konusuz değildir, ama "başka" gerçekleri anlatmaları amaçlanmıştır.

☛ Arp, Dali, Heron, Léger, Matisse, Miró

Willi Baumeister. d Stuttgart, 1889. ö Stuttgart, 1955.

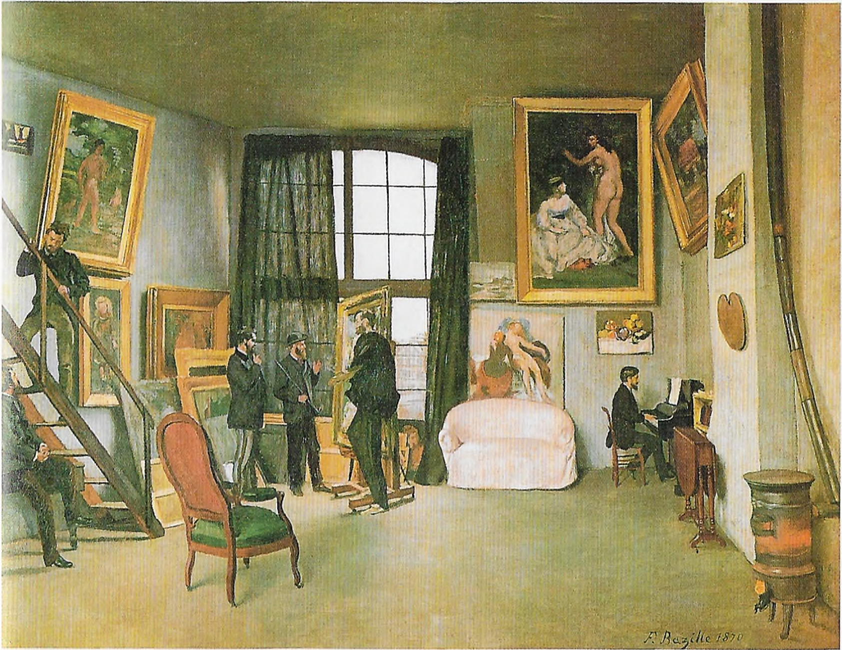
Kırmızı Projektörlü Havantopu. 1953. Tahta üzerine yağlıboya. e81 x y100 cm. Özel koleksiyon

Bazille Frédéric

Sanatçının Condamine Sokağı Üzerindeki Atölyesi

Bazille atölyesinde sanatçı arkadaşları Edouard Manet ve Claude Monet'ye (şapkalı) tablolarından birini gösteriyor. Solda Pierre Auguste Renoir (oturan), yazar Emile Zola (merdivenlerde duran) ile sohbete dalmış. Bu tablo, sanatçının yaşadığı dönemin dünyasına, arkadaşlarına ve günlük çevresine büyüleyici bir bakış. Tablo ayrıca Bazille'in cesur figürlerini ve sanatçının imzası haline gelen rengin geniş alanlar olarak kullanımını da yansıtıyor. İlk İzlenimci serginin açılışından dört yıl önce ölmesine karşın Bazille, günlük yaşamla ilgili gözlemlerini belgeleyen yeni tür resimleriyle İzlenimcilik'e bağlıdır. Prusya ile yapılan savaş sırasında, henüz 29 yaşındayken öldürüldüğünden resimlerinin sayısı azdır. Ölümü bu resminin, Salon olarak tanınan Fransız Akademisi tarafından reddedilmesinden kısa süre sonraya rastlar.

☛ Manet, Monet, Renoir, Sisley, Teniers

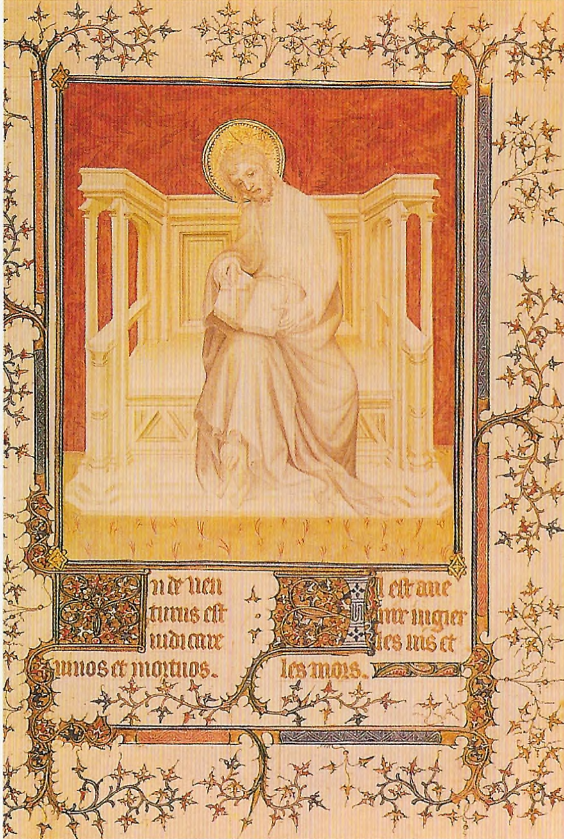
Frederic Bazille. d Montpellier, 1841. **ö** Beaune-la-Roland, 1870.

Sanatçının Condamine Sokağı Üzerindeki Atölyesi. 1870. Tuval üzerine yağlıboya. **e**112 x **y**97 cm. Musée d'Orsay, Paris

Beauneveu André — Aziz Filippo

Aziz Filippo süslü Gotik bir taht üzerinde oturuyor. Sanatçı onun sakallı yüzüne ve yerlere kadar uzanan giysisinin kıvrımlarına özel bir dikkat göstermiş. Gerçekçi bir perspektif oluşturmak için taht geriye doğru daraltılmış, ama aziz oturduğu yerde, hiçbir şeyle bağlantısı yokmuş ya da yerçekiminin dışındaymışcasına biçimsiz bir şekilde yüzüyor gibi görünüyor. Bu resim Berry dükü Jean için yapılmış bir Mezmurlar kitabına aittir. Dük, sahip olduğu elyazmaları koleksiyonuyla gurur duyan, büyük bir sanat hamisiydi. Bu koleksiyonu içinde Limbourg Kardeşler'in muhteşem dua saatleri kitabı *Très riches heures du duc de Berry* de bulunuyordu. Mezmurlar kolay taşınabilmeleri için çok küçük yapılıyordu. Beauneveu'nun bu elyazması üzerine çalıştığı sıralarda Rönesans Fransa'sında dinsel yapıtların resimlenmesinde bir "canlandırmacılık" *(revivalism)* yaşanıyordu.

☛ Antonello, Van Eyck, Fouquet, Limbourg

Andre Beauneveu. 1361'de Valenciennes'de etkin. öValenciennes, yak1402.

Aziz Filippo. yak1380/5. Parşömen üzerine tezhip. e10 x y12.7 cm. Bibliotheque Nationale, Paris

Beccafumi Domenico

Lucomo'nun Karısı Tanaquil

Modelin elbisesinin ve saçının biçimi onun bir Antik Romalı olduğunu yalanlıyor; kadın onu Tanaquil olarak tanımlayan bir yazıta işaret ediyor. Tanaquil kocasını, Kral Tarquinius Priscius olarak MÖ 616'dan 578'e kadar egemen olduğu Roma'ya gitmeye teşvik etmişti. Rönesans döneminde Tanaquil cesareti ve dayanıklılığından dolayı hayranlık duyulan, dikkate değer bir tarihi kişilik olarak görülmüştür. Yumuşak renkler ve uzatılmış biçimlerle Tanaquil ince ve duyarlı bir üslupla gösteriliyor. Bu öğeler Maniyerizm'in en önemli özellikleri olmuştur. Hayal gücü yüksek bir sanatçı ve çizim ustası olan Beccafumi Siena'daki kiliselere yaptığı çok sayıdaki resim ve freskle tanınır. Bu örnekte anlatım bulan düşünceleri, Siena resminin tipik parlak ve dekoratif renkleriyle birleştirmeyi başarmıştır. Beccafumi özellikle Siena Katedrali içinde, Eski ve Yeni Ahit'ten sahnelerin yer aldığı mermer döşeme ile ünlüdür.

☛ Cranach, Goya, Parmigianino, Pontormo, Rosso Fiorentino

Domenico Beccafumi. d Valdibiena, yak1486. ö Siena, 1551.

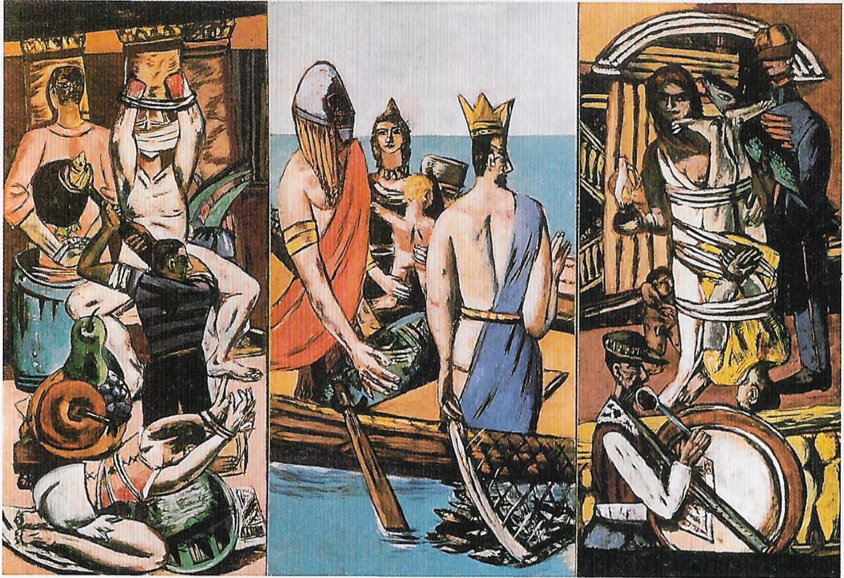
Lucomo'nun Karısı Tanaquil. yak1520. Pano üzerine yağlıboya. e53 x b92 cm. National Gallery, Londra

Beckmann Max

Ayrılış

Bu triptikte dehşet ve şiddet ile ciddiyet ve barış yalın bir karşıtlıkla yan yana getirilmiş. Sol ve sağ panolarda erkeklerin ve kadınların acılara maruz kaldığı işkence ve aşağılama içeren kabus sahneleri betimlenirken, orta panoda sonsuz görünen bir denizin mavisi içinde tinsel figürler resmedilmiş. Bu yapıtın Beckmann'ın gerçekleştirdiği dokuz triptiğin en güçlüsü olduğu kabul edilir. Resim, Naziler'in yükseldiği ve buna bağlı gelişen kısıtlama ortamının sanatın geleceği konusunda kuşkular yarattığı erken 1930'lar Almanya'sındaki politik çalkantıyı yansıtıyor. Tablo sanatçının duygularını güçlü bir şekilde aktardığı için Dışavurumculuk'un örneklerinden biri olarak düşünülebilir, ancak Beckmann hiçbir akıma katılmadı. 1938'de politik zulüm nedeniyle Amsterdam'a gitti. Yaşamının son üç yılını, çağdaş Alman sanatının etkisinin yayılmasında rol oynadığı ABD'de geçirdi.

☛ Bosch, Ensor, Heckel, Kokoschka, Orozco, Siqueiros

Max Beckmann. d Leipzig, 1884. **ö** New York, NY, 1950.
Ayrılış. 1932-5. Tuval üzerine yağlıboya. **e**314 x **y**215.5 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Bellini Gentile

San Lorenzo Köprüsü Yakınında Gerçek Haç Mucizesi

Rönesans Venedikliler'i kentlerinden büyük gurur duyuyorlardı ve burada özel olayların betimlenmesi için sanat yapıtı ısmarlanması çok olağandı. Resimde gösterilen "mucize", sanatçının Venedik'teki günlük yaşamını ve kendi sanat yeteneğini sergilemek için bir bahane olarak kullanılmış. Gondolcular, keşişler, sosyete hanımları ve beyleri ile saraylar ve kanal, Gentile'nin yaşadığı ve çalıştığı güzel kentin birer parçasıdır. Sahne hoş ayrıntılarla doludur: hanımların mücevherleri ile bacaların tuğlaları aynı ustalık ve ilgiyle betimlenmiş. Ayrıca, sanatçı sahneye, kalabalığın içindeki figürleri belirginleştiren ve binaları aydınlatan yumuşak bir ışık vermiş. Gentile, babası Jacopo ve kardeşi Giovanni ile birlikte Venedikli ünlü bir ressamlar ailesindendi. 1479'da İstanbul'a giderek Fatih Sultan Mehmed'in sarayında çalışmış ve sultanın portresini yapmıştır.

☛ Giovanni Bellini, Bellotto, Canaletto, Guardi, Hiroşige

Gentile Bellini. d Venedik, yak1429. **ö** Venedik, 1507.

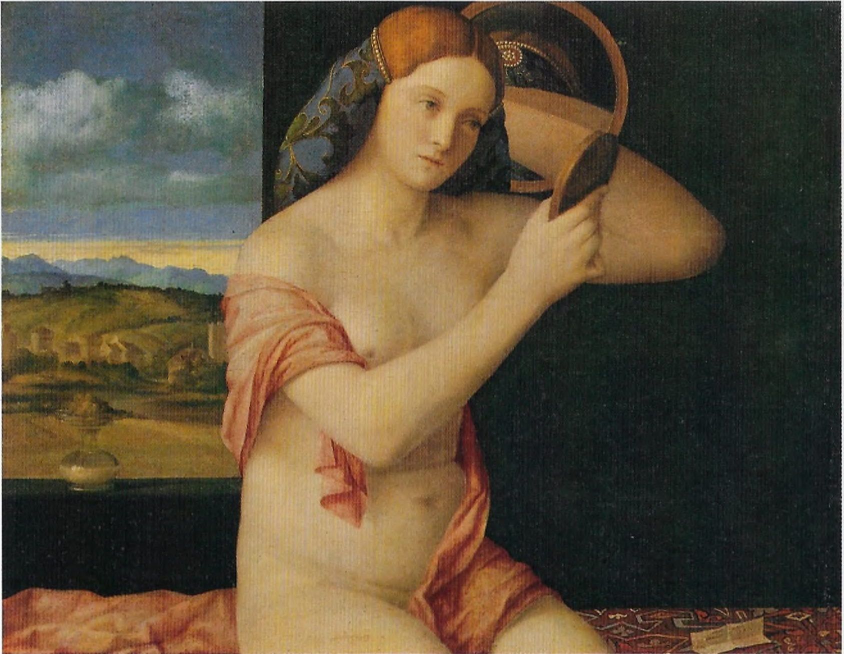
San **Lorenzo Köprüsü Yakınında Gerçek Haç Mucizesi.** 1500. Tuval üzerine yağlıboya. **e**430 x **y**323 cm. Galleria dell'Accademia, Venedik

Bellini Giovanni

Süslenen Genç Kadın

İdealize edilmiş yüz ve uzaktaki manzara ile bu resim Bellini'nin bazı Meryem Ana tablolarını hatırlatıyor. Oysa yapıt kuşkusuz dinsel bir konu betimlemeyi amaçlamıyor; buradaki çıplak bize dişi güzelliğin dünyevi idealini sunuyor. Giovanni, Bellini ailesinin en ünlü üyesiydi ve yeni yağlıboya tekniğinin yaygınlaşmasında etkin oldu. Gerçekten de, Venedik'i önemli bir Rönesans merkezine dönüştürmekte büyük rol oynamıştır. Giovanni'nin sanatının erken dönemini etkileyen kişi kayınbiraderi Andrea Mantegna'dır. Ama, Mantegna'nın resimleri sert ve gerçeğe bağlıdır; oysa Bellini'ninkiler romantizm ve yaratıcılık içerir. Bellini, Tiziano ve Giorgione gibi öğrencilerinin de yer aldığı çok etkin bir atölyeyi yönetiyordu. O dönemde ustaların atölyenin gerçekleştirdiği her yapıtı imzalaması olağandı. Günümüzde Bellini'nin kendi resimleri üstün görülmektedir, ama döneminde atölyeden çıkan her iş ustanın kendi çalışmaları kadar değerliydi..

☛ Gentile Bellini, Giorgione, Ingres, Mantegna, Tiziano

Giovanni Bellini. d Venedik, yak1434. ö Venedik, 1516.

Süslenen Genç Kadın. 1515. Pano üzerine yağlıboya. e79 x y62 cm. Kunsthistorisches Museum, Viyana

Bellmer Hans

Dönen Topaç

Kendine dolanmış iskeletimsi bir dişi figür kemikli elinde tuttuğu bir topacın üstünde dönüyor. Bu garip imge, yerçekimine karşı gelir bir şekilde dönerken, erkeklerin kalplerini ve başlarını da döndüren kadını simgeliyor. Gerçekleştirilmeyen bir heykel projesiyle ilgili olan ve 1936-39 arasında yapılan bu resim kuşkusuz Bellmer'in en unutulmaz figürlerinden biri. Sanatçı birkaç yıl boyunca üzerinde çalıştığı yapıtı ancak 1956'da bir müşteri bulunca imzalamıştır. Polonya doğumlu Bellmer, 1938'de Paris'e taşındığında etkin bir Gerçeküstücü oldu. Bu resim Gerçeküstücülük'ün ilgi alanına giren pek çok şeyi yansıtır: Bozuk biçimli düş ürünü imgeler doğrudan sanatçının bilinçaltındaki fantezilerden çıkmış gibidir. Bellmer'in merkezî teması, sık sık tutkulu bir erotik yaklaşımla işlediği dişi bedendi. Sanatçı özellikle, bir dizi vitrin mankeninden oluşturduğu, rahatsız edici derecede fetişist "oyuncak bebekleri", üstün bir teknik yetkinlikle gerçekleştirdiği çizimleri ve taş baskılarıyla tanınır.

☛ Brauner, Dali, Delvaux, Ernst, Matta, Tanguy

Hans Bellmer. d Katowice, 1902. **ö** Paris, 1975.

Dönen Topaç. yak1937-56. Tuval üzerine yağlıboya. **e**65 x **y**65 cm. Tate Gallery, Londra

Bellotto Bernardo

Verona'da Navi Köprüsü Manzarası

Sanatçı, mükemmel bir görsel kesinlikle yapıların sıva ve tuğlalarını, kentin siluetine vuran parlak günışığını betimlemiş, Bellotto, Canaletto'nun yeğeni ve öğrencisiydi; Venedik'te bir süre ustasının yanında asistan olarak çalıştı. Bellotto'nun üslubu amcasınınkine çok benzer. Gerçekten de yapıtlarını bazen Canaletto olarak imzalaması epey karışıklık yaratmıştır. Ancak, Bellotto'nun yapıtları daha sakin ve düzenlidir; o daha çok bulutlar, gölgeler ve yaprak dökümüyle ilgilenmiştir. Ayrıca Bellotto'nun tablolarında, bu resimde de görüldüğü üzere yürüyen çiftler, koşan çoçuklar vb gibi Canaletto'nunkilere oranla çok daha fazla figür grubu bulunur. 1746'da Bellotto Venedik'i terk etmiş, öteki İtalyan kentlerini gezdikten sonra Münih'e, Dresden'e ve sonunda Varşova'ya seyahat etmiştir. Bellotto'nun Polonya'nın başkentine ilişkin manzaraları o denli gerçeğe uygun bulunmuştur ki, kentin II. Dünya Savaşı sonrasında yeniden inşasında bu tablolardan yararlanılmıştır.

☛ Gentile Bellini, Bonington, Canaletto, Guardi, Pannini

Bernardo Bellotto. d Venedik, 1721. ö Varşova, 1780.

Verona'da Navi Köprüsü Manzarası. yak 1745. Tuval üzerine yağlıboya. e233.7 x y132 cm. Özel koleksiyon. Edinburgh'da National Gallery of Scotland'da sergileniyor.

Bellows George 42 Çocuk

İskelenin sağında bir çocuk suya dalmak üzereyken betimlenmiş. Çocuklar bir fotoğrafta olabileceği gibi, bir hareket anında yakalanmışlar. Sanatçı, uçup gitmekte olan anı verebilmek için bedenleri hızlı fırça vuruşlarıyla sadeleştirmiş. Bellows, poz vermiş portreler, pastoral manzaralar üreten kendinden önceki sanatçıların resmî yaklaşımına sırt çevirdi. Bunun yerine, yaşamı gördüğü gibi yakalamayı amaçladı. Sanatın gerçeği, özellikle de kentin alt kesimlerinin gerçeğini yansıtması gerektiğine inanan ve Sekizler olarak tanınan gruptan etkilenmiş ve esinlenmiştir. Bellows sık sık kent yaşamının canlılığını, örneğin kalabalık sokakları yansıtan konuları seçmişti. Manzaraların yanı sıra portreler de yapan sanatçı ilerki yıllarda farklı konularla ve tekniklerle ilgilenmiş; hem resimlerinde, hem kendi yaşamında tutkulu ve heyecanlı Amerikan ruhunu yaşatmıştır.

☛ Eakins, Hopper, Vuillard, Wyeth

George Bellows. d Columbus, OH, 1882. ö New York, NY, 1925.

42 Çocuk. 1907. Tuval üzerine yağlıboya. **e**153 x **y**107.6 cm. Corcoran Gallery of Art, Washington DC

Bernini Gianlorenzo

Azize Teresa'nın Vecdi

Avilalı Azize Teresa bir gün kalbine altın bir mızrak saplayan bir melek görür. Tanrı'ya olan sevgisinin göstergesi olarak fiziksel ve ruhsal terk edişi yaşarken kendi mistik deneyiminin yoğunluğunu, herkesin görmesi için dışavurur. Öykü, duygu ve hareket yüklü bu mermer heykel grubu Barok ruhun yetkin bir örneğidir. Bernini İtalyan Baroku'nun önde gelen sanatçısıydı. Caravaggio, Annibale Carracci ve Guido Reni gibi çağdaşı sanatçıların üsluplarını biraraya getirmekle birlikte Bernini'nin heykellerinin ustalığı ve bitirmelerdeki inceliği hem Michelangelo'yu, hem Antik Çağ heykelciliğini hatırlatır. Heykeltıraşlığının yanı sıra başarılı bir mimar da olan Bernini Roma'nın "altın çağında" papalığın verdiği işleri neredeyse tekeline aldı. Başka hiçbir sanatçı Roma'da bu denli kalıcı iz bırakmamıştır. San Pietro Meydanı'nın düzenlemesi en büyük mimari başarılarından biridir.

☛ Caravaggio, Carracci, Michelangelo, Pietro de Cortona, Reni

Gianlorenzo Bernini. d Napoli, 1598. ö Roma, 1680.
Azize Teresa'nın Vecdi. 1646-52. Mermer. y350 cm. Santa Maria della Vittoria, Roma

Beuys Josef

Keçe Takım Elbise

Keçeden dikilmiş bu takım elbise insanın fiziksel sıcaklığını ifade ediyor. Keçe yalıtıcı ve koruyucu bir dokuma olduğundan bu figür bir güvenlik ve korunma duygusu uyandırıyor. Bir ara Beuys anarşist eylemler ve *happening*'ler düzenleyen Fluxus adlı akıma katılmıştı. Buradaki takım elbise de 1971'de Vietnam karşıtı bir eylem sırasında giydiği elbiseden çizilmiştir. Beuys sanatı toplumsal ve politik değişim ortamı olarak görüyordu. Aynı zamanda sanatın tinsel bir boyutu olduğunu ve sıradan malzemelerin (Keçe ve hayvansal yağ en beğendikleri arasındadır) yoğun bir iyileştirme gücüne sahip olduklarını düşünüyordu. Beuys, sanatçının rolü ile, nesnelerden enerji alan ve onlara yeni güçler, yeni anlamlar veren bir şamanın rolü arasında paralellik görüyordu. Sanatçı ülkesi Almanya'da kültleşmiş, buradaki elbisesi gibi pek çok çalışması çok sayıda üretilmiştir.

☛ Broodthaers, Duchamp, Oldenburg, Schwitters

Josef Beuys. d Krefeld, 1921. ö Düsseldorf, 1986.
Keçe Takım Elbise. 1970. Dikilmiş keçe. e100 x y170 cm. Özel koleksiyon

Bierstadt Albert

Kayalık Dağlar

Erken 19.yüzyılda ülkenin huzur dolu ormanları ve geniş açık alanları Amerikalılar'ın duygularını harekete geçirdi. Bu Amerika'nın hızla sanayileştiği döneme rastlar. Demiryolunun ve Makine Çağı'nın tehditleri gerçekti; ama Amerikan ulusu doğal güzelliklerini korumak istiyordu. Bierstadt, Amerikan doğal yaşamının romantik görünümlerini betimlemekte ustaydı. Tuvalleri genellikle kocamandır ve çok ayrıntı içerir. Resimlerinde doğa, Kayalık Dağlar'ın uzak ihtişamından Yosemite Vadisi'nin görkemine dek, uzak ve erişilmez görünür. Bierstadt Almanya'da doğmuş, çocuk yaşta ABD'ye gitmişti. Yapıtları, bir ulusun, demiryolları kırsal alanları yok etmeye başlamadan bir süre önceki son romantizmini yansıtır. Gerçekte olmasa da en azından tinsel olarak Yeni Dünya'nın varlığına inanma gereksinimi uzun süre gücünü yitirmemiştir.

☛ Church, Cole, Cozens, Daubigny, Hobbema, T Rousseau

Albert Bierstadt. d Solingen, 1830. ö New York, NY, 1902.

Kayalık Dağlar. 1863. Tuval üzerine yağlıboya. e306 x y180 cm. Metropolitan Museum of Art, New York, NY

Bingham George Caleb

Missouri'den Aşağı İnen Kürk Tacirleri

Puslu bir dinginlikte iki tuzakçı ve kedileri Missouri'den aşağı süzülüyor. Sakin nehrin üzerinde parıldayan ısıtıcı bir ışık, düşsel bir zamansızlık duygusu yaratıyor. İkı figür biraz sonra gözden kaybolacaklar. Bingham erken resimlerinin çoğunda, bir stürüktür oluşturmak üzere dik açıda yerleştirdiği fıgürlerle birlikte, titizlikle dengelediği yataylar ve çaprazlar kullanmıştır. Kuzey Amerikalı Öncü Ressamlar'ın en önemlilerinden olan sanatçı Batı Amerika manzaraları ve buralara yerleşenleri betimledi. Fotoğraf makinesinin yaygın kullanılmadığı yıllarda dünyaya bu yeni ve garip ülkenin nasıl olduğunu göstermek görevi sanatçılara düşüyordu. Bingham yavaş yavaş nehirden uzaklaştı, toprağa çıktı ve politikaya girdi (1848'de Missouri eyalet idaresine seçildi). Ancak en çok, geçmişte kalan Amerikan tarzı yaşamın popüler bir kayıtçısı, üstün yetenek ve incelik sahibi bir sanatçı olarak hatırlanır.

☛ Allston, Bierstadt, Cole, Friedrich

George Caleb Bingham. d Augusta County, VA, 1811. ö Kansas, MS, 1879.

Missouri'den Aşağı İnen Kürk Tacirleri. 1845.Tuval üzerine yağlıboya. e92 x y74 cm. Metropolitan Museum of Art, New York, NY

Blake Peter

Balkonda

Bir parkta, bankta oturan figürler Blake'in arkadaşları olan öğrencileri tarafından yapılmış dört tabloyu gösteriyorlar. Figürler bu tablolarla ve sigara paketleri, dergiler ve yemek paketleri gibi çeşitli ticari ürünle çevrelenmiş. Tablonun en önemli öğeleri temsil edilen nesneler olduğundan resmin basit düzenlemesinde perspektife pek dikkat edilmemiş Bu tablo ortaya çıktığında, görsel etkisi nedeniyle Blake'in en önemli yapıtı olarak değerlendirilmişti. Bugün de, popüler imgelerin düzensiz karmaşasıyla, 1950'lerin yükselen kültürünü yansıtan bir çalışma olarak görülüyor. Hatırat olarak kullanılan ticari nesnelerin böyle betimlenmesi İngiliz Pop Sanat akımının yolunu açmıştır. 1970'lerde Blake daha doğalcı bir üsluba yöneldi ve 1975'te Kırsalcılar Birliği'nin *(Brotherhood of Ruralists)* kurucu üyelerinden oldu. Bu grubun ideali, 19.yüzyıl sanatçılarının yaptığı gibi, kent dışında birlikte çalışmaktı.

☛ Hamilton, Hockney, Jones, Rauschenberg, Schwitters

Peter Blake. d Dartford, 1932.

Balkonda. 1955-7. Tuval üzerine yağlıboya. e90.8 x y121.3 cm. Tate Gallery, Londra

Blake William

Acıma

Cansız görünen bir kadın yerde yatmaktadır. Üstünden, rüzgârdan saçları savrulan at üstünde iki kadın figürü hızla geçiyor. Kadınlardan biri aşağıya bakıyor ve elinde küçük bir çocuk tutuyor. Bu yapıt Shakespeare'den bir bölüm betimlemektedir. Macbeth, Duncan'ın ölümü üzerine düşünür: "Yazık, yeni doğmuş bir bebek gibi, Cennet'in melek çocuğunun rüzgârında yol alan, at üstünde...". Blake'in geleneksel kompozisyonları ve perspektifi yadsıyan, çok kesin belirlenmiş biçimleri, gizemli bir başka-dünyalılık hissi yaratıyor. Üslubu, düş gücü ile gerçeğin bir olduğu, çok özel, mistik görüşünü yansıtıyor. Mesleği kitap gravürleri yapmak olan Blake'in dehası çarpıcı simgesel tablolarının yanı sıra şiirlerinde de anlatım bulmuştur. Sanatçı, tinsel dünyanın maddi dünyadan çok daha önemli, gerçek sanatçının da ilahi iç görülere sahip olduğu için peygamber olduğuna inanıyordu.

☛ Etty, Martin, Moreau, Redon, Turner

William Blake. **d** Londra, 1757. **ö** Londra, 1827.

Acıma. yak1795. Kâğıt üzerine suluboya ve mürekkep. **e**54 x **y**42 cm. Tate Gallery, Londra

Boccioni Umberto

Baş+Işık+Çevredekiler

Bu resmin yüzeyini girdaba tutulmuş, parçalanmış şekiller kaplıyor. Kırmızı ve mavilerin düzeni içinde bir baş beliriyor. Dönen bir kaleydoskopdan görünen bir dünya bu. Resimden anlaşılacağı gibi Boccioni'nin ilgisini zaman ve mekân içinde hareket konusu çekiyordu. Gerçekte de Boccioni, 1910'daki İtalyan Gelecekçilik akımının kurucularından biridir ve Gelecekçi Bildirge'yi imzalamıştır. Geçmişi yadsıyan Gelecekçiler bilim ve teknolojiden esinlendiler ve mekânda hareket kavramı üzerine yoğunlaştılar. Dönemin pek çok sanatçısının tersine Gelecekçiler Makine Çağı'nın sanat üzerinde olumlu etkiler yaptığına inanıyorlardı. Boccioni ressam arkadaşlarını tüm dinamizmi, canlılığı ve hızı ile modern yaşamı yakalamaya çağırdı. Bu yapıtında bütün bir izlenimler ve beraberinde gelen duygular yumağını aynı anda göstermeyi amaçlamıştı. Boccioni hem ressam hem heykeltıraştı. 1915'te I.Dünya Savaşı'na gönüllü olarak katıldı; trajik ve ironiktir ki hızlı giden bir attan düşerek öldü.

☛ Balla, Carrà, Feininger, Klee, Leger

Umberto Boccioni. d Reggio di Calabria, 1882. **ö** Sorte, 1916.
Baş+Işık+Çevredekiler. 1912. Tuval üzerine yağlıboya. **e**60 x **y**60 cm. Paolo Baldacci Gallery, New York, NY

Burada, görünen gerçekten çok ima edilen dehşet resmedilmiştir. Başka bir dünyaya ait bir manzara içinde Kentauros figürleri dramatik hareketleriyle resme geçmenler. Tablodaki gerilim, olayı ve duyguyu güçlendiren zengin tonlarda kabaca boyanmış Kentauroslar'ın bükülmüş bedenleri ve garip ifadeleriyle yaratılmış. Böcklin meslek yaşamının büyük bölümünü İtalya'da geçirdi. Burada Klasik ve mitolojik konuları Eugene Delacroix ve Théodore Gericault'tan etkilenerek şiirsel romantizmle yorumladı. Sanatçının düşsel düzenlemeleri, korkutucu tonlamaları ve etkileyici duygusal altyapısı ona yaşadığı dönemde ün kazandırmış; daha sonra Alman Dışavurumcuları'na ve Fransız Simgecileri'ne esin kaynağı olmuştur. Böcklin'in özellikle alegorik resimleri güçlü etkileri ve duygulara yönelik oluşlarıyla beğenilmiştir.

☛ Delacroix, Gericault, Guilio Romano, Schmidt-Rottluff

Arnold Böcklin. d Basel, 1827. ö Fiesole, 1901.
Kentauroslar'ın Dövüşü. 1873. Tuval üzerine yağlıboya. e195 x y105 cm. Kunstmuseum, Basel

Boltanski Christian

Ölü İsviçreli Stoku

Üstten tutturulmuş elektrik lambalarıyla hafifçe aydınlatılmış bu büyük boyutlu yerleştirme, metal kutuların oluşturduğu iki duvar ile yerel bir gazetenin ölüm ilanlarından alınmış bir dizi siyah-beyaz fotoğraftan oluşuyor. Ölülerin anısına yapılmış bu tapınak sessizlik ve dinginliği ile neredeyse dinsel bir mekân yaratarak yaşam ve ölüm üzerine güçlü hisler uyandırıyor. Daha onceki çalışmalarında Boltanski Yahudi çocukların fotoğraflarını kullanmıştı. Burada, belli ve kötü kaderden uzak bir ırk olarak değerlendirilen İsviçreliler'in fotoğraflarını kullanarak ölümlü olmanın evrenselliğini vurgulamıştır. Özgün üslubu, ortamı ve ölüm temaları üzerine kurulu konuları Boltanski'yi günümüzün en tanınmış sanatçılarından biri yaptı. Öteki çalışmaları arasında çocukluk anılarını içeren cam kabinler, mumlarla aydınlatılmış artık malzemelerden yapılma "Gölge" heykeller ve "Stoklar" olarak tanımladığı, giysi dolu odalar bulunur.

☛ Andre, Kiefer, Poussin, Teniers

Christian Boltanski. d Paris, 1944.
Ölü İsviçreli Stoku. 1990. Fotoğraflar, metal kutular ve elektrik lambaları. **y**203 cm. Marian Goodman Gallery, New York, NY

Bomberg David

Çamur Banyosu

Bu, ilk bakışta tamamen soyut bir resim olarak görülebilir. Gerçekte, Londra'da Whitechapel'daki Yahudi cemaatinin kullandığı bir buhar banyosunu göstermektedir. Mavi ve beyaz figürler kırmızı dikdörtgen banyonun çevresinde, merkezdeki koyu renk sütunun etrafında sıçramakta, oraya buraya savrulmaktadır. Polonyalı bir göçmenin oğlu olan Bomberg, yarı soyut, açılı biçimleri 20.yüzyılın canlılığını ve dinamizmini, Makine Çağı'nın coşkusunu anlatmak için kullandı. 1913'te Londra Grubu'nun kurucu üyelerindendi. O yıllarda etkin olan Kübist, Gelecekçi ve Vortisistler'den uzak durmasına karşın, onların bazı kuramlarına yakınlık duydu. 1920'lerde geometrik biçimlerden uzaklaştı; canlı renk ve fırça vuruşlarını sık kullandığı daha betimsel bir üsluba yöneldi.

☛ Bellows, Boccioni, Braque, Lewis, Nash, Picasso

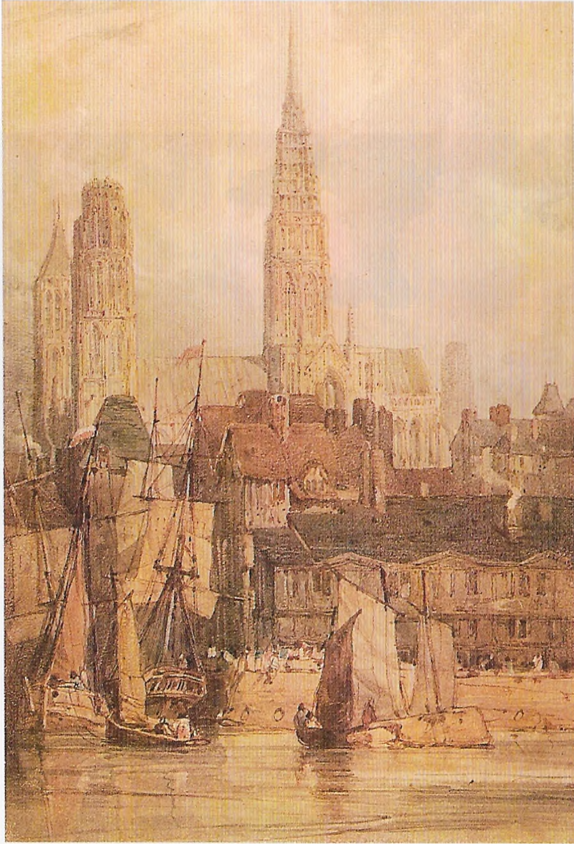
David Bomberg. d Birmingham, 1890. **ö** Londra, 1957.

Çamur Banyosu. 1914. Tuval üzerine yağlıboya. **e**224 x **y**152.5 cm. Tate Gallery, Londra

Bonington Richard Parkes Rouen'ın Rıhtımdan Görünümü

Bu resimde büyük Rouen Katedrali'nin kulesi ve teknelerin yüksek direkleri güçlü dikeyler yaratıyor. Canlı bir araç olan suluboya, sanatçının işlek rıhtımdaki hareketi yakalamasını sağlamış. Bonington'ın suluboya üslubu dokulu kâğıt üzerine az sayıda renk kullanımıyla belirginlik kazanır. Bonington bu tabloyu Paris Güzel Sanatlar Akademisi'nde Baron Gros'un atölyesinde çalışırken yapmıştır. Yakın arkadaşı olan romantik ressam Eugène Delacroix onun hakkında şöyle yazmıştı: "Modern okuldan hiç kimse, belki de ondan önce gelen hiçbir sanatçı onun resimlerini bir anlamda gözalıcı ve büyüleyici elmaslara dönüştüren hafifliğe sahip değildi." Bonington yaşamının büyük bölümünü Fransa'da geçirdi ve kent görünümlerinin yanı sıra manzaralar ve tarihsel resimler de yaptı. Ölümünden kısa bir süre önce yağlıboyaya başlamışsa da bir suluboya ustası olarak tanınır.

☛ Gentile Bellini, Bellotto, Cozens, Delacroix, Gros

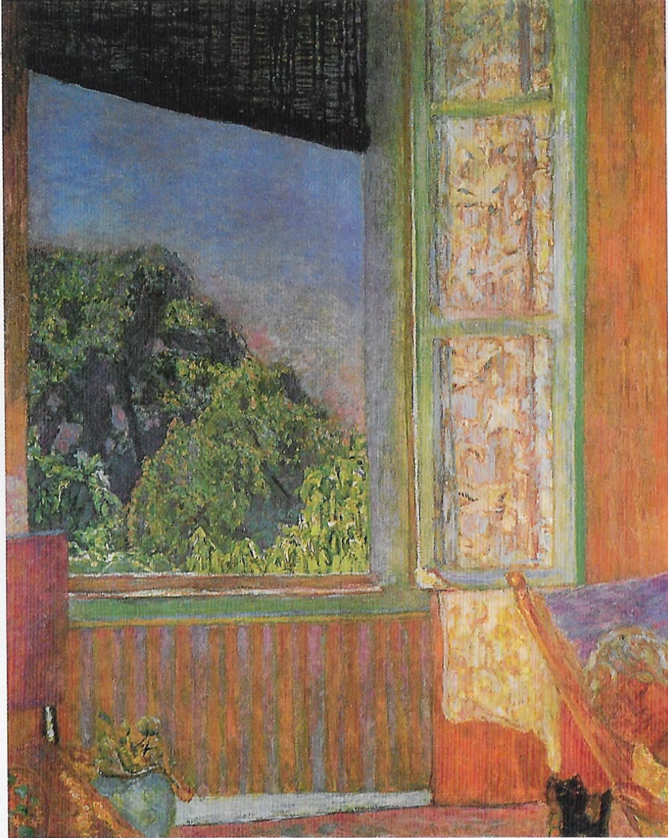
Richard Parkes Bonington. d Arnold, 1802. ö Londra, 1828.
Rouen'in Rıhtımdan Görünümü. 1821. Kâğıt üzerine suluboya. **e**27.5 x **y**40.5 cm. British Museum, Londra

Bonnard Pierre

Açık Pencere

İçerisi ve açık pencere, gülümseyen kız ve yavru kedi, yoğun renk cümbüşü içinde zor seçiliyor. İzleyici odaya girip sahneye katılmaya, pencereden dışarı ağaçlara bakmaya teşvik ediliyor. Bonnard sıcak ve parlak renk tonları kullanarak Güney Fransa'nın sıcak ve dingin atmosferini başarıyla yansıtmış. Özellikle sıcak ev içi resimleriyle tanınan Bonnard, Nabiler olarak bilinen ve resimlerinde dış hatları ve renkleri sadeleştirmeyi amaçlayan bir grubun üyesiydi. Nabiler, izleyiciyi yalnızca ana konuyla ilgilendirme düşüncesini reddediyorlardı. Bunun yerine, çoğunlukla düz renklerden oluşan geniş alanlar kullanarak, duyguları biçim aracılığıyla ifade etmeyi amaçlıyorlardı. Bonnard ressamlığının yanı sıra biçimleri, renk ve çizgiyi çok etkili kullanan bir taşbaskı ustasıydı. Londra'daki Kraliyet Akademisi'ne seçilen az sayıdaki yabancı sanatçıdan biridir.

☛ Caillebotte, Denis, Hassam, Matisse, Vallotton, Vuillard

Pierre Bonnard. d Fontenay-aux-Roses, 1867. **ö** Le Cannet, 1947.

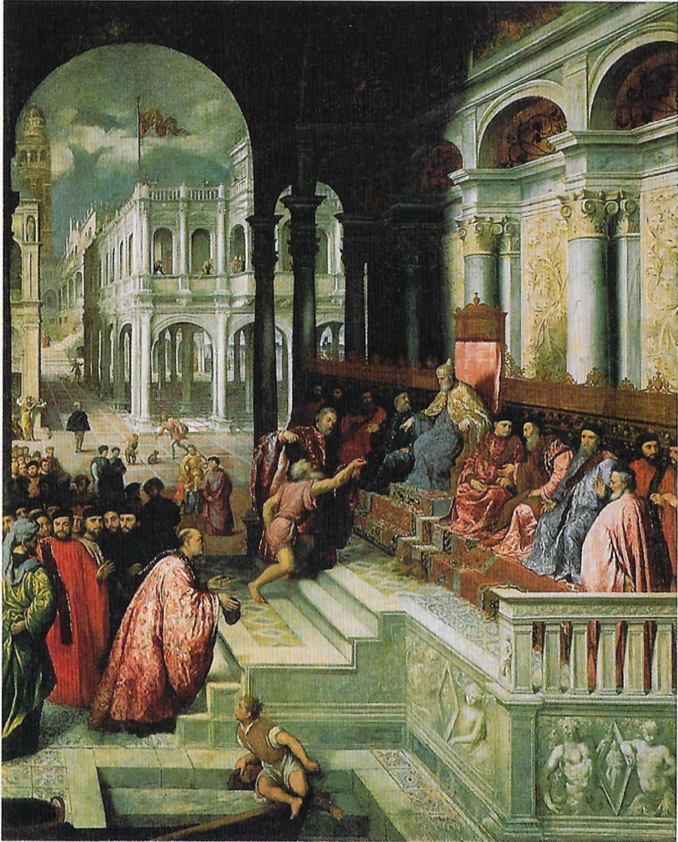
Açık Pencere. yak1921. Tuval üzerine yağlıboya. **e**96 x **y**118 cm. Phillips Koleksiyonu, Washington DC

Bordone Paris

Yüzüğün Venedik Düküne Sunuluşu

Aziz Markos tarafından kurtarılan bir balıkçı azizin yüzüğünü Venedik düküne veriyor. Olay yüzlerce yıl önce gerçekleştiği halde sanatçı figürleri kendi döneminin giysileriyle resmetmiş. Model olarak, aralarında dönemin dükü de bulunan Venedikli ilerigelenler kullanılmış. Rönesans dönemi Venedik sanatının iyi bir örneği olan bu resme süslü sütunlar, arkadlar ve nişler egemendir. Bordone manzara, öyküsel ve mitolojik konuların ressamı olduğu kadar önde gelen bir portre sanatçısıydı. Tiziano'nun yanında çalışmış ve ustasından daha popüler olmuştu. Bu resim Tiziano'nun üslubuna çok yakındır. Bordone, İtalyan Rönesans sanatçılarının büyük hayranı olan I.François tarafından Fransa'ya davet edilmişti. Burada zamanın önemli politik kişilerinin portrelerini yapmıştır.

☛ Gentile Bellini, Clouet, Guardi, Sassetta, Tiziano

Paris Bordone. d Treviso, 1500. ö Venedik, 1517.

Yüzüğün Venedik Düküne Sunuluşu. 1534. Tuval üzerine yağlıboya. **e**300 x **y**370 cm. Galleria dell'Accademia, Venedik

Bosch Hieronymus

Aziz Antonios'un Çektikleri

Dindar münzevi Aziz Antonios, Bosch'un cadıca hayal gücünün biraraya getirebildiği bütün baştan çıkarmalara ve işkencelere maruz kalıyor. Her köşede şeytan pusuya yatıyor. Baştan çıkarıcı bir kadın ağaç yarığında saklanıyor; Yarı olgunlaşmış dev bir meyvenin içinden bir canavar fırlıyor. Sahne ürkütücü doğaüstü varlıklarla dolu. Arkadaki cehennem şeytana uyanları bekleyen kaderin ipuçlarını veriyor. Bosch'un üslubu tamamen kendine özgüdür; Hollanda resim geleneğinde hiçbir benzerine rastlanmaz. Yapıtları Jan van Eyck, Rogier van der Weyden gibi aynı dönemin öteki sanatçılarınkilere hiç benzemez. Bosch'un konularının çoğu Hz. İsa'nın yaşamından sahnelerin ya da şeytanın yoldan çıkardığı azizlerin veya insanların aptallığı hakkındaki alegori ve özdeyişlerin çevresinde gelişir. Resimleri garip bir biçimde modern olan Bosch'un etkisi 400 yıl sonra Dışavurumcu akımda, daha sonra da Gerçeküstücülük'te ortaya çıkmıştır.

☛ Beckmann, Dali, Elsheimer, Van Eyck, Van der Weyden

Hieronymus Bosch. d 's-Hertogenbosch, yak1450. ö 's-Hertogenbosch, 1516.

Aziz Antonios'un Çektikleri. yak1505. Pano üzerine yağlıboya. e172 x y131.5 cm. Museu Nacional de Arte Antiga, Lizbon

Botero Fernando

Cajica'lı Meryem Ana

Meryem Ana'nın evrensel imgesi burada, Botero'nun özel üslubuyla, şişmiş, yuvarlak bir figür olarak betimlenmiş; anıtsal büyüklüğü, arkadaki ağaçtan bakan küçük figürlerle karşıtlık yaratılarak verilmiş. Resmin altındaki yılan da aynı amaçla olağandışı uzunlukta yapılmış. Kolombiya'da doğmuş olan Botero'nun bu resmindeki dinsel konu, büyütülüş tarzına bir tepkidir. Çoğu Katolik Latin Amerika ülkesinde Meryem Ana en önemli dinsel kişiliktir. Botero'nun yapıtları biçim sadeliği ve boyaların ince uygulanışı ile özellik kazanır. 1971'den beri Paris'te yaşayan Botero, resim ve heykel yapmayı sürdürüyor. Son yapıtları arasında, Champs-Elysées boyunca sergilenen anıtsal boyutlarda bir dizi çıplak kadın heykeli bulunmaktadır.

☛ Bouts, Fouquet, Lochner, Spencer

Fernando Botero. d Medellin, 1932.
Cajica'lı Meryem Ana. 1972. Tuval üzerine yağlıboya. e181.8 x y234.4 cm. Özel koleksiyon

Botticelli Sandro

İlkbahar

Üç Güzeller'in şeffaf giysileri, Venüs'ün zarif elleri ve Flora'nın çiçekli giysisi İtalyan Rönesansı'nın bu en güzel resimlerinden birini oluşturmuş. Tablo, dönemin Floransa sanatının temelindeki çizim ustalığını yansıtıyor. Botticelli'nin zarif çizgileri duygulu, neredeyse kadınsı bir atmosfer yaratıyor. Eğitimine Fra Filippo Lippi'nin yanında başlayan sanatçı, Floransa'nın "altın çağı"nda gelişen entelektüel çevreye girdi. Yapıtlarının çoğu felsefi ve alegorik anlamlar içerir.

Özellikle *İlkbahar* simgesel anlamı dolayısıyla çok tartışma yarattı. Yaşamının ileriki yıllarında Savonarola adlı karizmatik bir rahipten etkilendi ve mitolojik konular içeren az sayıda tablo yaptı. Tanınmadan ölen Botticelli, 19. yüzyılda Rönesans sanatçılarının ince çizgilerine hayran olan Ön-Raffaellocular tarafından keşfedilmiştir.

☛ Filippo Lippi, Millais, Pontormo, Rubens

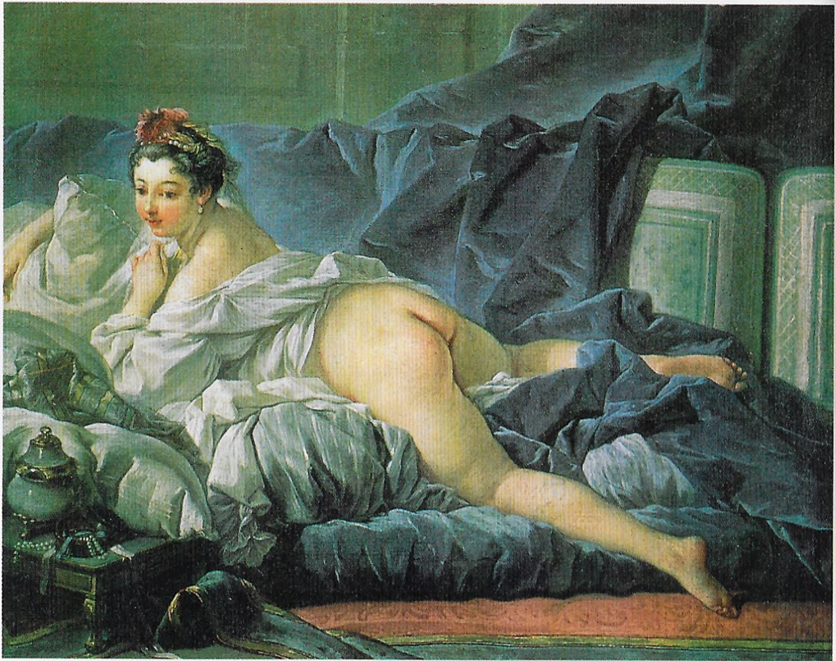
Sandro Botticelli. d Floransa, 1445. **ö** Floransa, 1510.
İlkbahar. yak1470/80. Pano üzerine tempera. **e**278.5 x **y**175.5 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Boucher François

Odalık

Genç bir kız çıplak olarak gözalıcı kumaş kıvrımları içinde uzanmış. Açıkça kışkırtıcı olan figür izleyiciyle yattığı yerden flört etmektedir. Boucher'nın 18. yüzyıl ortasının uçarı aşırılıklarını temsil eden resimleri onu Rokoko üslubunun en doğru uygulayıcılarından biri yapmıştır. Boucher gençliğinde yakın olduğu Antoine Watteau'nun oymabaskılarını gerçekleştirdi. 1740'larda himayesine girdiği Madam de Pompadour'un etkisiyle XV. Louis'nin saray ressamı oldu. Paris'in en çok aranan dekoratörlerinden biriydi. Çoğunlukla mitolojik ve alegorik sahneler içindeki çıplak perilerin ve tanrıçaların hoş, koket resimleri, üst sınıf Parisliler'in beğenisine hitap ediyordu. Rokoko döneminin ustalığını yücelten Boucher'nin doğa için, "fazla yeşil ve kötü aydınlatılmış" dediği söylenir.

☛ Fragonard, Ingres, Moore, Watteau, Wesselmann

François Boucher. d Paris, 1703. **ö** Paris, 1770

Odalık. yak1745. Tuval üzerine yağlıboya. **e**64 x **y**53 cm. Musée du Louvre, Paris

Boudin Eugène

Trouville'de Sahil

Resmî giyimli kalabalık bir Parisli topluluğu Normandiya kıyısında gözde bir tatil kenti olan Trouville'de güneşlenirken görülüyor. "Sahil ressamı" olarak ünlenen Boudin, özellikle sık sık bu kıyıya gitti. Çok yetenekli bir gözlemci ve doğa belgecisiydi; halkın karakteristik davranışlarını yakalayabiliyordu. İnce ve özgür fırça vuruşlarıyla resimlerinde, sıcak bir gökyüzünü ya da parıldayan bir denizi verecek biçimde parlak yüzeyler yaratabilmiştir. Gökyüzü, 17. yüzyıl Hollanda manzara resimlerinde olduğu gibi Boudin'in yapıtlarında da önemli rol oynar. Çoğunlukla, izleyicinin gözlerini aşağıdaki küçük figürlere yönlendirerek tablonun üçte ikisini kaplar. Boudin, İzlenimciler için, özellikle de birkaç yıl sonra aynı sahilleri betimleyen Claude Monet için en önemli esin kaynağı olmuştur.

☛ Avercamp, Van Goyen, Kröyer, Monet

Eugène Boudin. d Honfleur, 1824. **ö** Deauville, 1898.
Trouville'de Sahil. 1864. Tuval üzerine yağlıboya. **e**48 x **y**26 cm. Musée d'Orsay, Paris

Bourdelle Antoine

Herakles

Herakles'in etkileyici figüründen, güç, direnç ve enerji fışkırır gibidir. Heykeltıraş, gerçeklik duygusu yaratmak için kaslar, abartılı hatlar kullanmış. Yapıttaki gerilim iri ve güçlü bir el tarafından çekilen yayda belirginleşir. Okçunun şişmiş tendonları ve kaya parçasını iten ayağı gerilimi artırıyor. Bourdelle, Auguste Rodin'in öğrencisiydi. Ancak ustasının serbest üslubunu izlemek yerine, Gotik ve Antik Yunan heykellerini çalışmış; Antik Çağ figürlerinden esinlenerek benzer bir yoğunluk ve hacim duygusu yaratmayı amaçlamıştır. Bu yaklaşım, döneminin çoğunlukla ince biçimlerle ilgilenen. yaygın heykel anlayışından çok farklıydı. Buradaki kahramansı heykel Bourdelle'in sanatında anıtsalı aradığını göstermektedir.

☛ Böcklin, Giambologna, Giulio Romano, Rodin, Rosso Fiorentino

Antoine Bourdelle. **d** Montauban, 1861. **ö** Vesinet, 1929.
Herakles. 1908. Alçı. **y**248 cm. Musee Bourdelle, Paris

Bourgeois Louise

Buradayım, Burada Kalıyorum

Camdan bir tabutun içinde, bilekten kesik bir çift insan ayağı işlenmemiş bir mermer blok üzerine sağlamca yerleştirilmiş. Yapıt, belki de insanın, doğanın düzensiz kaosundan yarattığı düzenin zaferine gönderme yapmakta, mermer, cam ve metal malzemenin asal özellikleri insan çabasına dayalı sonsuz bir dünyayı çağrıştırmaktadır. Yerden çıkarılmış taşın sertliğinden insan yapımı camın düzgünlüğüne kadar bütün yüzeylere özen gösterilmiş. Bourgeois'nın yapıtları çoğunlukla, uzak ve soyut bir bağlamda insan biçimini anımsatır. Karşıt malzemelerin ve yüzeylerin yarattığı dinamik gerilim doğal çevre içindeki fiziksel varoluşa kışkırtıcı tepkiler doğurur. Bourgeois, 1938'de Paris'ten New York'a taşındı, orada Gerçeküstücülerle'le birlikte çalıştı. Başlangıçta ressam ve oymabaskıcı olan Bourgeois, 1940'ların sonunda heykel yapmaya başlamıştır.

☛ Brancusi, Canova, Dali, Noguchi, Rodin

Louise Bourgeois. d Paris, 1911.

Buradayım, Burada Kalıyorum. 1990. Mermer, cam ve metal. **e**102.8 x **y**88.9 cm. Galerie Karsten Greve, Köln

Bouts Dieric

Meryem Ana ve Çocuk İsa

Meryem Ana ve Çocuk İsa ne katı bir ciddiyetle ne de abartıyla resmedilmiş. Meryem, her anne gibi yeni doğmuş bebeğini sevecenlikle tutuyor. Sonuç hem tinsel hem insani bir resim. Hollanda sanatında küçük, yarım boy Meryem Ana ve Çocuk İsa resimleri çok yaygındı. Kişisel ibadet nesneleri olarak evlerde bulundurulurdu. Bu tür yapıtlar çoğunlukla iki panoda oluşturulmuş; ikinci panoda portre sahibi Meryem'e dua ederken betimlenmiştir. Bu resimdeki figürlerin uykulu gözleri, Bouts'un yüz çizimlerine has bir özelliktir. Bouts kuşkusuz, Rogier van der Weyden'in açılı, keskin hatlı ve heykelsi resim yaklaşımından etkilenmişti; ancak bazı yapıtları daha ince bir perspektif anlayışının ipuçlarını verir.

☛ Campin, Van Eyck, Fouquet, Schongauer, Van der Weyden

Dieric Bouts. 1457'de Leuven'de etkin. **ö** Leuven 1475.

Meryem Ana ve Çocuk İsa. yak1460-5. Pano üzerine yağlıboya ve tempera. **e**24.1 x **y**27.9 cm. Özel koleksiyon

Boyd Arthur

Avustralyalı Günah Keçisi

Gökyüzünde dönen ışınsal renkler parlak güneşte toplanıyor. Öndeki zayıf, siyah hayvan ters dönmüş ölü bir vatoza, sanki onun sonuna kendisi neden olmuş gibi bir damla göz yaşı akıtarak üzgün üzgün bakıyor. Bir adam doğal olmayan bir duruşla keçiyi tutuyor; belki bir çiftçi ya da bir balıkçıdır. Durdukları sığlık gökyüzünün adamın sarı paltosuyla çatışan kızıllığını yansıtıyor. Keçinin dili gibi adam da güneşe dil çıkarmış. Resim, ateşli renkleri ve görünümü ile Dışavurumcu bir niteliğe sahip.

Gerçekten de Boyd'un resimlerinin çoğu cinsel arzu, suç ve ihanet duygularıyla ilgilidir. Avustralya doğumlu Boyd sanatçı bir aileden gelir. Babası heykeltıraş ve seramikçi, annesi ise ressamdır. 1959'da İngiltere'ye yerleşen sanatçı her iki ülkede de ünlüdür.

☛ Burra, Heckel, Kitaj, Nolan, Schmidt-Rottluff

Arthur Boyd. d Murrumbeena, 1920.

Avustralyalı Günah Keçisi. 1987. Tuval üzerine yağlıboya. **e**442 x **y**259 cm. Sanatçının koleksiyonu

Brancusi Constantin

Öpücük

Birbirine sıkıca sarılmış iki âşık büyük bir arzuyla öpüşüyor. Bu yapıtın esas gücü, figürlerin sonsuz bir uykudan uyanırcasına belirdiği taş kütlededir. Brancusi heykellerini en temele, en soyuta indirgemiş; tüm yüzey bezemelerini atarak saf biçime ulaşmıştır. Sanatçı, 20. yüzyıl heykelini ve genelde soyut sanatı çok etkilemiştir. Yapıtlarının yalın görkemi, özgürlük ve güç duygusu verir. 1904'te, doğduğu ülke olan Romanya'dan Paris'e yürüyerek giden Brancusi'nin bu başarısı geniş hayranlık uyandırdı. Amerika'dan getirttiği tunç bir heykeli hammadde olarak değerlendirip vergi kapsamına sokan Amerikan Gümrüğü'ne dava açınca ünü daha da arttı.

☛ Bourgeois, Gaudier-Brzeska, Moore, Noguchi, Rodin

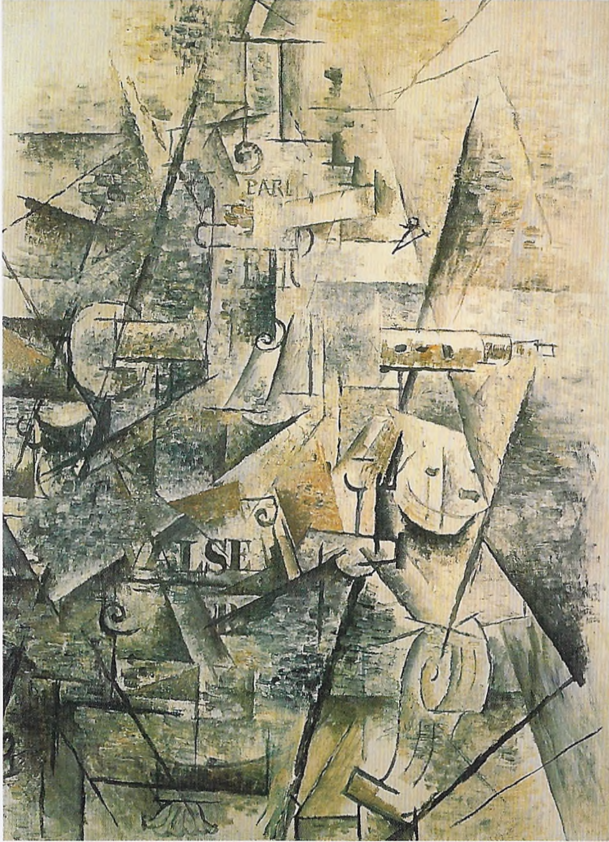
Constantin Brancusi. d Hobitza, 1876. ö Paris, 1956.
Öpücük. 1907. Taş. y28 cm. Muzeul de Arta, Craiova

Braque Georges

Şömine Rafında Klarnet ve Rom Şişesi

Hatlar ve çizgiler, üçgenler ve dikdörtgenler sanki rastgele bir düzende yayılarak tuval üzerinde soyut bir kompozisyon oluşturmuş gibi görünüyor. Gerçekte, çok dikkatli tasarlanmış bir resim bu. Üst rafında bir klarnet ve bir rom şişesi bulunan bir şömineyi gösteriyor. Duvara bir nota kâğıdı raptiyelenmiş. Braque gerçekleri, perspektif, ışık ve gölge kullanarak düz tuvallerde yeniden yaratmak yerine, nesnelerin tüm cephelerini birarada vererek üç boyutluluğa ve derinliğe ulaşır. Kahverengi ve grinin yumuşak tonlarıyla boyalı bu düz biçim biraraya gelerek kübik bir görüntü yaratır. Dünyayı yeniden oluşturmanın bu devrimci yolu Braque ve Pablo Picasso tarafından yüzyılın ilk on yılında geliştirilmiştir. Braque ve Picasso, 500 yıl içinde sanatın algılanışını temelden değiştiren ilk sanatçılar oldular. Kübizm sayesinde sanat artık çevremizdeki dünyanın yalnızca bir taklidi olmak zorunda değildi.

☛ Archipenko, Gris, Morandi, Nicholson, Picasso

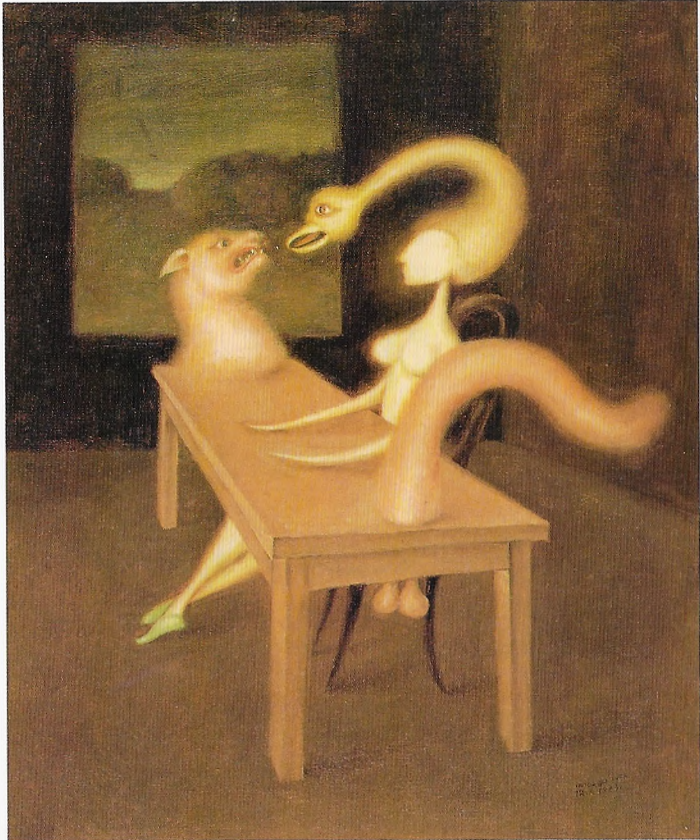
Georges Braque. d Argenteuil-sur-Seine, 1882. ö Paris, 1963.
Şömine Rafında Klarnet ve Rom Şişesi. 1911. Tuval üzerine yağlıboya. e60 x y81cm. Tate Gallery, Londra

Braunerr Victor

Cazibe

Yumuşak kahverengiler ve toprak tonlarıyla döşenmiş sade bir odadaki yarı mobilya yarı kurt masada, yüzü belirsiz, çıplak bir kadın umarsızca oturmuş, yemek servisi bekler gibidir. Saçı yukarı kıvrılarak masadan çıkan kurt başının karşısına dikilen kuğu boyunlu bir kuşa dönüşmüştür. Kurtun kuyruğu ve cinsel organları masanın öbür yanındadır. Brauner burada olduğu gibi, kadın, hayvan ve nesnelerin tuhaf melezlerini içeren bir dizi resim yapmıştır. Bu saçma ve düş ürünü fanteziler, görsel imgelerin mantık ve aklın sınırlamalarından kurtulduğu Gerçeküstücü sanatın gizemli dünyasından fışkırır. Gerçeküstücüler, uyarıcı imgeler yaratmak için bilinçaltını kullanmayı amaçladılar. Romanya'da doğan Brauner daha çok Fransa'da çalıştı. 1931'de *Çıkarılmış Gözüyle Kendi Portresi*'ni yapan sanatçı 1938'de bir bar kavgasında sol gözünü kaybedince bu resmin kehanet içerdiği ortaya çıktı.

☛ Bellmer, Dali, Ernst, Magritte, Matta, Tanguy

Victor Brauner. d Piatra Neamtz, 1903. ö Paris, 1966.
Cazibe. 1939. Tuval üzerine yağlıboya. e54 x y65 cm. Özel koleksiyon

Bronzino Agnolo

Venüs ve Cupido Alegorisi

Venüs göğüslerinden birini tutan Cupido'yu öpmek için dönmüş. Sakallı bir Zaman Baba sahnenin üstüne perde çekiyor. "Kıskançlık" başını elleriyle sıkarken maskeli bir figür de üstten sahneyi izliyor. Yarı tüylü hayvan, yarı sürüngen bir kız bir elinde bal peteği, diğerinde iğneli kuyruğunu tutuyor. Resmin bir tür alegori olduğu açıktır; ama ne hakkında olduğu belli değildir. Bu tuhaf sahneyi kaplayan soğuk ışık ve boyanın düz kullanımı sanatçının tipik üslup özellikleridir. Bronzino'nun yapıtı doğal duruşları bozuşu, ifadeleri abartışı ve hareketleri vurgulayışı ile Maniyerizm'in güzel bir örneğidir. Döneminin başarılı portre ressamlarından biri olan Bronzino figürlerini çoğunlukla acayip pozlarda betimlemiştir. Sanatçının modelleri genellikle ifadesiz ve soğuktur; izleyicinin bir duygu yakalayabilmek için yakından bakması gerekir.

☛ Michelangelo, Parmigianino, Pontormo, Vouet

Agnolo Bronzino. d Floransa, 1503. ö Floransa, 1572.

Venüs ve Cupido Alegorisi. yak1550. Pano üzerine yağlıboya. e116 x y146 cm. National Gallery, Londra

Broodthaers Marcel

Tencere ve Kapatılmış Midyeler

Yüksek bir midye kabukları yığını, denizi çağrıştıran yeşil boyalı reçineyle biraraya tutturulmuş. Midyeler bir yaşam patlamasıyla yukarı yükseliyor gibi görünüyor. Burada, Fransızca'daki *"la moule"* (midye) ve *"le moule"* (kalıp) sözcükleriyle yapılan bir sözcük oyunu söz konusudur. Yapıt, midyenin ulusal yemek olduğu, sanatçının anayurdu Belçika üzerine bir mecazdır; aynı zamanda Belçika burjuvazisini de hicvetmektedir. Sanatçının da en ünlü çalışmasıdır. Broodthaers'in heykelleri, örtülü anlamları yapıtın kendinden daha önemli olduğu için Kavramsal Sanat olarak sınıflandırılabilir. Öte yandan Broodthaers, vatandaşı Gerçeküstücü ressam Rene Magritte'den de çok etkilenmiştir. Magritte gibi o da sık sık uyumsuzları yan yana yerleştirmeyi; sözcükleri, gündelik nesneleri ve basılı malzemeyi biraraya getirerek görsel ikilemler yaratmayı seviyordu.

☛ Beuys, Duchamp, Magritte, Oldenburg, Rauschenberg

Marcel Broodthaers. d Brüksel, 1924. ö Köln, 1976.

Tencere ve Kapatılmış Midyeler. 1964-5. Midye kabukları, poliyester ve demir tencere. y30.5 cm. Tate Gallery, Londra

Brown Ford Madox

Emek

Ayrıntılarla dolu bu hareketli resimde sanatçının mesajını anlamamak mümkün değil. Belki daha az belli olan, resmin aynı zamanda sanat ile emek arasındaki ilişkiyi kutlamak istemesidir. Bu nedenle Erken Rönesans dönemi İtalyan ustalarını taklit eden bir üslupla gerçekleştirilmiş. Sanatı emekle birleştirme düşüncesi, daha sonra gelişen *Arts and Crafts* hareketinin ana teması olmuştur. Brown Antwerp, Paris ve Roma'da öğrenim gördükten sonra 1845'te İngiltere'ye yerleşti. Ön-Raffaellocular'la dostluk kurdu; ama onlara katılmadı. Erken Rönesans ressamlarının yalın bakışına geri dönme isteklerini paylaşmasına karşın Brown, salt sanatsal konulardan çok toplumsal konularla ilgilendi. 1844 ve 1845'te Parlamento Binaları için açılan fresk yarışmasına katıldı. Bu yarışmayı kazanamamış, ama Manchester Belediye Binası'nın fresklerini yapmıştır.

☛ Burne-Jones, Hunt, Léger, Filippo Lippi, Millais, Rossetti

Ford Madox Brown. **d** Calais, 1821. **ö** Londra, 1893.

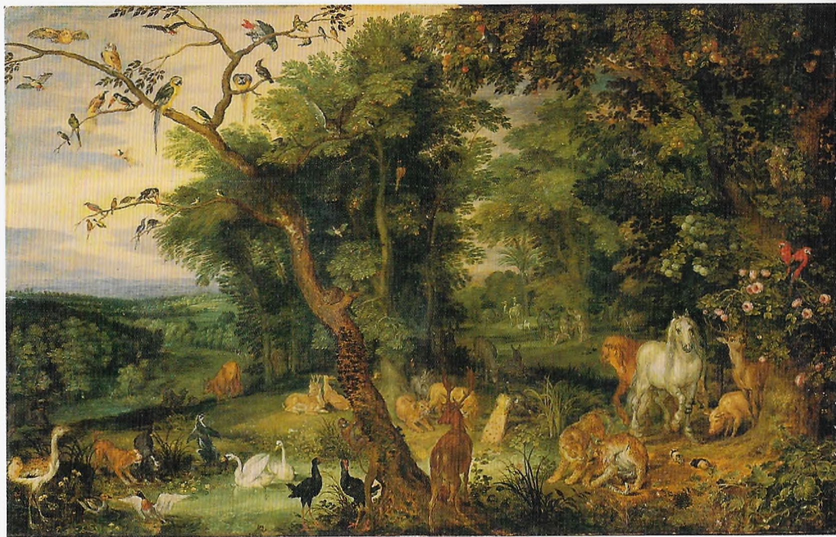
Emek. 1852-65. Tuval üzerine yağlıboya. **e**196 x **y**134.6 cm. Manchester City Art Gallery, Manchester

Bruegel Jan

Cennet Bahçesi

Canlı, bol bitki ve çiçekle dolu Cennet Bahçesi'nde egzotik ve alışıldık hayvanlar birarada. Bruegel'in buradaki asıl amacı mistik, düşsel bir manzara yaratmaktı. Adem ile Havva figürleri iyice küçültülerek bulundukları ortam vurgulanmıştır. Bitki ve hayvanların seçimi modern göze gülünç gelebilir, ama Bruegel ormandaki bu açıklığa düşsel bir nitelik vermeyi başarmış. Sanatçının doğal çevreye karşı duyarlılığı, 17. yüzyıl Kuzey resminde manzara geleneğinin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Çiçek, manzara ve Cennet Bahçesi resimlerindeki üstün yüzey işçiliği sanatçıya Kadife Bruegel lakabını kazandırdı. Jan, ünlü bir Flaman ressam aileden geliyordu. Babası Pieter Bruegel'dir.

☛ Bassano, P Bruegel, Hobbema, Patenier, Ruisdael, Savery

Jan Bruegel. d Antwerp, 1568. ö Antwerp, 1625.
Cennet Bahçesi. yak1620. Pano üzerine yağlıboya. e84 x y53 cm. Victoria and Albert Museum, Londra

Bruegel Pieter

Köy Düğünü

İzleyici, köylü bir çiftin düğün şölenine sokuluyor. Resminde bol ayrıntı var: solda şarap testisini dolduran figür, masaya bir kapı üstünde getirilen turtalar ve yemeğe aç gözlerle bakan gayda çalgıcısı. Tümü Bruegel'in köylülerin dünyeviliğini yakalamaktaki yeteneğini gösteriyor. Bruegel'in canlı sahnelerine hayat veren, sarhoş, sallanan tipler İtalyan idealizmindeki arındırılmış yetkinliğin tam karşıtını oluşturur. Aslında daha gerçek ve insani olan Bruegel'in gerçek yaşamı gözlemleyerek yaptığı resimlerdir. Sanatçının, köylülerin eğlencelerine katılmak için kılık değiştirdiği söylenir. Bu nedenle ona Köylü Bruegel lakabı verilmiştir. Oysa tekniği kabalıktan çok uzaktır. Titizlikle uygulanmış ince boya tabakaları büyük bir zenginlik ve renk çeşitliliği yaratır. Pieter Bruegel 16. ve 17. yüzyılda ürünler veren bir ressam ailenin öncüsüdür.

☛ Bosch, J Bruegel, G David, Ostade

Pieter Bruegel. d Brögel, yak1525. ö Brüksel, 1569.

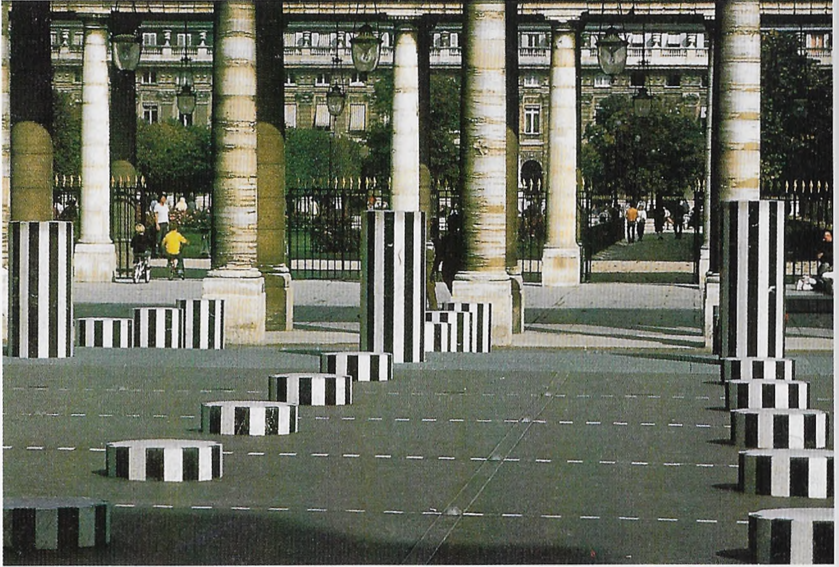
Köy Düğünü. yak1566/7. Pano üzerine yağlıboya. e162.6 x y114.3 cm. Kunsthistorisches Museum, Viyana

Buren Daniel

İki Düzlem

Burada görülen, Paris'teki Kraliyet Sarayı'nın Şeref Avlusu için özel olarak yapılan dev boyutlu, görkemli bir yerleştirmenin yalnızca küçük bir bölümüdür. Her sütun siyah ve beyaz mermer bantlardan yapılmış; merkezdeki meydanda katı ve tekdüze bir düzen içinde yerleştirilmiştir. Çevresi tarafından belirlenen bu yapıtta Buren, mevcut bir mimari mekânı (Arka planda sütunlar görülüyor) yorumlamaktadır. Fransız Kavramsal Sanat'ının önde gelenlerinden olan sanatçı, anlamın bağlam tarafından belirlendiğini düşünmekte ve bunu, kendi alameti farikasını (dikey şeritler) çeşitli ortamlarda yeniden yaratarak ortaya koymaktadır. Ne görüşleri ne de anlatım biçimi yıllardır değişmemiş olmasına karşın bir dönemde, bayraklar, yelkenler, taş basamaklar ve duvarlar gibi farklı yüzeyleri de boyamıştır.

☛ Andre, Christo, Judd, Long

Daniel Buren. d Boulogne-Billancourt, 1938.
İki Düzlem. 1985-6. Siyah ve beyaz mermer. **Yüzey alanı** 67 x 50 m. Palais Royal, Paris

Burne-Jones Edward

Kral Cophetua ve Dilenci Kız

Bu zarif resimde kaybolmuş bir şövalyeler ve romantizm çağı yeniden keşfediliyor. Her yerde aradığı mükemmel kadını basit bir dilenci olarak bulan bir kralın öyküsü anlatılmaktadır. Resimdeki en aydınlık figür olan dilenci kız, tanrısal bir ışıkla aydınlanmış. Burne-Jones, Sandro Botticelli ve Andrea Mantegna gibi Erken Rönesans'ın İtalyan sanatçılarından derinden etkilenmiş, ayrıca birlikte çalıştığı Dante Gabriel Rossetti'den de esinlenmiştir. Ön-Raffaellocular'ın ilk üyerinden olmasına karşın yapıtları, bu ressamlarla bağdaştırılan pek çok düşünceyi yansıtır. Burne-Jones'un zengin renkleri, şiirsel konuları ve ayrıntıya gösterdiği özen resimlerine mistik, tinsel bir nitelik kazandırmıştır. O dönemde, William Morris'in İngiltere'yi saran *Arts and Crafts* hareketinin etkisi bu resimde yapraklarda, kumaşlarda ve merdivendeki motiflerde izlenebilir.

☛ Botticelli, Brown, Mantegna, Millais, Rossetti

Edward Burne-Jones. d Birmingham, 1833. **ö** Londra, 1898.

Kral Cophetua ve Dilenci Kız. 1862. Tuval üzerine yağlı boya. **e**63.5 x **y**76.2 cm. Tate Gallery, Londra

Sanatçı, bu ürkütücü Kelt manzarasında sıkıntılı, dehşetli figürler yakalamış. Arka planda kalay madeni harabeleri görülüyor. İki kez betimlenmiş çizgili paltolu adamı Burra'nın bir barda gördüğü bilinmektedir. Dövmeli iki figür bir kitaptan doğrudan alıntıdır. Üstte solda seçilen garip, hayaletimsi yüz sanatçının Gerçeküstücülük'e ilgisini kanıtlayabilir. Fransa'da yaşarken bazı Gerçeküstücüler'le tanışmış olmasına karşın Burra, hiçbir zaman ne onlara ne de başka bir akıma katıldı. 1930'lardaki resimleri George Grosz'u anımsatır biçimde hiciv yüklü olmaya başladı. Yaşamının sonuna doğru özgün üslubunu geliştirdi. Ünlü yapıtlarının çoğu kadın ve eğlenen insan suluboyalarıdır. Bunlar Burra'nın, yaşamı boyunca çok az değişen biraz abartılı ve keskin üslubuyla yapılmıştır.

☛ Boyd, Dali, Grosz, Kitaj, Tanguy

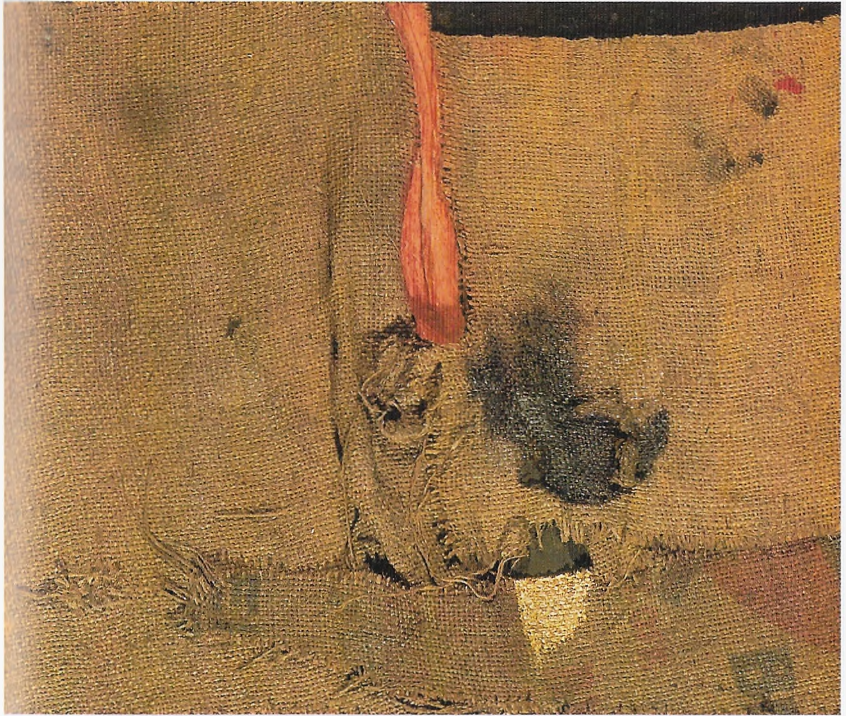
Edward Burra. d Londra, 1905. ö Playden, 1976.
Figürlü ve Kalay Madenli Kelt Manzarası. 1975. Kâğıt üzerine suluboya. e135.9 x y78.1 cm. Özel koleksiyon

Burri Alberto

Çuval

Zamanla aşınmış ve çöp olarak atılmış, yırtılmış, sökülmüş malzemeler biraraya getirilerek dikilmiş ve boyanmış. Bu yapıtın esin kaynağını, Burri'nin daha önceki yıllarda bir doktor olarak kanlı bandajlar ve dikilen yaralarla uğraştığı II. Dünya Savaşı'nda edindiği deneyim oluşturur. Kullanılan malzemenin kabalığı ve yıkılmışlığı güzellik ve bozulma arasında güçlü bir gerilim yaratıyor. Bu resim, savaş sonrasında ortaya çıkan ve geleneksel kompozisyon anlayışını reddedip yeni malzemelere yönelen soyut bir sanat akımı olan Serbest Biçimli Sanat'ın *(Art Informel)* felsefesini yansıtıyor. Burri'nin yapıtları sanatçının yüzey dokularına ve farklı sanatsal araçlara hayranlığını gösterir. Yanmış ahşap, demir levhalar ve levye ile yakarak delikler açtığı plastik tabakaları kullandığı bir dizi resim, koleksiyoncuların en çok aradığı yapıtlardır.

☛ Dubuffet, Fautrier, Riopelie, Stili, Tàpies

Alberto Burri. d Città di Castello, 1915

Çuval. 1954. Tahta üzerine çuval bezi, keten, yağ ve yaldız boya. e38 x y33 cm. Özel koleksiyon

Caillebotte Gustave

Penceredeki Genç Adam

Sanatçının küçük kardeşi Rene sırtı bize dönük olarak, Paris'te Miromesnil Sokağı 77'deki aile evinin penceresinden bakıyor. Büyük taş korkuluk evin içi ile dış dünya arasında güçlü bir ayırım yaratıyor. Bakışımız Rene'nin bakışını izleyerek aşağıdaki sokağa yöneliyor. İzleyicinin pencere çerçevesinden görülen manzara aracılığı ile resmin içine çekilmesi tabloyu Caillebotte'un en etkileyici çalışmalarından biri yapmıştır. Caillebotte, özellikle Paris ve çevresi görünümleri ile işçi sınıfının yaşamına ilişkin görüntülerde uzmanlaşmıştır. Claude Monet, Pierre Auguste Renoir ve Alfred Sisley'nin yakın dostu olan sanatçı, İzlenimciler için sergiler düzenlemekle kalmadı, onların satmakta zorlandıkları tablolarını da satın aldı. Vasiyetinde, içinde 65 İzlenimci tablonun da bulunduğu koleksiyonunu Fransız Devleti'ne bıraktı. Koleksiyon reddedildi; ancak üç yıl sonra 38 tablo kabul edildi.

☛ Bonnard, Cassat, Matisse, Monet, Renoir, Sisley, Vuillard

Gustave Caillebotte. d Paris, 1848. **ö** Paris, 1894.
Penceredeki Genç Adam. 1876. Tuval üzerine yağlıboya. **e**80.9 x **y**116.2 cm. Özel koleksiyon

Calder Alexander

Istakoz Sepeti ve Balık Kuyruğu

Hassas dengelenmiş, dönen metal biçimler, bir ıstakoz sepeti ve parlak renkli stilize bir balık yaratıyor; altta asılı duran dokuz siyah öğe ise bir balık iskeletini anımsatıyor. Metal elemanlar birbirinden bağımsız olarak havanın hareketiyle zarifçe, hafif hafif sallanıyor. Calder deniz imgelerini, farklı hızlarda ve farklı yönlerde sürekli yükselen, düşen ve dönen bir konstrüksiyonun zerafeti ve güzelliği ile birleştirmiştir. Bu yapıttaki hareket öğesi onu, en önemli bileşeni hareket ya da hareket izlenimi olan sanat yapıtlarını tanımlayan Kinetik Sanat'ın en iyi örneklerinden biri yapar. "Mobil"lerin bulucusu olan Calder ilk mobil'ini 1932'de yaptı. Mobil'lerinin yüksekliği 4 cm ile 5 m'nin üzeri arasında değişir. En yükseklerinden bir örnek New York JFK Havaalanı'nda bulunmaktadır.

☛ Lissitski, Miró, Tinguely, Vasarely

Alexander Calder. d Philadelphia, PA, 1898. ö New York, NY, 1915.

Istakoz Sepeti ve Balık Kuyruğu. 1939. Çelik tel ve boyanmış alüminyum levha. e289.5 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Campin Robert

Meryem Ana özenle yapılmış kürklü elbisesiyle bir ev ortamında görülüyor. Sanki okuduğu kitabı bebeğini emzirmek için biraz önce kenara koymuş. Tablonun her yanında incelikle gözlemlenmiş ayrıntılar var: arkadaki kasaba görünümü öndeki figürler kadar net ve ayrıntılı, Meryem'in kitabının sayfaları, elbisesinin etek kenarları ve şömine siperi çok ince ayrıntılara kadar betimlenmiş. Sanatçının teknik yeteneği ve yaratıcılığı çağdaşı Jan van Eyck ile karşılaştırılacak denli üstün. Robert Campin'in kimliği sırlarla doludur. Flamal'dan geldiği düşünülen (yanlış olarak) bir grup yapıtın ressamına verilen Flamalli Usta adıyla özdeşleştirilir. Rogier van der Weyden'in de Campin'in öğrencilerinden biri olduğu düşünülmektedir.

☛ Bouts, Van Eyck, Fouquet, Schongauer, Van der Weyden

Robert Campin. 1406'da Tournai'de etkin. ö Tournai, 1444.

Şömine Siperi Önünde Meryem Ana ve Çocuk İsa. yak1425/30. Pano üzerine yağlıboya ve tempera. e49.5 x y63.5 cm. National Gallery, Londra

Canaletto

İsa'nın Göğe Yükseliş Yıldönümünde Molo'dan Ayrılmaya Hazırlanan Bucintoro

San Marco koyunun karşısından görünen sahnede Venedik Dükü, kentin önemli kutlamalarından biri olan sembolik Denizle Evlenme töreni için Bucintoro adlı kraliyet teknesine binmek üzere. Her yıl Hz. İsa'nın göğe yükseldiği günün yıldönümünde Dük Adriyatik Denizi'ne bir yüzük atardı. Bu olay Canaletto'ya doğduğu kentteki festivallerin tüm görkemini göstermek için büyük bir olanak sağlamıştır. Döneminin önde gelen ressamı olan sanatçının yapıtları, özellikle İngiliz aristokrasisi tarafından çok beğenilmiştir. Canaletto'nun zekice gözlemleyerek yaptığı Venedik kanallarının ve saraylarının tabloları ışıltılı ayrıntılarıyla bugün de bu güzel kentin romantik havasını yansıtır. Sanatçı 1746'daki İngiltere ziyareti sırasında, aralarında Warwick Şatosu, Eton College ve Whitehall'un da bulunduğu bir grup manzara resmi yapmıştır.

☛ Bellotto, Gentile Bellini, Bonington, Guardi, Pannini

Canaletto (Antonio Canale). d Venedik, 1697. ö Venedik, 1768.

İsa'nın Göğe Yükseliş Yıldönümünde Molo'dan Ayrılmaya Hazırlanan Bucintoro. yak1740. Tuval üzerine yağlıboya. e183 x y122 cm. National Gallery, Londra

Canova Antonio

Cupido ve Psykhe

Cupido, ölmekte olan sevgilisi Psykhe'yi canlandırmak için henüz kanatlarını kapamadan inip onu kucaklıyor. Bu heykelde odak noktası iki figürün birbirine kenetlenen kolları ve aşk dolu bakışlarıdır. Düzgün bedenleri ve ince kasları tüm masumiyetiyle bir gençlik tutkusu yansıtıyor. Canova'nın heykelleri biçim ve yüzey işçiliğindeki yetkinlik açısından Yeni-Klasikçilik'in iyi bir örneğidir. Ancak sanatçı âşıkların ince mermer derilerinin altında yanan ateşi de ifade edebilmiştir.

Doğduğu kent Venedik'te oldukça tanınmış olan Canova burada birçok anıt, mezar ve heykel siparişi almış; genç sanatçılar için de bir okul kurmuştur. Napoléon savaşları sırasında ganimet olarak götürülen sanat yapıtlarının geri verilmesini talep etmek için papanın elçisi olarak Avrupa'yı dolaşmıştır.

☛ Bernini, J-L David, Etty, Powers, Prud'hon, Rodin

Antonio Canova. d Possagno, Treviso, 1757. **ö** Venedik, 1822.
Cupido ve Psykhe. 1787/93. Mermer. **y**155 cm. Musée du Louvre, Paris

Caravaggio

Şüpheci Tomas

Aziz Tomas, çarmıha gerilmesinden hemen sonra Hz. İsa'nın yaralarının gerçek olup olmadığını inceliyor. İsa'nın ve üç Havari'nin başları kompozisyonun odak noktasıdır. Yoğun bir an; Havariler onu izlerken Aziz Tomas alnını iyice kırıştırarak parmağını İsa'nın yarasına sokmuş. Bu şok edici gerçekçilikteki sahne, sert bir ışık-gölge *(chiaroscuro)* ile aydınlatılmıştır; arka plan yoktur. Caravaggio, dönemi için devrimci nitelik taşıyan ve ideali reddeden canlı gerçekçiliği ile ünlüydü. Aziz ve Havari figürlerinde çoğunlukla köylüleri model almıştır. Hatta Meryem Ana figürlerinin birinde model olarak, Tiber Nehri'nden boğulmuş bir fahişeyi kullandığı söylenir. Kişisel ünü şüpheli olan Caravaggio (Başı sık sık derde girerdi) sanatta neredeyse tek başına devrim yapmıştır. Günümüzde bile tablolarındaki güç ve canlılık izleyiciyi şaşırtır.

☛ Bernini, Hals, Jordaens, Rembrandt, Terbrugghen

Michelangelo Merisi da Caravaggio. d Caravaggio, 1571. ö Porto Ercole, 1610.

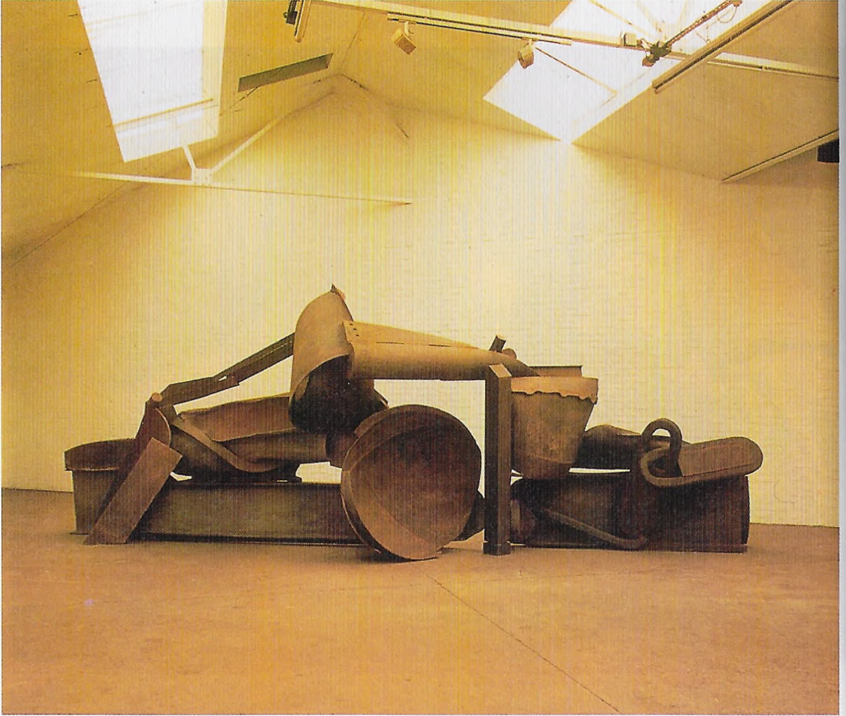
Şüpheci Tomas. 1599. Tuval üzerine yağlıboya. e146 x y107 cm. Stiftung Schlösser und Gärten Potsdam-Sanssouci, Potsdam

Caro Anthony

Sabinler'in Kaçırılması

Metal biçimlerin bu güçlü ve özgür eklemlenmesi kendine has bir yaşamsallık taşıyor. Dinamik düzlemler biçimi olmayan büyük bir bütünün içinde eriyor. Caro 1960'ta, önceden üretilmiş nesneler kullanarak metal heykeller yapmaya başladı. Endüstriyel nesneleri belli düzenler içinde, adlarının çağrıştırdığı duyguları yansıtacak şekilde (ne denli ilgisiz ya da belirsiz görünse de) yerleştirdi. Kaide ya da tabanı ortadan kaldırarak izleyiciyi heykele yaklaştırmak istiyordu. Yapıtlarını yere yayarak ve destekleri heykelin içine katarak izleyicinin heykelin yanıbaşına, hatta üstüne kadar gelmesini sağladı. Asistanı olduğu Henry Moore'un tersine malzemelerini olduklarından başka şeylere dönüştürmedi. Kaynaklanmış demir işlerinin üzerinde vida ve cıvataları olduğu gibi bıraktı. Buradaki heykel, günümüzde Washington eyaletinde Seattle'daki Metropolitan Sigorta Binası'nın dışında durmaktadır.

☛ Andre, Deacon, Moore, Serra, Smith

Anthony Caro. d Londra, 1924.

Sabinler'in Kaçırılması. 1985-6. Paslandırılmış ve verniklenmiş çelik. **e**603 x **y**222 cm. Metropolitan Life Building, Seattle, WA

Carpaccio Vittore

İki Venedikli Hanım Balkonda

Bu iki hanımın incilerle süslü elbiseleri 15. yüzyıl Venedik soylularının tipik özelliğidir. Balkonda oturan ikili, çevrelerindeki kuş ve hayvanlarla tembelce ilgileniyorlar. Resmin amacı belli değil: Ne bir portredir, ne de bir öyküdür. Büyük olasılıkla onu bir bütün içinde anlamlı kılacak daha büyük bir panodan kesilmiştir. Carpaccio açık bir üsluba sahiptir; ama resimleri öteki bazı Floransalı meslektaşlarınınki kadar gerçekçi değildir. Floransa'da zemin bulan entelektüelliğin yerine öyküsel resmi yeğlemiştir. Parlak renkleri, Venedik Rönesans resimlerinin tüm neşe ve coşkusuna sahiptir. Sanatçı büyük bir olasılıkla Gentile Bellini'nin yanında öğrenim görmüş ve Bellini gibi o da, Venedik'teki günlük yaşamı betimlemek için tarihsel ve dinsel konulardan yararlanmıştır.

☛ Alma-Tadema, Gentile Bellini, Canaletto, Giorgione

Vittore Carpaccio. d 1472'de Venedik'te etkin. ö Venedik, 1526.

İki Venedikli Hanım Balkonda. yak1495/1500. Pano üzerine yağlıboya. e94 x y164 cm. Museo Correr, Venedik

Carrà Carlo

Metafizik Musa

Ana figür, alçak tavanlı bir odada, manken kafalı, alçıdan bir kadın tenisçi modelidir. Odysseus'un yolculuğunu simgeleyen bir Yunanistan haritasının yanında durur. Arka planda, fabrika resimlerinin yer aldığı bir tuvalin arkasında parlak renklere boyanmış bir koni var. Mantıksızca yan yana getirilmiş bu düşsel imgeler tuhaf bir biçimde rahatsız edicidir, ve tabloyu Metafizik Resim okuluna bağlamaktadır. Carrà ve Giorgio de Chirico tarafından kurulan Metafizik Resim, birbirleriyle ilgisiz, gizemli imgeler kullanarak büyülü ve çoğu kez tuhaf görüntüler yaratır. Carrà, De Chirico ile 1917'de tanıştı ve onun kapalı yer korkusu uyandıran mekânlara yerleştirdiği manken imgelerini benimsedi. Daha önce Gelecekçi bir dönemden geçen Carrà 1910'da Gelecekçi Bildirge'yi imzalayanlardandı. 1924'ten başlayarak Metafizik Resim'den uzaklaşıp, Erken Rönesans'ın İtalyan ustalarından esinlenen bir gerçekçiliğe yönelmiştir.

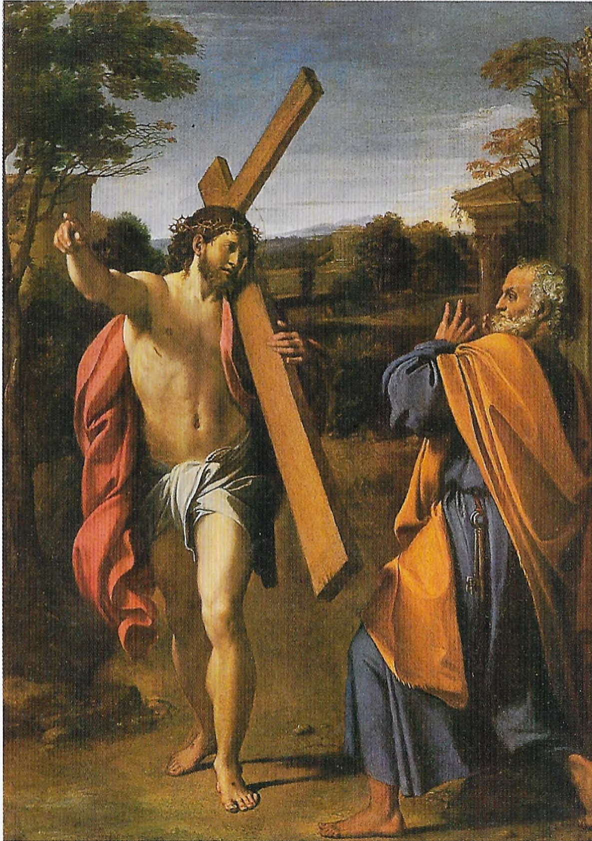
☛ Balla, Boccioni, Brauner, De Chirico, Kahlo, Wadsworth

Carlo Carrà. d Quargnento, 1881. ö Milano, 1966.
Metafizik Musa. 1917. Tuval üzerine yağlıboya. **e**65 x **y**89 cm. Pinacoteca di Brera, Milano

Burada, Hz. İsa'nın Aziz Petrus'a çarmıhını taşırken görünmesi betimlenmiştir. İsa, nereye gittiğini soran azize "yeniden çarmıha gerilmek için Roma'ya gidiyorum" der. Sanatçı resimde ayrıntılara, özellikle de manzaradakilere büyük özen göstermiştir. Raffaello ve Michelangelo'nun yapıtlarını hatırlatan uyumlu kompozisyon ve güzel figürler, Carracci'nin 17. yüzyıl Roma'sına Klasikçilik ruhunu geri getirme arzusunu yansıtır. Carracci'nin üslubu Doğalcılık'la Klasikçilik'in bir karışımıdır. Bir mektubunda Correggio'ya ve Tiziano'ya olan hayranlığından söz eder: "Gerçek olmadığı halde gerçeğe benzeyen, yapay ya da zorlama değil doğal olan bu dürüstlüğü ve saflığı seviyorum". Annibale Carracci, kardeşi Agostino ve kuzeni Lodovico ile birlikte, 1595'te Bologna'da önemli bir güzel sanatlar akademisi kurdu Akademi, çoğu 17. yüzyılın Barok Bologna resim okulunu oluşturan pek çok sanatçı yetiştirmiştir.

☛ Correggio, Michelangelo, Raffaello, Reni, Tiziano, Vouet

Annibale Carracci. d Bologna, 1560. **ö** Roma, 1609.

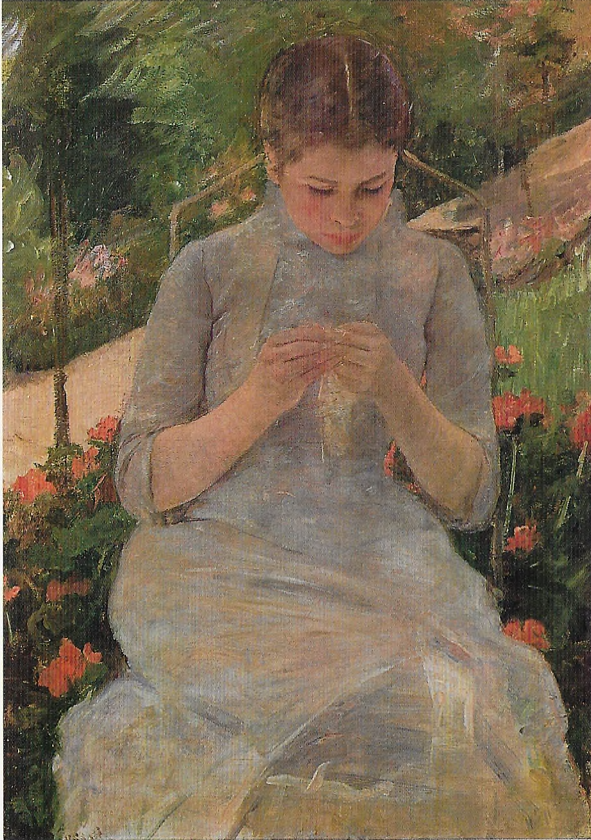
İsa'nın **Appia Yolu Üzerinde Aziz Petrus'a Görünmesi.** 1601-2. Pano üzerine yağlıboya. **e**56.3 x **y**77.4 cm. National Gallery, Londra

Cassatt Mary

Dikiş Diken Kadın

Buradaki kadın dikiş dikerken dingin bir anda betimlenmiş. Bu bir portre değil, doğadan aktarılmış olabilecek bir dış mekânda renk ve ışığın karşılıklı etkileşimi üzerine bir çalışmadır. Sanatçının gerçekçi yaklaşımı Pennsylvania Akademisi'nde Thomas Eakins'in atölyesinde çalışmış olmasından kaynaklanır. Cassatt, daha sonraları Avrupa'da, üslubunu derinden etkileyen Edgar Degas ile dostluk kurdu. İzlenimciler'in 1874'teki sergisine katıldı. Amerikalı olmasına karşın Fransız İzlenimcilik akımının parçası olarak tanımlanan sanatçının yapıtlarının çoğunda, öteki İzlenimci resimlerde rastlanmayan kadınsı bir yumuşaklıkta betimlenmiş çocuklar ve anneler yer alır. Cassatt Japon ahşap baskılarından çok etkilenmiş ve bu alanda yetkin çalışmalar yapmıştır. İzlenimcilik'in Kuzey Amerika'da yaygınlaşmasında rolü büyük olmuştur.

☛ Chase, Degas, Eakins, Hiroşige, Monet, Morisot

Mary Cassatt. d Pittsburgh, PA, 1844. ö Mesnil-Beaufresne, 1926.
Dikiş Diken Kadın. yak1880/2. Tuval üzerine yağlıboya. e63 x y92 cm. Musée d'Orsay, Paris

Castagno Andrea del

Genç Davud

Golyat'ın başıyla betimlenmiş bu Davud figürüne güç ve dayanıklılık egemen. O dönemde Floransalılar'ın çok değer verdiği bu nitelikler, bir sapan darbesiyle devi öldüren genç ve cesur savaşçı ile özdeşleştirilmiştir. Resim, festivaller sırasında Floransa sokaklarında taşınmak üzere deri bir kalkan üstüne yapılmıştı. 15.yüzyıl İtalya'sında sanatçılar sık sık bu tür işler yaparlardı. Ancak bunların çoğu, dayanıklı olmaları gözetilmediği için günümüze ulaşmamıştır. Castagno, güçlü ve kudretli figürleri ile tanınır. Heykelsi resim anlayışını yansıtan bir dizi fresk yapmıştır. Manzara ya da doğayla fazla ilgilenmeyip insan biçimi üzerinde yoğunlaşmayı yeğlemiştir. Bir süre Castagno'nun öğretmenini hunharca öldürdüğüne inanılmışsa da bugün doğru olmadığı biliniyor; ama bu yakıştırma sanatçının vahşi doğasından kaynaklanmış olabilir.

☛ Botticelli, Donatello, Ghiberti, Ghirlandaio, Signorelli

Andre del Castagno. d Castagno, yak1421. **ö** Floransa, 1457.

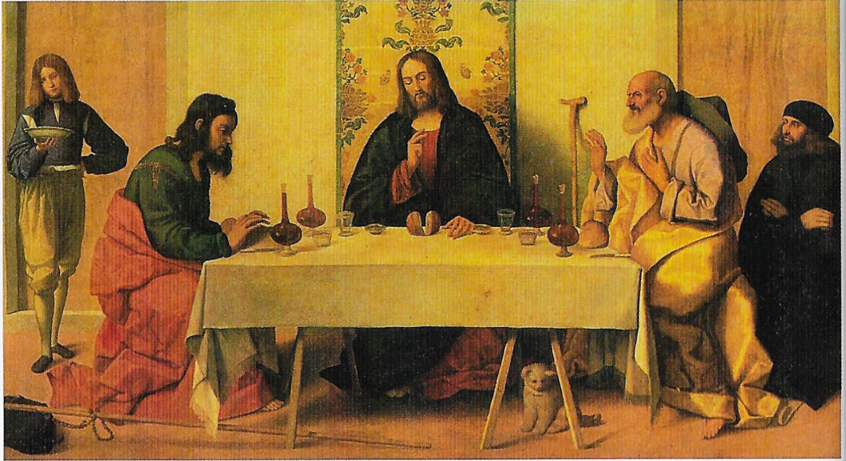
Genç Davud. yak1450/57. Panoya gerili deri üzerine tempera. e76.9 x **y**115.6 cm. National Gallery of Art, Washington DC

Catena Vincenzo

Emmaus'ta Yemek

Sanatçı, dürüst bir kompozisyonla sade bir yemek sahnesine dikkati çekiyor. Hz. İsa'nın arkasında asılı kumaş dışında herşey; masa, cam kaplar ve eşya çok yalın betimlenmiş. Resmin yalınlığı, izleyicinin dikkatini İsa'ya yönelten süslü kumaşla karşıtlık yaratıyor. "Şeref örtüsü" olarak bilinen bu imge Rönesans döneminin öbür Venedik resimlerinde, örneğin Giovanni Bellini'nin çok sayıda yapıtında özellikle de Meryem Ana tablolarında görülür. Dönemin pek çok Venedik resminde olduğu gibi, burada da renk ve ışık, kompozisyon kadar önemlidir. Uşağın giysisindeki mavi ve yeşil, sağdaki figürdeki sarı ve mor oyunu sanatçının yaratıcı renk duyarlığını yansıtır. Catena bir süre Giorgione ile bir tür ortaklık kurmuş görünmektedir. Ancak yapıtlarında yalnızca Giorgione'nin değil Tiziano ve Palma Vecchio gibi başka Venedikli sanatçıların da etkileri izlenir.

☛ Giovanni Bellini, Champaigne, Giorgione, Palma Vecchio, Tiziano

Vincenzo Catena. d Venedik, yak1480. ö Venedik, 1531.
Emmaus'ta Yemek. 1520/30. Tuval üzerine yağlıboya. e241 x y130 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Catlin George

Flamingolara Pusu

Ufka uzanan bir düzlükte hoş bir kırmızı-beyaz kompozisyon yaratan flamingo sürüsü yavrularıyla ilgileniyor. Gökyüzünde, bir grup kuş ilmek biçimi yaratarak uçuyor. Çalılığın ardında pusuya yatmış bir avcı ve uşağı ateş etmek için uygun zamanı bekliyor. Avcı, doğanın güzelliğini insanın nasıl bir anda yok edilebileceğini gösteriyor. Catlin, flamingoları değişik duruşlarda betimlemeye özen gösterip çeşitlilik ve hareket yaratmış, böylece resmi tekdüzelikten kurtarıp ona ritim kazandırmıştır. Avukat olan sanatçı daha sonraları portre yapmaya başlamış; uzun yıllar Kuzey ve Güney Amerika Yerlileri arasında yaşamış; birçok Amerikan Yerli'sinin portresini yapmıştır. Yerli kabilelerin korunması için kampanya başlatan öncülerdendi. 1841'de, 300'den fazla oymabaskı içeren "Kuzey Amerika Yerlileri'nin Davranışları..."nı (*Manners...of the North American Indians)* yayımlamıştır.

☛ Allston, Audubon, Bingham, Cole

George Catlin. d Wilkes-Barre, PA, 1796. ö Jersey, NJ, 1872.

Flamingolar İçin Pusu. yak1857. Tuval üzerine yağlıboya. e67.3 x y48.3 cm. Carnegie Museum of Art, Pittsburgh, PA

Cellini Benvenuto

Tuzluk

Bu güzel tuzluk Su'yu ve Toprak'ı temsil eden Neptün ve Ceres figürlerinden oluşuyor. Bacaklarının birbirine dolanması birarada tuz üreten bu ikilinin birlikteliğini simgeler. Cellini ünlü bir kuyumcu, heykeltıraş ve oymabaskı ustasıydı. İmparatorlar, krallar, papalar ve prensler için çalıştı. Bu nesneyi de Fransız kralı I.François için yapmıştır. Yapıtlarındaki görkem ve zerafet, Maniyerizm'in yetkin bir örneğidir. Maniyerist sanatçıların amacı estetik etkilerle duygu uyandırmaktı. Bunu elde edebilmek için geç 16. yüzyıl sanatçılarının yapıtlarındaki gibi, ince uzun figürler ve sert renkler kullandılar. Yaşamöyküsünü kaleme aldığı için Cellini'nin, papalık mücevherlerini çaldığı gerekçesiyle hapse atılması gibi anılar içeren fırtınalı yaşamı hakkında çok şey bilinmektedir. Cellini'nin madalya, kadeh ve çakı gibi küçük boyutlu yapıtları ne yazık ki eritilmişse de, büyük boyutlu çalışmalarının pek çoğu günümüze ulaşmıştır.

☛ Clouet, Giambologna, Parmigianino, Rosso Fiorentino

Benvenuto Cellini. d Floransa, 1500. **ö** Floransa, 1571.

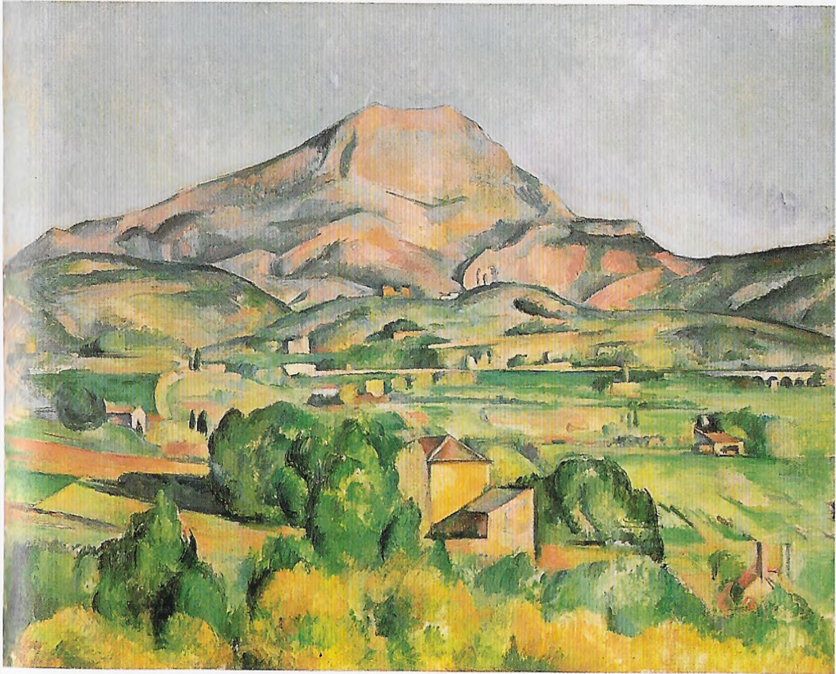
Tuzluk. 1540/43. Altın, mine ve abanoz. **e**34 x **y**26 cm. Kunsthistorisches Museum, Viyana

Cézanne Paul

Sainte-Victoire Dağı

Fransa'nın güneyindeki bu dağı morlar, maviler, sarılar ve kırmızılar oluşturuyor. Cézanne, renk tonlarını ışık ve gölgeyle değiştirmek yerine doğrudan renkleri değiştirmiş. Dağ ve çevresindeki arazi, geometrik biçimlere ve renk alanlarına indirgenmiş. Sonuçta ortaya gerçeğe sadık değil, ama ışık-gölge etkileşimiyle tonlama ve hacim kazanan bir resim çıkmış. Cézanne "Poussin'i doğayı kullanarak yeniden yapmak" istediğini söylemişti. Bunu, Klasikçilik'in biçim duyarlılığı ile doğrudan doğadan çalışmayı birleştirerek başarmıştır. Doğduğu kent olan Aix-en-Provence'a yakın Sainte Victoire Dağı, Cézanne'ın en sevdiği konuydu. Bu dağı yaşamı boyunca defalarca betimlemiş, giderek daha indirgenmiş resimler üretmiştir. Doğayı basit geometrik biçimlere indirgeyişi ve çarpıcı renk kullanımı, ilerki yıllarda Kübistler'i ve Fovistler'i etkilemiştir.

☛ Braque, Derain, Hodler, Picasso, Poussin, Vlaminck

Paul Cezanne. d Aix-en-Provence, 1839. ö Aix-en-Provence, 1906.

Sainte-Victoire Dağı. 1885/95. Tuval üzerine yağlıboya. **e**91.7 x **y**72.8 cm. Barnes Vakfı, Merion, PA

Chagall Marc

Kasabanın Üzerinde

Basit ahşap evlerden ve ahırlardan oluşan bir kasabanın üzerinde iki fantastik figür uçuyor. Adamın eli kadının göğsünü nazikçe avuçlamış. Âşıklara benziyorlar, belki de evlenebilmek için kaçıyorlar. Renk alanlarıyla boyanmış, naif ve sevimli kasaba, ahşap çitleri ve sıcak renkleriyle Chagall'in peri masallarına ve fanteziye ilgisini gösteriyor. Rusya doğumlu sanatçının imgeleminin çoğu erken yaşlarda içinde bulunduğu Yahudi folklorunun etkilerini yansıtır. Gerçeklerle düşleri renkli kompozisyonlarda birleştiren, hem incelmiş hem çocuksu bir üslubu vadır. Devlet belli bir sanat anlayışını kabul ettiğinden Rusya'yı terk etmek zorunda kalan Chagall ABD ve Fransa arasında gidip geldi. Çok üretken bir sanatçıydı: Mozaikler, sahne dekorları ve halılar tasarlamıştır. Aralarında Paris Operası ve New York'taki Birleşmiş Milletler Merkezi gibi yapıların bulunduğu pek çok kamu binasında yapıtları yer almaktadır.

☛ Goncharova, Hodgkin, Rodin, Soutine, Utamaro

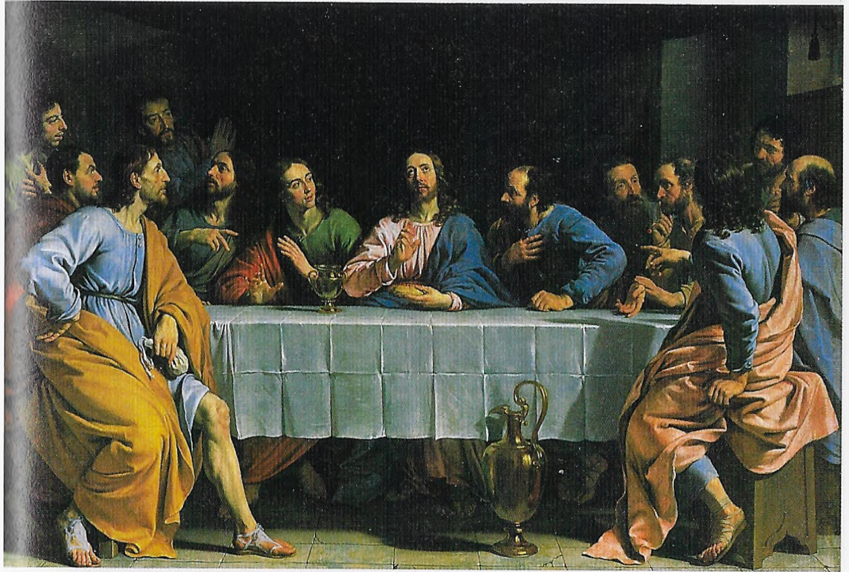

Marc Chagall. d Vitebsk, 1887. **ö** Saint Paul-de-Vence, 1985.
Kasabanın Üzerinde. 1915. Tuval üzerine yağlıboya. **e**70.5 x **y**48.5 cm. Özel koleksiyon

Champaigne Philippe de — Son Yemek

Hz. İsa, Havariler'e aralarından birinin yakında ona ihanet edeceğini söylüyor. Sahnede gizemli bir hava egemen. Resimdeki tek ışık pencereden geliyor ve arkadaki duvarı ancak aydınlatıyor. Böylece figürler kabartma gibi görünüyor, öykü ve gerilim vurgulanıyor. İsa ekmeği kutsarken, Havariler sözcük kullanmadan duygularını belirtiyor. Kıvrımlı giysilerin zengin renkleri, masa örtüsünün ritmik kat yerleri izleyiciyi resmin üzerinde yönlendiriyor. Champaigne çağdaşı olan İtalyan Barok sanatçıları gibi dramatik sahneler betimlemedi, ama bu yapıtından yansıyan ağırbaşlı, dizginlenmiş duygular yoğun ve güçlüdür. Aslen Flaman olan Champaigne sonradan Fransız vatandaşlığına geçti; Fransız kralı XIII. Louis'nin sarayında portre ressamı olarak çalıştı. En ünlü yapıtlarından biri Kardinal Richelieu'nün gerçek boyuttaki resimdir.

☛ Catena, G David, Domenichino, Guercino

Philippe de Champaigne. d Brüksel, 1602. ö Paris, 1674.
Son Akşam Yemeği. yak1652. Tuval üzerine yağlıboya. **e**233 x **y**158 cm. Musée du Louvre, Paris

Chardin Jean-Baptiste-Siméon Genç Öğretmen

Konu basittir: Genç bir kadın çocuğa okuma öğretiyor. Sanatçı sade bir üslupla iki figür arasındaki güçlü duygusal bağı aktarmış. Arka planda çok az ayrıntı var. Kalın boya tabakaları halinde titizlikle uygulanmış fırça vuruşları derinlik ve kütlesellik yaratıyor. Belirli bir zamana ait olmayışıyla Jan Vermeer'in yapıtlarını anımsatan sakin bir resim bu. Ciddiyet ve sessizliğin büyüsünü yalnızca dolabın anahtarı bozuyor. Chardin, 18. yüzyıl Fransa'sında ünlü bir tür resmi ve ölüdoğa ressamıydı. Duygusallığa kaçmayan, basit kompozisyonları duygu yüklüdür; dingin ve dengeli tonlamalarıyla ince bir biçim anlayışı içerirler. Yapıtları 20.yüzyılda, neredeyse soyut özellikleri nedeniyle yeniden beğeni kazanan Chardin, döneminin en büyük ölüdoğa ressamı olarak kabul edilmektedir.

☛ De Hooch, Lancret, La Tour, Metsu, Vermeer

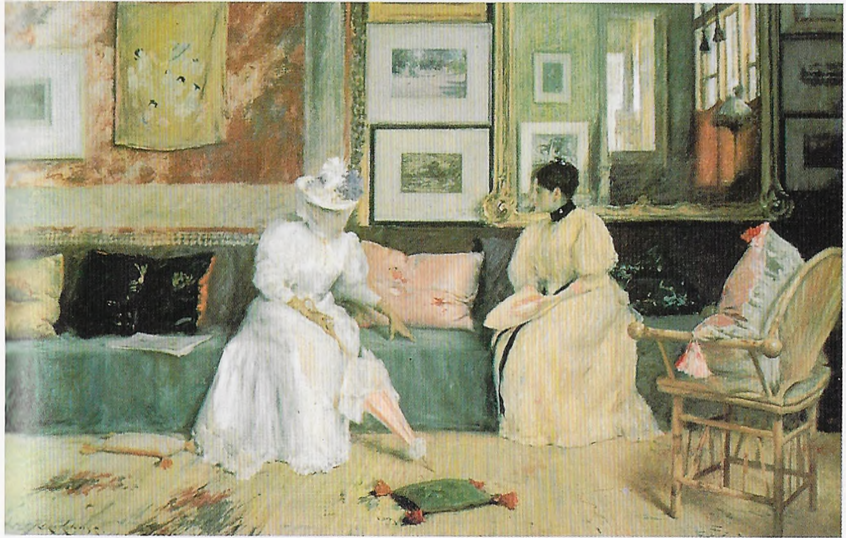
Jean-Baptiste-Simeon Chardin. d Paris, 1699. ö Paris, 1779.
Genç Öğretmen. yak1736/7. Tuval üzerine yağlıboya. **e**66 x **y**62 cm. National Gallery, Londra

Chase William Merritt

Arkadaşça Bir Ziyaret

İki şık kadın divanda oturmuş sohbet ediyorlar. Odayı, sanatçının parlak renklerine açık tonlar veren gün ışığı doldurmuş. Bu, özellikle kurgulanmamış, tipik bir günlük yaşam sahnesidir. İzlenimciler gibi Chase de çevresindeki dünyayı serbest fırça vuruşları ve pastel renklerle betimlemiştir. Konularının resmî olmayışı ve onları yansıtışındaki enerji bir Kuzey Amerika niteliği olabilir; ama kesinlikle Avrupalı bir üslupla uygulanmışlardır. Chase, uzun ve etkin sanat yaşamı boyunca Kuzey Amerika'da çalıştı. Özellikle, ressam James McNeill Whistler'dan etkilendi ve bir süre bu sanatçının düz, dekoratif üslubunu benimsedi. Hatta 1885'te Londra'da ona rastladığında Whistler'in bir portresini yaptı. Chase öncelikle portreleri, manzaraları ve buradaki gibi günlük yaşam resimleriyle ünlendi. Ayrıca, çok etkili bir öğretmendi.

☛ Cassatt, Manet, Sargent, Tissot, Whistler

William Merritt Chase. d Williamsburg, IN, 1849. **ö** New York, NY, 1916.

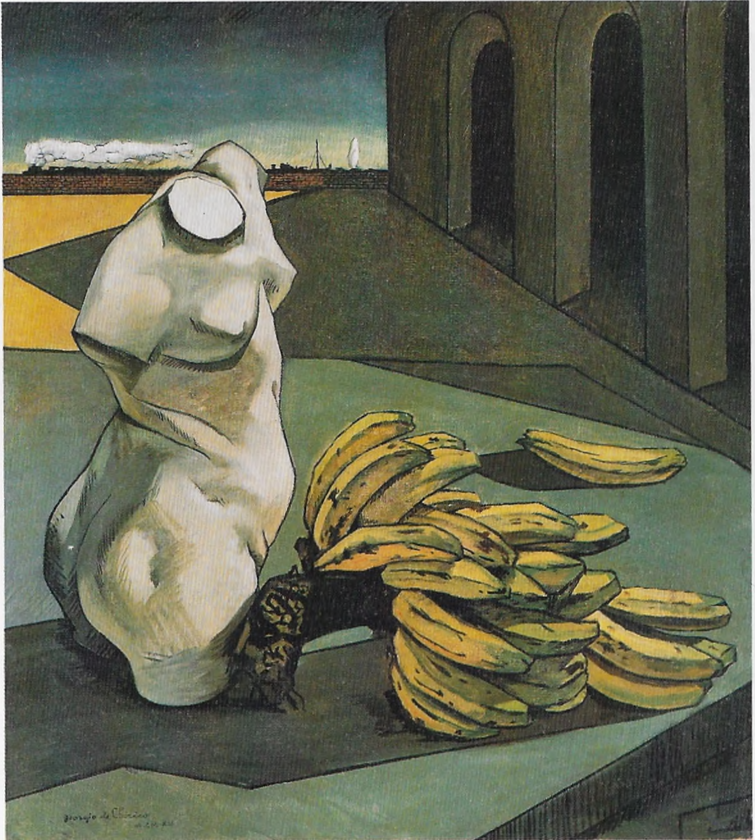
Arkadaşça Bir Ziyaret. 1895. Tuval üzerine yağlıboya. **e**122.5 x **y**76.8 cm. National Gallery of Art, Washington DC

De Chirico Giorgio

Şairin Tereddüdü

Bir arkadın önünde bir muz yığını ve alçıdan Klasik bir kadın *torso*'su duruyor. Ufuk bir duvarla belirlenmiş. Bunun arkasında uzaklaşmakta olan bir tren seçiliyor. Böyle bir nesne grubu rastlantısal ve saçma görünebilir, ama her birinin simgesel bir anlamı vardır: Alçı model insanı, muzlar erotizmi, tren ise yolculuğu simgelemektedir. Bu garip imgelerin dış hatları sert çizgilerle vurgulanmıştır. Resmi kaplayan ürkütücü ve anıtsal gölgeler de yapıta güç ve gizem katmaktadır. De Chirico ve Carlo Carrà düşsel ve gizemli imgeleriyle tanınan Metafizik Resim akımını kurmuşlardır. Bilmecemsi, düşsel resimleri döneminin Gerçeküstücüler'ini çok etkileyen De Chirico 1925'ten başlayarak daha geleneksel bir üslup benimsemiştir. Son yapıtları arasında portreler, sahilde atlar ve ölüdoğalar bulunmaktadır.

☛ Carrà, Dali, Delvaux, Magritte, Tanguy, Wadsworth

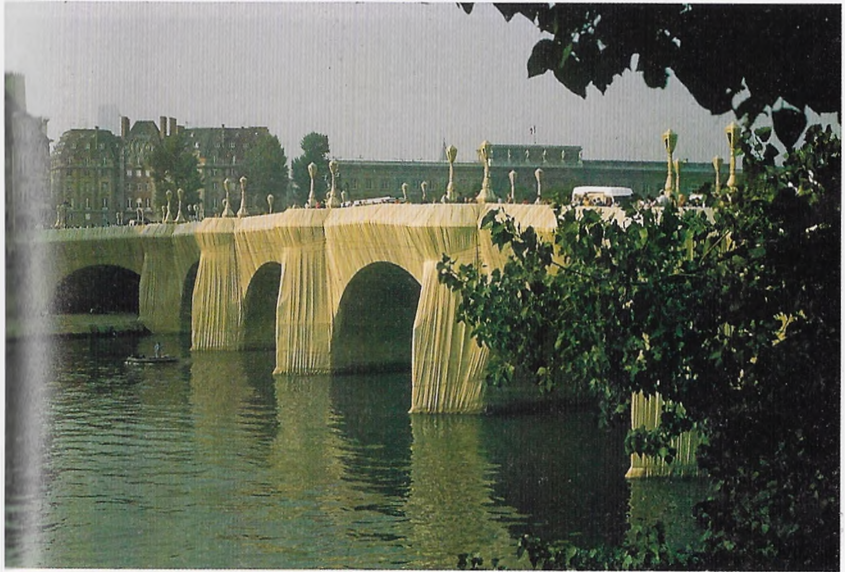
Giorgio de Chirico. d Volo, 1888. ö Roma, 1978.
Şairin Tereddütü. 1913.Tuval üzerine yağlıboya. e94 x y106 cm. Tate Gallery, Londra

Christo Javacheff

Paris'te Pont-Neuf

Çevresel heykelci Christo tüm dünyada nesneleri paketlemesiyle ünlenmiştir. Buradaki heykelsi yapıtını, Paris'in en önemli simgelerinden biri olan Pont-Neuf'ü (Yeni Köprü) kalın tuval bezi ve halatla paketleyerek oluşturmuştur. Köprünün geçici olarak bir sanat yapıtına dönüştürülmesi heyecan verici, yeni bir heykel yaratma yöntemiydi. Christo, köprüyü kumaşla kaplayarak, halkın dikkatini yapının heykelsi ayrıntılarına çekmiş; aynı zamanda görkemli ve gizemli bir güzellik yaratmıştı. Bu uygulama ayrıca tarihsel anıtların korunmasının önemini de vurguluyordu. Christo'nun çalışmaları, nesnelere yeni ve farklı bir açıdan bakmayı önermektedir. Tanıdık nesneleri değiştirme anlayışı, 1960'ta kurulan Yeni Gerçekçilik *(New Realism)* akımının tipik bir özelliğidir. Bulgaristan'da doğan Christo 1964'te New York'a yerleşmiş ve daha sonra Amerikan vatandaşı olmuştur. 1976'da, California tepelerini aşan 40 km uzunluğundaki beyaz bir kumaştan yaptığı, *Uzayan Çit* adlı yapıtını gerçekleştirdi.

☛ Gentile Bellini, Buren, Hiroşige, Klein, Long

Javacheff Christo. d Gabrovo, 1935.

Paris'te Pont-Neuf. 1985. Tuval bezi ve halat ile paketlenmiş Pont-Neuf. Bugün kaldırılmıştır.

Church Frederick

Vahşi Doğada Alacakaranlık

Güneş, geride, geniş bir nehrin üstünde yansıyan kan kırmızısı ve turuncu bir gökyüzü bırakarak batıyor. Eğri büğrü ağaç dalları arka planın üzerinde birer iskelet gibi görünüyor. Frederick Church doğanın gücünü tüm görkemiyle ortaya koymuş. Thomas Cole'ın tek öğrencisi olan Church kompozisyonlarında insan figürüne yer vermeyip en saf haliyle doğa üzerinde yoğunlaşmayı yeğlemiştir. Yaşadığı New England'ı inceledikten sonra uzaklarda dramatik ve panoramik manzaralar araştırmaya koyuldu. O dönemde alışılagelenin tersine Avrupa'ya gitmedi; bunun yerine enine ve boyuna Amerika kıtasını keşfe çıktı. Meksika'daki yanardağları, Güney Amerika'daki tropikal ormanları, And Dağları'nın karla kaplı zirvelerini ve Labrador'un buzdağlarını betimledi. Eldeğmemiş doğa harikalarını şaşırtıcı bir ustalıkla kaydetti; örneğin farklı doğal biçimleri farklı dokular kullanarak resimledi. Yapıtlarındaki destansı görkem ve soyluluk, Romantik akımın ideallerini temsil eder.

☛ Cole, Friedrich, Grimshaw, Martin, Turner

Frederick Church. d Hartford, CT, 1826. **ö** New York, NY, 1900.
Vahşi Doğada Alacakaranlık. 1860. Tuval üzerine yağlıboya. **e**126.6 x **y**101.6 cm. Cleveland Museum of Art, Cleveland, OH

Cimabue

Santa Trinità Madonnası

Özgün konumunda, Floransa'daki Santa Trinità Kilisesi'nin yüksek altarını bezeyen bu resim tefekkür ve bağlılığı esinlemek için yapılmıştı. Meryem Ana ve Çocuk Isa meleklerle çevrelenmiş, süslü bir tahtta oturuyor. Altta, sakallı dört peygamber de tefekkür içinde bir arkaddan dışarı bakıyor. Resmin yalınlığı ve altının fazlalığı, karanlık kilisede daha kolay görünmesini sağlıyordu. Meryem'in giysisindeki ince altın çizgiler katı Bizans üslubunu hatırlatıyor; ancak sanatçının figürleri bir tür üç boyutlu mekâna yerleştirmesi bir yüzyıl sonra Rönesans döneminde ortaya çıkacak gelişmelere işaret ediyor. Cimabue'nin kökeni belirsizdir. Pisa Katedrali'nin apsisindeki büyük mozaiğin bir parçası olan görkemli Aziz John figürü ile tanınır. Cimabue'nin, insan biçimini betimleyişindeki doğallığı geliştiren Giotto'nun öğretmeni olduğu söylenir.

☛ Campin, Duccio, Giotto, Lochner

Cimabue. 1272'de Floransa'da etkin. ö Floransa, 1302.

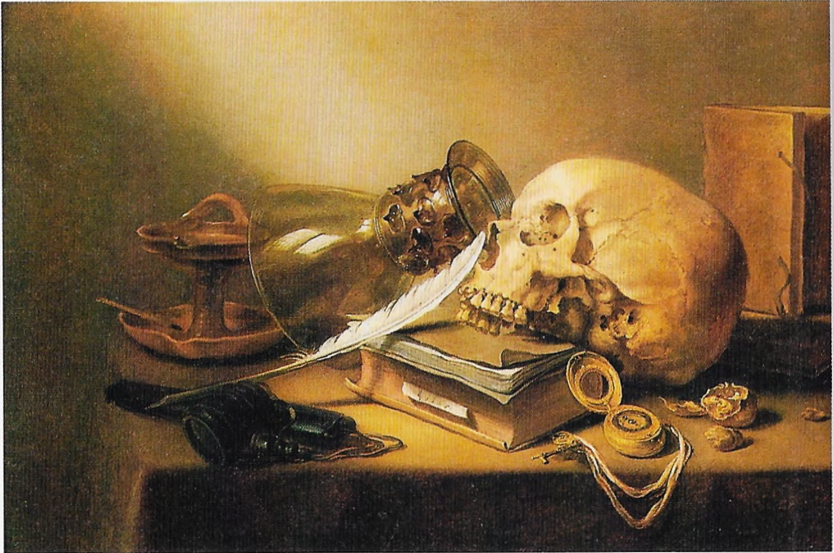
Santa Trinità Madonnası. yak1260/80. Pano üzerine tempera. e223 x y385 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Claesz Pieter

Bir Vanitas Ölüdoğası

Bu acayip nesne düzenlemesine bir insan kafatası egemen. Üstlerinden yalıyarak geçen güneş ışığıyla yumuşak tonlar alan nesneler açık kahverenginin nüanslarıyla boyanmış. Claesz Felemenk'te bu tür ölüdoğalarıyla ün kazandı. Bu resimlerde neredeyse tek rengin tonlarıyla betimlenen nesneler mistik bir uyum duygusu verir. Ana tema dünyevi yaşamın geçiciliğidir. Kafatası ölümü, devrilmiş bardak akıp gitmekte olan yaşamı, saat zamanın sürekli akışını simgeler. 17. yüzyılda Felemenkli ressamlar gündelik nesneleri hayal güçlerini kullanarak betimlemeyi seviyorlardı. Yapıtlarında ahlaksal değerler yoktu, ama o dönem için açık, simgesel anlamlar taşıyorlardı. Günümüzde bu resimler daha çok saf ustalık gösterilerinden dolayı beğenilmektedir.

☛ Hals, De Heem, Kalf, Ruysch, Snyders

Pieter Claesz. d Burgsteinfurt, 1590. ö Haarlem, 1661.
Bir Vanitas Ölüdoğası. 1645. Pano üzerine yağlıboya. e61 x y39 cm.Özel koleksiyon

Claude Lorrain

Apollon'a Adaklı Manzara

Bu görkemli, geniş sahne Klasik manzara resminin en iyi örneklerindendir. Güçlü yataylar ve dikeyler kullanılarak titizlikle kurgulanmıştır. Işıklı ve gölgeli alanlar izleyicinin ilgisini sahnenin içine çeker. Sanatçı resminde Roma taşrasının ağırbaşlı görkemini yakalamış. Yeşil, mavi ve kahverengilerden oluşan dengeli bir paletle zarif bir görünüm yaratmıştır. Mitolojiye göre Psykhe'ye bir eş bulmaya yardımcı olması için Apollon'a adak sunan baba ve beraberindekiler bu görüntüye raslantıyla girmiş gibidir. Claude Lorraine Fransızdı, ama uzun ve verimli yaşamının büyük bölümünü Roma'da ve çevresinde geçirdi. Sanatçının kırsal manzaraları ve şiirselliği 18. ve 19. yüzyıl İngiliz manzara ressamlarının en büyük esin kaynağı oldu. J M W Turner buradaki resmi gördüğünde betimlemenin ötesinde olduğunu söylemişti.

☛ Allston, Constable, Cozens, Poussin, Turner

Claude Lorrain (Claude Gellee). d Nancy, 1600. ö Roma, 1682.

Apollon'a Adaklı Manzara. 1662. Tuval üzerine yağlıboya. e223 x y176 cm. Anglesey Abbey, Lode

Clemente Francesco

Kendi Portresi: Birinci

Çıplak sanatçı gözlerini izleyiciye dikmiş; öyle ki izleyici bakışını kaçırma zorunluğu hissediyor. Sanatçının omuzlarında değişik türde çok sayıda kuş duruyor. Clemente'in kaligrafik bir dizi büyük kendi portresinin ilki olan bu resim sanatçının kendini keşfetmeye ve teşhir etmeye duyduğu neredeyse erotik dürtüyü ortaya koymaktadır. Figür dışavurumcu bir üslupta yorumlanmış. Kuşlar ise öznelliğin ve hayal gücünün akla üstünlüğünün simgesidir. Bu yapıt, büyük boyutlu dışavurumcu figüratif resimlerde ifadesini bulan Yeni-Dışavurumculuk (*Transavanguardia*) akımının bir örneğidir. 1970'lerin sonlarına doğru Clemente ve öteki İtalyan Yeni-Dışavurumcular'ı figüratif resmi yeniden canlandırdılar. Bu tutum, bir anlamda, sanat dünyasında yıllardır egemen olan non-figüratif Soyut-Dışavurumculuk'a bir tepki olarak değerlendirilebilir.

☛ Baselitz, Dürer, Kiefer, Kirchner, Pollock, Schiele, Schnabel

Francesco Clemente. d Napoli, 1952.

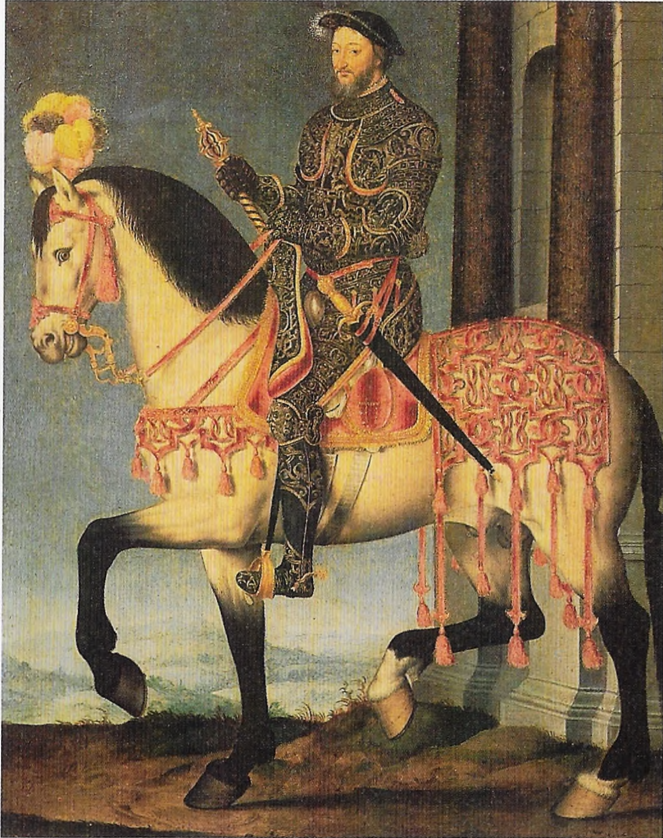
Kendi Portresi: Birinci. 1979. Tuvale gerili kâğıt üzerine guvaş, suluboya ve mürekkep. e147 x y112 cm. Özel koleksiyon

Clouet François

I.François'nın Atlı Portresi

Çok süslü bir atın üstünde, aynı derece süslü bir zırh giymiş olan Fransız kralı I.François biraz dalgın bir ifadeyle bakıyor. Gözlem ve ayrıntı tekniğindeki gücüyle tanınan Clouet burada da kralın giysilerindeki karmaşık bezemeyi, özellikle de diz ve dirseklerindeki başlarla kol ve göğsündeki figürleri şaşırtıcı bir gerçeklikle betimlemiş. Clouet velinimetine sadakatini yalnızca onu, giysisindeki tüm inceliklerle resimleyerek göstermekle yetinmemiş; geniş bir krallığa hükmettiğini de vurgulamak için kralı ve atını uzayıp giden bir manzara önündeki tepeye yerleştirmiş. Sanatçı pek çok kraliyet portresi yapmıştır. Dört Fransa kralının (I. François, II. Henri, II. François ve IX. Charles) saray ressamı olmuş; resmî portreleri ve çarpıcı çizimleriyle büyük ün kazanmıştır.

☛ Van Dyck, Van Eyck, Géricault, Holbein, Lawrence

François Clouet. d Tours, yak1522. ö Paris, 1572.

I. François'nın Atlı Portresi. yak1540. Pano üzerine yağlıboya. e22 x y27 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Cole Thomas

Son Mohikanlar'dan Görünüm

Sonbaharın sıcak renkleri ile yıkanan bu sarp tepede küçük figürler, ezici boyutlardaki kütlesel kayaların ortasında bir daire oluşturmuş. Sanatçı, doğanın her ayrıntısını vermeye büyük özen göstererek Amerika'nın el değmemiş doğasının huşu veren genişliğini yansıtıyor. Bu resim, James Fenimore Cooper'ın "Mohikanlar'ın Sonuncusu" adlı romanından bir sahneyi göstermektedir. Cole, Hudson Irmağı Okulu'nun önde gelen ressamlarından sayılmaktadır. Çoğunlukla New England çevresinde çalışan bu grup, el değmemiş, özellikle de Avrupalı eli değmemiş nehir ve dağ görünümlerini seviyordu. Cole resimlerine dinsel ve ahlaksal anlamlar yüklemeyi amaçlamıştır. Bir keresinde, "vahşi doğa Tanrı'dan bahsetmek için en uygun yer" diye yazan sanatçının Anglikan olduktan sonra yapıtları giderek daha dinsel duygular yüklendi. Cole, İngiltere, Fransa ve İtalya'ya gittiyse de, bu ülkelerden pek etkilenmedi. Resimlerinde duygulu ve görkemli, güçlü bir romantik nitelik vardır.

☛ Allston, Bierstadt, Church, Cozens, Friedrich

Thomas Cole. d Bolton-le-Moors, 1801. ö Catskill, NY, 1848.
Son Mohikanlar'dan Görünüm. 1827. Tuval üzerine yağlıboya. e89 x y64.5 cm. Wadsworth Atheneum, Hartford, CT

Constable John

Havuz

Bir adam kanal havuzunu açmaya uğraşırken yardımcısı mavnayı akıntıda sabit tutmaya çalışıyor. Gümüş rengi uygulamaları ve zengin renkleriyle bu resim doğanın tazeliğini ve güzelliğini kutlamaktadır. Constable kırsal alanlara sevgisini belki de öteki tüm manzara ressamlarından daha çok ortaya koymaya çalışmış; spontane renk kullanımı ve hızlı fırça vuruşlarıyla bir [illegible] geçici atmosferini yakalayabilmiştir. Ancak bu noktasal boya uygulamasının ardında dikkatle kurulmuş bir yapı vardı. Constable 1799'da Kraliyet Akademisi'ne girmiş, meslek yaşamının ilk on yılında İngiltere'de hiç resim satamamıştı; oysa Fransa'da resimleri büyük bir heyecanla karşılanmıştır. Sanatçının manzaraları Fransız manzara resmini çok etkilemiş; hızlı fırça işçiliği ve bilinçli ışık kullanımı İzlenimciler'e esin kaynağı olmuştur.

☛ Corot, Daubigny, Hobbema, T Rousseau, Ruisdael, Turner

John Constable. d East Bergholt, 1776. ö Londra, 1837.

Havuz. yak1824. Tuval üzerine yağlıboya. **e**102 x **y**142 cm. Thyssen-Bornemisza Vakfı Koleksiyonu, Madrid

Copley John Singleton

Binbaşı Pierson'ın Ölümü

Ölmek üzere olan Binbaşı Pierson'un cansız bedeni komutanları tarafından taşınıyor. Öfkeli siyah hizmetçisi düşmana ateş ediyor. 1781'de Jersey'de İngilizler'in işgalci Fransızlar'a karşı koyuşu betimleyen bu çok dramatik sahne simetrik düzenlenmiş, temizlikle aydınlatılmış ve çok ayrıntılı resmedilmiş. Copley, bayrakları tepede dalgalanan ülkesine hizmet ederken ölen genç bir askerin kahramanlığını renkli bir biçimde belgeliyor. Sanatçı önceleri, modellerinin ruhunu yakalayabilen, titiz üslubuyla tanınan bir portre ressamı olarak çalışmaya başladı. 1774'te ABD'den ayrılarak İngiltere'ye yerleşti ve tarihsel konular ressamı oldu. Copley, Binbaşı Pierson'ın tablosunda olduğu gibi, yakın tarihe ait konuları, çoğunlukla Klasik konulara has bir yaklaşımla betimleyen ilk ressamlardan biridir.

☛ David, Delacroix, Uccello, West

John Singleton Copley. d Boston, MA, 1738. ö Londra, 1815.
Binbaşı Pierson'ın Ölümü. 1782-4. Tuval üzerine yağlıboya. e366 x y252 cm. Tate Gallery, Londra

Cornell Joseph

İsimsiz

Pullar, gazete kupürleri ve birbirleriyle ilgisi olmayan bazı nesneler ahşap bir kutu içine yerleştirilmiş. Bu acayip öğelerin bulunduğu kutu, tüm dünyayı anlatan bir mecazdır. Aynı zamanda, araştırma yapmayı körükleyen ve nostaljik hisler uyandıran bir meraklar hazinesidir. Eskiden süslü ve güzel olan nesnelerin parçaları büyülü ve düşsel bir biçimde biraraya getirilmiştir. Bu, Cornell'in yıllarca yaygın beğeni kazanmasının da nedeni olan dahiliğidir.

"Birleştirilenlerin" rasgeleliği sanatçının Gerçeküstücülük'ün akıldışılığına duyduğu ilgiyi yansıtır. Yine de buradaki gibi, nesnelerde bir düzen ve ölçü duygusu da vardır. Cornell, kendi yapıtları hakkında birgün şöyle demişti: "Çocukluğun geçmişte kalan öğelerinin içinde değişime uğradığı gölge kutuları, şiirsel tiyatrolar ya da düzenlemelerdir."

☛ Blake, Brauner, Rauschenberg, Schwitters

Joseph Cornell. d Nyack, NY, 1903. ö Flushing, NY, 1972.
İsimsiz. yak1950. Tahta kutu içinde karışık malzeme e27 x y38 cm. Özel koleksiyon

Corot Jean-Baptiste-Camille Ville d'Avray

Bu zarif manzarada yumuşak pastel tonlar ve tüy gibi ağaçlar sabahın erken saatlerinin düşsel, çiyli atmosferini canlandırıyor. Gölde solgun, gümüşi bir gökyüzü yansıyor. Soldaki evlerin üstünde parlayan güneş Corot'nun yağlıboya desenlerindeki İtalyan yapılarını anımsatıyor. Sanatçının babası 1817'de Paris yakınındaki Ville d'Avray'de bir kır evi satın aldı; resimdeki kasaba burasıdır. Uzun meslek yaşamı boyunca Corot bu bölgeyi görüntülemeyi sürdürmüştür. 19. yüzyılın en büyük manzara ressamlarından biri olan ve yapıtları bütün bir yüzyıla yayılan Corot birçok ressamdan etkilenmiş, kendisi de kuşaklar boyunca ressamları etkilemiştir. Akademik geleneğe bağlılığı ile açık ve taze bakışı "Klasik manzara ressamlarının sonuncusu ve İzlenimciler'in ilki" olarak tanımlanmasına yol açmıştır. Gerçekten de, son dönem yapıtlarının özellikleri Alfred Sisley ve Claude Monet'nin resimlerinde de görülür. Corot'nun 3000 dolayında resim yaptığı tahmin edilmektedir.

☛ Boudin, Claude, Daubigny, Monet, Pissarro, Sisley

Jean-Baptiste-Camille Corot. d Paris, 1796. **ö** Paris, 1875.
Ville d'Avray. yak1867/70.Tuval üzerine yağlıboya. **e**65 x **y**49 cm. National Gallery of Art, Washington DC

Correggio

İsa'nın Doğumu

Hz. İsa bu resmi kutsal bir ışıkla aydınlatıyor; bu öyle parlak bir ışık ki ayakucundaki kadın gözlerini örtmek konumunda kalıyor. Sahnenin asimetrik kompozisyonu hareket dolu. Çobanın asası izleyiciyi kompozisyonun içine, oradan da üstteki meleklere yöneltiyor; onlar da bebeğe işaret ediyorlar. Çoşku dolu bu resim Correggio'nun geç üslubunun tipik bir örneğidir. Yapıttaki hareket ve öyküsellik 17. yüzyıl Barok üslubuna işaret eder. En çok kilise tavan ve kubbelerine yaptığı resimlerle tanınan Correggio izleyiciye Cennet'in görkemini arama duygusu vermek istiyordu. En güzel yapıtlarından biri Parma'daki S. Giovanni Evangelista Kilisesi kubbesinin içine yaptığı, dönen figürlerden oluşan fresktir. Correggio, yaşamının büyük bölümünü, en ünlü ressamlarından biri olduğu Parma'da geçirmiştir.

☛ Carracci, Caravaggio, Elsheimer, Parmigianino

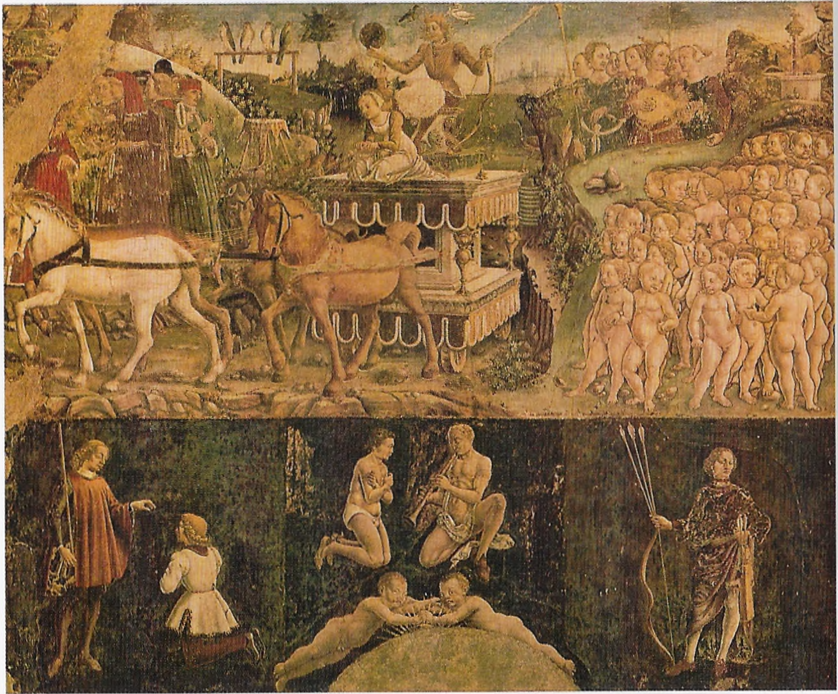

Correggio (Antonio Allegri). d Correggio, yak1489. ö Correggio, 1534.
İsa'nın Doğumu. 1530. Pano üzerine yağlıboya. e188 x y256 cm. Staatliche Kunstsammlungen, Dresden

Del Cossa Francesco Mayıs

Mayıs ayı. Saray mensuplarına, meleklere ve soylulara hükmeden Güneş tanrısı Apollon bir savaş arabasının üzerinde oturuyor. Alttaki çıplaklar astrolojideki İkizler burcunu simgeliyor. Bu sahne, Dük Borso d'Este'nin Ferrara'daki sarayının Aylar Salonu'ndaki 12 fresklik diziden biridir. Cossa öteki ressamlarla birlikte, sarayın yıl boyu etkinliklerini astrolojik imgeler ve tanrısal figürler kullanarak anlatmakla görevlendirilmişti. Bu fresk parlak renklerle, Cossa ve çevresindeki diğer ressamların biraz gerçekdışılık taşıyan tipik üslubuyla yapılmıştır. Dönemin Floransa sanatında önemli olan perspektif ilkeleri burada kullanılmamıştır. Cossa'nın düke bir mektup yazarak söz konusu fresk dizisi için yeterince para almadığından şikayet ettiği bilinmektedir. Bunun ardından sanatçı Ferrara'dan ayrılmış ve geri kalan yaşamını Bologna'da geçirmiştir.

☛ Limbourg, Mantegna, Piero della Francesca

Francesco del Cossa. d Ferrara, yak1435. **ö** Bologna, yak1478.
Mayıs. 1470'ler. Fresk. **e**320 x **y**319 cm. Palazzo Schifanoia, Ferrara

Courbet Gustave

Merhaba Mösyö Courbet

Mayıs 1854'te Courbet, önemli bir sanat koleksiyoncusu ve hamisi olan Alfred Bruyas'nın davetlisi olarak Montpellier'e geldi. Sanatçı bu resimde kendisini, ev sahibi, hizmetçisi ve köpek tarafından yolda karşılanırken, bastonu ve sırt çantasıyla betimlemiştir. Yalın bir gerçekçilik ve dürüstlükle resmedilen konusu nedeniyle bu yapıt 1855'te Paris Dünya Sergisi'nde sergilendiği zaman büyük tartışma yaratmıştır. Kısa süre sonra Courbet, akademik resmin zincirlerinden kurtulmuş yeni bir sanat türünün galibi ilan edildi. Edebi konulardan uzaklaşıp çevresindeki doğaya yönelmesi Édouard Manet ve öteki İzlenimciler'i çok etkiledi. Bir kilise için yaptığı resme melekler eklemesi istendiğinde, "Ben hiç melek görmedim. Gösterin, çizeyim" dediği söylenir.

☛ Daubigny, Manet, Millet, T Rousseau

Gustave Courbet. d Ornans, 1819. ö Tour de Peitz, 1877.

Merhaba Mösyö Courbet. 1854. Tuval üzerine yağlıboya. e149 x y129 cm. Musée Fabre, Montpellier

Cozens John Robert

Chamonix ve Martigny Arasında

At üstündeki bir gezgin ve refakatçısı, Fransa Alpleri'nde bir geçitten geçiyorlar. Üzerlerinde asılı duran kaya ve Aiguille Verte'nin karlı, sivri zirvesinin anıtsallığı iki figürü iyice küçük ve önemsiz kılıyor. 1776-79 arasında Cozens, Alpler'den geçerek İsviçre'den İtalya'ya gitmiş; bu görkemli dağlardan çok etkilenmiştir. Melankolik ve şiirsel bir ressam olan sanatçının sınırlı renk paleti, mekânın büyüklüğünü ve doğanın aşılamazlığını aktarabiliyor. Cozens, 18. yüzyıl İngiliz manzara ressamlarının en yeteneklilerinden sayılmaktadır. J M W Turner ve John Constable üzerinde büyük etkisi olmuştur. Constable onun "doğaya dokunabilen en büyük dahi" olduğunu iddia etmişti. Cozens neredeyse yalnız suluboya kullanarak manzaralar yapmıştır; yalnızca iki yağlıboya resmi olduğu bilinse de bunlardan biri kayıptır.

☛ Church, Constable, Friedrich, Martin, Turner

John Robert Cozens. d Londra, 1752. **ö** Londra, 1797.
Chamonix ve Martigny Arasında. yak1776/79. Kâğıt üzerine suluboya. e61.6 x y43.5 cm. Özel koleksiyon

Cragg Tony

Aşınmış Manzara

Sanatçı buzlu camdan yapılmış kaplar koleksiyonu ile bir kent manzarası oluşturmuş. Nesne izleyicide hem bildik hem yabancılık hisleri uyandırmak üzere düzenlenmiş. Cam raf her evde bulunabilir. O rafta sahibi için anlam taşıyan ama izleyiciye hiçbir şey ifade etmeyen nesneler duruyor olabilir. Altta, sağ ve soldaki iki büyük kap strüktürü taşıyor ve kompozisyona şaşırtıcı bir simetri ve sağlamlık kazandırıyor. Etkisi o denli dengelidir ki kompozisyonun tümü bir Yunan tapınağı hissi verir. Cragg endüstriyel nesnelerle düzenleme konusunda uzmanlaşmıştır. Yapıtları gerçeklikle hayal arasındakini araştırır. Kompozisyonları sık sık tüketim olgusunu anımsatır, ancak çoğunlukla zarif bir şiirsellik duygusu ve ölüdoğanın güzelliğine duyarlılıkla düzenlenmiştir.

☛ Bourgeois, Caro, Deacon, Morandi, Smith

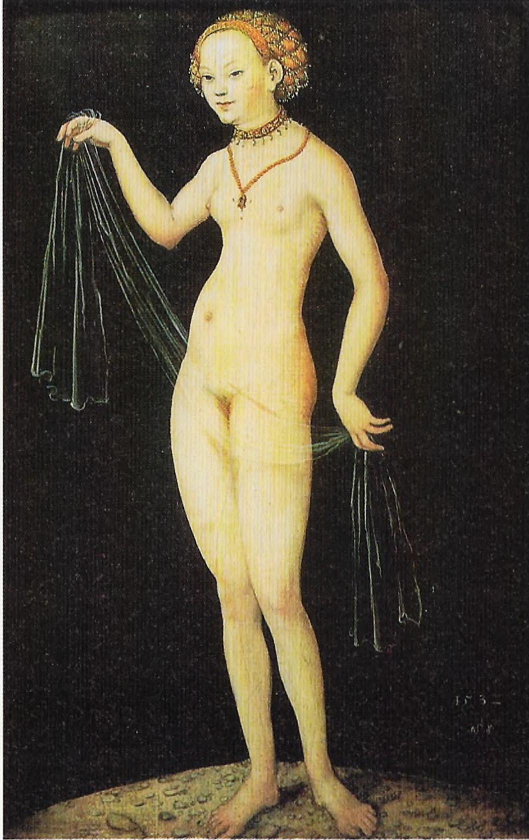
Tony Cragg. d Liverpool, 1949.

Aşınmış Manzara. 1992. Cam. **e**132 x **y**43 cm. Lisson Gallery, Londra

Cranach Lucas (Yaşlı) Venüs

Üstünde yalnızca çok mücevherli bir saç ağı ve kolyeler bulanan Venüs, şeffaf bir tülü cilveyle tutarak baştan çıkarıcı bir ifadeyle izleyiciye bakıyor. Bedeni idealize edilmiş; çünkü sanatçılar o dönemde çok seyrek olarak canlı kadın model kullanabiliyorlardı. Öyküsel sahneler ya da mitolojik tanrıçalar dışında genellikle çıplak kadınlar betimlenmiyordu. Cranach'ın döneminin Klasik yaklaşımına uymayıp neredeyse ilkel çıplaklar betimlediği görülmektedir. Bu resimde dinsel değil, mitolojik bir konunun seçilmesi belki de sanatçının hamisinin Protestan olmasındandır. Cranach hakkında, Protestan Almanya'da etkisinin yaygın olması dışında, fazla bilgi yoktur. Aniden ortaya çıkmış gibidir. En iyi yapıtlarını uzun meslek yaşamının ilk yıllarında gerçekleştirmiş, daha sonraları saray ressamı olarak rahat bir yaşam sürmüştür. Yaşlı Lucas diye tanınır; çünkü onun geleneklerini ve üslubunu sürdüren bir sanatçı ailenin öncüsüdür.

☛ Baldung, Dürer, Grünewald, Leighton

Yaşlı, Lucas Cranach. d Kronach, 1472. **ö** Weimar, 1553.
Venüs. 1532. Pano üzerine yağlıboya. **e**25 x **y**37 cm. Städelsches Kunstinstitut, Frankfurt

Cuyp Aelbert

Atlı ve Köylülerle Sığırlar

Bu huzur dolu kırsal görüntü akşamın altın parlaklığına bulanmış. Kompozisyonun her ayrıntısına nüfuz etmiş sıcak ışık, Cuyp'un Meindert Hobbema gibi çağdaşlarının soğuk mavi ve yeşillerinden farklı olarak, parıltılı bir etki yaratıyor. Rasgele yerleştirilmiş gibi görünen hayvanlar gerçekte, üstlerindeki ışık-gölge oyununu yansıtabilmek için sanatçı tarafından çok iyi etüt edilmiştir. Cuyp, 17. yüzyıl Felemenk manzara ressamlarının en önemlilerinden biri sayılır. Doğayı yakından inceleyen Jacob van Ruisdael ve Jan van Goyen'den etkilenmiştir. Özellikle, doğduğu yer olan Dordrecht ve çevresinde yaptığı nehir ve kasaba görünümleriyle hayranlık uyandırmıştır. Cuyp'un manzaraları ilk kez geç 18. yüzyılda İngiliz koleksiyoncular tarafından takdir görmüş ve satın alınmıştır. O zamandan beri İngiliz sanatı üzerinde ölçülemeyecek oranda etkisi olmuştur.

☛ Bierstadt, Claude, Daubigny, Van Goyen, Hobbema, Ruisdael

Aelbert Cuyp. d Dordrecht, 1620. **ö** Dordrecht, 1691.

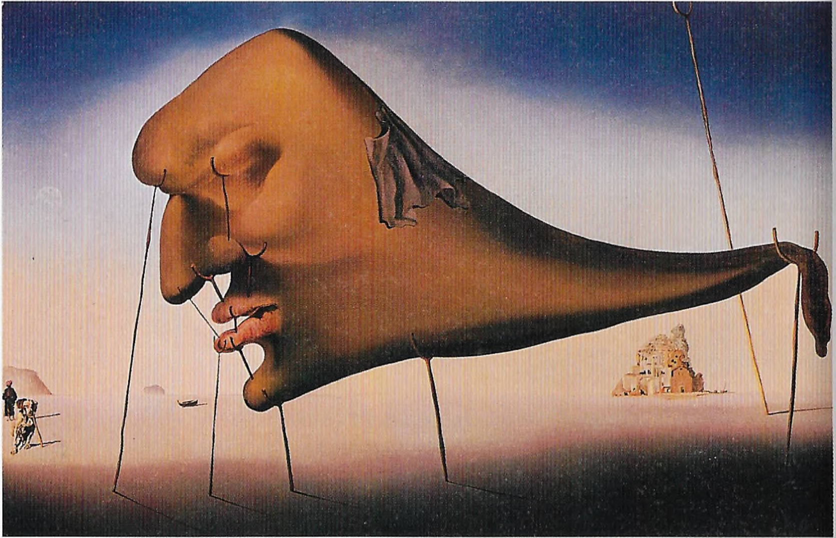
Atlı ve Köylülerle Sığırlar. yak1650. Pano üzerine yağlıboya. **e**50.8 x **y**38.1 cm. National Gallery, Londra

Dalí Salvador

Uyku

Uykunun bu fantastik yorumunda, düşsel imgelerin önünde yalnızca düş görenin başı yer alıyor. Figürün incelikle dengelenişi, desteklerden birinin düşmesiyle düş görenin uyanacağını gösteriyor. Bu da uyku halinin narinliğini ortaya koyuyor. Dalí'nin ayrıntılara gösterdiği titiz özen bir aşırı-gerçeklik havası yaratıyor. Gerçeküstücü akımın bir üyesi olarak sanatçı, yapıtlarında saçma düşüncesine ve bilinçaltının rolüne önem vermiştir. Dalí, Sinema tarihinin en önemli yapıtları arasında sayılan *Un chien andalou* (Bir Endülüs Köpeği) ve *L'Âge d'or* (Altın Çağ) gibi filmlerde yönetmen Luis Buñuel ile birlikte çalıştı. Sık sık halkın tepkisini çekse de Dalí'nin ünü ve sanata katkısı tartışılmazdır. Paris ve New York'ta çalışan sanatçı 1955'te, birçok garip ve harika resmini çizdiği sevgilisi Gala ile anayurdu İspanya'ya yerleşti.

☛ Bosch, Bellmer, Brauner, Delvaux, Kahlo, Magritte, Tanguy

Salvador Dalí. d Figueras, 1904. ö Barselona, 1989.
Uyku. 1937. Tuval üzerine yağlıboya. e78.2 x y50.8 cm. Özel koleksiyon

Daubigny Charles-François

Optevoz'da Havuz

Bu sakin doğa resminde bir çoban köpeğiyle birlikte bir kanal havuzunun yanında ineklerini güdüyor. Kaymak gibi düzgün bir yüzey işçiliği ve soğuk renkler kullanılmış. Bu düşsel manzaranın canlılığı Daubigny'nin doğayı yakından gözlemlemesinden kaynaklanmaktadır; gerçekten de sanatçı yerinde sahnenin tam bir eskizini yapmıştır. Daubigny açık havada resim yapan ilk sanatçılardandır. Bu yöntem ileride Izlenimciler tarafından benimsenerek en uç noktasına dek geliştirilecektir. Daubigny, doğrudan doğadan betimlenmiş basit, kırsal resimler yapan Barbizon Okulu'nun üyelerindendı; ancak manzaraya nostaljik bir hava katması, yakın arkadaşı Camille Corot'dan etkilendiğini gösterir. Corot'nun dehasının daha sonra İzlenimciler'e ulaşmasına Daubigny'nin görüşleri yardımcı olmuştur.

☛ Bingham, Boudın, Constable, Corot, Pissarro, T Rousseau

Charles-François Daubigny. d Paris, 1817. ö Paris, 1878.

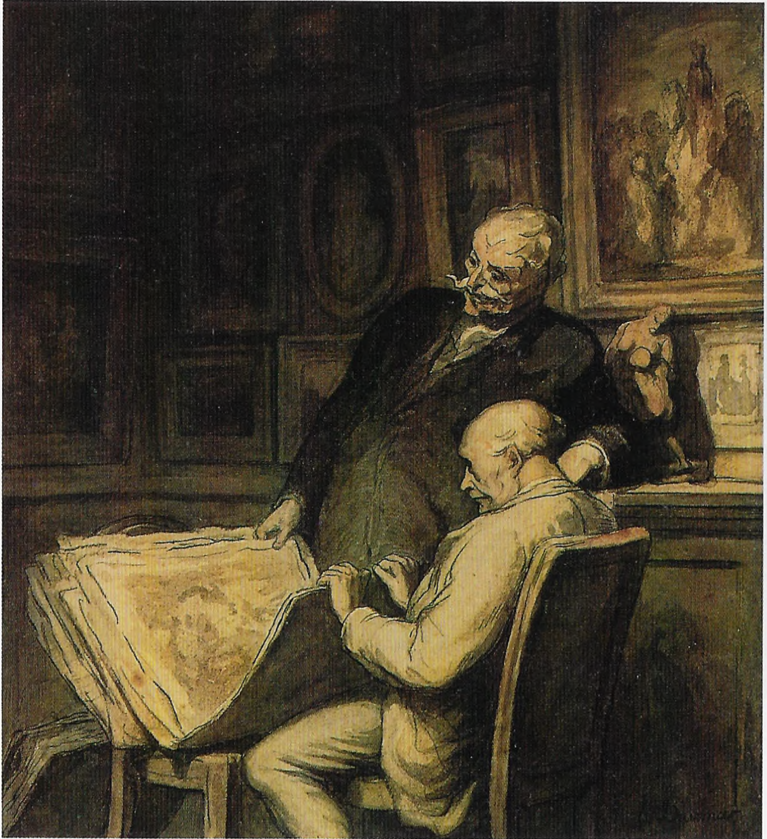
Optevoz'da Havuz. 1855. Tuval üzerine yağlıboya. e162 x y92 cm. Musee des Beaux-Arts, Rouen

Daumier Honoré

Baskı Koleksiyoncuları

İki yaşlı bey bir sanat galerisinde bir dosya içindeki baskıları inceliyorlar. Bilgili görünmeye çalıştıkları açıkça anlaşılıyor. Bu resim, Daumier'nin tablolarını yeni zengin orta sınıfa satamamasına acı bir eleştiri olabilir. Üstün bir yergi ustası olan sanatçı, bir karakteri tek bir kalem dokunuşuyla ifade edebilirdi. Dönemin önde gelen kişilerini hicveden portreleri kadar politik konulardaki yorumlarıyla da tanınmıştır. Daumier ender görülen bir yeteneğe sahipti: tek bir resimle yüzlerce sözcüğün anlatamadığını anlatabilirdi. Aynı zamanda iyi bir ressam ve heykeltıraştı. 4000'den fazla taş baskı karikatürü Edgar Degas gibi sanatçılar tarafından toplanmıştır. Bunlar, Japon kaligraflarının yapıtlarıyla kıyaslanabilecek düzeyde yetkin serbest el çalışmalarıdır.

☛ Degas, Hogarth, Hokusai, Toulouse-Lautrec, Utamaro

Honore Daumier. d Marsilya, 1808. ö Valmondois, 1879.

Baskı Koleksiyoncuları. yak1878. Kâğıt üzerine mürekkep ve suluboya. **e**32 x **y**35 cm. Victoria and Albert Museum, Londra

David Gérard
Kana'da Düğün Şöleni

Bu resim Kitabı Mukaddes'ten bir bölümü anlatıyorsa da tüm karakterler sanatçının döneminin giysileri içindedir. Giysilerin ince süslemeleri çok keskin bir doğrulukla betimlenmiş. Resmi ısmarlayanlar, kompozisyonun her iki yanında dizleri üstünde betimlenen misafirler olarak sahneye dahil edilmişler. O dönemde Felemenk'te sanat hamilerini resmin içinde, çoğunlukla altar panosu önünde dız çökmüş göstermek olağandı. David'in zengin renk kullanımı ve ayrıntılara gösterdiği tıtizlik 15. ve erken 16. yüzyılda Kuzey resminin tipik özellikleridir. Dönemin ünlü ustalarından olan sanatçının yapıtları tekrar tekrar taklit edilmiştir. Özellikle Hz. İsa'nın yaşamından gündelik sahnelerle tanınmış, manzara resimlerinde de üstün yeteneğini göstermiştir. Brugge kentinde gerileme yaşandığında bile, David'in atölyesi başka ülkelere yapıt göndererek başarılarını sürdürüyordu.

☛ Bouts, Bruegel, Van Eyck, Van der Goes, Memling

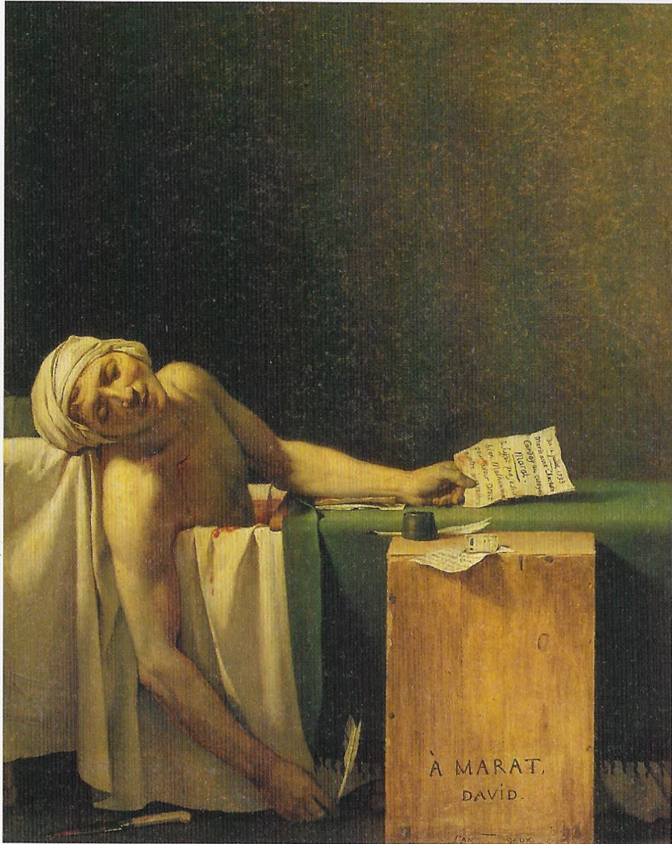
Gérard David. d Ouwater, yak1450/60. ö Brugge, 1523.
Kana'da Düğün Şöleni. yak1511. Pano üzerine yağlıboya. e128 x y100 cm. Musée du Louvre, Paris

David Jacques-Louis

Marat'nın Ölümü

Fransız Devrimi'nin en tutkulu liderlerinden biri olan Jean-Paul Marat, David'in arkadaşıydı. Banyosunda bıçaklanarak öldürülmüştü. Bu resim onun ölümünü gösterir. David cinayeti anlatmak için yalnızca en önemli öğeleri kullanmış: cansız beden, kanlı yara, cinayet aleti ve katilin eve girmesine olanak sağlayan mektup. Bu ayrıntılar parlak ışık ve buna karşıtlık oluşturan düz, koyu renk arka planla vurgulanmış. David bir önceki kuşağın süslü Rokoko üslubuna karşı çıkarak Klasikçilik ideallerine dönüşe öncülük etmiştir. Bunlar, gerçekçilik, güçlü bir kompozisyon duygusu ve boyanın temiz kullanımıdır. Sanatçı aynı zamanda politaka alanında da etkin bir devrimciydi. XVI. Louis'nin idamı için oy kullandı. Birçok kez resmini yaptığı Napoleon'un destekçisiydi.

☛ Canova, Delacroix, Gericault, Ingres, Powers, Prud'hon

Jacques-Louis David. d Paris, 1748. **ö** Brüksel, 1825.
Marat'nın Ölümü. 1793. Tuval üzerine yağlıboya. **e**128.3 x **y**165 cm. Musees Royaux des Beaux-Arts de Belgique, Brüksel

Davis Stuart

4 No.lu Yumurta Çırpıcısı

Biçim, çizgi ve derinliğin bu güzel ilişkisinde belirsiz renkler ve şekıller birarada. Bağımsız öğeler, düz renkler ve kesin şekillerden oluşturulan soyut bir bütünün içinde kristalize edilmiş. Bunlar izleyici gözünü, yumurta çırpıcısının köşeli hareketlerini izleyerek tuval üzerinde hızla gezinmeye yönlendiriyor. Çalışmalarının çoğunda Kübik üslubun parçalanmış şekillerinin etkisi görülür; ancak Davis bunları tutkuyla sevdiği cazın canlı ve çılgın müziğiyle geliştirmiştir.

1927 ve 1928'de yaptığı "Yumurta Çırpıcısı" dizisinde yumurta çırpıcısı, pervane ve bir çift lastik eldiven biçimini temel almış, Amerikalı bir sanatçının 10 yılda yarattığı ilk soyut kompozisyonları oluşturmuştur. Davis çağdaş Amerikan yaşamını konu olarak almış ve benzin istasyonundan manzaraya kadar herşeyi betimlemiştir.

☛ Braque, Feininger, Nicholson, Picasso

Stuart Davis. d Philadelphia, PA, 1894. ö New York, NY, 1964.

4 **No.lu Yumurta Çırpıcısı**. 1928. Tuval üzerine yağlıboya. e97 x y68 cm. Phillips Koleksiyonu, Washington DC

Deacon Richard

Sudan Çıkmış Balık

Bu heykelin konstrüksiyonu açıkça ortadaysa da (Bükülmüş ahşabın katları arasından tutkal akıyor; bütünü yüzlerce perçin birarada tutuyor) şişkin, şeritli strüktürü, çöl rüzgârında kurumuş bir iskelet gibi organik bir biçimi anımsatıyor. İngiltere'de 1980'lerin heykelci kuşağından olan Deacon da bu kuşağın öteki sanatçıları gibi günlük yaşamdaki nesnelere ilgi duymuştur. Yapıtlarında tekne inşası ya da havacılıktaki konstrüksiyon tekniklerini kullanmıştır. Heykelleri uzay çizimleri gibi, mühendislik yapılarını hatırlatan çerçeveleri izleyerek, kapları anımsatan biçimler belirleyen yüzeyler oluşturur. Beden de sanatçının sürekli kullandığı bir motiftir. Genellikle oda boyutlarındaki bu heykellerinde, göğüs kafesinden cinsel organlara kadar birçok beden bölümü yer alır. Deacon'un biçimleri özel bir anlam içermekten çok, kuşkusuz her izleyici için farklı olan imge, duygu ve anıları çağrıştırır.

☛ Bourgeois, Calder, Cragg, Serra, Smith

Richard Deacon. d Bangor, 1949.

Sudan Çıkmış Balık . 1986/7. Lamine ahşap. e350 cm. Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, Washington DC

Degas Edgar

Prova

Sanatçı izleyiciyi gizlice bir prova stüdyosuna sokuyor. Onunla birlikte karanlıkta saklanıp, ince ve kıvrak kasların akıcı hareketlerini, genç balerinlerin zarif bedenlerini izliyoruz. Degas dansçıları alışılmamış açılardan ve bakış açılarından betimlemiştir. Kompozisyon tamamen rastlantısal görünür: En sağdaki figür tuvalin kenarında kesilmiş, merdivende ayaklar görünüyor, sanki ressam bir-iki saniye daha beklese başka bir dansçı daha resme girecekmiş gibi. Tablo pastel boyanın canlı ve hızlı dokunuşlarıyla gerçektirilmiş; bazı bölümler neredeyse taslak halinde. Soğuk renk tonları ve resmî olmayan üslup izleyiciyi ferahlatıyor. Degas'nın esas ilgisi balerinlere değildi; onu, soyut biçimlerin hareketi ve renklerin zarif uyumu büyülüyordu.

☛ Hiroşige, Laurencin, Toulouse-Lautrec, Utamaro, Whistler

Edgar Degas. d Paris, 1834. ö Paris, 1917

Prova. 1873-4. Tuval üzerine pastel. e83.8 x y59 cm. Burrell Koleksiyonu, Glasgow Museums and Art Galleries, Glasgow

Delacroix Eugène

Taillebourg Savaşı

IX. Louis'nin İngiltere kralı III. Henry'ye karşı elde ettiği tarihi zaferi gösteren bu tablo o kadar canlı ki neredeyse savaş çığlıkları duyuluyor. Büyük boyutlarına karşın resim yoğun bir kompozisyona sahip. Dönen figürler kitlesi dikkati, beyaz atı üstündeki Louis'nin bulunduğu merkeze yönlendiriyor. Sıcak renkler kullanılarak büyük bir tutkuyla yapılmış bu resim, kendini erken 19. yüzyıl Fransız sanatına egemen olan katı Klasikçilik'ten kurtarmaya çalışan Delacroix'nın romantik yaklaşımını yansıtıyor. Sanatçı, Peter Paul Rubens'in renkleri ve serbest fırça vuruşlarının yanı sıra John Constable ve Richard Parkes Bonington'un manzaralarından da esinlendi. 1855 Paris Dünya Sergisi'nde tek bir mekânda 36 tablosu yer aldı. Günlükleri, 19. yüzyılın ilk yarısında Paris'in sosyal, entelektüel ve sanat dünyası üzerine canlı yorumlar sunar.

☛ Bonington, Constable, Copley, Gericault, Rubens, Uccello

Eugene Delacroix. d Charenton-St-Maurice, 1798. ö Paris, 1863.

Taillebourg Savaşı. 1835/7. Tuval üzerine yağlıboya. **e**555 x **y**485 cm. Musee National et Domaine de Versailles, Versailles

Delaunay Robert

Blériot'ya Saygı

Soyut görünen bu kompozisyonda dönen renk helezonları ve diskleri kâğıdın yüzeyinde lirik bir düzen oluşturuyor. Yakından bakınca sağda Eiffel Kulesi, solda ise bir uçağın kanatları ve pervanesi seçilebiliyor. Bunlar, Manş Denizi'nin Louis Blériot tarafından 1909'da ilk kez uçakla geçilişini kutlamak için gökyüzünde uçuşan şekillerle birleşiyor. Bu suluboya çalışma Basel Sanat Müzesi'nde bulunan aynı adlı büyük kolaj için bir ön taslaktır. Delaunay, renk kullanımını geliştirip, hayalinden ürettiği biçimler kullanarak somut dünyayla hiçbir ilişkisi olmayan, tümüyle soyut resimler yaptı. Müzikle yakın bağları olan bu üslup, ozan Guillaume Apollinaire'in önerdiği bir terim olan Orfizm ile tanımlanmıştır.

☛ Klee, Kupka, Marc, Nash, Seurat, Signac

Robert Delaunay. d Paris, 1885. ö Montpellier, 1941.

Blériot'ya Saygı. 1914. Kâğıt üzerine suluboya. e67 x y78 cm. Musée d'Art Moderne de la Ville de Paris, Paris

Delvaux Paul

Uyuyan Venüs

Venüs, ay ışığıyla aydınlanan bir şehirde uyuyor; bir iskelet ile bir terzi mankeni başında bekliyor. Rüyasında Ölüm'ün baştan çıkarıcılığını görüyor. Belki de bu resmi rahatsız edici yapan genç kadın güzelliği ile ölümü, arzu ile dehşeti birleştirmesidir. Rüyaların ve bilinçaltının esinlendirdiği böyle garip, çoğu kez güzel imgeler, Delvaux gibi Gerçeküstücüler'in özelliğidir. Delvaux önce İzlenimcilik'i, ardından da Dışavurumculuk'u uyguladıktan sonra Gerçeküstücüler'e katıldı. Bu akımın doruk noktasına vardığı II. Dünya Savaşı sonrasında sanat çevrelerinde aranan bir isim oldu. 1939'da gezdiği İtalya da Roma mimarlığından çok etkilendi. Titizlikle betimlenmiş binaların önüne yerleştirdiği güzel, çoğu kez çıplak genç kadınların düşsel görüntüleriyle tanınır.

☛ De Chirico, Cranach, Dalí, Kahlo, Magritte, Tanguy

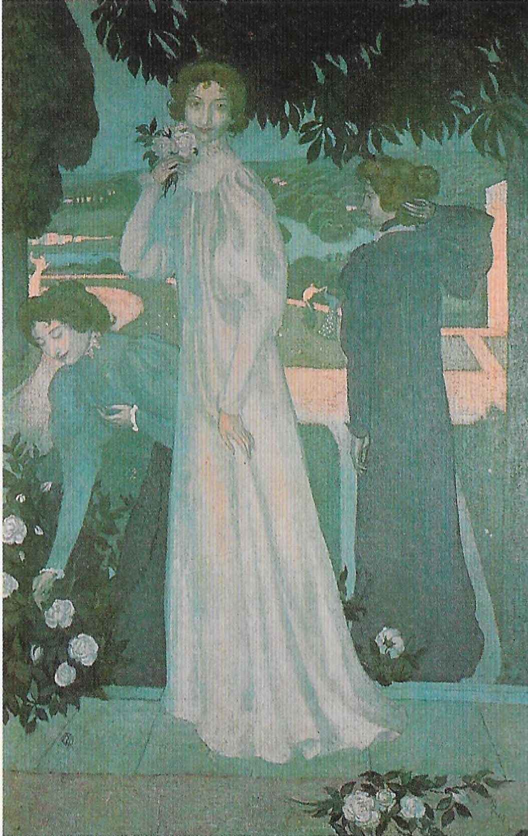
Paul Delvaux. d Antheit, 1897. ö Knokke, 1994.
Uyuyan Venüs. 1944. Tuval üzerine yağlıboya. e199 x y173 cm. Tate Gallery, Londra

Denis Maurice

Yvonne Lerolle'ün Portresi

Bu resmi, aynı ince figürün üç görüntüsü oluşturuyor. Elbisenin kıvrımları ve ağaç gövdeleri, düz yollarla birleşerek kompozisyonun dikey çizgilerini vurguluyor. Denis, Paul Gauguin'in dışavurumcu renk ve ritim kullanımını benimseyen Nabiler adlı grubun üyesidir. 20 yaşındayken yaptığı şu saptama çağdaş resmin anahtarı sayılmaktadır: "Unutmayın ki bir resim, bir savaş atı, çıplak bir kadın ya da bir öykü olmadan önce, belli bir düzende biraraya getirilen renklerle kaplı bir yüzeydir". Sanata bu bakış açısı zamanla soyutun yolunu açmıştır. Buradaki resim de Denis'nin kompozisyonun konudan daha önemli olduğuna olan inancını kanıtlamaktadır. Ancak, Denis daha sonraları, konunun büyük önem taşıdığı dinsel resimleri canlandırmaya çalışmış ve 1939'da dinsel sanat tarihi üzerine bir kitap yayımlamıştır.

☛ Bonnard, Gauguin, Maillol, Mucha, Vallotton, Vuillard

Maurice Denis. d Granville, 1870. **ö** Paris, 1943.

Yvonne Lerolle'in Portresi. 1897. Tuval üzerine yağlıboya. **e**78 x **y**166 cm. Musee Departemental du Prieure, Saint-Germain-en-Laye

Derain André

Londra'da Gemi Havuzu

Thames Irmağı üzerindeki bir rıhtımda parlak renkler dans ediyor. Uzakta Kule Köprüsü'nün tanıdık silueti görülüyor. Sanatçı sahneyi cesur lekeler halinde uygulanmış asal renklerden oluşan bir gökkuşağına dönüştürmüş. Renk kullanımı perspektifi bozup, resmin yüzeyine nabız gibi atan bir nitelik kazandırmış. Sanatçının spontane fırça vuruşları İzlenimciler'in tekniğini yansıtır. Derain rengi resmin konusu yapmış; konu çevresiyle neredeyse ilgilenmemiştir. Benzer düşünen bir grup sanatçı gibi Derain da yalnızca güçlü renklerle çalışma arzusu duymuştur. Bu yaklaşımı ve üslubunun "ilkel" gücü ilk sergisinde tepkiyle karşılanmasına yol açtı. "Vahşi" renk kullanımı ve alışılmadık konuları nedeniyle bu gruba Fovistler (vahşi hayvanlar) denmiştir.

☛ Van Dongen, Van Gogh, Matisse, Signac, Vlaminck

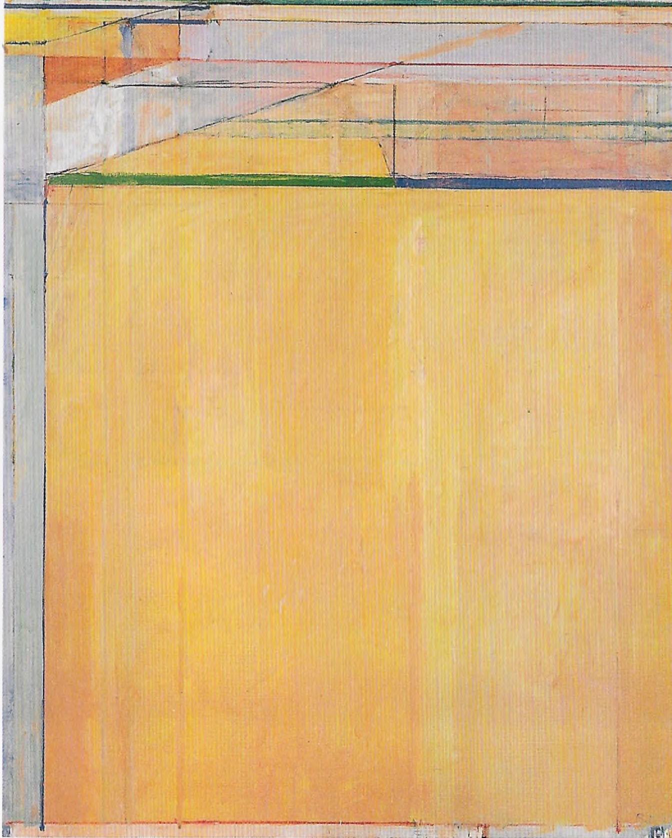

André Derain. d Chaton, 1880. ö Garches, 1954.
Londra'da Gemi Havuzu. 1906. Tuval üzerine yağlıboya. e99 x y66 cm. Tate Gallery, Londra

Diebenkorn Richard — Ocean Park No. 67

Farklı renk bölümleri tanımlayan geometrik çizgiler Ocean Park'taki (California) denizin, gökyüzünün ve tepelerin ışığını ve yerel tonlarını canlandırıyor. Sanatçı tablosunu içinde bulundurduğu mekâna bakılacak bir pencere gibi ele alarak bir mekân hayali yaratmış. Resim, çizgi ve renklerden oluşan tümüyle soyut bir kompozisyon ile bir deniz ve gökyüzü görüntüsü olma arasında kararsızdır. Bunun nedeni, bunu ve aynı konuyu işleyen benzerlerini yapana kadar Diebenkorn'un çoğunlukla temsili yapıtlar üretmiş olmasıdır. Duygu açısından, bu resim 1950'lerde ün kazanan ve ifade, boya ve renk kullanımı açısından Diebenkorn'u çok etkileyen Soyut Dışavurumcular'ın yapıtlarına yakındır. Özellikle de Diebenkorn'un 1947-50 arasında San Francisco'daki California Güzel Sanatlar Okulu'nda birlikte ders verdiği Mark Rothko'nun çalışmaları gibi Soyut Dışavurumcu yapıtlarda sık rastlanan dingin ve mistik nitelikler de taşır.

☛ Albers, Louis, Marin, Noland, Pollock, Rothko

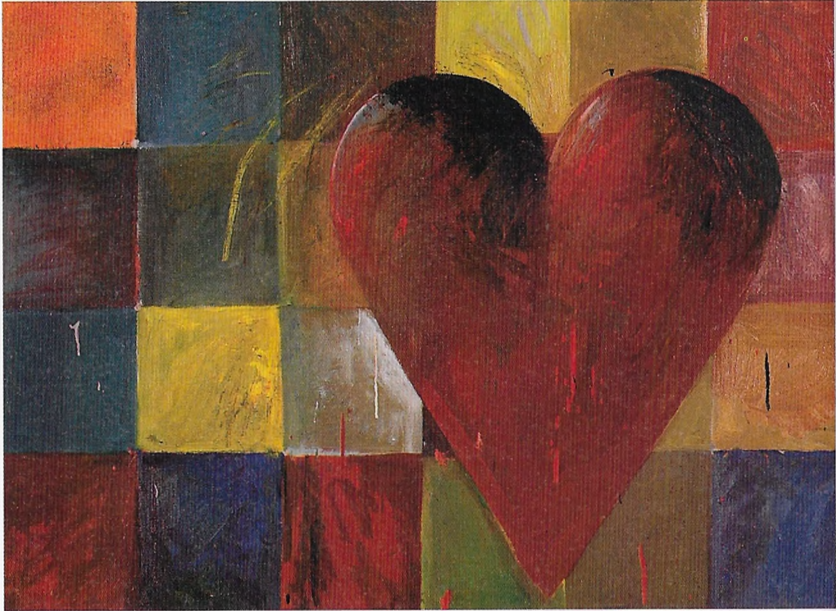
Richard Diebenkorn. d Portland, OR, 1922. ö New York, NY, 1994.
Ocean Park No. 67. 1973. Tuval üzerine yağlıboya. e205.5 x y254 cm. Özel koleksiyon

Dine Jim

Benim Adım Jim Dine 2

Parlak renkli karelerin oluşturduğu arka plan üzerinde koyu kırmızı bir kalp atıyor. Bu gösterişli imge garip bir çekicilikle ışıldar. Korkutucu bir yaşgünü kartına benzese de izleyicinin dikkatini çeker. Serbest fırça işçiliğinden de anlaşılacağı gibi sanatçının üslubu Soyut Dışavurumculuk'tan kaynaklanmaktadır. Dine, tablolarına bazen çim biçme makinesi ve diş fırçası gibi gerçek nesneler tutturmuştur. Çoğu kez bunları, gölgelerini boyayarak vurgulamış ya da günlük yaşamdaki varlıklarına dikkati çekmek için yanlarına adlarını yazmıştır. Çok çeşitli üslup ve araç kullanmış olan sanatçı en çok gündelik, sıradan imgeleri yüceltmeden sanat nesnesi yapan Amerikan Pop Sanatı'nın önemli bir ismi olarak tanınır. 1980'lerin başında gerçekleştirdiği "Kalp" dizisinin, sanatçının kişisel anlatımını ve resmin duygu iletme yeteneğine olan inancını yansıttığı öne sürülür.

☛ Hamilton, Klee, Oldenburg, Rauschenberg, Warhol

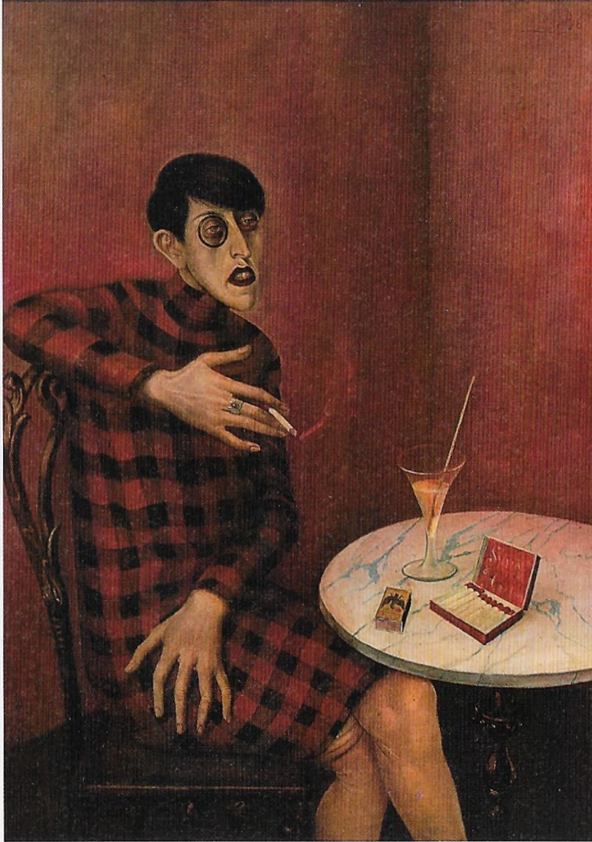

Jim Dine. d Cincinnati, OH, 1935.

Benim Adım Jim Dine 2. 1992. Tuval üzerine yağlıboya ve mine. e127 x y91.4 cm. Pace Gallery, New York, NY

Bu egzantrik, sert görünüşlü gazeteci Sylvia von Harden, bir *cafe*'nin tüm donatısıyla betimlenmiş: iskemle, mermer tablalı masa, şık Rus sigaraları ve Berlin'de dönemin en moda içkisi olan bir bardak Spritzer. Gazetecinin kaymış çorabı bir cinsellik hissettirirken renk kullanımı da bir gerilim ve kuşku duygusu uyandırıyor. Dix'in en iyi resimlerinden biri sayılan bu portre, Alman Weimar Cumhuriyeti'nin düşkün görkemini içeriyor. Konusunun sert ve groteks yorumu ise resmi, Yeni Nesnellik'in yetkin bir örneği yapıyor. Dix'in diğer ünlü yapıtları savaşın dehşetine karşı bir protesto niteliği taşır. Bunlarda çoğunlukla çalışan insanlar, sakatlar ve fahişeler betimlenmiştir. Sanatçı toplumsal eleştirileri nedeniyle Naziler tarafından yasaklanmış; ancak II. Dünya Savaşı'ndan sonra tekrar resim yapmaya başlamıştır.

☛ Beckmann, Ensor, Freud, Grosz, Schad

Otto Dix. d Untermhausen, 1891. **ö** Singen, 1969.

Gazeteci Sylvia von Harden'in Portresi. 1926. Pano üzerine yağlıboya. **e**88 x **y**120 cm. Musée National d'Art Moderne, Paris

Dobson William

Endymion Porter

İnce dantelli yaka ve kolluklar, inci düğmeler ve altın işlemeler, hepsinin de üstünde gururlu bir bakış bu kişinin önemini ortaya koyuyor. Ayrıca, Apollon büstü, silah ve ölü tavşan portre sahibinin kültürlü, asil uğraşlarla tanınan biri olduğunu gösteriyor. I. Charles'ın yatak odası hizmetkârlarından olan Endymion Porter, İç Savaş öncesinde İngiliz sarayının tüm şıklığını yansıtıyor. Dobson, döneminde İngiltere'nin en başarılı portre sanatçısıydı. Çağdaşı Aubrey onu "İngiltere'nin şimdiye kadar yetiştirdiği en yetkin ressam" olarak tanımlamıştı. Üslubu güçlü bir İngiliz karakterine sahipti. Değerli kumaşları betimleme yeteneği sanatçının en dikkati çeken özelliklerindendir. "Oldukça serbest ve düzensiz bir yaşam" geçirdiği söylenen Dobson borçlarından dolayı hapse atılmış, serbest bırakıldıktan kısa bir süre sonra ölmüştür.

☛ Batoni, Van Dyck, Hilliard, Kneller, Lely, Moroni

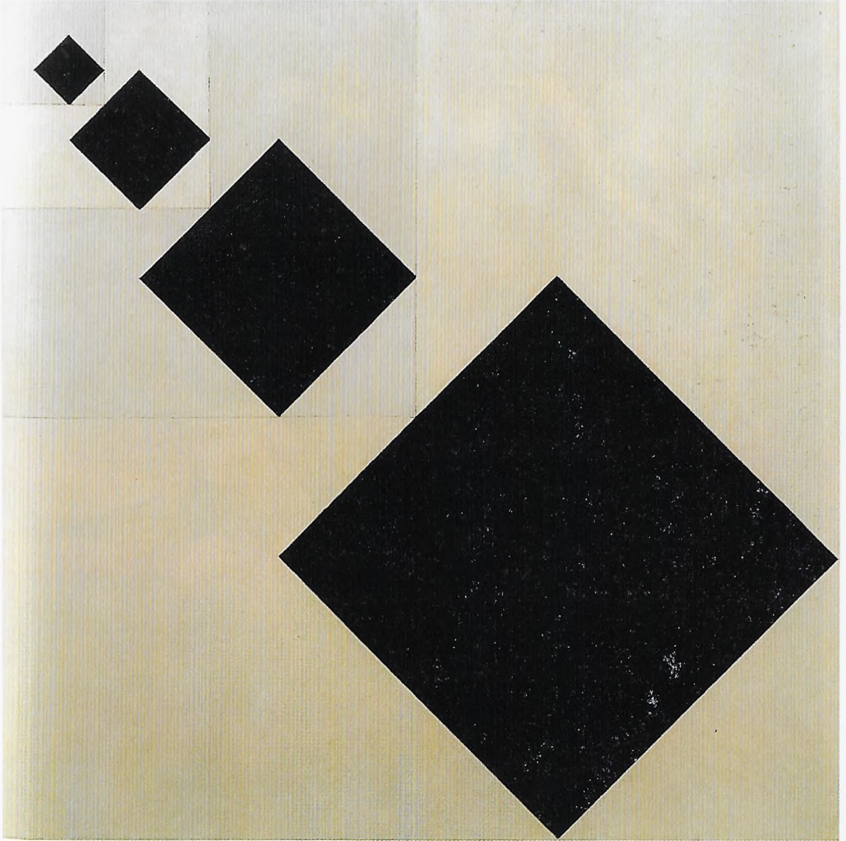
William Dobson. d Londra, 1610. **ö** Londra, 1646.
Endymion Porter. yak1640/43. Tuval üzerine yağlıboya. **e**127 x **y**150 cm. Tate Gallery, Londra

Van Doesburg Theo

Aritmetik Kompozisyon

Bu resimde, beyaz arka plan üstünde yalın boyanmış siyah kareler dizisiyle hareket ve perspektif duygusu yaratılmış. Gerekte sanatçı basit bir matematik hesabı uygulamış: Her karenin kenarları ve aralarındaki uzaklık bir sonraki karenin boyutlarının yarısı kadar. Van Doesburg bu yalın kare motifini kullanarak iki boyutlu yüzey üstünde üç boyutlu bir etki elde edebilmiştir. Bir matematik formülünü kullanmış olması belki de mimarlığa duyduğu ilgiden kaynaklanmaktadır. Sanatçı 1917'de, derinden etkilendiği Piet Mondrian'la birlikte, aynı adlı grubunun çalışmalarını ve düşüncelerini yansıtan *De Stijl* adlı dergiyi kurdu. Grubun sanatçıları geometrik düzenlenmiş, düz asal renkleri sık sık kullandılar. Van Doesburg yaşamının büyük bir bölümünü, sanat ve mimarlık üzerine yazdığı yazılar, verdiği konferanslar aracılığıyla, De Stijl'in görüşlerini yaymaya adadı.

☛ Albers, Lissitski, Maleviç, Moholy-Nagy, Mondrian

Theo van Doesburg. d Utrecht, 1883. **ö** Davos, 1931.

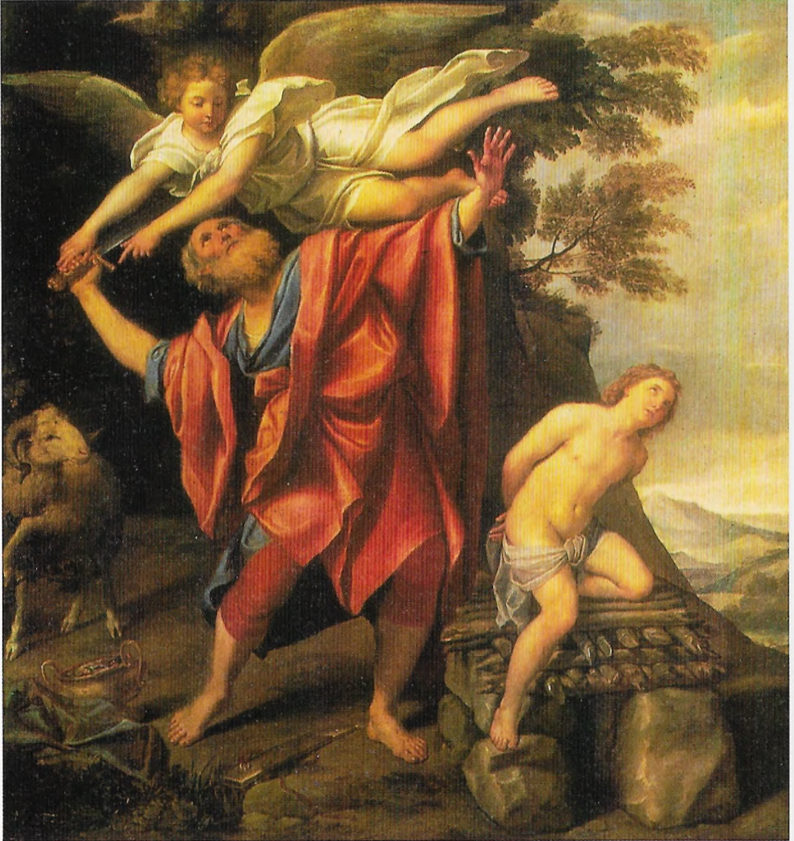
Aritmetik Kompozisyon. 1930. Tuval üzerine yağlıboya. **e**101 x **y**101 cm. Özel koleksiyon

Domenichino

İshak'ın Kurban Edilişi

Tanrı, Hz. İbrahim'in bağlılığını kanıtlaması için oğlu İshak'ı kurban etmesini ister. Baba gözükara bir bağlılıkla kılıcını kaldırırken, oğul kaderine cesurca razı olmuştur. Bir melek araya girerek İbrahim'e oğlu yerine koçu kurban etmesini bildirir. Bu dramatik sahne o anın duygusunu yansıtabilmek için resmin ön planında yer alıyor. En önemli figür olan İbrahim mavi ve kırmızı giysileriyle resme egemen. Domenichino, Bologna'da Carracci Akademisi'nde öğrenim gördü. Aranan bir sanatçı olarak, Roma'yı çevreleyen birçok saray, villa ve şapelin dekorasyonlarını yaptı. Karakteristik kıvrımları ve ressamca etkileriyle tanınan Barok dönemde çalışmasına karşın Domenichino'nun üslubu Klasikçilik'e sıkı sıkıya bağlıdır. Bu nedenle Napoli'de iyi karşılanmamış; işlerini bitirmeden kenti terk etmek zorunda kalmıştır.

☛ Carracci, Poussin, Reni, Vouet

Domenichino (Domenico Zampieri). d Bologna, 1581. **ö** Napoli, 1641.
İshak'ın Kurban Edilişi. yak1620/21. Tuval üzerine yağlıboya. **e**140 x **y**147 cm. Museo del Prado, Madrid

Donatello

Davud

Bu Davud heykeli, genç kahramanı Golyat'ı öldürdükten sonra dalgın ve hülyalı dururken gösteriyor. Golyat'ın başı ayaklarının altındadır. Davud'un duruşunun akıcı doğallığı, utangaç tavrı ve tuncun duyumsal yüzey dokusu hep birlikte heykele canlılık veriyor. Klasik heykele insan duygularını aşılamak Donatello'nun en büyük başarısıdır. Floransa'da sanat alanında devrim yaratan bir grup heykeltıraş, mimar ve ressam arasında yer alan sanatçı Rönesans üslubunun kurucusu sayılır. Ünlü sanat koruyucusu Cosimo il Vecchio de'Medici'nin en sevdiği sanatçıydı. Michelangelo'dan önce Floransa'nın en önemli heykeltıraşı ve büyük olasılıkla da tüm Rönesans sanatçılarının en yenilikçisi ve etkilisiydi. *Davud*, Antik Çağ'dan bu yana tunçtan dökülen ilk tam boy çıplak heykeldir.

☛ Canova, Castagno, Ghiberti, Michelangelo, Powers

Donatello. d Floransa, yak1386. **ö** Floransa, 1466.

Davud. yak1433. Tunç. **y**159 cm. Museo Nazionale del Bargello, Floransa

Van Dongen Kees

Dolly'nin Portresi

Sanatçının kızı, düz ve dekoratif alanlar halinde uygulanan yoğun renklerle betimlenmiş, güzelliği egzotik bir üslupla aktarılmış. Kara, badem gözleri ve şapkasının altındaki kurdelanın rengiyle yankılanan kıpkırmızı dudakları çocuğun duyumsallığını yansıtıyor. Van Dongen, Dolly'nin yüzünde kullandığı açık yeşil tonların da ortaya koyduğu gibi bir renk ustasıydı. Hollanda'da doğmuş, Paris'e yerleşmiş ve 1929'da Fransız vatandaşlığına geçmiştir. Aralarında Fovizm ve Dışavurumculuk'un da bulunduğu çeşitli akımların üyesi oldu. Adı geçen iki akımın etkileri bu resimdeki saf renklerin canlı kullanımında görülmektedir. Genç, yetenekli ve üstün zekalı olan Van Dongen 30'lu yaşlarının ilk yarısında elde ettiği başarı ile gösterişli bir yaşam sürdü. Bazılarına göre, ünlü kadınların yüzeysel portrelerini yaparak sanatını harcamıştır.

☛ Goncharova, Jawlensky, Matisse, Rouault, Vlaminck

Kees van Dongen. d Delfshaven, 1877. **ö** Monaco, 1968.
Dolly'nin Portresi. yak1911. Tuval üzerine yağlıboya. **e**46 x **y**55 cm. Özel koleksiyon

Dossi Dosso

I. Alfonso d'Este

Büyük bir askeri liderin bu resmini, parlak zırhı ve ordusu güçlendiriyor. Ferrara dükü Alfonso, papalığa ve Venedikli saldırganlara karşı pek çok savaşta ordularına komutanlık etti. Aynı zamanda sanat hamisi olan aydın bir kişiydi. Dönemin en büyük sanatçılarına verdiği önemli işlerle Papa'ya rakip olmayı denedi (Ancak Alfonso bütün çabalarına karşın ne Raffaello ne de Michelangelo'yu kendisiyle çalışmaları için bağlayamadı). Dosso Dossi, Este ailesinin başressamıydı ve kardeşi Battista ile birlikte genellikle mitolojik resimler, portreler ve dekoratif freskler yaptı. Bu portrenin üslubu Venedik sanatını anımsatır; gerçekten de Tiziano'nun Alfonso portresinden uyarlanmıştır. Venedikliler'den ve Correggio'dan etkilenen Dossi daha sonraları dünyevi olmayan, parlak bir ışıkla dolu, gizemli ve egzotik manzaralar yapmayı yeğlemiştir.

☛ Altdorfer, Correggio, Giorgione, Michelangelo, Raffaello, Tiziano

Dosso Dossi (Giovanni Luteri). d Ferrara, yak1490. **ö** Ferrara, 1542.

I. Alfonso d'Este. 1528 sonrası. Tuval üzerine yağlıboya. **e**113.5 x **y**147 cm. Galleria e Museo Estense, Modena

Dou Gerrard

Penceredeki Hizmetçi Kız

İncelikli düzenlenmiş bu küçük ev içi sahnesinde genç hizmetçi kız, aynı zamanda tablonun da çerçevesini oluşturan pencereden aşağıya, pirinç bir testiden su döküyor. Sanatçı eskimiş kumaş, pişmiş toprak saksı ve kuş kafesi gibi ayrıntılara büyük titizlik göstererek resme bir mücevher niteliği kazandırmış. Rembrandt'ın öğrencisi olan Dou'nun erken yapıtlarında ustasının etkileri görülür. Dou, günlük yaşam sahneleri (tür resmi) betimlemiş; bunları yakından gözlemdiği (bazen büyüteç kullanmıştır) ayrıntılarla zenginleştirmiştir.

Teatral düzeniyle 15. yüzyılda Felemenk'te Jan van Eyck'ın kullandığı bir türü hatırlatan bu iç mekân, Jan Vermeer ve Pieter de Hooch için de bir başlangıç noktası oluşturdu. Dou yaşamının büyük bölümünü zengin ve saygın bir sanatçı olarak geçirdi. Atölyesi öğrencilerle dolup taştı. Bunlar, 18. yüzyılın ortalarına kadar ustalarının üslubunda yapıtlar vermeyi sürdürdüler.

☛ Van Eyck, De Hooch, Metsu, Rembrandt, Vermeer

Gerrard Dou. d Leiden, 1613. ö Leiden, 1675.
Penceredeki Hizmetçi Kız. yak1640. Pano üzerine yağlıboya. e28 x y37 cm. Museum Boymans-van Beuningen, Rotterdam

Dove Arthur

Ay ve Ben

Bu kompozisyona, Ay'ı temsil eden parlak bir renk dairesi egemen. Bir dizi çizgi ve renk tonu, Ay'ın çevresindeki halkalar ya da hayal gücünün katmanları gibi bunun çevresini sarıyor. Koyu, derin renkler bu ruh manzarasının üstünden esen melankolik bir nostalji havası yaratıyor. Tablo doğanın güzelliğini yoğun bir şekilde duyumsatıyor. Dove'ın yapıtlarında doğa sık sık gerçekteki anlamıyla değil metafizik anlamıyla sunulur; doğal biçimler soyut yansımalara dönüşür. Sanatçı şöyle yazmıştır: "Rüzgârı, suyu ve toprağı birer motif olarak alıp onlarla çalışabilmek isterdim; ama muziğin sesle olduğu gibi, onların da çoğu kez renkler ve çizgilerle sadeleştirilmeleri gerekiyor." New York eyaletinde doğan Dove 1907-09 arasında yaptığı Avrupa yolculuğuda Fovistler'in yapıtlarını gördü. ABD'ye döndükten sonra modern sanatın ilk soyut resimlerini gerçekleştirdi. Bunlar bazı özellikleriyle Wassily Kandinsky'nin yapıtlarına benzer.

☛ Heckel, Heron, Kandinsky, O'Keeffe, Vlaminck

Arthur Dove. d Canadaigua, NY, 1880. ö Centreport, NY, 1946.

Ay ve Ben. 1937. Tuval üzerine mum emülsiyonu. **e**66 x **y**46 cm. Phillips Koleksiyonu, Washington DC

Dubuffet Jean

Caz Grubu (Dirty Style Blues)

Bir caz grubunun üyeleri bir çizgide sıralanmış. Rasgele renkler fırçayla alışılmadık bir tarzda uygulanmış; resim yüzeyi karalanmış, ovalanmış ve müzisyenlerin ana hatlarını belirlemek için kazılmış. Bu graffiti benzeri eğlendirici ve büyüleyici nitelik resme naif ve çocuksu bir sadelik veriyor. Serbest Biçimli Sanat'a *(Art Informel)* biraz yakınlık duyan Dubuffet, delilerin ve amatörlerin yaptığı saf ve yaratıcı sanatta profesyonel sanatçılarınkilerden daha çok gerçek bulunduğuna inanıyordu. Nitekim ruh hastalarının, çocukların ve resim eğitimi almamış kişilerin yaptıkları türden sanatı tanımlamak için Ham Sanat terimini uydurdu. Dubuffet'nin yapıtları çoğu kez halk ve eleştirmenler tarafından alaya alındı, hatta 1946'da Paris'teki bir sergide tahrip edildi. Tüm bu tepkilere karşın sanatçı saygınlık kazanmıştır.

☛ Appel, Basquiat, Fautrier, Tàpies, Twombly

Jean Dubuffet. d Le Havre, 1901. **ö** Paris, 1985.

Caz Grubu (Dirty Style Blues). 1944. Tuval üzerine yağlıboya. **e**130 x **y**97 cm. Özel koleksiyon

Duccio

Rucellai Madonnası

Meleklerle çevrili olarak tahta oturan Meryem Ana ve Çocuk İsa, altar panolarının geleneksel konusudur. Duccio da aynı imgeyi kullanmış; ancak tabloya 13. yüzyıl resimlerinde rastlanmayan bir yumuşaklık katmıştır. O dönemde Siena'da yapılan resimler çizgi ve renge gösterilen önemle tanınıyordu. Burada çizgi, uzatılmış biçimler ve Meryem'in giysisindeki altın kenar bandıyla tanımlanmış. Özellikle meleklerin giysileri sanatçının renkleri uygulamadaki yeteneğini gösteriyor.

Duccio 13. ve 14. yüzyılda Siena'nın önde gelen ressamıydı. Öykü anlatmakta usta olduğu pano resimlemelerinde rakipsizdi. Bu resmin, Floransa ve Siena'nın düşman oldukları dönemde Floransalı bir cemiyet tarafından Duccio'ya ısmarlanmış olması, sanatçının Siena dışında sahip olduğu prestiji kanıtlamaktadır.

☛ Campin, Cimabue, Giotto, Lorenzetti, Martini

Duccio di Buoninsegna. d Siena, 1255. **ö** Siena, yak1319.

Rucellai Madonnası. 1285. Pano üzerine tempera. **e**290 x **y**450 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Duchamp Marcel

Çeşme

Bu çalışma, sanatçının 1917'de New York'ta bir armatür firmasından satın aldığı porselen pisuarın kopyasıdır. Duchamp'ın yalnızca R Mutt takma adıyla imzalayıp bir sergiye koyduğu bu acayip yapıt sıradan bir nesneyi alışılmış ortamından çıkarıp yeni ve alışılmamış bir ortama koyma düşüncesini örnekliyor. Duchamp, Hazır-Nesne ya da Buluntu-Nesne kavramını ilk kez bu işiyle ortaya koymuş; söz konusu kavram o zamandan beri sayısız sanatçıyı etkilemiştir. Duchamp 1917'de yaptığı özgün heykeli savunurken sanatın ne olduğu konusundaki geleneksel kabullere meydan okudu. "Bay Mutt"ın yapıtı kendi elleriyle yapıp yapmadığının değil, bunu seçmiş olmasının önemli olduğunu öne sürdü. Dolayısıyla yaratmak değil, düşünce ve seçim önemliydi.

☛ Beuys, Broodthaers, Johns, Koons, Man Ray, Oldenburg

Marcel Duchamp. d Blainville, 1887. ö Neuily, 1968.

Çeşme. 1917/64. Porselen. y33.5 cm. Indiana University Art Museum, Bloomington, IN

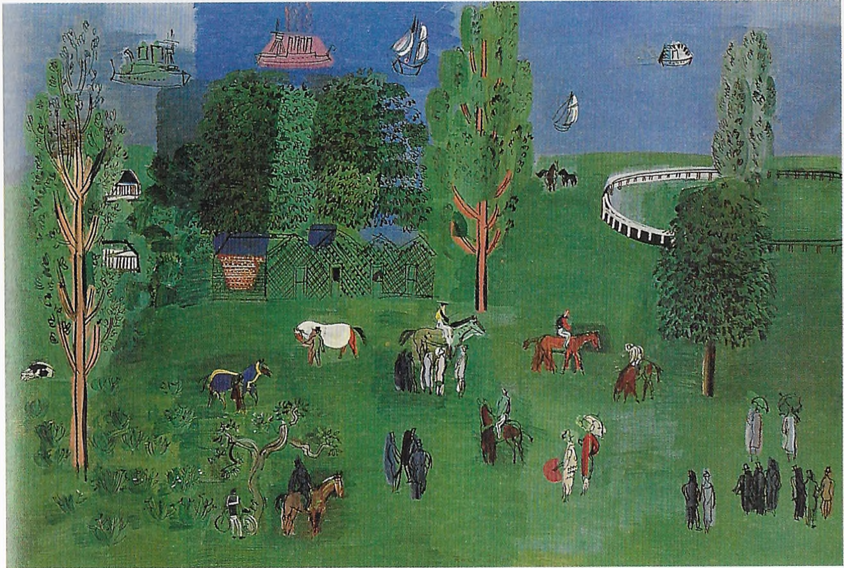
Dufy Raoul

Yarış Alanı

Bu resimde yarış alanının renkli atmosferi yakalanmış. Dufy, şemsiyeli şık hanımlar, silindir şapkalı beyler, at üstünde jokeyler ve bisikletini ağaca dayayan bir denizciyi betimlemiş. Arka planda, koyu mavi denizde gemiler ve yelkenliler görünüyor. Bu, zenginlerin ve eğlenenlerin dünyası. 1920'lerin başından itibaren Dufy ünlü giysi tasarımcısı Paul Poiret ile birlikte sık sık yarış alanlarına gitti. Dufy'nin dikkatini, yarışlara görülmek için gelen hanımların giysilerine çeken de Poiret oldu.

Sanatçı önceleri İzlenimcilik, Fovizm ve Kübizm'den etkilenmişse de bu resimde kişisel üslubunu sergiliyor. Dış hatlar hafif vurgulanmış ve canlı renkler kullanılmış. Renk paleti Fransız Rivierası'nı ve Akdeniz'i çağrıştırıyor. Aynı zamanda kumaş tasarımları da yapan Dufy, 1938 Paris Sergisi için, gelmiş geçmiş en büyük duvar resimlerinden birini gerçekleştirmiştir.

☛ Derain, Van Dongen, Laurencin, Matisse, Vlaminck

Raoul Dufy. d Le Havre, 1877. ö Forcalquier, 1953.
Yarış Alanı. yak1926. Tuval üzerine yağlıboya. **e**125 x **y**81 cm. Özel koleksiyon

Dürer Albrecht

Eldivenli Kendi Portresi

Figürün kolunu pencere pervazına yaslaması, izleyici ile model arasında yakınlık yanılsaması yaratmak için kullanılan yaygın bir yöntemdi. Dürer bu görsel hileyi, İtalya gezisinde gördüğü Leonardo'nun *Mona Lisa*'sı gibi resimlerden öğrenmiş olmalıdır. Dürer birçok kez kendi portresini yaptı. Bu, sanatçının toplum içindeki yerinin bir göstergesidir. Eğer bir sanat hamisi resmedilebiliyorsa, neden bir sanatçı da resmedilmesin? Bu yapıtta, sağda açık pencereden görünen manzara, Jan van Eyck ve Robert Campin gibi Kuzeyli sanatçıların sık sık kullandığı bir motifti. Çok verimli, sıradışı bir sanatçı olan Dürer, Felemenk ve İtalya sanatlarının farklı özelliklerini birleştirerek Kuzey Avrupa sanatında devrim yaratmıştır. Ahşap baskı ve oymabaskı çalışmaları da sanatçıya 16. yüzyıl Avrupa'sında yaygın bir ün kazandırmıştır.

☛ Campin, Cranach, Van Eyck, Grünewald, Leonardo, Rosa

Albrecht Dürer. d Nuremberg, 1471. **ö** Nuremberg, 1528.

Eldivenli Kendi Portresi. 1498. Pano üzerine yağlıboya. **e**41 x **y**52 cm. Museo del Prado, Madrid

Van Dyck Anthony

I. Charles'ın Atlı Portresi

Pırıl pırıl bir zırh, sabit bir bakış ve soylu bir duruş, figürün çok önemli bir kişi olduğunu belli ediyor. I. Charles'ın ressamı olan Van Dyck kralın ihtişamını herkese göstermekle görevlendirilmişti. Sanatçı Antwerp'te Peter Paul Rubens'le çalıştıktan sonra Londra'ya, oradan da İtalya'ya gitti. Burada, yaşamı boyunca uygulacağı daha zarif bir resim tavrı edindi ve büyük İngiliz portre geleneğini başlatan bir üslup geliştirdi. Bu portreler genellikle gururla poz vermiş, ince soylulara aittir. Van Dyck sık sık modellerini göklere çıkarmakla suçlanmasına karşın müşterilerini her zaman memnun edememiştir. Sussex kontesi, kendisi için yaptırdığı portreye "çok çirkin," "yüzü o kadar büyük ve meşum ki benimle ilgisi yok, hiç hoşlanmadım" diyerek tepki göstermişti.

☛ Clouet, Dobson, Gainsborough, Lely, Rubens, Tiziano

Anthony van Dyck. d Antwerp, 1599. ö Londra, 1641.

I. **Charles'ın Atlı Portresi.** yak1636. Tuval üzerine yağlıboya. e292 x y367 cm. National Gallery, Londra

Eakins Thomas

Raunt Arası

Bu resimde kalabalığın bağırışlarını, puro dumanını ve boksörün terini algılamamak olanaksız. İki raunt arasındaki birkaç dakikada betimlenmiş olan boksör yapıtın odak noktasını oluşturuyor. Eakins, insan figürüne hayrandı. Hareket halindeki çıplak bedeni aktarmak için, sık sık boks ve kürek gibi spor etkinliklerini kullanmıştır. Öğrencilerinin çıplak modelden çalışmalarında ısrar edince büyük tepki uyadıran sanatçı Avrupa'yı dolaştı; İspanyol Gerçekçileri Diego Velázquez ve Jusepe Ribera'dan etkilendi. Bu denli canlı bir gerçekçilikte resim yapmayı özellikle bu ressamlardan öğrendi. Rembrandt'ın tablolarındaki gibi dramatik duygular yaratmak için ışık-gölge etkisini sıklıkla kullandı. Resimleri kendi döneminde beğenilmedi; ancak gerçekçi yaklaşımı bir sonraki kuşağın hayranlığını kazandı.

☛ Bellows, Rembrandt, Ribera, Velázquez

Thomas Eakins. d Philadephia, PA, 1844. **ö** Philadephia, PA, 1916.

Raunt Arası. 1899. Tuval üzerine yağlıboya. **e**101.5 x **y**127 cm. Philadephia Museum of Art, Philadephia, PA

Elsheimer Adam

Aziz Stephanos'un Taşlanması

Aziz Stephanos, Hz. İsa'ya bağlılığının kendi yaşamından daha önemli olduğunu göstermek için hiç karşı koymadan ölüyor. Din şehitleri pek çok biçimde öldürülebilir; bu aziz taşlanıyor. Kutsal bir ışık üzerinde parlayarak ona cesaret veriyor. Elsheimer ayrıntılara, özellikle de insan bedenindeki kaslara büyük özen göstermiş. Solda uçan figür ve sağda duran adam, sanatçıya hareket halinde figürler betimleme olanağı vermiş. Alman ressam ve baskı ustası olan Elsheimer 1598'de gittiği İtalya'da Venedikli sanatçılardan çok etkilendi. Onların renk kullanımıyla kendi ışık anlayışını ve gerçekçiliğe bağlılığını birleştirerek buradaki gibi resimler yaptı. Pek çok yapıtı başka baskı ustaları tarafından kopya edildi ve etkisi 17. yüzyılın ortalarına kadar sürdü.

☛ Altdorfer, Bosch, Caravaggio, Dürer, Michelangelo

Adam Elsheimer. d Frankfurt, 1578. **ö** Roma, 1610.

Aziz Stephanos'un Taşlanması. yak1602/5. Bakır üzerine yağlıboya. e28.6 x y34.7 cm. National Gallery of Scotland, Edinburgh

Ensor James

Asılmış Bir Adamın Bedeni İçin Kavga Eden İskeletler

İki iskelet, üzerlerinde asılı duran, idam edilmiş bir adamın bedeni için boş yere kavga ediyor. Maskeli figürler bu zavallı, acınası sahneyi izliyor. İzleyici de bu kasvetli, olağandışı manzarayla şaşkınlığa düşürülüyor. Resmin grotesk yapısı sanatçının görüşünü yansıtıyor: birbirinden kopuk düşüncelerin ve beyhude uğraşların büyük rol oynadığı, saçmalığın yönettiği bir dünya. Güçlü duygusal etkileri ve dramatik imgeleriyle Ensor'un sanatı en çok Alman Dışavurumculuğu'nun üyeleri tarafından beğenildi. Özellikle, kendisini 1911'de ziyaret eden Emile Nolde üzerinde güçlü etkisi oldu. Ensor yapıtlarında sık sık maskeler, iskeletler, korkutucu, grotesk figürler kullandı. Resimleri ve grafik çalışmaları acı bir mizahla bütünleşmiş yergi doludur. İngiliz anne babadan doğan Ensor 1929'da Belçika vatandaşı olmuş ve Ostend'de tek başına yaşamıştır.

☛ Beckmann, Bosch, Kokoschka, Nolde, Pechstein

James Ensor. d Ostend, 1860. ö Ostend, 1949.

Asılmış Bir Adamın Bedeni İçin Kavga Eden İskeletler. 1891. Tuval üzerine yağlıboya. e74 x y59 cm. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerp

Epstein Jacob

Doğaya Değgin

Bu büzülmüş bedenin gergin, sıkı biçimi ve başın yukarıdaki bilinmeyen güçlere teslim olmuşçasına duruşu, ilkel insanın bastırılmış enerjisini yansıtıyor. Heykel dokunaklı bir birliktelik sunuyor: Ellerin sıkılmışlığı terör ya da ölümü, figürün cenin duruşu doğmamış yaşamı anlatıyor. Bu yapıtın gücü bilinçli olarak bitirilmemişliğinde gizlidir. Albatrın yüzeyinde taşçı kalemi ve eğe izleri belirgindir. Epstein, Paris'te Louvre Müzesi ziyaretlerinde gördüğü Antik ve primitif heykellerin etkilerini yansıtan özgün bir üslup geliştirdi. Yaşamı boyunca, taş oyma ve tunç portre olmak üzere iki teknikle çalıştı. En tanınmış tunç yapıtı, Winston Churchill'in büstüdür.

☛ Brancusi, Gaudier-Brzeska, Moore, Rodin

Jacob Epstein. d New York, NY, 1880. **ö** Londra, 1959.
Esasa Ait. 1932. Albatr. **y**81 cm. Özel koleksiyon

Ernst Max

Orman

İçindeki tek yaşam izi kafese kapatılmış bir kuş olan bu ormanın herşeyi kuşatan ve boğan doğası hem büyüleyici hem korkutucu duygular uyandırıyor. Birbirine girmiş ağaçlar taşlaşmış gibi, kuşun üzerinde vahşi ve karşı konamaz bir büyüklükte uzanıyor. Döneminin birçok sanatçısı gibi Ernst de çok çeşitli araçlarla çalıştı. Dev bir kolaj koleksiyonu oluşturan sanatçı "frotaj" (sürtme) deneri bir teknik geliştirdi. Bu teknik, bir yüzeyin üstüne yerleştirilen kağıda çizilenlerin alttaki yüzeye kabartma figürler olarak çıkarılmasına dayanmaktadır. Sanatçının yarattığı resim üzerinde hiç denetimi bulunmadığı için, frotaj bilinçaltına ulaşmaya yarayan bir yöntem olarak da değerlendirildi. Tekniğin içerdiği "şans" unsuru ve yaratılmış imgenin sanrı niteliği bu yapıtı Gerçeküstücü düşüncenin iyi bir örneği yapmaktadır.

☛ Dali, Gorky, Lam, Miró, H Rousseau, Tanguy

Max Ernst. d Bruhl, 1891. **ö** Paris, 1976.
Orman. 1927. Tuval üzerine yağlıboya. e81.5 x y100 cm. Tate Gallery, Londra

Estes Richard

Gordon's Gin

Gerçek mi, yoksa sanat mı? Reklam panolarıyla bütünleşmiş bu sokak sahnesi Amerikan popüler kültürünün kutlanmasıdır. Çarpıcı gerçekçiliği şaşırtıcı ve hoştur. Estes konusunu icat etmemiş, yalnızca seçmiş, fotoğrafını çekmiş ve onu aynı fotoğraftaki gibi yeniden üretmiştir. Estes'in aşırı gerçekçiliği pek çok açıdan, 1950'lerden beri Amerikan sanatına egemen olan Soyut Dışavurumculuk'a bir tepkidir. 1960'ların sonunda ortaya çıkan Yeni Gerçekçilik *(New Realism)* ve Foto-Gerçekçilik adlı akımların oldukça farklı bir söylemi vardı. Duygu, renk ve şiir gitmiş, gerçek gelmişti. Estes ve öteki sanatçılar, yapıtlarını fotoğraf kullanarak gerçek ile yanılsamanın birleştiği noktaya kadar yetkinleştirdiler. Estes milyonlarca Amerikalı'nın tanıdığı bir dünyayı betimledi. Bu anlayışla her günü sanata dönüştürdü.

☛ Hamilton, Lichtenstein, Richter, Sherman, Warhol

Richard Estes. d Evanston, IL, 1936.

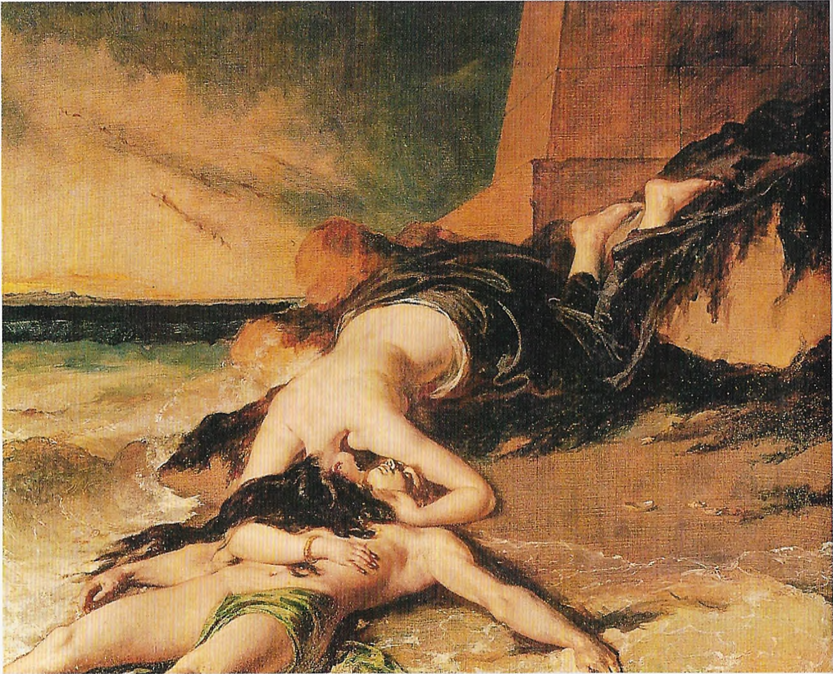
Gordon's Gin. 1968. Tahta üzerine yağlıboya. e81.3 x y62.2 cm. Özel koleksiyon

Etty William

Hero ile Leandros

Leandros her gece, Aphrodite rahibelerinden biri olan âşığı Hero ile buluşmak için denizi yüzerek geçmektedir. Hero meşale tutarak ona yol gösterir. Fırtınalı bir gece Leandros boğulur. Üzüntüsünden yıkılan Hero da kendini bir kuleden aşağı atar. Burada iki ölü âşığın son trajik kucaklaşmaları görülüyor. Parlak, duyumsal tenlerindeki renk tonları, kasvetli bir deniz ve fırtına bulutlarıyla karşıtlık yaratıyor. Etty'nin hayal gücü tüm sanat yaşamı boyunca çalıştığı ve betimlediği çıplak insan vücuduyla harekete geçmiştir. Resimleri çoğunlukla Tiziano ve Peter Paul Rubens'ın yapıtlarındaki duyumsal duruşları ve zengin renkleri çağrıştırır. Anlatım aracı olarak sık sık Klasik mitolojiyi ve alegorileri kullanmış olan sanatçının yapıtları özellikle Eugene Delacroix ve öteki Romantik ressamlar tarafından beğenilmiştir.

☛ W Blake, Delacroix, Géricault, Rubens, Tiziano

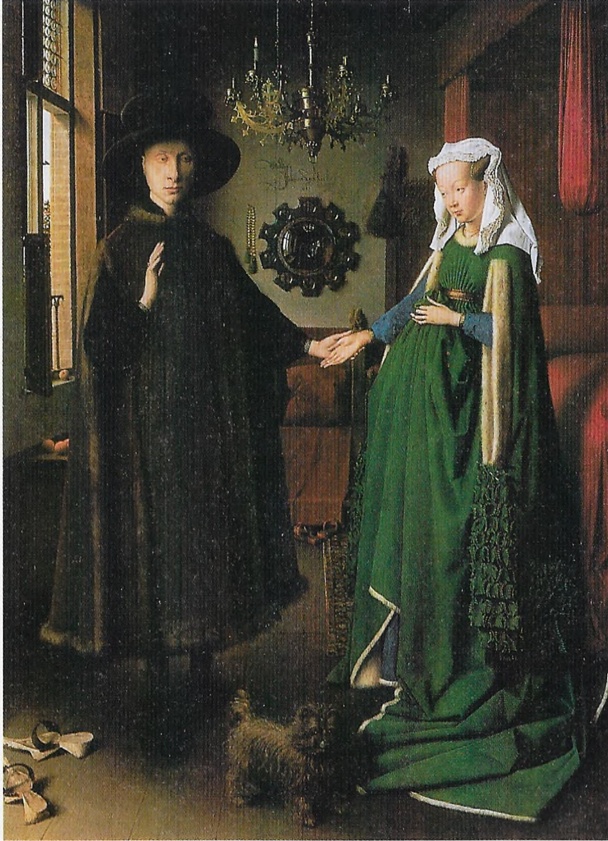
William Etty. d York, 1787. ö York, 1849.
Hero ile Leandros. 1828-9. Tuval üzerine yağlıboya. e95 x y77 cm. Özel koleksiyon

Van Eyck Jan

Arnolfini'nin Evliliği

Brugge'da yaşayan bir İtalyan tüccar olan Giovanni Arnolfini genç eşi Jeanne de Chenany'nin elini tutuyor. Küçük köpek, yerdeki terlikler, pencere içindeki meyve, tek mum, duvardaki çivide asılı tesbih, döşeme tahtaları ve halı, hepsi kuyumcu titizliğiyle betimlenmiş. Resim Van Eyck'a herhalde bu mutlu olayı kutlamak için ısmarlanmıştı. Sanatçı bir evlilik törenine şahit olmuş gibi arkadaki duvara "Jan van Eyck buradaydı" diye yazmış. Yazının altındaki aynada evli çiftin sırtlarının yanı sıra büyük olasılıkla ressamın kendisi olan üçüncü bir kişi görülüyor. Resmin düzgün, mine gibi işlenmiş yüzeyi, beziryağı ile karıştırılmış pigment sırın sayısız kere uygulanmasıyla elde edilmiş; daha sonra cilalanmıştır. Bu tekniği kullanan Jan van Eyck ve kardeşi Hubert yağlıboya resmi "icat" etmiş sayılmaktadır. "Van Eycklar" üslubu sık sık taklit edilmiş, ama asla aşılamamıştır.

☛ Campin, Limbourg, Memling, Van der Weyden, Wood

Jan van Eyck. 1422'de Lahey'de etkin. ö Brugge, 1441.

Arnolfini'nin Evliliği. 1434. Tuval üzerine yağlıboya. e59.7 x y81.8 cm. National Gallery, Londra

Fabritius Carel

Saka Kuşu

Krem rengi bir arka plan üzerinde küçük bir saka kuşu yeşil bir tünekte dinleniyor. O kadar gerçek görünüyor ki uzanıp dokunma isteği uyandırıyor. Bu küçük resmin yalınlığı ve sıcaklığı sanatçının yeteneğini neredeyse gizliyor. Fabritius, Rembrandt'ın en parlak öğrencilerindendi. Ancak, karanlık üzerinde ışıklı nesneler resmeden ustasının tekniğini, aydınlık üzerinde karanlık kullanarak tersine çevirdi. Sanatçı görsel doğruluğa özel bir önem vermiştir. Yapıtlarının bu özelliği öğrencisi Jan Vermeer'i etkilemiş olmalıdır. Bu resimdeki özenli kompozisyon ve şaşırtıcı yalınlık Vermeer'in yapıtlarının habercisidir. Fabritius Delft'te resim yaparken bir barut dükkânının patlaması sonucunda trajik bir biçimde yaşamını yitirdi. Buradaki resim onun günümüze ulaşabilen birkaç yapıtından biridir.

☛ Audubon, Claesz, De Heem, Klaf, Rembrandt, Vermeer

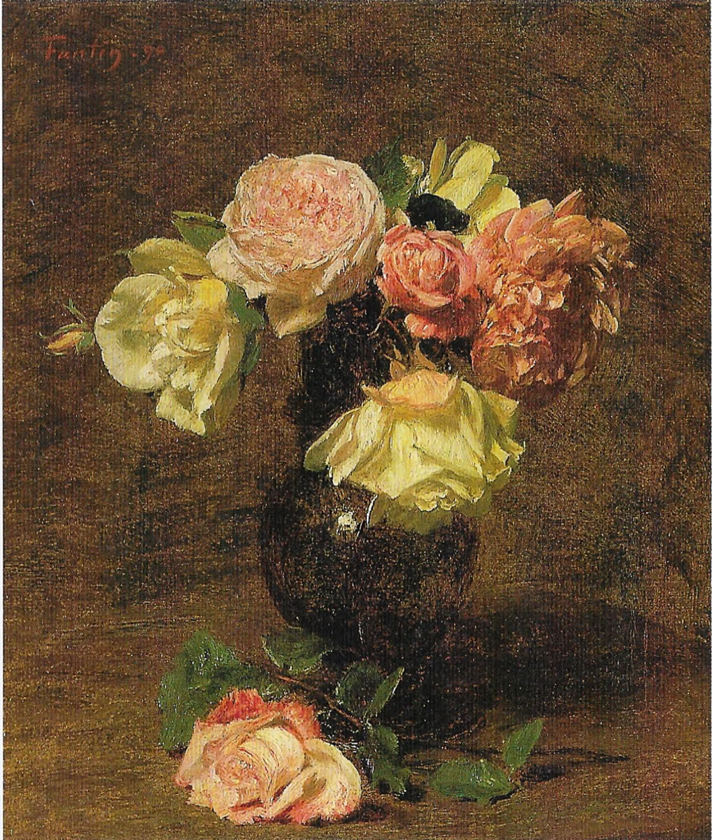

Carel Fabritius. d Amsterdam, 1622. ö Delft, 1654.
Saka Kuşu. 1654. Pano üzerine yağlıboya. e23 x y34 cm. Mauritshuis, Lahey

Fantin-Latour Henri Beyaz ve Pembe Güller

Resimdeki güller karanlık arka planın üzerinde parlıyor gibi. Bu kesme çiçekler, kısa ömürleri nedeniyle ölümlülüğün simgesi olarak kabul edilmiş. Taç yaprakların her biri tek bir kalın boya darbesiyle biçimlendirilmiş. Renklerin çeşitlenmesi beyaz ve pembe boyaların birbirine karıştırılmadan uygulamasıyla sağlanmış. Fantin-Latour sanat yaşamına Paris'in Salon sergilerinde kabul gören gelenekçi bir ressam olarak başladı. Ancak romantik bakış açısı onu akademik yaklaşımdan uzaklaştırdı. 1863'e varıldığında, aralarında Édouard Manet'nin de bulunduğu İzlenimci arkadaşları ile sergilere katılıyordu. Sanatçı ölüdoğalarının yanı sıra figür gruplarıyla da ünlüdür. Bu tür resimlerinden birinde, Manet ve sanatçı arkadaşlarını Eugène Delacroix'nın portresi çevresinde toplu betimlemiştir. Ayrıca, Wagner'in ve öteki Romantik bestecilerin müziklerini görüntüleyen bir dizi taş baskı da yapmıştır.

☛ Bazille, Courbet, Delacroix, Manet, Ruysch, Whistler

Henri Fantin-Latour. d Grenoble, 1836. **ö** Bure, 1904.

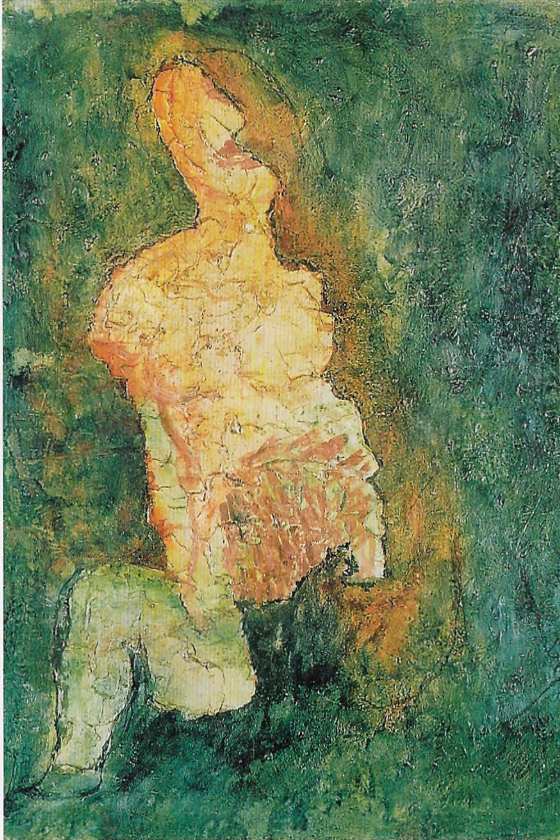
Beyaz ve Pembe Güller. 1890. Tuval üzerine yağlıboya. e32 x y37 cm. Özel koleksiyon

Fautrier Jean

Sarah

Bu resmin düzensiz biçimlendirilmiş, kalın dokulu orta bölümü, deforme edilmiş bir kadın figürü yansıtıyor. Yapıt, tuvala tutkallanmış kâğıt üstüne ıspatula ile uygulanan kalın boya hamuruyla oluşturulmuş; Fautrier daha sonra bu alanları yüzeye cilayla yapıştırdığı renkli pudrayla kaplamış. Sanatçı çoğunlukla savaşın dehşetini gösteren imgeler yaptığı en yaratıcı döneminde bu özgün yöntemle çalışmaya başlamıştır. Belki de bu çok zaman alan, zor tekniği, dünyanın durumuyla ilgili duygularını daha güçlü iletebilmek için geliştirmişti. Serbest fırça işçiliği ve yoğun yüzey dokusu sanatçının Serbest Biçimli Sanat'la bağını ortaya koyar. Fransa'da doğan Fautrier çocukluk yıllarını Londra'da geçirdi; 14 yaşında Kraliyet Sanat Akademisi'ne girdi. Verimli sanat yaşamı boyunca çizimler, aside yedirme baskılar ve heykeller de yaptı.

☛ Burri, Dubuffet, Ingres, Modigliani, Poliakoff, Tàpies

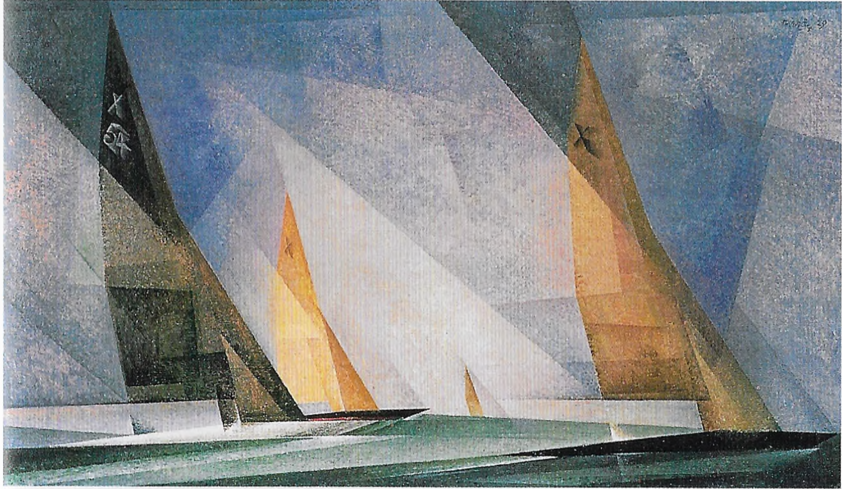
Jean Fautrier. d Paris, 1898. ö Chatenay, 1964.
Sarah. 1943. Tuvale gerili kâğıt üzerine yağlıboya. e89 x y116 cm. Özel koleksiyon

Feininger Lyonel

Yelkenliler

Üst üste gelen renk üçgenleri, ritmik bir düzen içinde hız ve mekân duygusu yaratarak yelkenlilerin hareketini görüntülüyor. New York doğumlu olmasına karşın Feininger sanatçı olarak Avrupa'da yetişmiştir. Paris'te pek çok yapıtını sergilemiş ve Kübizm'i tanımış; kendisini çok etkileyecek olan Robert Delaunay'la tanışmıştı. Her iki sanatçı da kent mimarlığını konu alıyor ve renklerin duygusal etkileriyle ilgileniyorlardı. 1913'te Feininger, Wassily Kandinsky'nin de dahil olduğu *Der Blaue Reiter* (Mavi Binici) grubuyla birlikte sergi açtı. Birkaç yıl sonra Bauhaus okuluna katıldı; Bauhaus 1935'te Naziler tarafından kapatılınca Feininger de ABD'ye döndü. Modern yaşamın pek çok yanıyla ilgilenmişse de geometrik niteliklerinden dolayı mimari ve deniz resimlerini yeğlemiştir.

☛ Balla, Braque, Delaunay, Gris, Hodler, Kandinsky, Picasso

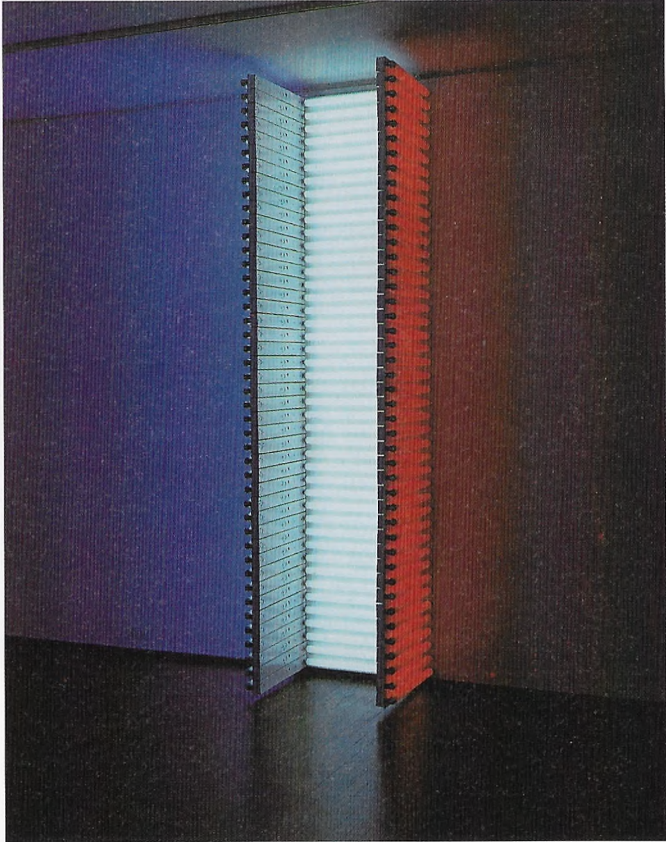
Lyonel Feininger. d New York, NY, 1871. ö New York, NY, 1956.
Yelkenliler. 1929. Tuval üzerine yağlıboya. e72 x y43 cm. Detroit Institute of Arts, Detroit, MI

Flavin Dan

İsimsiz (Fransa Cumhuriyeti Vatandaşlarına...)

Kırmızı, beyaz ve mavi: Fransa Cumhuriyeti'nin renkleri, sütunu andıran üç boyutlu bir konstrüksiyona yerleştirilmiş floresan tüplerinden ışık saçıyor. Bu yapıt Fransız Devriminin 200. yıldönümü kutlamaları için yapılmıştır. Tam adı, *İsimsiz (Devrimlerinin 200. yıldönümünde Fransa Cumhuriyeti'nin Vatandaşlarına)*, 3'tür. Heykel, aynı biçimdeki nesneler kullanıldığında bir anıtın parçasına ya da, Flavin'in yapıtları için dediği gibi, bir "sahte-anıt"a dönüşür. Boya yerine renkli ışığın kullanımı yapıta ayrı bir boyut katmıştır. Sınırlarını belirleyen hiçbir çerçeve ya da kenar yoktur. Işık, yapıtın ötesine yansıyarak, kapladığı alanı yeniden tanımlar ve sanatın nerede başlayıp, nerede bittiği sorusunu ortaya atar. Işığın, mekânın ve benzer geometrik nesnelerin kullanımı Flavin'in yapıtlarını Minimalizm akımına bağlar.

☛ Buren, Judd, Kelly, LeWitt, Merz, Nauman, Viola

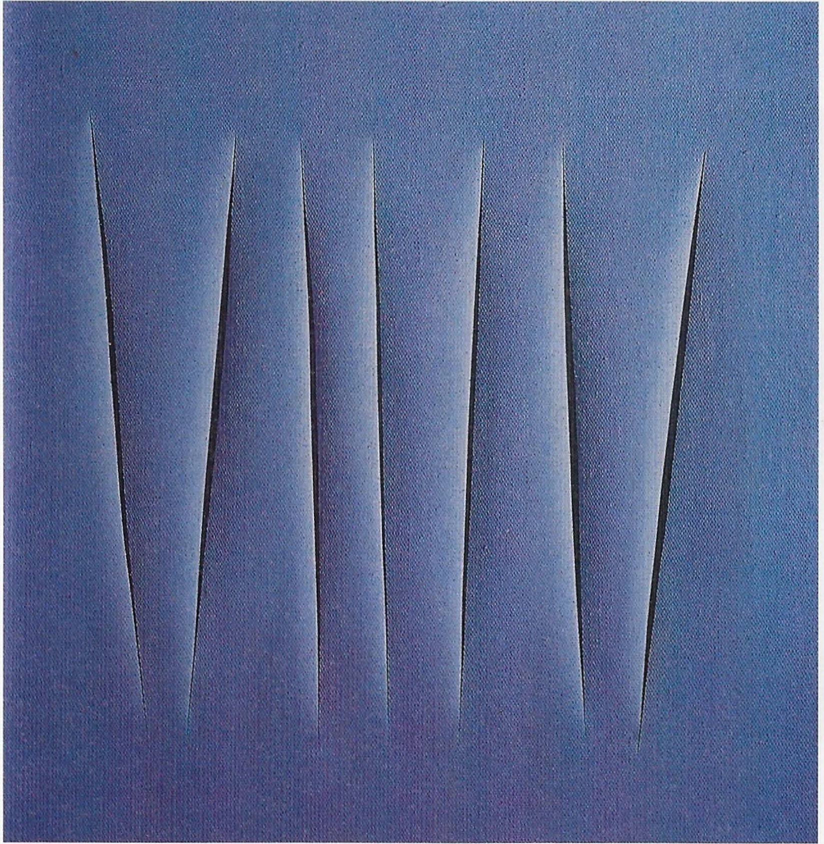
Dan Flavin. d New York, NY, 1933.
İsimsiz (Fransa Cumhuriyeti Vatandaşlarına...). 1989. Mavi, kırmızı ve beyaz florensan ışık. Yükseklik mekâna bağlı. Leo Castelli Gallery, New York, NY

Fontana Lucio

Mekânsal Kavram

Sanatçı tuvali tek renk maviye boyadıktan sonra keskin bir bıçakla yedi kez dikey olarak yarmış. Dramatik bir imge, ama anlamı ne? Fontana en çok mekân kavramıyla ilgilendi. Tuvali keserek gerginliğini bozdu; böylece izleyicinin bu yüzeyin arkasını görebilmesini sağladı. Bu tablonun en önemli özelliği sanatçının geleneksel resim düzenini reddetmesidir. Ahşap bir çerçeveye sıkıca gerilmiş olağan düz yüzeyden simgesel ve fiziksel bir kaçışı yansıtır. Sanatçı, tuvalin ötesine bakılmasını sağlayarak yeni bir boyut ve sonsuzluk duygusu yaratmış. Fontana, uzay, hareket ve zamanı renk, perspektif ve biçim kadar önemli sayan Mekânsallık akımının üyesiydi. Arjantin'de İtalyan anne babadan doğdu. 1905'te ailesiyle birlikte anayurduna döndü ve yaşamının geri kalan yıllarını burada geçirdi.

☛ Kelly, Klein, LeWitt, Lissitski, Maleviç

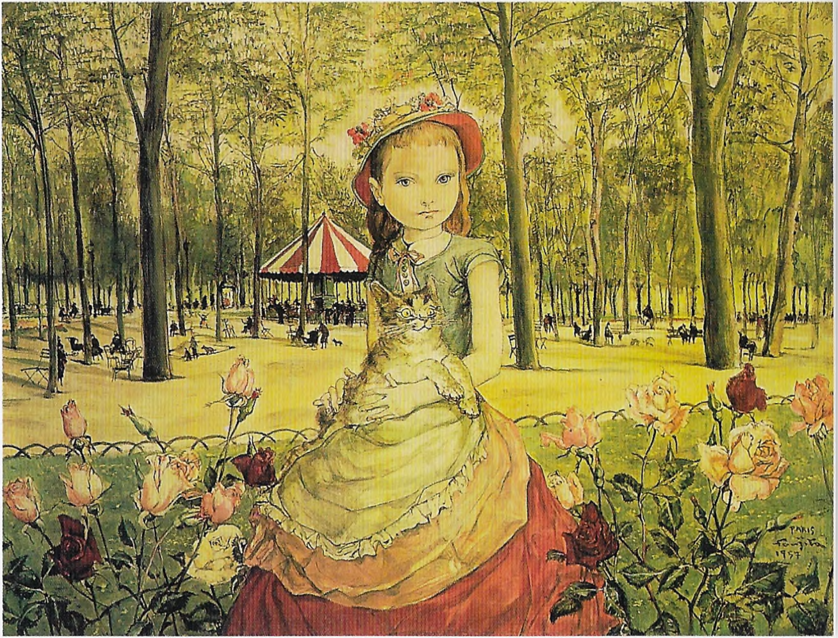
Lucio Fontana. d Santa Fé, 1899. **ö** Varese, 1968.
Mekânsal Kavram. 1962. Tuval üzerine suluboya. **e**52 x **y**52 cm. Özel koleksiyon.

Foujita Tsuguhari

Parktaki Küçük Kız

Sanatçı, kucağında kedisiyle küçük bir kızın bu nostaljik ve büyüleyici resmini 71 yaşındayken yapmıştır. Dış hatlar siyah boyaya batırılmış ince bir Japon fırçasıyla belirginleştirilmiş; imgenin içi daha sonra çok az boya kullanılarak incelikle doldurulmuş. Bu, özellikle kızın solgun ten renginde belirgin. Foujita bir çizim ustasıydı. Bu tablo onun, çocuksu masumiyeti ve saflığı göstermek için yalın çizgileri nasıl kullandığını gösteriyor. Japon sanat geleneği çoğunlukla grafiktir. Foujita bu geleneği, çizginin kullanımını araştırıp, Batı sanatının etkilerini özümseyerek sürdürmüştür. Tokyo doğumlu olan sanatçı 1913'te Paris'e yerleşti. Aralarında Marc Chagall, Chaim Soutine ve Amedeo Modigliani'nin de bulunduğu bir sanat çevresine girdi. Yapıtları arasında manzaralar, çıplaklar ve kitap illüstrasyonları bulunur. 1959'da Katolik oldu ve adını Leonardo da Vinci'ye atfen "Léonard" olarak değiştirdi.

☛ Chagall, Freud, Hokusai, Laurencin, Modigliani, Soutine

Tsuguhari (Leonard) Foujita. d Tokyo, 1886. **ö** Zürih, 1968.

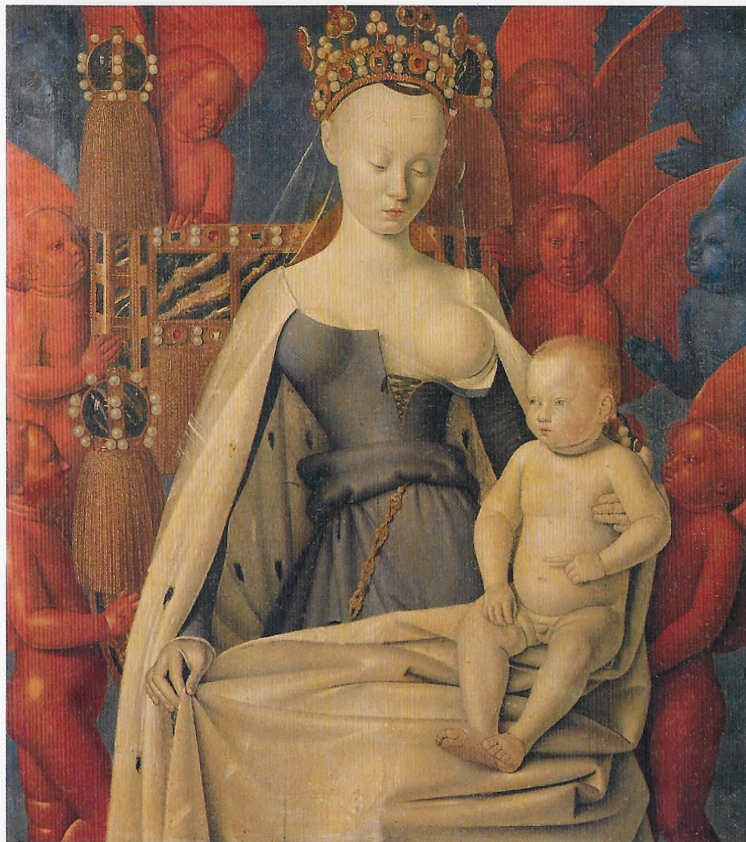
Parktaki Küçük Kız. 1957. Tuval üzerine yağlıboya. **e**65.4 x **y**50.8 cm. Özel koleksiyon

Fouquet Jean

Bakire Meryem ve Çocuk İsa

Cennet'in kraliçesi ve oğlunun dinsel bir imgesi olarak görünen bu tablonun aynı zamanda dünyevi bir anlamı var. Buradaki bakirenin Fransa kralı VII. Charles'ın metresi Agnès Sorel olduğu söylenmektedir. Bu kadına Fouquet'nin ilk hamisi Chevalier de hayrandı. Resim Agnès'in öldüğü yıl yapıldığına göre, anısına ısmarlanmış olması çok muhtemeldir. Bir çizim ustası olarak el yazmalarıyla ünlü Fouquet, 15. yüzyılda Fransa'nın önde gelen ressamlarındandı. İtalya'ya yaptığı yolculukta Piero della Francesca ile öteki Rönesans sanatçılarının yapıtlarını gördü. Bu resimde, mücevherli taç ve elbisenin farklı dokularında, kürkte ve tülde olduğu gibi, ayrıntılara gösterdiği özen, onun Jan van Eyck gibi Kuzeyli ustalardan da etkilendiğini gösterir.

☛ Botero, Bouts, Campin, Van Eyck, Piero della Francesca

Jean Fouquet. d Tours, 1425 ö Tours, 1481 öncesi.

Bakire Meryem ve Çocuk İsa. 1450. Pano üzerine tempera. e86.4 x y95.3 cm. Koninklijk Museum voor Schone Kunsten, Antwerp

Fragonard Jean-Honoré Salıncak

Bir genç kız zengin bir bahçede salıncakta sallanırken kendini flört havasına kaptırarak zarif ayakkabısını fırlatıyor. Âşığı aşağıdan onu izlerken iç eteklerinin baştan çıkarıcı hışırtısı neredeyse duyuluyor. Muhteşem bir güneş ışığıyla yıkanan genç kız kompozisyonun odak noktasıdır. Onun porselen mükemmelliği, pembe elbisesi ve yukarı doğru yükselen hareketi, hepsi birden izleyicinin (ve âşığının) dikkatini üstüne çeker. Hafiflik dokunuşlara dayalı bu tür resim tekniği Rokoko döneminin özelliğidir. Fragonard, bu üslubu doruk noktasına ulaştırmıştır. O dönemde Fragonard'ın ustası François Boucher ve Venedikli ressam Giovanni Battista Tiepolo da en az onun kadar önemli sanatçılardı; ama pudrası, parfümü ve oyunlarıyla Rokoko ruhunu en iyi yakalayan Fragonard olmuştur.

☛ Amigoni, Boucher, Greuze, Lancret, Tiepolo, Watteau

Jean-Honore Fragonard. d Grasse, 1732. **ö** Paris, 1806.
Salıncak. yak1768. Tuval üzerine yağlıboya. **e**64.5 x **y**81 cm. Wallace Koleksiyonu, Londra

Francis Sam

Mavilerin Çevresinde

Tuvalin üstüne denetimli bir biçimde mavi boya damlatılmış, dökülmüş ve sıçratılmış. Beyaz tuvalin büyük bir bölümüne dokunulmamış. Sanatçı, ilk olarak 1957'de yaptığı bu tablonun üzerinde 1962'de yeniden çalışmıştır. Soyut Dışavurumculuk'un önemli ve anıtsal bir örneği olan resimde gerçek dünyaya hiçbir gönderme yapılmamasına karşın özel bir duygu, hareket ve atmosfer yakalanmıştır. Şekil, kenarlarının bulanıklaştığı bir renk yoğunluğu ile titreşmektedir.

Soyut Dışavurumcular'ın amacı buydu: dinmeyen hareket, dış hatları olmayan renkler, gerçeği olmayan duygu. Francis bu grubun en önemli üyelerindendi ve aynı zamanda suluboya ustasıydı. En ünlü yapıtları, 1950'lerde ve 60'larda yaptığı "Mavi Balo" dizisindekilerdir.

☛ De Kooning, Pollock, Rothko, Still, Tobey

Sam Francis. d San Mateo, CA, 1923. ö Santa Monica, CA.

Mavilerin Çevresinde. 1957/62. Tuval üzerine yağlıboya ve magna. **e**487.5 x **y**274 cm. Tate Gallery, Londra

Frankenthaler Helen Dağlar ve Deniz

Bu etkileyici ama zarif ve lirik kompozisyonu mavi, yeşil ve kırmızı lekeler beziyor. Sanatçı astarlanmamış bir tuval kullandığı için boya, mürekkebin yüzeyine değdirildiği anda kurutma kâğıdı tarafından emilmesi gibi kumaşın içine yayılmış. Frankenthaler renkleri nereye koyacağına karar vermiş olsa da lekeler onun denetimi dışında, tuvalin geçirgenliğine bağlı olarak gerçekleşmiş. Bu, sanatçının ilk lekeli tablosudur. Zengin renkleri, akıcı biçimleri ve arka planla ön planı fiziksel olarak birleştirmesi, giderek bu yeni tekniği benimseyen Kenneth Noland ve Morris Louis üzerinde çok etkili olmuştur. Manzaralarının soyut niteliği, renklerinin o anda seçilmişliği ve lekelerinin raslantısallığı Soyut Dışavurumculuk'u oluşturan özelliklerdir. Sanatçının tablolarının hepsi büyüktür; özgün bir açıklık ve zarafet duygusu uyandırırlar.

☛ Gorky, Hodler, Louis, Noland, Pollock, Rothko

Helen Frankenthaler. d New York, NY, 1928.

Dağlar ve Deniz. 1952. Tuval üzerine yağlıboya. **e**297.8 x **y**220 cm. Sanatçının koleksiyonu; National Gallery of Art, Washington DC'de sergileniyor.

Freud Lucian

Beyaz Köpekli Kız

Sanatçının ilk karısı Kathleen ve bir İngiliz bulteriye cinsi köpek çizgili bir kanepede uzanmış. Dingin ve soluk tonlarla renklendirilmiş olan sahne basit ve oldukça kasvetli. Kadınla köpek arasında neredeyse bir suç ortaklığı var; ikisi de sakin ama yoğun bir ifadeyle bakıyor. Freud insan tenini tüm ayrıntılarıyla, ustaca betimlemesiyle ünlüdür. Kadının fildişi renkli tenindeki ince tonlarda görüldüğü gibi, bu resim de bir istisna değildir. Freud'un resimleri izleyiciyi yakalar, neredeyse sert bir ampul ışığıyla aydınlatılmış fiziksel bir yakınlığın içine çeker. Son yıllarda fırça işçliği her ne kadar daha özgür ve daha anlatımcıysa da, sanatçının insan bedenine bu yaklaşımı sürmektedir. Avusturyalı ünlü psikanalistin torunu olan Freud 1930'larda Londra'ya yerleşmiş ve İngiliz vatandaşı olmuştur.

☛ Auerbach, Bacon, Dix, Kossoff, Schad

Lucian Freud. d Berlin, 1922.

Beyaz Köpekli Kız. 1951/2. Tuval üzerine yağlıboya. **e**101.6 x **y**76.2 cm. Tate Gallery, Londra

Friedrich Caspar David

Umudun Enkazı

Bu kompozisyonu, kırılmış bir buz kütlesinin sert, sivri kenarları kaplıyor. O denli gerçek betimlenmişler ki dokunulmayacak kadar soğuk görünüyorlar. Sahneyi kaplayan ışık resmi parlatıyor. 1819-20 yıllarında William Parry'nin Kuzey Kutbu'na yaptığı araştırma gezisi sırasında batmış olan gemi (sağda görünüyor), buza oranla çok çok küçük; böylece doğanın insana üstünlüğünü simgeliyor. Friedrich, yalnızlık ve terk edilmişlik duygularını aktarmayı amaçlayan Romantik akımın önemli bir üyesiydi. Resimleri her zaman doğanın tinselliğini öne çıkarır ve onu sık sık en melankolik durumunda betimler: yalnızlık içinde uzanan deniz ve dağlar ya da garip ve ürkütücü biçimde parlayan karlı tepeler. Friedrich özellikle ışığın ve mevsimlerin etkilerini yansıtmayı seviyordu. Gerçekçi olmasına karşın simgesel de olan manzaraları Romantizm yansıtmakla birlikte çok özgündür.

☛ Bierstadt, Church, Cozens, Nash, Turner

Caspar David Friedrich. d Greifswald, 1774. **ö** Dresden, 1840.
Umudun Enkazı. 1824. Tuval üzerine yağlıboya. **e**126.9 x **y**96.7 cm. Kunsthalle, Hamburg

Frink Dame Elisabeth

Gözlüklü Baş

Kimliği güneş gözlükleriyle gizlenmiş bu büyüleyici ve korkutucu baş, ölçülü bir şiddet sunuyor. Çağdaş katilleri, diktatörlerin adamlarını, hatta Cehennem Melekleri denen motosiklet sürücülerini hatırlatıyor. Dış hatları düzgün olan bu büst, Klasik üslupta yapılmış olmasına karşın korkutucu ve rahatsız edici. Yüzeyini, bir hayvan tarafından yapılmış gibi görünen rasgele çizikler kaplıyor. Frink, Yeni-Dışavurumcu üslupta heykeller yapan ilk İngiliz sanatçılardandır.

İnsanoğlunun karmaşık doğası, gücü ve zaafları hakkındaki kişisel duygularını yansıtmıştır. Aynı zamanda doğaya karşı duyarlılığını gösteren at ve köpek heykelleriyle de tanınır. Son büyük yapıtı, etkileyici ve dramatik bir figür olan *Göğe Yükselen İsa*'dır. Yaklaşık 4 m yüksekliğindeki bu tunç heykel Liverpool Katedrali'nin cephesine yerleştirilmiştir.

☛ Algardi, Baselitz, Epstein, Giacometti, Houdon

Dame Elisabeth Frink. d Thurlow, 1930. ö Woolland, 1993.
Gözlüklü Baş. 1969. Tunç. y62.2 cm. Beaux Arts Gallery, Londra

Froment Nicolas

Bakire Meryem ve Çocuk İsa

Musa kayınpederinin koyunlarını güderken yanan bir çalılık görüp şaşırıyor ve bu kutsal görüntüye saygısının ifadesi olarak ayakkabılarını çıkarıyor. Solda bir melek onunla birlikte olaya şahit oluyor. Kitabı Mukaddes'e göre Tanrı yanan bir çalılık aracılığıyla Musa'ya İsrailliler'i düşmanlarından onun kurtaracağını, süt ve bal ülkesine götüreceğini söylemiştir. Yanan ama tükenmeyen çalılık, çocuk doğuran ama bakireliği bozulmayan Meryem'in simgesi sayıldığından Froment sahneye Meryem ve Çocuk İsa'yı da katmış. Kral Anjou'lu René tarafından ısmarlanan bu pano, bugün hâlâ yapıldığı kilisede korunan Yanan Çalılık triptiğinin (üçlü pano) orta bölümünü oluşturur. Aix-en-Provence'da ve çevresinde çalışan bu Fransız sanatçı hakkında çok az şey bilinmektedir. Ayrıntılara gösterdiği özen ile ışık ve renk etkilerine yaklaşımındaki büyük duyarlılık bir olasılıkla Jan van Eyck'dan öğrendiği özelliklerdir.

☛ Van Eyck, Lochner, Schongauer, Van der Weyden, Witz

Nicolas Froment. 1450-90'da Uzès'te etkin.

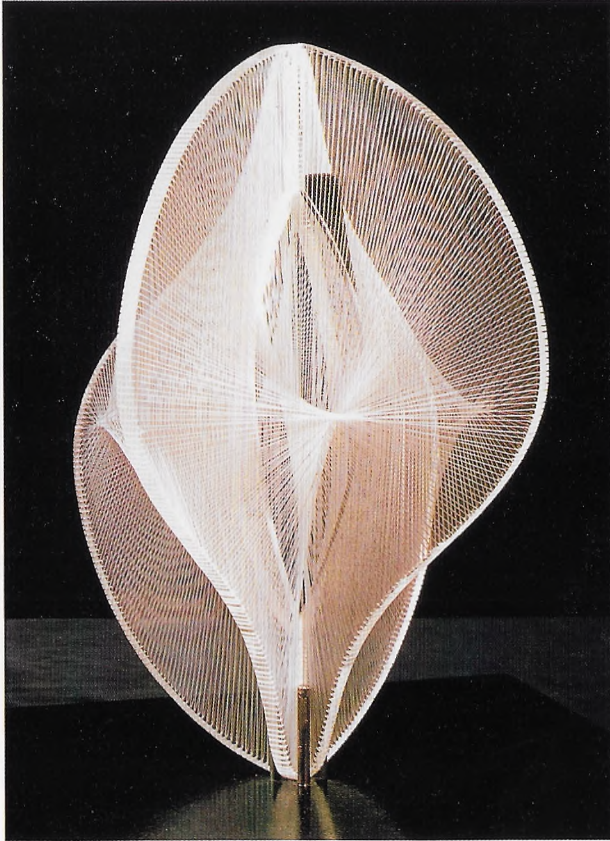
Bakire Meryem ve Çocuk İsa. 1476. Pano üzerine yağlıboya. e304.2 x y410 cm. Saint Sauveur, Aix-en-Provence

Gabo Naum

Uzayda Çizgisel Konstrüksiyon No.2

Naylon bir ip, birbirine geçen iki kavisli biçimi çevreleyerek dışbükey ve içbükey kıvrımlardan oluşan üç boyutlu karmaşık bir strüktür yaratmış. Bu, 1949'da New York'taki Esso Binası için tasarlanan ama gerçekleştirilmeyen, 3 metre yüksekliğindeki bir yapıtın parçasıdır. Gabo, bu alışılmadık uzaysal heykeliyle örneği olmayan bir inceliğe, şeffaflığa ve hafifliğe ulaşmıştır. Sanki görünmez bir ipin ucunda yüzer gibi duran, başı ve sonu olmayan yapıt sonsuzluk hissi uyandırır. Gabo bir Konstrüktivist'ti. Uzayın sonsuz genişlemesini yakalayan bu yapıt da akımın iyi bir örneğidir. Sanatçı anayurdu Rusya'yı 1922'de terk etmiş; Amerikan vatandaşlığına geçmeden önce Berlin ve Paris'te yaşamıştır. 1952'de sanatsal yeteneklerini mimarlıkla birleştirerek Rotterdam'daki bir mağaza için dev bir anıt inşa etmiştir.

☛ Hepworth, Lissitski, Maleviç, Rodçenko, Tobey

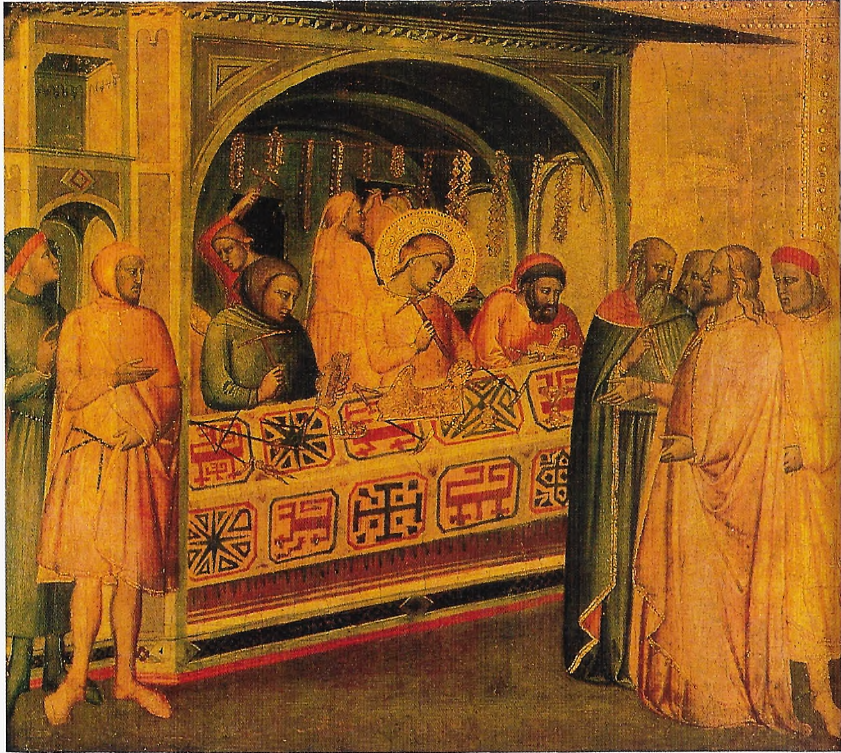
Naum Gabo. d Bryanks, 1890. **ö** Waterbury, CT, 1977.
Uzayda Çizgisel Konstüksiyon No. 2. 1957-8. Tahta kaide üzerine mika ve naylon ip. **y**38 cm. Özel koleksiyon

Gaddi Taddeo

Aziz Eligius Kuyumcu Dükkânında

Ortaçağda el sanatı ustalarının dükkânları genellikle bu resimdeki atölyeye benzerdi. Sokağa açılan büyük pencere müşterilerle ilişkiyi sağlar, aynı zamanda tamamlanmış işleri göstermeye yarardı. Gaddi, Pistoia Katedrali'nin yeni, yüksek altar panosunun yapımı için döneminin en iyi ressamları arasından seçilmiştir. *Predella*'nın (altar panosunda ana sahnenin altındaki sahneler dizisi) bir bölümünü oluşturan bu küçük sahne Aziz Eligius'un öyküsünü anlatıyor. Rahip olmadan önce kuyumculuk yapan aziz, burada kuyumcuların hamisi olarak gosteriliyor. Gaddi, ressam Giotto'nun vaftiz oğluydu ve 24 yıl boyunca onun izleyicisi oldu. Yapıtlarındaki canlı renkler ve kütlesel figürler ustasının etkilerini yansıtır. En çok öyküsel resimler yapmış; ayrıntılara gösterdiği özen ve öykü anlatma yeteneği ile ünlenmiştir.

☛ Giotto, Lorenzetti, Lorenzo Monaco, Orcagna

Taddeo Gaddi. **d** Floransa, yak1300. **ö** Floransa, 1366.
Aziz Eligius Kuyumcu Dükkânında. yak1365. Pano üzerine tempera. **e**39 x **y**35 cm. Museo del Prado, Madrid

Gainsborough Thomas — Bay ve Bayan Andrews

Bay ve Bayan Andrews avlanmayla geçen bir öğleden sonranın ertesinde dinleniyorlar. Sağda, arazileri ufka uzanıyor. Buğday demetleri mevsimin sonbahar olduğunu; Bay Andrews'ün köpeği ve silahı da ava çıkmış olduğunu anlatıyor. Gainsborough bu şık İngiliz centilmeninin avladığı bir sülünü de kompozisyona katmayı düşünmüş; ama resmi hiçbir zaman tamamlamamış. Kadının çok güzel düzenlenmiş mavi saten elbisesi bitmemiş; kucağında bir kuşun yalnızca dış hatları görülüyor. Bu resmin, Robert Andrews ve Frances Carter'ın Kasım 1748'de evlenmelerini kutlamak için yapıldığı sanılmaktadır. Çoğu çağdaşının tersine Gainsborough, akademik bir ressam değildi. Üslup ve renklere olan sezgisel duyarlığı ve boyayı mükemmel kullanışı onu, 18. yüzyılda Avrupa sanatının dahilerinden yapmıştır. Bir portre ressamı olmakla birlikte daha çok İngiliz kırsal alanlarını betimlemeye tutkundu.

☛ Constable, Van Dyck, Van Eyck, Ramsay, Reynolds

Thomas Gainsborough. d Sudbury, 1727. ö Londra, 1788.

Bay ve Bayan Andrews. yak1750. Tuval üzerine yağlıboya. **e**119.4 x **y**69.8 cm. National Gallery, Londra

Gaudier-Brzeska Henri Kırmızı Taş Dansçı

Bir Afrika kabile savaşçısının tüm gücü ve canlılığıyla dolu bu heykel, bir dansçıyı anlatıyor. Yüzeyi, hareketi yansıtmak için geometrik ritimler halinde parçalanmış ve bozulmuş. Dinamizmine karşın heykelin narin kıvrımları ve oyulmasındaki yumuşaklık sanatçının insan biçimine verdiği değeri gösteriyor. Bu yapıt, Gaudier-Brzeska'nın ilkel biçimlerle ve soyutlamayla ilgilendiği bir dönemde gerçekleştirilmiştir. Fransa'da doğan Gaudier-Brzeska İngiltere'de öğrenim gördü, 1911'de Londra'ya yerleşti. 1914'te Fransız ordusuna katıldı, bu yıllarda ahşap oymalar yaptı ve İngiltere'de sergi açmayı sürdürdü. Auguste Rodin'den ve figürleri çok yalın biçimlere indirgeyen Constantin Brancusi'den etkilendi. Teknik ressam ve heykeltıraş olarak çalıştı; Vortisizm akımına da bağlandı. Büyük bir sanatçı olma gücüne sahipken, 1915'te henüz 23 yaşındayken savaşta öldü.

☛ Archipenko, Brancusi, Epstein, Lipchitz, Moore, Rodin

Henri Gaudier-Brzeska. d Saint Jean-de-Bray 1891. **ö** Neuville-Saint-Vaast, 1915.
Kırmızı Taş Dansçı. 1914. Kırmızı Mansfield taşı. **y**85 cm. Tate Gallery, Londra

Gauguin Paul

Çiçekli Kadın

Bu güzel, melankolik ve şehvetli Polinezyalı kadın parlak renkler ve kalın dış çizgilerle betimlenmiş. Geleneksel bir duruş kullanmış olmasına karşın sanatçı Batı sanatının bilinen kurallarınından kaçınmış. Biçimler basittir, renkler çarpışır, derinlik ya da perspektif yoktur. Gauguin, yüzyılın başında yaygınlık kazanan, ilkel yaşama romantik bir geri dönüş arzusunu gerçekleştirmiş bir sanatçıdır. Ailesini ve başarılı meslek yaşamını geride bırakarak Tahiti'ye yerleşti. Oradaki yaşamını anlattığı *Noa Noa* adlı kitabında "Yapay ve geleneksel olan herşeyden kaçtım. Burada Gerçek'i buldum, doğayla bir oldum" diye yazmıştı. Tahiti'de ilkel sanatın tepkici, ıçgüdüsel doğruluğunu yakalamaya çalıştı. Rengi yalnızca dekoratif ya da duygusal amaçlarla kullanan ilk sanatçılardandı. Bunun yanı sıra doğal olmayan, sade üslubu da onu modern sanatın en önemli isimlerinden yapmıştır.

☛ Cassatt, Van Dongen, Van Gogh, Jawlensky, Matisse

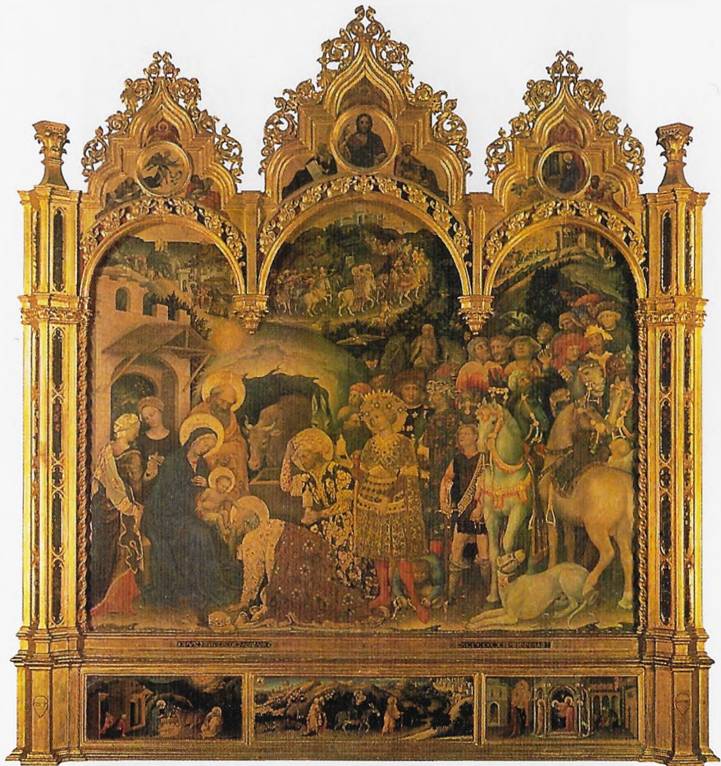
Paul Gauguin. **d** Paris, 1848. **ö** Tahiti, 1903.

Çiçekli Kadın. 1891. Tuval üzerine yağlıboya. **e**46 x **y**70 cm. Ny Carlsberg Glyptotek, Kopenhag

Gentile da Fabriano

Üç müneccim kral, bebek İsa'ya saygılarını sunuyorlar. Her kral ve maiyeti yaldızlı brokar giysileriyle çok şık. Strozzi ailesinin Santa Trinità Kilisesi'ndeki şapelleri için ısmarladıkları bu altar panosu altın kaplanmıştır. Yalnızca Floransa'nın en zengin tüccar ailesi böyle bir konuyu seçip, pahalı mavi pigmentin (lapis lazuli) ve altın varağın sakınılmadan kullanılmasını destekleyebilirdi. Bu tür uygulamalar haminin sosyal konumunu göstermek için yapılırdı. Gentile İtalya'nın kuzeyindendir, ama pek çok yerde resim yapmıştır. Yapıtları, ince bir bezemecilikle dünyevi ve doğal konulara eğilen Uluslararası Gotik üslubun tipik örnekleridir. Bu üslubun özellikleri resimlerinde hayvanların, kuşların ve bitkilerin gerçekçi betimlemesiyle belirginlik kazanır.

☛ Gozzoli, Lorenzo Monaco, Mantegna, Overbeck, Pisanello

Gentile da Fabriano. d Fabriano, yak1370. **ö** Roma, 1427.
Müneccim Kralların Tapınması. 1423. Pano üzerine tempera. **e**220 x **y**173 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Gentileschi Artemisia Judith ve Holofernes

Judith, Holofernes'in başını kestiği korkunç anda gösterilmiş. Kararlı bakışları, üstüne ve yatağa fışkıran kana karşın titremeyen elini yönlendiriyor. Soldan gelen güçlü bir ışık gerilimi arttırarak karanlığı aydınlatıyor. Bu yapıttaki öykü, ışık ve renkler, Barok resmin tipik özellikleridir. Kırmızı kadife yatak örtüsü ile karşıtlık yaratan beyaz çarşaflar resmin kanlı dehşetini artırıyor. Böyle bir sahnenin 17. yüzyılda yaşamış bir kadın tarafından yapıldığını düşünmek çok zor. Gerçekten de bu resim, saygın bir ressam olan Orazio'nun yerinde duramayan kızı tarafından yapılmıştır. Babasının izinden yürüdüğü için bir zamanlar tanınmayan Artemisia bugün önemli ve iyi bir ressam sayılmaktadır.

☛ Caravaggio, Guercino, La Tour, Luini, Reni

Artemisia Gentileschi. d Roma, 1593. ö Napoli, 1652.

Judith ve Holofernes. yak1620. Tuval üzerine yağlıboya. e162.5 x y199 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Géricault Theodore

Hafif Süvari Subayı

Hafif süvarilerin bir subayı şaha kalkmış atı üstünde kılıcını savurarak savaşıyor. Resimdeki dinamizm ve ifade gücü, sağ üstten sol alta uzanan dramatik bir çapraz çizgiyle yaratılmış. Bu çizgi atın yelesi, uçuşan başı, kolunu atın arkasına doğru germiş olan asker, atın kuyruğu ve arka bacağı ile oluşturulmuştur. Sahne alevlerle aydınlanmış karışık bir gökyüzü ile vurgulanmış. Kompozisyon da at figürü kadar akıllıca dengelenmiş. Atın gövdesi ve eğri kılıcıyla subay, resmi sabitleyen büyük bir daire oluşturmuş. Géricault atlara ve yarışlara meraklıydı; bu sayede hareket duygusunu yakalamak için çok hızlı bir yöntem geliştirdi. Bol renk içeren bu resim Géricault'nun, daha sonraları Eugène Delacroix gibi ressamlara önemli bir esin kaynağı olacak üslubunun tipik bir örneğidir.

☛ Böcklin, Delacroix, Van Dyck, Etty, Stubbs

Theodore Gericault. d Rouen, 1791. **ö** Rouen, 1824.
Hafif Süvari Subayı. 1812. Tuval üzerine yağlıboya. **e**266 x **y**349 cm. Musée du Louvre, Paris

Gertler Mark

Atlıkarınca

Ağzı açık figürler atlıkarıncada parlak renkli mekanik oyuncaklar gibi katılaşıp kalmış; dönüp duruyorlar. Basit ama uğursuz bir niteliğe sahipler. Birkaçının üniforma giymesi, yapıtın savaşın dehşeti üzerine bir yergi olduğunu gösteriyor. Bu resim yapıldığı sırada I. Dünya Savaşı'nın mezalimi halkı yeni yeni etkilemeye başlıyordu. Gertler'in en tanınan yapıtlarından biri olan bu tablo 1917 Londra Grup Sergisi'nde yer alan en çarpıcı resimlerdendi. Gertler, kendine özgü bir üslupla yaptığı ölüdoğalar ve çıplaklar ile de ünlüydü. Polonya Yahudisi bir ailenin çocuğu olan sanatçı Eskenazice konuşan kapalı bir cemiyette büyüdü. Ciddi bunalımlara düştü. 48 yaşındayken Londra'daki atölyesinde intihar etti.

☛ Bomberg, Van Dyck, Géricault, Lewis, Nash

Mark Gertler. d Londra, 1891. ö Londra, 1939.

Atlıkarınca. 1916. Tuval üzerine yağlıboya. e142.2 x y189.2 cm. Tate Gallery, Londra

Ghiberti Lorenzo

Davud ve Golyat

Sanatçı bu alçak kabartmada, perspektif kurallarını uygulayarak dikkate değer bir derinlik etkisi yaratmış. Örneğin, üç boyutlu figürler geriye doğru çekilen bir manzaranın önünde yer alıyor. Bu sahne Ghiberti'nin Floransa Vaftizhanesi'nin büyük tunç kapı kanatlarının ikinci grubundaki 10 sahneden biridir. Kapılar Eski Ahit'ten bölümler betimleyen 10 büyük panodan yapılmıştır. Bunların, özellikle kompozisyon ve perspektif ustalığı açısından Floransa sanatının doruğunu yansıttığı görüşü yaygındır. Ghiberti'nin Floransalı öteki Rönesans sanatçıları için büyük bir esin kaynağı olan bu yapıtlarını yıllar sonra Michelangelo, "Cennet Kapıları" olarak tanımlayarak övmüştür. Ghiberti yaşamının son yıllarında özyaşamöyküsünü yazmıştır. Bu, bir sanatçıdan kalan ilk örnektir.

☛ Castagno, Donatello, Michelangelo, Pisano, Della Quercia

Lorenzo Ghiberti. d Floransa, 1378. ö Floransa, 1455.
Davud ve Golyat. yak1435. Yaldızlı tunç. e79.5 x y79.5 cm. Battistero di San Giovanni, Floransa

Ghirlandaio Domenico Giovanna Tornabuoni'nin Portresi

"Sanat onun karakterini ve faziletini betimleyebilir mi? Dünyada hiçbir resim ondan daha güzel olamaz." Figürün yanındaki duvarda bulunan bu yazıya karşın sanatçı Giovanna'nın ciddiyetini, güzelliğini ve zerafetini yakalamayı başarmış. Giovanna profilini vurgulayan düz bir arka plan önünde oturuyor. Bu, Floransa'da Rönesans dönemi portrelerinde sık kullanılan bir yöntemdi. Modelin, resmin yapıldığı yıl, evlendikten ise yalnızca iki yıl sonra ölmesi dokunaklıdır. Ghirlandaio, portreler yapmasının yanı sıra fresk ressamı olarak da deneyimliydi. Buradaki modelin benzerini, Floransa'da, en önemli yapıtı olan bir aile şapelinde de uygulamıştır. Ghirlandaio bir ara Michelangelo'nun hocası olmuştu. Özellikle doğal ayrıntıları kullanması ve döneminin yaşamını ve üslubunu yakalama yeteneğiyle ünlenmiştir.

☛ Botticelli, Filippino Lippi, Michelangelo, Pisanello

Domenico Ghirlandaio. d Floransa, 1449. ö Floransa, 1494.

Giovanna Tornabuoni'nin Portresi. 1488. Pano üzerine tempera. **e**49 x **y**77 cm. Thyssen-Bornemisza Vakfı Koleksiyonu, Madrid

Giacometti Alberto

Yürüyen Adam

Yüzeyi kabaca dokulandırılmış bu sıska, anıtsal figür unutulmaz bir güçlülükte. Doğal olmayan, uzatılmış biçimi, tekbaşınalığı ve bizimle öteki insanların arasındaki mutlak ayrılığı belirtiyor. Aynı zamanda kırılganlığımızı ve ölümlü oluşumuzu da vurguluyor. Giacometti, öteki heykeltıraşların yaptığı gibi büyük bir kitleyi ele alıp, onu oyup yontarak içindeki gizli biçimi ortaya çıkarmıyor; metal bir iskeletle başlayıp ona kil ekliyor, sonra da dökümünü yapıyordu. Giacometti'nin özgün anlatım yöntemi onu II. Dünya Savaşı sonrasında gelişen resim ve heykel üsluplarından ayırır. İsviçre'de doğan Giacometti 1922'de Paris'e yerleşti. Resimleri ve çizimleri de heykelleriyle aynı huzursuz ve sinirli nitelikleri yansıtır. Kesin, enerjik boya dokunuşlarıyla gerçekleştirdiği bu tür yapıtlarının da yalın ve büyüleyici bir güzelliği vardır.

☛ Archipenko, Auerbach, Dubuffet, Frink, Rodin, Smith

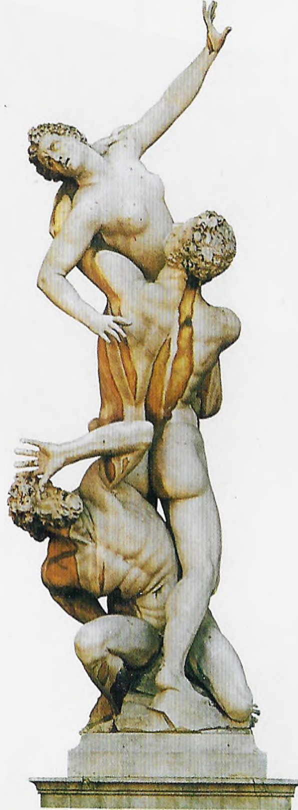
Alberto Giacomettl. d Stampa, 1877. ö Chur, 1966.
Yürüyen Adam. 1960. Tunç. y183 cm. Özel koleksiyon

Giambologna

Bir Sabin'in Kaçırılışı

Müthiş bir enerji ve öfkeli hareketlerle bükülen bu sımsıkı kompozisyon, kıvrılan dış çizgileriyle konusuna uygun bir gerilim duygusu yaratıyor. Dönen hareket, Sabin'in kollarıyla başlıyor, avının kalçalarını yakalamış adaleli Romalı figürüyle sürüyor ve altta apışıp kalmış adamda sonlanıyor. Pürüzsüz cilalanmış, yılansı biçim, izleyiciyi heykelin çevresinde dolaşmaya ve ona her açıdan bakmaya zorluyor. Giambologna'nın abartılı hareketleri kullanma ve şiddetli bir duygu uyandırma yeteneği Maniyerist üslubu biçimlendirmiştir. Sanatçı Michelangelo'dan çok etkilenmiş ve heykelde yeni bir akıcılık ve zerafet yaratmak için onun güçlü biçimlerini kullanmıştır. Sayısız yapıtı arasında Medici ailesinin bahçeleri için gerçekleştirdiği çeşmeler de bulunmaktadır.

☛ Bourdelle, Cellini, Michelangelo, Rosso Fiorentino

Giambologna (Jean de Boulogne). d Douai, 1529. **ö** Floransa, 1608.

Bir Sabin'in Kaçırılışı. 1581/3. Mermer. **y**410 cm. Loggia dei Lanzi, Floransa

Gilbert ve George

Nanik

Pencere olabilecek bir çerçeveden, giysilerinde mavi, kırmızı ve beyazın almaşık düzenlendiği iki figür görünüyor. Arka planı yüksek bir bina kaplamış. Sahte bir ciddiyet içindeki figürler açıkça şaka yapar gibi poz vermişler. Belki de geleneksel sanatın kurallarına nanik yapıyorlar. Gilbert ve George 1967'den beri birlikte yaşıyor ve çalışıyorlar. Kendilerini çeşitli yollarla ve araçlarla "yaşayan heykeller" olarak betimliyorlar. Ne yaparlarsa yapsınlar, kendilerini nasıl kullanırlarsa kullansınlar, yapıtları genellikle mizah ve bilinçli bir uygunsuzluk sunuyor. Narsist gösterişçilikleriyle kendilerini alay konusuna dönüştüren bu sanatçıların yapıtlarını sınıflandırmak oldukça güç. Ancak, kullandıkları parlak renkler, büyük boyutlar ve geleneksel sanatın, tarihsel değerlerin olumsuzluklarını ortaya çıkarmaları onları Pop Sanat'a yaklaştırmaktadır.

☛ Koons, Lichtenstein, Sherman, Warhol

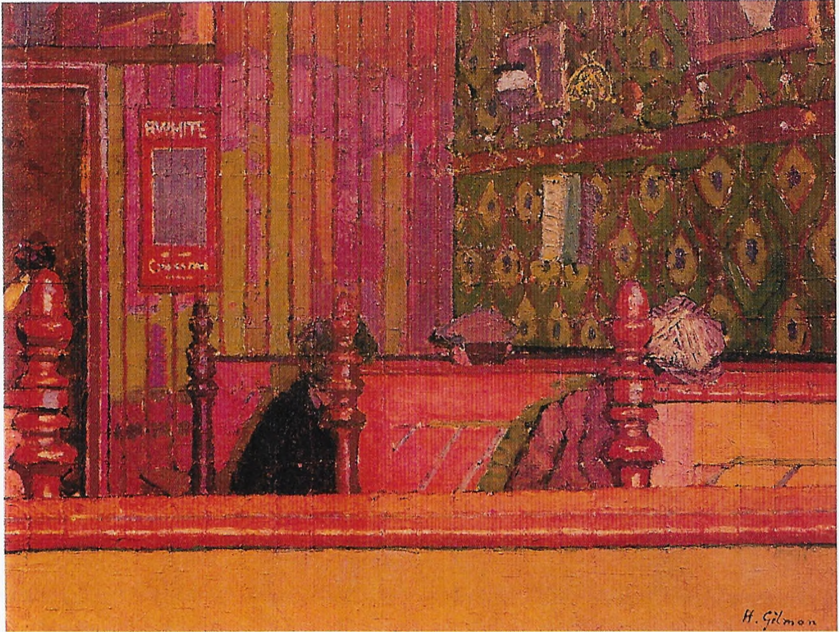
Gilbert ve George (Gilbert Proesch ve George Pasmore). (Gilbert) **d** Dolomites, 1943; (George) **d** Devon, 1942.
Nanik. 1991. Fotoğraf-iş. **e**142 x **y**169 cm. Anthony d'Offay Gallery, Londra

Gilman Harold

Aşevi

Mütevazı bir iç mekânda işçiler duyarlılık ve yoğunlukla betimlenmiş. Sanatçı, parlak kırmızı ve zümrüt yeşili ile boyadığı çıplak duvarların, oturma sıralarının ve masaların dekoratif düz renk alanları olarak algılandığı derinliksiz bir mekân yaratmış. Resmin yüzeyinde boya henüz ıslakken oluşturulmuş bir ızgara izi görülüyor. Gilman, bundan resmin aynı adlı, daha küçük bir benzerini yapmada yararlanmış olmalıdır. Yapıt, sıradan bir sahneyi kusursuz bir açıklıkta betimleyişi ve yoğun renkleriyle, Camden Town Grubu'nun üyesi olan sanatçının verimini çok iyi örneklemektedir. Renk kullanımı açısından bazen "İngiliz Ard- İzlenimcileri" olarak da tanımlanan Camden Town Grubu, gündelik yaşamı dürüstçe betimlenmeyi amaçlamıştı. Grup üyeleri sık sık Walter Sickert'in Londra'nın kuzeyindeki Camden Town'da yer alan atölyesinde buluştuklarından bu adı almışlardı.

☛ Hammershoi, Modersohn-Becker, Orpen, Sickert, Vuillard

Harold Gilman. **d** Rode, 1878. **ö** Londra, 1919.

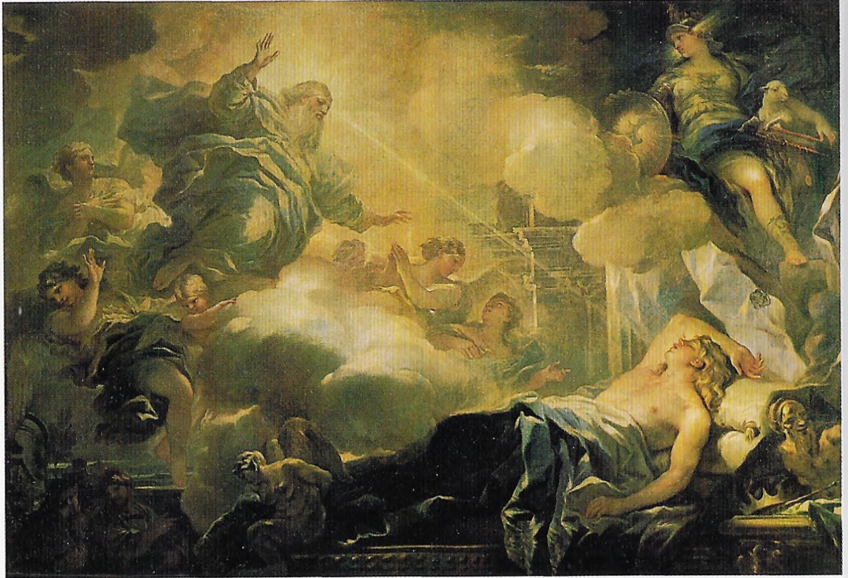
Aşevi. 1913/14. Tuval üzerine yağlıboya. **e**74.9 x **y**57.2 cm. Sheffield City Art Galleries, Sheffield

Giordano Luca

Süleyman'ın Rüyası

Görkemli bir yatakta uyuyan genç kral Süleyman, bir bulut ve melek girdabı arasında Tanrı'yı görüyor. Tanrı onu tanrısal bilgeliğin kutsal ışığıyla kuşatıyor -ki bu Süleyman'ı ünlü yapacaktır. Üstte Bilgi Tanrıçası Minerva oturuyor. Elinde tuttuğu kitap ve koyun öğrenmenin ve sabrın simgeleridir. Arkadaki yapı Süleyman'ın krallığı sırasında inşa edilen Kudüs Tapınağı'na gönderme yapıyor. Sahne büyük bir canlılık ve anlatımcılıkla betimlenmiş. Yapıt bu özelliklerinin yanı sıra dekoratif renkleriyle de Giordano'nun ve Geç Barok dönemin üslubunu örneklemektedir. 17. yüzyılın ikinci yarısının en önemli süslemeci ressamlarından biri olan Giordano'ya çok hızlı çalıştığı için "Luca fa presto" (Eli Çabuk Luca) lakabı takılmıştı. Sanatçının atmosferik kompozisyonları ve ince renkleri, Giovanni Battista Tiepolo gibi 18. yüzyılın büyük ressamlarına zemin oluşturmuştur.

☛ Bernini, Delacroix, Domenichino, Reni, Tiepolo

Luca Giordano. d Napoli, 1632. **ö** Napoli, 1705.

Süleyman'ın Rüyası. yak1693. Tuval üzerine yağlıboya. **e**361 x **y**245 cm. Museo del Prado, Madrid

Giorgione

Fırtına

Neden çıplak bir kadın uzaktan fırtına yaklaşırken açık havada çocuğunu emziriyor? Bu resim yalnızca şiirsel bir manzarayı betimlemek için mi yapılmış, yoksa daha önemli bir anlamı mı var? Gerçekte kimse buradaki konuyu tanımlayamamış; ancak pek çok görüş öne sürülmüştür. Giorgione, kendisi de çok sayıda tartışmaya neden olmuştur. Kendisi tarafından imzalanmış ve tarihlenmiş hiçbir yapıtı bulunmadığı gibi erken ölümünün ardından bazı resimlerinin, aralarında Tiziano'nun da bulunduğu öğrencileri tarafından tamamlanmış olması da karışıklığı artırmaktadır. Giorgione, Venedikli ressamların resimsel üslubunu en iyi uygulayan sanatçıdır. Serbest ve hafif fırça vuruşları ile renk ve ton kullanımı, Venedik resminin en önemli özellikleri olmuştur. Pastoral manzaraları ölümünden yüzyıllar sonra da beğenilmeye devam etmiş, Nicolas Poussin gibi büyük manzara ressamlarını etkilemiştir.

☛ Allston, Giovanni Bellini, Poussin, Tiziano

Giorgione. d Castelfranco, yak1477. ö Venedik, 1510.

Fırtına. yak1508. Tuval üzerine yağlıboya. e73 x y79.5 cm. Galleria dell'Accademia, Venedik

Giotto

Ölü İsa'ya Ağıt

Bir grup erkek ve kadın ile onun gökyüzüne gelmesini bekleyen melekler, Hz. İsa'nın ölümüne ağlıyor. Duygu dolu duruşlar, acılı ifadeler ve parlak renkler İsa'nın ölü bedenini kucaklamış Meryem'in derin acısını vurguluyor. Giotto, resimde bir devrim yarattı. Düz bir yüzey üzerinde duygu ve hacim etkisiyle doğalcı bir görüntü betimleyen ilk ressamlardandı. Meryem'in yaşamını anlatan birçok sahneden biri olan bu resim, Batı sanatının gelişimini sağlayan en önemli yapıtlardan biri kabul edilmektedir. Döneminin kalıplaşmış geleneklerini yıkan sanatçı, Cimabue ile birlikte modern resim anlayışının kurucularından sayılır. 1334'te Floransa Katedrali'nin denetçisi ve kent mimarı olarak atandı. Bu onurlu görev kendisine, mimarlık bilgisinden dolayı değil, ressam olarak sahip olduğu büyük ünden dolayı verilmiştir.

☛ Cimabue, Duccio, Gaddi, Memling, Pisano, Van der Weyden

Giotto di Bondone. d Vespignano, 1267. **ö** Floransa, 1337.
Ölü İsa'ya Ağıt. yak1305. Fresk. e185 x **y**200 cm. Cappella dei Scrovegni, Padova

Giulio Romano

Sanatçı bütün bir odayı yerden tavana kadar freskle kaplamış. Ortada duran bir izleyici yuvarlanan taşların, çakan şimşeklerin arasında kaldığını hissediyor. Olympos Dağı'nın Titanlar'ı şişkin kaslarıyla büyük kayaları sanki tüy gibi fırlatıyorlar. Tanrılar ise yukarıda, dünyadaki kaosu tartışıyor. Yanılsamalı perspektif kullanımı ve melodramatik yapısıyla bu fresk Maniyerist üslubu temsil eder. Hem mimar hem ressam olan Giulio Romano meslek yaşamına Raffaello'nun en iyi öğrencilerinden biri ve yardımcısı olarak başladı. Ustasının ölümünden sonra onun Vatikan'da yarım kalan fresklerinden bazılarını tamamladı. Daha sonra Giulio Romano, Mantova'ya taşındı ve dükün saray ressamı oldu. Bir zamanlar bu görevde Andrea Mantegna çalışmıştı. Giulio Romano, Mantova'da mimar olarak üstün başarı kazandı. Çoğunlukla izleyiciyi şaşırtan yapılar tasarladı, Mantova'daki kendi evi bunların en onemlisidir.

☛ Mantegna, Michelangelo, Raffaello, Rosso Fiorentino

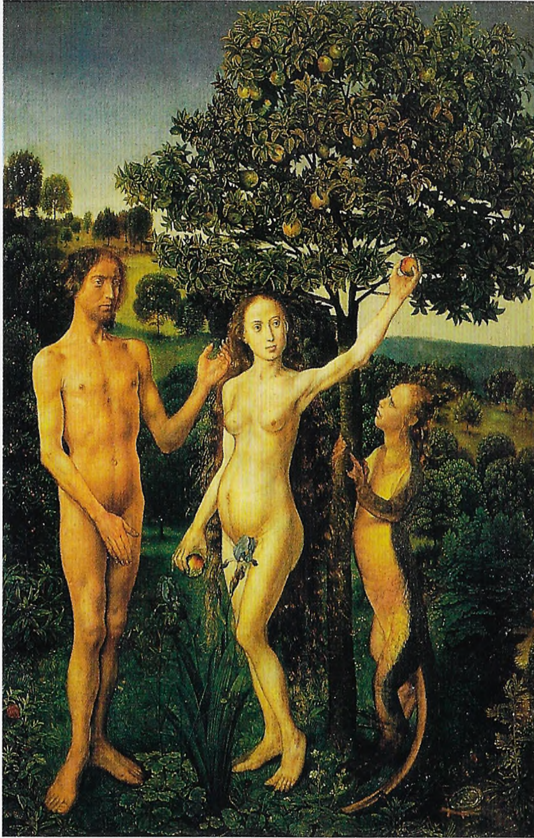

Giulio Romano (Giulio Pippi). d Roma, 1492. ö Mantova, 1546.
Devler Salonu. yak1527. Fresk. Plazzo del Te, Mantova

Van der Goes Hugo

Adem ile Havva'nın günahını betimleyen bu resimdeki yarı sürüngen, yarı insan yılan oldukça rahatsız edicidir. Bilgi Ağacı'nın yanında duran ve bir irisle örtünmüş olan Havva bir elmayı ısırmış olduğu halde ikincisine doğru uzanmış. Her bir yaprağın, otun ve saç kıvrımının (örneğin yılanın olağandışı saç örgüleri) betimlenişindeki özen şaşırtıcıdır. Bir diptik'in (iki panonun birbirine tutturulmasıyla yapılan altar panosu) sol panosunu oluşturan bu sahnedeki temiz, aydınlık renkler ve doğalcı figürler 15. yüzyıl Flaman resiminin tipik özellikleridir. Sanatçının ünü İtalya'ya kadar yayılmış; bir altar panosu Floransa'da olay yaratmıştır. 1481'de Köln'e yaptığı bir yolculukta delilik krizi geçirdiği söylenen sanatçı ertesi yıl ölmüştür.

☛ Bouts, Campin, G David, Van Eyck, Memling, Van Scorel

Hugo van der Goes. d Ghent, 1440. **ö** Brüksel, 1482.
İlk Günah. yak1470. Pano üzerine yağlıboya. **e**23.2 x **y**35.5 cm. Kunsthistorisches Museum, Viyana

Van Gogh Vincent — Ayçiçekleri

İçinde ayçiçekleri olan bu sade ama parlak ve dikkat çekici vazo, müthiş bir canlılık saçıyor. Van Gogh, bir heykeltıraşın kabartma üstüne kil parçaları uygulaması gibi, tuvale fırçayla kalın bir boya hamuru vurmuştur. Sarı ve kahverenginin tonlarından oluşan renkler ve bu teknik, umudun ve güneş ışığının güzel dünyasını yansıtır. Oysa resmin yapıldığı sıralarda böyle bir dünya sanatçının bilincinden acımasızca akıp gidiyordu. Belki de resmin kışkırtıcı, neredeyse manik yüzeyi trajik ve kısa yaşamının sonuna yaklaşan sanatçının zihinsel durumunu yansıtmaktadır. Doğayı seven ve basit şeylerin saf güzelliğini görebilen Van Gogh, düşsel görüntüler yerine, penceresinden görünen ağaçları betimlemeyi her zaman yeğleyeceğini söylemişti. Hollanda doğumlu ressam, duygularla yüklü yaşamına 29 Temmuz 1890 günü Fransa'nın Auvers-sur-Oise kasabasında son vermiştir.

☛ Auerbach, Derain, Gauguin, Matisse, Pechstein

Vincent van Gogh. d Groot-Zundert, 1853. **ö** Auvers-sur-Oise, 1890.

Ayçiçekleri. 1888. Tuval üzerine yağlıboya. **e**73 x **y**92 cm. National Gallery, Londra

Goncharova Natalia

Moskova'da Sokak

Sessiz bir sokakta, siyah giyimli şık bir kadın resmin dışına doğru yürüyor. Ardında bir sürücü, arabasında sakin bekliyor. Bir an'ı aktaran resimde kadının hüzünlü adımları dışında hiçbir hareket yok. Bütün figürler basit, düz biçimlere (sokağın ve binaların kare ve dikdörtgenleri, tekerleklerin daireleri ve kadının şapkasının arabaya da yansımış biçimi) indirgenmiş. Hepsi, hüzünlü atmosferi arttıran yumuşak tonlarla renklendirilmiş. Resimden umutsuzluk yansıyor.

Goncharova Rus halk sanatına derin ilgi duymuş, bir süre yapıtlarına bu ilgiden kaynaklanan ilkel nitelikler girmiştir. 1915'te yerleştiği Paris'te Sergei Diaghilev'in Rus Balesi için birçok sahne dekoru tasarlamıştır.

☛ Appel, Chagall, Jawlensky, Modersohn-Becker, Wallis

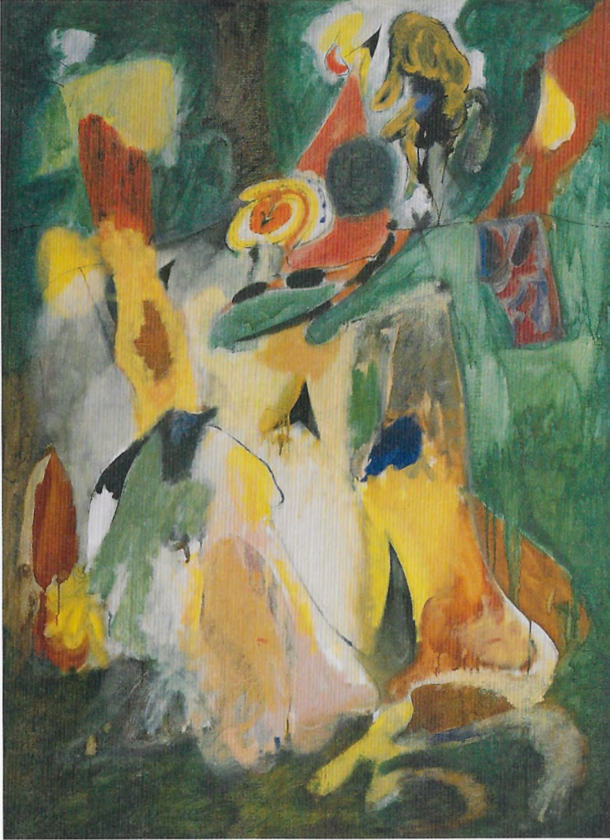
Natalia Goncharova. d Rusya, 1881. **ö** Paris, 1962.
Moskova'da Sokak. 1909. Tuval üzerine yağlıboya. e79 x y65 cm. Özel koleksiyon

Gorky Arshile

Şelale

Bu soyut resim bir koru içindeki küçük bir şelaleyi konu almış. Sarkan ağaçlar ve yeşilliklerle çevrelenmiş bir ırmağın kayadan dökülmesi açıkça anlaşılıyor. Canlı renkler, parlak gün ışığının durgunluğunu ve akan suyun sesini aktarıyor. Bu resmin güzelliği sanatçının orman ve su imgelerini kullanarak neredeyse tinsel bir huzuru betimleme yeteneğinde yatmaktadır. Yapıt, Gorky'nin o dönemde yakınlaştığı Gerçeküstücülük'ün büyülü, düşsel öğelerini ve Soyut Dışavurumcuk'un kendiliğindenliğini içeriyor. Ermenistan'da doğan Gorky 1920'de ABD'ye göç etti. Bir eleştirmen onu, anayurdu sanat olan sürgündeki bir sanatçı olarak tanımlamıştır. Gorky resimlerinde sık sık anayurdundan imgeler kullandı. Yıllarca yoksulluk çektikten sonra tanındıysa da geçirdiği ruhsal bunalım sonucunda kendini astı.

☛ Dalı, Ernst, Frankenthaler, De Kooning, Lam, Rothko

Arshile Gorky. d Khorkom Vari, 1904. ö Sherman, CT, 1948.
Şelale. 1943. Tuval üzerine yağlıboya. **e**113 x **y**154 cm. Tate Gallery, Londra

Goya Francisco

Alba Düşesi'nin Portresi

Madrid'in şık siyah yerel kostümü *(majas)* içinde, başını çevreleyen kat kat örtüsüyle Alba Düşesi soylu bir güzellik yansıtıyor. Tek renk ama zengin giysisi müthiş bir canlılıkla betimlenmiş. Düşes, bulutsuz bir gökyüzünün önünde, izleyicinin yanına geçmek için adımını atmak üzere gibidir. Madrid sosyetesinde önemli bir kişilik olan düşesin Goya ile bir süre romantik bir ilişki yaşadığı sanılır. Resimde yerdeki "Solo Goya" ile düşesin yüzüklerindeki "Goya" ve "Alba" yazıları bunu doğrular niteliktedir. Goya yaşlandıkça fantezi ve terör sahnelerine daha çok zaman ayırdı. Saray ressamlığını sürdürmesine karşın ülkesinin Fransa'yı işgal etmesinden esinlenerek politik resimler yaptı. Öldüğünde 500 dolayında yağlıboya ve 300 dolayında aside yedirme baskı ve taş baskı bıraktı.

☛ Gainsborough, Manet, Ramsay, Reynolds, Velázquez

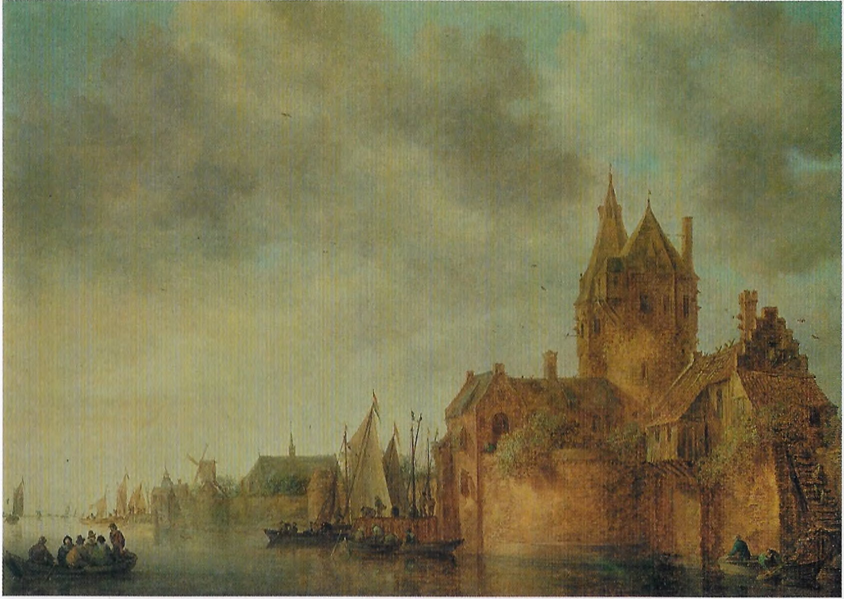
Francisco Goya y Lucientes. d Fuentendos, 1746. **ö** Bordeaux, 1828.
Alba Düşesi'nin Portresi. 1797. Tuval üzerine yağlıboya. **e**148 x **y**210 cm. Hispanic Society of America, New York, NY

Van Goyen Jan

Irmak Kenarındaki Şato

Sıcak kahverengi tonlar sağdaki kuleli ve cumbalı binaya rustik bir hava veriyor. Nehirden uzaklara bakılınca renkler giderek gücünü yitiriyor. Alçak ufuk Felemenk'in düz arazilerini yansıtıyor; buna, geniş ve gri gökyüzünün egemenliği de katkıda bulunuyor. Resimlerin neredeyse üçte ikisini kaplayan bu tür gökyüzü 17. yüzyıl Felemenk ressamlarının önemli bir uygulamasıydı. Van Goyen ışığı ve atmosferik etkileri yansıtan ilk ressamlardandır. Resimlerinin çoğu kırsal alanlara yaptığı yolculuklardaki çizimlere dayanır. Görünüşe bakılırsa bunları tekrar tekrar kullanmıştı; çünkü, aynı sahne birkaç tablosunda birden görülür. Van Goyen'in birçok öğrencisi ve izleyicisi oldu. Ürettiği sayısız yapıtla 17. ve 18. yüzyıl manzara resmine büyük etki yapmıştır.

☛ Avercamp, Bonington, Boudin, Hobbema, Ruisdael

Jan van Goyen. d Leiden, 1596. ö Lahey, 1656.

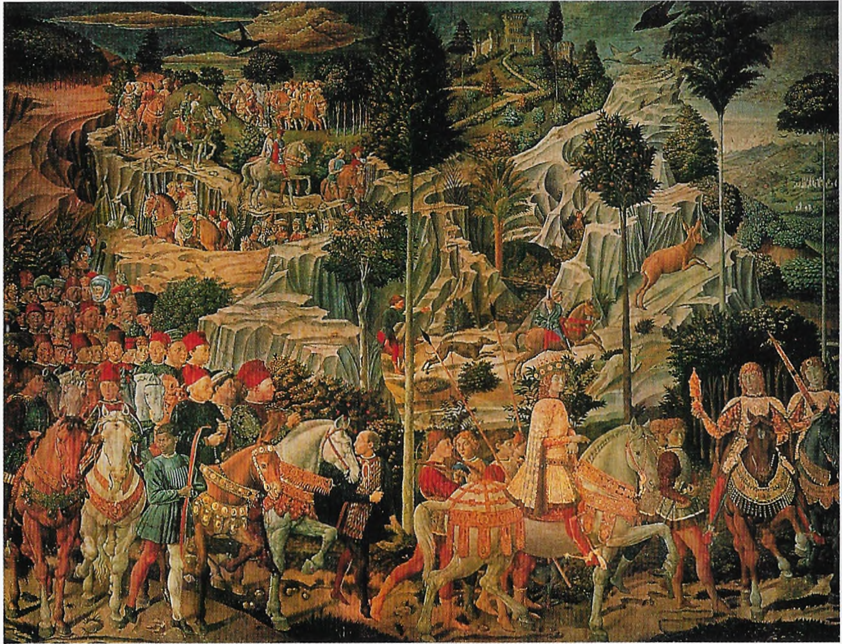
Irmak Kenarındaki Şato. 1642. Tuval üzerine yağlıboya. e140 x y103 cm. Özel koleksiyon

Gozzoli Benozzo

Müneccim Kralların Yolculuğu

Kürk başlıklar, altın dizginler, kadife giysiler ve muhteşem atlarla dolu bu geçit gerçekten görkemlidir. Müneccim krallar zengin sanat hamilerinin en beğendikleri konuydu, çünkü zengin renkler ve altın varak kendi zenginliklerini ve sosyal konumlarını ortaya koyuyordu. Buradaki örnek Floransa'da Cosimo de' Medici Sarayı'ndaki şapelin duvarlarını bezeyen fresklerden biridir. Özel bir konutta şapel bulunması alışılmışın dışındaydı; ama Cosimo'nun görkemli sarayı dönemin birçok geleneğini yıkmıştır. Gozzoli, freske aile üyelerinin portrelerini de ekledi: Altın giysili genç müneccimin Lorenzo de' Medici olduğu sanılır. Bu fresk şapelin bezemelerinin yalnızca bir bölümüdür. Sanatçı, Fra Angelico'nun öğrencisi ve çok farklı bir üslubu olan Andrea Mantegna'nın çağdaşıdır. Zengin süslemeci yaklaşımı Uluslararası Gotik üslubun güzel bir örneğini yaratmıştır.

☛ Fra Angelico, Gentile de Fabriano, Mantegna, Uccello

Benozzo Gozzoli. d Floransa, 1420/22. **ö** Pistoia, 1497.
Müneccim Kralların Yolculuğu. 1459. Fresk. Palazzo Medici-Riccardi, Floransa

El Greco

Kont Orgaz'ın Gömülmesi

Bu resimde hareket dolu bir Cennet görüntüsü oluşturmak için kıvrılan biçimler ve renkler kullanılmış. Toledo'nun önde gelenlerinden Kont Orgaz, çok dindar olduğundan naaşını mezara, cenazede mucizevi bir biçimde beliren Aziz Augustinus ve Aziz Stephanos indiriyorlar. Ruhu, yerel soyluların ve din adamlarının bakışları arasında yukarıya, tanrısal dünyaya yükseliyor. Girit'te doğan El Greco Toledo'ya gitmeden önce Venedik'te ve Roma'da öğrenim gördü. O dönemde Michelangelo, Raffaello ve Tiziano'nun Klasikçi üslubu yaygındı. El Greco bu sanatçıların güçlü etkilerini, uzatılmış biçimler, geniş hareketler ve parlak, bazen de doğaüstü renkler içeren kendine has, yoğun tinsel üslubuyla birleştirdi. Yapıtları Maniyerizm akımının zirvesini oluşturur.

☛ Andrea del Sarto, Michelangelo, Raffaello, Tiziano

El Greco (Domenikos Theotocopoulos). d Girit, 1541. ö Toledo, 1614.
Kont Orgaz'ın Gömülmesi. 1586.Tuval üzerine yağlıboya. e360.7 x y487.7 cm. San Tomé, Toledo

Greuze Jean-Baptiste

Gitarcı

Teatral kostümler içindeki genç bir adam kulağını, dikkatle akort ettiği gitarın sesine vermiş. Kocaman açılmış yorgun gözleri ve bakımsız görünümü dışarıdan eğlenceli görülen yaşamının zorluklarını ele veriyor. Zengin renklendirilmiş bu sahne, Greuze'un rekabet ettiği 17. yüzyıl Flaman tür resminin tüm ayrıntılarını içeriyor. Sanatçının, günlük yaşam sahneleri genellikle ahlaksal öyküler aktarır. Bu resimler 18. yüzyıl Fransa'sında giderek artan bir beğeni toplamış; Diderot gibi ahlakçı filozoflar tarafından övülmüştür Ancak geçerli üslup, Jacques-Louis David gibi sanatçıların Yeni-Klasikçilik'ine doğru kayınca Greuze'un modası geçti. Unutulmama çabası içinde yapay, aşırı duygusal bir üsluba yöneldi. Bu nedenle, resim sanatına olan önemli katkısı, yakın geçmişe kadar gözardı edilmiştir.

☛ J-L David, Hogarth, Honthorst, Steen, Terbrugghen

Jean-Baptiste Greuze. d Tournus, 1725. **ö** Paris, 1805.
Gitarcı. yak1760. Tuval üzerine yağlıboya. **e**57 x **y**71 cm. Musée des Beaux-Arts, Nantes

Grimshaw Atkinson

Thames'e Gece Çöküyor

Resme, Thames'ı ve üzerindeki tekneleri yeşil bir ışığa boğan dolunay egemen. Işığın sudaki yansıması izleyicinin bakışını uzaktaki St.Paul Katedrali'nin kubbesine yönlendiriyor. Londra'nın bu tanınmış simgesi gizemli ay ışığı altında gün ışığında göründüğünden çok farklı görünüyor. Resimdeki kompozisyon düz ve simetriktir; gemi direklerinin oluşturduğu siluetin dikey düzeninden başka hiçbir hareket yoktur. Grimshaw çoğunlukla, buradaki gibi, parlak bir ay ışığıyla aydınlanan kent görünümleri betimlemiştir. Gece resimleriyle ünlü çağdaşı James McNeill Whistler gibi Grimshaw da Thames Nehri'ne tutkundu.

☛ Friedrich, Spilliaert, Turner, Whistler

Atkinson Grimshaw. d Leeds, 1836. ö Leeds, 1893.

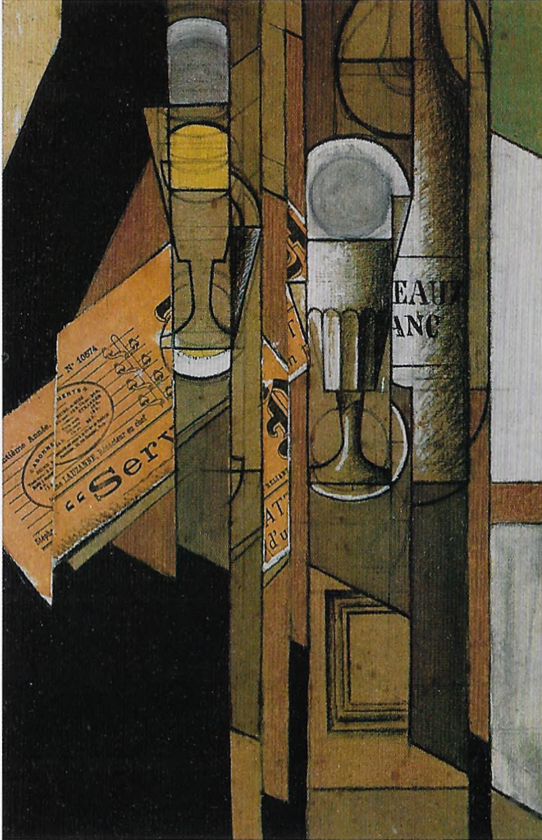
Thames'e Gece Çöküyor. 1880. Tahta üzerine yağlıboya. e63.1 x y40.2 cm. Leeds City Art Gallery, Leeds

Gris Juan

Bardaklar, Gazete ve Şarap Şişesi

Bu alışılmadık ölüdoğa yorumunda sanatçı dilimlenmiş gazete parçaları kullanmış. Bardaklar, gazete ve şarap şişesi bir bütün olarak alınmış, sonra parçalara ayrılmış, boyanmış ve Kübist tekniğin paralel dikey düzlemleri içinde tekrar biraraya yapıştırılmış. Gris, bu düzlemleri birbirinin önüne ya da arkasına yerleştirerek perspektif ve farklı uzay katmanları oluşturmuş. Yapıtın önemi, ışık-gölge geleneğini reddederek, bir nesnenin farklı bölümlerini yenilikçi bir yöntemle aynı anda betimlemesinde yatmaktadır. Sanatçı böylece yeni bir tür gerçeklik yaratmıştır. Gris hiçbir zaman Kübizm'i amaçlamamış olsa da bu yapıt Kübik bir örnek kabul edilmektedir. Ispanya'da doğan Gris meslek yaşamının büyük bölümünü Paris'te geçirmiş ve her zaman Kübist biçimli yapıtlar gerçekleştirmiştir.

☛ Archipenko, Braque, Kupka, Léger, Picasso, Schwitters

Juan Gris. d Madrid, 1887. ö Paris, 1927.
Bardaklar, Gazete ve Şarap Şişesi. 1913. Kâğıt üzerine kolaj, guvaş, suluboya, renkli tebeşir ve kömürkalem. e29.5 x y45 cm. Özel koleksiyon

Gros Antoine-Jean

Napoleon Bonaparte Arcole Köprüsü Üstünde

Zaferden zafere koşan Napoleon 1796'da İtalyanlar'ı Arcole savaşında bozguna uğratır. Resimde Napoleon'un güçlü kişiliğini yansıtan yüzünün gerçeğinden çalışıldığı açıktır. Bu da resme çok gerçekçi bir duygu veriyor. Genel bir zafer resmi değil, özel bir olayın betimi söz konusu. Napoleon'un resmî savaş ressamı olan Gros, buradaki anı başarıyla yakalamış. Sanatçı, yakın arkadaşı Yeni-Klasikçi ressam Jacques-Louis David'in öğrencisi olmasına karşın, 18. yüzyılın sonunda Fransız resminde Gerçekçilik ve Romantizm'e doğru gelişen eğilimin öncüsü oldu. Koyu renkler ve doğalcı kompozisyonlar, Yeni-Klasikçiler'in güçlü renklerine ve teatral düzenlemelerine bir tepkiydi. Ancak, 1820'lerde Yeni-Klasikçilik'e yönelen Gros'nun ünü azaldı. Karamsarlığa sürüklendi ve 1835'te intihar etti.

☛ J-L David, Delacroix, Géricault, Lawrence

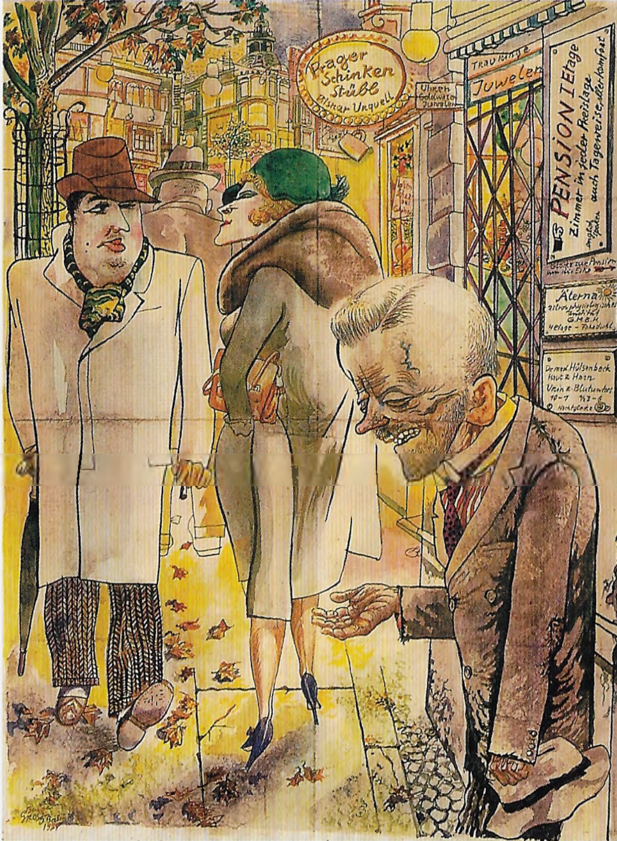
Antoine-Jean Gros. d Paris, 1771. ö Bas-Meudon, 1835.
Napoleon Bonaparte Arcole Köprüsü Üstünde. 1796/7. Tuval üzerine yağlıboya. e104 x y134 cm. Hermitage Museum, St Petersburg

Grosz George

Berlin'den Sokak Görünümü

İşlek bir sokakta yürüyen yüksek topuklu, kürk yakalı şık bir kadın kendisine göz kırpan zarif giyimli erkeğe kibirle burun kıvırıyor. Flört etmekle meşgul oldukları için pejmürde giysisi içinde dilenen adamı fark etmiyorlar. Bu suluboya resim I.Dünya Savaşı sonrası Almanya'sının korkunç toplumsal koşullarını acı bir biçimde gülmece konusu yapıyor. Dönemin sahte yurtseverliği, bencil hırslılığına ve şehvet düşkünlüğüne bir yergi olan yapıt, sanatçının kabus niteliğindeki çok sayıda işinden biridir. Grosz'un bozuk ahlak, propaganda ve kendine düşkünlükle çürüyen topluma duyduğu iğrenme, önce öfkesini yergi dolu karikatürlerle yansıtmasına, daha sonra da ABD'ye göç etmesine yol açtı. Yapıtları giderek eskinin yergisini yeni bir romantizmle birleştirdi. Grosz, meslek yaşamına karikatürcü olarak başlamış ve 1918'de Berlin'deki Dada grubunun önde gelen bir üyesi olmuştur.

☛ Daumier, Dix, Hausmann, Schwitters

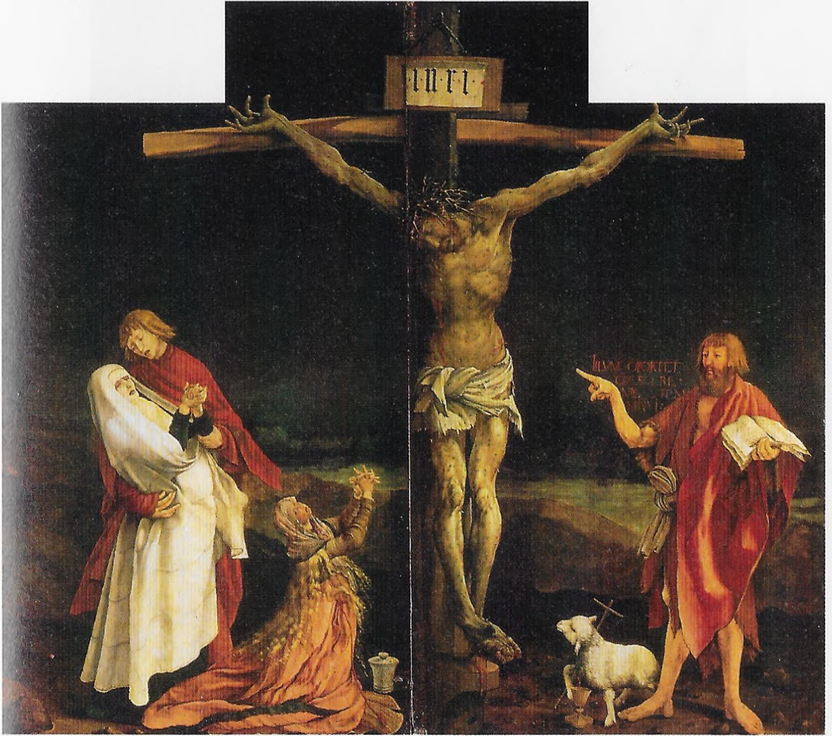

George Grosz. d Berlin, 1893. ö Berlin, 1959.
Berlin'den Sokak Görünümü. 1930. Kâğıt üzerine suluboya, mürekkep ve yağlıboya. e46 x y60 cm. Özel koleksiyon

Grünewald Matthias — İsa'nın Çarmıha Gerilişi

Bir elinde kitap tutan Vaftizci Yahya çarmıha gerilmiş İsa'yı gösteriyor. Kolunun arkasında Latince *Illum oportet crescere, me autem minui* (O mutlaka çoğalmalı, ama ben mutlaka azalmalıyım) yazılı. İsa'nın uzun parmakları çivilerin acısıyla kıvrılmış, bir yanındaki yaradan kan akıyor, bedeni iltihaplanmış yaralarla dolu. Mecdelli Meryem rayiha kabı yanında olduğu halde haçın dibine diz çökmüş. Meryem Ana İncilci Yahya'nın kollarında bayılmış. Grünewald, izleyicinin de resimdeki figürler kadar yoğun duygulanmasını amaçlamış. Sanatçı, Albrecht Dürer'in çağdaşıydı ve onun kadar ünlüydü. Oysa 300 yıl boyunca yanlış bir isimle tanınmıştır. Gerçek ismi Mathis Gothardt Neithardt'tı. Yanlış olan Grünewald ismi kendisine bir 17. yüzyıl biyografi yazarı tarafından verilmiştir.

☛ Dürer, El Greco, Massaccio, Orozco, Rouault

Matthias Grünewald (Mathis Gothardt Neithardt). d Würzburg, 1470/75 ö Halle, 1528.
İsa'nın Çarmıha Gerilişi. yak1515. Tuval üzerine yağlıboya. e307 x y269 cm. Musée d'Unterlinden, Colmar

Guardi Francesco

Mimari Bir Capriccio

Bir arkad meydana açılıyor; geniş bir merdiven anıtsal bir binaya çıkıyor. Resim, balkondan sarkıtılan örtüler, dilenci çocuğa para veren şık soylular gibi rastlantısal ayrıntılarla dolu. Bunlar sahneyi hareketlendiriyor ve canlandırıyor. Kentsel mekân düş ürünü olmakla birlikte, Guardi doğduğu kentin öğelerini kullanarak inanılır bir Venedik görüntüsü yaratmış. Sanatçı, her zaman çok bağlı olduğu ve belki de ustası olan ressam Canaletto'ya çok şey borçludur. Ancak, Canaletto'nun kuralcı tekniğinin tersine Guardi'nin üslubu, resme büyük bir tat katan özgür ve içten fırça işçiliğiyle belirlenir. Sanatçı yarı düş ürünü, romantik öğelerle Venedik'i yeniden yaratmaktan çok yorumlamıştır. Canaletto'nun bu kentle ilgili yorumlarında bulunmayan bir ışık ve hareket yakalamıştır.

☛ Bellotto, Bordone, Canaletto, Pannini, Siberechts

Francesco Guardi. d Venedik, 1712. ö Venedik, 1780.
Mimari Bir Kapris. yak1770/80. Tuval üzerine yağlıboya. e36 x y54 cm. National Gallery, Londra

Guercino

Yakub Yusuf'un Pelerinini Alıyor

Yaşlı Hz. Yakub, en sevdiği oğlu Hz. Yusuf'un pelerinini alırken görülüyor. Kıskanç kardeşleri Yusuf'u esir olarak satmış; Yakub'u, onun vahşi bir hayvan tarafından öldürüldüğüne inandırmak için de pelerinini keçi kanına bulamışlardır. Yakub sağ elini kaldırmış ve gözlerini Tanrı'ya yakarırcasına yukarı dikmiş. Pelerin, musalla taşı gibi görünen bir korkuluk üstünde duruyor. Kasvetli bir gökyüzü önünde tüm haşmetiyle duran Yakub figürü sahneyi kaplıyor. Yoğun duygu ifadesiyle bu resim Barok ruhun bir başyapıtıdır. Guercino, Carracci Akademisi'nde öğrenim görmekle birlikte Caravaggio'nun gerçekçiliğinden ve yoğun sanat anlayışından da etkilenmişti. Bu resimde Caravaggio'nunkine benzer, ama renklerin zenginliğini güçlendirmek için yumuşatılmış bir dramatik ışık kullanılmıştır.

☛ Caravaggio, Carracci, Jordaens, Reni, Ribera

Guercino (Francesco Barbieri). d Cento, 1591. ö Bologna, 1666.
Yakub Yusuf'un Pelerinini Alıyor. yak1625. Tuval üzerine yağlıboya. e94 x y115.5 cm. Burghley House, Stamford

Guston Philip

Uyumak

Bir olasılıkla sanatçının kendisi olan serserimsi bir figür karanlık ve kasvetli bir yerde yatıyor. Bu çizgi karakter bilinçli bir kaba sabalıkla betimlenmiş; kırmızı, pembe, siyah ve beyazdan oluşan kısıtlı bir renk paleti cesur ve güçlü fırça vuruşlarıyla uygulanmış. Sanatçının meslek yaşamının son dönemine ait bu resim alt kesim kentliler üzerine ironik bir yorumdur. Guston erken döneminde Soyut Dışavurumculuk doğrultusunda çalışmışsa da 1970'te, "Bu saflıktan sıkıldım ve yoruldum; öyküler anlatmak istiyorum" diyerek bu üslubu bırakmış ve daha kaba bir figürasyon biçimini yeğlemiştir. Karikatür tekniğini ve uyumsuz sert renkleri kullandığı yapıtları, evsizler ve Klu Klux Klan gibi sosyal konuları ele alır. Guston, 1950'lerin sonunda Ford Vakfı'nın bursuyla ödüllendirilene dek resim öğretmenliği yapmış, 1962'de Guggenheim Müzesi'ndeki büyük retrospektif sergisi, ününün uluslararası düzeyde yayılmasını sağlamıştır.

☛ Baselitz, Kline, De Kooning, Pollock, Rothko

Philip Guston. d Montreal, 1913. ö Woodstock, NY, 1980.
Uyumak. 1977. Tuval üzerine yağlıboya. e175.2 x y213.3 cm. Özel koleksiyon

Genç adam çarpıcı bir enerjiyle yapılmış. Sanatçının sert fırça vuruşları resme neredeyse İzlenimci bir nitelik katıyor; delikanlıya güçlü bir kişilik ve hareket duygusu kazandırıyor. Delikanlının elinin tablodan dışarıya, izleyicinin bulunduğu tarafa uzanması da figüre gerçeklik görüntüsü veriyor. Resim büyük bir olasılıkla gerçek bir portre değil, ölümün kaçınılmazlığını ve yaşamın kısalığını anlatan bir *"vanitas"* sahnesidir. Kafatası ölümü, delikanlı ise gençliği ve enerjiyi simgeler. Hals 17. yüzyılın ilk yarısında Felemenk'te başarılı bir portre ressamıydı. Hızla değişen hareketleri ve ifadeleri yakalamak için kullandığı hızlı fırça işçiliği ve canlı üslubuyla tanındı. Bu nitelikler, çağdaşı Rembrandt'ın modelinin kişiliğini yansıtan yaklaşımından oldukça farklıdır.

☛ Claesz, Honthorst, Rembrandt, Rubens, Terbrugghen

Frans Hals. d Antwerp, 1581. **ö** Haarlem, 1666.

Kafatası Tutan Genç Adam Portresi. yak1626/8. Tuval üzerine yağlıboya. **e**81 x **y**92 cm. National Gallery, Londra

Hamilton Richard

Bugünün Evlerini Bu Denli Değişik ve Hoş Kılan Nedir?

1950'lerin stilize edilmiş bir iç mekânını gösteren bu kolaj, savaş sonrası sanatında bir dönüm noktasıdır. Sanatçı, kesilmiş fotoğrafları ve dergi parçalarını, bir tüketici cenneti yaratmak için zekice bir alaycılıkla biraraya getirmiş. Abartılı büyüklükteki lolipop üstünde yer alan "Pop" yazısı, önemli bir yeni sanat akımının habercisi olan sözcüğe, büyük bir olasılıkla ilk görsel göndermedir. Hamilton'un imgeleri çağdaş medyanın, popüler kültürün ve reklam dünyasının simgelerini kullanan Pop Sanatı temsil eder. Sanatçı, bu akımın İngiltere'deki gelişmesine öncülük etmiştir. Buradaki kolaj, Londra'daki Whitechapel Sanat Galerisi'nde açılan "Bu, yarındır" adlı sergi için yapılmıştır. 1950'lerde Hamilton'a göre yarının dünyası için vazgeçilmezler şöyleydi: 'Kadın Yiyecek Tarih Gazeteler Sinema Ev aletleri Otomobiller Uzay Çizgi romanlar TV Telefon Bilgi'. Günümüzde sanatçı bilgisayar teknolojisi kullanarak yenilikçi yapıtlar üretmektedir.

☛ P Blake, Hausmann, Jones, Schwitters

Richard Hamilton. d Londra, 1922.
Bugünün Evlerini Bu Denli Değişik ve Hoş Kılan Nedir? 1956. Kâğıt üzerine kolaj. e25 x y26 cm. Kunsthalle, Tübingen

Hammershoi Wilhelm Klavyede Oturan Kızlı İç Mekân

Klavyenin başında sırtı izleyiciye dönük oturan bir kızın yer aldığı sakin bir ciddiyet içindeki sahne serin ve zarif pastel tonlarla betimlenmiş. Kat yerleri belirgin beyaz masa örtüsü gözü soluk renkli duvarın sınırladığı odanın sığ derinliğine yöneltiyor. Kompozisyon Japon baskılarının boş, sade üslubunu anımsatmakla birlikte temiz, keskin bir Iskandinav ışığıyla aydınlanmış resim ferahlık ve canlılık yayıyor. Danimarkalı olan Hammershoi yumuşak renklere, çoğunlukla da griye boyanmış sessiz iç mekânların ressamıydı. Rafine üslubunun, Jan Vermeer ve Pieter de Hooch gibi 17. yüzyıl Felemenk sanatçılarının yapıtlarını anımsatan mistik bir yanı da vardır. Sanatı zamandan bağımsız bir niteliğe sahiptir, ama geçmişe nostaljik bir kaçış da sunar. Hammershoi, tanınmak için çok uzun beklemek zorunda kalmasına karşın çağdaşlarınca çok saygı gösterilmiş bir sanatçıdır.

☛ Bonnard, De Hooch, Metsu, Sickert, Vermeer

Wilhelm Hammershoi. d Kopenhag, 1864. **ö** Kopenhag, 1916.

Klavyede Oturan Kızlı İç Mekân. 1901. Tuval üzerine yağlıboya. **e**44 x **y**56 cm. Özel koleksiyon

Hartung Hans

T 1956/7

Soluk, yumuşak bir arka plan üzerinde sert ve dramatik siyah çizgiler yer alıyor. Çapraz oluşturan çizgi gruplarının sıkışık kaligrafisinde güç ve enerji hissediliyor. Hartung'un bu güçlü ve dışavurumcu imgesi, Serbest Biçimli Sanat *(Art Informel)* olarak tanımlanan sezgisel ve spontane yapıtların bir örneğidir. Resminin özünde yatan; sanatçının bir fırça ve boş bir tuvalle çalışmaya başladığı zaman sonuç ürüne ilişkin hiçbir ön kabulünün bulunmamasıdır. Almanya doğumlu Hartung 1935'te Paris'e yerleşti; daha sonra Fransız vatandaşlığına geçti. Fransa'nın en ünlü soyut sanatçılarından biri oldu. Zarif ve dikkat çekici yapıtları, genellikle Çin sanatındaki gibi kaligrafi içerir; çoğu isimsizdir ve yalnızca sayılarla ayırt edilebilirler. II. Dünya Savaşı'nın patlamasıyla Fransız Yabancı Lejyonu'na katılan Hartung, 1944'te bir bacağını yitirmiştir.

☛ Dubuffet, Fautrier, Riopelle, Soulages, Tàpies

Hans Hartung. **d** Leipzig, 1904. **ö** Paris, 1992.
T 1956/7. 1956/7. Tuval üzerine yağlıboya. **e**122 x **y**161 cm. Özel koleksiyon

Hassam Childe

Çiçekli Oda

Kitaplar, resimler, masalar, sandalyeler, süsler ve çiçeklerle dolu aydınlık bir odada pembe elbiseli bir kadın divana tembelce uzanmış, kitap okuyor. Maine-New Hampshire kıyısındaki bu ev, şairleri ve Hassam gibi sanatçıları ağırlayan Celia Thaxter'a aittir. Hassam Boston'a, oradan da Paris'e sanat okumaya gitmeden önce ahşap oyma ve desen ustası olarak çalıştı. Claude Monet'nin resimlerini görünce Fransız İzlenimciliği'ne katıldı; ancak aldığı akademik eğitim onu bu akımın kurallarını tamamen benimsemekten alıkoydu. Karlı, yağmurlu havada ya da günbatımında şehir sokaklarını gösteren erken tablolarının çoğu hareketin geçiciliğini vurgular. Islak kaldırımdaki yansımalar gibi teknik beceri gerektiren hava koşullarını ya da günün saatlerini seçen Hassam, kadınları betimlemeyi de severdi. Yaşamı sırasında ün kazanmış, birçok ödül almıştır.

☛ Cassatt, Chase, Hammershoi, Monet, Sargent, Whistler

Childe Hassam. d Boston, MA, 1859. **ö** New York, NY, 1935.

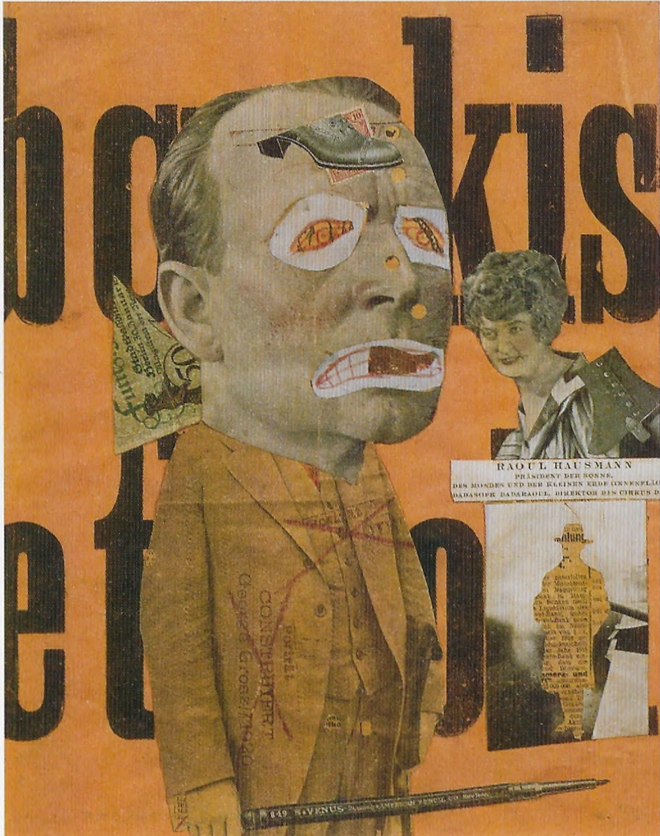
Çiçekli Oda. 1894. Tuval üzerine yağlıboya. **e**86.4 x **y**86.4 cm. Özel koleksiyon

Hausmann Raoul

Sanat Eleştirmeni

Hausmann'ın, sağ elinde Venüs marka bir kurşunkalem tutan, beynine topuklu bir ayakkabı tutkallanmış, gözleri ve ağzı ek öğelerle gizlenmiş ve boynuna sivri köşeli bir 50 Alman markı sıkıştırılmış bu sanat eleştirmenine bakışı hem eleştirel hem tartışmalı. Gerçekte kimin gözleriyle görüyor? Gerçekte kimin sözlerini konuşuyor? Maaşını kimden alıyor? Kendini fotomontajın bulucusu ilan edenlerden biri olan Hausmann müstehzi imgeler dünyasını oluşturmada kesilmiş fotoğraflar, gazete ve dergi sayfaları kullandı. Buradaki yapıtı Dada akımının bir örneğidir. Dadacılar sıradan nesneleri çoğu kez saçma bir mizahla birleştirerek sanatlarına katıyorlardı. 1923'te resmi bırakan Hausmann, dört yıl sonra kaleydoskopik biçimleri müziğe dönüştüren optofonu icat etti.

☛ P Blake, Ensor, Grosz, Hamilton, Schwitters

Raoul Hausmann. d Viyana, 1886. ö Limoges, 1971.
Sanat Eleştirmeni. 1919/20. Fotomontaj. e25.4 x y31.7 cm. Tate Gallery, Londra

Hayter Stanley William

Claduègne

Dönen bir ritme ve neredeyse elektrikli bir duyguya sahip olan bu hipnotik resim, kıvrılan kurdela biçimleriyle yaratılmış sürekli dalga benzeri desenlerden enerji alıyor. Keskin renkler, başı sonu olmayan bu desene kadifemsi niteliklere de sahip bir yakıcılık kazandırıyor. Sanatçı bir aileden gelmesine karşın Hayter, meslek yaşamına petrol endüstrisinde başladı. Daha sonra, yeni tekniklerle durmaksızın doku ve renk deneyleri yaparak zamanın en önemli grafik sanatçılarından biri durumuna geldi.

Gerçeküstücülük'ün ilk üyelerinden olmakla birlikte daha çok oymabaskı alanında yaratıcı bir usta olarak iz bıraktı. Yaşamının büyük bölümünü Paris'te geçirdi. Pablo Picasso, Marc Chagall, Alberto Giacometti ve Yves Tanguy gibi her ulustan sanatçıyla birlikte deneysel çalışmalar yaptığı ünlü atölyesi "Atelier 17"yi 1926'da burada kurdu. II.Dünya Savaşı sırasında New York'a gittiyse de 1950'de Paris'e geri döndü.

☛ Chagall, Giacometti, Hartung, Picasso, Riley, Tanguy

Stanley William Hayter. d Londra, 1901. ö Paris, 1988.
Claduègne. 1972. Kâğıt üzerine oymabaskı. **e**60 x **y**49 cm. Özel koleksiyon

Heckel Erich

Değirmen, Dangast

Serbestçe uygulanmış parlak renk dalgaları, tuvali bir ritim içinde kaplayıp resmin odak noktası olan değirmenin bulunduğu yamacı çevreliyor. Kırmızı, sarı, mavi, yeşil ve siyah birbirleriyle çarpışarak titreşen bir gerilim yaratıyor; ancak bu basit kompozisyon garip, lirik bir niteliğe de sahip. Heckel resme başlamadan önce mimarlık eğitimi almıştı; ayrıca üstün bir taş baskı ustasıydı. Naziler'in 700'den fazla yapıtını Alman müzelerinden çıkarmasının ardından, 1944'te anayurdu Almanya'dan Isviçre'ye kaçtı. Vincent van Gogh ve biçimbozmalar, düz düzenlemeler ve canlı renkler kullanan Fovistler'den çok etkilendi. Daha sonra Heckel, egemen sanat kuramlarından bağımsız çalışmak isteyen küçük bir grubun kurucularından oldu. Kendi sanatlarının geleceğin sanatına bir köprü oluşturduğunu belirlemek için Die Brücke (Köprü) adını alan bu grup Dışavurumcu bir üslup geliştirmiştir.

☛ Derain, Van Gogh, Kirchner, Matisse, Vlaminck

Erich Heckel. d Döbeln, 1883. ö Hemmenhofen, 1944.

Değirmen, Dangast. 1909. Tuval üzerine yağlıboya. e80 x y69 cm. Wilhelm-Lehmbruck-Museum, Duisburg

De Heem Jan Davidsz — Tatlılı Ölüdoğa

Görkemli bir sofrada bol meyve ve egzotik yiyecekler, süslü kadehler, kaplar ve şarap şişeleriyle birarada. Bol renkle betimlenmiş bu zengin görsel ziyafet rasgele görünse de gerçekte büyük bir itinayla düzenlenmiş. O dönemde Felemenk sanatçıları yeteneklerini göstermek için çok çeşitli nesneleri, sık sık zengin Hıristiyanlık simgeleriyle, felsefi ve metafizik düşüncelerle betimlerlerdi. Buradaki yapıt ise tamamen duyular için bir kutlamadır. De Heem'in Felemenk'in en büyük ölüdoğa sanatçılarından olduğu kabul edilir. Derin, parlak renkleri ve bilinçli fırça işçiliği Jan Vermeer'in yapıtlarını çalıştığını gösterir. De Heem sanatçı bir ailenin en yetenekli üyesiydi. 17. ve 18. yüzyılların ölüdoğa sanatçılarının yanı sıra, buradaki yapıtını iki kez kopyasını yapacak kadar beğenen Henri Matisse'i etkilemiştir.

☛ Arcimboldo, Claesz, Kalf, Matisse, Ruysch, Snyders, Vermeer

Jan Davidsz de Heem. d Utrecht, 1606. ö Antwerp, 1683/4.

Tatlılı Ölüdoğa. 1640. Tuval üzerine yağlıboya. **e**203 x **y**149 cm. Musée du Louvre, Paris

Hepworth Barbara

İçi Beyaz Oyuk Biçim

Ahşaptaki delikler izleyiciyi içinden bakmaya davet ediyor. Kokulu sert bir Afrika ağacından *(guarea)* yapılmış bu heykel dümdüz cilalanmış; parlak yüzeyi, yontulmuş ve boyanmış oyuklarla sert bir karşıtlık yaratıyor. Üslup açısından soyut olmasına karşın, eğrileri sanatçının büyüdüğü Yorkshire bölgesini anımsatan heykel doğayla bir uyum yansıtıyor. Hepworth de Henry Moore gibi, yapıtlarında önce kütlelere delikler açtı; sonra, denizin mağaralar oyması gibi içlerini oyup çıkardı. Çoğu kez ip veya tel kullanarak müzikal bir enstrüman etkisi yarattı. Henry Moore'dan etkilenmesine karşın hiçbir akımla ilişki kurmadan, soyut heykeller yaparak kendine özgü bir ekonomik üslup geliştirdi. Ressam Ben Nicholson'la evlenip Cornwall'da St Ives'a yerleşen Hepworth, buradaki dramatik sahilden ve manzaradan esinlenmiştir.

☛ Archipenko, Arp, Gabo, Moore, Nicholson

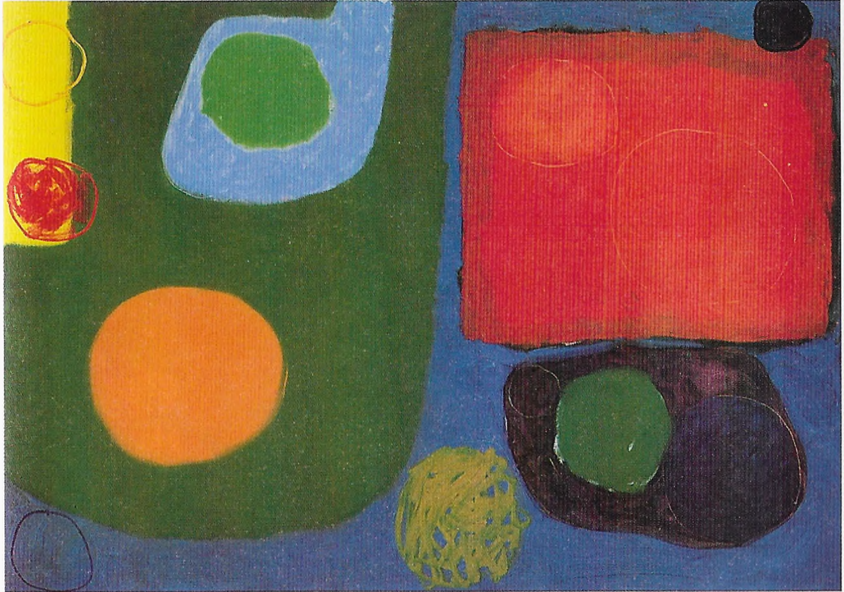
Barbara Hepworth. d Wakefield, 1903. ö St Ives, 1975.
İçi Beyaz Oyuk Biçim. 1963. Yarı boyanmış ahşap. y99 cm. Gimpel Fils, Londra

Heron Patrick

14 Disk: 20 Temmuz 1963

Saf renk lekeleri biçim ve renk uyumu sağlamak için titizlikle düzenlenmiş. Tuvalin üzerinde boyanmış ya da kazınmış bir dizi disk var. Farklı biçim ve renkler grubunun görsel saflığını bozan hiçbir şeyin bulunmadığı bu soyut resim, ince bir lirizme sahiptir ve duyusal bir meditasyon olarak da yorumlanabilir. Ressam, yazar ve tekstil tasarımcısı olan Heron savaş karşıtı olduğundan, II. Dünya Savaşı sırasında bir çiftlikte işçi olarak çalıştı. Cornwall'da St Ives'ta ressam Ben Nicholson ve eşi heykeltıraş Barbara Hepworth ile birlikte çalıştı. Her üçü de, kendi farklı yorumlarıyla soyut bir üslup izlediler. Heron, Londra'da Merkez Sanat Okulu'nda ders vermenin yanı sıra birkaç yıl boyunca sanat eleştirmenliği de yaptı. Pek çok kişisel sergisi dünyayı dolaştı. Sanatçı halen Cornwall'da yaşamakta ve çalışmaktadır.

☛ Hepworth, Klee, Lanyon, Matisse, Miró, Noland

Patrick Heron. d Leeds, 1920.

14 Disk: 20 Temmuz 1963. 1963. Tuval üzerine yağlıboya. e213 x y152 cm. Sanatçının koleksiyonu

Hicks Edward

Barışçı Krallık

İri gözlü hayvanlar, melek gibi çocuklar ve idealleştirilmiş bir manzara resme bir doğa duygusu veriyor. Arka planda, iyiniyet ve uyumu daha da vurgulayan bir görüntü olarak ABD'nin Pennsylvania eyaletinin kurucusu William Penn'in Yerliler'le anlaşması betimlenmiş. Naif üslup ve temel renk düzeni resmin yalın mesajını güçlendiriyor. Hicks için Barışçı Krallık, İşaya'nın kitabının insanoğlu ile hayvanlar arasındaki barışı öven 11. bölümünü temsil etmektedir. Bu, Hicks'in tekrar tekrar üstünde çalıştığı bir konudur. Resmin çok az değişiklikle pek çok çeşitlemesini yapmıştır. Etkin bir Quaker vaizi olan Hicks çalışmaya bir fayton yapımcısının çırağı olarak başladı; faytonlara dekoratif panolar boyadı. Daha sonra bar levhaları yaptı. Manzaraları vaaz ettiği Hıristiyan değerlerini yansıtır. Bunları satarak misyonerlik gezilerinin masrafını karşılamıştır. Dürüst yaklaşımı erken Amerikan resminin tipik özelliğidir.

☛ Agasse, Bassano, J Bruegel, Catlin, H Rousseau

Edward Hicks. d Bucks County, PA, 1780. ö Langhorne, PA, 1849.

Barışçı Krallık. yak1833/4. Tuval üzerine yağlıboya. e59.3 x y44.5 cm. Philadelphia Museum of Art, Philadelphia, PA

Hilliard Nicholas

Ağaca Yaslanmış Genç Adam

Yapıtın üstündeki Latince "İnancım acımın nedenidir" deyişi, Shakespeare'in çağdaş sonelerindeki aşk temalarını yansıtıyor. Genç bir âşığın idealize edilmiş bu küçük boyutlu portresi, sevdiği kadına duygularının samimiyetini ifade edecek bir armağan olmalıdır. Zamanının belki de en ünlü İngiliz ressamı olan Hilliard portrelerin modellerini yüceltmek için gölgesiz yapılması gerektiğine inanıyor; hatta dediğine göre, Kraliçe I. Elizabeth de aynı düşünceyi paylaşıyordu. Hilliard babasının dükkânında kuyumcu olarak eğitim gördü; 13 yaşında çok küçük boyutlu resimler yapmaya başladı. Daha sonra kraliçenin kuyumcusu ve portre ressamı olarak çalıştı. Kraliçenin küçücük portrelerini dalkavuk saray mensuplarına büyük paralar karşılığında sattı. Portre resminde yeni bir gelenek oluşturdu; ancak büyük boyutlu yağlıboya çalışmalarında, çoğu mücevher olarak kullanılan küçük yapıtlarının niteliğine ve zerafetine ulaşamadı.

☛ Dobson, Holbein, Kneller, Moroni

Nicholas Hillard. d Exeter, yak1547. **ö** Londra, 1619.

Ağaca Yaslanmış Genç Adam (minyatür portre). yak1590. Parşömen üzerine suluboya. **e**7 x **y**13.4 cm. Victoria and Albert Museum, Londra

Hiroşige Ando

Ay Işığı, Nagakubo

Ay ışığında siluetleri görünen üç figür ve bir merkep ırmağın üzerindeki köprüde yorgun argın ilerliyor. Önde ise, karşıtlık yaratan komik tipler sanki gün ışığı altındaymış gibi betimlenmiş. İçleri kesintisiz renk lekeleriyle doldurulmuş şekilleri sağlam, kararlı dış çizgiler belirliyor. Japon sanatçı Hiroşige çağdaşı Hokusai'den daha gençti ve kendi çalışmaları daha özgür ve renk açısından daha gerçekçiyse de yaşlı ustanın yalın üslubundan çok etkilenmişti. Şiirsel bir sadeliğe sahip olan baskıları Japon sanatının en iyi örneklerindendir. Yapıldıkları yıllarda ün kazanan yapıtları, 19. yüzyılın sonunda Batı'ya getirilmeye başlandığında Avrupalı sanatçılar üzerinde çarpıcı bir etki yarattı. Özellikle İzlenimciler Hiroşige'nin taze yaklaşımından çok etkilenmiş; Claude Monet çok sayıda baskısını toplamıştır.

☛ Degas, Hokusai, Monet, Utamaro, Whistler

Ando Hiroşige. d Edo, 1797. ö Edo, 1858.

Ay Işığı, Nagakubo. 1840. Kâğıt üzerine çok renkli ağaç baskı. e34 x y22 cm. British Museum, Londra

Hobbema Meindert

Hendek Kenarındaki Yol

Bu huzur dolu sonbahar görünümüne sıcak kahverengi tonlar egemen. İzleyiciyi resmin içine çeken dönemeçli yollar derinlik yanılsaması yaratıyor. Hobbema, her bir yaprak ve ot üzerindeki ışık oyununu, ördeklerin gölde oluşturduğu dalgalanmayı kılı kırk yaran bir gerçekçilikle betimlemiş. Hayvanlar ve insanlar buradaki manzaranın güzelliği yanında ikincil kalıyor. Ağaçlar arasındaki yarı gizlenmiş evler ancak dikkatle bakıldığında seçiliyor. Hobbema, Jacob van Ruisdael'in arkadaşı ve öğrencisiydi. Hatta bazen iki sanatçı aynı manzaraları betimlemişlerdi; ancak Ruisdael sahneye dramatik bir etki katarken, Hobbema belirli bir yer izlenimi vermeyi yeğledi. 1670'lerde, sanatının doruğunda olduğu yıllarda evliliği dolayısıyla Amsterdam'ın şarap vergisi toplayıcısı olan Hobbema resim yapmayı bıraktı. Yaşamının son 40 yılında enerjisini sanata değil, fıçılar dolusu şarabı denetlemeye harcadı.

☛ Bierstadt, Constable, Corot, Van Goyen, Ruisdael

Meindert Hobbema. d Amsterdam, 1638. **ö** Amsterdam, 1706.

Hendek Kıyısındaki Yol. 1663. Tuval üzerine yağlıboya. **e**128.3 x **y**108 cm. Özel koleksiyon

Hockney David

Daha Büyük Bir Sıçratma

Yakıcı California güneşi altında, görünmeyen bir figür havuza dalarak su sıçratmış. Boyayı rulolarla uygulayan Hockney, sıçrayan sular için küçük fırçalar kullanarak sessizlikte patlayan sesi hissettirmiş. Çok bilinçli planlanmış bu davetkâr resminde an'ın hızla geçişiyle onu yakalama ustalığı karşı karşıya getirilmiş. Öğrencisi ve arkadaşı R B Kitaj onu soyut sanattan uzaklaşmaya ikna etti ve ilk yapıtlarından başlayarak Pop Sanat akımına katıldı. Daha sonra yerleşeceği California'ya yaptığı bir gezi, yüzme havuzu, çimenlik ve sulama araçları gibi ünlü dizilerine esin kaynağı oldu. Bu resimler oradaki pahalı ve rahat yaşamın heyecansız yansımalarıdır. Parlak bir çizim ustası, bir kentin ve bir an'ın ressamı olan Hockney bazen portrelerinde bile fotoğraftan çalışmıştır. Çok çeşitli türdeki yapıtları arasında opera sahne tasarımları da vardır.

☛ P Blake, Hamilton, Hopper, Kitaj

David Hockney. d Bradford, 1937.

Daha Büyük Bir Sıçratma. 1967. Tuval üzerine akrilik. **e**243.8 x **y**243.8 cm. Tate Gallery, Londra

Hodgkin Howard

Âşıklar

İlk bakışta resim soyut görünüyor; ama gerçekte, gerçek bir karşılaşmanın anısını yansıtıyor. Âşıkların coşkusu yoğun renklerin dramatik dönüşleriyle iletilmiş. Hodgkin bu resimde de, her zaman yaptığı gibi ahşap bir taban kullanmış ve boyayı üstüne taşırarak çerçeveyi de resme katmış. Resmin mutlaka ilişkilerle ilgili olması gerektiğini ileri süren sanatçı çoğu kez, yoğun bir kişisel anda yakaladığı insanları betimlemiştir. Hodgkin, Hindistan'da geçirdiği günlerde geleneksel Hint sanatından etkilenmiş; bunun sonucu olarak parlak renklerle ve küçük boyutlu tuvallerle çalışmayı yeğlemiştir. Ancak, üslubu tamamen kişiseldir. Yenilikçi ve verimli bir baskı sanatçısı olarak da çok ünlenen Hodgkin 1985'te İngiltere'nin çağdaş sanat alanındaki Turner Ödülü'nü kazandı.

☛ Chagall, Heron, Kossoff, Matisse, Rodin, Rothko

Howard Hodgkin. d Londra, 1932.

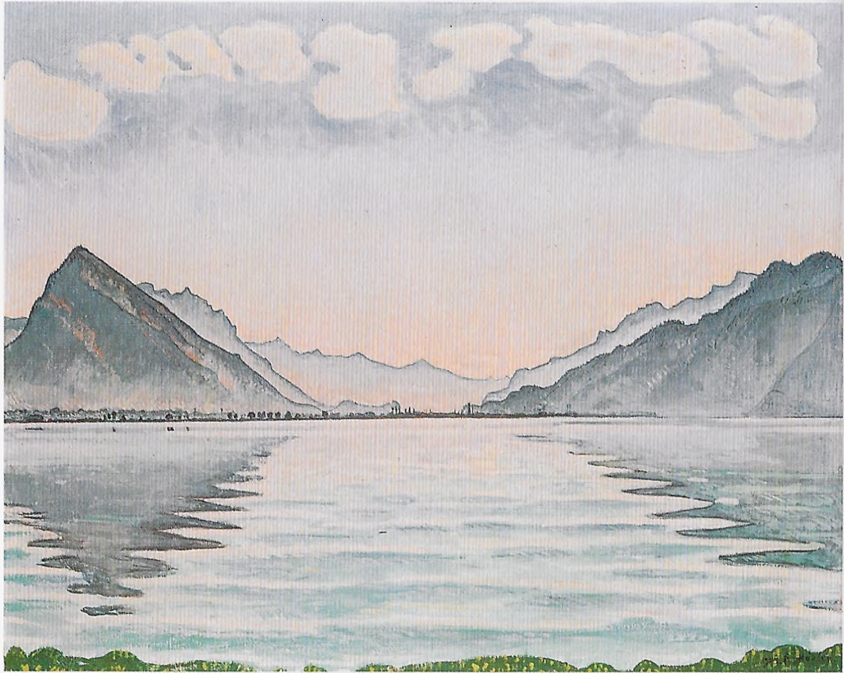
Âşıklar. 1984-9. Pano üzerine yağlıboya. **e**185.4 x **y**171.5 cm. Özel koleksiyon

Hodler Ferdinand

Thun Gölü

Bu resmin çok düzenli ve simetrik öğeleri bir dinginlik duygusu yaratmak için özenle kurgulanmış. Sabahın erken saatlerinin serinliğinde, doğan güneşin pırıltısını yansıtan göl pembe renkte. Görüntü, sahnenin yalnızca özünü sunmak istermişçesine sınırlandırılmış, düzleştirilmiş ve basitleştirilmiş, gereksiz tüm ayrıntıları çıkarılmış; biçim ve renk katmanlarının ritmik düzeniyle biçimlendirilmiş. Hodler, güçlü renkler ve dış çizgiler kullanıp, paralel örgeler uygulayarak süslemeci bir manzara üslubu yarattı. Erken döneminde Camille Corot ve Gustave Courbet'den etkilenen sanatçı daha sonra nesnelere gizli anlamlar yükleyen Simgecilik'le ve kıvrımlı filizler, stilize edilmiş yapraklar kullanan Art Nouveau'yla ilgilendi. Zamanla geliştirdiği, renk üzerine kurulu, çizgisel, düz uslubu Dışavurumcu akımın habercisidir.

☛ Böcklin, Corot, Courbet, Denis, Frankenthaler, Witz

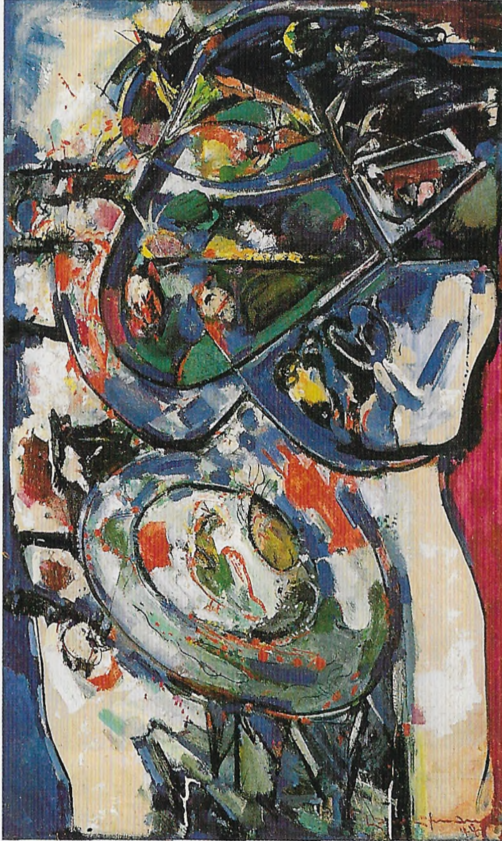
Ferdinand Hodler. **d** Bern, 1853. ö Cenevre, 1918.
Thun Gölü. 1905. Tuval üzerine yağlıboya. **e**100 x y80.2 cm. Musée d'Art et d'Histoire, Cenevre

Hofmann Hans

Peri Masalı

Canlı enerjik fırça vuruşları, parlak renk çokluğu içinde birbirine karışmış. Hofmann bu soyut resminde insan ruhunu yansıtmaya çalışmış. Resmin neye benzemesini istediği hakkında ön kabulü olmayan ve boyayı bilinçli uygulamaktan kesinlikle kaçınan sanatçı sanki elini istediği resmi yaratması için özgür bırakmış. Zihinsel görüntüleri betimleme isteğiyle fırçayı bile bir yana atıp, patlayan güçlü imgeler oluşturmak için boyayı doğrudan tuvalin üstüne dökme ya da akıtma tekniğini geliştirmiş. Bir duygunun ya da ruh halinin, tüm sanatsal kuralların dışındaki bir uç ifadesini arayış Soyut Dışavurumculuk olarak tanınır. Ressam ve öğretmen olan Hofmann bu akımın en önemli savunucularındandı; yapıtları Jackson Pollock'u çok etkilemiştir. Bavyera doğumlu sanatçı 1932'de ABD'ye göç etmeden önce bir süre Münih ve Paris'te yaşadı.

☛ Frankenthaler, Gorky, De Kooning, Pollock

Hans Hofmann. d Weissenberg, 1880. **ö** New York, NY, 1966.

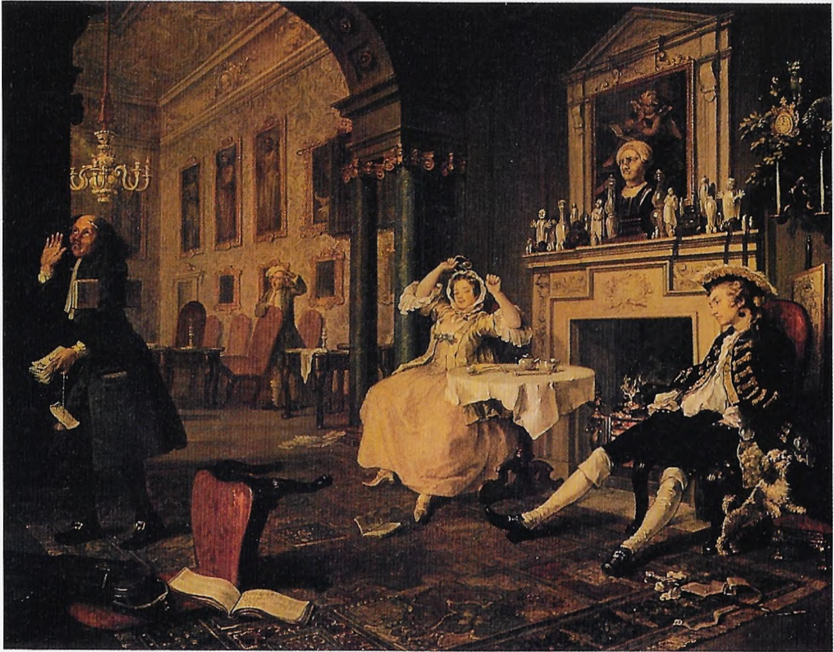
Peri Masalı. 1944. Tahta üzerine yağlıboya. **e**92 x **y**152 cm. Özel koleksiyon

Hogarth William

Kahvaltı Sahnesi (*Modaya Uygun Evlilik*'ten)

Bir öğleden sonrası; bir iskemle ters dönmüş, oyun kartları halının üstüne dağılmış, borç tahsilcisi çileden çıkmışçasına gözlerini deviriyor. Resimde, içki ve kumarla geçen geceler, zengin bir evdeki aşırı harcamalar ve tembel bir eşin kaprisleri hicvediliyor. Hogarth'a göre, zevkleri eleştirmek, davranış biçimlerini eleştirmek demekti. Şöminenin rafında duran grotesk sanat nesneleriyle (fantastik saat, Romalı bir soyludan çok domuza benzeyen mermer büst gibi) alay etmektedir. Yanında çalıştığı oymabaskı ustasından ticareti öğrenen Hogarth ustasının kızıyla kaçtı. Geleneksel sanat biçimlerinden bıkarak, sosyal koşullar üzerine yakıcı hatta zalim yorumlar getiren öyküsel resim dizilerinde ustalaştı. Orijinal yağlarla yaptığı oymabaskılarının çok beğenilmesi ona büyük ün sağladı. Yapıtları Fransa'nın Rokoko ressamlarıyla paralellikler taşısa da mizah zekası ve üslubu son derece İngiliz'dir.

☛ Boucher, Chardin, Fragonard, Steen, Watteau

William Hogarth. d Londra, 1697. ö Londra, 1764.

Kahvaltı Sahnesi (*Modaya Uygun Evlilik*'ten). yak1745. Tuval üzerine yağlıboya. e91.5 x y71 cm. National Gallery, Londra

Hokusai Katsuşika

Açık Havada Fuji Dağı

Fuji Dağı'nın bu yüceltilmiş görünümü sade ve yalındır. Pek çokları için bu yapıt Japonya'nın ünlü simgesinin en uç betimidir. Japon sanatçı Hokusai perspektif kurallarını izlemek yerine doğrudan, zihninde canlandığı andaki kadar taze ve saf bir düşsel görüntü yaratmıştır. Sanatçı yanında çalıştığı ahşap oyma ustasından geleneksel resim ve kitap illüstrasyonunu öğrenmiş; ama daha sonra bunları bırakarak Ukiyo-e (geçici dünya) okulunun günlük yaşamın sıradan nesnelerini betimleyen renkli ağaç baskılarına yönelmiştir. Hokusai bir serçenin mısır koçanı üzerine konduğu anı birkaç fırça vuruşuyla yakalamak gibi sanatsal ustalıklardan zevk alıyordu. Yapıtlarındaki cesur sadelik ve renk kullanımı Avrupalı sanatçıları, özellikle de Édouard Manet'yi ve çevresini çok etkilemiştir.

☛ Hiroşige, Hodler, Manet, Utamaro, Whistler

Katsuşika Hokusai. d Asakusa, 1760. **ö** Honjo, 1849.

Açık Havada Fuji Dağı. yak1823-9. Kâğıt üzerine çok renkli ağaç baskı. **e**38 x **y**27 cm. British Museum, Londra

Holbein Hans

Elçiler

Önemli olduklarından son derece emin görünen bu iki figür, Fransa'nın İngiltere büyükelçisi Jean de Dinteville ve Lavaur kardinali George de Selve'dir. Müzik, astronomi ve bilimle ilgili araçlar kültürlü olduklarını ve güçlerini simgeliyor. Güneş saati resmin, 11 Nisan sabahı 10:30'da yapıldığına işaret ediyor. Holbein, elçilerin göz kamaştırıcı zenginliğini ölüm simgeleriyle (lavtanın kopuk teli, resmin yalnızca bir yanından bakılınca anlaşılan biçimi bozulmuş kafatası) karşıtlaştırarak tüm bu görkemin ve kibirliliğin ölümlü olduğunu vurguluyor. Döneminin en büyük portre ustası olan sanatçı, İngiliz sarayına ressam olarak atanmıştı. VIII. Henry'nin, kraliçelerinin ve bakanlarının portreleri Holbein'ın usta tekniğini ve kişilikleri yansıtmadaki yeteneğini gözler önüne serer. Holbein bir salgın hastalığın kurbanı olup Londra'da ölmüştür.

☛ Claesz, Dürer, Van Eyck, Hals, Massys, Sittow

Hans Holbein. d Augsburg, 1497/8. **ö** Londra, 1543.
Elçiler. 1533. Pano üzerine yağlıboya ve tempera. **e**209 x **y**207 cm. National Gallery, Londra

Homer Winslow

Rüzgârla Süzülmek

Üç delikanlı ve bir balıkçı rüzgârla yatan yelkenliyi sancak yönünde dengeliyor. Mark Twain'in *Huckleberry Finn*'i yazdığı yıl yapılmış bu resim, Homer'ın 19. yüzyıl ortalarındaki verimi için tipik olduğu gibi çocukluğu, temiz havayı ve dışarıda geçirilen yazları hissettiriyor. Gerçekten de Homer'ın yapıtları 1860'lar ve 70'lerdeki Amerikan kır yaşamının en gerçekçi anlatımı sayılır. Resimdeki yelkenli, Massachusetts'teki New England sahilinde bulunan Gloucester kasabasında kayıtlı. Homer 1870'lerde pek çok yaz ayını, sanatçılar arasında çok popüler olan bu kasabada geçirmiştir. Konu seçimi ve çevresindeki dünyayı dürüstçe betimlemesi bazen çağdaşı Fransız İzlenimciler'le karşılaştırılmasına yol açmışsa da Homer hiçbir zaman onlardan doğrudan etkilenmemiştir. Sanatçı, Thomas Eakins ile birlikte, çağdaş dünyanın gerçekçi betimlenmesine dayalı Doğalcılık'ın Amerika'daki öncüsü sayılır.

☛ Bellows, Bingham, Eakins, Pissarro

Winslow Homer. d Boston, MA, 1836. ö Prout's Neck, ME, 1910.

Rüzgârla Süzülmek. 1876. Tuval üzerine yağlıboya. e97 x y61.5 cm. National Gallery of Art, Washington DC

Honthorst Gerrit van

Konser

Eğlencenin bu lirik resminden müzikal bir neşe fışkırıyor. Aşağıdan görünen bir grup kadın pencerede lavta çalarak şarkı söylüyor. Kırmızı perdeler ve parlak ışıklandırma, renkli ve zengin giysilerin, başlardaki tüylerin de vurguladığı bir tiyatro sahnesini düşündürüyor. Honthorst, meslek yaşamının Roma'da geçen erken döneminde, yoğun tek bir ışık kaynağı ve koyu gölgelerle güçlü bir *chiaroscuro* (ışık-gölge) uygulayan Caravaggio'dan etkilendi. Konser gibi konular Caravaggio ve izleyicileri sayesinde popüler olmuştu. Honthorst'un gece görünümleri İtalya'da o kadar beğenildi ki ona Gecelerin Gerard'ı adı verildi. Utrecht'e dönüşünde bu üslupta bir resim geleneğinin oluşmasına katkıda bulundu. İngiltere'ye yaptığı yolculuklarda I. Charles ve eşi Henrietta Maria'nın portrelerini yaptı. Daha sonra üslubunu yine değiştirdi ve Anthony van Dyck'ın yaklaşımını benimsedi.

☛ Caravaggio, Dou, Van Dyck, Greuze, Terbrugghen

Gerrit van Honthorst. d Utrecht, 1590. **ö** Utrecht, 1656.

Konser. 1624. Tuval üzerine yağlıboya. **e**178 x **y**168 cm. Musée du Louvre, Paris

De Hooch Pieter

Avluda Bir Kadın ve Hizmetçisi

Ev yaşamına ilişkin bu huzur dolu resim iyi gözlemlenmiş küçük ayrıntılarla kurulmuş. Berrak bir ışık sahneye keskin bir gerçeklik sağlıyor. Avlu kapısı sokağa açılmasa, iki figürün içe kapalı, sonsuz bir dünyada yaşadığı düşünülebilirdi. Kapı aralığı, De Hooch'un en sevdiği resimsel oyunlardan biriydi: Çoğunlukla koyu renk bir ön plandan açık bir kapıyla arkadaki, iyi aydınlatılmış iç odaya geçişi betimlerdi. Yapıtlarında gündelik yaşamın dinginliği, sıradanlığı hissedilmekle birlikte bunların da güzel olduğu duygusu yansır. De Hooch'un erken resimlerinde genellikle ışıkla dopdolu bir odada ev işleriyle uğraşan iki-üç kişi görülür. Ancak, daha sonraki yapıtlarında bu güzel aydınlatılmış, sade evlerin yerini üst sınıf yaşamının oldukça zorlama sahneleri almıştır. Betimlediği kişiler zenginleştikçe resimleri fakirleşmiş ve ışık niteliğini yitirmiştir.

☛ Dou, Metsu, Steen, Ter Borch, Vermeer

Pieter de Hooch. d Rotterdam, 1629. **ö** Amsterdam, 1684.

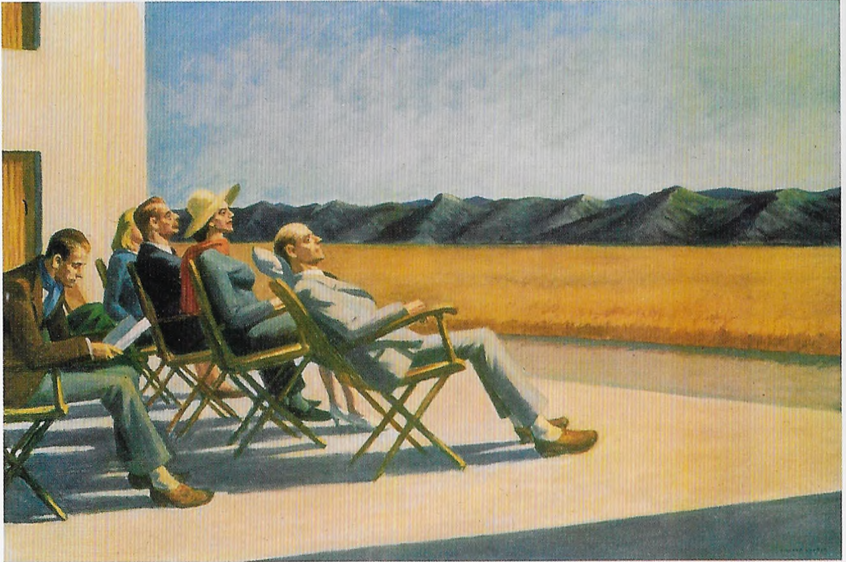
Avluda Bir Kadın ve Hizmetçisi. 1660-65. Tuval üzerine yağlıboya. **e**42 x **y**53 cm. Hermitage Museum, St Petersburg

Hopper Edward

Güneşlenenler

Baştan aşağı giyimli, sessiz ve hareketsiz güneşe tapanlar çok düzgün yerleştirilmiş sandalyelerde, birbirlerinden ayrı otururlar. Sahnenin sessizliği, güçlü ışık-gölge karşıtlığıyla soğuk ve iticidir. Hopper'ın gün ışığı tutkusu daha sonraki tüm resimlerinin olduğu gibi bu yapıtının da ana konusu. Sanatçı güneş ışığını keskin dış hatlar ve bunaltıcı bir hava yaratmada kullanmış. Her zaman sıradan olanın tuhaflığını arayan Hopper'ın üslubu, çağdaş Avrupa sanat akımlarından ya da Amerikan soyut sanatından etkilenmemiştir. Figürleri anonim ve içe kapanıktır. Sanatçı onları biraraya getirenleri değil, birbirlerinden ayrı oluşlarını vurgulamak ister. Kuzey Amerika'nın en tanınmış ressamlarından biri olan Hopper gündelik dünyanın yalnızlığını, çirkinliğini ve sıradanlığını anlatırken beklenmedik güzelliklerini de sergiler.

☛ Boudin, Hockney, Segal, Wyeth

Edward Hopper. d Nyack, NY, 1882. ö New York, NY, 1967.

Güneşlenenler. 1960. Tuval üzerine yağlıboya. e153.3 x y102.5 cm. Smithsonian Institution, Washington DC

Houdon Jean-Antoine

Denis Diderot'nun Büstü

Fransız filozofun bu gerçek boyuttaki pişmiş toprak büstü, hâlâ heykeltıraşın ıslak kili biçimlendirirken bıraktığı el izlerini taşıyor. Diderot'nun gözleri, onun dünyasıyla izleyicininkini ayırarak yana bakıyor. Antik Roma büstlerinin üslubunu izleyen esas heykelin yüzeyi düzgün ve kusursuzdur; ancak burada görülen kaba model, sanatçının düşüncelerini üç boyutlu uygulama sürecinde çalışmalar yapmasına olanak vermiştir. 18.yüzyılda Fransa'nın en beğenilen heykeltıraşı olan Houdon devrim sırasında hapisten kılpayı kurtuldu. Oysa sayısız portre çalışması arasında döneminin bazı kişilerinin portreleri de bulunur. Ünü o kadar yaygındı ki Amerikalılar ona, Bağımsızlık Savaşı'ndaki zaferi anısına General George Washington'ın bir heykelini ısmarladılar. Bu heykel günümüzde Richmond'daki Virginia Eyalet Merkezi'ndedir.

☛ Algardi, Canova, Frink, Roubillac

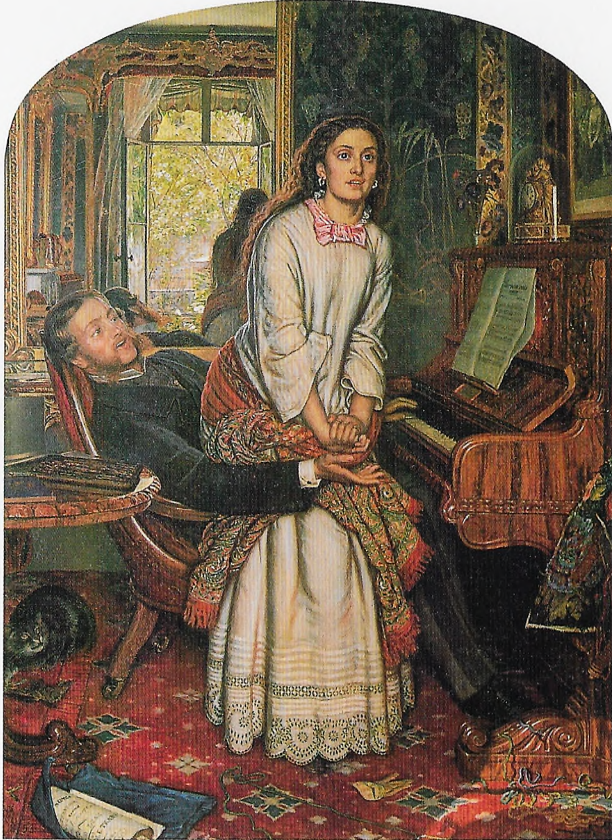
Jean-Antoine Houdon. d Versailles, 1741. ö Paris, 1828.
Denis Diderot'nun Büstü. yak1771. Pişmiş toprak. **y**41 cm. Musée du Louvre, Paris

Hunt William Holman

Uyanan Vicdan

Tipik bir Victoria dönemi oturma odasında bir kadın, şarkının ortasında yaptığının yanlışlığını fark ederek, âşığının kucağından suçluluk duygusuyla kalkıyor. Victoria dönemi değerlerini yansıtan bu resim ahsaksal bir açıklama olarak düzenlenmiş. Desenli kumaşlar, damarlı ahşap, karışık desenli duvar kağıdı ve çok renklilik Hunt'ın neredeyse saplantı derecesindeki ayrıntı düşkünlüğünü gösterir. Hunt, Dante Gabriel Rossetti ve John Everett Millais ile birlikte, doğayı olduğu gibi gözlemlemeyi amaç edinen Ön-Raffaellocular grubunu kurdu; ancak grubun ilkelerine yalnızca kendisi sadık kaldı. Ön-Raffaellocu ressamlar arasında en çok Hunt ve Ford Madox Brown, Victoria döneminin ahlaksal ve sosyal değerlerini yansıttılar. Hunt, model olarak profesyonelleri değil arkadaşlarını kullanarak "doğrudan doğadan" çalışmayı denedi. Birini bitirmeden diğerine başladığı için yalnızca birkaç tablosunu tamamlamıştır.

☛ Fra Angelico, Botticelli, Brown, Millais, Rossetti

William Holman Hunt. b Londra, 1827. **d** Londra, 1910.

Uyanan Vicdan. 1853. Tuval üzerine yağlıboya. e55.9 x y76.2 cm. Tate Gallery, Londra

Ingres Jean-Auguste-Dominique

Valpinçonlu Yıkanan Kadın

Onu satın alan ilk koleksiyoncudan sonra bir isim alan bu resim, insan çıplaklığındaki Klasik güzelliğin anlatımıdır. Hafif bir ışıkla yumuşatılmış kadın figürü, bakışını izleyiciden kaçırdığı için belirsizleşmiş, soğuk ve isteksiz bir erotizm sunuyor. Tek ses ya da hareket küçük musluktan akan sudan geliyor; zaman ve mekân donmuş gibi. Ingres yetkin bir çizim ustasıydı; ama konularına duygusal yaklaşmamış, insan yüzünün anlatımıyla çok az ilgilenmiştir. Yapıtındaki parlatılmış bitmişliği Rönesans idolü saydığı Raffaello'dan esinlenmiştir. 19. yüzyıl Fransa'sında Klasikçilik geleneğinin önde gelenlerinden olan Ingres, hiç Avrupa'nın dışına çıkmamasına, tüm ayrıntıları ikinci elden edinmesine karşın şehvetli çıplaklarla dolu, idealize edilmiş, pek çok egzotik Doğu sahnesi betimlemiştir.

☛ Boucher, Canova, J-L David, Leighton, Maillol, Prud'hon

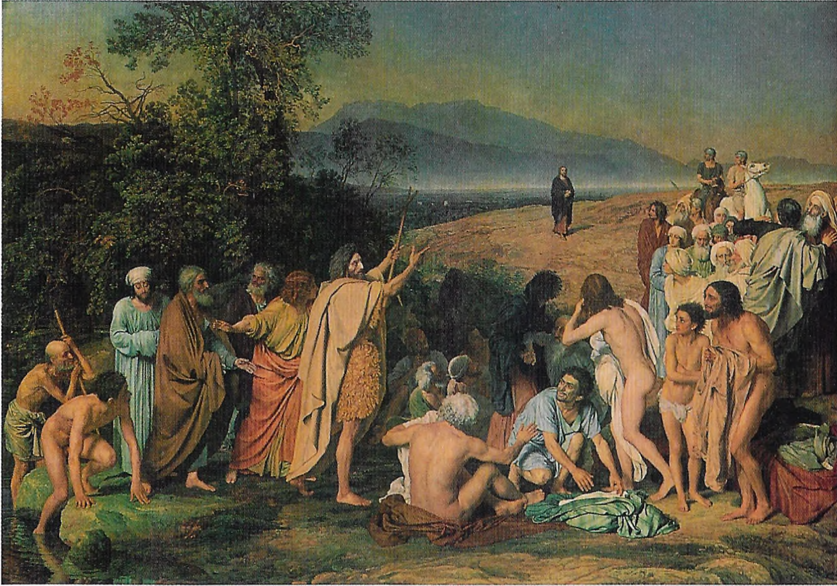
Jean-Auguste-Dominique Ingres. d Montauban, 1790. **ö** Paris, 1867.
Valpinçonlu Yıkanan Kadın. 1808. Tuval üzerine yağlıboya. **e**97.5 x **y**146 cm. Musee du Louvre, Paris

Ivanov Alexander

İsa'nın Halka Görünmesi

Hayvan derisinden giysisinin üstüne bir pelerin almış olan Vaftizci Yahya, çevresindeki kalabalığa kamıştan haçını kaldırmış, vaaz veriyor. Ivanov, bu kaba görüntüde iki önemli konu betimlemiş: Vaftizci Yahya'nın, Hz. İsa'nın geleceğini önceden haber vermesi ve Ürdün Irmağı'nda sürdürdüğü vaftiz ayinleri. Solda, yeni vaftiz olanlardan bazısı kıyıya çıkarken görülüyor. Klasik duruşları ve giysileri kullanmış olan Ivanov, Raffaello ve Michelangelo'nun soylu görkemine ve uyumuna ulaşma umuduyla Rönensans üslubunu uygulamıştır. Erişkinlik yıllarının çoğunu geçirdiği Roma'da, dini bir sanatçı grubu olan Nazarenler'in etkisine girmiştir. Kitabı Mukaddes'le ilgili resimlerinin çoğu çizim aşamasından öteye geçmemesine karşın tarihsel doğruluk ve özgün görsellikle mistik duyarlılığı biraraya getirirler.

☛ Canova, J-L David, Ingres, Overbeck, Poussin, Prud'hon

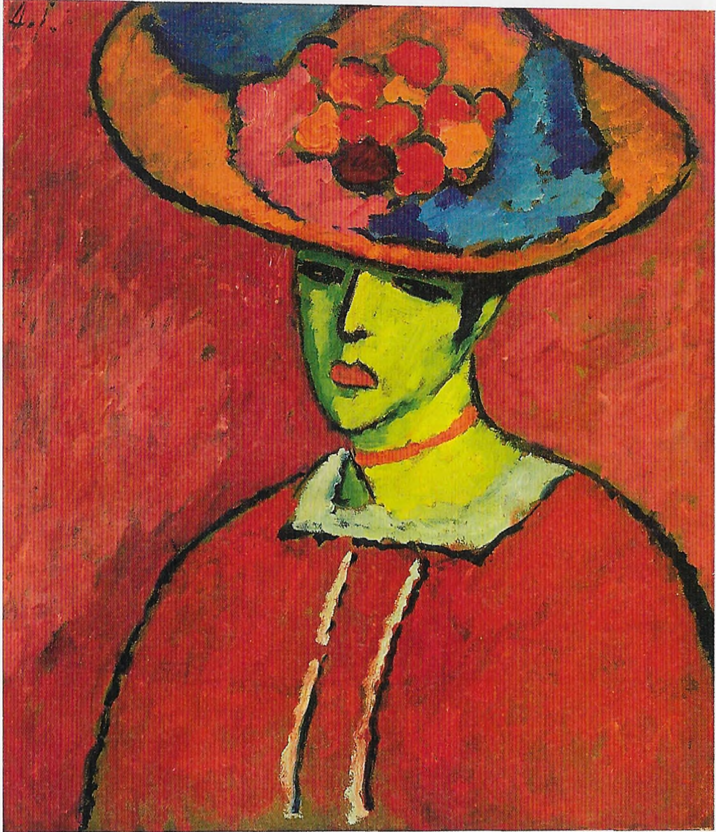

Alexander Ivanov. d St Petersburg, 1806. **ö** St Petersburg, 1858.
İsa'nın Halka Görünmesi. 1837-57. Tuval üzerine yağlıboya. **e**750 x **y**540 cm. Tretyakov Gallery, Moskova

Jawlensky Alexey von Sıcak Çikolata

Şık bir kadının bu çarpıcı portresi cesur dış çizgilerle betimlenmiş. Figürün maskemsi yüzü cinsellikten uzaksa da, birbiriyle çarpışan yoğun renkler güçlü bir duyarlılık yansıtıyor. Yapıtın önemi, Jawlensky'nin imgeyi oluşturmada ve ona duygu yüklemede tümüyle renklerden yararlanmış olmasından gelir. Adı da, Bir fincan sıcak çikolata *(schokko)* isteyen modelinden kaynaklanmıştır. Rusya'da doğan Jawlensky yaşamının büyük bölümünü Almanya'da geçirmişse de üslubu anayurdunun sanatına temellenmektedir. Sanatçı, sert dış çizgiler ve güçlü renkler gibi Fovist öğelerle Rus ikonlarının mistisizmini ve köylü sanatını birleştirmiştir. Bu özelliği, en tanınmış yapıtlarından olan "Başlar" adlı soyut dizisinde görülür. Söz konusu resimlerde yüz hatları düz, kalın çizgilere indirgenmiştir. Jawlensky en sevdiği konu olan insan yüzünü, yaptığı son resim dizisi "Meditasyonlar"da trajedinin simgesi olarak kullanmıştır.

☛ Van Dongen, Goncharova, Kandinsky, Marc

Alexey von Jawlensky. d Kuslovo, 1864. **ö** Wiesbaden, 1941.

Sıcak Çikolata. 1910. Tuvale tutturulmuş tahta üzerine yağlıboya. **e**65 x **y**75 cm. Özel koleksiyon

John Gwen

Değerli Kitap

Kitap okuyan genç kızın bu yalın portresinde soğuk tonlar egemen. Kitabın beyaz bir mendil içinde tutulması, kızın dalıp gitmişliği ve resmin başlığı, söz konusu kitabın saygı gerektiren, değerli bir yapıt olduğuna işaret ediyor. Galler'de doğan Gwen John, Londra'daki Slade Sanat Okulu'nda teknik ressamlık eğitimi gördü, Paris'te James McNeill Whistler'ın yanında çalıştı; hem narin hem nevrotik olan kişisel bir üslup geliştirdi. Portreleri (çoğunlukla kadınları konu alanlar) özellikle bir saplantı niteliği taşır. Heykeltıraş Auguste Rodin'e modellik yapan ve onun metresi olan Gwen John, Rodin'le birlikte olmak için Fransa'ya taşındı; ama bu tek yönlü ve talihsiz ilişki neredeyse sanatını bırakmasına neden oldu. Büyük bölümü anlaşılmazlık içinde geçen yaşamı süresince kardeşi Augustus'un gölgesinde kaldı. Tanınmadan, yarı dindar bir münzevi olarak öldü. Ancak bugün kardeşinden daha büyük bir sanatçı olduğu kabul edilmektedir.

☛ Cassatt, Hammershoi, Morisot, Rodin, Sickert, Whistler

Gwen John. d Haverfordwest, 1876. **ö** Dieppe, 1939.

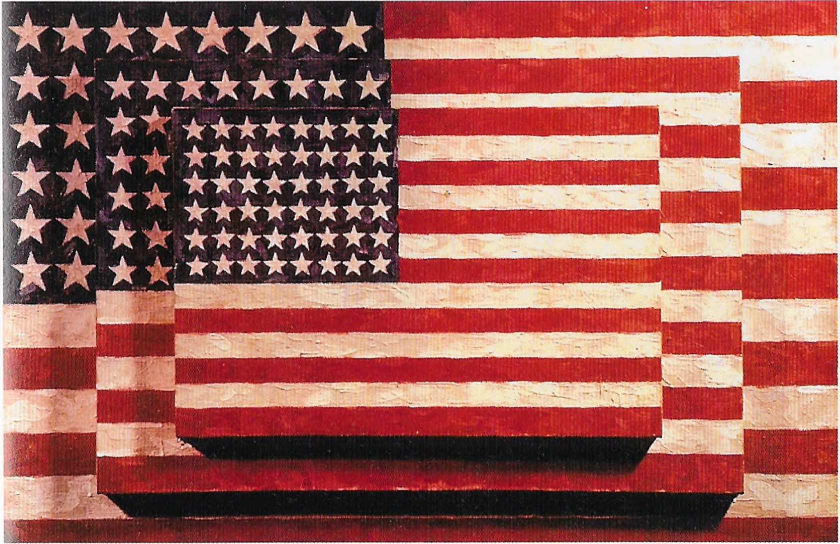
Değerli Kitap. yak1920. Tuval üzerine yağlıboya. **e**21 x **y**26.4 cm. Özel koleksiyon

Johns Jasper

Üç Bayrak

Johns Amerikan bayrağını çok milliyetçi olduğu için değil, bulduğu en sıradan, en tanınan nesne bu olduğu için seçmiş. Yıldızlı bayraktan iyisi ne olabilir? Johns'un bayrağı bir direkte gururla dalgalanmıyor; zafer kazanmış bir asker tarafından da taşınmıyor. Duvara iğnelenmiş gibi dümdüz duruyor. Sanatçı bir bayrak resmi yapmamış, izleyiciye bir bayrak sunmuş. Ancak, izleyiciyi bunun gerçek olduğuna da inandırmaya çalışmıyor. Eski Yunan'da kullanılmış olan ankostik tekniği, yapıta kalın, kabartmalı bir yüzey kazandırmış. Johns'ın üç farklı boyuttaki bayrağı, neredeyse patlayan bir ışık gibi birbiri üstüne yerleştirmesi, imgeyi güçlendirip garip bir optik etki yaratmış. Sanatçı, Amerikalı arkadaşı Robert Rauschenberg ile birlikte, Amerikan Pop Sanatı'nı en çok etkileyenlerden sayılmaktadır.

☛ Duchamp, Lichtenstein, Oldenburg, Rauschenberg, Thiebaud

Jasper Johns. d Augusta, GA, 1930.
Üç Bayrak. 1958. Tuval üzerine ankostik **e**116 x **y**76.5 cm. Whitney Museum of American Art, New York, NY

Jones Allen

Erkek Kadın

"Hermaphrodite" adlı bir resim dizisine ait bu tabloda başsız erkek ve kadın bedenleri birbiri içinde erimiş. Gerçekte, parlak çizgili kravat takan erkek figürü sanatçının kendisidir. Cinsellik üzerine düşünen bir sanatçı olan Jones burada, bir başka insanla birleşmenin yalnızca cinsel ilişkiyle gerçekleşebileceğini göstermek istemiş. Sanat yaratmanın ancak sanatçının, doğasındaki erkek ve dişi özellikleri birleştirilebilmesine bağlı olduğuna inanan Nietzsche'nin felsefesinden ve Jung psikolojisinden büyük oranda etkilenmiştir. Pop Sanat'ın ilk örneklerinden biri olan *Erkek Kadın,* sanatçının etkilendiği bu kuramın görsel bir betimidir. Jones'un resimleri çoğunlukla bir öykü anlatır. 1960'ların sonundaki ve 1970'lerdeki yapıtlarında erotik düşüncelerini daha da irdelemiştir. Bunlardaki kadın imgelerinin pek çoğu cinsel açıdan kışkırtıcı bulunur.

☛ Hamilton, De Kooning, Polke, Warhol, Wesselmann

Allen Jones. d Southampton, 1937.
Erkek Kadın. 1963. Tuval üzerine yağlıboya. e188,5 x y213 cm. Tate Gallery, Londra

Jordaens Jacob

Dört İncil Yazarı

Dört İncilci, kendi yazacaklarının esini olan Kitabı Mukaddes'i inceliyor. Jordaens, figürlerin kişiliklerini, bir masa üstünde duran kutsal metinle ilgili çalışmaya dalmış durumdayken yansıtmış. Arka plandaki kırmızı kadifemsi kumaşı ve gökyüzü parçasını neredeyse örten yarı boy figürler resim alanını kaplıyor. Peter Paul Rubens'in öğrencisi olan Jordaens ustasının canlı renklerini, fırça işçiliğini ve doğal tenin tonlarını yansıtmadaki hünerini almıştır. Ancak kompozisyonlarındaki canlı gerçekçilik, İtalyan ressamın Utrecht'teki izleyicilerinin resimlerinden tanımış olabileceği Caravaggio üslubuna daha yakındır. Erken yapıtları oldukça kanlı canlı ama teknik açıdan zayıf olmasına karşın, sanatçı olgunlaştıkça üslubu ciddileşmiştir. Jordaens geç döneminde İspanya ve İsveç krallarının himayesine girmiştir.

☛ Guercino, Honthorst, Rubens, Terbrugghen

Jacob Jordaens. d Antwerp, 1593. **ö** Antwerp, 1678.

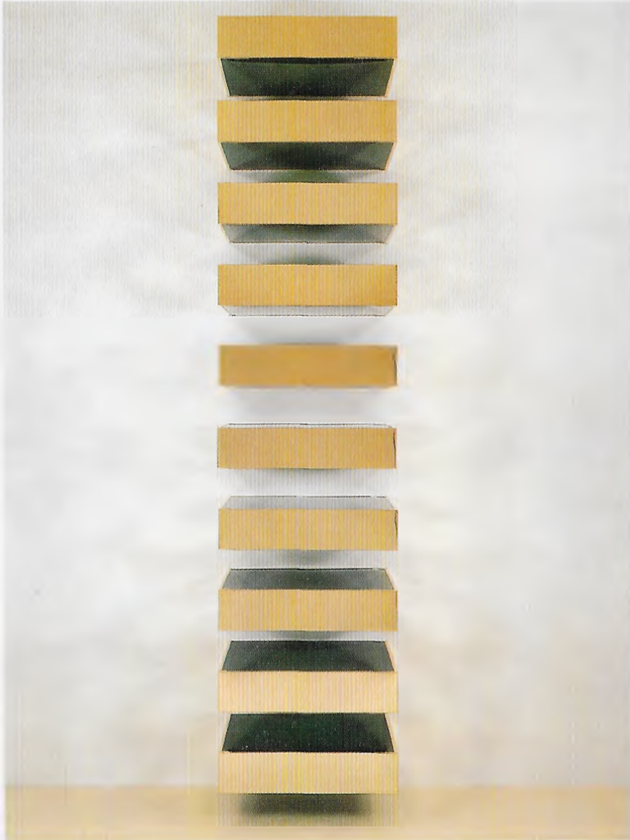
Dört İncil Yazarı. yak1625. Tuval üzerine yağlıboya. **e**118 x **y**134 cm. Musee du Louvre, Paris

Judd Donald

İsimsiz

"Istifler" dizisinden bu heykel, birbirinin eşi dikdörtgen kutuların matematiksel bir sıralama içinde duvara dik yapıştırılmasıyla oluşturulmuş dikey bir düzenlemedir. Judd'ın biçim, hacim, renk ve yüzey sadeleştirmesini sergileyen yapıt, sanatı temeline yani geometriye indirgiyor. Öteki tüm yapıtları gibi Minimalist üsluptaki bu çalışma da hiçbir şey göstermek, betimlemek ya da anlatmak istemiyor; üstelik herhangi bir geleneksel anlamda da "düzenlenmemiş." Kullanılan metal ya da pleksiglas kutular sanatçının yapıtıyla kişisel bağını en aza indirmek için bir fabrikada yapılmış, sprey boyayla boyanmış ve başkaları tarafından yerlerine yerleştirilmiştir. Yapıtlarının hepsi "isimsiz"dir ve olabildiğince yalındır; çünkü Judd bir sanat yapıtının parçaların toplamı değil, bir bütün olarak görünmesi gerektiğine inanıyordu. Sanatçı heykelin yanı sıra kendi mobilyalarını da tasarlamış ve birkaç ev inşa etmiştir.

☛ Andre, Flavin, Johns, LeWitt, Ryman

Donald Judd. d Excelsior Springs, MO, 1928. **ö** New York, NY, 1994.
İsimsiz. 1993. Pirinç ve yeşil pleksiglas. **y**457.2 cm. Özel koleksiyon

Bu resimde sanatçının sanrıları ve düşleri ortaya dökülmüştür. Ölümün, acının ve cinselliğin suyun üstünde yüzdüğü bir banyo saati rüyası görülüyor. Birçok resmi gibi bu da Kahlo'nun bir tür kendi portresidir. Sanatçının bacakları, büyük parmağı kırık olan deforme ayağı da belirtilerek banyo yapanın bakış açısından betimlenmiş. 15 yaşında geçirdiği büyük bir trafik kazasının sonucunda aldığı yaralar Kahlo'nun doktor olma hayallerini yıkmıştır. En Gerçeküstücü resmi sayılan bu tablo, mantığı olmadan yerleştirilmiş küçücük ayrıntılarıyla Kahlo'nun aynı zamanda en karmaşık çalışmasıdır. Bir ara Leon Trotsky'nin sevgilisi olmuş, daha sonra ressam Diego Rivera'yla fırtınalı bir evlilik yapmıştır. 1940'ların ortalarından itibaren belkemiği sorunları nedeniyle yatalak olunca, sık sık acı içinde resim yapmayı yaşamının sonuna kadar sürdürmesi, sanatçıyı neredeyse bir kült haline getirmiştir.

☛ Brauner, Carrà, De Chirico, Dalí, Delvaux, O'Keeffe, Rivera

Frida Kahlo. d Mèxico 1907. ö Mèxico 1954.

Su Bana Ne Verdi. 1938. Tuval üzerine yağlıboya. e76.2 x y96.5 cm. Özel koleksiyon

Kalf Willem

Istakoz, İçki Boynuzu ve Bardaklı Ölüdoğa

Masa üstüne yerleştirilmiş egzotik ve gösterişli nesneler göz alıcı bir renk zenginliği içinde betimlenmiş. Bir ıstakoz, gümüş telkâri bilezikleri parıldayan bir içki boynuzu, kristal kadehler, bir limon ve bir Türk halısı o denli ayrıntılı işlenmiş ki, dokunulabilecek denli gerçek oldukları duygusunu veriyor. Her nesne, renk, biçim ve doku uyumu oluşturacak biçimde özenle yerleştirilmiş. Üstlerine vuran sıcak ışıkta birer mücevher gibi görünüyorlar. Ender bulunan bu aşırı görkemli nesneler, ölüdoğaların çok yaygın olduğu 17. yüzyılda Felemenkli koleksiyoncuların beğenisini yansıtır. Kalf, Amsterdam'da yaşamış ve çoğunlukla burada çalışmıştır. Zengin ölüdoğaları, çağdaşı Jan Vermeer'in yapıtlarından etkilenmiş görünmektedir.

☛ Claesz, De Heem, Sánchez-Cotán, Vermeer

Willem Kalf. d Rotterdam, 1622. **ö** Amsterdam, 1693.
Istakoz, İçki Boynuzu ve Bardaklı Ölüdoğa. yak1653. Tuval üzerine yağlıboya. **e**102.2 x **y**86.4 cm. National Gallery, Londra

Kandinsky Wassily

Kazaklar

Tuhaf bir çekiciliği olan bu yarı-soyut resimde renkler, çizgiler ve biçimler ile tepeler ve mızraklı Kazaklar birbirine karışmış. Yalın kompozisyonunda büyük bir güzellik, özgür fırça vuruşlarında da bir neşe duygusu var. Kandinsky, gerçek sanatçının yalnızca içsel, temel duyguları ifade etmeye çalıştığına inanıyordu. Münih'te hukuk öğrenimi gördü; ancak kısa süre sonra gerçek yeteneğinin sanat alanından olduğunu anladı. "Salt" soyut resmin ilk ve en büyük öncülerinden olan Kandinsky Rusya'ya dönüşünde Rus akademisini kurdu, 1914-22 arasında öğretmenlik yaptı. Yapıtlarındaki Rus etkisi ikonlara ve halk sanatına yaptığı göndermelerde ortaya çıkar. Bir süre ünlü modern tasarım okulu Bauhaus'ta öğretmenlik yapan Kandinsky soyut sanatın gücünü, kendisinin yaptığını bilmediği, baş aşağı duran soyut bir resimde "içsel bir ışıkla parlayan olağanüstü güzellik"i görünce anlamıştır.

☛ Delaunay, Goncharova, Kirchner, Klee, Kupka, Miró

Wassily Kandinsky. **d** Moskova, 1866. **ö** Paris, 1944.

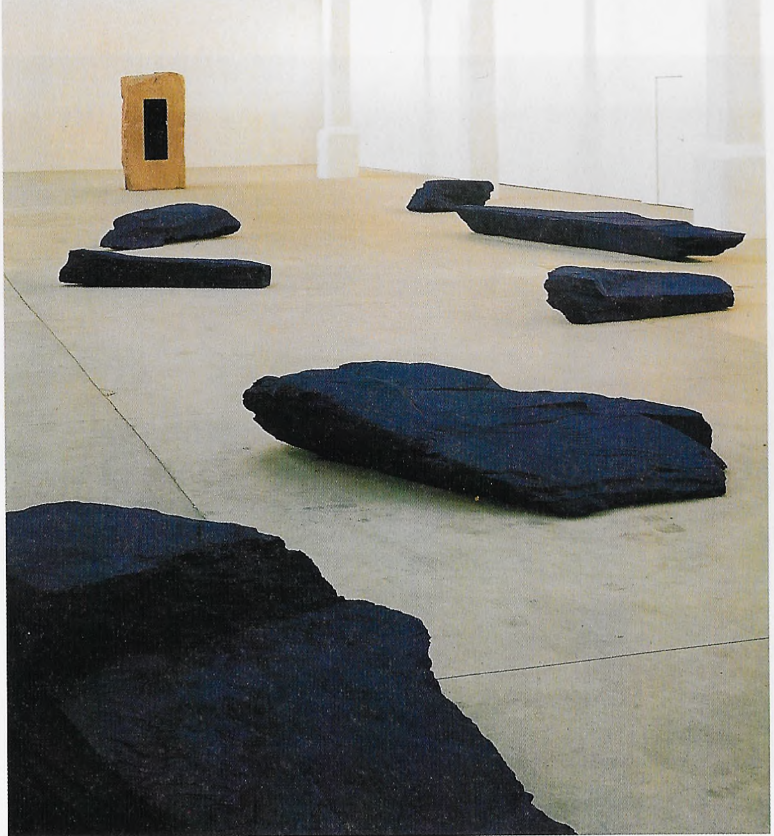
Kazaklar. 1910/11. Tuval üzerine yağlıboya. **e**130 x **y**95 cm. Tate Gallery, Londra

Kapoor Anish

Bu Erkektir ve İsimsiz II Parçalar

Tarihöncesine ait bir ören yerinde dikili bir taşa benzeyen kumtaşı fener *(Bu Erkektir)* gizemli bir havayla sarılmış gibi. Önde, rasgele yerleştirilmiş yassı kütleler *(İsimsiz II Parçalar)* bir düzineden fazla mavi pigmentle kaplanarak değiştirilmiş; bloklara ağırlıksız, göksel bir nitelik kazandırılmıştır. Kapoor bu yerleştirmelerde tinsel olanla doğa güçlerini biraraya getirmeye ve her doğal şeyde şiir olduğunu, heykelin yeni bir boyutunda göstermeye çalışmıştır. Çoğunlukla taş ya da fiberglastan yaptığı ve toz pigment tabakalarıyla kapladığı heykelleri tek bir duyudan fazlasına, özellikle de dokunma duyusuna seslenir. Hem Doğu hem Batı geleneklerini sergileyen bu yapıtlar sanatçının anayurdu Hindistan'a yaptığı yolculuklarda felsefe, mitoloji ve günlük yaşamla ilgili edindiği düşünceleri yansıtmaktadır. Yapıtlarının bazıları, felsefi ya da tinsel kuramları duyumsal imgelerle anlatan bir kültüre bağlı kalarak, abartılı biçim ve renkleriyle totem niteliği taşırlar.

☛ Friedrich, Gabo, Klein, Long, Moore, Noguchi

Anish Kapoor. d Bombay, 1954.

Bu Erkektir. 1989. Kumtaşı ve pigment. **İsimsiz II Parçalar.** 1990. Arduvaz ve pigment. İlk kez Centre National d'Art Contemporain, Grenoble'da sergilendi. Bugün Lisson Gallery, Londra'da

Kauffmann Angelica

David Garrick

Kauffmann, büyük aktör David Garrick'in kişiliğinin özel, duygusal yanını alışılmadık bir yaklaşımla yakalamış. Garrick'in sandalyesinde hafifçe dönerek izleyiciden yana bakması etkileyici ve samimi. Oysa aktörün daha çok sahnedeymişçesine dramatik duruşlarda betimlenmiş resimleri vardır. İsviçre'de doğan Kauffmann. 11 yaşında ünlü İtalyanlar'ın portrelerini yapmaya başladı ve Joshua Reynolds tarafından İngiltere'ye gitmeye teşvik edildi. Kısa sürede Klasik ve mitolojik resimlerinin yanı sıra portreleriyle tanındı. 1770'lerde tasarımcı Robert Adam ve kardeşinin inşa ettiği evler için freskler yapması istendi. Tasarımcıların yumuşak renkleri ve Antik üslubu Kauffmann'ın yaklaşımına uyuyordu. Bu evlerdeki Klasik esinli pastoral sahnelerden, sanat nesnelerinin üretiminde kullanılmak üzere pek çok oymabaskı yapılmış, sanatçı beğeni toplayan bu yapıtlarla ünlenmiştir.

☛ Gainsborough, Poussin, Rosa, Vigee-Lebrun

Angelica Kauffmann. d Chur, 1741. **ö** Roma, 1807.

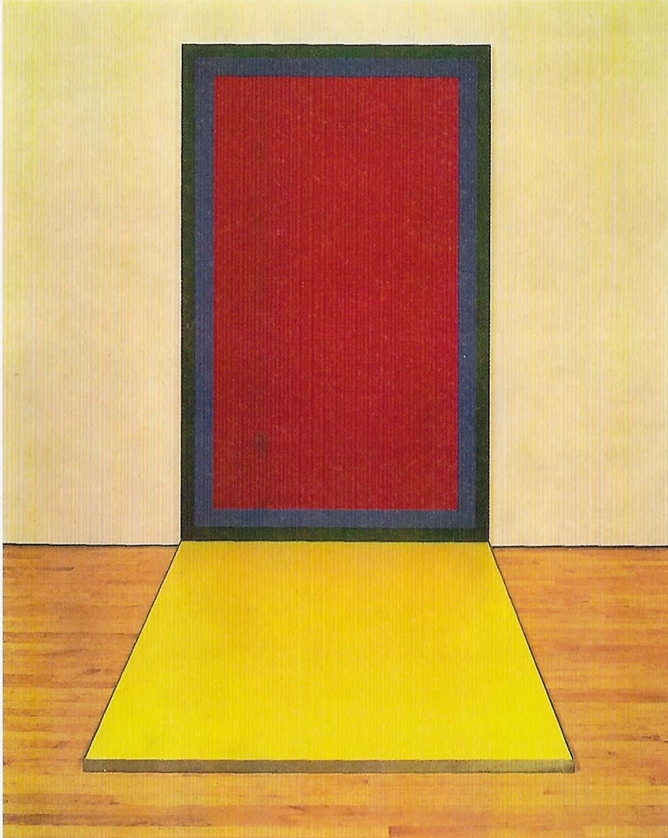
David Garrick. 1764. Tuval üzerine yağlıboya. **e**69 x **y**84 cm. Burghley House, Stamford

Kelly Ellsworth

Kırmızı Mavi Yeşil Sarı

Boya, sanatçı eli değmemişçesine salt renk alanları halinde uygulanmış. Sarı bir pano, ana resmin yerle ilişkisini kesmek ve üç boyutluluk yaratmak için ona dik şekilde döşemeye yerleştirilmiş. Salt renkleri vurgulayışı, mekân kullanımı ve iki düz yüzeyi biraraya getirişi ile bu yapıt, 1960'ların Ard-Ressamca Soyutlama *(Post-Painterly Abstraction)* akımının yaklaşımını yansıtıyor. Ne resim, ne kabartma, ne de heykel olan ve heykel ile resmin farkları konusundaki ön yargıları hedef alan bu yapıt, Özel Nesneler olarak tanımlanan gruba girer. Kelly, Boston'da ve Paris'te Güzel Sanatlar Akademisi'nde çalıştı. Yapıtları çok çeşitlidir. Resim ve heykellerine geniş kenarlar dönmüş, bazen yalnızca siyah, beyaz ve griyi kullanmıştır.

☛ Albers, Louis, Newman, Ryman, Stella

Ellsworth Kelly. d Newburgh, NY, 1923.

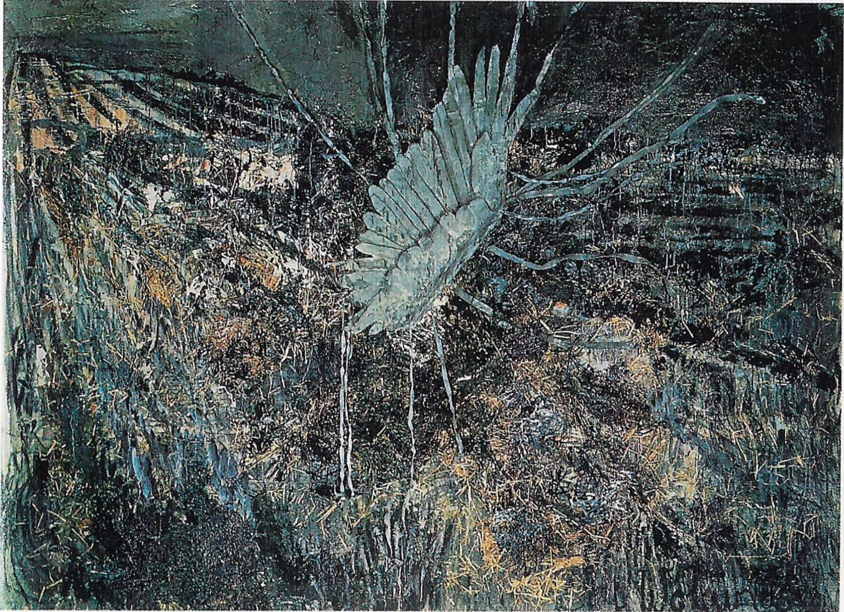
Kırmızı Mavi Yeşil Sarı. 1965. Tuval üzerine yağlıboya (alt pano duvar levhasına tutturulmuş). e137.1 x y222.2 x d222.2 cm. Margo Leavin Gallery, Los Angeles, CA

Kiefer Anselm

Wayland'in Şarkısı

Yükseltilmiş bir ufkun altında, yakılmış ve yarılmış tarlaların korku veren bu anıtsal görüntüsü çok çeşitli malzemelerin kullanımıyla elde edilmiş. Yapıtın adı, usta bir demirci olan Wayland'ın efsanesine gönderme yapıyor. Gitmesini önlemek için kralın emriyle sakat bırakılan Wayland kralın kızını kaçırır, iki oğlunu öldürür, kaçmak için de kanatlar yapar. Sanatçı bu alegorik öyküyü kavrulmuş bir manzaranın harap olmuşluğuyla çok güçlü bir biçimde betimlemiş. Yapıt, Yahudi soykırımı dahil birçok anıya gönderme yapıyor. Kiefer, Hitler'in Nazi kuramlarıyla zedelenen Alman kültürünü ana tema olarak almış. Resim içerik olarak Yeni Dışavurumcu (bir olayı değil, sanatçının o olaya karşı tepkilerini yansıtmayı esas alan bir üslubun canlandırılması) kabul edilebilir. Kiefer'in çeşitli türdeki yapıtları arasında, kalın dış çizgilerle biçimlendirdiği siyah-beyaz büyük ağaç baskılar ve fotoğraflarla ya da ağaç baskılarla yaptığı "kitaplar" yer alır.

☛ Baselitz, Beckmann, Boltanski, Hofmann, Kitaj

Anselm Kiefer. d Donaueschingen, 1945.

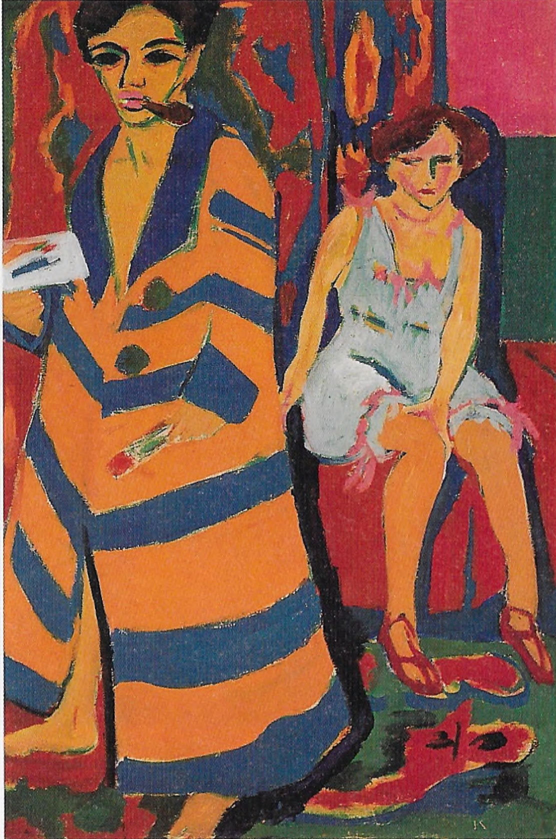
Wayland'in Şarkısı. 1982. Tuval üzerine yağlıboya, emülsiyon, saz, fotoğraf ve kurşun kanat. **e**380 x **y**280 cm. Özel koleksiyon

Kirchner Ernst Ludwig

Sanatçı ve Modeli

Kaba fırça vuruşları ve birbiriyle çarpışan yakıcı renkler bir umutsuzluk duygusu yansıtıyor. Resmin çerçevesi sahneye küçük gelmiş, renkler kenarları zorluyormuş gibi görünüyor. Bu yapıt, Dışavurumculuk'un duyumsal ve canlı renklerini, dramatik yoğunluğunu ve köşeli dış çizgilerini sergiler. Kirchner, geçmişin sanatıyla geleceğinki arasında köprü oluşturduklarını belirtmek için *Die Brucke* (Köprü) adını alan bir sanatçı grubunun üyesiydi. Aynı grubun bir başka üyesi Erich Henkel ile arasında bir tür rekabet vardı. Kirchner, diğerlerinden daha yenilikçi olduğunu kanıtlamak için bazı resimlerini yapıldıklarından çok önceye tarihlemiştir. Tüberküloza yakalanınca 1917'den sonra İsviçre'ye yerleşen sanatçı, 1937'de yapıtlarının çoğunun Naziler tarafından "yozlaşmış" ilan edilmesinden bir yıl sonra intihar etmiştir.

☛ Van Gogh, Heckel, Kandinsky, Munch, Velázquez

Ernst Ludwig Kirchner. d Aschaffenburg, 1880. **ö** Davos, 1938.
Sanatçı ve Modeli. yak1910. Tuval üzerine yağlıboya. **e**100.3 x **y**149.9 cm. Kunsthalle, Hamburg

Kitaj R B

Değilse Değil

Üstüne figürler dağılmış bu harap manzaraya Auschwitz'in kapı kulesi egemen. Konunun, Avrupalı Yahudiler'in soykırımı olduğu açık. Aralarında, Kitaj'ın işitme cihazlı, grili bir adam olarak kendi portresi de bulunan ön figürler düşsel görünümle karşıtlık sunuyor. Karmaşık ve çarpıcı olan bu resim birçok edebi ve sanatsal gönderme içeriyor. Bunlar arasında T S Eliot'ın *The Waste Land* adlı şiiri de var. Kitaj, görsel kültüre ve edebiyata yaptığı bu güçlü göndermelerde İngiliz Pop Sanat'ını yorumluyor. Keskin zekanın ve edebi imlemelerin ressamı olan Kitaj sık sık, sert ve ödün vermez manzaralar içinde, acı çeken insan görünümleri yapmıştır. Sanatçının çoğunlukla tamamlanmadıklarını hissettiği bu yürekten resimler, yalnızca doğanın bağışlandığı zalim bir dünya görüşü yansıtıyor. Kitaj İngiltere'de yaşamayı ve çalışmayı sürdürmektedir.

☛ Boyd, Burra, Hamilton, Kiefer, Lewis, Nash, Nolan

R B (Ronald Brooks) Kitaj. d Cleveland, OH, 1932.

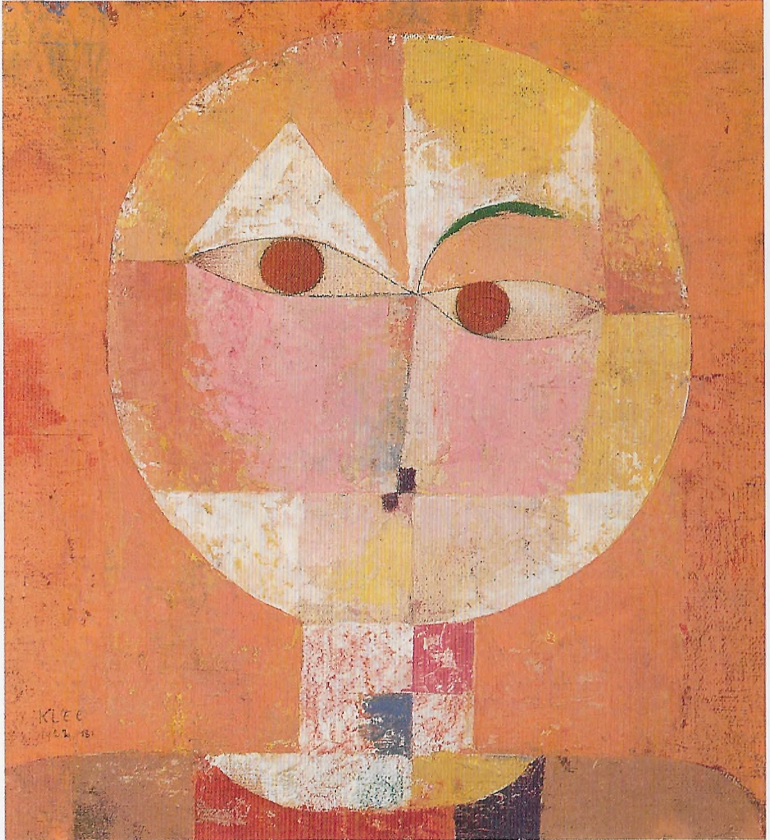
Değilse Değil. 1975-6. Tuval üzerine yağlıboya. **e**152.4 x **y**152.4 cm. Scottish National Gallery of Modern Art, Edinburgh

Klee Paul

Senecio

Klee'nin bu uyarlamasında insan yüzü renklerle dörtgenlere bölünmüş. Bir dairenin içine yerleştirilmiş, derinlikten yoksun geometrik kareler, maskeli bir yüzü ve bir palyaçonun çok renkli giysisini yansıtıyor. Sanatçı ve oyuncu Senecio'nun bu portresi; sanat, yanılsama ve tiyatro dünyası arasındaki değişken ilişkinin bir simgesi olarak görülebilir. Resim, Klee'nin, çizgi, renk alanları ve mekânın grafik öğelerinin sanatçının zihinsel enerjisiyle harekete geçmesine dayanan sanat ilkelerini yansıtmaktadır. Klee, imgesel çiziktirmelerinde, kendi deyişiyle "bir çizgiyi yürüyüşe çıkarmayı" seviyordu. 1921-31 arasında Bauhaus Tasarım Okulu'nda sanat kuramı üzerine birçok yazısı yayımlanan parlak bir öğretmendi. İki yıl sonra Naziler tarafından Almanya'dan sınırdışı edilmiş; Alman müzelerindeki 100'den fazla yapıtı da "dejenere" bulunarak kaldırılmıştır.

☛ Albers, Braque, Delaunay, Dine, Feininger, Picasso

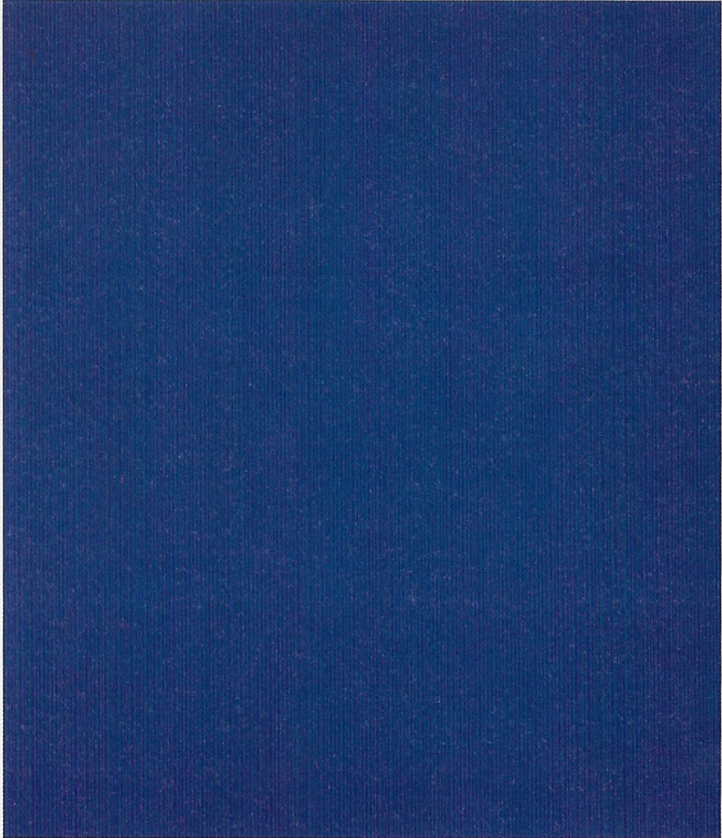
Paul Klee. d Munchenbuchsee, 1879. **ö** Muralto-Locarno, 1940.
Senecio. 1922. Panoya tutturulmuş tuval üzerine yağlıboya. **e**38 x **y**40.5 cm. Kunstmuseum, Basel

Klein Yves

IKB 79

IKB, Klein'ın elde ettiği ve patentini aldığı Uluslararası Klein Mavisi adı verilen boyanın İngilizce'deki kısaltmasıdır. Boyanın parlak rengi, mavi pigmente sentetik reçinenin katılmasıyla sağlanır. Resimlerine özgün bir tinsellik ve özgürlük duygusu verebilen mavi, Klein için önemli bir renkti; bu nedenle çoğu resmi mavidir. Bu resmin gücü izleyicinin duyarlılık alanına girmesi ve güçlü bir düşünsel etki yapmasındadır. Savaş sonrası sanatçılarının en önemlilerinden sayılan Klein, izleyiciyi sarsmayı ve kızdırmayı amaçlayan bir üslup olan Avrupalı Yeni-Dadacılık akımının öncüsüdür. Yapıtları arasında kendisinin törenle yaktığı resimleri ve olağandışı "Antropometriler" dizisi bulunur. Bu yapıtları için ünlü mavi boyayla boyanmış kadın modeller Klein'ın direktifleri doğrultusunda ve onun senfonisinin eşliğinde tuval üzerinde yuvarlanmışlardı. Klein, henüz 34 yaşındayken kalp krizinden ölmüştür.

☛ Christo, Fontana, Heron, Rothko

Yves Klein. d Nice, 1928. ö Paris, 1962.

IKB 79. yak 1959. Tuval üzerine pigment ve sentetik reçine. **e**119.7 x **y**139.7 cm. Tate Gallery, Londra

Klimt Gustav

Öpücük

Bir çiçek tarlasından, desenler ve şekiller yığını içinde öpüşen bir çift beliriyor. Renk şemasına egemen olan altın yaldız, çiçeklerin parlak renkleri ve giysilerin zengin süslemeleriyle yer yer beneklenmiş. İmgedeki erotizm hem zengin hem çökmüş bir düş dünyasını yaratan duygusal çizgiler, çarpıcı desen ve göz okşayıcı renklerle iletilmiş. Klimt, önceki kuşağın tutucu ve ahlakçı yapıtlarına başkaldıran bir grup sanatçı ve zanaatçının oluşturduğu Viyana Sezessionu'nun önderiydi. Bu grubun üslubu çoğunlukla Art Nouveau olarak tanınır. Klimt, çoğu kadınlara ait birçok portre ile alegorik ve mitolojik birkaç büyük boy resim yaptı. Mozaik gibi, uygulamalı sanatlarda başarılı bir tasarımcı olmasına karşın Viyana Üniversitesi için yaptığı duvar resimleri beğenilmemiş ve pornografik bulunmuştur.

☛ Burne-Jones, Moreau, Mucha, Schiele

Gustav Klimt. d Viyana, 1862. **ö** Viyana, 1918.

Öpücük. 1907/8. Tuval üzerine yağlıboya. **e**180 x **y**180 cm. Kunsthistorisches Museum, Viyana

Kline Franz

İsimsiz

Beş geniş siyah fırça izi, engin bir alan duygusu uyandırarak kalın boyanmış, yoğun dokulu zemin üzerinde neredeyse yüzüyor. Kline, grafik illüstrasyon tekniklerinden ve New York'un kısmen inşa edilmiş ya da yıkılmış kirişleri, trenyolları, yapı iskeleleri ve köprülerinden esinlenmiş. Resmin gücü, koyu boyayla simgelenen masif mekân ile beyazla anlatılan geniş, açık mekân arasındaki şiddetli gerilimin dışavurumunda yatıyor. Kline'ın, önde gelen temsilcilerinden biri olduğu Amerikan Soyut Dışavurumculuk'u ile ilişkisi, yapıtlarındaki enerjik ancak yalın fırça vuruşlarının kendiliğindenci tavrında ortaya çıkar. Sanatçı Doğu kaligrafisinden etkilenmiş ve doğal olarak renk kullanımını siyah, beyaz ve griyle sınırlamış; ancak 1959'da resimlerine canlı renkler de katmaya başlamıştır.

☛ Hartung, De Kooning, O'Keeffe, Pollock, Still, Tobey

Franz Kline. d Wilkes-Barre, PA, 1910. ö New York, NY, 1962.
İsimsiz. 1951. Tuval üzerine yağlıboya. **e**198.2 x **y**182.9 cm. Özel koleksiyon

Kneller Godfrey

İlk Marlborough Dükü John

Bu portredeki herşey zenginliği yansıtıyor: altın kordon, beyaz ipek, mavi kadife, beyaz tüyler ve lüleli peruk. Hepsi modelin görkemine katkıda bulunuyor. Altın zinciri, dizinin altındaki mavi bant ve elbisesindeki işleme dükün Dizbağı Nişanı'na *(Order of the Garter)* sahip olduğunu yansıtıyor. Buradaki duruş ve giysiler Kneller'in İngiliz soylu portrelerinde sıkça tekrarlanmıştır. Yöntem olarak, önce figürü ve arka planı betimleyen sanatçı, yüz hatlarını canlı modelle çalışabildiği zaman tamamlardı. Kneller Londra'ya gelişinden hemen sonra tanınmış bir portre ressamı oldu. Uzman yardımcılardan oluşan kalabalık bir ekiple kurduğu atölyesinde buradaki gibi portrelerin seri üretimini gerçekleştirdi. II. Charles'tan II. George'a kadar on kralın resmini yapan Kneller, dünyayı yaratırken Tanrı kendisine danışsaydı yeryüzünün daha iyi bir yer olacağına inanacak kadar kibirliydi.

☛ Dobson, Van Dyck, Hilliard, Lely, Moroni

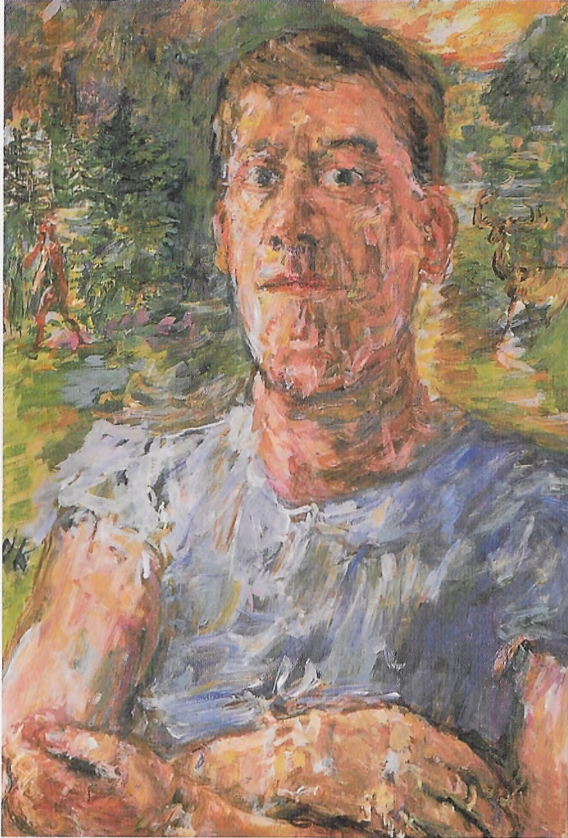
Godfrey Kneller. d Lübeck, yak1646. ö Londra, 1723.
İlk Marlborough Dükü John. yak1705. Tuval üzerine yağlıboya. e132 x y218,4 cm. Blenheim Palace, Woodstock

Kokoschka Oskar

"Yoz Sanatçı"nın Portresi

Sanatçının tüm yüz çizgileri ve özellikleri endişesini, kızgınlığını açığa vuran zengin renk tonlarıyla belirlenmiş. Yenilikçi sanatı, savaş boyunca Naziler tarafından baskı altında tutulan Kokoschka bu potresinde kendisini "yoz sanatçı" olarak gösteriyor. Kendiliğindenci ve düzensiz görünen şiddetli fırça vuruşlarının ardında renk lekelerini yapısal bütün içinde toparlayan bir denetim var. Kokoschka'nın, duyguları yansıtmak için renkleri abartışı ve bozuşu bu resmi, sanatçının derinden bağlı olduğu Dışavurumculuk akımının seçkin bir örneği yapmıştır. Kokoschka Dresden Sanat Akademisi'nde ders verdi, aynı zamanda Dışavurumcu oyunlar yazdı. Canlı renkler ve tedirgin edici bir enerji taşıyan yapıtlarının çoğu politik açıdan simgecidir. Almanya'daki gergin ortam sanatçıyı 1934'te Avusturya'dan ayrılıp Londra'ya yerleşmeye zorlamış, 1953'te İsviçre'ye yerleşinceye kadar orada yaşamıştır.

☛ Beckmann, Dürer, Ensor, Munch, Nolde, Soutine

Oskar Kokoschka. d Pochlarn, 1886. ö Montreux, 1980.

"Yoz Sanatçı"nın Portresi. 1937. Tuval üzerine yağlıboya. e85 x y110 cm. Scottish National Gallery of Modern Art, Edinburgh

De Kooning Willem Marilyn Monroe

Bu resimde ünlü Hollywood yıldızının çarpıcı güzelliğinin teşhirci ve hafif başdöndürücü niteliği yakalanmış. Boya hızlı ve güçlü vuruşlarla uygulanarak imge kat kat oluşturulmuş. "Kadınlar" adlı dizisinde yer alan bu resim De Kooning'in soyut olmayan ya da figüratif denebilecek dönemlerinden birine rastlar. Her dişi seks sembolü gibi Monroe'nun da bir insan değil bir nesne olarak görüldüğünü kabul eden sanatçı, ünlü yıldızı bir vitrin mankeni gibi, herhangi bir erotizm izi taşımaksızın betimlemiştir. De Kooning'in New Yorklu Soyut Dışavurumcular'la ilişkisi vardı. Bu sanatçılar, tuvalin üstüne dökülen ya da akıtılan boyayla yapılmış kendiliğinden ve "hareketli" soyutun önemini vurguluyorlardı. Ancak De Kooning grubun pek çok üyesinin tersine kendini salt soyutla kısıtlamamıştır. En çok ilgilendiği konu insan, özellikle de kadın figürü olmuştur. Sanat yaşamı birçok evreyi içeren sanatçı 1970'lerde figüratif heykele yönelmiştir.

☛ Appel, Baselitz, Frankenthaler, Guston, Warhol

Willem de Kooning. d Rotterdam, 1904.

Marilyn Monroe. 1954. Tuval üzerine yağlıboya. **e**76.2 x **y**127 cm. Özel koleksiyon

Koons Jeff

Yavru Köpek

Küçük bir köpek yavrusunun yumuşaklığını akla getiren ve kucaklama duygusu uyandıran bu dev heykel bir 18. yüzyıl yapısının ön avlusunda bir savaş anıtı gibi duruyor. Tümüyle canlı bitkilerden oluşturulan heykeli renklendiren çiçeklerin kuruyup dökülmesiyle yapıtın yok olması yaşamın geçiciliği üzerine bir mecazdır. Koons'un yapıtları günümüzün tüketim dünyasının parlak *kitsch*'inin ya da kotü zevkinin anıtlarıdır. Ne denli parlak görünürlerse sanatçıya da o denli güzel görünmektedir. Bir süre ticaretle uğraşan Koons heykellerine şu ya da bu tüketim malını koymayı sever. Bu, bir akvaryumun ortasında yüzen ya da bir pleksiglas levhası içine gömülü bir elektrik süpürgesi veya bir basketbol topu olabilir. İstediği etkiyi yaratamadığını düşündüğü durumlarda, yapıtı için özel olarak, bazen çok yüksek fiyatlara yeni bir malzeme yaptırabilir.

☛ Dine, Duchamp, Lichtenstein, Sherman

Jeff Koons. d York, PA, 1955.

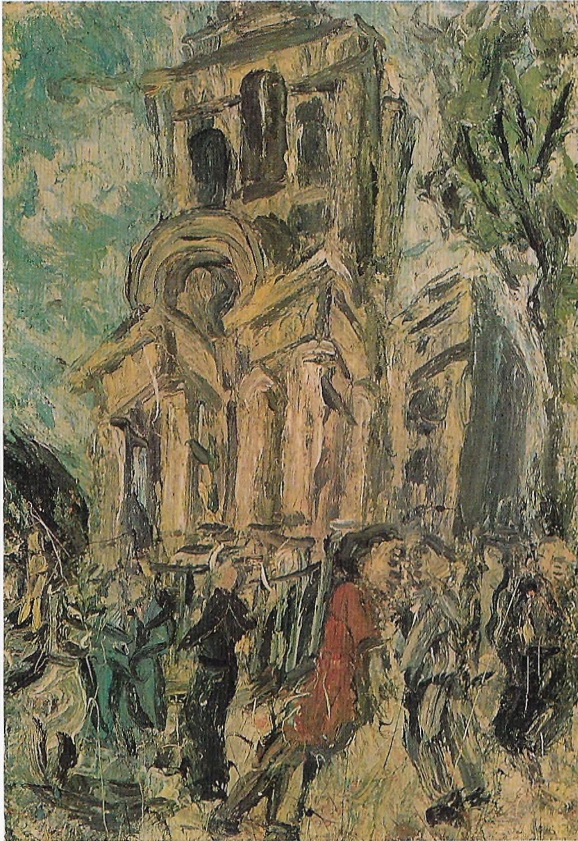
Yavru Köpek. 1992. Çiçek açan bitkiler, çelik, ahşap ve toprak. **y**11.5 m. Almanya'da Arolsen Malikânesi'ndeydi. Bugün sökülmüştür.

Kossoff Leon

İsa Kilisesi No.1

Yumuşak tonlarda kalın boya hamuruyla uygulanmış görünüme Londra'da Spitalfields'teki heybetli kilise egemen. Tahtanın üzerine büyük fırçalarla dökülen ya da damlatılan fırçalar dolusu boya bir tür çamur oluşturmuş. Gündelik yaşamdaki sıradan insanlar özentisizce betimlenmiş, resimsel olmaktan özellikle kaçınılmıştır. Kossoff, Londra'nın doğu tarafında doğmuş ve büyümüş olmasına karşın yapıtlarında İngiliz damgası yoktur. Gerçekte de kıta Avrupa'sında çalışan Yeni-Dışavurumcular'a daha yakındır. Çoğunluğu ailesinin, arkadaşlarının portreleri ve yerel görüntülerden oluşan resimlerinin tümünün onun için kişisel bir önemi vardır. Bu resmini canlı kılan ve güçlendiren Londra'nın bu bölümüyle ilgili anılarının berraklığıdır. Füzen çizimlerinden çalışan Kossoff, konularında duygusal ya da aşırı dramatik davranmadan evrensel niteliklerin arayışındadır.

☛ Auerbach, Bomberg, Freud, Van Gogh, Lowry, Rembrandt

Leon Kossoff. d Londra, 1926.
İsa Kilisesi No.1. 1991. Tahta üzerine yağlıboya. **e**100.4 x **y**146.7 cm. Anthony d'Offay Gallery, Londra

Kröyer Peter Severin

Güney Sahilinde Yaz Akşamı

İç dünyalarına dalmış iki şık kadın boş bir sahilde yürüyorlar. Denizin ve göğün ufukta birleşen soğuk mavi tonları ve neredeyse grileşmiş kumlar sakin bir atmosfer yaratıyor. İskandinav ressamlar genellikle kutup güneşi altında dingin, pastel tonlarla renklenmiş basit konuları seçmiş, güçlü renkler ve derin gölgelerden kaçınarak berrak Kuzey ışığının etkilerini yakalamaya çalışmışlardır. Norveç'te doğan Kröyer özellikle ışığın günün değişik saatlerindeki etkilerinin yanı sıra, lamba ışığının gün ışığından nasıl etkilendiğiyle ilgilenmiştir. Önceleri İspanyol ressam Diego Velázquez'den etkilenerek İspanyol ve İtalyan işçilerinin gerçekçi resimlerini yapmıştır. Bu resimler merhamet hisleriyle yüklü oluşlarıyla dikkati çeker. Kröyer daha sonraları Danimarka'da Skagen'de deniz kenarında yaşayan bir grup sanatçının önderi oldu ve daha neşeli resimler yapmaya başladı. Ancak son yıllarını ruh hastası olarak geçirdi.

☛ Boudin, Hammershoi, Spilliaert, Velázquez, Zorn

Peter Severin Kröyer. d Stavanger, 1851. ö Skagen, 1900.

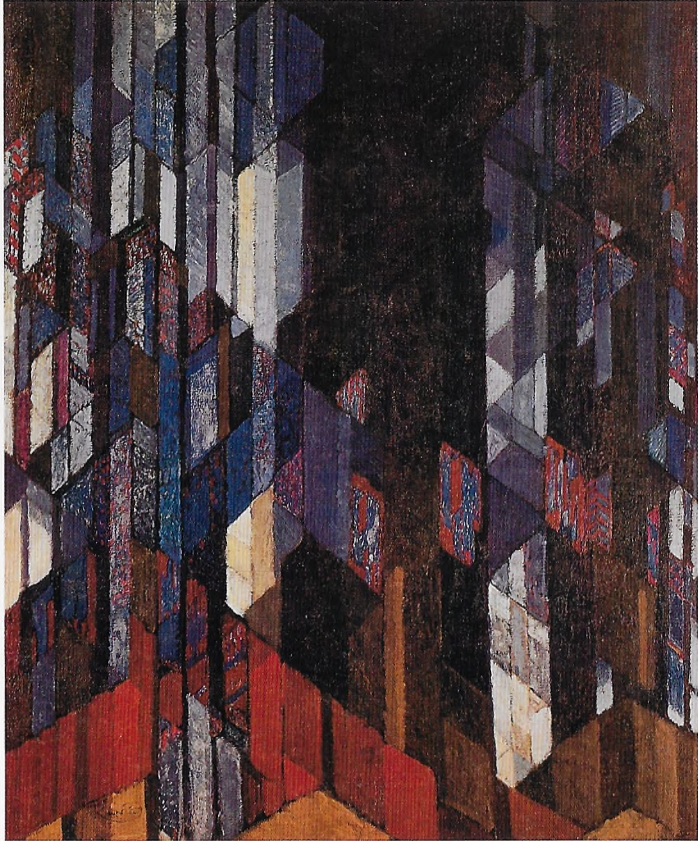
Güney Sahilinde Yaz Akşamı. 1893. Tuval üzerine yağlıboya. **e**150 x **y**100 cm. Skagens Museum, Skagen

Kupka František

Katedral

Dikey ya da diyagonal yerleştirilmiş salt ve alaca renklerin geometrik dizisinden oluşan resim neredeyse ipnotize edici bir özelliğe sahip. Oldukça koyu tonlar sanki titreşiyor, kırık renkler sürekli birleşiyor veya birbirinden ayrılıyor gibi görünüyor. Kupka, katedralin neye benzediğini betimlemenin ötesine geçerek ışığın, seslerin ve katedral izlenimlerinin imgelemindeki etkilerini yansıtmaya çalışmış. Çekoslovakya'da doğan sanatçı Prag'da ve Viyana'da eğitim gördükten sonra Paris'te illüstratör olarak çalışmaya başladı. Burada, sezgisel bir Tanrı düşüncesine dayalı dini ya da felsefi bir yaklaşım olan teosofiye ilgisini sürdürdü. Medyumluk yaptı. Kupka ve Wassily Kandinsky, yeni bir salt soyut üslubun öncüleri oldular. Kübizm'den doğan ancak daha "saf" olan bu akım Orfizm olarak tanımlanmıştır. Orfizm, sanatçıların kendi imgelerinde yaratıp gerçeğe dönüştürdükleri öğelerle yeni strüktürler betimleme anlayışına dayanıyordu.

☛ Delaunay, Gris, Kandinsky, Mondrian, Pollock

František Kupka. d Opoczno, 1871. ö Puteaux, 1957.

Katedral. 1913. Tuval üzerine yağlıboya. e150 x y180 cm. Özel koleksiyon

Lam Wilfredo

Vahşi Orman

Vahşi bir orman kenarında toplanmış ve ince uzun bedenleri ormanla birleşmiş gibi görünen bir grup garip yaratık, Lam'in düş gücünün ürünüdür. Ormanın gizemi, ölçülemez derinliklerinde yaşayan bu olağanüstü yaratıklarda yansır. Hayvana benzemeyen bu belirsiz yeşilimsi figürler sanrılardan çıkmış gibidir. Bu en tanınmış tablosunda Lam birçok öğeyi biraraya getirir: Latin Amerika, Afrika ve Okyanus kültürlerinin öğelerini Avrupa'nın Modernizm akımıyla birleştirir. Ahlakdışı zevkler duygusu veren, büyü, folklor, totem ve orman sahnelerini sık kullanan Lam Küba kökenlidir. Bir dönem, bilinçaltının ortaya çıkardığı akıl dışı dürtüleri izleyerek düş ürünü ve rahatsız edici imgeler yaratan Gerçeküstücüler'e yakınlık duymuştur. Lam de arkadaşı Pablo Picasso gibi, Afrika ve Okyanus kültürlerinin heykellerinden etkilenmiştir.

☛ Bellmer, Brauner, Ernst, Giacometti, Matta, Picasso

Wilfredo Lam. d Sauga la Grande, 1902. **ö** Paris, 1982.

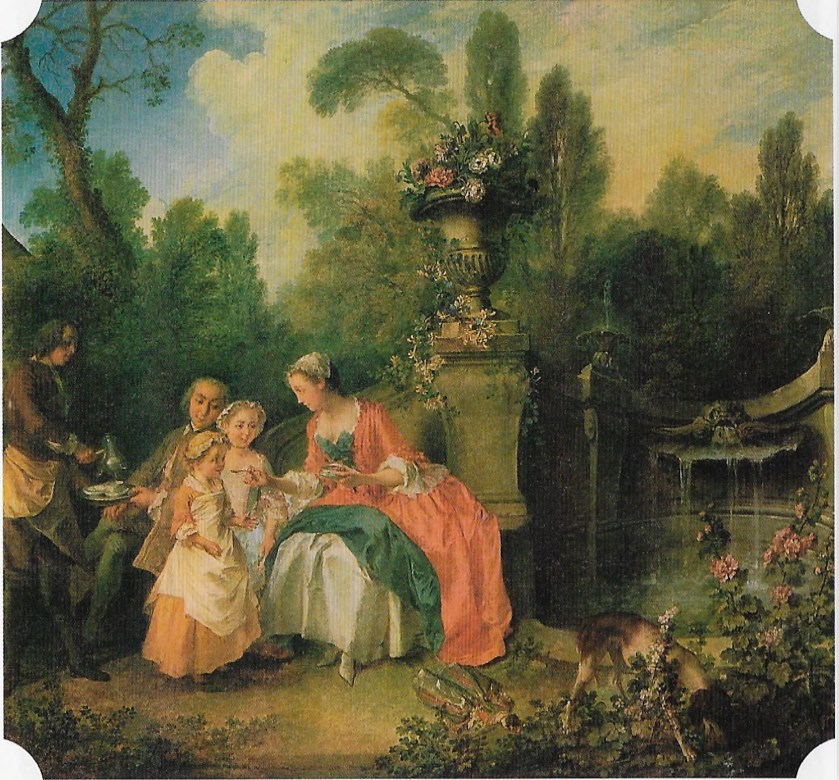
Vahşi Orman. 1943. Tuvale tutturulmuş kâğıt üzerine guvaş. **e**230 x **y**239 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Lancret Nicolas

Hanımefendi ve Beyefendi Kızlarıyla Bahçede

Düzenlenmiş bir bahçede, porselen fincanlardan sıcak çikolata içen şık giyimli figürler tipik bir Fransız sahnesi sunar. Rafine ve resmî bir sahne kuruluşu içinde samimi bir aile tablosu gösterilmektedir. Küçük kız annesinin sevgiyle sunduğu sıcak çikolatayı oyuncak bebeğine tercih ederken baba hepsini şefkatli gözlerle izlemektedir. Figürlerin tuvalin merkezinden yana kaydırılmasıyla tablo daha da ilginçlik kazanmış. Lancret, Devrim silip götürmeden önce aristokratik yaşamın bu tür pastoral canlandırmalarında çok başarılıydı. Tarihsel konularda ise başarısız olan sanatçı yaşamının Devrim'den sonraki yıllarını kır sefalarını konu alan resimler *(fêtes galantes)*, yaparak geçirdi. Çağdaşı Antoine Watteau'nun üslubunda gerçekleştirdiği şenlik, balo ve köy düğünü resimleri ile tanındı.

☛ Boucher, Fragonard, Liotard, Prud'hon, Watteau

Nicolas Lancret. d Paris, 1690. **ö** Paris, 1743.
Hanımefendi ve Beyefendi Kızlarıyla Bahçede. yak1742. Tuval üzerine yağlıboya. **e**97.8 x **y**88.9 cm. National Gallery, Londra

Landseer Edwin

Chillingham'da Vahşi Sığırlar

Kompozisyona, düşmana gururla meydan okurmuşcasına duran inekler egemen. Gerçekteyse bir kurbağanın varlığından rahatsızlar. Northumberland'de Chillingham Şatosu'nun sahibi Tankerville kontu için yapılan bu güzel resim Landseer'e ün kazandıran tüm özellikleri içeriyor. Sanatçı, hayvanlara insana özgü duygular yükleyerek Victoria dönemi beğenilerine hitap etmiştir. Romantik yazar Walter Scott'un imgelerinden esinlenerek Britanya'nın ücra köşelerine gitmiş ve bir gün yok olabileceğini düşündüğü manzaraları ve hayvanları betimlemiştir. Bir oymabaskı ustası olan babasından doğadaki hayvanların eskizlerini çizmeyi öğrenen Landseer, Kraliyet Akademisi'nde ilk sergisini açtığında henüz 12 yaşındaydı. Kraliçe Victoria'nın en sevdiği ressamdı. En tanınmış çalışmaları Trafalgar Meydanı'ndaki tunç aslanlardır. Duygusallığına karşın ruhsal çöküşünün göstergesi sayılabilecek nedensiz zalimane davranışları olduğu da bilinir. Delirerek ölmüştür.

☛ Agasse, Cuyp, Marc, Stubbs

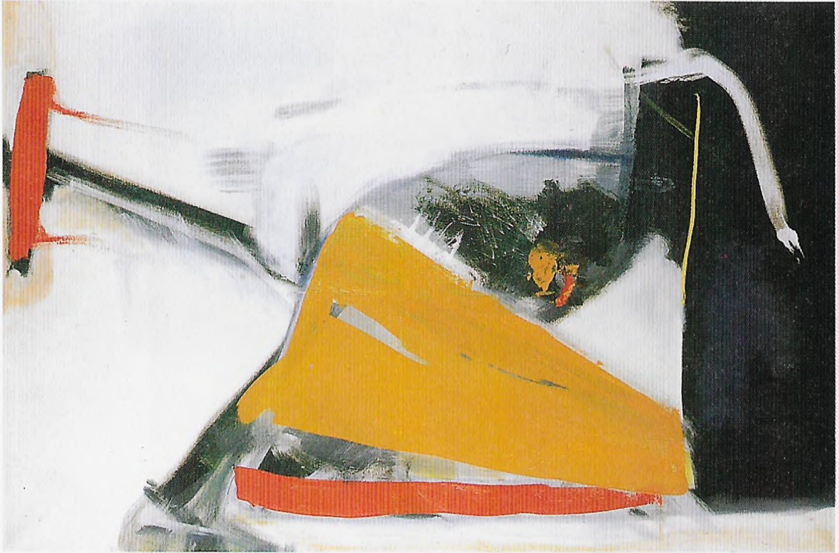
Edwin Landseer. d Londra, 1802. **ö** Londra, 1873.
Chillingham'da Vahşi Sığırlar. 1867. Tuval üzerine yağlıboya. **e**156 x **y**228 cm. Laing Art Gallery, Newcastle upon Tyne

Lanyon Peter

Uçup Git

Beyaz kütle, büyük sarı üçgen, kırmız bantlar ve kalın, akıcı fırça vuruşları görünürde soyut bir kompozisyon oluşturuyor. Lanyon, bu kalın boyalı Dışavurumcu üslubu 1950'lerde edinmiştir. 1959'da planörle yaptığı uçuş Kelt manzaralarına yepyeni bir gözle bakmasına yol açtı. Buradaki resme bu açıdan bakılırsa, sağdaki mavi-siyah dikdörtgenin deniz, tek beyaz fırça darbesi ile ince sarı çizginin bir limanın iskeleleri, kırmızı ve sarı şekillerin de havada süzülen bir uçağın öğeleri olduğu anlaşılır. Cornwall'da İngiliz sanatçıların kolonisi St Ives'de doğan Lanyon orada yaşadı ve yaşamının büyük bölümünü Naum Gabo, Patrick Heron ve Ben Nicholson ile birlikte çalışarak geçirdi. 1950'lerde İngiliz manzaralarını yeniden keşfeden sanatçı olarak tanınır. Lanyon henüz 46 yaşındayken bir planör kazasında yaşamını yitirdi.

☛ Frankenthaler, Gabo, Heron, De Kooning, Nicholson

Peter Lanyon. d St Ives, 1918. **ö** Taunton, 1964.
Uçup Git. 1961. Tuval üzerine yağlıboya. **e**183 x **y**122 cm. Gimpel Fils, Londra

La Tour Georges de

Karo Ası ile Hile

İskambil oynayanların hilekâr bakışları hiçbirinin dürust olmadığını düşündürüyor. Oysa yalnızca biri hile yapmış olup, arkasında iki kartı gizlemektedir. Parlak ışık derin gölgeler yaratırken giysilerdeki sıcak renkleri vurguluyor. Tamamen karanlık olan arka plan, ışıklı bölgeleri daha da ortaya çıkararak zıtlık yaratıyor. Bu bir Barok resim olmasına karşın, figürlerde Erken Rönesans döneminin Piero della Francesca gibi sanatçılarını çağrıştan geometrik bir yalınlık görülüyor. Örneğin oturan kadının oval yüzü gibi. Bu dönemde sanatçılar genellikle çok gezerlerdi, ama La Tour tüm yaşamını Fransa'nın Lorraine Bölgesi'nde geçirmiştir. Sıcak pırıltılı kırmızılar ve kahverengilerle ürkütücü etkiler yarattığı mumla aydınlatılmış sahnelerde ustalaştı. Bunların ışık niteliği Caravaggio'nun çalışmalarını anımsatır. La Tour'un resimlerinden biri Fransa kralına hediye edilmiş, kral resmi o kadar beğenmiş ki dairesindeki öteki resimlerin hepsini kaldırtmıştır.

☛ Caravaggio, Honthorst, Lucas, Piero della Francesca

Georges de La Tour. d Vic-sur-Seille, 1593. **ö** Lunéville, 1652.

Karo Ası ile Hile. yak1647. Tuval üzerine yağlıboya. e146 x y106 cm. Musée du Louvre, Paris

Laurencin Marie

Dansçılar

Bu büyüleyici sahnede şeffaf kostümleri içinde beş güzel dansçı prova yapıyorlar. Onların perileri andıran güzelliklerini ortaya çıkaran gözalıcı pastel tonlar Laurencin'in yapıtlarının tipik özelliğidir. Resimleri, tümüyle güzel kızlardan oluşan ilginç bir dünyayı anlatır; 1920'lerin sanatsal atmosferini neşeli ve süslemeci bir üslupla yansıtır. Laurencin, döneminin sanat akımlarının baskısına karşı durmuş, buradaki dansçıların doğrudan tasvirinde olduğu gibi ek bir "mesaj" vermeyen kişisel üslubunu korumuştur. Suluboya kitap resimleri de yapan sanatçı, Pablo Picasso, Georges Braque, Henri Matisse, Juan Gris ve Robert Delaunay gibi sanatçıların bulunduğu bir sosyal çevrede yaşamış; Paris'teki apartman katında pek çok sanat tartışması yapılmıştır.

☛ Degas, Dufy, Foujita, Toulouse-Lautrec, Utrillo

Marie Laurencin. d Paris, 1883. ö Paris, 1956.

Dansçılar. 1937. Tuval üzerine yağlıboya. e64.1 x y53.3 cm. Özel koleksiyon

Lawrence Thomas

Wellington Dükü

Üzerindeki yazı dükün Waterloo Savaşı'nda böyle göründüğünü belirtse de Wellington'ın, çevresindeki vahşi savaş sürerken böylesi bir pozu koruması pek olanaklı değildir. Lawrence'ın yaklaşımı, Antoine-Jean Gros'un politik karşıtı Napoleon'u rüzgâra karşı gösteren resmindeki yaklaşımdan daha heyecansız ve daha az gerçekçi; ama Gros gibi Lawrence da büyük bir liderin (dahası muzaffer bir liderin) romantik betimini yaratmaya çalışmış. Bir bar sahibinin oğlu olan ressam 10 yaşında yaptığı portrelerle adını duyurdu. 20 yaşındayken Kraliçe Charlotte'un resmini yaptı; saray ressamı Joshua Reynolds ölünce de onun yerine atandı. IV. George, ünü Avrupa'ya yayılan sanatçıya Napoleon'a karşı savaşan bütün önemli kişilerin resmini sipariş verdi. İyi yapıtları son derece etkileyicidir, en kötülerini ise herhalde borçlarını ödemek için aceleyle yapmıştı. Lawrence, yüksek gelirine karşın sürekli maddi sıkıntı çekmiştir.

☛ Clouet, Van Dyck, Gericault, Gros, Marini

Thomas Lawrence. d Bristol, 1769. ö Londra, 1830.

Wellington Dükü. 1818. Tuval üzerine yağlıboya. **e**243.8 x **y**396.2 cm. Bathurst Koleksiyonu, Sapperton

Léger Fernand

İnşaat İşçileri

İmge üstten ve alttan kesilmiş; böylece yapı her iki yönde de sonsuza dek uzuyormuş gibi görünüyor ve büyüklüğü zekice vurgulanıyor. Güçlü yatay ve dikey çizgiler, yoğun asal renklerden oluşan arka plan üzerinde yapının hatlarını açığa çıkarıyor. Kirişler üstünde dolanan, robot benzeri işçiler ve gelip geçen bulutlar ile demir iskelet biçim ve renk açılarından dramatik bir karşıtlık yaratıyor. Bir mimarlık bürosunda eğitim gören Léger endüstri teknolojisine hayrandı, makinelerin dinamik biçimlerine ve yapı işlerine büyük ilgi duyuyordu. Buradaki resmin sert, köşeli çizgileri ve makinelerde odaklanışı Kübist akımın ipuçlarını verir. Pek çok alanda çalışmış olan Léger seramik, vitray, İsveç Balesi için sahne tasarımları, hatta film yapmış; nesneleri "aktör" olarak kullanarak ilk "soyut" filmi gerçekleştirmiştir. En son yapıtları arasında New York'taki Birleşmiş Milletler Binası'nın büyük duvar resimleri vardır.

☛ Boccioni, Braque, Brown, Delaunay, Gris, Picasso

Fernand Leger. d Argentan, 1881. ö Gif-sur-Yvette, 1955.
İnşaat İşçileri. 1950. Tuval üzerine yağlıboya. e200 x y299.8 cm. Musée National Fernand Léger, Biot

Leighton Frederic, Psykhe'nin Banyosu

Porselen tenli, çekici tanrıça banyo yapmak için hazırlanırken kendi yansımasını izliyor. Yumuşak sarılar, beyazlar ve ten rengi tonları bir sükunet duygusu yaratırken tanrıçanın uzun bedeni arkadaki İon sütunu ve tuvalin ince, uzun biçimiyle vurgulanmış. Gözle görülmeyen fırça vuruşları suyun yüzeyi kadar düzgün ve parlak. Avrupa'da sanat eğitimi gören Lord Leighton Britanya'da Klasikçilik'in öncüsüydü. Üslubu ve konu seçiminde Antik Çağ'ın heykellerinden ve mitolojisinden büyük ölçüde etkilenmiştir. Bu yaklaşım Ön-Raffaellocular'ın ortaçağa özgü sanat anlayışının tam karşıtıydı. İlk resmi Kraliçe Victoria tarafından alınır alınmaz ünlü olan sanatçının yapıtları, reprodüksiyonları sayesinde çok yaygınlaştı. Leighton aynı zamanda yetkin bir heykeltıraştı ve Londra Kraliyet Akademisi başkanlığına seçilmişti.

☛ Alma-Tadema, Burne-Jones, Cranach, Ingres, Rossetti

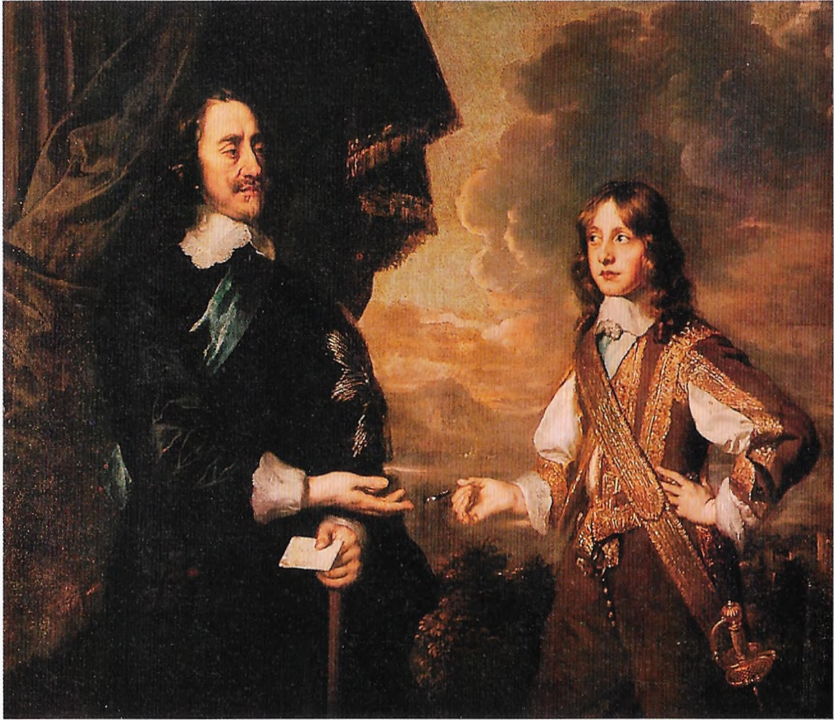
Frederic, Leighton. d Scarborough, 1830. ö Londra, 1896.
Psykhe'nin Banyosu. 1890. Tuval üzerine yağlıboya. e62.2 x y189.2 cm. Tate Gallery, Londra

Lely Peter

I.Charles York Dükü James ile

Babasının yüzüne tedirginlikle bakan oğul ona bir mektup açacağı uzatıyor. Aralarında yakınlık olmayışı baba ile oğulun gerçek yaşamdaki ilişkisini yansıtıyor olmalı, çünkü bu portre yapıldığında I.Charles Hampton Court'ta hapisti. James, kardeşleriyle birlikte Northumberland dükünün himayesinde Syon Malikânesi'nde kalıyordu. Kralı ancak birkaç kez ziyaret etmesine izin verilmişti. Bu resim söz konusu ziyaretlerden birini göstermektedir. Usta işi tonlamalar ve güçlü figür anlayışı Lely'nin üslubunun önemli özellikleridir. Sanatçıya bu resmin sipariş edilmesi Anthony van Dyck'ten sonra saray ressamı olarak seçilmesiyle ulaştığı statüyü gösterir. Lely, Haarlem Guild'in başressamı olduktan 10 yıl sonra Londra'ya gitti. Kralın ve çocuklarının portrelerini yaptı. Bunları, onu 17. yüzyılın en etkili portre ressamlarından biri yapan bir dizi portre izledi.

☛ Dobson, Van Dyck, Holbein, Kneller, Reynolds

Peter Lely. d Soest, Westphalen, 1618. **ö** Londra, 1680.

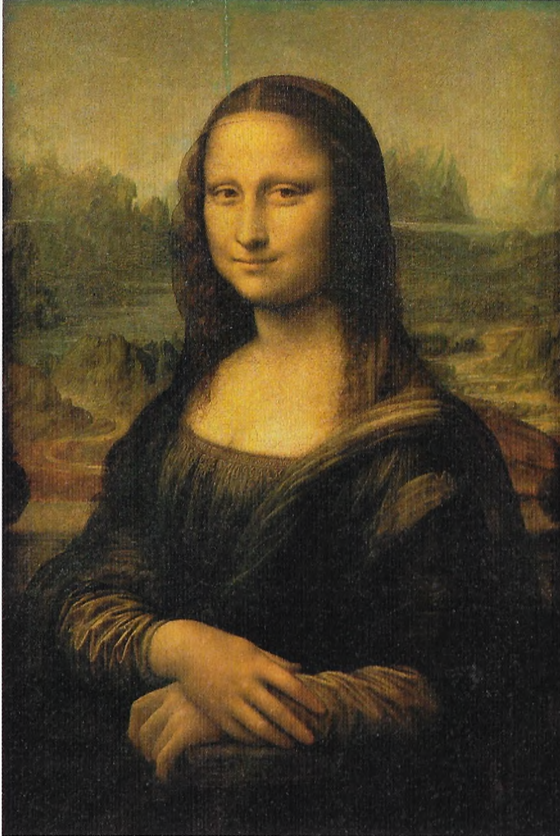
I. Charles York Dükü James ile. 1647. Tuval üzerine yağlıboya. **e**146.7 x **y**126.4 cm. Syon House, Isleworth

Leonardo da Vinci

Mona Lisa

Mona Lisa tüm dünyada, gizemli gülümseyişi ve Rönesans ustalarının en saygını olan Leonardo da Vinci'nin az sayıdaki resminden biri olmasıyla tanınır. Modelin kim olduğu bilinmemektedir; figürün kadın olup olmadığı bile hâlâ tartışma konusudur. Ama resim, akıldan çıkmayan manzarası, yapım tekniğinin nitelikleriyle bu tartışmaların üstüne çıkar. Geleneksel bir Rönesans portresi düzenlenişindeki tablonun güzelliği Leonardo'nun geliştirdiği yağlıboya tekniğinde (sfumato) yatar. Bu teknik sayesinde sanatçı, çağdaşı olan öteki ressamların kullandığı yumurta bazlı tempera boyayla gerçekleştirilmesi mümkün olmayan ince, atmosferik gölgelendirmeyi elde edebilmiştir. Anatomi, mühendislik, bilim ve havacılık uğraşlarında da aynı ölçüde usta olan sanatçı yaşamı boyunca az sayıda resim yapmıştır. Neyse ki, bu dahinin çok çeşitli yeteneklerini yansıtacak sayısız çizim ve eskiz kitabı günümüze ulaşmıştır.

☛ Dürer, Ghirlandaio, Massys, Ramsay, Sittow

Leonardo da Vinci. d Vinci, 1452. **ö** Amboise, 1519.

Mona Lisa. 1503/6. Pano üzerine yağlıboya. **e**53 x **y**77 cm. Musée du Louvre, Paris

Lewis Wyndham

Bombalanmış Batarya

Bu kendine özgü manzara sert ve köşeli çizgilerle betimlenmiş. Bombardımana uğramış bataryadan yükselen duman, parçalanmış kuleler biçiminde gösterilmiş. Bombaların açtığı çukurlar katı dalgalar gibi, arka plandaki figürler ise mekanik robotlar olarak resmedilmiş. Batı Cephesi'nde savaşmış olan Lewis önce topçu, daha sonra savaş ressamı olarak görev almıştır. Buradaki tablosu söz konusu döneminin başyapıtıdır ve savaşı belgelemek için soyut üslubunu yumuşatmıştır. Ancak resmin şiddeti sanatçının savaşı ne kadar saçma bulduğunu gösterir. Lewis romancı, sanat eleştirmeni ve yetkin bir portre ressamıydı; ayrıca, döneminde İngiliz sanatının en etkili deneysel sanatçısıydı. Kübizm'in bir türü olan ve yalnızca İngiltere'de gelişen Vortisizm akımını başlattı. Bu akım bir nesnenin çeşitli açılardan görüntüsünü üst üste uygulayarak üçboyutluluk yaratma ilkesine dayanır. Lewis yaşamının son altı yılını görme duyusunu yitirmiş olarak geçirdi.

☛ Bomberg, Braque, Friedrich, Nash, Picasso

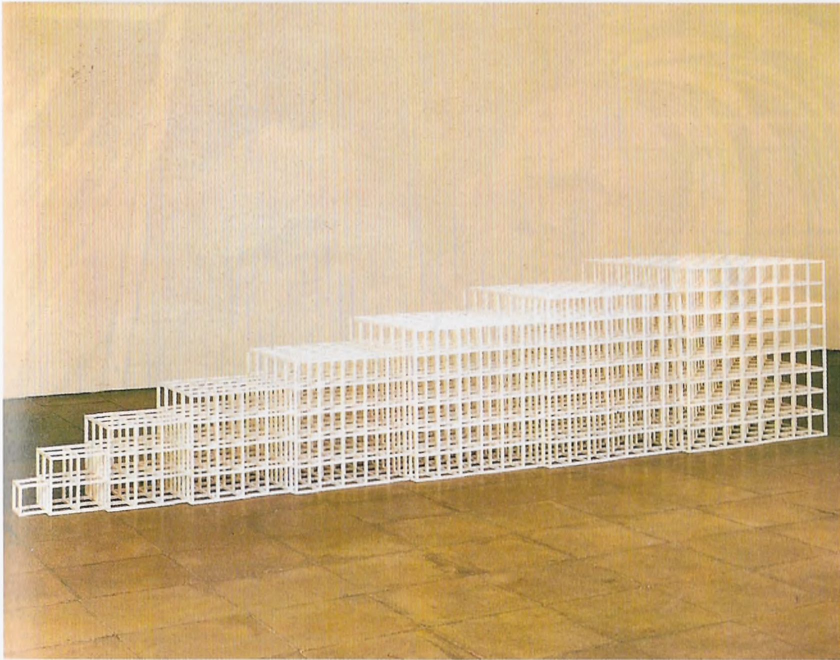
Wyndham Lewis. d Denizde (Nova Scotia açıkları), 1882. ö Londra, 1957.
Bombalanmış Batarya. 1919. Tuval üzerine yağlıboya. e317.5 x y152.5 cm. Imperial War Museum, Londra

LeWitt Sol

Açık Geometrik Strüktür IV

Açık küplerden oluşturulmuş bu beyaz strüktür matematik kurallarına göre yapılmış. LeWitt, yalnızca kenarları ile tanımlanan küpler sergileyerek, var olduğu bilinen nesnelerle gerçekte görünenler arasındaki çelişkiyi işlemiş. Yapıt, bu niteliğiyle Kavramsal Sanat'la bağlantılıdır. Minimalist akımın görüşleri yapıtın geometrik ve matematik hesaplara katı bağlılığı ve sabit bir ilgi merkezinden yoksun, kişisellikten uzak doğasında görülür. LeWitt ressam olmadan önce bir mimarın yanında çalışmış; "strüktürler" adını verdiği Minimalist heykeller yapmıştır. Bir yapıtın ardındaki düşüncenin yapıtın kendisinden, planlamanın da yapmaktan daha önemli olduğuna inanıyordu. Çizgi dizilerinden oluşan duvar resimleri, içlerini doldurma "lisans"ı verilen taslaklar olarak satılır. Sanatçı özgün duvar çizimlerini ise sergiledikten sonra genellikle yok etmektedir.

☛ Andre, Buren, Flavin, Judd, Vasarely

Sol LeWitt. d Hartford, CT, 1928.

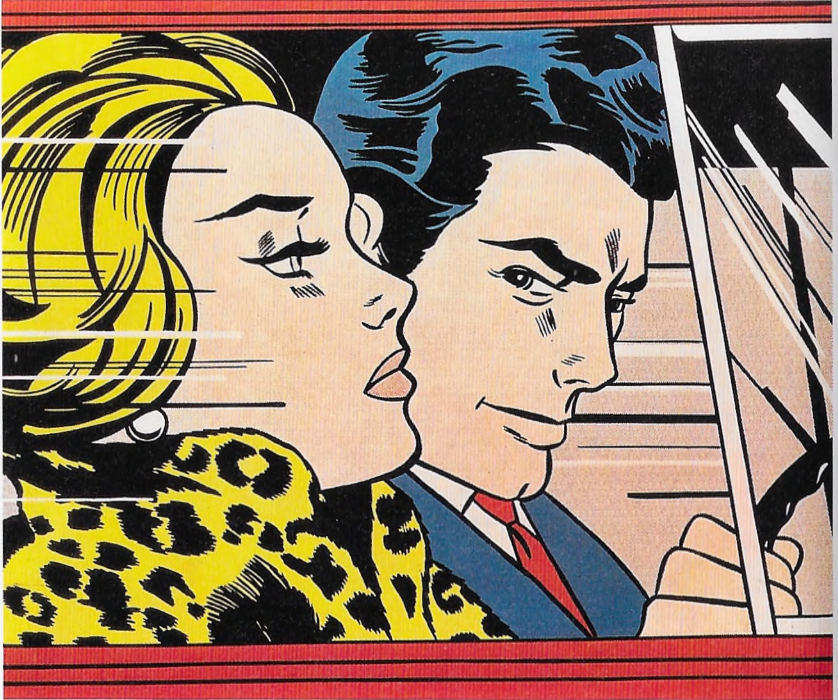
Açık Geometrik Strüktür IV. 1990. Boyanmış tahta. e438 x y98 cm. Lisson Gallery, Londra

Lichtenstein Roy

Arabada

Lichtenstein'ın büyütülmüş çizgi roman resimleri asal renkleri ve süslemesiz üslubuyla güçlü bir etki yaratır. Özgün çizgi romana sadık kalınarak çok büyük boyutlarda yeniden üretilmişlerdir. Ucuz çizgi romanlarda ve gazetelerde kullanılan tram noktalarını uygulayan Lichtenstein, kitle iletişim araçlarının yarattığı imgeleri, endüstriyel malzeme ve ürünleri kullanmıştır. İmgeleri çoğu kez kendi bağlamlarından çıkarıp gülünç hale getirmiş; büyütüp fazlasıyla basitleştirirken toplumsal bir mesaj vermek yerine 1960'lar ABD'sinin estetik değerlerini yansıtmıştır. Üretilmiş nesne, kitle iletişim aracı ve modern yaşam ürünlerini kendi başlarına birer sanatsal biçim olarak kullanan Amerikan Pop Sanat'ının en önemli isimlerinden biridir. Yapıtlarında popüler imgeleri kullanmayı sürdüren sanatçı için 1993'te New York'taki Modern Sanat Müzesi'nde büyük bir retrospektif sergi açılmıştır.

☛ Dine, Hamilton, Oldenburg, Rosenquist, Warhol

Roy Lichtenstein. d New York, NY, 1923.

Arabada. 1963. Tuval üzerine magna. **e**203.5 x **y**172 cm. Scottish National Gallery of Modern Art, Edinburgh

Limbourg Pol ve Jehanequin Ocak Ayı

Kitap bezeme sanatının güzel bir örneği olan bu sayfa Kuzey Avrupa sanatının en önemli elyazmalarından birinde yer alıyor. Yıldızlar tablosunda Oğlak ve Kova takımyıldızları ile simgelenen Ocak ayı çizilmiş. Şölen sahnesinde, elyazmasını ısmarlayan Berry dükü de betimlenmiş. Geniş, kürk bir şapka takmış, özenle işlenmiş mavi ve altın yaldızlı bir cübbe giymiş. Bu sayfanın yer aldığı dua saatleri kitabı *Tres riches heures du duc de Berry*'deki resimlerden pek çoğu 1410 yılı dolayında dükün sarayına giren, patronlarıyla aynı yılda, elyazması tamamlanmadan ölen üç erkek kardeş tarafından yapılmıştır. Yapıt, günlük yaşama ilişkin ayrıntılarda o güne değin rastlanmayan özeni ve olağanüstü öykücülük anlayışıyla önemlidir. Bu dua saatleri kitabı ortaçağda bireysel ibadet sırasında dua kitabı olarak kullanılıyordu. Bir yıl boyunca manastırda yapılacak günlük hizmetlerin anlatıldığı kitapta her ay için bir sayfa ayrılmıştır.

☛ Beauneveu, Del Cossa, Van Eyck, Fouquet

Pol ve Jehanequin Limbourg. Yak1400'de etkin. ö yeri bilinmiyor, yak1416.

Ocak Ayı (*Tres Riches Heures*'den). yak1413. Parşömen üzerine tezhip. e15.2 x y24 cm. Musée Condé, Chantilly

Liotard Jean-Etienne

Çikolata Fincanı

Tepsiyle bir fincan sıcak çikolata taşıyan hizmetçi kızın bu sevimli portresi gündelik bir konuya doğrudan ve basit yaklaşımı nedeniyle çarpıcı. Renk tonlarının dinginlik uyandıran berraklığı ve figürün kesintisiz çizgileri, hizmetçinin renkli giysilerinin düz arka plana karşıtlığıyla ortaya çıkan düzeni güçlendiriyor. Bu resim Liotard'ın çağdaşı olan Fransız Rokoko sanatçılarının tüm neşesini ve hafifliğini, onların yapaylığına düşmeden yansıtmakta ve Jean-Auguste-Dominique Ingres ile Edouard Manet'nin figürlerine öncülük etmektedir. Birkaç yıl İstanbul'da yaşamış olan Liotard büyük olasılıkla Osmanlı minyatür sanatından etkilenmiştir. Minyatür geleneğinin izleri buradaki ışıkta, berrak tonlarda ve hatta az da olsa hizmetçinin ifadesinde görülebilmektedir. Avrupa'ya dönüşünde Osmanlı giysileri giymeye ve sakal uzatmaya devam eden sanatçı, bu görünümünün sağladığı olumsuz ünden hoşnuttu. Walpole'un "müşterisini memnun etmek için fazlasıyla benzetir" demesine karşın portreleri İngiltere'de çok beğeniliyordu.

☛ Chardin, Fragonard, Greuze, Ingres, Manet, Watteau

Jean-Etienne Liotard. d Cenevre, 1702. **ö** Cenevre, 1789.
Çikolata Fincanı. yak1745. Parşömen üzerine pastel. **e**52 x **y**82 cm. Staatliche Kunstsammlungen, Dresden

Lipchitz Jacques

Yarı Ayakta Figür

Masif taş levhalar ve aradaki boşluklardan oluşan bu yapıtın katı, matematiksel kompozisyonu, heykeltıraşın lirik, uyumlu bir bütün yaratmaya çalışırken mimari ve geometrik biçimleri ortaya koyma isteğini yansıtıyor. Lipchitz, Kübizm'in ilkelerini kavrayıp, bu ilkeleri kompozisyonun biçimsel nitelikleri ve boşluk bağlamında yeniden kurmak için biçimleri parçalayan ilk heykelcilerdendir. Litvanya'da doğan ve önce mühendislik öğrenimi gören sanatçı kendi deyimiyle "şeffaf heykeller" yaparak bireysel bir soyut üslup geliştirdi. Daha sonraki tunç hayvan ve figür çalışmaları daha dinamiktir, soyut değildir. Lipchitz 1941'den sonra ABD'de yaşamış; önemli işler almıştır. 1946'da Fransa'daki modern bir kilise için Meryem Ana heykeli yapmıştır.

☛ Archipenko, Brancusi, Braque, Gaudier-Brzeska, Gris, Smith

Jacques Lipchitz. d Druskieniki, 1891. ö Capri, 1973.
Yarı Ayakta Figür. 1915. Taş. y98 cm. Tate Gallery, Londra

Lippi Filippino

Yaşlı Adam Portresi

Yaşlı adamın kırışık yüzünü ve yumuşak bakışlı gözlerini düz mavi arka plan ve süsten yoksun solgun renkli bir tünikle şapka vurguluyor. Portre çok çarpıcı, çünkü çok gerçek ve samimi. Yaşlı adam yana dönmüş oturuyor. İzleyiciye bakmıyorsa da yüzünün büyük bir bölümü kolayca görülebiliyor. Modelin kimliği bilinmiyor, ama Filippino'ya özgü o zarif ve yalın üslupla kişiliği yansıtılmış. Filippino 12 yaşındayken babası Fra Filippo Lippi ölünce tek başına Floransa'ya gitmiş ve babasının eski öğrencilerinden biri olan Sandro Botticelli'nin yanında çalışmaya başlamıştır. İlk önemli işi Masaccio tarafından yarım bırakılan bir freskin tamamlanmasıydı. Freskleriyle ün kazandı. Roma'da geçirdiği uzun yıllarda Antik Roma kalıntılarını inceledi ve her resminde konuya uysun uymasın, çok önem verdiği bu kalıntıları da betimledi.

☛ Botticelli, Ghirlandaio, Filippo Lippi, Masaccio

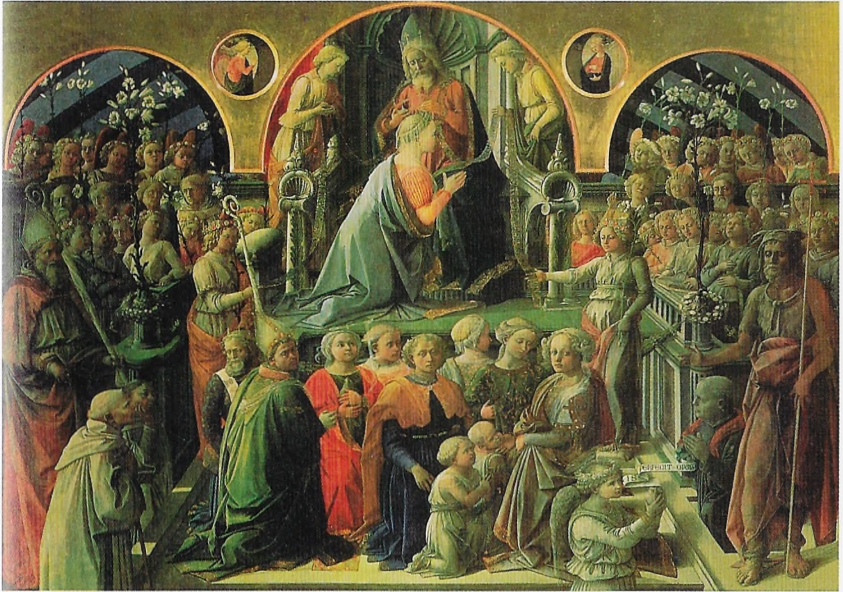
Filippino Lippi. d Floransa, 1457. ö Floransa, 1504.
Yaşlı Adam Portresi. yak1485. Fresk. e38 x y47 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Lippi Fra Filippo

Meryem'in Taç Giymesi

Meleklerin, azizlerin, rahiplerin ve töreni izlemekte olan bağışçıların konumları çok incelikle tanımlanmış. Lippi'nin yuvarlak figürleri ve mekân anlayışı figürlerin üst üste gelmesini önlemiştir. Sanatçı, perspektif kurallarını ve ince ışıklandırma tekniklerini kullanarak kalabalığı mantıklı bir biçimde düzenlemiştir. İzleyici, ön plandaki melek ve resmin dışına bakan soldaki yeşil cübbeli kardinal aracılığıyla kompozisyonun içine çekilir. En solda dışarı bakan rahip ise Lippi'nin kendisidir. Lippi, sekiz yaşında öksüz kalmış ve keşiş olması için bir manastıra gönderilmişti. Ama bu yaşamı kendine uygun bulmayıp, bir rahibe ile kaçmıştır. Bu rahibe daha sonra onun Madonna'larının modelliğini yapacaktır. Evlenebilmek için manastırdan izin aldıysa da bu evlilik hiçbir zaman gerçekleşmedi. Oğlu Filippino da önemli bir Rönesans sanatçısı olmuştur.

☛ Fra Angelico, Filippino Lippi, Martini, Lorenzo Monaco

Fra Filippo Lippi. d Floransa, yak1406. ö Spoleto, 1469.

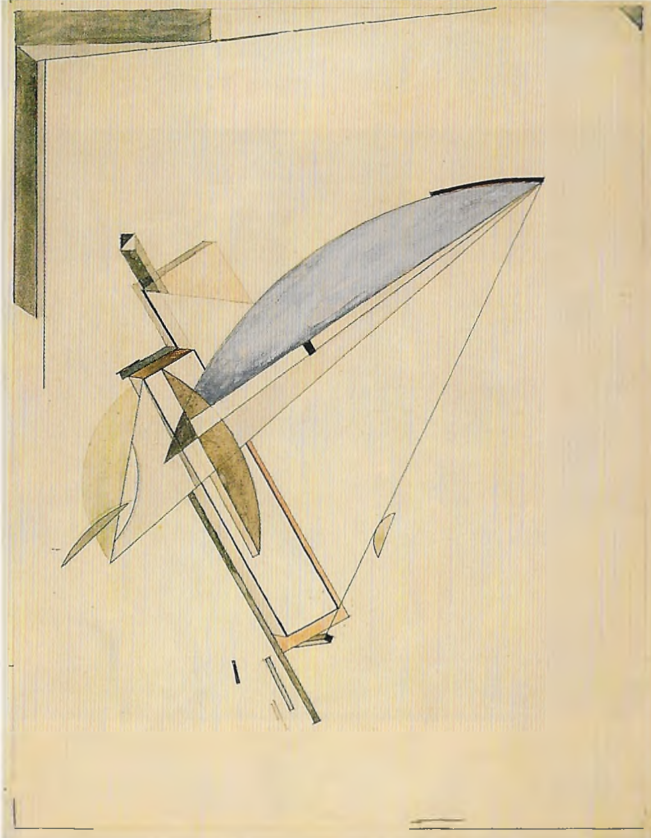
Meryem'in Taç Giymesi. 1441/7. Pano üzerine tempera. **e**287 x **y**200 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Lissitski El

Kompozisyon

Açık renklerle boyanmış, ekseni çevresinde dönen geometrik figürler havada uçuyor gibi görünerek bir derinlik duygusu ve boşluk yanılsaması yaratıyor. Şekillerin bir kısmı üç boyutlu verilmiş. Lissitski mimari biçimlere yaptığı bu tür göndermeleri sonraki yapıtlarında daha geliştirmiştir. Bu yapıt saf biçim ve renklere gösterdiği özenle Süprematizm akımının izlerini taşır. Tümüyle geometrik figürler üzerine kurulu bu soyut sanat akımı, Kasimir Maleviç tarafından ortaya konmuştur. Önce mühendislik, sonra mimarlık öğrenimi gören Lissitski, Marc Chagall tarafından mimari ve grafik sanat profesörü olarak atandığı Vitebsk'teki sanat okulunda Maleviç'ten etkilenmiştir. Hiçbir derinlik etkisi taşımayan, düz çizgiler, dramatik mimari niteliklerle oluşturduğu soyut "Proun" dizisi çok ünlüdür. Lissitski'nin yaratıcı yeteneği giysi, sergi, afiş ve kitap tasarımlarında da yansır.

☛ Chagall, Van Doesburg, Gabo, Maleviç, Moholy-Nagy

El Lissitski (Eliezer Lissitzky). d Smolensk, 1890. ö Moskova, 1941.
Kompozisyon. yak1920. Kâğıt üzerine guvaş, mürekkep ve kurşunkalem. e33 x y41 cm. Özel koleksiyon

Lochner Stefan

Gül Kameriyesinde Meryem Ana ve Çocuk İsa

Oyuncak bebeğe benzeyen melekler Meryem Ana'ya serenat yaparken Çocuk İsa'ya meyve sunuyorlar. Tanrı da yukarıdan onları izliyor. İçinde oturduğu gül kameriyesi Meryem'in saflığının geleneksel simgesidir. Zerafeti ve mistisizmi, ince tekniği, Meryem'in tatlı ifadesi, giysilerin saltı renkleri ile bu yapıt lirik ressam Lochner'in tipik özelliklerini taşır ve bilinen en erken tarihli yapıtıdır. Köln Okulu'nun başressamı olan Lochner Gotik sanatçıların sonuncusu olarak tanınır.

Figürlerindeki soylu ve ince biçimleniş "yumuşak üslup" olarak tanımlanır. 15. yüzyılda Alman sanatçıların yaptığı Meryem ve Çocuk İsa resimlerinin çoğu, buradaki hoş, şiirsel tabloyla benzerlikler taşır. Aynı döneme ait elyazmalarına da benzer Meryem imgeleri yansımıştır.

☛ Botero, Campin, Van Eyck, Limbourg, Schongauer

Stefan Lochner. 1442'de Köln'de etkin. ö Köln, 1451.

Gül Kameriyesinde Meryem Ana ve Çocuk İsa. yak1440. Pano üzerine yağlıboya. e40 x y50.5 cm. Wallraf-Richartz Museum, Köln

Long Richard

Cornwall'da Arduvaz Yol

Bu çizgisel heykel Kelt kırlarında bir yürüyüş sırasında toplanan arduvaz taşlarından yaratılmış. Herbiri gelişigüzel seçilmiş ama düz bir çizgi halinde yerleştirilmiş. Bu büyük heykeli alabilecek boyuttaki her yerde sergilenebilir. Düzenleniş biçimi yürüyüş "düşünce"sini yansıttığı için bu çalışma Kavramsal bir yapıt sayılabilir. Long, heykel tanımını, zaman boyutunu katarak genişletmiştir. Nitekim, heykelleri sanatçının doğada yaptığı gezintilerin belgeleridir. Dünyanın dört bir yanını dolaşmış ve bu yolculuklarını farklı yöntemlerle belgelemiştir. Taşlardan, otlardan ya da yosunlardan oluşturduğu yalın heykellerinde insanın milyonlarca yıldır bildiği şekilleri kullanmıştır. Himalayalar'ın vahşi doğasına yerleştirdiği bir kaya dizisi gibi, bazı heykelleri kalıcıdır. Kalıcı olmayan yapıtlarını ise fotoğraf ve haritalar aracılığıyla sergilemektedir.

☛ Andre, Buren, Christo, Judd

Richard Long. d Bristol, 1945.

Cornwall'da Arduvaz Yol. 1990.Delabole arduvazı. e230 x y2540 cm. İlk kez Londra, Tate Gallery'de sergilendi. Bugün Londra, Anthony d'Offay Gallery'de.

Longhi Pietro

Venedik'te Bir Gergedanın Sergilenişi

Neredeyse bilimsel bir merakla ince ayrıntılarına dek betimlenmiş gergedan kapalı bir mekânda saman yerken görülüyor. Venedik karnavalına uygun giyinmiş seyirciler eğlenerek onu izliyorlar. Bu garip tablo, onu yakalayan sahibi tarafından Avrupa'nın önemli şehirlerinde gezdirilen ve 1751'de Venedik'e getirilen gergedanın anısına yapılmıştır. Longhi'nin orta sınıf Venedikliler'in yaşamlarını gösteren küçük boyutlu resimleri teatral ve espriliydi, ancak hiçbir zaman, örneğin İngiliz William Hogarth'ın resimlerindeki gibi bir yergi taşımıyordu. 18. yüzyıl Venedikli sanatçılarının en renklilerinden biri olan Longhi günlük yaşamı büyük bir tarafsızlıkla betimledi. Birçok resmi başkaları tarafından taklit edildi ve öğrencileri tarafından kopyalandı. Yapıtları, sanatsal ustalık yansıtmamakla birlikte, parlak dönemini çoktan geride bırakmış 18. yüzyıl Venedik toplumuyla ilgili değerli birer belgedirler.

☛ Agasse, Hicks, Hogarth, Teniers

Pietro Longhi. d Venedik, 1702. ö Venedik, 1785.

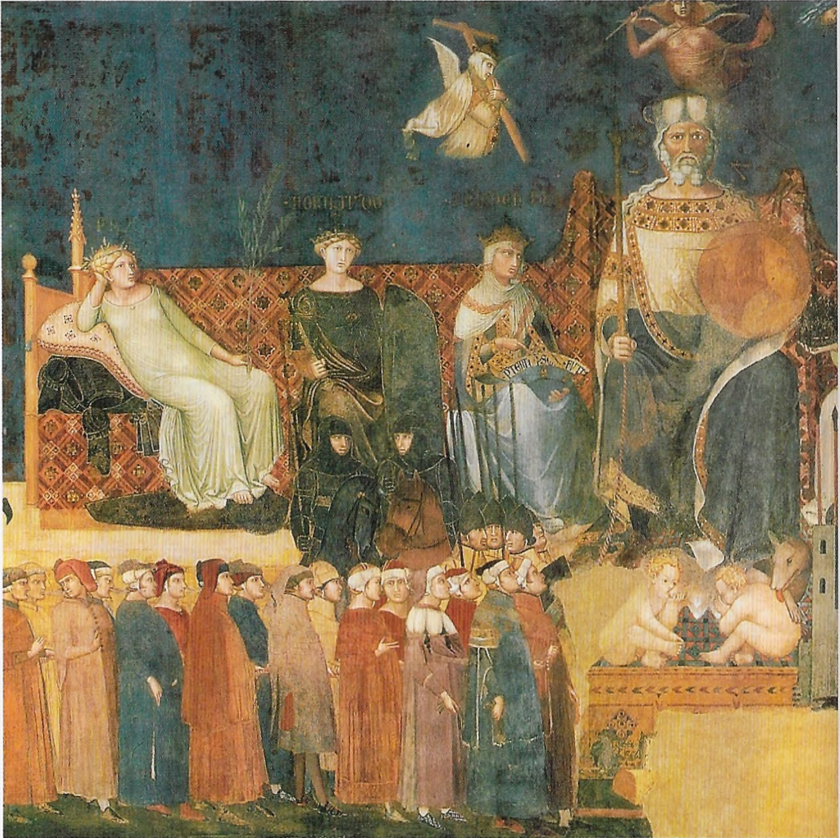
Venedik'te Bir Gergedanın Sergilenişi. yak1751. Tuval üzerine yağlıboya. e47 x y60 cm. National Gallery, Londra

Lorenzetti Ambrogio

İyi Yönetim Alegorisi

Muhteşem tahtında oturan ve kompozisyona egemen olan figür İyi Yönetim'in simgesidir. Siena'nın renkleri olan siyah ve beyaz giysili bir yargıç olarak betimlenmiştir. Ayaklarının altında Roma mitolojisine göre şehrin kurucularını simgeleyen ikizler, Senius ve Ascanius oturmuş, dişi kurtun sütünü emmektedirler. Solda beyaz giysisiyle Klasik esinli betimlenmiş Barış bir zırha yaslanarak oturmuş. Platformu bir grup Sienalı çevreliyor. Bu fresk yönetim sorumlularına esin kaynağı olmak üzere Siena Halk Sarayı'nın meclis salonuna yapılan bir duvar resmi dizisinin bir bölümüdür. İmgeler oldukça karmaşıktır; ama Ambrogio bu zorlu işin altından kalkarak 14. yüzyılın en parlak ve özgün sanatçılarından biri olduğunu kanıtlamıştır. Kardeşi Pietro ile birlikte, doğduğu şehir Siena'daki birçok sivil ve dini yapıta imzasını atmıştır.

☛ Duccio, Martini, Della Quercia, Raffaello

Ambrogio Lorenzetti. 1319'da Siena'da etkin. ö Siena, yak1348.
İyi Yönetim Alegorisi (ayrıntı). yak1338/40. Fresk. Palazza Pubblico, Siena

Lorenzo Monaco

Meryem Ana'nın Taç Giymesi

Bu resmin konstrüksiyonu Erken Rönesans döneminin tipik bir altar panosudur. Ana sahne çerçevenin içine yerleştirilen daha küçük resimlerle çevrelenmiş. Alt kenarda sıralanan küçük panolar İsa'nın Doğumu'nu anlatan bir *"predella"* oluşturuyor. Üstte bir azizin yaşamından sahneler yer alıyor; altarın tepeliklerinde Meryem'e Müjde ve İsa'nın Nura Bürünmesi yer alırken her iki yanda azizler çerçevelenmiş. Lorenzo'nun Meryem Ana ve Çocuk İsa'nın çevresine azizleri yerleştirmesi ve parlak renkler kullanması onu Geç Gotik ve Erken Rönesans arasındaki geçiş dönemine yerleştirir. Lorenzo bir keşişti ve elyazmalarıyla ünlü bir manastırda yaşamıştı. Başlangıçta kitap bezeme ustası olarak çalışmış, daha sonra altar panoları yapmaya başlamıştır. Buradaki yapıtı Floransa'daki Santa Maria degli Angeli Kilisesi'nin yüksek altarına aittir.

☛ Duccio, Gaddi, Giotto, Filippo Lippi, Lorenzetti, Martini

Lorenzo Monaco. d Siena, yak1370. ö Floransa, yak1424.

Meryem Ana'nın Taç Giymesi. 1414. Pano üzerine tempera. e350 x y450 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Lotto Lorenzo

Lucretia Olarak Bir Hanımefendi

Lucretia'nın örnek yaşamını öven Latince bir yazı buradaki hanımefendiyle Romalı Lucretia arasında bir ilişki kurulduğunu açıklıyor. Lucretia, Tarquin'in oğlu tarafından ırzına geçilince kirlenmiş bir kadın olarak yaşamaktansa kendini bıçaklayarak intihar etmeyi yeğlemişti. Antik Çağ'ın erdemli kadınları Rönesans döneminde çok beğeniliyordu. Lotto'nun erken yapıtlarında, Giovanni Bellini gibi Venedikli sanatçıların etkileri görülür. Ancak, kolay etkilenen bir sanatçıydı. Venedikliler'in renk ve ışığa yönelimlerini yansıtan özgün üslubunu geliştirinceye kadar çağdaşı pek çok sanatçıdan etkilendi. Günümüze dek ulaşabilen (ender örneklerden) not defteri çok para sıkıntısı çekmiş zor bir kişi olduğunu gösterir. Yetenekli bir portre ressamı olan ve modellerine adeta can veren Lotto sık sık doğduğu şehir Venedik'in dışına çıkarak Kuzey İtalya'nın çeşitli yerlerinde çalışmıştır. Ölümünden kısa bir süre önce bir manastıra kapanmıştır.

☛ Giovanni Bellini, Dossi, Luini, Palma Vecchio

Lorenzo Lotto. d Venedik, yak1480. **ö** Loreto, yak1556.

Lucretia Olarak Bir Hanımefendi. yak1530. Tuval üzerine yağlıboya. **e**110.5 x **y**95.9 cm. National Gallery, Londra

Louis Morris

Alpha Phi

İnceltilmiş akrilik boya boş tuval üzerine kanat benzeri, diyagonal ve paralel çizgiler halinde dökülmüş. Parlak renk dereleri geniş yüzeyin küçük bir bölümünü kapladığı için bu gözalıcı boşluk Zen türü bir meditasyonu çağrıştırıyor. Louis, bu yapıtında biçimi ve ışığı reddedip onların yerine salt rengi koyduğu, adeta tuval kumaşının boyaya batırılıp çıkarılmış gibi göründüğü yeni bir resim yöntemi geliştirmiştir. Resim yüzeyinin düzlüğünü görünür fırça vuruşu kullanmadan renklerle doldurarak vurgulaması ressamın Ard-Ressamca Soyutlama'yla *(Post-Painterly Abstraction)* olan bağlantısını gösterir. Louis çoğu kez birkaç resim üzerinde aynı anda çalışırdı. Bunlar arasında bulunan "Perdeler" dizisinde dikey olarak yukarıdan aşağı dökülerek uygulanmış boya tuvalin büyük bölümünü kaplar. Bir başka dizi de aralarında Alpha Phi 'nin bulunduğu "Açılmışlar"dır.

☛ Frankenthaler, Hodler, Kelly, Noland, Rothko

Morris Louis. d Baltimore, MD, 1912. ö Washington DC, 1962.
Alpha Phi. 1961. Tuval üzerine akrilik. e495.1 x y259.1 cm. Tate Gallery, Londra

Lowry L S

Fabrikadan Çıkış

Salford'daki fabrikadan işçiler akın akın çıkıyorlar. Büyük bir sevgiyle gözlemlenmiş ve yumuşak tonlarla betimlenmiş bu sahne hiçbir ön eskiz yapılmaksızın doğrudan tuval üzerine çalışılmıştır. Lowry, William Blake'in "karanlık şeytansı fabrikaları"nı büyük bir sempati ve çekicilikle resimlemiştir. Çoğu kez "kibrit çöpü insanlar" olarak tanımlanan figürler, hareket halinde ve adeta canlıdırlar. Resim İngiltere'nin kuzeyindeki sanayi bölgesinin yetkin bir belgesidir.

Pamuklu bez fabrikaları ve arka arkaya dizili evler bugün yalnızca anılarda yaşıyor. Lowry'nin kendine özgü ham üslubu Fransız Ard-İzlenimcilik'inden hiç etkilenmemiştir. Yaşamı boyunca kâtiplik yapan Lowry halkın gözünden uzak yaşamış, boş zamanlarında sanat eğitimi almıştır. Ancak 1939'da 52 yaşındayken neredeyse bir kaza sonucunda keşfedilmiş ve hemen ardından sergi açmıştır.

☛ W Blake, Burra, Goncharova, H Rousseau

L S (Lawrence Stephen) Lowry. d Manchester, 1887. ö Glossop, 1973.
Fabrikadan Çıkış. 1930. Tuval üzerine yağlıboya. e52 x y42 cm. Salford Museum and Art Gallery, Salford

Lucas van Leyden

Kâğıt Oynayanlar

Renkli giysileri ve şapkalarıyla bir grup erkek ve kadın masa çevresinde oturmuş kâğıt oynuyor. Ötekilerin bir bölümü ilgisizce seyrederken bir bölümü oyuna katılıyor. Bu etkileyici tablo aydınlık ve zengin renkleri, özenli kompozisyonuyla canlı ve çekicidir. Yetkin bir çizgi ustası olan Van Leyden günlük yaşamdan alınmış eğlenceli sahneler betimlemeyi seviyordu. Dokuz yaşında cam üzerine resim yapmaya başladı; bir yıl sonra başarılı bir oymabaskı ustası olmuştu bile.

Babasının tüm işleri kayıp olmakla birlikte Van Leyden'in sanatını ondan öğrendiği söylenir. Sanatçı, Mabuse ile birlikte Flandre'a gitmiş, yerel ressamlara ziyafetler vermiştir. İtalya'da da bir süre kalmıştır. Birçok oymabaskısında Albrecht Dürer'in etkisi göze çarpar. Van Leyden'in demir yerine bakır üzerine oyma yapan ilk sanatçı olduğu kabul edilir.

☛ Dürer, Honthorst, La Tour, Mabuse, Terbrugghen

Lucas van Leyden. d Leiden, 1494. **ö** Leiden, 1533.
Kâğıt Oynayanlar. yak1520. Pano üzerine yağlıboya. **e**48 x **y**34 cm. Wilton House, Salisbury

Vaftizci Yahya'nın başı, Herodes'e götürmesi için bir tepsi içinde Salome'ye veriliyor. Luini dehşet dolu bir sahne yaratmak yerine konusunu soğukkanlı bir yaklaşımla işlemiş. Salome'nin tek hareketi gözlerini bu korkunç görüntüden kaçırmak olmuş. Böyle bir durumda beklenen şok ya da iğrenmeye ilişkin hiçbir iz görünmüyor. Luini gerçek bir olayı anlatmak yerine resimdeki öğeleri dengelemeye önem vermiştir. Gerçekte de, dramatizasyon ve gerilim onun resimsel ifadelerinin dışında kalmıştır. Yumuşak Meryem'ler ve rengârenk azizler çizmek ona daha uygundu; yeteneğini kullanarak yumuşak, dumansı dış çizgiler oluşturdu. Üslubunda tümüyle, 1483'te Milano'ya gelen Leonardo da Vinci'nin etkileri egemendir. Leonardo'nun kişilik ve duygu çözümlemesine erişememesine karşın bu büyük ustanın yapıtlarının taklitlerini yaparak Milano'da dönemin en aranılan sanatçılarından biri olmuştur.

☛ Gentileschi, Ghirlandaio, Leonardo, Lotto

Bernardino Luini. d Luini, yak1481. **ö** Milano, 1532.

Cellat Herodes'e Vaftizci Yahya'nın Başını Sunuyor. 1527-31. Pano üzerine tempera. **e**58 x **y**51 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Mabuse

Aziz Lukas Meryem Ana'nın Resmini Yapıyor

Aziz Lukas bir kilisede oturmuş Meryem ve Çocuk İsa'nın resmini yapıyor; elini bir melek yönlendiriyor. Mabuse İtalya'ya giden ilk Flaman ressamlardandır. Gezisinin etkileri bu resmin Rönesans'tan esinlenmiş mimari kuruluşunda, tek yönden (Meryem'i çevreleyen haleden) gelen ışıkta, figürlerin heykelsi, ağır biçimlerinde görülebilir. Ancak, kumaşların tamamen Flaman tarzı dramatik kıvrımlarında ve diz üstü çökmüş azizin rahatsız duruşunda ise Kuzey resim geleneği yansımaktadır. Mabuse, İtalyan Yüksek Rönesansı'nın ideallerini izlemek isteyen, ama Flaman gerçekçiliği ve zorlu tekniğiyle engellenen, "Romacılar" adlı bir grup Kuzeyli ressamdan biriydi. Duruş ve ayrıntılarda Klasik öğeleri kullanmışsa da Klasikçilik'in özünü yakalayamamıştır. Sanatçı 1527'de Lucas Van Leyden ile Flandre'ı gezmiştir.

☛ Dürer, Van Eyck, Lucas van Leyden, Massys

Mabuse (Jan Gossart). d Maubeuge, yak1478. ö Middelburg, 1532.

Aziz Lukas Meryem Ana'nın Resmini Yapıyor. yak1525. Pano üzerine yağlıboya. e81.9 x y109.2 cm. Kunsthistorisches Museum, Viyana

Magritte René

İmgelerin İhaneti

Magritte, adlandırılması gerekmeyen bir şeye, o şeyin gerçekteki varlığını yadsıyan saçma bir ad vererek gerçeklikle çatışma yaratır. Bir pipo resminin altına "Bu bir pipo değildir" yazarak nesnenin imgesinin gerçek ve dokunulabilir bir şeyle karıştırılmaması gerektiğini belirtir. Magritte'in en ünlü imgelerinden biri olan bu resim tanımlama ve simgeleme kavramlarını sorgulamaktadır. Sanatçı, "Hiçbir şey göründüğü gibi değildir" der. Dolayısıyla resim, kurallarla düzenlenmiş topluma meydan okur, yerleşik görme ve düşünme biçimlerine saldırır. Giorgio de Chirico'dan etkilenen Magritte'in Gerçeküstücü yapıtları, bir şöminenin ortasından çıkan buharlı tren ya da bulutların birer Fransız ekmeği olduğu gökyüzü resmi gibi çoğunlukla fantastik, rahatsız edici ve düşsel imgeler içerir. Belçika doğumlu Magritte'in mesleğine profesyonel ressam olarak başlaması resimlerindeki kesinliğin ve berraklığın nedeni sayılabilir.

☛ Bellmer, Brauner, De Chirico, Dalí, Delvaux, Tanguy

René Magritte. d Lessines, 1898. **ö** Brüksel, 1967.
İmgelerin İhaneti. 1928-9. Tuval üzerine yağlıboya. **e**81 x **y**60 cm. Los Angeles County Museum of Art, Los Angeles, CA

Maillol Aristide

Üç Güzeller

Önce mitolojideki Üç Güzeller'in klasik betimlenişi olarak tasarlanan bu tunç heykel grubu pürüzsüz, yuvarlak hatları ve durağanlıyla büyük bir sağlamlık ve ağırlık etkisi uyandırıyor. Maillol, alçı model üzerinde çalışırken içeriği değiştirmişse de aynı genç kızın üç ayrı görüntüsü izlenimi veren yansıtma etkisiyle yapıt Üç Güzeller'in tipik bir klasik yorumu olmuştur. Çağdaşı August Rodin'in kaba yüzeyler, akıcı biçimler ve yoğun duygu içeren yaklaşımını benimsemeyen Maillol, hareketten çok dinginliğe ilgi duymuştur. Anın değil, sonsuzluğun arayışıyla geçici ifade ve duygulardan çok, zamandan bağımsız bir sükunete yönelmiştir. Birkaç yıl duvar halıları tasarladıktan sonra, yaşamının ikinci yarısında çıplak kadın heykelleri yapmış; MÖ 5. yüzyıl Klasik Yunan sanatının durağan ve anıtsal figürlerini yeniden canlandırmıştır.

☛ Botticelli, Canova, Ingres, Powers, Rodin, Rubens

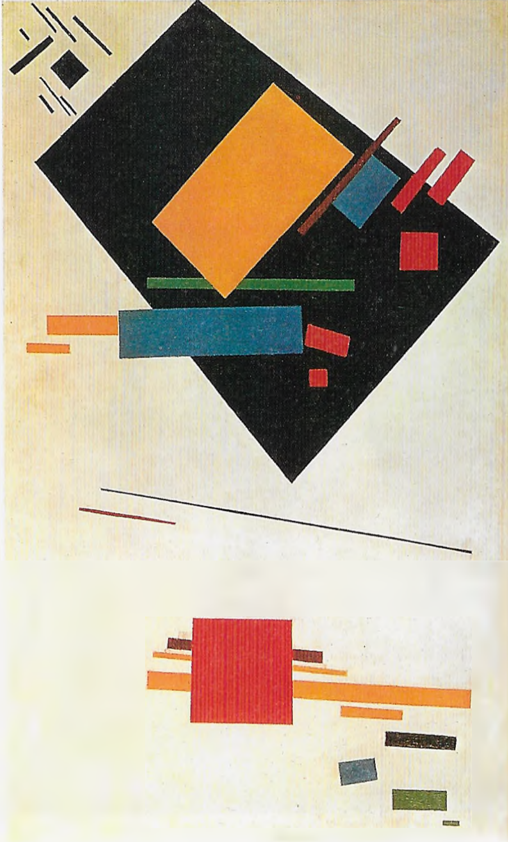

Aristide Maillol. d Banyuls-sur-Mer, 1861. ö Perpignan, 1944.
Üç Güzeller. 1930-37. Tunç. e144 x y160 cm. Özel koleksiyon

Maleviç Kazimir

Temel renklerle boyanmış geometrik öğeler tuvalin üzerinde yüzüyor gibi görünüyor. Maleviç biçimleri üst üste getirerek perspektif ve derinlik duygusu veren karmaşık bir kompozisyon yaratmış. Süprematist bir yapıt olan bu resimde konuya ilişkin izlerin yok edilip biçim ve renk etkileşimlerinin ön plana çıkarıldığı görülüyor. Maleviç, biçim ve renkte mutlak saflığa ulaşmayı amaç edinen Süprematizm'in öncüsüdür. Ona göre bu yöntem tümüyle saf bir sanat duygusunu, kendi deyimiyle "nesnel olmayan duygu"yu oluşturuyordu. 1918'de yaptığı "Beyaz Üstüne Beyaz" adlı bir dizi yapıtında soyut sanatı mantıksal sonucuna ulaştırdı. Bunlar beyaz arka plan üzerinde beyaz bir kareden oluşan, dolayısıyla soyutları aşan birer soyuttur. Maleviç soyut kavramını bu noktadan daha ileri götüremeyeceğini anlayarak figüratif resme dönmüştür.

☛ Gabo, Lissitski, Moholy-Nagy, Popova, Rodçenko

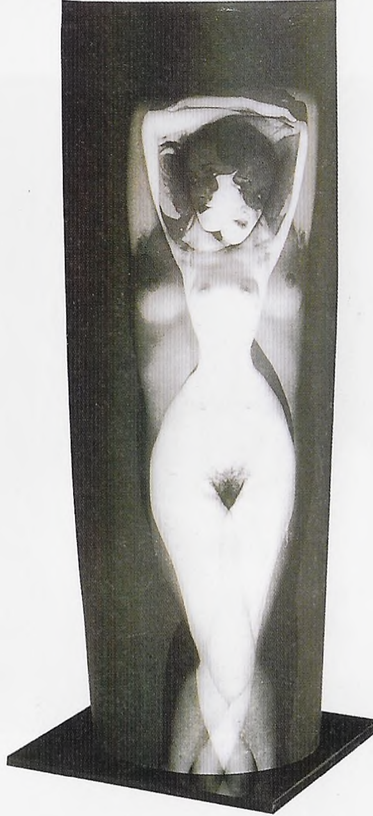
Kazimir Maleviç. d Kiev, 1878. **ö** Leningrad, 1935.
Süprematizm. 1915. Tuval üzerine yağlıboya. **e**62 x **y**101.5 cm. Stedelijk Museum, Amsterdam

Man Ray

Yarın

Üst üste üç kez pozlandırılıp, eğri bir yüzeye yerleştirilmiş bu fotoğraf kadın figürünü çarpıcı bir biçimde ön plana çıkararak cinsel bir gerilim ve hareket yansıtıyor. Döneminin en yenilikçi fotoğrafçılarından biri olan Man Ray, heyecan verici bu yeni alanda öncü tekniklerle deneyler yapmıştır. Zengin ve verimli bir düş gücüne sahip, akıldışı teknikler kullanan bir sanatçı olarak, izleyiciyi sarsmayı, kızdırmayı amaçlayan Dadacılık'ın ilkelerini benimsemiştir. Man Ray, New York'ta eğitim gördükten sonra bu kentte Dadacı bir grup kurdu. Modern akımın gelişiminde önemli rol oynadı. 1920'lerde yerleştiği Paris'te bazı Gerçeküstücü filmler yaptı. Solarize imgeler ve kamera kullanmadan yapılan *rayograph* onun buluşlarıdır. Her zaman *avant-garde*'ın ön safhalarında yer alan Man Ray birçok sanatçı kuşağını etkilemiştir.

☛ Brauner, Dalı, Leighton, Sheeler, Sherman

Man Ray. d Philadelphia, PA, 1890. ö Paris, 1976.
Yarın. 1932. Üç kez pozlandırılmış fotoğraf. y41 cm. Özel koleksiyon

Manet Édouard

Kırda Yemek

Ormandaki bir açıklıkta çıplak bir kadın iki genç erkekle kaygısızca piknik yapıyor. Büyük tuval üzerine renk lekeleriyle çalışılmış ve sert ışık figürlerin hacimselliğini iyice azaltmış. Raffaello'nun bir kompozisyonundan yola çıkan ve Giorgione'nin pastoral atmosferini yansıtan Manet, bilinçli olarak Rönesans sanatının yüksek ideallerini canlandırmaya çalışmıştır. Çağdaş bohem yaşamı Klasik sanat bağlamında işleyen, eski ve yeninin bu gözüpek karışımı ilk sergilenişinde eleştirmenler tarafından yaygın bir tepkiyle karşılandı. Manet'nin amacı sanatçıları akademikçilikten ve edebi konulardan kurtarmaktı. Sanatsal bir başkaldırı olarak, siyah renge daha çok yer verdiği üstün bir teknik geliştirdi. Daha sonraları İzlenimciler'in açık renklerinden etkilenen Manet'nin Diego Velázquez ve Tiziano gibi gelenekçi sanatçılara saygı duymasına karşın eleştirmenlerin ve halkın gözünde skandallar yaratması düşündürücüdür.

☛ Courbet, Degas, Giorgione, Tissot, Tiziano, Velázquez

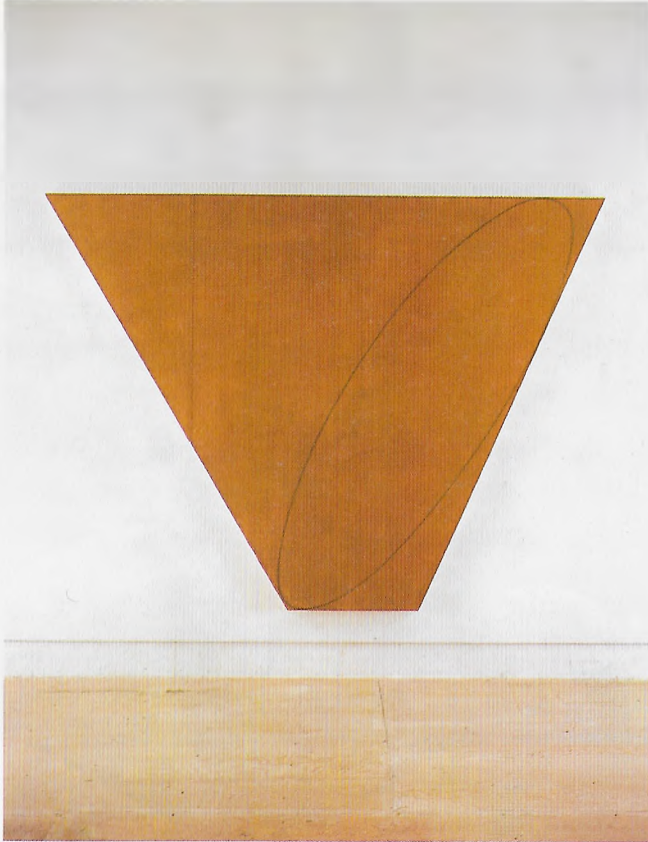
Edouard Manet. d Paris, 1832. ö Paris, 1883.
Kırda Yemek. 1862-3. Tuval üzerine yağlıboya. e271 x y215 cm. Musee d'Orsay, Paris

Mangold Robert

Attika Dizisi III

Alt kenarı yere paralel bu alışılmadık biçimli tuval, ruloyla boyanmış. 28 parçalık bir diziye ait olan ve adını New York, Metropolitan Sanat Merkezi'deki Yunan kaplarından alan bu Minimalist yapıtta imge yoktur; hiçbir duygu ifade etmez ve hareket içermez. Geometrik bir biçimi bilerek bozan Mangold, algılayışımızı sorgulamaktadır. Sanatçı, düşüncelerin oluşumuna, onları sanat yapıtına dönüştürmekten daha çok ilgi duyar. Biraraya gelerek bir bütün oluşturan parçalardan yapılmış yapıtlara hayrandır. Görsel yanılsamalar yaratmaktan hoşlanır. Gittikçe çeşitlenen resimleri arasında sprey boyayla boyanmış ahşap panolar ile tuval biçimi ve kapsamı içinde geometrik oranları araştırdığı çalışmaları bulunmaktadır. Mangold son on yıldır Henri Matisse'i anımsatan daha lirik bir yaklaşım içindedir.

☛ Andre, LeWitt, Lissitski, Matisse, Nicholson, Ryman

Robert Mangold. d North Tonawanda, NY, 1937.

Attika Dizisi III. 1990. Tuval üzerine akrilik ve renkli kalem. **e**310 x **y**229cm. Özel koleksiyon

Mantegna Andrea

Bahçede Acı Çekme

İsa'ya, dua ederken beş melek görünüyor. Havarilerinden üçü, Jahuda ile kalabalık bir asker grubunun İsa'yı tutuklamak üzere geldiklerini farketmeden ön planda uyumaktadırlar. Kayaların garip biçimleri, düş ürünü bir şehir, giysilerin katı kıvrımları gibi tüm öğeler sert ve kesin ayrıntılarla betimlenmiş. Yoksul bir aileden gelen ve kendisini evlat edinen bir ressam tarafından eğitilen Mantegna, döneminin en büyük ressamlarından biri olmuştur. Öteki Rönesans sanatçıları gibi antik Roma heykellerinden esinlenmişti. Gerçekten de, yapıtlarının çoğunda boyanmış mermer ya da tunç kabartma taklidi "grizay" tekniğini kullanmıştır. Yaşamının büyük bir bölümünde Mantova dükünün saray ressamı olarak çalışan Mantegna, dük için büyük bir Klasik sanat yapıtları koleksiyonu oluşturmuştur. Oymabaskı sanatında da öncülük etmiş, Klasik konuları işlediği bu tür yapıtları sonraki yıllarda Dürer ve diğer sanatçıları etkilemiştir.

☛ Carpaccio, Dürer, Giulio Romano, Uccello

Andrea Mantegna. d Isola di Carturo, yak1430/31. ö Mantova, 1506.

Bahçede Acı Çekme. yak1460. Pano üzerine tempera. e80 x y63 cm. National Gallery, Londra

Manzù Giacomo

Kardinal

Otoritesini din adamı ciddiyetiyle yansıtan bu kardinalin büyük cübbesinin geometrik bütünlüğünü yalnızca dışarı uzanmış eli bozuyor. Figürün, içindeki bedeni yansıtmayan konik biçimi hem sert hem liriktir. Kesintisiz uzanan düzgün çizgiler heykelin lirik niteliklerini güçlendirmektedir. Manzù'nun bu yapıtı 20. yüzyıl sanatının parçalanmış ortamı içinde varlığını sürdüren figüratif ve uyumlu bir düzeni temsil eder. Yaşarken adına müze kurulan ilk İtalyan sanatçıdır.

Manzù bir ayakkabıcının oğluydu. Sanat eğitimine başlamadan önce bir alçıcının ve ahşap oymacının yanında çalıştı. Aralarında Roma'daki San Pietro Kilisesi'nin de bulunduğu birçok kilise için, ayrıca Milano Üniversitesi için dinsel kabartmalar ve aziz heykelleri yaptı. Tunç heykelin Klasik tekniklerini canlandıran Manzù daha sonraki yıllarda öğretmenlik yapmıştır.

☛ Algardi, Bacon, Brancusi, Maillol, Marini

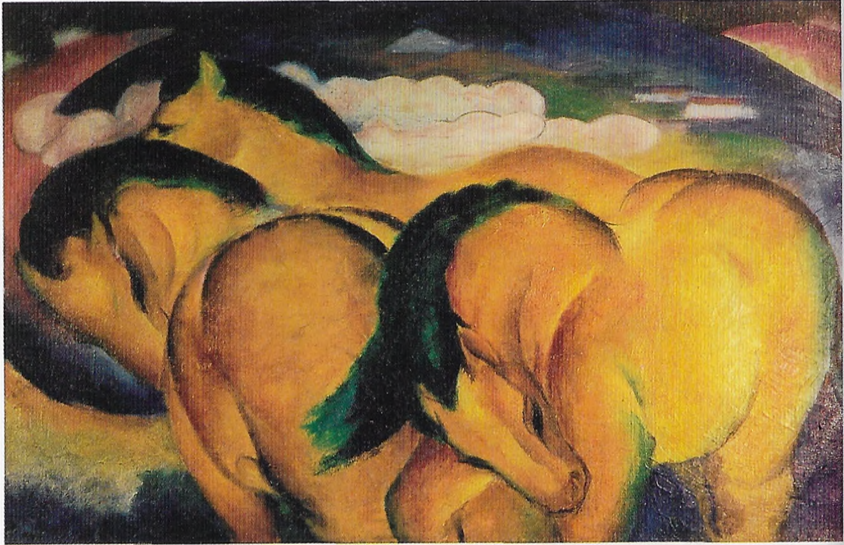
Giacomo Manzù. d Bergamo, 1908. **ö** Bergamo, 1991.
Kardinal. 1955. Tunç. **y**208 cm. Galleria Internazionale d'Arte Moderna di Ca' Pesaro, Venedik

Marc Franz

Küçük Sarı Atlar

Yuvarlak hatlı üç sarı at, tepelerle belirlenmiş bir manzaranın egemen figürleri olarak yerleştirilmiş. Resimde ana tema renktir; sarı, pasif dişi öğeyi simgelemekte; atların yanlarındaki duyumsal kırmızı ise arka plandaki tinsel maviyle zıtlık yaratmaktadır. Yaşam gücünü ve sanatçının imgeleminin yansımalarını simgeleyen hayvanlarla birlikte kullanılan aydınlık renkler bu resmi Marc'ın unutulmaz yapıtlarından biri yapmıştır. Sanatçının derin duygularını ifade etmek için renkleri ve simgeleri kullanış biçimiyle bu yapıt, *Der Blaue Reiter* (Mavi Binici) olarak tanınan Dışavurumcu bir grubun çalışmalarına iyi bir örnektir. Gruba bu adı en önemli iki üyesi Wassily Kandinsky ve Marc vermişlerdi; çünkü, Marc atları, Kandinsky binicileri ve her ikisi de maviyi seviyorlardı. Marc'ın resimlerinin çoğu güçlü renklerle boyanmış at resimleridir, ancak 1912'den sonra daha soyut yapıtlar vermiştir. Ne yazık ki sanatçı 1916'da Verdun'da öldürülmüştür.

☛ Delaunay, Jawlensky, Kandinsky, Marini, Stubbs

Franz Marc. d Münih, 1880. **ö** Verdun, 1916.

Küçük Sarı Atlar. 1912. Tuval üzerine yağlıboya. **e**104.5 x **y**66 cm. Staatsgalerie, Stuttgart

Marin John

Maine Adaları

Bir pencereden bakılıyormuşcasına yapılmış bu suluboya resim mekân belirsizlikleriyle oynuyor. Deniz manzarası gibi sevilen bir konuyu ele alan Marin onu en temel biçimine ve parlak renklere indirgemiş. Odasından adalarla dolu geniş bir denize bakarken sahneyi bir pencere çerçevesi içine yerleştirip, onu duvara asılı düz bir resim haline sokmuş. Sanatçı böylece düzlük ve derinlik algılarıyla görsel bir oyun yaratıyor. Mimarlık öğrenimi görmüş ve bir süre mimarlık yapmış olan Marin'in erken yapıtlarında James McNeill Whistler'in etkileri görülür. Giderek, çarpıtmaları, düz desenleri ve şiddetli renkleri ile Fovizm'in, parçalanmış biçimleri ve algılama oyunları ile de Kübizm'in süzgecinden geçmiş, ancak Amerikalı bir bakış açısı taşıyan kendine özgü bir üslup geliştirmiştir. Sanatçı bazen yağlıboya kullanmışsa da en çok manzara ve mimari çizimler içeren suluboyalarıyla tanınır.

☛ Davis, Diebenkorn, Hodler, Turner, Whistler

John Marin. d Rutherford, NJ, 1870. ö Addison, ME, 1953.

Maine Adaları. 1922. Kâğıt üzerine suluboya. **e**50.1 x **y**42.8 cm. Phillips Koleksiyonu, Washington DC

Marini Marino

Binici

Bu garip ve gizemli heykel basit çizgileriyle ilkel bir canlılık ve güç sergiliyor. Biçimsel ve ölçülü ama aynı zamanda heyecan ve şiirsellik yüklü. Marini savaş sırasında köylerinden kaçan insanlardan esinlenerek bir dizi binici heykeli yaptı. Giacomo Manzù gibi Marini de bireyselcidir, hiçbir sanat grubuna ya da akımına katılmamış, kendi görüşlerine bağlı kalmıştır. Onu yalnızca Klasik Yunan heykelleri etkilemiştir. En tanınmış konusu at ve binicisidir. Yıllarca bu konunun çeşitlemelerini yapan Marini, istediği etkiyi elde edebilmek için zor teknikleri biraraya getiren önemli bir İtalyan heykeltıraştır. Aynı zamanda da, besteci Igor Stravinsky, yazar Henry Miller ve ressam Marc Chagall gibi ünlülerin portrelerini yapmış bir ressamdır.

☛ Chagall, Clouet, Epstein, Lawrence, Manzù

Marino Marini. d Pistoia, 1901. ö Viareggio, 1980.
Binici. 1947. Tunç . y101.6 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Martin John

Kıyamet Günü

Ürkütücü bir karanlık gökyüzü altında betimlenen bu büyük manzara resmi yoğun dramatik etkilerle doğanın gücünü yansıtıyor. Dünyanın sonu gelmiş; dağlar parçalanıyor, yangınlar çıkıyor, şimşekler çakıyor. Tanrı insanoğluna öfkesini son kez göstermektedir. Tablonun ortasında aşağılanmış, utanç içindeki küçük çıplak figürler bir zamanlar geldikleri boşluğun içine geri düşüyorlar. "Çılgın Martin" adıyla tanınan Martin önceleri arma ve mine ressamlığı yaptı. Daha sonra gösterişli ve ürküntü verici, düş ürünü tabloları ile hem İngiltere'de hem Avrupa'da ün kazandı, J M W Turner ve diğerlerini de etkiledi. John Milton'in şiirlerinden esinlenerek yaptığı dev boyutlu tabloları Kitabı Mukaddes'ten sahneler içerir. Bunlarda küçük figürler, egzotik mimari ve parlak, ürkünç gökyüzü kullanmıştır. Sanatçı felç olunca mesleğini bırakmak zorunda kalmıştır.

☛ Bosch, Church, Cole, Cozens, Friedrich, Turner

John Martin. d Haydon Bridge, 1789. ö Douglas, 1854.
Kıyamet Günü. yak1853. Tuval üzerine yağlıboya. **e**303 x **y**196 cm. Tate Gallery, Londra

Martini Simone

Meryem'e Müjde

Bu resim başmelek Cebrail'in Meyrem'e İsa'yı doğuracağını bildirdiği anı betimliyor. Uçuşan pelerini ve hâlâ açık duran kanatları, yere yeni indiğini gösteriyor. Sözleri, sanki o an ağzından dökülüyormuş gibi altın zemine yazılmış. Meryem, Cebrail'in mesajı karşısında korkuyla pelerinine sarılarak dönmüş. Müjde resimlerinin geleneksel öğeleri olan zambaklar ve Meryem'in kitabı alışılmadık bir gerçeklikte betimlenmiş. Zarif figürleri ve zengin desenli yüzeyi ile bu yapıt 14. yüzyıl Gotik üslubunun en yetkin örneklerinden biridir. Martini, Siena hükümeti, şair Petrarca ve Kral Anjoulu Robert gibi, döneminin aydın ve önde gelen erk sahipleri için çalışmıştır.

☛ Fra Angelico, Duccio, Lorenzo Monaco, Tintoretto

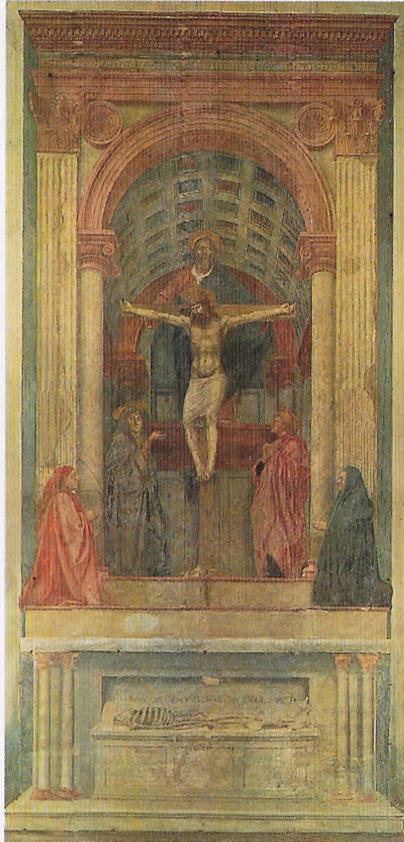
Simone Martini. d Siena, yak1284. ö Avignon, 1344.
Meryem'e Müjde. 1333. Pano uzerine tempera. e210 x y184 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Masaccio

Kutsal Üçleme

Bu resimdeki tonoz, Floransalı çağdaş sanatçıları hayran bırakan çizgisel perspektifin yetkin bir uygulamasıdır. Masaccio, tıpkı uzaklaşan bir yola bakıldığında çizgilerin tek bir noktada birleşmesi gibi bu sahnedeki tüm derinlik çizgilerini de tek noktada toplamış. Tonoz, sütunlar ve pilastrlar o dönemde Klasik mimarlığa yeniden duyulmaya başlayan ilgiyi yansıtır. Figürler, Masaccio'dan önce hiç görülmeyen gerçek, fiziksel bir varlığa ve kütleselliğe sahiptir. Bu öncü sanatçı kısa yaşamına karşın 15. yüzyılın Floransalı sanatçılarının en büyüğü olmuştur. Tek bir bakış veya hareketle bir olayı anlatabilme yeteneği; gerçek ışık ve mekân duygusu uyandıran, tutumlu tekniği onu çağdaşlarından üstün ve özgün kılan özelliklerdi. Günümüze ulaşan yapıtlarının çoğu fresklerdir. Bu dahi ressam henüz 30 yaşına varmadan ölmüştür.

☛ Grünewald, Masolino, Piero della Francesca, Rouault

Masaccio (Tomaso di Giovanni). d San Giovanni Valdarno, 1401. **ö** Roma, yak1428.
Kutsal Üçleme. yak1420. Fresk. **e**317 x **y**667 cm. Santa Maria Novella Kilisesi, Floransa

Masolino

Aziz Petrus ve Aziz Paulus

Her iki aziz de ellerinde tuttukları nesnelerle tanımlanmaktadır. Paulus askerlik günlerinden kalma bir kılıç tutuyor. Petrus'un elinde ise Hz. İsa'nın verdiği cennetin anahtarları var. Roma'daki Santa Maria Maggiore Kilisesi'nin altar panosu için yapılmış olan bu resim Masolino ile Masaccio'nun ortak yapıtıdır. Figürler Masaccio'nun karakteristiği olan kütleselliğe sahiptir. Petrus'un yumuşak yüz hatlarında ve giysilerinin renk ilişkilerinde yansıdığı gibi, Masolino iki sanatçının daha incelikli olanıydı. Sık sık birlikte çalışmış bu iki sanatçıdan Masolino, kendinden genç olan Masaccio'nun üslubundan çok etkilenmiştir. O kadar ki uzmanlar, ortak yapıtlarında hangisinin neyi betimlediğini anlamakta zorluk çekmektedirler. "Küçük Tomas" ve "Büyük Tomas" anlamına gelen Masolino ve Masaccio adları onları ayırt edebilmek için verilmiş olmalıdır. Masaccio'nun erken ölümünden sonra Masolino gençlik yıllarının Uluslararası Gotik üslubuna dönmüştür.

☛ Giotto, Lorenzo Monaco, Masaccio, Sluter, Uccello

Masolino da Panicale. d Floransa, yak1383. ö Floransa, yak1433.

Aziz Petrus ve Aziz Paulus. yak1428. Pano üzerine yağlıboya. e54.4 x y114.5 cm. Philadelphia Museum of Art, Philadelphia, PA

Massys Quentin

Noter Portresi

Haç, kuş tüyü, gül, kâğıt ve yazı takımı bu kişinin bir noter olduğunu anlatıyor. Belgeleri onaylayan bir kişi, ama gerçek kimliği bilinmiyor. Doğrudan izleyiciye bakıyor. Resmin tümünde, modelin özenle betimlenmiş giysisinden kemerlerin ötesindeki manzaraya kadar bir kesinlik egemen. Massys, Leonardo da Vinci ve Albrecht Dürer'den etkilenmişti. Modelleri genellikle ağaçlık ya da dağlık bir manzara önünde (*Mona Lisa*'da olduğu gibi) yer alır. Leonardo'nun etkisini gösteren başka izler de vardır: Bazı özgün, ironik çizimleri Leonardo'nun "grotesk" adı verilen yaşlı adam ve kadın karikatürlerini anımsatır. Massys'in demirciyken kendi kendini yetiştirmiş bir müzisyen ve sanatçı olduğu söylenir. Çağdaşları arasında seçkinleşmiş, gerçekçi bir portre ressamıydı; oldukça parlak bir teknik geliştirdi.

☛ Dürer, Holbein, Leonardo, Memling, Sittow

Quentin Massys. d Leuven, 1465/6. ö Antwerp, 1530.

Noter Portresi. yak1510. Pano üzerine yağlıboya. e64.5 x y80 cm.National Gallery of Scotland, Edinburgh

Matisse Henri

Akşam Sofrası (Kırmızı Uyum)

Bir kadının yemek masası kurduğu bu oda resmine bir temel renk sağanağı egemen. Tüm yüzey, kompozisyonun yapısında başarıyla bütünleşip odayı dolduran salt renklerin oluşturduğu enerjik bir desene dönüşmüş. Masa örtüsü duvarla birleşmiş; biçimler iki boyuta indirgenmiş, çarpıtılmış ve basitleştirilmiş. Bu, süsleme öğelerinin ve parlak renklerin lirik akışını güçlendiriyor. Matisse rengi, betimleme değil ifade aracı olarak kullanmış; geleneksel çizim ve perspektif kurallarını bilinçli olarak yadsımıştır. Sanatçı ve izleyicileri üsluplarındaki ilkel vahşilik nedeniyle Fovistler, yani vahşi hayvanlar olarak adlandırılmışlardır. Matisse'in Fovist üslubu 1905-08 arasında sürmüş ve uzun meslek yaşamı boyunca gelişme göstermiştir. Ancak yapıtlarındaki temel rolü her zaman renk oynamıştır. Bu özelliği son döneminde yaptığı kâğıt kolajlarına da yansımıştır.

☛ Bonnard, Derain, Gauguin, Van Gogh, Heron, Kirchner

Henri Matisse. d Le Cateau-Cambresis, 1869. ö Cimiez, 1954.
Akşam Sofrası (Kırmızı Uyum). 1908. Tuval üzerine yağlıboya. **e**246 x **y**180 cm. Hermitage Museum, St Petersburg

Matta Roberto Sebastian Echaurren İsimsiz

Bu fantastik, şekilsiz manzarada garip figürler yer alıyor. Resim yüzeyinde ve ötesinde, sanki elektrik akımı gibi karanlık bir imgelemin ürünü görüntüler çakıyor. Onları biraraya getirerek, kompozisyon bütünlüğü ya da ritmi oluşturmaya yöneltecek bütün çekimlere karşı koyuyorlar. Doğal olmayan mavimsi renk, başka dünyalara ait, gizemli bir hava yansıtıyor. Organik dallar ve mekanik parçaların garip bir bileşimi gibi görünen şekiller uzayın sonsuzluğuna doğru ileriyor. Mimarlık öğrenimi gören Matta 1937'de resim yapmaya başladı. Savaş yıllarını geçirdiği New York'ta Gerçeküstücü akımın birçok üyesiyle tanıştı. Matta'nın akılcı denetimden uzak tümüyle serbest fırça vuruşlarına dayanan Otomatizm tekniği, Gerçeküstücülük'ün tipik bir özelliğidir ve ileride Jackson Pollock, Arshile Gorky gibi sanatçılara esin kaynağı olmuştur.

☛ Bellmer, Brauner, Gorky, Lam, Pollock

Roberto Sebastian Echaurren Matta. d Şili, 1911.

İsimsiz. 1950. Tuval üzerine yağlıboya. e195 x y130cm. Latin American Masters, Beverly Hills, CA

Memling Hans

Çarmıhtan İndiriliş

Hıristıyanlık öyküsündeki bu yalın, duygusal an Hz.İsa'nın bedenini tutan üç kişiye indirgenmiş. Çarmıha dayanan merdivenin yalnızca küçük bir bölümü görülüyor. Figürler resmin ön tarafını kaplamış olduğundan arkadaki doğa manzarası kompozisyonun ancak küçük bir parçası halinde. Almanya'da doğan Memling yaşamının büyük bölümünü geçirdiği Brugge'da döneminin en ünlü ressamı olmuştur. Hugo van der Goes'tan etkilenmiş, onun birçok resminin kopyalarını yapmıştır. Ancak bu kopyalar, daha yaşlı olan Goes'ın dramatik geriliminden yoksundur. Belki de bu eksiklik sayesinde Memling, sanat tarihine beğenilen ve izleyiciye yakın bir ressam olarak geçti. Gerçekçi çehreleri, aydınlık renkleri ve basit ama kendinden emin kompozisyonları, Felemenk resmine özgü unsurları çağrıştırır.

☛ Bouts, Van der Goes, Grünewald, Van der Weyden

Hans Memling. d Seligenstadt, 1433. ö Brugge, 1494.
Çarmıhtan İndiriliş. 1480/90. Pano üzerine yağlıboya. e38 x y53.7 cm. Capilla Real, Granada

Mengs Anton Raphael

Kendi Portresi

Mengs kendini, kırmızı ceket üzerine giydiği sade kahverengi pelerini içinde tamamen gündelik, özentisiz bir görünümde betimlemiş. Bu, pejmürde giysisi, karışmış saçları, şişmiş, yorgun gozleri, yıpranmış hatları ile aşırı çalışma ve içsel çaba yüzünden tükenmiş bir adamın samimi bir portresidir. Birçok ressam kendi portresini yapmıştır. Bunların en tanınmışları Vincent van Gogh ve Rembrandt'tır. İçe yönelik arayışlar, sanatçının iç dünyasına ulaşmanın yolunu açar. Burada olduğu gibi çoğu kez fırça ve çizim dosyası dışındaki somut ayrıntıların hiçbiri resme katılmaz. Aslında Alman olan Mengs, Roma ve Ispanya'da yaşamıştır. Yeni-Klasik dönemin bastırılmış duyguları ve kahramanlığı yücelten üslubunu kullandığı dinsel ve tarihsel konuları betimlemiştir. Ancak bu yapıtı gerçek kişiliği hakkında ipuçları taşımaktadır.

☛ Van Gogh, Kauffmann, Raeburn, Rembrandt, Vigee-Lebrun

Anton Raphael Mengs. d Aussig, 1728. **ö** Roma, 1779.

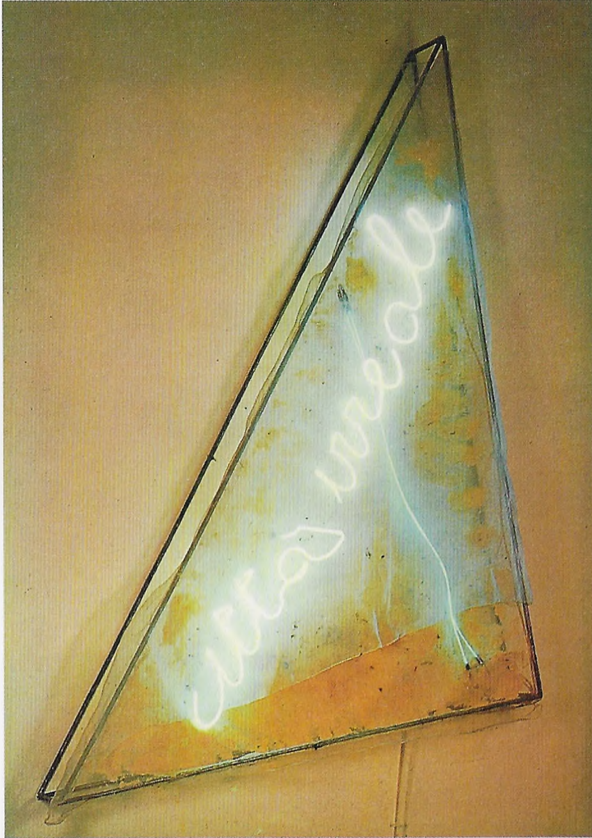
Kendi Portresi. yak1774. Tuval üzerine yağlıboya. **e**77 x **y**102 cm. Hermitage Museum, St Petersburg

Merz Mario

Gerçekdışı Kent

Üçgen bir çerçevenin içine neonla *città irreale* (gerçekdışı kent) sözcükleri yazılmış. Çağdaş kentsel yaşamın sahteliği ve geçiciliği üzerine atak, özlü bir bildirim, ama aynı zamanda gizemli ve şaşırtıcı bir yapıt. Anlaşılmazlığı Merz'in uçucu, değişken düşünme sürecinin keşfine duyduğu ilginin göstergesi olarak yorumlanabilir. Modern teknoloji kültürünün kaba standardizasyonu üzerine bir eleştiridir. Merz, 1960'larda İtalya'da gelişen Kavramsal Sanat'ın yeni bir biçimi olup, sanatsal yaratıcılığı yüksek kültür düşüncesinden ayıran Yoksul Sanat'ın *(Arte Povera)* üyelerindendir. Adının da ifade ettiği gibi bu akımı tanımlayan ölçütler: anlam, malzeme ya da etkinin incelikten yoksunluğu ve yoksulluktur. Vasatlık sanat düzeyine çıkarılır, sıradan nesnelere metafizik anlamlar yüklenir.

☛ Beuys, Flavin, Nauman, Oldenburg, Viola

Mario Merz. d Milano, 1925.

Gerçekdışı Kent. 1968. Demir, tel örgü, balmumu ve neon lamba. **e**164 x **y**200 cm. Stedelijk Museum, Amsterdam

Metsu Gabriel

Müzik Dersi

Bir kadın ve bir erkeğin oturduğu küçük odada gizemli bir hava hissediliyor. Görünüşte müzik dersi, ama belki de müziğin aşka eşlik ettiği bir kur yapma sahnesi. Resmin sakin, dengeli atmosferi, duvarın pastel tonlarında görüldüğü gibi, solgun bir ışıkla elde edilmiş. Kadının kırmızı ceketi, adamın mavi pantolonunda dikkati çeken salt renklerin oluşturduğu parlak alanlar zarif uyumlar yaratıyor. Yapısı özenle oluşturulmuş bu kompozisyonun temelini odadaki resim çerçevelerinin, iskemlenin ve piyanonun dengeli dikey ve yatayları oluşturuyor. Metsu, ev içi sahnelerinde usta olan Gerard Dou'nun öğrencisidir. Yapıtları, 17. yüzyılda Felemenk'in orta sınıf yaşam tarzını yansıtan ince, şiirsel imgeler açısından zengindir.

☛ Dou, Hammershoi, De Hooch, Ter Borch, Vermeer

Gabriel Metsu. **d** Leiden, 1629. **ö** Amsterdam, 1667.
Müzik Dersi. yak1658. Tuval üzerine yağlıboya. **e**32.2 x **y**38.4 cm. National Gallery, Londra

Michelangelo

Doni Tondo

İlginç kompozisyonu, çarpıcı renkleri ve anıtsal figürleri ile bu resim Batı sanatının başyapıtlarından biri sayılır. Meryem Ana, Yusuf ve Çocuk İsa hareketli bir kompozisyon içinde ustaca birleştirilmişlerdir. Arka plandaki çıplaklar Kutsal Aile'ye dahil değiller, ama Michelangelo'nun kasları ve insan bedeni üzerindeki ışık oyunlarını betimlemedeki ustalığını ortaya koymasına olanak yaratmışlar. Renkler, Michelangelo'nun öteki yapıtlarıyla karşılaştırılınca şaşırtıcı derecede parlak olsa da ustanın Roma'daki Sistine Şapeli'nde kullandığı parlak renklerle (son yıllarda yapılan temizlikte ortaya çıkmıştır) uyum göstermektedir. Floransa'daki Doni ailesine ait olduğu ve şeklinin yuvarlaklığı *(tondo)* nedeni ile bu Kutsal Aile betimi çoğunlukla Doni Tondo adıyla bilinir. Ressam, heykeltıraş, mimar, şair ve askeri mühendis olan Michelangelo, Rönesans'ın en büyük ustalarındandır.

☛ Bronzino, Della Robbia, Rosso Fiorentino, Palma Vecchio

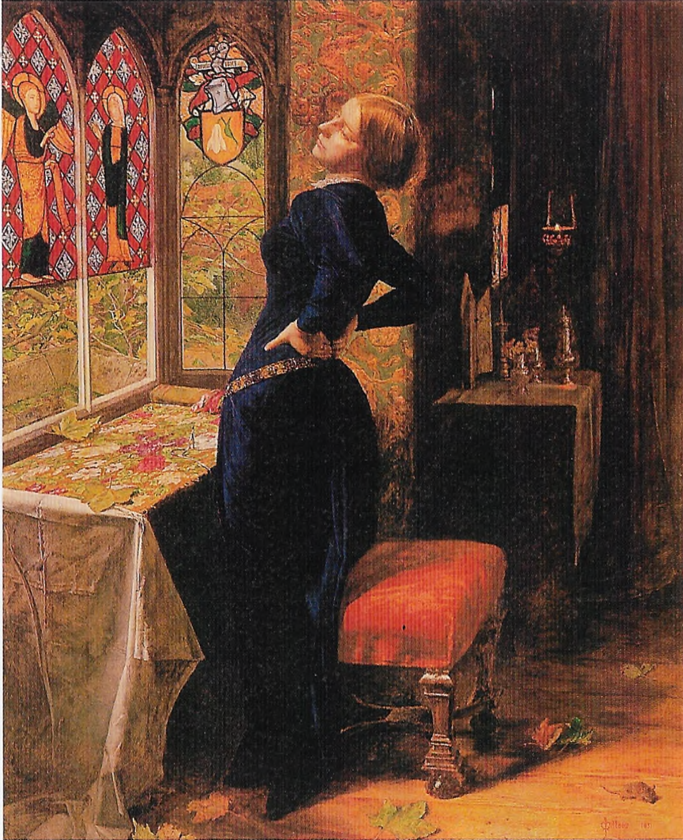
Michelangelo Buonarroti. d Caprese, 1475. ö Roma, 1564.
Doni Tondo. yak1503/4. Pano üzerine tempera. Ø 120 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Millais John Everett

Mariana

Bu resimdeki zenginlik mücevher kakmalı ortaçağ kitap kapaklarını anımsatıyor. Vitraylı pencereler, kadife duvar kaplamaları ve odaya egemen dinsel atmosfer, Victoria döneminin Gotik üslup etkili dekoratif el sanatları zevkini yansıtıyor. Dış bahçeden Mariana'nın masa üzerindeki nakışına kadar, resmin her yanında görülen titiz ayrıntı işçiliği ve Tennyson'un çağdaş bir şiirinden alınan konusu Ön-Raffaellocu akımın özelliklerini biraraya getiriyor. Millais, Victoria döneminin en aranan ressamıydı. 16. yüzyıl Yüksek Rönesans'ının büyük ustası Raffaello'dan önce yaşamış ressamlara öykünen Ön-Raffaellocular Birliği'nin kurucularındandı. Bu birliğin amacı, Hıristiyanlık'ın insana yakınlığını ince ayrıntılarla işleyen bir üslubu yeniden canlandırmaktı.

☛ Burne-Jones, Hunt, Simone Martini, Raffaello, Rossetti

John Everett Millais. d Southampton, 1829. **ö** Londra, 1896.

Mariana. 1851. Tuval üzerine yağlıboya. **e**49.5 x **y**59.7cm. Özel koleksiyon

Millet Jean-François

Hasatçılar

Üç köylü kadın hasattan geri kalanları topluyor Uzakta, bereketli mahsulü arabalara yüklüyorlar. Altın renkli, soğuk ışık figürlere soylu bir asalet veriyor. Ancak bu resim yalnızca bir kırsal yaşam betimlemesi değildir. Aynı zamanda ufukta görülen zenginlerden arta kalanlarla yetinmek zorunda kalan emekçi, yoksul köylü sınıfının durumu hakkında acımasız bir eleştiridir. Millet, köylülerin onurlu çalışmalarını ve toprağa yakınlıklarını gerçekçi bir üslupla resimleyerek yürek burkucu yoksulluk sahnelerini kahramanlık imgelerine dönüştürmüştür. Zamanında eleştirilere uğramış olan bu resim bugün, 19. yüzyılın başyapıtlarından biri sayılır. Millet'nin yapıtları biçimlerin heykelsi yalınlıkları ve anıtsal özellikleri ile de dikkat çekicidir.

☛ Corot, Courbet, Daubigny, Pissarro, T Rousseau

Jean-François Millet. d Gruchy, 1814. **ö** Barbizon, 1875.
Hasatçılar. 1857. Tuval üzerine yağlıboya. **e**110 x **y**83 cm. Musee d'Orsay, Paris

Miró Joan

Ayışığında Kadınlar, Kuş

Akrobatik hareketlerle oynayıp, birbiriyle karışan bu eğlenceli, düşsel imgeler canlılıklarıyla ön plana çıkıyor. Zemindeki boya altındaki tuval görülecek kadar silinmiş, böylece resme ham, kaba bir nitelik kazandırılmış. İlkel bir dünyanın imgelerini çağrıştıran büyülü figürler, tarihöncesinin mağara resimlerini anımsatıyor. "Kadınlar ve Kuşlar" adlı diziye ait bu tablo İspanyol ressamın en önemli yapıtlarından biri sayılır. Sanrı ürünü gibi görünen garip varlıklar bilinçaltının düş dünyasından çıkmış gibidir. Bu niteliğiyle resim, Miró'nun öncülerinden olduğu Gerçeküstücü akımın tipik bir örneğidir. Diaghilev'in *Romeo ve Jüliet* balesi dekorlarını Max Ernst ile birlikte tasarlayan Miró, yaşamı boyunca çok sayıda oymabaskı, taş baskı ve seramik yapıt ortaya koymuştur.

☛ Arp, Baumeister, Brauner, Dali, Ernst

Joan Miró. d Montroig, 1893. ö Palma, 1983.

Ayışığında Kadınlar, Kuş. 1949. Tuval üzerine yağlıboya. e66 x y81.5 cm. Tate Gallery, Londra

Modersohn-Becker Paula Yaşlı Kadın ile Cam Şişe

Derin düşüncelere dalmış yaşlı kadın elinde yüksükotu tutuyor. Resmin tam köşesinde, bir gelincik tarlası ile ters dönmüş bir şişenin önünde oturuyor. Büyük bir kütlesellik içinde betimlenmiş çiçekler, kadın ve şişe tuvali kaplıyorlar. Modersohn-Becker'in renk duyarlığı, kompozisyonu kadar önemlidir. Örneğin, gökyüzü aydınlık sarımsı bir yeşille parlar. Almanya'da doğup, yaşamının büyük bölümünde orada çalışmasına karşın Paris'e yaptığı yolculuklar sanatçıya Vincent van Gogh'un kalın, dokusal tekniği ile Paul Gauguin'in kütlesel, basit biçimlerini ve renklerini tanıma olanağı sağlamıştır. Buradaki resmini yaşamının son yılında yapmış olan Modersohn-Becker, henüz 31 yaşındayken ölmüştür. Sanatçının renk ve biçim yalınlığı Alman Dışavurumculuk'unun habercisi olmuştur.

☛ Van Gogh, Gauguin, Goncharova, Jawlensky, Nolde

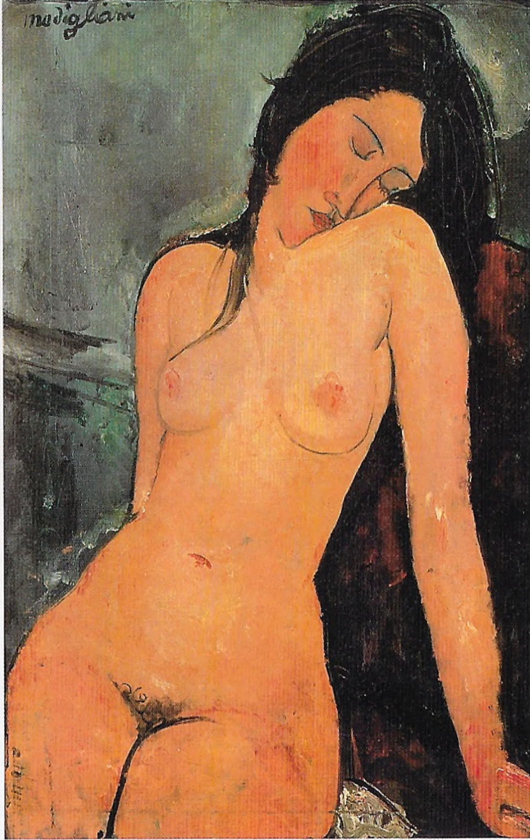
Paula Modersohn-Becker. d Dresden, 1876. **ö** Worpswede, 1907.

Yaşlı Kadın ile Cam Şişe. 1907. Tuval üzerine yağlıboya. **e**80.2 x **y**96 cm. Ludwig Roselius Koleksiyonu, Bremen

Modigliani Amedeo — Çıplak

Kadın model, çevrede izleyicinin dikkatini çekecek hiçbir şeyin bulunmadığı boş bir mekânda dayandığı sandalyede güzelliğini sergiliyor. Çıplak, Modigliani'nin ana konusudur. İlk yapıtlarından biri olan bu resmi de en güzel portrelerinden sayılır. Kızın uysal, sakin ifadesi resme erotik bir güç katıyor. Uzatılmış, köşeli çizgiler ve modelin neredeyse heykelsi niteliği Modigliani üslubunun tipik özellikleridir. Kübizm'den, Afrika heykellerinden ve Paul Cezanne'dan etkilenmekle birlikte sanatçı hiçbir akımla ilişki kurmamış, kendine özgü, içedönük bir üslup geliştirmiştir. Hem ressam hem heykeltıraş olan Modigliani İtalya'da doğdu, 1906'da Paris'e yerleşti, kısa yaşamının geri kalan yıllarını orada geçirdi. Yıpratıcı bir tempoda yaşadı. 34 yaşında veremden öldüğünde sevgilisi Jeanne Hébuterne de intihar etti.

☛ Boucher, Brancusi, Cézanne, Foujita, Munch, Picasso

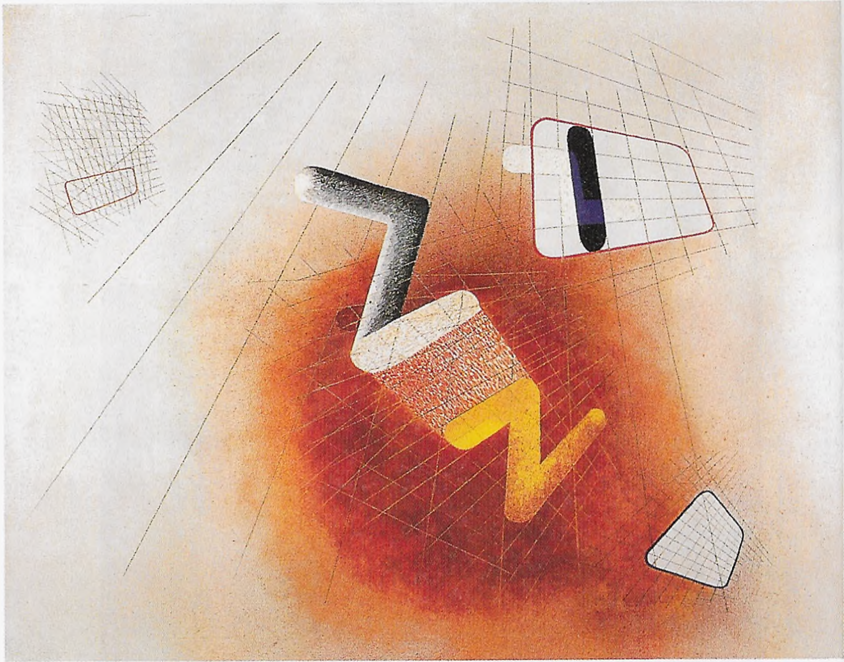
Amedeo Modigliani. d Livorno, 1884. ö Paris, 1920.

Çıplak. yak1912. Tuval üzerine yağlıboya. e60 x y92.1 cm. Courtauld Institute Galleries, Londra

Moholy-Nagy László CHX

Bu resimde, uzayda asılı nesnelerin mükemmel bir yanılsaması yaratılmış. Gittikçe daralan bir ızgara içine yerleştirilmiş geometrik biçimler üç boyutluluk ve perspektif izlenimi oluşturuyor. Resmin önemi ışık ve rengin, nesneleri sonsuz görünen bir ortamda hareket ettirme gücünü arayışındadır. Moholy-Nagy, Rus Konstrüktivist akımdan etkilenmiş; geometrik biçimleri tüm süslemelerden arındırarak, uzay ve hacim arasındaki ilişkileri yansıtmayı amaçlamıştır. Endüstriyel tasarım, fotoğraf, heykel, sinematografi, yazı ve sahne tasarımı gibi birçok sanat alanında etkinlik gösteren sanatçının en önemli ticari başarılarından biri Alexander Korda'nın *More Things to Come* (Daha Gelecek Çok Şey Var) filmi için yaptığı özel efektlerdir. Macaristan'da doğmuş, 1920-37 arasında Almanya'da yaşamış, daha sonra yerleştiği Chicago'da Tasarım Enstitüsü'nü kurmuştur.

☛ Gabo, Lissitski, Maleviç, Rodçenko

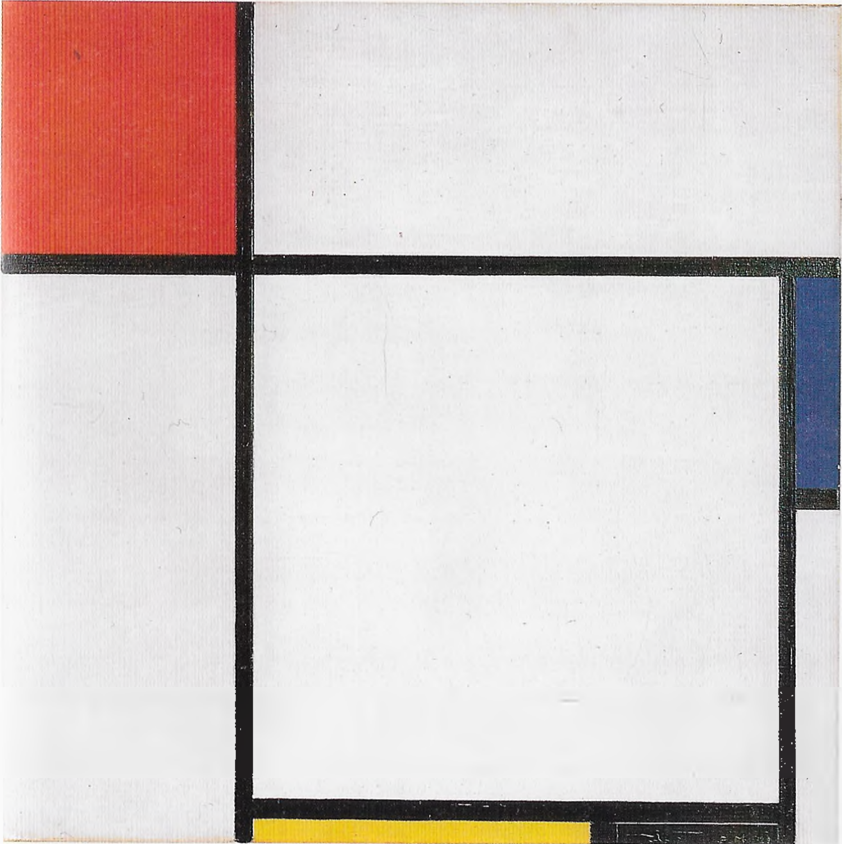
László Moholy-Nagy. d Bácsborsód, 1895. **ö** Chicago, IL, 1946.
CHX. 1939. Tuval üzerine yağlıboya. **e**96.5 x **y**76 cm. Özel koleksiyon

Mondrian Piet

Kompozisyon

Bu geometrik kompozisyonda, aralarına asal renk bölümleri yerleştirilmiş basit bir siyah ızgara görülüyor. Mondrian, üç boyutlu mekân ve eğrisel çizgi geleneklerinden ayrılan bir üslup geliştirerek, resimlerini en basit öğeler olan düz çizgiler ve asal renklerle oluşturmayı amaçladı. Bu öğeleri tuval üzerinde en yetkin kompozisyon dengesini buluncaya kadar dolaştırırdı. Amacı evrenin yasalarını yansıtan nesnel bir sanat disiplini geliştirmekti. Salt çizgi ve renklerin kullanımı resmin, Mondrian'ın önde gelen isimlerinden olduğu De Stijl akımıyla bağını ortaya koymaktadır. Anayurdu Hollanda'yı 1938'de terk edip, Londra'ya yerleşen sanatçının atölyesi savaş sırasında bombalandı. Mondrian iki yıl sonra New York'a yerleşti; artık Broadway ve *boogie-woogie* müziği ülkesinin huzursuz ritimlerini yansıtan resimleri biraz daha renklendi.

☛ Albers, Van Doesburg, Judd, Maleviç, Rodçenko

Piet Mondrian. d Amersfoort, 1872. **ö** New York, NY, 1944.

Kompozisyon. 1929. Tuval üzerine yağlıboya. **e**45 x **y**45 cm. Solomon R Guggenheim Museum, New York, NY

Monet Claude

Nilüfer Havuzu

Birbirine karışan renkler ve yansımalarla ışıldayan bu manzara canlı ve bol ışıklı. Monet bu etkiyi, tuvalini farklı renkli fırça vuruşlarıyla suyun üzerinde yansıyan ışıklar gibi parıldayan, mavi, kırmızı ve yeşillerden oluşan zengin bir doku yaratarak sağlamış. Sanatçı, Giverny'deki evine yaptırdığı su bahçesinin resimsel olanaklarını fark etmiş ve nilüferler, ölümüne kadar defalarca resimlediği bir konu olmuştur. 1899 ve 1900'ün yaz aylarında gerçekleştirdiği ilk bahçe dizilerinde nilüferli havuzun yüzeyinde oluşan ışık ve hava değişimlerini yansıtmıştır. Monet, İzlenimci akımın önde gelen bir ismi olmakla kalmadı; boya, renk ve ışıkla yaptığı deneyler Soyut Sanat için de başlangıç noktası oluşturdu. Yakın çağdaşı Cézanne, Monet için şöyle demişti: "Yalnızca bir göz, ama Tanrım ne göz..."

☛ Cézanne, Kupka, Pissarro, Seurat, Sisley, Turner

Claude Monet. d Paris, 1840. ö Paris, 1926.
Nilüfer Havuzu. 1899. Tuval üzerine yağlıboya. e93 x y88 cm. National Gallery, Londra

Moore Henry

Uzanan Figür

Anıtsal ve neredeyse erken çağlara aitmiş duygusu uyandıran bu içi oyulmuş heykel, insan elinden çok doğa güçleri tarafından yaratılmış gibi görünüyor. Yarı soyut biçimli heykelin kaygan ve yuvarlak hatları doğanın etkilerini akla getirirken bir kadın bedeninin yumuşak kıvrımlarını, akıcı çizgilerini de çağrıştırıyor. Antik ve ilkel heykelin canlılığından esinlenen Moore doğrudan taşa ya da ahşaba oyma geleneğini yeniden canlandırmıştır. Bu yöntemle malzemenin doğal dokusunu vurgulamış, kütlesel yapıtlarında bilinçli olarak kayanın ve doğal yapının dış çizgilerini ve niteliklerini yansıtmıştır. Dolayısıyla heykellerinin yalın, kütlesel biçimleri güçlü bir düşünsellik taşır. Tek ya da grup figürlerinin en ayırıcı özelliklerinden biri çoğu kez içlerinin oyulmuş olmasıdır. Sanatçının genellikle açık alanlarda sergilenen heykellerinden bazıları Kuzey Amerika ve Avrupa'daki önemli binaların önünde bulunmaktadır.

☛ Bourdelle, Hepworth, Maillol, Manzù, Rodin

Henry Moore. d Castleford, 1898. **ö** Much Hadham, 1986.

Uzanan Figür. 1938. Yeşil Hornton taşı. **e**132.7 x **y**88.9 cm. Tate Gallery, Londra

Morandi Giorgio

Ölüdoğa

Yalın, soğuk renklerin içine hapsedilmiş bir grup sürahi, kupa ve kutu tarafsız bir arka planla kuşatılmış, bir boşlukta duruyormuş gibiler. Bu basit sahnede gizemli bir hava seziliyor. Resim, uyumlu kompozisyonu ve ince renk değişimleriyle düşünsel bir yoğunlaşmayı ifade ediyor. Morandi uzun meslek yaşamı boyunca çoğunlukla şişe ve sürahili ölüdoğalar yapmıştır. Bu nesnelerin saf, şiirsel güzelliğini basit ve düşünsel niteliği yoğun, güçlü kompozisyonlarında yansıtmıştır. Kısa bir süre Giorgio de Chricio'nun Metafizik Resim anlayışından etkilenmişse de içine kapanık ve duyarlı kişiliği nedeniyle çağdaşı birçok sanatçının deneylerinden, içinde bulundukları entelektüel karmaşadan uzak durmuştur. Resimlerinin dingin düşünsel içeriği nedeniyle kendi çağdaşlarıyla değil, Jean-Baptiste-Simeon Chardin ve Paul Cézanne ile karşılaştırılabilir. Sanatçı, aside yedirme baskılarıyla da tanınmıştır.

☛ Cezanne, Chardin, De Chirico, Nicholson, De Stael

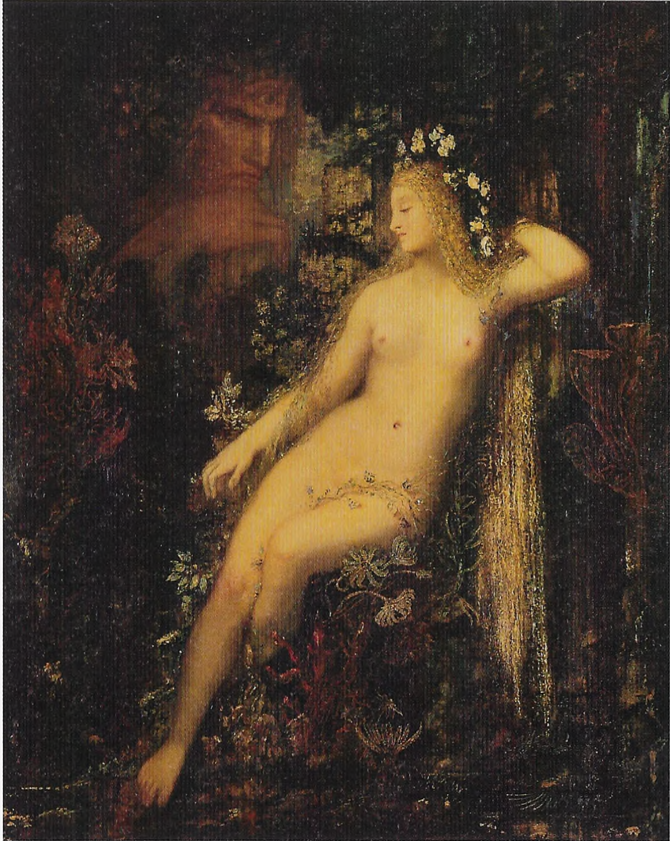
Giorgio Morandi. d Bologna, 1890. ö Bologna, 1964.
Ölüdoğa. 1960. Tuval üzerine yağlıboya. e33.5 x y38 cm. Özel koleksiyon

Moreau Gustave

Galatea

Erotik duygular uyandıran çıplak bir peri egzotik bir grottoda isteksiz oturuyor. Mağara renkli anemonlar, mercanlar ve diğer su bitkileriyle fantastik bir biçimde süslenmiş. Peri, üç gözlü, ürkütücü bir canavar tarafından izleniyor. Resim, Yunan mitolojisinde Polyphemus adlı devin su perisi Galatea'ya duyduğu karşılıksız aşkı anlatan bir öyküye dayanıyor. Sualtı bitkilerinin betimlenmesinde kullanılan çok renkli teknik ve resmin işlenişindeki yumuşaklık, büyülü, düşsel bir nitelik yaratmış. Moreau, İzlenimciler'in nesnel doğalcılığından uzaklaşan simgeci ressamlardandır. Simgeciler çoğunlukla edebi ya da mitolojik kaynakların düşsel konularından esinlendiler. Bu resimde olduğu gibi, renk ve biçimi tanımlayıcı değil, dışavurumcu anlamlarla kullandılar. Moreau, çağdaşları tarafından çok beğenilen pek çok suluboya da yapmıştır.

☛ Bonnard, Klimt, Modigliani, Mucha, Redon, Vuillard

Gustave Moreau. d Paris, 1826. **ö** Paris, 1898.

Galatea. 1880. Pano üzerine yağlıboya. **e**67 x **y**85 cm. Özel koleksiyon

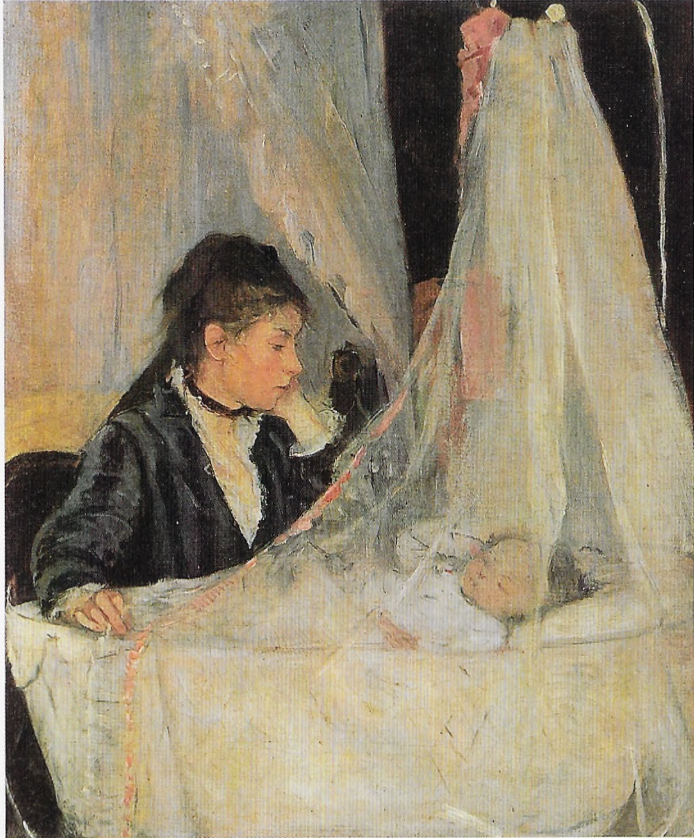
Morisot Berthe

Beşik

Ressamın kızkardeşi olan genç anne beşiğinde uyuyan bebeğine büyük bir ilgiyle bakıyor. Bu resme egemen şefkat ve sevgi duygusu yalnızca iki figürün özenli görüntüsüyle değil, renklerin ve ince fırça işçiliğinin ustalıklı uyumu ile sağlanmış. Beşiğin üstünü kaplayan şeffaf örtü ve kadının arkasındaki saten perde gibi dokusal yüzeylerin özenli işlenişi sahnedeki içtenlik duygusunu güçlendiriyor. Morisot, bir 18. yüzyıl ressamı olan Jean-Honoré Fragonard'ın büyük torunudur.

Sonradan eniştesi olan Édouard Manet'nin öğrencisi olmuştur. Yapıtlarındaki doğrudanlık ve ışığın eşdeğer kullanımı, Manet'nin etkisini yansıtır. Daha sonraları Pierre Auguste Renoir'den derinden etkilenen sanatçı yapıtlarını çoğu kez İzlenimciler'le birlikte sergilemişse de, resimleri tümüyle kendine özgü kadınca bir duyarlığa sahiptir.

☛ Cassatt, Corot, John, Manet, Renoir, Reynolds

Berthe Morisot. d Bourges, 1841. ö Paris, 1895.
Beşik. 1872. Tuval üzerine yağlıboya. e46 x y56 cm. Musée d'Orsay, Paris

Moroni Giovanni Battista

Albuquerque Dükünün Portresi

Moroni, bu kişiyi krallara yakışan edası ve lüks giyimi içinde betimlemiş. Büyük bir olasılıkla ailesinin ve ülkesinin onurunu korumaya her an hazır oluşunu simgeleyen bir kılıç taşıyor. Bu şövalyemsi tavrı denetimli ve gururlu duruşunda da yansıdığı gibi duvarda "İşte buradayım, tamamen korkusuz, ölüm karşısında bile" yazılı. Bu, sanatçının Venedikli ustalar Giorgione ve Tiziano'dan aldığı gözalıcı renklere ve görkemli etkilere duyduğu sevgiyle çarpıcı bir gerçekçiliği harmanlayan içten bir portredir. Arka plandaki gereksiz ayrıntılardan arındırılmış olan kompozisyonun yalınlığı modelin öne çıkmasını sağlıyor. Moroni'nin boy portrelerindeki, özellikle de sıradan insanların portrelerindeki özen, onu 16. yüzyılın en önemli portre ressamlarından biri yapmıştır.

☛ Dossi, Giorgione, Kneller, Lotto, Tiziano

Giovanni Battista Moroni. d Albino, 1520/5. ö Bergamo, 1578.
Albuquerque Dükünün Portresi. 1560. Tuval üzerine yağlıboya. e86 x y116 cm. Özel koleksiyon

Motherwell Robert

İspanyol Cumhuriyeti'ne Ağıt No.134

Geniş, kütlesel biçimler beyaz tuval üzerine siyah boyayla dramatik bir şekilde uygulanmış. Bu yavaş hareket eden, ağır şekiller çok çeşitli ve farklı yorumlara neden olmuştur. Erkek cinsel organından müzik notalarına kadar pek çok tanımlama yapılmış, ancak hiçbiri yeterince ikna edici olmamıştır. Resmin kalitesi de, birbirlerinden ne denli farklı olursa olsun, bu kadar zengin ve çeşitli benzetmeyi akla getirme gücünde yatmaktadır. Adından da anlaşıldığı gibi ressamın İspanya İç Savaşı'ndan esinlenerek yaptığı "Ağıt" adlı dizisindeki birçok resminden biridir ve Motherwell'in en tanınmış imgelerinden biri haline gelmiştir. Ressam Helen Frankenthaler'le evli olan Motherwell, Soyut Dışavurumculuk'un önde gelenlerindendir. Tekniğinin kendiliğindenliği, anlatımdan çok biçimsel özelliklere önem vermesi bu akımın yaklaşımını özetler. Motherwell resmin yanı sıra pek çok çizim, baskı ve yırtık kâğıt parçalarıyla boya kullandığı kolajlar da yapmıştır.

☛ Flavin, Frankenthaler, Kline, Louis, Ryman, Soulages

Robert Motherwell. d Aberdeen, WA, 1915. ö Cape Cod, MA, 1991.
İspanyol Cumhuriyeti'ne Ağıt No. 134. 1974. Tuval üzerine akrilik. e300 x y237.5 cm. Graham Gund Koleksiyonu, Cambridge, MA

Moulins'li Usta

Meryem'in Taç Giymesi

Çarpıcı kırmızı ve mavı brokardan zarif giysisi içindeki Meryem ve Çocuk İsa meleklerle çevrilmiş durumda mistik bir ışıkla aydınlanmışlar. Arkalarında fantastik bir görünüm, ayaklarının altında ise bir yarımay betimlenmiş. Taçtaki mücevherlerin zengin ışıltısı ve Meryem'in uzatılmış hatlarındaki muhteşem lirik nitelik Usta'nın ince tekniğini ortaya koyuyor. Hugo van der Goes'dan çok etkilenmiş ve çağdaşı Flaman ressamların ölçülü zerafetini benimsemiş olan Moulins'li Usta 15. yüzyıl Fransız ressamlarının en büyüklerindendir. Moulins Katedrali için yaptığı triptikten (en önemli yapıtıdır) sonra bu adı almıştır. Gerçek adı da dahil olmak üzere hakkında çok az şey bilinen sanatçının kimliği konusunda pek çok görüş öne sürülmüştür. Bazı uzmanlara göre Fransa kralı VIII. Charles'ın saray ressamıydı.

☛ Van Eyck, Var der Goes, Filippo Lippi, Van der Weyden

Moulins'li Usta. 1480-1500'de etkin.
Meryem'in Taç Giymesi. yak1500. Pano üzerine yağlıboya. e142 x y157 cm. Notre-Dame Katedrali, Moulins

Mucha Alphonse

La Trappistine

Jeanne d'Arc kadar soylu ve tinsel, ama kışkırtıcı ve çekici bu baştan çıkarıcı düşsel kadın elini bir likör şişesinin üzerine koymuş. Başını bir hale gibi çevreleyen yuvarlak süsleme figürün ender bulunan güzelliğine neredeyse ilahi bir görüntü katıyor. Uzatılmış, eğrisel çizgilerle soluk, sulandırılmış tonlarla betimlenmiş bu reklam afişi Mucha'nın da önde gelen adlarından biri olduğu Art Nouveau'nun şık zerafetini yansıtıyor. Art Nouveau sanatçıları tüm sanat dallarını zarif ve şık çizgisel biçimlerle oluşturdukları dekoratif bir bütünlükte toplamak istediler. Uçuşan saçlar, uzun saplı çiçekler gibi akımın tipik öğeleri en çok Mucha'nın yapıtlarıyla tanınmıştır. Çok yetenekli bir grafik sanatçısı olan Mucha mücevher, vitray, mobilya, sahne dekoru ve kostüm tasarımları da yapmıştır. Uzun yıllar Paris'te yaşamış, 1910'da anayurdu Çekoslovakya'ya dönmüştür.

☛ Klimt, Moreau, Munch, Toulouse-Lautrec

Alphonse Mucha. d Ivancice, 1860. ö Prag, 1939.

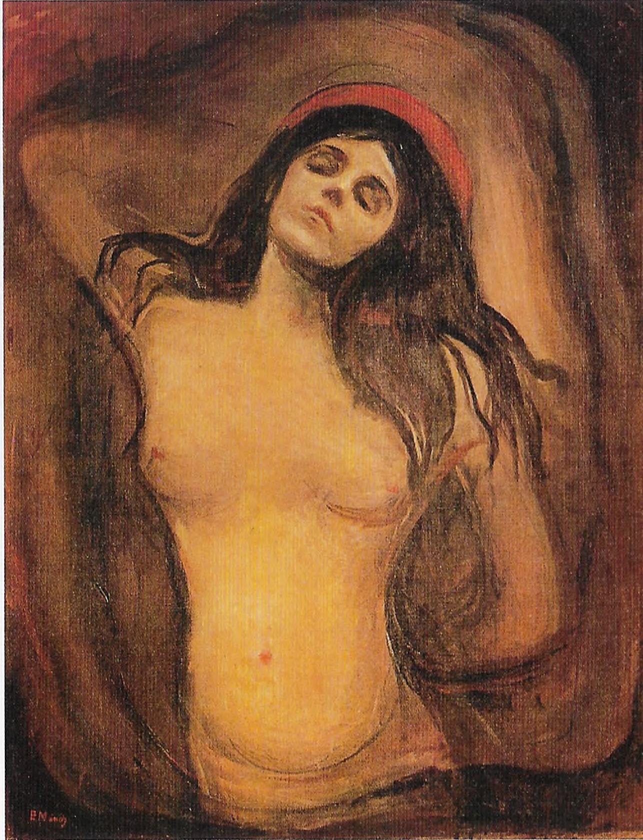
La Trappistine. 1897. Kâğıt üzerine taş baskı. e77 x y206 cm. Suntory Ltd Koleksiyonu, Osaka

Munch Edvard

Madonna

Çıplak bir pozda kendini bırakmışlık içindeki Madonna'yı cesurca betimleyen bu çarpıcı resim gizemli duyusallığıyla çok çekici. Madonna rahatsız edici bir kışkırtıcılıkla meydan okuyucu bir cinselliği dışarı vuruyor, ama koyu siyah saçlarında ve koyu renk gözlerinde bir trajedi gizli. Girdaplı, fırtınalı arka plan sıkıntılı bir ruhu yansıtıyor. Munch'un kendi yaşamı da ölümler, hastalıklar ve sinirsel bunalımlarla dolu geçmiştir. Norveç'te doğan sanatçı meslek yaşamına geleneksel bir tarzla başladı, ancak kısa sürede Vincent van Gogh'un ve Paul Gauguin'in resimlerine ilgi duydu. Çevresindeki dünyayı betimlemek yerine sanatı aracılığıyla iç dünyasını ve arzularını dışa vurmaya başladı. Resimlerindeki hummalı enerji ve fırtınalı duygular onu, duygusal çarpıtmalar ve abartılı renklerle en fazla anlatım gücüne ulaşmayı amaçlayan Dışavurumculuk'un kurucusu yapmıştır.

☛ Bernini, Gauguin, Van Gogh, Kokoschka, Modigliani

Edvard Munch. d Lote, 1863. **ö** Oslo, 1944.

Madonna. 1894/5. Tuval üzerine yağlıboya. **e**71 x **y**91 cm. Nasjonalgalleriet, Oslo

Murillo Bartolomé Estebán Günahsız Gebelik

Meryem'i tanrısal dünyada, derin dinsel duygular içinde gösteren bu tablo Seville'deki Yoksullar Evi için ısmarlanmıştır. Fırça vuruşlarının yumuşaklığı ve hafif bir ışıkla aydınlanan zarif ancak çarpıcı renkler kompozisyonu yumuşak duygularla dolduruyor. Sevimli küçük melekler Meryem'i bir hale gibi çevreliyor. Kompozisyon 17. yüzyıl İspanyol sanatının kurallarına uygun, ama resim Murillo'nun tinsel bağlılığıyla canlılık kazanmış. Çağdaşı olan İspanyol sanatçılar Jusepe Ribera ve Francisco de Zurbarán'ın sert, neredeyse kaba gerçekçiliği ve duyguları yücelten tavrı ile karşılaştırıldığında Murillo'nun üslubu daha yumuşak ve duygusaldır, 16. yüzyıl İtalyan sanatçısı Correggio'yu anımsatır. Murillo'nun yapıtlarının, 19. yüzyılın ortalarına kadar çok beğenildiği Avrupa'da pek çok kopyası ve taklidi yapılmıştır.

☛ Andrea del Sarto, Correggio, Ribera, Velázquez, Zurbarán

Bartolome Estebán Murillo. d Seville, 1618. ö Seville, 1682.
Günahsız Gebelik. yak1678. Tuval üzerine yağlıboya. e190 x y274 cm. Museo del Prado, Madrid

Nash Paul

Ölü Deniz

Parçalanmış metallerden oluşan hareketsiz, geniş denizin karabasan etkisi uyandıran görünümü, Nash'ın Oxford yakınlarındaki Alman savaş uçakları çöplüğünde çektiği bir dizi fotoğraftan elde edilmiştir. Bu metal cesetler yığınının içinde uçak kanatları, tekerlekleri ve gövdeleri seçiliyor. Tüm sahneye egemen olan kasvetli ay ışığı ölüm ve yıkımı çağrıştıran ürkütücü bir atmosfer yaratıyor. Bu resim II. Dünya Savaşı sırasında savaş ressamı olarak çalışan Nash'in en etkileyici yorumlarından biridir. Acıyla dolu yılların trajedisini ve zaferini anlatır. Nash, Gerçeküstücülük'ten etkilenmesine karşın genel olarak düşsel manzaraların ressamıydı. Bu yapıtının dramatik içeriği bazen 1930'lu ve 40'lı yıllarda teatral ve romantik bir üslup geliştiren Yeni-Romantikler'le karşılaştırılır. Sanatçı oymabaskı, kitap illüstrasyonu, endüstriyel tasarım ve fotoğrafçılık alanlarında da ürünler vermiştir.

☛ Bomberg, Burra, Friedrich, Lewis, Wadsworth

Paul Nash. d Londra, 1889. **ö** Boscombe, 1946.

Ölü Deniz. 1940-41. Tuval üzerine yağlıboya. **e**152.4 x **y**101.6 cm. Tate Gallery, Londra

Nauman Bruce

Yaşam Ölüm, Bilir Bilmez

Yanıp sönen neon lambaları renkli büyük harflerle yazılmış sözcükleri yansıtıyor. Hem yukarıdan gelen tebliğler gibi gizemle ortaya çıkan bildirinin sunulduğu ortam, hem düzensiz aralıklarla yanıp sönen sözcükler bir merak ve çekim duygusu yaratıyor. Birbirlerinin üzerinden geçen cümleler birbirleriyle çelişiyor. Bunun, insanlar arasındaki iletişimin belirsizliğini ve dünyevi yaşamın çok katmanlı anlamlılığını yansıttığı düşünülebilir. "Gizli" anlamları ve bildirileri iletmek için işaretlerin ve simgelerin kullanımı ortaçağdan beri, özellikle Avrupa'nın kuzeyinde çokça kullanılan bir yöntemdir. Nauman bu yöntemi simgeleme ve ilişkilendirme kavramlarını kullanarak en uç noktasına kadar götürmüştür: Bildiri, arıtılmış ve saf biçimde sunulan sanat yapıtının kendisidir.

☛ Beuys, Flavin, Merz, Oldenburg, Viola

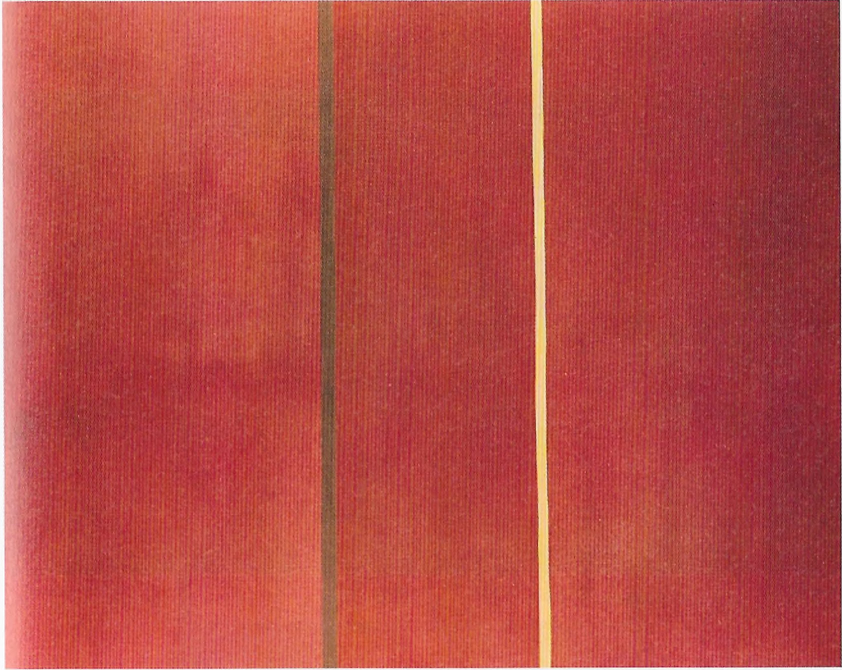
Bruce Nauman. d Fort Wayne, IA, 1941.
Yaşam Ölüm, Bilir Bilmez. 1983. Neon lamba ve asılı cam çerçeveler. Ø 203.2 cm. Anthony d'Offay Gallery, Londra

Newman Barnett

Sözleşme

Sınırlılığın verdiği sertliğin, basitliğin verdiği açıklığın egemen olduğu bu yapıtta, düz kırmızı bir alan kahverengi ve krem rengi iki ince dikey şeritle bölünmüş. Asimetrik düz renk blokları arasında salt bir gerilim yaratma uğruna geleneksel resim teknikleri göz ardı edilmiş. Şeritlerin düzeni, izleyicinin salt rengin kapladığı boşluk üzerine yoğunlaşmasını sağlıyor; resim yüzeyini neredeyse açıyorlar. Giderek "fermuar" olarak tanımlanan bu şeritler Newman üslubunun simgeleri olmuş, onun Amerikan Soyut Dışavurumcu sanatçılarının en minimalisti olarak tanınmasına yol açmıştır. Güzellikten çok bir tür mistik soyutlamaya yönelen Newman resimlerine yalnızca bakmakla yetinmemizi, renkleri ve büyük boyutlarıyla vurgulanan tinselliği ve mistisizmi duyumsamamızı istedi. Sanatçı, 1960'lı yılların daha genç sanatçıları üzerinde büyük etki yapmıştır.

☛ Flavin, Judd, Reinhardt, Rothko, Ryman, Serra

Barnett Newman. d New York, NY, 1905. ö New York, NY, 1970.

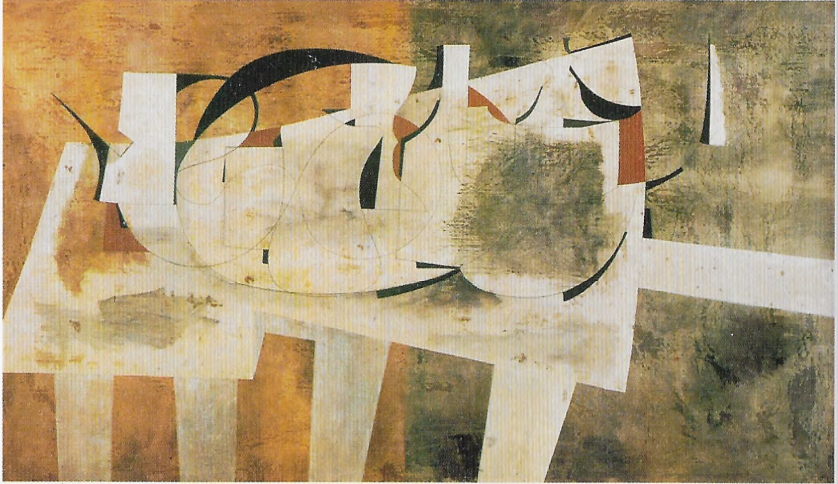
Sözleşme. 1949. Tuval üzerine yağlıboya. **e**152.4 x **y**121.9 cm. Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, Washington DC

Nicholson Ben

Ağustos 1956 (Val d'Orcia)

Bir dizi lirik arabesk çizgiden oluşan bu yapıt Newman'ın 1950'lerdeki çalışmalarının tipik bir örneğidir. Soyut biçimlerin, yakından bakılınca şişe, bardak, tabak ve kavanoz gibi gündelik nesneler olduğu anlaşılıyor. Yalnızca düz, renkli dış çizgileri algılanan biçimler, yarı gri yarı kahverengi zeminde yer alan beyaz bir masa üzerinde parçalanmış birer geometrik forma indirgenmiş. Nicholson, biçimlerin parçalara ayrıldığı ve bunların farklı açılardan aynı anda görüntülendiği Kübizm'le ve Piet Mondrian'ın salt strüktürel kompozisyonlarıyla ilgilenmiştir. Bu resimde her iki etkinin bileşimi görülüyor. Nicholson bir yandan doğa resimleri ve ölüdoğalar yaparken, öte yandan soyut resmin öncülerinden biri olarak Avrupa *avant-garde*'ında çok önemli rol oynamış, 60 yılı aşan sanat yaşamında pek çok kabartma, resim, çizim ve baskı gerçekleştirmiştir.

☛ Braque, Hepworth, Mondrian, Morandi, De Stael

Ben Nicholson. d Denham, 1894 **ö** Londra, 1982.

Ağustos 1956 (Val d'Orcia). 1956. Tahta üzerine yağlıboya ve kurşunkalem. **e**214 x **y**122 cm. Tate Gallery, Londra

Noguchi Isamu

Tinsel Kavrayış Taşı

Yerçekimine karşı koyar gibi havada asılı duran bir tunç taş kütlesi, doğa güçlerinin canlılığını ve elle dokunulabilir varlığını gösteriyor. Sanki içsel niteliklerinin, oyulmuş ya da kalıba dökülmüş halinden daha önemli olduğunu yansıtmak için işlenmemişliği çekincesizce sergilenmiş. Noguchi'nin etkilendiği Budist felsefe doğal nesnelere böyle anlamlar yüklüyordu. Noguchi, heykelin "uzayın algılanışı, varlığımızın sürekliliği" olduğuna inanıyordu. 1927-28 arasında kısa bir süre birlikte çalıştığı Constantin Brancusi'nin yapıtlarından çok etkilenmiştir. Ancak kendi heykelleri malzemenin özü oluşturduğu yeni bir ilkel dinamizmle doludur. Nogüchi heykelin yanı sıra tiyatro ve kostüm tasarımları, bahçe düzenlemeleri hatta çocuklar için oyun alanları da gerçekleştirmiştir.

☛ Bourgeois, Brancusi, Calder, Kapoor, Moore, Smith

Isamu Noguchi. d Los Angeles, CA, 1904. **ö** New York, NY, 1988.

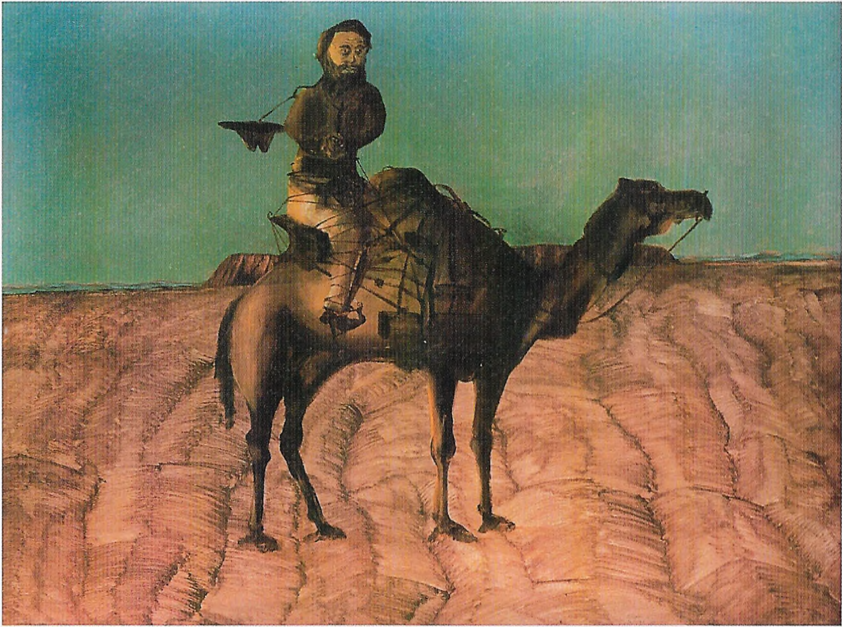
Tinsel Kavrayış Taşı. 1962. Tunç, ahşap ve metal. **y**133 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Nolan Sidney

Gray Hasta

Ellerini sıkıca birleştirmiş, gergin ifadeli, sakallı bir adam, devenin sırtına iple bağlanmış. Amansız sıcak ve kavurucu çöl bulutsuz, basık mavi gökyüzüyle ve çatlamış toprak kıvrımlarıyla canlandırılmış. Ağustos 1860'ta 18 erkekten oluşan bir grup Avustralya'yı baştan başa katedecekleri bir yolculuk için Melbourne'dan yola çıktı. İlk kez gerçekleştirilen bu yolculuk amacına ulaştıysa da çok kötü planlanmıştı ve bir faciayla sonuçlandı. Kâşiflerden, dayanılmaz başağrıları çeken ve dizanteriye yakalanan Charles Gray iple devesine bağlanmak zorunda kaldı. 17 Nisan 1861'de gün doğarken öldü. Nolan 1949'da, kâşiflerin yaşamı ve doğanın gücü karşısında ödedikleri bedeli betimlemek üzere doğduğu şehir Melbourne'dan Avustralya'nın içlerine doğru bir yolculuğa çıktı. Ünlü eşkiya Ned Kelly'nin de bir dizi resmini yapan sanatçı, Modern Avustralya resminin öncüsü olarak tanınır.

☛ Boyd, Cole, Kitaj, Marini

Sidney Nolan. d Melbourne, 1917. **ö** Londra, 1992.

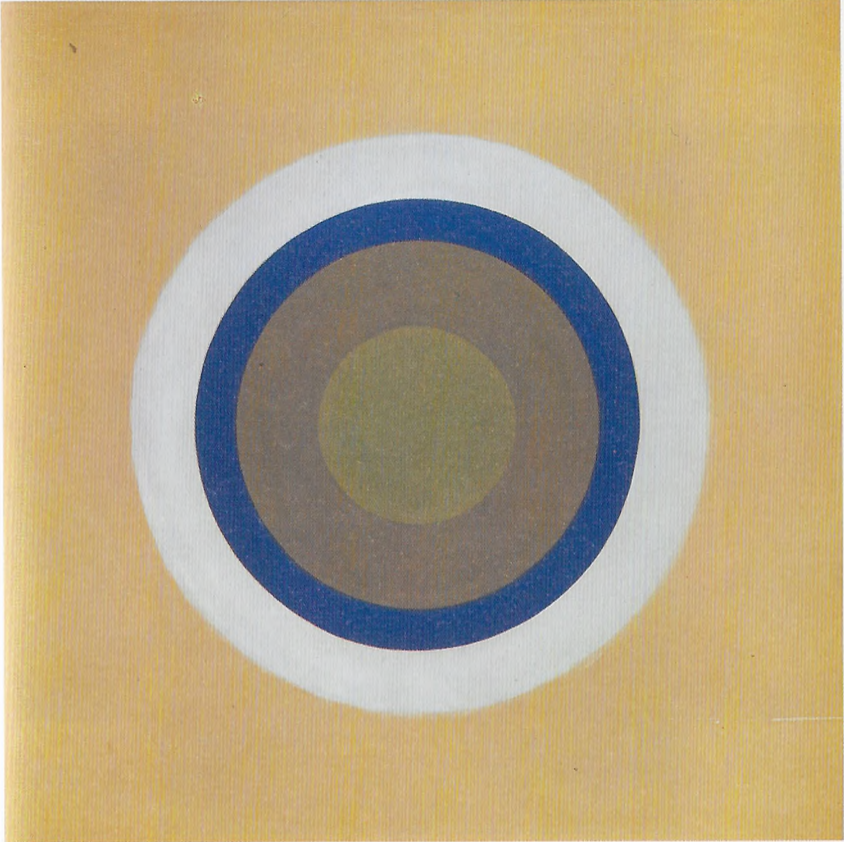
Gray Hasta. 1949. Tahta üzerine mine ve yağlıboya. **e**120 x **y**92 cm. West Green Lordu McAlpine Koleksiyonu

Noland Kenneth

Armağan

Boş tuvalle çevrelenen eşmerkezli renk çemberleri bir hedef tahtası izlenimi veriyor. Bu devinim yanılsaması astarsız tuvalin emdiği boyanın düzensiz dağılımından doğan lekelerle yaratılmış. İnceltilmiş akrilik boya kullanarak renk etkisini artıran Noland en fazla görsel yoğunluğu elde edebilmek için büyük bir alanı boş bırakmış. Noland, boş tuvalin olanaklarını bu biçimde araştıran ilk sanatçılardandır. Lekeleme tekniği resme görsel bir belirsizlik katmakta, boyanın kendisi tuval dokusunun bir parçası haline gelmektedir. Düz tuval yüzeyini kullanan ve imgeyi tam merkeze yerleştirerek böylece kendisi dışında hiçbir fiziksel ya da duygusal izlenim yaratmayan bu resim, Ard-Ressamca Soyutlama *(Post-Painterly Abstraction)* akımının bir örneğidir. Noland genellikle aynı motifleri yinelediği resim dizileri üretmiştir. Bu motifler arasında hedef, şerit ve eşkenar dörtgenler vardır.

☛ Albers, Frankenthaler, Louis, Ryman, Stella

Kenneth Noland. d Asheville, NC, 1924.

Armağan. 1962. Tuval üzerine akrilik. **e**182 x **y**182 cm. Tate Gallery, Londra

Nolde Emil

Kırmızı Gelincikler

Sulandırılmış renk lekeleri kâğıdın üzerinde yüzer gibi. Kompozisyonun en önemli öğeleri, gelinciklerin biçimi ve canlı kırmızı renkleri. Mobilya ustası olarak eğitim alan Nolde daha sonra resme yönelmiştir. Yapıtlarının çoğu Alman Dışavurumcu sanatçılarına özgü şiddetli duyguları yansıtır. Nolde bu akımın belki de en güçlü ismiydi. Amacı, "yüreğin en derininde yatanı yakalamak" ve "doğayı kişinin zihni ve ruhuyla birleştirerek değiştirmek"ti. Nolde'nin en çok kullandığı konular, kendi inançlarının anlatımı olan Kitabı Mukaddes öyküleri ve manzaralarıdır. Başlangıçta Naziler'in milliyetçiliğine kapılmışsa da toplum için bir tehlike oluşturduğu gerekçesiyle Hitler tarafından suçlanmış, ne tür olursa olsun sanat yapması yasaklanmıştır. Ancak yine de üretmeyi sürdüren sanatçı, yaşamının sonuna dek Almanya'da yaşamış ve çalışmıştır.

☛ Ensor, Modersohn-Becker, Pechstein, Vlaminck

Emil Nolde. d Nolde, 1867. ö Seebüll, 1956.

Kırmızı Gelincikler. yak1920. Kâğıt üzerine suluboya. **e**48.3 x **y**34.3 cm. Leonard Hutton Galleries, New York, NY

O'Keeffe Georgia

Işıyan Bina

Bir New York gecesinin yarı karanlık sokak ışıklarının üstünde ışıklı, süslü tepeliğiyle yükselen gökdelen çevredeki binalara yukarıdan bakıyor. Yapı, ince uzun gövdesine serpilmiş pencerelerinin parlak ışıkları ile karanlık gözyüzünde ışıldayan bir mücevhere benziyor. Arkasından, sisli kış semasını ve sağdaki duman bulutunu aydınlatan garip bir ışık hüzmesi yükseliyor. Solda, parlak kırmızı neondan oluşan yatay şerit bunu dengeliyor. O'Keeffe'in yapıtları makine kesinliğinde betimlendikleri için, bazen Presizyonist olarak tanımlanır. Sanatçı, yalınlaştırılmış kent mimarisi yorumlarının yanı sıra dağ, kemik ve dev boyutlu çiçek resimleri ile de ünlüdür. Neredeyse naifliğe varan açık ve basit biçimleri ile alışılmışın dışındaki konu seçimi, onu yeni bir Amerikan modernizminin öncüsü yapmıştır.

☛ Davis, Estes, Hopper, Sheeler

Georgia O'Keeffe. d Sun Prairie, WI, 1887. ö Santa Fe, NM, 1986.
Işıyan Bina. 1927. Tuval üzerine yağlıboya. e76.2 x y121.9 cm. Fisk University, Nashville, TN

Oldenburg Claes

Dev Hamburger

Bir 20. yüzyıl ikonunun bu abartılı büyüklükteki saçma ve *kitsch* uyarlaması bir tür kuşku uyandırıyor. Sanatçının Amerikan kültürünün en güçlü simgelerinden birini hem yansıtma hem yabancılaştırma isteği, yapıtın gücünü ve çarpıcılığını artırıyor. Alışılmamış konusunun yanı sıra, yumuşak biçimi de geleneksel heykel anlayışının sertlik ve hacimsellik anlayışını ortadan kaldırıyor. Oldenburg, ticari malzeme ve ürünleri kullanarak sanat yapan bir Amerikan Pop sanatçısıdır.

Yapıtlarında çağdaş yaşamı tüm karmaşıklığı ve değişimiyle yansıtmayı amaçlamıştır. Buradaki yapıtında açıkça, 1960'larda inanılmaz bir hızla gelişen Amerikan *"fast food"* imparatorluğundan yola çıkmıştır. Oldenburg 1964'te New York'ta Green Sokağı'nda bir dükkân açarak gıda ve diğer ticari malların boyanmış alçı modellerini satmaya başlamıştır.

☛ Dine, Duchamp, Hamilton, Lichtenstein, Segal, Warhol

Claes Oldenburg. d Stockholm, 1929.

Dev Hamburger. 1962. Boyanmış ve içi köpük doldurulmuş yelken bezi. **e**213 x **y**132 cm. Art Gallery of Ontario, Toronto

Orcagna

Yaşamından Sahnelerle Çevrelenmiş Aziz Matta

Hem merkezde yer alan Aziz Matta figürü (Floransalı bankerlerin koruyucusu) hem resimde kullanılan altın varak, yapıtı Or San Michele Kilisesi'ne koyulmak üzere ısmarlayan Bankerler Loncası'na gönderme yapıyor. Arka planından dolayı "altın zeminli" adı verilen bu tür resimler 14. yüzyıl Floransa'sının tipik üslubunu yansıtır. Figürler idealize edilmiş, renkli ve süslü olmalarına karşın, Orcagna'nın öncüsü Giotto'nın ya da daha geç döneme ait yapıtların gerçekçiliğinden ve derinliğinden yoksundur. O dönemde adet olduğu gibi, bu resim de aynı atölyede çalışan usta ve yardımcılarının işbirliği ile tamamlanmıştı. Orcagna adı yerel argoda başmelek (arcangelo) anlamına geliyordu. Sanatçının asıl adı Andrea di Cione'ydi. Bu resmi bitiremeden öldüğü için, resmi küçük kardeşi Jacopo, onun üslubunu sürdürerek tamamlamıştır.

☛ Duccio, Giotto, Masolino, Lorenzo Monaco

Orcagna (Andrea di Cione). **d** Floransa, yak1320. **ö** Floransa, 1368.

Yaşamından Sahnelerle Çevrelenmiş Aziz Matta. yak1367. Pano üzerine tempera. **e**265 x **y**291 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Organ Bryan

Galler Prensi Charles

Gündelik giysileri içindeki Galler prensi yeşil bir çitin önünde rahat bir pozda oturuyor. Prensin yüzü, çizmeleri, gömleğinin yakası ve İngiliz bayrağı dışında her şey mavi ve yeşile boyanmış. Kraliyet ailesinin portrelerinde kullanılan geleneksel yaklaşımı kökten değiştiren Organ modelini, şanına yakışır bir görkem ve törensellik yerine arkadaşlarıyla oynadığı polo oyununu biraz önce bitirmiş, akıllı, bilinçli ve duygusal biri olarak betimlemiş. 1970'lerde Organ'dan Kraliyet ailesinin dört üyesinin resmini yapması istendi. Bugün bunlardan üçü Londra'daki Ulusal Portreler Galerisi'nde sergilenmektedir. Üstün bir desen anlayışına sahip ve modellerinin kişiliğini yansıtmada usta bir sanatçı olan Organ, bir Fransız cumhurbaşkanının (François Mitterand) portresini yapması istenen ilk Fransız olmayan ressamdır.

☛ Hockney, Kauffmann, Richter, Sutherland

Bryan Organ. d Leicester, 1935.
Galler Prensi Charles. 1980. Tuval üzerine akrilik. e178 x y177 cm. National Portrait Gallery, Londra

Orozco José Clemente — Ruhun Modern Göçü

Bu çarpıcı görüntü Orozco'nun, Hz. İsa'yı haçını parçalayan bir militan devrimci olarak betimlediği büyük freskinden alınmış bir sahnedir. Arka planda çağdaş uygarlığın artıklarından oluşmuş, kocaman bir çöp yığını yükseliyor. Sanatçı bu resmi yaparken eski Meksika duvar resimleri ve taş işçiliği üstüne yaptığı araştırmalara dayanan bir teknik geliştirmiştir. Resimde, her şeye gücü yeten, yaratıcı ve yok edici İsa figürünün modern toplum, din ve politikanın egemen biçimlerini toptan yerle bir etme çağrısı duyuluyor gibi. Yapıtın Dışavurumcu niteliği 1910 Meksika Devrimi'nden sonra Orozco'nun tutkuyla bağlandığı görkemli ayaklanma ve değişim temasında kendini gösteriyor. Orozco politika ile yakından ilgili bir sanatçıydı. Meksika halkının tarihini ve günlük yaşamından alınmış sahneleri betimlediği büyük boyutlu duvar resimleriyle köylülerin ve işçilerin mücadelesine destek olmuştur. Bütün sanat yaşamı boyunca fresk tekniği ile duvar resimleri yapmayı yeğlemiştir.

☛ Botero, Grünewald, Rivera, Rouault, Siqueros, Tamayo

José Clemente Orozco. d Jalisco, 1883. ö México 1949.
Ruhun Modern Göçü. 1933. Fresk. Dartmouth College, Hanover, NH

Orpen William

Cafe Royal, Londra

Hali vakti yerinde Edward dönemi insanlarının moda bir buluşma yeri olan Cafe'de, parıltılı bir tavan altında ünlü sanatçılar birarada. Orpen ve arkadaşları Augustus John, William Nicholson, James Pryde ve Alfred Rich'i gösteren bu grup portresinde kullanılan sert pozlar ve giyim tarzı, canlandırılan sanatçıların biçimsel bohemliklerini yansıtıyor. Ressam, pozlardaki sertliği yumuşatmak için iki figürü masadan masaya laf atarken betimlemiş. Döneminin aranan bir sosyete ressamı olan Orpen başarısını, kendinden emin üslubuna ve Edward döneminin üst sınıfının her şeye tepeden bakan özelliğini yakalayan açık ve köşeli tekniğine borçludur. "Sohbet sahne"lerinde ustalaşmıştır: bunlar, gündelik bir uğraş içindeki modellerin toplu olarak betimlendiği bir tür grup portreleridir. Orpen'ın bu tür resimlerinin en ünlülerinden biri olan *Manet'ye Saygı*'da Edouard Manet'nin *Eva Gonzales'in Portresi* adlı yapıtının önünde Walter Sickert ile bir grup sanatçı görülür.

☛ Bazille, Manet, Renoir, Sargent, Sickert

William Orpen. d Stillorgen, 1878. ö Londra, 1931.
Cafe Royal, Londra. 1912. Tuval üzerine yağlıboya. **e**114 x **y**138 cm. Musée d'Orsay, Paris

Van Ostade Adriaen

İç Mekânda Köylüler

Dağınık bir iç mekânda anne ve çocuğu pencerenin önünde otururken arka planda üç kaba saba adam gürültüyle eğleniyorlar. Ailenin yoksulluğu pis döşeme üzerine saçılmış yumurta ve midye kabuklarıyla vurgulanmış. Resimdeki yün eğirme ve sarma aletleri gibi nesneler aylak zenginlerin eğlence araçları değil, ağır koşullarda çalışan yoksulların iş aletleridir. Resmin genel tarzı ahlakçılıktan çok süslemeci olarak tanımlanabilirse de bebeğin annesinin uzattığı yemeği almaması ahlaksal bir mesajı düşündurtüyor (Ona uzatılanı reddeden yoksul olur). Üretken bir ressam olan Ostade gündelik yaşam resimleriyle (tür resmi) ünlendi. Bunların çoğunda, içinde köylülerin yer aldığı iç mekânları canlandırdı. Sonraki yapıtlarında paletindeki renkleri arttırmış, daha iyi davranışlar içinde, evleri daha temiz köylüler betimlemiştir. Öğrencilerinden Jan Steen de aynı konuda resimler yapmıştır.

☛ P Bruegel, De Hooch, Rembrandt, Steen, Vermeer

Adriaen van Ostade. d Haarlem, 1610. **ö** Haarlem, 1685.

İç Mekânda Köylüler. 1663. Pano üzerine yağlıboya. **e**40 x **y**34 cm. Wallace Koleksiyonu, Londra

Overbeck Johann Friedrich Müneccim Kralların Tapınması

Basit geometrik biçimlere dayalı figürler, sisli bir ufka doğru uzanan manzara, Meryem'in giysisindeki mavinin ve altın yaldızın egemen olduğu renkler ve tapınma konusu; bunların tümü bir 19. yüzyıl Alman resminden çok bir 15. yüzyıl İtalyan altar panosuna uygun özelliklerdir. Overbeck, İtalyan Rönesans ressamlarına hayrandı, bu nedenle onların üslubunu yeniden yaratmaya çalışmıştır. Hatta Rönesans dönemi altar resimlerinde olduğu gibi, bu yapıt da ahşap bir levha üzerine çalışılmıştır. Sanatçı, 1810'dan sonra Almanya'yı terk ederek Roma'ya yerleşmiş; böylece çok sevdiği ustaları daha yakından inceleme olanağına kavuşmuştur. Roma'da Katolik mezhebine geçen Overbeck, Nazarenler diye bilinen sanat grubunun kurucuları arasında yer aldı. Nazarenler, erken ortaçağdaki dinsel kardeşlik ruhunu yeniden canlandırmayı amaçlıyorlardı. Atölyelerini terk edilmiş bir manastırda kurdular. Yapıtları, İngiltere'de Ön-Raffaellocular üzerinde etkili olmuştur.

☛ Fra Angelico, Brown, Gentile da Fabriano, Gozzoli

Johann Friedrich Overbeck. d Lübeck, 1789. ö Roma, 1869.
Müneccim Kralların Tapınması. 1813. Pano üzerine yağlıboya e66 x y49.7 cm. Kunsthalle, Hamburg

Palma Vecchio

Kutsal Aile, Mecdelli Meryem ve Çocuk Yahya ile

Bu resimdeki renk ve ışık oyunları, konusu kadar önemlidir. Örneğin, Meryem'in elbisesindeki renk tonları, eteği dizlerine doğru dökülürken koyu kırmızıdan açığa doğru değişiyor. Bu gerçekçi betimlemeye karşın Meryem'in yüzü meleksi bir görüntüyle idealize edilmiş. Bu özellikler, Giorgione'nin yarattığı gelenekten bu yana Venedik resminde çok derine kök salmıştır. Palma Vecchio da, Giorgione gibi, dinsel bir konuyu bozulmamış, pastoral bir doğa sahnesine yerleştirmesiyle tanınır. Tombul, tatlı yüzlü sarışın kadınlar üslubunun simgesi haline gelmiştir. Yetenekli bir portre ressamı olan Palma Vecchio pek çok dinsel kurumdan da sipariş almıştır. Bu yapıtları arasında azizlerle çevrelenmiş Meryem Ana ve Çocuk İsa'nın (*Sacra Conversazione:* Kutsal Konuşma adı verilen sahne) betimlendiği pek çok büyük boy altar resmi yer alır. En ünlüsü Venedik, Santa Maria Formosa Kilisesi'ndeki Santa Barbara altarıdır.

☛ Giorgione, Michelangelo, Sebastiano del Piombo, Tiziano

Palma Vecchio. d Serina, yak1480. ö Venedik, 1528.

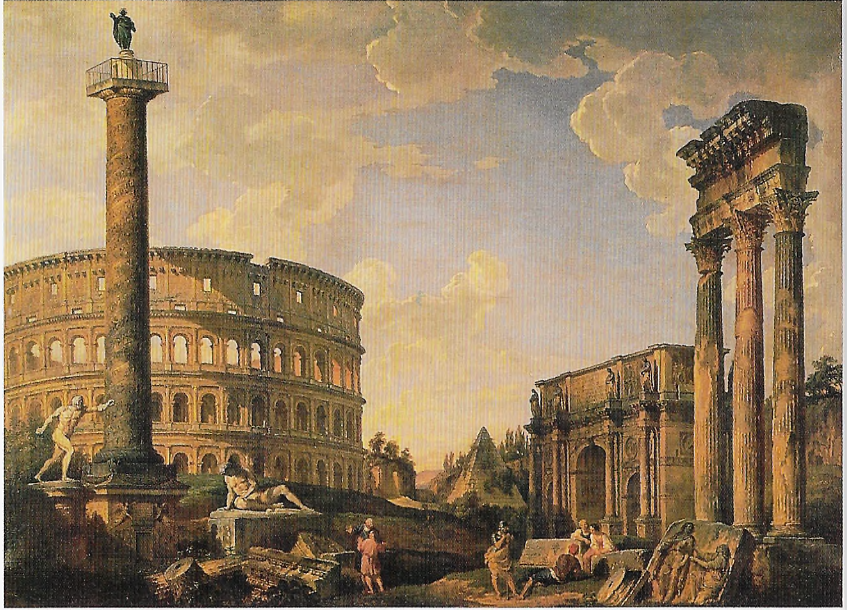
Kutsal Aile, Mecdelli Meryem ve Çocuk Yahya ile. yak1520. Pano üzerine yağlıboya. e117 x y87 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Pannini Giovanni Paolo

Roma Kapriçyosu

Pannini, Antik Roma anıtlarından bir grubu tek bir görüntü içinde toplayarak kentin muhteşem tarihine duyduğu hayranlığı yansıtmış. Soldaki yuvarlak bina Colosseum, onun önünde ise Traianus Sütunu ve kaidesi üzerinde betimlenmiş Ölen Galyalı heykeli görünüyor. Sağda, arkada Constantinus Takı, onun önünde ise üç Korent sütunu duruyor. Piacenza'da doğan Pannini daha sonra Roma'ya yerleşti. Kentin etkileyici harabelerinden esinlenerek tarihsel sahneler, çağdaş yaşamdan görüntüler ve bu resimde görüldüğü gibi yanlış bağlamda olsa da, gerçek yapıtları düşsel bir biçimde biraraya getiren resimler yaptı. Bu tür resimlerde ustalaşan ilk sanatçıdır. Olağanüstü bir üretkenlikle yaptığı tabloları, başlangıçta üslubu kendisininkine çok benzeyen Canaletto'nun Venedik manzaraları gibi, görenler tarafından çok beğeniliyordu.

☛ Canaletto, Guardi, Poussin, Siberechts

Giovanni Paolo Pannini. d Piacenza, yak1692. ö Roma, 1765.
Roma Kaprisi. 1734. Tuval üzerine yağlıboya. e134.6 x y97.2 cm. Maidstone Museum and Art Gallery, Maidstone

Parmigianino

Uzun Boyunlu Madonna

Meryem'in, Çocuk İsa'nın ve refakatçi meleklerin uzatılmış görüntüleri ressam tarafından bilinçli olarak abartılmış; tablonun adı da bu özelliğinden geliyor. Parmigianino, Raffaello ve Perugino gibi 15. yüzyıl sonu ressamlarının yapıtlarındaki durağan uyumu almış, kompozisyona yeni bir coşku ve hareket katmıştır. Rönesans'ın dengeli oranlarını bilinçli bir üslupçulukla yeniden yorumlayan bu yaklaşım genellikle Maniyerizm olarak anılır. Parmigianino'nun zarif ve içtenlik taşıyan resimleri erken Maniyerizm'in örneklerindendir. Sanatçı genelde kalabalık sahneler yerine az sayıda figür kullandığı yapıtlar üretmiş, figürlerinde zerafeti ve rehaveti vurgulamıştır. Adından da anlaşıldığı gibi Parmalı olan ressam sanat yaşamının çoğunu bu kentte geçirmiştir. Ancak bu tabloyu Roma'da Raffaello'nun yapıtlarını tanıdıktan sonra yapmıştır.

☛ Correggio, El Greco, Pontormo, Raffaello, Signorelli

Parmigianino. d Parma, 1504. ö Casalmaggiore, 1540.

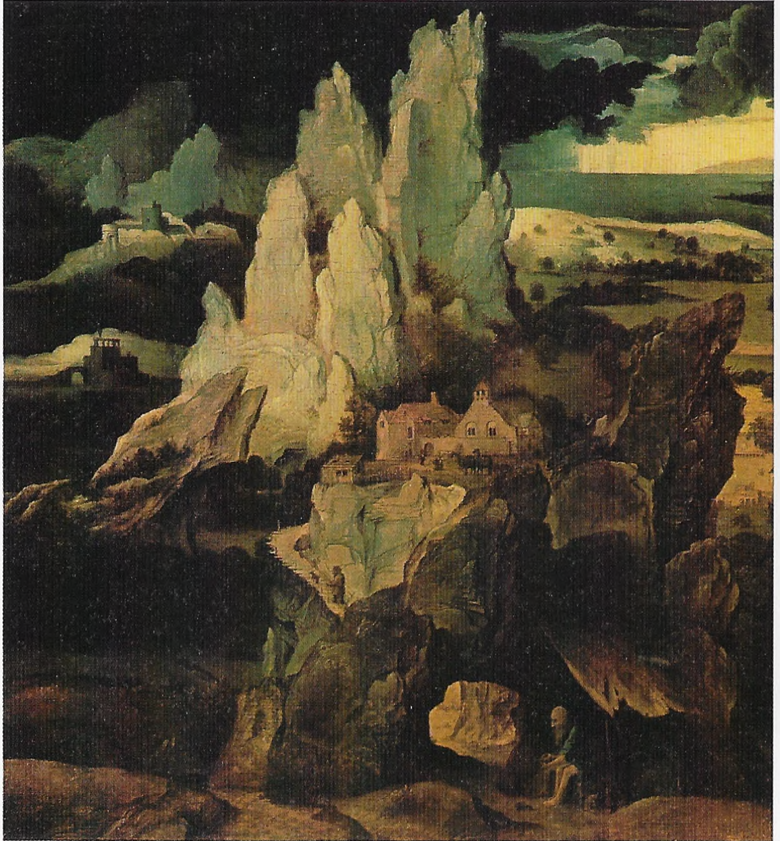
Uzun Boyunlu Madonna. yak1532. Pano üzerine yağlıboya. e135 x y219 cm. Palazzo Pitti, Floransa

Patenier Joachim

Kayalık Manzarada Aziz Hieronymus

Patenier'in üretken düş gücü ile yarattığı doğa manzarasının en belirgin yanı garip jeolojik kütlelerdir. Görkemle uzayıp giden manzarada birkaç ufak insan figürü ve yapı görünüyor. Sahnenin dikkatle gözlemlenip duyarlıkla işlenen ayrıntılı topografyası küçücük betimlenmiş münzevi aziz figürü için inandırıcı bir dekor oluşturuyor. Patenier ışık, atmosfer ve doğa unsurlarını biraraya getirerek bilinen ilk gerçek manzara resimlerinden birini yaratmıştır. Resmin düzgün yüzeyi ve teknik kusursuzluğu Patenier üslubunun tipik özellikleridir. Ressamın düşsel naif manzaralarının Flaman resmi üzerinde büyük etkisi olmuş; fantezi ile doğalcı ayrıntıların olağandışı birlikteliği Jan Bruegel'in resimlerine de öncülük etmiştir.

☛ Altdorfer, Antonello, J Bruegel, Van Eyck, Leonardo, Reni

Joachim Patenier. d Yeri bilinmiyor, yak1485. ö Antwerp, 1524.
Kayalık Manzarada Aziz Hieronymus. yak1500. Pano üzerine yağlıboya. e34 x y36 cm. National Gallery, Londra

Pechstein Max Hermann Moritzburg'da Çayır

Bu kent manzarasındaki bütün öğeler abartılmış. Perspektif bozulmuş, binalar ve figürler temel biçimlere indirgenmiş. Canlı pembeler, maviler, yeşiller ve sarılar sahnenin duygusallığını artırıyor. Boyalar tuvale değişik kalınlıklarda sürülmüş. Bazı yerlerde boya o denli ince ki tuvalin beyazını görmek mümkün. Sanatçı, doğal dünyanın gerçeklerini bilinçli olarak yadsıyıp daha dışavurumcu bir sanat arayışına yönelmiş. Pechstein, aynı yönelimleri taşıyan bir grup Dışavurumcu sanatçıyla birlikte *Die Brücke* (Köprü) akımı içinde yer aldı ve grubun üne kavuşan ilk sanatçısı oldu. Bunun nedeni belki de resimlerinin, Ernst Ludwig Kirchner gibi üyelerinkilerden daha yüzeysel ve süslemeci olmasından kaynaklanmaktadır. Sanatçının canlı renklerinde Henri Matisse'in ve öteki Fovist ressamların büyük etkisi görülür.

☛ Heckel, Kirchner, Matisse, Nolde, Schmidt-Rottluff

Max Hermann Pechstein. d Zwickaw, 1881. ö Berlin, 1955.

Moritzburg'da Çayır. 1910. Tuval üzerine yağlıboya. e80.3 x y70.2 cm. Leonard Hutton Galleries, New York, NY

Perugino

Meryem Ana ve Çocuk İsa Azizlerle

Ailelerin kendi adlarına yaptırdığı şapelleri genellikle o ailenin koruyucu azizleriyle çevrelenmiş Meryem ve Çocuk İsa betimli altar resimleri süsler. Burada her biri, yaşamlarının simgeleriyle betimlenmiş Başmelek Mikail, İskenderiyeli Katerina, Apollonia ve İncilci Yahya görülüyor. Örneğin Apollonia, Hıristiyan inancını yadsıması için yapılan işkencede bütün dişlerini söken kerpeteni tutuyor. Zarif bir şekilde uzatılmış ve aşırı duygusallaştırılmış figürler, halsiz pozları, yana eğik başlarıyla Perugino'nun üslubunun en belirgin örnekleridir. Sanatçı, döneminin geleneğine uyarak genellikle, burada görüldüğü gibi, Meryem ve Çocuk İsa'yı üste, dört azizi alta yerleştirdiği basit kompozisyonlar yapmıştır. İtalya'da pek çok yerde, özellikle Umbria'da çalışmıştır. Ancak belki de asıl ünü, ilk dönem yapıtlarını büyük ölçüde etkilediği Raffaello'nun hocası olmasından gelmektedir.

☛ Andrea del Sarto, Della Quercia, Raffaello, Signorelli

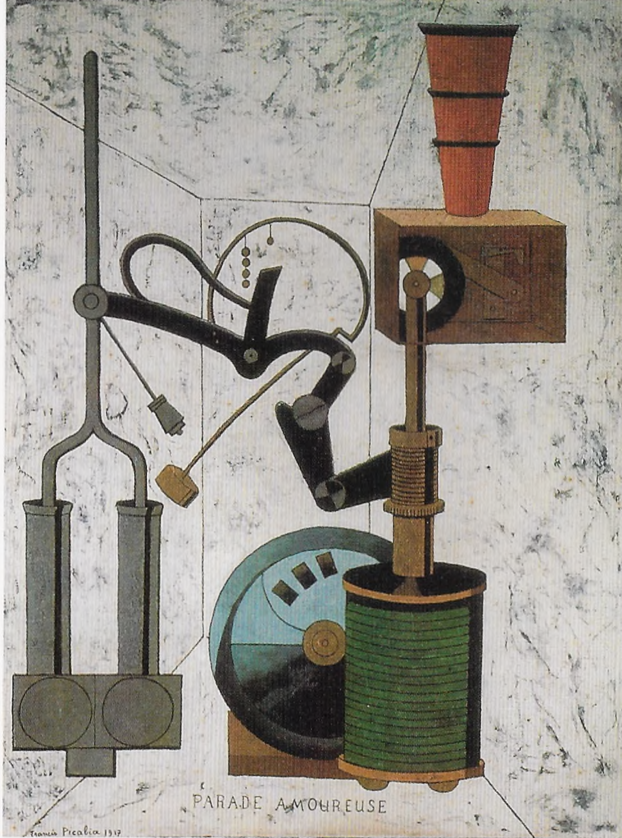
Perugino (Pietro Vannucci). d Città della Pieve, 1445/50. ö Fontignano, 1523.
Meryem Ana ve Çocuk İsa Azizlerle. yak1497. Pano üzerine yağlıboya. e213 x y276 cm. Pinacoteca Nazionale, Bologna

Picabia Francis

Aşk Alayı

Bu makinede en ufak erotik bir nitelik yok, ama resmin adı bizim düş gücümüzü çalıştırmaya başlıyor. Uzun parçalardan oluşan aygıt aniden, çok komik ama rahatsız edici cinsel anlamlarla donanıyor. Bu düşsel ve karmaşık düzenek öncelikle insanın etkinlikleri ve deneyimleri üstüne bir yorum getiriyor. Cinsel ilişkinin gürültülü çırpınmalarıyla alay ediyor olabilir. Resmin alaycı çok anlamlılığında, Picabia'nın yaratıcı ve sıradışı imgelem gücünün cansız, hiç erotik olmayan bir nesneyi nasıl cinsel yan anlamlarla yüklediği görülüyor. Bu akıldışı, saçma espri anlayışı tabloyu Dada akımıyla ilişkilendirmektedir. Picabia bu sanat karşıtı, akıl karşıtı akımın önde gelenlerindendi. Marcel Duchamp ile birlikte ABD'de Dadacı bir grubun kurulmasına önayak olan sanatçı sonraları Gerçeküstücülük'e dönerek 1920'lerde ve 30'larda çok etkileyici kolajlar yapmıştır.

☛ Davis, Duchamp, Grosz, Hausmann, Léger

Francis Picabia. d Paris, 1879. ö Paris, 1953.
Aşk Alayı. 1917. Tuval üzerine yağlıboya. e73.7 x y96.5 cm. Özel koleksiyon

Picasso Pablo

Ağlayan Kadın

Bu üzgün kadının yakıcı acısı, büyük bir yoğunluk içinde, sert renkler ve şiddetli fırça vuruşlarıyla tuvale aktarılmış. İzleyicinin dikkati hemen ağız ve dişlerin çevresindeki soğuk mavi ve beyazlara odaklanıyor. Acı ile parçalanmış gibi, gözlerin ve alnın yeri değiştirilmiş. Bu figür, Picasso'nun aynı yıl yaptığı ve İspanyol İç Savaşı'nda toplu olarak öldürülen kadın ve çocukları gösteren anıtsal resmi *Guernica*'yı çağrıştırıyor. Picasso'nun "Ağlayan Kadınlar" dizisinin en çarpıcı örneklerinden biri olan buradaki resimde kadın yüzünün bu şekilde çarpıtılıp kırılması sanatçının Kübist yaklaşımının ifadesidir. Georges Braque ile birlikte Kübizm'in kurucusu olan Picasso uzun ve herkesce izlenen yaşamı boyunca çok sayıda yapıt üretmiştir. İspanya'da doğan ve 1901'den sonra Paris'e yerleşen ressam, 20. yüzyılın en büyük sanatçısı olarak kabul edilmektedir.

☛ Boccioni, Braque, Gris, Jawlensky, Kupka, Leger

Pablo Picasso. d Malaga, 1881. **ö** Mougins, 1973.
Ağlayan Kadın. 1937. Tuval üzerine yağlıboya. **e**50 x **y**60.8 cm. Tate Gallery, Londra

Piero della Francesca

Vaftizci Yahya Ürdün Nehri'nde Hz. İsa'yı vaftiz ediyor. Ortada bir adam gömleğini çıkararak kutsanmayı bekliyor. Üç melek, çok renkli parlak kanatları, elbiseleri ve çiçekten taçlarıyla bu sakin sahneyi izlerken, kutsal ruh kumruya dönüşmüş olarak gökten iniyor. Kompozisyondaki dinginlik, ayakta duran figürlerin ve ağacın gövdesinin dikey çizgileri, arkaya doğru uzayıp giden nehrin yumuşak kıvrımlarıyla sağlanmış. Piero'nun, Erken Rönesans sanatçılarının önemle üzerinde durdukları çizgisel perspektife ilgisi, arka planda uzaklaştıkça küçülen figürlerde ve ağaçlarda da ifadesini buluyor. Yaşamının sonuna doğru resmi bırakarak perspektif ve geometri üzerine bilimsel yazılar yazmaya başlayan Piero 15. yüzyılın en sevilen sanatçılarından biri olarak kalmıştır.

☛ Fra Angelico, Filippo Lippi, Masaccio, Uccello

Piero della Francesca. d Borgo Sansepolcro, 1410/20. ö Borgo Sansepolcro, 1492.
İsa'nın Vaftiz Edilişi. 1450'ler. Pano üzerine tempera. **e**116 x **y**167 cm. National Gallery, Londra

Piero di Cosimo

Perseus Andromeda'yı Kurtarıyor

Kayalara zincirlenmiş Andromeda'ya saldıran canavarın ürkünçlüğü dalgaların fantastik kıvrımlarında yansıyor. Sağ tarafta, gerçek aşkını kurtarmak isteyen Perseus uçarak gelirken, sonra da canavarın sırtına binmiş, onu öldürmeye hazırlanırken betimlenmiş. Rönesans döneminde yeniden moda olan Antik Çağ metinlerini okumuş oldukları anlaşılsın diye pek çok resim alıcısı Klasik mitoloji konulu resimlere merak sarmıştı. Bu resim Strozzi ailesinin Floransa'daki sarayında asılı bir grup yapıttan biridir. Piero di Cosimo konularını çoğu kez acayip bir üslupla işlemiş; bu, onun garip davranışlarına ilişkin dedikodulara yol açmıştır. Uzun yıllar insan içine karışmadan yalnız yaşadığı, yalnızca haşlanmış yumurtayla beslendiği söylentisi yayılmıştı. Sanatçı, festivaller, geçit törenleri ve maskeli baloların düzenlenmesinde de çalışmıştır.

☛ Botticelli, Perugino, Pollaiuolo, Raffaello, Signorelli

Piero di Cosimo. d Floransa, 1461/2. ö Floransa, 1521.

Perseus Andromeda'yı Kurtarıyor. yak1515. Pano üzerine yağlıboya. e152 x y66 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Pietro da Cortona

Roma'nın en görkemli saraylarından birinin tavanına yapılan bu iddialı fresk, güçlü ve soylu Barberini ailesine övgü niteliğindedir. Aynı zamanda İlahi Takdir'i anlatan bir alegoridir. Kompozisyonun çarpıcı görkemi, aşağıdan bakıldığında gökyüzüne açılıyor izlenimini veren yanılsamalı bir mimari strüktüre dayanıyor. Bu tür perspektife İtalyanca *sotto in sù* (aşağıdan yukarıya) denir ve Barok tavan bezemelerinin tipik özelliğidir. İzleyicinin dikkati desenin kıvrımlarının akışkanlığı ile kompozisyonun odak noktasına çekilerek, meleklerin taşıdığı papalık tacına ve San Pietro'nun anahtarlarına ulaşıyor. Bu nesneler, Barberini ailesinin bir üyesi olan VII. Urbanus'un papalığını simgelemektedir. Kütlesellik ve yerçekimi duygusunun aydınlık renkler ve parlak ışık içinde eridiği bu fresk Barok sanatın başyapıtlarındandır.

☛ Bernini, Domenichino, Giordano, Guercino

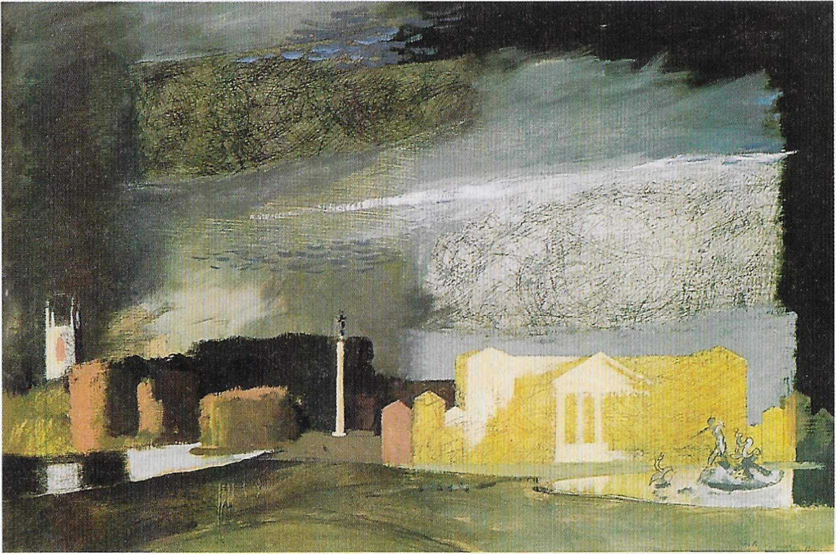
Pietro da Cortona (Pietro Berrettini). d Cortona, 1596. ö Roma, 1669.
VII. Urbanus Dönemine Övgü. 1633-9. Fresk. Palazzo Barberini, Roma

Piper John

Holkham, Norfolk

Gerilimli, fırtınalı bir gökyüzünün altında, parlak sarı, beyaz ve pembelerle ön plana çıkarılan kütlesel mimari biçimler görülüyor. Öndeki su birikintisi eskiz gibi çizilmiş binaları ve çeşmeyi yansıtıyor. Koyu renkler, İngiliz Romantık manzara resmi geleneğinin aşırı duygusallığında görülen hüzün duygusunu uyandırıyor. Kompozisyon neredeyse soyut denecek bir biçime indirgenmiş. Piper 1930'larda soyut sanatı denedikten sonra, betimlemeci olmayan resmin sınırlılığı karşısında düşkırıklığına uğramış ve bu resmi yaptığı dönemde daha doğalcı bir yönelime geri dönmüştür. Aşırı bireysel üslubu, Romantizm ile topografik kesinliğin bir bileşimi olarak tanımlanabilir. II. Dünya Savaşı'nda İngiliz ordusunda savaş ressamı olan sanatçı, Bath ile Coventry şehirlerinin bombalanmasını betimleyen bir dizi suluboya yapmıştır. Piper, kitap resmi, vitray, tekstil ve tiyatro tasarımı gibi pek çok alanda ürün vermiştir.

☛ Bonington, Cozens, Nash, Turner, Siberechts

John Piper. d Epsom, 1903. **ö** Fawley, 1992.

Holkham, Norfolk. 1939. Panoya tutturulmuş tuval üzerine yağlıboya. **e**76 x **y**51 cm. Özel koleksiyon

Pisanello

Ginepro d'Este

Geniş alnını ortaya çıkarmak için arkaya toplanmış saçları ve incelikle işlenmiş elbisesiyle bu zarif kadın, o günün modasının en iyi temsilcisi olarak resmedilmiş. Giysisinin kolundaki işlemeden Ferraralı soylu Este ailesine mensup olduğu anlaşılıyor. Omuzuna takılmış ardıç dalı (İtalyanca *ginepro)* ise ön adını açıklıyor. Modelin profilden betimlenmiş olması ressamın madalyon portreleri alanındaki ustalığını yansıtıyor. Pisanello'nun madalyonlarındaki profiller de buradaki portre kadar keskin verilmiştir. Çiçekler ve kelebekler gibi doğal ayrıntılar, sanatçının Gentile da Fabriano'dan sonra, İtalya'da öncülüğünü yaptığı Uluslararası Gotik üslubun özelliklerindendir. Çok sayıdaki hayvan çizimi, her ne kadar dönemin süslemeci kalıplarına uysa da doğayı gerçekçi olarak betimleme çabasını yansıtır.

☛ Gentile da Fabriano, Ghirlandaio, Mantegna

Pisanello (Antonio Pisano). d Pisa, yak1395 ö Yeri bilinmiyor, yak1455.

Ginepro d'Este . yak1440. Pano üzerine tempera. e30 x y43 cm. Musee du Louvre, Paris

Pisano Andrea

Vaftizci Yahya

İncelikli çizgileri ve lirik akışkanlığı ile bu tunç kabartma Vaftizci Yahya'yı bir grup insanı Ürdün Nehri'nde vaftiz ederken gösteriyor. Arka plandaki tepe ve ağaçlar ölçekleri yanlış olsa da sahnenin sınırlı bir alanda kurulmasını sağlamış. Pisano'nun kuyumcu olarak yetiştiği sanılıyor. Bu alandaki hüneri sanatçıya figürlerin ince ayrıntılarını ve giysilerin kıvrımlarındaki zarafeti vermesinde yardımcı olmuş. Bu pano Floransa'daki Vaftizhane için yapılmış üç çift kapının birincisine aittir. Pisano söz konusu kapıya kentin koruyucu azizi Vaftizci Yahya'nın yaşamını anlatan 28 sahne betimlemiştir (Diğer iki çift kapı 15. yüzyılda Lorenzo Ghiberti tarafından yapılmıştır). Her sahne Fransız Gotik üslubundan esinlenen dört yapraklı yonca biçimindeki çerçeve içine yerleştirilmiştir. Pisano, Donatello, Ghiberti ve Luca della Robbia gibi sanatçıları etkilemiştir.

☛ Ghiberti, Giotto, Piero della Francesca, Della Quercia

Andrea Pisano. d Pontedera, yak1290. **ö** Orvieto, 1348.
Vaftizci Yahya. 1330/33. Altın kaplama tunç. e43 x y50 cm. Battistero di San Giovanni, Floransa

Pissarro Camille

Chaponval Manzarası

Bu sakın manzara taşranın kırsal rahatlığını yansıtıyor. Resmin yüzeyi taramalarla canlandırılmış. Pissarro, çok basit bir konu ve sınırlı renk paleti ile bir dizi ince etki elde etmiş. Camille Corot'nun resimlerini çağrıştıran sahne ile kurulmuş yakın ve bireysel ilişki, pek az gökyüzü görünen yatay şeritler dizisi olarak betimlenmiş ufuk manzarası ile zenginleştirilmiş. Tarla, evler ve gökyüzünden oluşan bu şeritler neredeyse üst üste uygulanmış. Sanatçının manzara resmini anında, hızla sürülmüş salt tonların oluşturduğu incelikli bir örgüye indirgemesi İzlenimci deneylerin tipik bir örneğidir. Batı Hint Adaları'nda doğan Pissarro 1855'te yerleştiği Paris'te İzlenimciler arasında önemli bir yer edinmiştir. Bütün İzlenimci sergilere katılmış olan tek ressamdır.

☛ Boudin, Cézanne, Corot, Daubigny, Monet, Sisley

Camille Pissarro. d St Thomas, 1831. ö Paris, 1903.

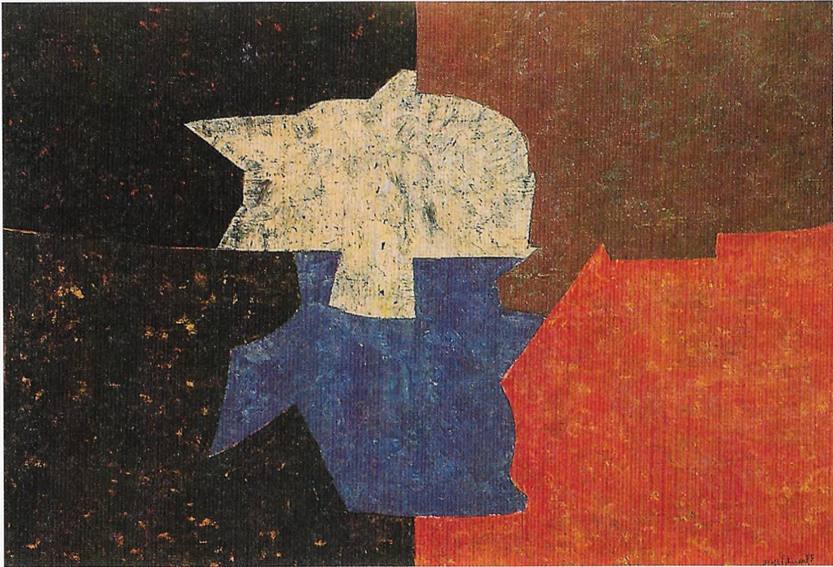
Chaponval Manzarası. 1880. Tuval üzerine yağlıboya. e65 x y54 cm. Musée d'Orsay, Paris

Poliakoff Serge

Soyut Kompozisyon

Düz, iki boyutlu renk düzlemleri lirik biçimde birbirine geçmiş. Geometrik kompozisyon tuvalin biçimiyle belirlenmiş; öyle ki sanatçı tuvali baskın renk lekeleriyle dörde bölmüş. Poliakoff'un fırça kullanımındaki ustalığı her renk alanındaki ton çeşitliliğinde kendini gösteriyor. Boyanın denetimli ve ustaca kullanımı (Sanatçı boyalarını kendi hazırlardı) ile birbirini kesen soyut renk alanlarının yerleştirilmesindeki birlik bu resmi savaş sonrası Serbest Biçimli Sanat *(Art Informel)* akımının önemli örneklerinden biri yapar. Halası şarkıcı Nadia Poliakoff ile birlikte 1923'te Rusya'dan ayrılıp Paris'e yerleşen sanatçı ilk soyut kompozisyonlarını 1937'de yapmıştır. 1947'de Kandinsky Ödülü'nü alınca ün kazanmıştır. Bu tarihten başlayarak gelişen sanatı onu 1950'ler Paris'inin soyut ressamları arasında önemli bir yere getirmiştir.

☛ Delaunay, Riopelle, Soulages, De Stael, Vieira da Silva

Serge Poliakoff. d Moskova, 1906. ö Paris, 1969.

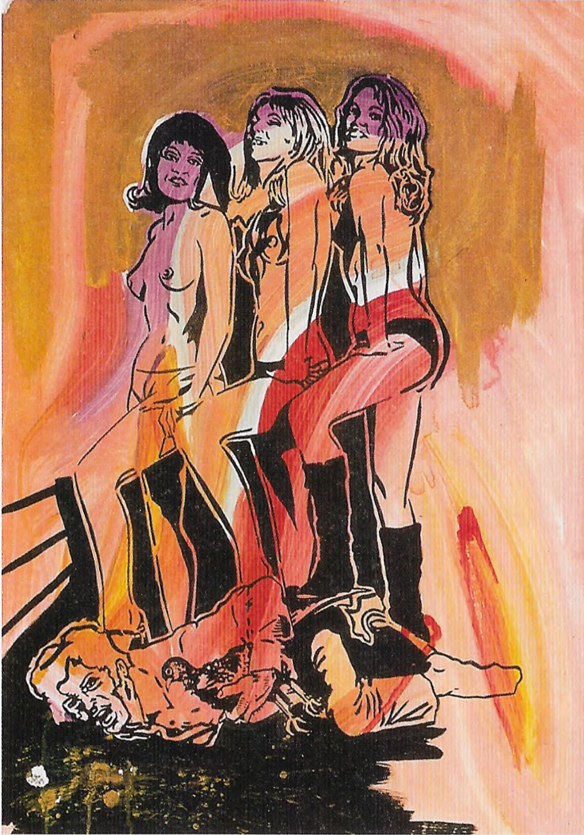
Soyut Kompozisyon. 1952. Tuval üzerine yağlıboya. e130 x y89 cm. Serge Poliakoff Arşivi, Paris

Polke Sigmar

Üç Kız

Fetiş nesne sivri topukları ile yerde yatan erkek figürünü ezen üç çıplak dişi, bir striptizciler korosu gibi dizilmiş. Adamın iktidarsızlığı uçamayan bir kuşla simgelenmiş. Uzanmış çıplak ya da yılanı alt etmiş şövalye gibi, güzel sanatların gelenekselleşmiş imgeleri bu resimde yarı pornografiye dönüştürülmüş. 1960'larda Doğu Almanya'yı terk ederek Düsseldorf'a yerleşen Polke, Gerhard Richter ve diğerleriyle birlikte o günlerde İngiltere'de ve ABD'de belirmeye başlayan Pop Sanat'ın Almanya dalını oluşturmuştur. Soyut Dışavurumculuk'un renk deneyleri ile fotoğraf, çizgi roman ve ucuz romanlardan alıntılanan grafik imgeleri cesaretle birleştirmiştir. Yapıtları "yüksek" sanat ile "düşük" popüler sanat arasındaki sınırları kaldırır. Polke'nin konuları da rahatsız edicidir: 1970 ve 80'lerde yaptığı toplama kampı imgeleri ve vücut sıvılarını kullandığı tablolarıyla Almanya'nın savaş dönemi tarihine ilişkin tabuya karşı çıkmıştır.

☛ Baselitz, Jones, De Kooning, Sherman, Wesselmann

Sigmar Polke. d Oelsnitz, 1941.

Üç Kız. 1979. Kâğıt üzerine karışık malzeme. e69.9 x y99.8 cm. Anthony d'Offay Gallery, Londra

Pollaiuolo Antonio

Apollon ile Daphne

Daphne, Apollon'dan kaçmak için kendini bir defne ağacına dönüştürme sürecinde betimlenmiş (Daha sonraları Apollon ona duyduğu aşkın anısına hep defneden yapılma bir taç giyecektir). Bu küçük sahne bir mücevher gibi incelikle işlenmiş. Böyle küçük boyutlu mitolojik konulu resimler Rönesans Floransa'sında sandık ya da dolapları süslerdi; ancak bu resmin bir mobilyaya ait olup olmadığı bilinmemektedir. Antonio ile kardeşi Piero, Floransa kenti ve katedralinden, kentin, aralarında Mediciler'in de bulunduğu önde gelen ailelerinden siparişler alan önemli kuyumcu, heykeltıraş ve ressamlardı. Antonio, *Çıplakların Savaşı* adlı ünlü oymabaskılarında insan gövdesini çeşitli duruşlarda incelemiştir. Anatomiye meraklı olan Antonio, insan vücudunun iç yapısını ve çalışmasını araştırmak için kadavra kesen ilk sanatçılardan biridir.

☛ Botticelli, Raflaello, Van Scorel, Verrocchio

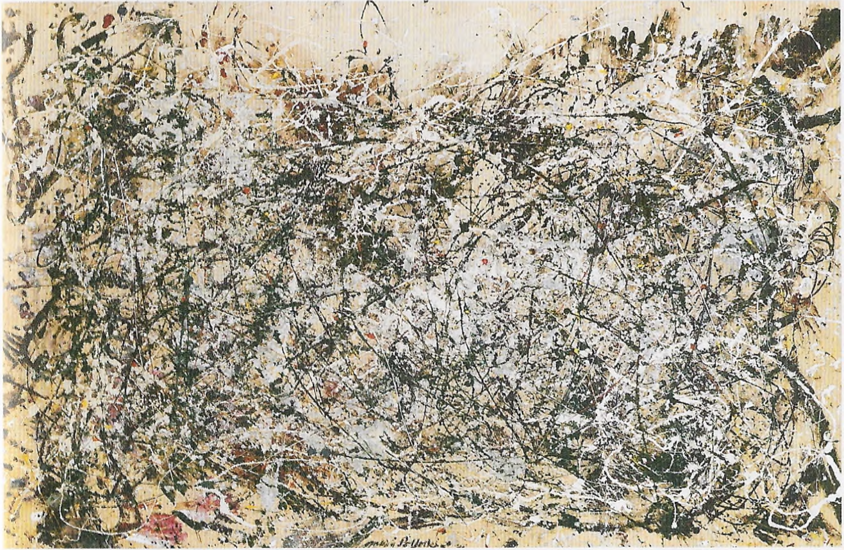
Antonio Pollaiuolo. d Floransa, yak1432. **ö** Floransa, 1498.
Apollon ile Daphne. yak1470. Pano üzerine yağlıboya. **e**20 x **y**29.5 cm. National Gallery, Londra

Pollock Jackson

Numara 1A, 1948

Pollock'un, boyaları tuvalin tümünü kaplayacak şekilde akıtıp yaymaya dayanan şiddetli yöntemi bu resimde açıkça görülüyor. Sanatçı tuval bezini çerçeveye germek yerine duvara ya da yere tutturarak boyaları üstüne dökmüş, sonra da bunları bıçak ve çubuklarla yaymıştır. Böylece resmin çevresinde dolaşabilmiş ve neredeyse kendisi de resmin parçası olabilmiştir. Pollock'un bu yenilikçi tekniğine Hareketli Soyut *(Action Painting)* adı verilir. Şövale resmini ve geleneksel perspektifi reddeden köktenci yaklaşımıyla bu resim, savaş sonrası uluslararası sanatın dönüm noktasına işaret eder. Yapıtın Soyut Dışavurumculuk'la ilişkisi, enerji dolu tekniğinde ve ifadenin özgürce ortaya konuşunda yatmaktadır. Pollock'un resimleri göründüğü kadar rasgele yapılmamıştır. Sanatçı: "Duygularımı resimlemek yerine onları dışa vurmak istiyorum. Boyanın akışını denetleyebilirim; hiçbiri rastlantı sonucu değil, başlangıç ya da sonları olmadığı gibi" der. Pollock 1956'da geçirdiği bir araba kazasında ölmüştür.

☛ Frankenthaler, Hofmann, Kline, De Kooning, Motherwell

Jackson Pollock. d Cody, WY, 1912. **ö** Springs, Long Island, NY, 1956.

Numara 1A, 1948. 1948. Tuval üzerine yağlıboya. **e**264.2 x **y**172.7 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Pontormo Jacopo

Ziyaret

Resim, Hz. İsa'ya gebe olan Meryem'in, Vaftizci Yahya'ya gebe olan kuzeni Elisabet'i ziyaretini konu alan Kitabı Mukaddes sahnesini betimliyor. Pontormo gereksiz ayrıntıların tümünü yok ederek öyküyü iki kadının sarılmasına indirgemiş. Karşılaşmanın duygusallığı, parlak, neredeyse fosforlu renklerle ve çökük, koyu renk gözlü, uzatılmış figürlerle artırılmış. Pontormo üslubunun belirgin özellikleri olan biçimi bozulmuş figürleri ve yoğun parlaklıktaki renkleri, Maniyerizm'in doruk noktasını örnekler. Pontormo Floransa'da yetişmiş olmakla birlikte yapıtlarından da anlaşılacağı gibi biraz eksantrik bir sanatçıdır. Tuttuğu günlükler, gündelik yaşamında zaman zaman aşırı tedirgin, içe kapanık ve nörotik olduğunu yansıtmaktadır. Agnolo Bronzino sanatçının öğrencisi ve izleyicisidir.

☛ Beccafumi, Bronzino, Parmigianino, Rosso Fiorentino

Jacopo Pontormo. d Pontormo, 1494. **ö** Floransa, 1556.
Ziyaret. 1530/32. Pano üzerine yağlıboya. **e**156 x **y**202 cm. Pieve di San Michele, Carmignano

Popova Ljubov

Uzay-Güç Konstrüksiyonu

Yumuşak renklerde, birbiri üstüne binmiş geometrik şekiller boyasız kontrplak zemin üzerinde yüzüyor gibi görünüyor. Çeşitli daire, eğri ve diagonal çizgilerin karşılıklı etkileşimi ışık oyunlarıyla yaratılan çok renkli gölgelerle pekiştirilmiş. Resmin ötesine uzanır gibi duran diagonal çizgilerle derinlik duygusu artırılmış. Renk ve biçim vurgusu ve perspektifi artırıcı gölgeler Konstrüktivizm'in etkilerini yansıtıyor. Popova 1921'den sonra tekstil, sahne ve kostüm tasarımlarına yönelmiştir. Konstrüktivizm'in ruhuna uygun olarak sanatın yararlı bir amaca hizmet etmesini savunan sanatçı, "Hiçbir sanatsal başarı bana bir köylünün ya da işçinin tasarladığım kumaşı alması kadar mutluluk vermedi" demiştir. Rus öncü sanatının en önemli kadın üyelerinden olan Popova meslek yaşamının doruğundayken kızıldan ölmüştür.

☛ Lissitski, Maleviç, Moholy-Nagy, Rodçenko, Tatlın

Ljubov Popova. d Moskova, 1889. ö Moskova, 1924.

Uzay-Güç Konstrüksiyonu. yak1920-21. Pano üzerine yağlıboya. e77.7 x y77.7 cm. Özel koleksiyon

Poussin Nicolas

Arkadia'lı Çobanlar

Eski bir Roma lahtinin üstünde okunan bir mersiye, *Et in Arcadia Ego* (Ben [yani ölüm] Arkadia'da bile varım), çobanlarda merak uyandırıyor. Bu melankolik cümle, gizemli kır manzarasına damgasını vuruyor. Sıcak sonbahar renkleri ve dikkatle yerleştirilmiş figürler resme trajik bir kaderine boyun eğmişlik havası katıyor. Dünyanın en mükemmel yerinde bile ölümün var olduğunun hatırlatılması çobanların kır eğlencesini bozuyor. Bu resim Giorgione'nin gizemli yapıtlarını hatırlatmakla birlikte Poussin'in, Raffaello'nun Klasikçilik'ine ve Antik Çağ'a dayanan ağırbaşlı Barok yaklaşımının ifadesidir. Peter Paul Rubens ve Gianlorenzo Bernini gibi çağdaşlarının teatral duygusallığının tam tersine Poussin resimlerinde, biçime ve ahlaksal içeriğe önem vermiştir. Yapıtları Roma'nın aydın kesimi tarafından çok beğenilmişti.

☛ Bernini, Claude, J L David, Giorgione, Raffaello, Rubens

Nicolas Poussin. d Les Andelys, 1594. **ö** Roma, 1665.
Arkadia'lı Çobanlar. 1638-9. Tuval üzerine yağlıboya. **e**121 x **y**85 cm. Musee du Louvre, Paris

Powers Hiram — Yunanlı Köle

Zarif ve düzgün bir biçimde yontulmuş kadın figürü, sakince soluna bakıyor. Daha yakından bakılınca, yumuşaklıkla aşağı sarkan ellerinin zincire vurulmuş olduğu fark ediliyor. İlk bakışta bir Yunan tanrıçası gibi görünen kadın, gerçekte köle olarak satılan Yunanlı bir Hıristiyan. Yumuşak yüzeyi ve biçimsel zerafeti figüre ölçülü ve soylu bir şiirsellik kazandırıyor. Powers, 19. yüzyılın önde gelen Amerikalı heykeltıraşlarındandır. Yunan Bağımsızlık Savaşı sırasında yaptığı bu heykeli ile büyük üne kavuşmuş, yapıtın çok sayıda tunç kopyası üretilmiştir. Sanatçı özenli yontuculuğu, ölçülü duygusallığı, Eski Yunan ve Roma sanatından seçtiği konularla, o dönemde Avrupa ve Amerika'da yaygın olan Yeni-Klasikçilik'in yüksek ideallerinin uygulayıcısı olmuştur.

☛ Canova, Donatello, Leighton, Maillol, Moore

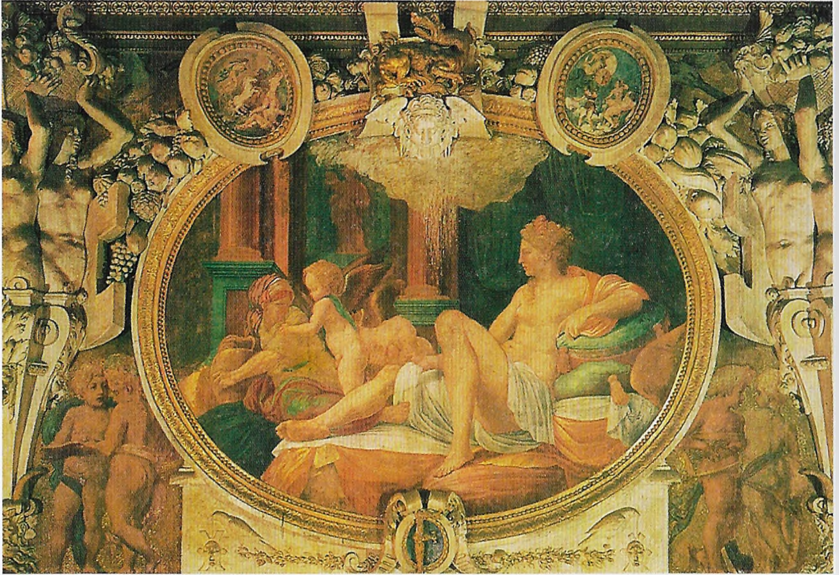

Hiram Powers. d Woodstock, VT, 1805. **ö** Floransa, 1873.
Yunanlı Köle. yak1843. Mermer. **y**166.4 cm. Yale University Art Gallery, New Haven, CT

Primaticcio Francesco Danae

Danae, zengin renklerle boyanmış odasında, hizmetçisi ve bir çocuk melekle birlikte, yatağında çıplak otururken betimlenmiş. Üzerine altın yağıyor. Yunan mitolojisine göre Danae'nin babası Argos kralı Akrisios'a bir kâhin torunu tarafından öldürüleceğini bildirir. Akrisios kızını tunç bir kuleye kapatırsa da Zeus bir altın yağmuru halinde Danae'ye ulaşmayı başarır. Primaticcio, Rosso Fiorentino ile birlikte 1532'de Fontainebleau'deki sarayın duvarlarını resimlemek üzere Fransa kralı I. François tarafından davet edildi. Burada, *Danae*'de görüldüğü gibi resim ile yüksek alçı kabartmayı birlikte kullandığı bir süsleme tarzı geliştirdi. Hem ressam hem heykeltıraş hem de mimar olan Primaticcio'nun bu yeteneklerini birleştirmesi sarayın iç mekânlarında görkemli, zengin bir görünüm yarattı. Fransız Rönesans üslubunun biçimlenmesinde büyük rol oynayan sanatçının bezemelerinden çoğu ne yazık ki yok olmuştur.

☛ Cellini, El Greco, Pontormo, Rosso Fiorentino

Francesco Primaticcio. d Bologna, 1504. ö Paris, 1570.

Danae. yak1533-40. Pano üzerine yağlıboya ve alçı kabartma. e254 x y105 cm. Fontainebleau Şatosu, Fontainebleau

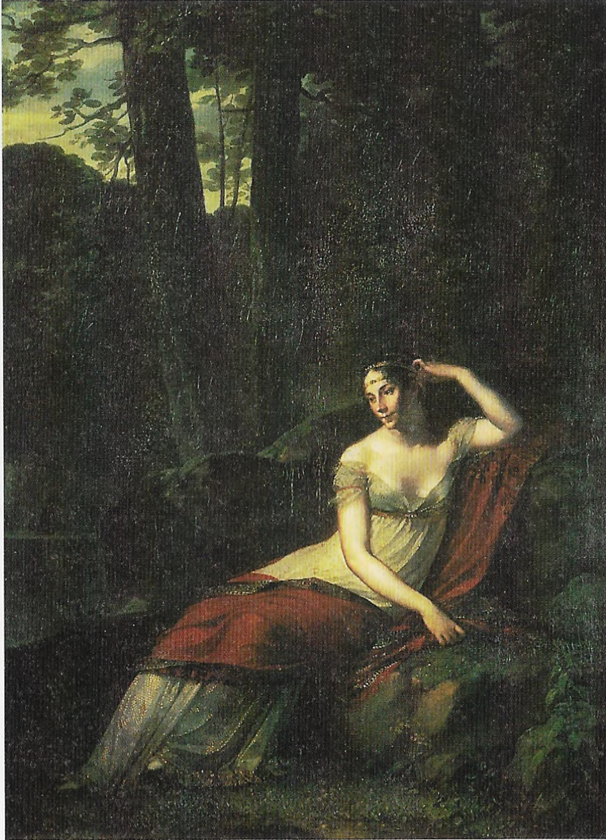
Prud'hon Pierre-Paul

İmparatoriçe Josephine

Güzel ve düşünceli bir kadın ormanda kayalık bir açıklıkta kırmızı şalının üstünde oturuyor. Ampir üslubu elbisesinin zarif kolu kaymış, dalgın dalgın resmin içinde bir yere bakıyor. Fransız Devrimi'nde giyotine giden bir vikontun eşi olan Josephine, 1796'da I. Napoleon'la evlenmişti. Sadık olmasa da, tutku ve heyecanla dolu bu evlilik de Josephine'in bir veliaht verememesi üzerine 1810'da bozulmuştu. Napoleon bu resmi imparator olmasından hemen sonra ısmarlamıştır.

Fransız asıllı Prud'hon 1784'te İtalya'ya yaptığı yolculuk sırasında Antonio Canova'nın. Correggio'nun ve Leonardo da Vinci'nin yapıtlarından derinden etkilenmiştir. Napoleon'un her iki eşinin de desteğine sahip olan sanatçı, Jacques-Louis David'in rakibiydi ve romantik, gizemli kadın resimleriyle ünlendi.

☛ Canova, Correggio, J-L David, Leonardo

Pierre-Paul Prud'hon. d Cluny, 1758. **ö** Paris, 1823.

İmparatoriçe Josephine. 1805. Tuval üzerine yağlıboya. e179 x y244 cm. Musée du Louvre, Paris

Della Quercia Jacopo Meryem Ana ve Çocuk İsa Azizlerle

Üç serbest heykelden oluşan bu grup Siena'daki bir kilisenin altarını süslemektedir. Meryem'in hacimli pozu ile giysisinin ağır kıvrımları figüre büyük bir anıtsallık kazandırıyor, ama insancıl bir merhameti ve sevecenliği de yansıtıyor. Giysi kıvrımlarının akıcılığı, Meryem'in eğik başından sol ayağına kadar lirik bir devinimle uzanan zarif bir "S" bükülüşünü vurguluyor. Aziz figürlerinde de yinelenen ve kontrapost *(contrapposto)* denen bu duruş Gotik sanatın tipik bir özelliğidir. Della Quercia bu zarif salınma hareketine Rönesans'ın hacimsellik anlayışını da eklemiştir. Donatello'nun ve Lorenzo Ghiberti'nin çağdaşı olan sanatçı, yaşadığı dönemde büyük ün kazanmış; Michelangelo bile, Sistine Şapeli'nin tavanını bezerken onun bir heykelinin kopyasını kullanmıştır.

☛ Cimabue, Donatello, Duccio, Ghiberti, Michelangelo

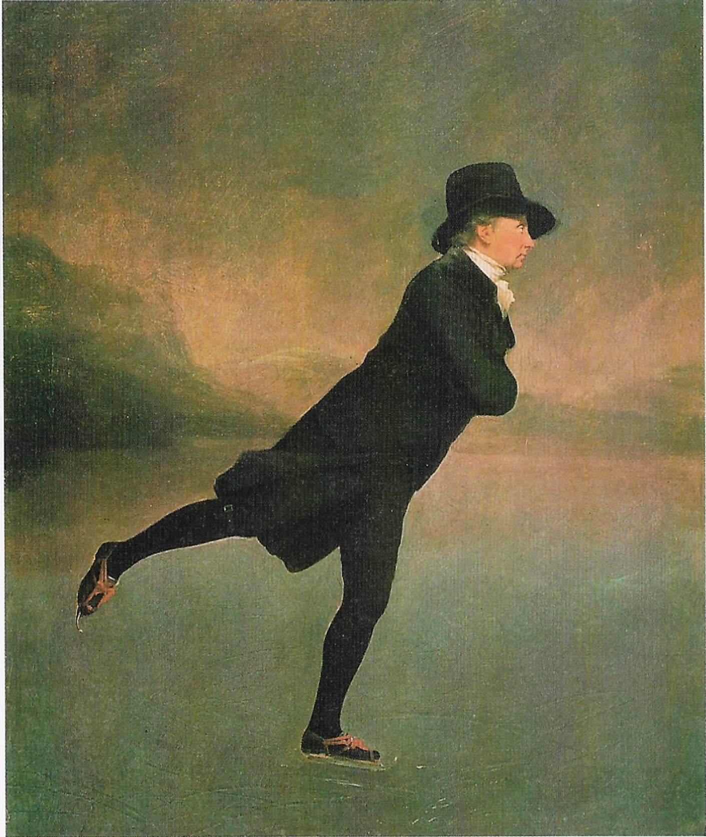
Jacopo della Quercia. d Siena, 1374/5. **ö** Siena, 1438.
Meryem Ana ve Çocuk İsa Azizlerle (ayrıntı). yak1423-5. Altın kaplanmış ahşap. **y**140 cm. San Martino Kilisesi, Siena

Raeburn Henry

Duddingston Loch'ta Buz Pateni Yapan Robert Walker

Neşeli bir kilise görevlisi Edinburgh yakınlarındaki donmuş bir gölde oldukça abartılı ve yarı teatral bir pozda kayıtsızca paten kayarken betimlenmiş. Arka planın bulanık grileri önünde kilise ciddiyetini yansıtan siyah elbiseleri daha da dikkati çekiyor. Kilisenin bir üyesini bu pozda betimlemesi hem ressamın espri gücünü, hem modeli iyi tanıdığını kanıtlıyor. İskoçya'nın en sevilen ressamlarından biri olan Raeburn, Aydınlanma Dönemi'nde Edinburg'un altın çağının önemli kişiliklerini resme dökmüştür. Binden fazla portre yaptığı söylenir. Bunlar, özgürce, espiri ve neşe ile betimlenmiş; şair, bilim adamı, düşünür, kent ileri gelenleri ve aristoktrat portreleridir. Kral IV. George tarafından 1822'de şövalyelik unvanı verilen sanatçı, ertesi yıl, ölümünden birkaç ay önce, İskoçya saray ressamı olmuştur.

☛ Goya, Mengs, Ramsay, Vigée-Lebrun

Henry Raeburn. d Stockbridge, 1756. **ö** Edinburgh, 1823.

Duddingston Loch'ta Buz Pateni Yapan Robert Walker. 1784. Tuval üzerine yağlıboya. e64 x y76 cm. National Gallery of Scotland, Edinburgh

Ramsay Allan

Bayan Robert Manners

Yumuşak bir duruştaki bu oval çerçeveli portreden şefkat duygusu ve uyumlu bir kişiliğin özellikleri yayılıyor. Pastel renklerle, tüy gibi fırça vuruşlarıyla betimlenmiş soylu kadının biçimi ve tavrı yüceltici bir zerafetle yansıtılmış. Bir şairin oğlu olan Ramsay çağının en ünlü portre ressamlarından biriydi. İskoçya'nın Joshua Reynolds'ı ya da Thomas Gainsborough'su denilebilir. Çoğunlukla Londra'da çalışmasına, II. George'un saray ressamlığına kadar yükselmesine karşın aslında ilk resim eğitimini Edinburg'da almış ve daha sonra İtalya'da sürdürmüştür. Burada çağdaş İtalyan ressamlarının zarif üslubundan, özellikle İtalya'ya gelen aristokrat İngilizler'in portrelerini yapan Pompeo Batoni'den etkilenmiştir. Kendine özgü büyüleyici ve duyarlı bir üslup geliştiren Ramsay döneminin Fransız resminin damıtılmış inceliğinden de büyük oranda etkilenmiştir.

☛ Batoni, Gainsborough, Mengs, Raeburn, Reynolds

Allan Ramsay. d Edinburgh, 1713. ö Dover, 1784.

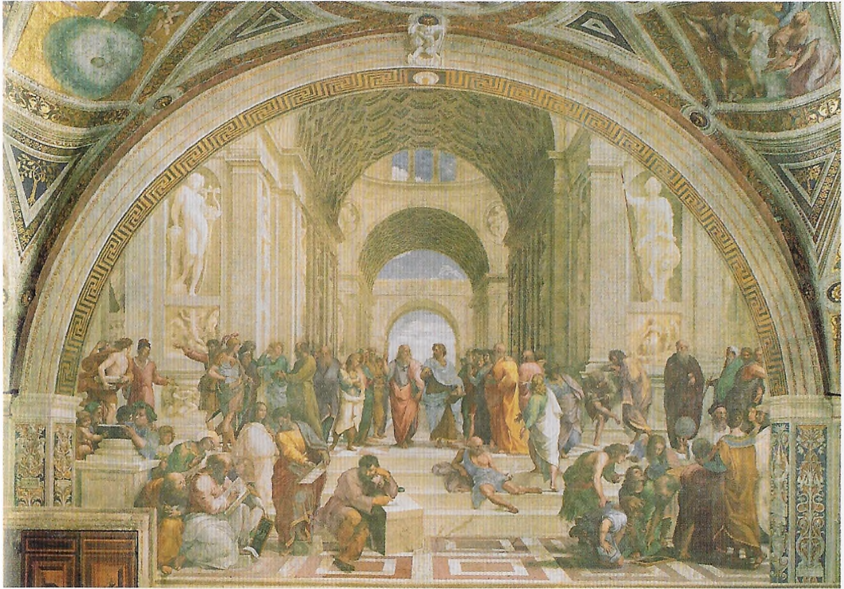
Bayan Robert Manners. yak1756. Tuval üzerine yağlıboya. e61.6 x y74.3 cm. National Gallery of Scotland, Edinburgh

Raffaello

Atina Okulu

Genci yaşlısı birarada, hareket halinde bir grup erkek geniş bir salonda toplanmış. Sağda beş figür bir tahtanın ve pergelin üzerine eğilmiş geometri tartışıyorlar, ellerinde bir dünya ve yıldızlı bir gökküre tutan ötekiler ise astronomi üzerine konuşuyorlar. Resimdeki grupların her biri güzel sanatların yedi dalından biriyle meşgul. Kompozisyonun merkezinde izleyiciye doğru, güvenle ve doğal olmayan bir dinginlik duygusu yayarak yürüyen iki figür, Antik Çağ'ın en büyük iki filozofu Platon ve Aristotales'tir. Ekim 1508'de Papa II. Julius, bir grup sanatçıya özel konutunun yeniden süslenmesi işini vermiş; Raffaello'nun Segnatura Odası'ndaki *Atina Okulu*'nu ve öteki freskleri tamamlaması üç yıl sürmüştür. Leonardo'dan da, Michelangelo'dan da daha genç olan Raffaello onlarla birlikte Rönesans sanatının ulaştığı en üst noktayı temsil eder. Çok yetenekli ve hırslı bir genç adam, mimar, ressam ve heykel tasarımcısıdır. Batı sanatının en büyük çizim ustalarından biri sayılır.

☛ Perugino, Pollaiuolo, Poussin, Leonardo, Michelangelo

Raffaello (Raffaello Sanzio). d Urbino, 1483. ö Roma, 1520.

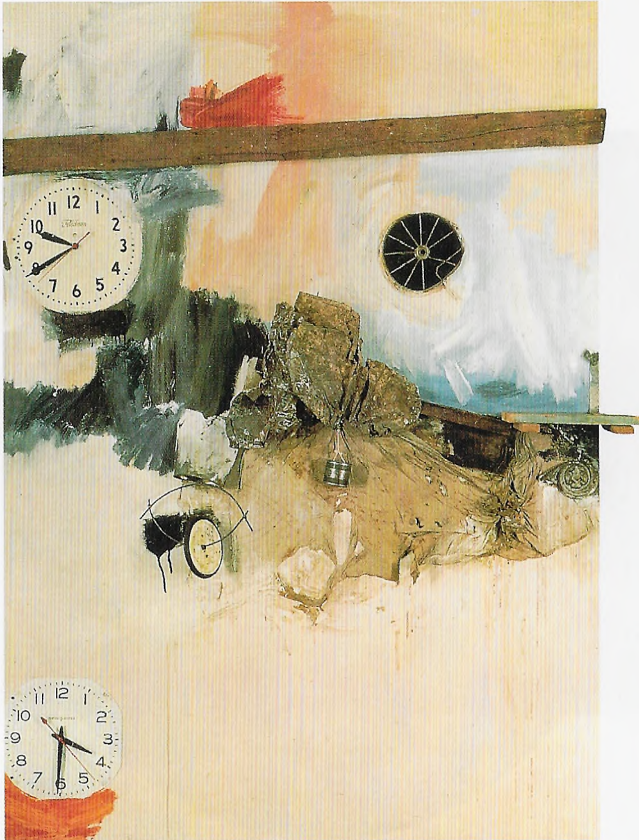
Atina Okulu. 1508-11. Fresk. e770 cm. Palazzo del Vaticano Roma

Rauschenberg Robert

Rezervuar

Sıradan nesnelerin gruplandırılmasıyla oluşturulan bu düzenleme gelişigüzel boyanmış bir zemin üzerinde yer alıyor. Sol üst köşedeki saat sanatçının yapıta başladığı anı, diğer saat ise bitiş anını gösteriyor. Bu "karışık" resim Rauschenberg'in çeşitli imge ve nesne gruplarını seçip yan yana getirme yönteminin bir örneğidir. Sanatçı bu yöntemi kullanırken toplumsal bir ileti vermeyi değil, geleneksel resim alanı düşüncesinden kopmayı amaçlamıştır. Yaklaşımını "sanat ile yaşam arasındaki boşlukta çalışmak" olarak açıklamaktadır. Pek çok sanatçının geleneksel olarak boya kullanması gibi, Rauschenberg de yapıtlarında günlük kullanım nesnelerini biraraya getirmiş; yapıtları ABD'de Pop Sanat akımına esin kaynağı olmuştur. Bu, özgün öncü sanatçıya ait en çok anlatılan öykülerden biri, kendisinden bir portresini yapmasını isteyen Parisli galerici Iris Clert'e yalnızca, "Bu Iris Clert'in bir portresidir, diyorum-Robert Rauschenberg" yazan bir telgraf göndermesidir.

☛ Broodthaers, Duchamp, Hamilton, Johns, Scwitters

Robert Rauschenberg. d Port Arthur, TX, 1925.

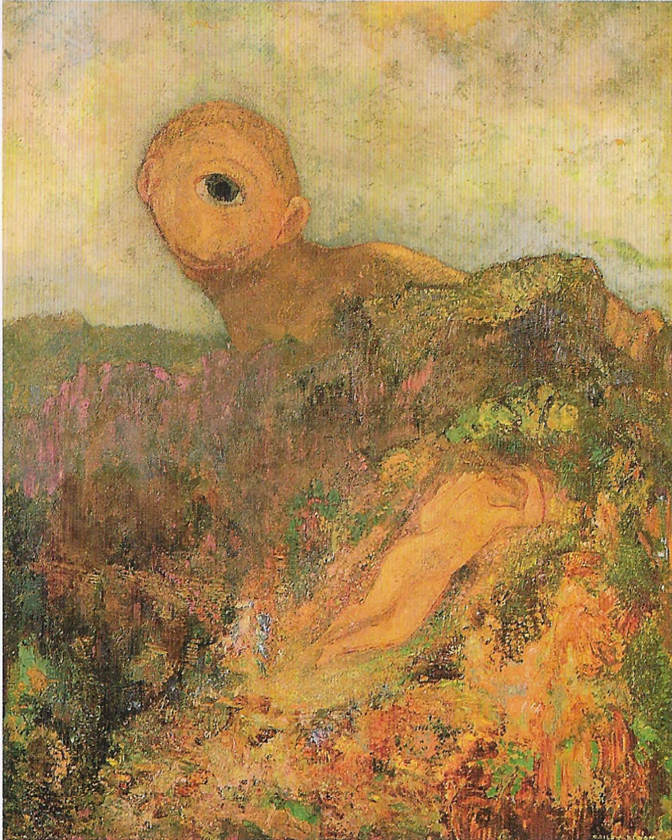
Rezervuar. 1961. Yağlıboya, kurşunkalem, kumaş, ahşap ve metal. **e**158.7 x **y**217.2 cm. National Museum of American Art, Washington DC

Redon Odilon

Kiklop

Yunan mitolojisinden alınan bu sahnede dev Kyklop Polyphemus umutsuz bir aşkla sevdiği çıplak peri Galatea'yı gizlice izliyor. Devin kocaman gözü aşkının nesnesine arzu ile bakıyor. Gustave Moreau'nun daha romantik olarak betimlediği bu tema Redon'un yorumunda korkutucu bir karabasana dönüşmüş. Redon, Simgeci kurama uygun olarak, gerçekliği olduğu gibi tuvale dökmek yerine iç dünyanın keşfini yeğledi. Amacı, izleyiciyi düşünceye ve içe dönmeye yöneltecek sanatsal bir biçim bulmaktı. İçebakışın büyüsüne duyduğu inanç, sanatçıyı düşlerden alınmış fantastik konuları çarpıcı bir düş gücü ile işlediği resimler, taş baskılar yapmaya yöneltti. Redon, canlı renkler kullandığı doğa manzaraları ile çiçekler de yapmıştır. Yapıtları, kendilerini Nabiler olarak adlandıran genç Simgeciler'i büyük ölçüde etkilemiştir.

☛ Bonnard, Denis, Matisse, Moreau, Rouault, Vallotton

Odilon Redon. d Bordeaux, 1840. ö Paris, 1916.

Kyklop. 1898/1900. Tuval üzerine yağlıboya. e51 x y64 cm. Rijksmuseum Kröller-Müller, Otterlo

Rego Paula

Aile

İlk bakışta bir aile resmi gibi duran yapıtın masumiyeti, rahatsız edici, gizli cinsel çağrışımlarla yok oluyor. Asıl olay, öfkeli oğlanla inatçı kızkardeşi arasında geçiyor. Kız, oğlanı soymaya çalışan nazik ve güven verici annesine yardım ederken bir yandan da vücudunu oğlanın vücuduna bastırarak bir ensest ilişki görüntüsü yaratıyor. Bütün erotik çağrışımlarıyla bu isyan ve hükmetme teması resme çok anlamlılık katıyor. Resim, Rego'ya uluslararası ün kazandıran üslubunun iyi bir örneğidir. Sanatçının basit ama meşum görünümlü yapıtlarının belirgin özelliği anıtsallıkları ve psikolojik oyunlarla dolu olmalarıdır. Çoğunda erkek, kadın ve çocuklar arasındaki ilişkilerin belirsizliği işlenir. Rego'nun yeniden yorumladığı J M Barrie'nin *Peter Pan*'ı ve çocuk şiirleri, geleneksel öykülerinden çok, rahatsız edici sahneler sunar.

☛ Balthus, Modersohn-Becker, Spencer, Weight

Paula Rego. d Lizbon, 1935.
Aile. 1988. Tuvale tutturulmuş kâğıt üzerine akrilik. **e**213.4 x **y**213.4 cm. Saatchi Koleksiyonu, Londra

Reinhardt Ad

Soyut Resim, 1959

Tuvali koyu bir kırmızının parlaklığı kaplamış. Damıtılmış, lekesiz saflıktakini yüzeyini çıplak gözle zor görülebilen çok silik bir haç bozuyor. Resmin derinliklerinden gizli bir duygu dışarı vuruyor. İkonlaşmış haç imgesi, rengin anlatımcı nitelikleri en uç noktaya götürülerek soyutlanmış. Resme, şiddetli yoğunluğunu bozacak hiçbir şeyin girmesine izin verilmemiş. Reinhardt, sanatı en temel özüne indirgedi. ABD'de Soyut Dışavurumcular'ın yoldaşı olan sanatçı, en saf iletiyi verebilmek için tüm gerçekçi ve imgeci öğelerden vazgeçmişti. Bir kuramcı ve eğitmen de olan Reinhardt "Sanat sanat olarak sanattır, başka şeyler de başka şey. Sanat olarak sanat, sanattan başka bir şey değildir," diyerek sanatın yaşamdan tümüyle ayrılması gerektiğini savunmuştur. Ona göre yalnızca soyut sanat bu saf ölçütü yansıtabilirdi.

☛ Kelly, Newman, Rothko, Ryman

Ad Reinhardt. **d** Buffalo, NY, 1913. **ö** New York, NY, 1967.

Soyut Resim, 1959. 1959. Tuval üzerine yağlıboya. **e**101.6 x **y**274.3 cm. Özel koleksiyon

Rembrandt

Yakub'un Kutsaması

Yakub'u torunlarını kutsarken gösteren bu önemli Eski Ahit sahnesinin ciddiyeti, dingin bir kompozisyon ve ışıklı tonlarla ifade edilmiş. Sanatçının boyayı geniş ve kalın fırça vuruşlarıyla uygulayıp sonra parlaklık katması resme ek bir derinlik ve ağırlık kazandırmış. Ayrıca figürlerin tümüne derin bir dinsel anlam yüklenmiş. Yaşlı peygamber Yakub gösterişsiz ama görkemli bir soyluluk içinde betimlenmiş. Yusuf ile karısı onu alçakgönüllü bir dinsel saygıyla izliyorlar. Konunun ağırlığını, ön plandaki kırmızı kadife örtü ile Yusuf'un göz alıcı sarığının görüntüsü hafifletiyor. Rembrandt'ın pek çok yapıtında insanın doğasını keşfetme yeteneği izlenir. Çağdaşı Peter Paul Rubens'e oranla yapay dramatik öğeleri daha az kullanan sanatçının yapıtlarında Kalvenci Felemenk'in baskı altına alınmış duyguları ve dinsel ruhu da yansımaktadır.

☛ Caravaggio, Fabritius, Michelangelo, Rubens

Rembrandt Harmensz van Rijn. d Leiden, 1606. ö Amsterdam, 1669.
Yakub'un Kutsaması. 1656. Tuval üzerine yağlıboya. **e**210 x **y**176 cm. Staatliche Kunstsammlungen, Kassel

Reni Guido

Aziz Hieronymus ve Melek

Yoğun bir dinsellik içeren bu yapıt, dünya nimetlerinden vazgeçmiş Aziz Hieronymus'u bir mağarada oturmuş, Kitabı Mukaddes'i Latince'ye çevirirken gösteriyor. Azize, bu güç görevi yerine getirmesinde yardımcı olacak bir melek görünmüş. Kırmızı bir örtüye sarınmış Hieronymus'un heybetli figürü tuvalin büyük bir bölümünü kaplıyor. Reni'nin Caravaggio'dan edindiği doğalcılık eğilimi azizin kırlaşmış saçlarında ve sarkan kaslarında yansıyor. Çoğu kez bir vecdi yansıtan dinsel resimleri Reni'yi, dramatik hareketler ve zengin renklerle anlatım kazanan Barok üslubun erken ustaları arasına sokar. Ancak, sanatçının biçimsel kompozisyonları ve renkleri, Bologna'daki Carracci Akademisi'nde aldığı klasik eğitime dayanır. Yapıtları belki de konularından dolayı, 17. ve 18. yüzyıllarda çok ünlenmişti.

☛ Antonello, Caravaggio, Carracci, Hals, Domenichino

Guido Reni. d Bologna, 1575. ö Bologna, 1642.

Aziz Hieronymus ve Melek. 1640-42. Tuval üzerine yağlıboya. e149 x **y**198 cm. Detroit Institute of Arts, Detroit, MI

Renoir Pierre Auguste

Moulin de la Galette'ta Eğlence

Silindir ve hasır şapkalı erkekler ile, süslü elbiseler içindeki kadınlar. Paris'in ünlü dans alanının parlak ışıkları altında sohbet edip içki içiyor ve dans ediyorlar. Renoir bu konuyu çok sevmiş ve pistte dönen figürlere vuran ışığın etkisiyle ortaya çıkan değişik görüntüleri defalarca betimlemiş, pek çok dostu da dansçılar için poz vermiştir. Ortada, uzaktaki çift ressamın en sevdiği modeli Marguerite Legrand ile İspanyol ressam Don Pedro de Solares y Cardenas'tır. Bütün İzlenimciler gibi Renoir da bu yapıtını dans alanında otururken doğrudan tuvale geçirmiştir. Arkadaşları tuvallerin her gün atölyesinden getirilip götürülmesine yardımcı olmuşlardır. Renoir bu resmi yaptığı sırada Claude Monet ile yakın bir işbirliği içindeydi. İki ressam dış mekânlarda güneş ışığının anlık oyunlarını yakalamaya çalışıyorlardı. Renoir, "gökkuşağı paleti" ile 6000'in üstünde kadın, çocuk, çiçek ve kır resmi yapmıştır.

☛ Bazille, Cassatt, Monet, Morisot, Sisley, Toulouse-Lautrec

Pierre Auguste Renoir. d Limoges, 1841. ö Cagnes, 1919.
Moulin de la Galette'ta Eğlence. 1876. Tuval üzerine yağlıboya. e114 x y78 cm. Özel koleksiyon

Reynolds Joshua

Kontes Spencer ile Kızı Georgiana

Bu çekici portreden yansıyan şefkat duygusu annenin kızını kucaklayışındaki incelikle vurgulanmış. Kontesin elbisesindeki dantel ve ipekler çok az fırça vuruşuyla betimlenmiş. Oldukça serbest denebilecek bu boyama tarzı köpeğin tüylerinde ve arka plandaki bulutlarda da izleniyor. Sir Joshua Reynolds'un ünü, İtalyan ustaların Görkemli Üslup'uyla İngiliz aristokrat portrelerini birleştiren yönteminden kaynaklanır. Bu resimde her ne kadar görkem ve biçimcilik en aza indirgenmişse de, arka plandaki sütunda, perdede ve bulutlarda izlerini görmek mümkün. Reynolds İngiltere'de portre ressamlığını büyük İtalyan ustalarının düzeyine çıkarmıştır. III. George döneminde konumu o denli yüksekti ki, kral 1768'de Kraliyet Akademisi'ni kurduğunda ilk başkanı olarak Reynolds'ı görevlendirdi.

☛ Dobson, Gainsborough, Lely, Morisot, Ramsay

Joshua Reynolds. d Plympton, 1723. **ö** Londra, 1792.

Kontes Spencer ile Kızı Georgiana. 1760/1. Tuval üzerine yağlıboya. **e**115 x **y**122 cm. Earl Spencer Koleksiyonu, Althorp

Ribera Jusepe

Münzevi Aziz Paulus

Paulus, yalnızlığı, meditasyonu ve dünyadan el çekmeyi seçmiş ilk Hıristiyan azizidir. Burada, Mısır çöllerinde zorluklarla dolu sade bir yaşamın izlerini taşıyan yaşlı, çökmüş bir adam olarak görünüyor. Ama dinsel ateşinin sönmediği, insanın ölümlülüğünün simgesi olan kuru kafaya dalıp gitmesinden anlaşılıyor. Azizin sarkmış kasları, derin kırışıklarla dolu alnı ve anlamlı ellerini vurgulayan sert, yapay ışık resme şaşırtıcı bir gerçeklik katıyor. Ribera'nın sanatı, 17. yüzyıl İspanya'sının ateşli dindarlığını, İtalyan sanatçı Caravaggio'dan aldığı güçlü ve dramatik ışık-gölge oyunlarını *(chiaroscuro)* kullanarak başarıyla yansıtır. 1616'da Napoli'ye yerleşen Ribera, bir eleştirmenin dediği gibi "iğrençliğin şiiri"ni yakalayarak, büyük Napoli okulu geleneğinin temelini atmıştır.

☛ Caravaggio, El Greco, Guercino, Reni, Zurbarán

Jusepe Ribera. d Valencia, 1591. ö Napoli, 1652.
Münzevi Aziz Paulus. 1640. Tuval üzerine yağlıboya. e143 x y143 cm. Museo del Prado, Madrid

Richter Gerhard

Betty

Sanatçının kızı Betty fotografik ayrıntılarla resmedilmiş. Yakın çekim bir fotoğraf karesinde olduğu gibi model resmin yüzeyine çok yakın. Hakkında pek az şey söylediği için buna Betty'nin portresi diyebilmek güç. Richter kızını bize arkasını dönerken betimlemeyi seçmiş; bunun yerine dikkati kızın kırmızı, pembe ve beyaz desenli ceketi ve elbisesi ile arkada toplanmış saçlarına çekiyor. Richter burada, yerleşmiş resim anlayışını alt üst edip fotoğrafa benzeyen bir resim yaparak portre geleneğine gerçekten arkasını dönüyor. Sürekli yeni anlatım biçimleri arayan sanatçının pek çok türde yapıtı vardır. Buradaki resmin arka planında yer alan duvar Richter'in çok değişik soyut resimlerini anımsatıyor. Vietnam Savaşı'na tepki olarak yaptığı tek renkli, kalın boya hamuru uygulanmış soyutları üzüntü ve umutsuzluğu çağrıştırır.

☛ Dix, Estes, Organ, Schad

Gerhard Richter. **d** Waltersdorf, 1932.

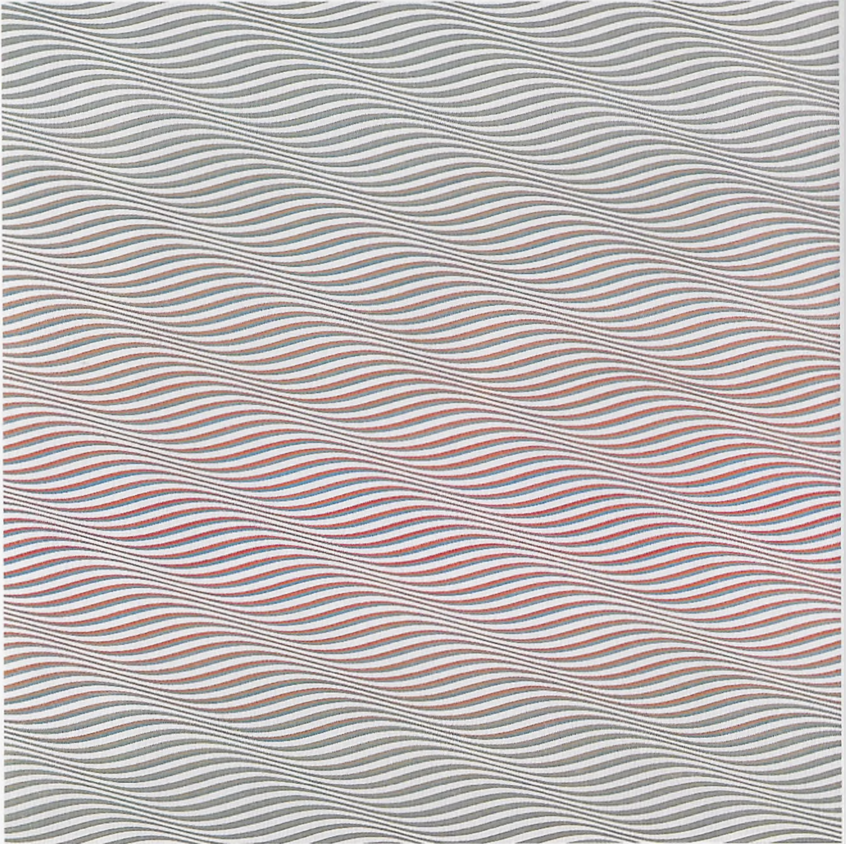
Betty. 1988. Tuval üzerine yağlıboya. e72 x y102 cm. Sanatçının koleksiyonu

Riley Bridget

Çağlayan 3

Kırmızı, türkuvaz ve gri eğriler tuval üstünde eş aralıklarla dalgalanarak aldatıcı bir devinim duygusu yaratıyor. Üzerindeki renkler göz kamaştırıcı bir yoğunlukla titreşen tuval bu sanrısal imgeyle çarpıtılmış gibi duruyor. Göz yanılsamasının kullanıldığı bu teknik, izleyicide güçlü duygular uyandırır. Yapıtın Op Sanat akımı ile ilişkisi renk ve çizgilerin sersemletici ve göz kamaştırıcı optik yanılsama yaratan oyunundan kaynaklanıyor. Ama Riley'in arayışı bilimselliğin ötesinde birşeylerdir. Kullandığı öğeleri ağaç, bulut ve tepeler gibi, doğanın bir parçası olarak görür; resimleri, biçimlerin ve renklerin bir toplamı olmaktan öte büyülü bir şiirsellikle titreşir. Riley'in 1960'larda yaptığı erken resimlerinin hemen hepsi siyah-beyazdı. Yapıtları zaman içinde çok değişmiştir. Sanatçı artık canlı renkli paralel çizgilerle çalışmaktadır.

☛ Albers, Louis, Vasarely, Vieira da Silva

Bridget Riley. d Londra, 1931.

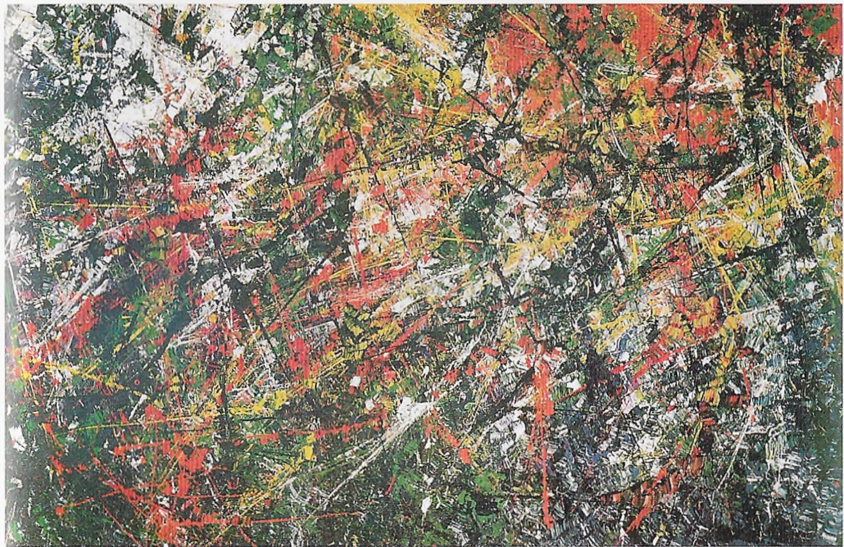
Çağlayan 3. 1967. Tuval üzerine emülsiyon. e222.9 x y221.9 cm. British Council, Londra

Riopelle Jean-Paul

Büyük Kompozisyon

Düzensiz, canlı renk lekeleri yanıp sönen ışık mozaiği gibi şiirsel bir imge yaratıyor. Boya tüpünden doğrudan palet bıçağı ile sürülmüş yoğun boya katmanları, renkli çizgilerle birbirine bağlanmış salt renk adacıkları oluşturmuş. Resmin kuruluşu Riopelle'nin birkaç yıl önce geliştirdiği, serbest kaligrafik bir tavırla renkli *taches* ya da lekeleri birleştiren mürekkep ve suluboya tekniğine dayanır. Bu tekniği kullanarak yaptığı ilk resim olan buradaki yapıt, sanatçının çarpıcı renk alanlarının ölçülü bir yoğunlukta kullanışını örneklemektedir. Yüzeyin yoğun dokusu ile boyanın serbest uygulanışı resmi Serbest Biçimli Sanat *(Art Informel)* akımına bağlamaktadır. Montreal'de doğmuş olmasına karşın 1948'den beri Paris'te yaşayan sanatçı Gerçeküstücülük'ten uzaklaşmışsa da daha serbest bir boyama tekniğini geliştirdiği soyutlar yapmaktadır.

☛ Fautrier, Hartung, Pollock, Tobey, Vieira da Silva

Jean-Paul Riopelle. d Montreal, 1923.
Büyük Kompozisyon. 1949-51. Tahta üzerine yağlıboya. **e**260.5 x **y**170.2 cm. Özel koleksiyon

Rivera Diego

Tortilla Yapanlar

Köylü kadınların *tortilla* yaptığı bu mutfağın huzur ve dinginlik dolu betimi, renk ve biçim yalınlığıyla sağlanmış. Rivera'nın freskler yapmaya başladığı döneme tarihlenen bu resimde, fresk tekniğinin etkileri, bir tür geçmişe özlem ve dostluk duygusunu ifade eden sıcak ve ışıklı renklerin kullanılışındaki duyarlılıkta kendini gösteriyor. Resmin önemi Meksika kültürünü ve Rivera'nın, halkının öz değerlerine olan sarsılmaz inancını yansıtmasında yatmaktadır. Daha önce Kübizm'den etkilenmiş olmasına karşın bu resim Rivera'nın çok sevdiği Meksika konularını Klasik üslupla işleyişine bir örnektir. Eski Maya ve Aztek kültürlerinden de derinden etkilenen Rivera, Meksika devrimine katılmış ve yaşamı boyunca politik tavırlı bir sanatçı olmayı sürdürmüştür. En çok büyük boy duvar resimleriyle tanınır.

☛ Botero, Gauguin, Kahlo, Rego, Spencer, Tamayo

Diego Rivera. d Guanajuato, 1886. ö Mexico kenti, 1957.
Tortilla Yapanlar. 1926. Tuval üzerine yağlıboya. e89.5 x y107.3 cm. California University San Francisco, CA

Della Robbia Luca

Madonna ile Çocuk İsa İki Melek Arasında

"Della Robbia mavisi", Della Robia ailesinin ürettiği sırın adı olarak bilinir. Mavinin derinliği, yan yana kullanıldığı saf beyaz sırla daha da artmış. Bu tür kabartmalara ne resim ne de heykel denebilir; ikisinin arası bir yerdedirler. Çağdaşı Lorenzo Ghiberti gibi Luca della Robbia da derinliksiz bir düzlemde üç boyutluluk yaratma sorunuyla uğraşmış; kabartmaya rengi de ekleyerek, ressamların renkle sağladığı etkileri elde etmeye çalışmıştır. Bu heykelin düzgün çizgileri ve ustalıklı formu, açıktır ki resim ve heykelin temelini oluşturan güçlü bir desen bilgisine dayanmaktadır. Della Robia, çağdaşları arasında 15. yüzyılın en büyük yenilikçilerinden biri sayılır. Başarılı atölyesi sonradan, pişmiş toprak heykeller yapan yeğeni Andrea'ya kalmış, Andrea benzer konuları daha fazla renk kullanarak işlemiştir.

☛ Ghiberti, Filippo Lippi, Pisano, Della Quercia

Luca della Robbia. d Floransa, 1400. ö Floransa, 1482.

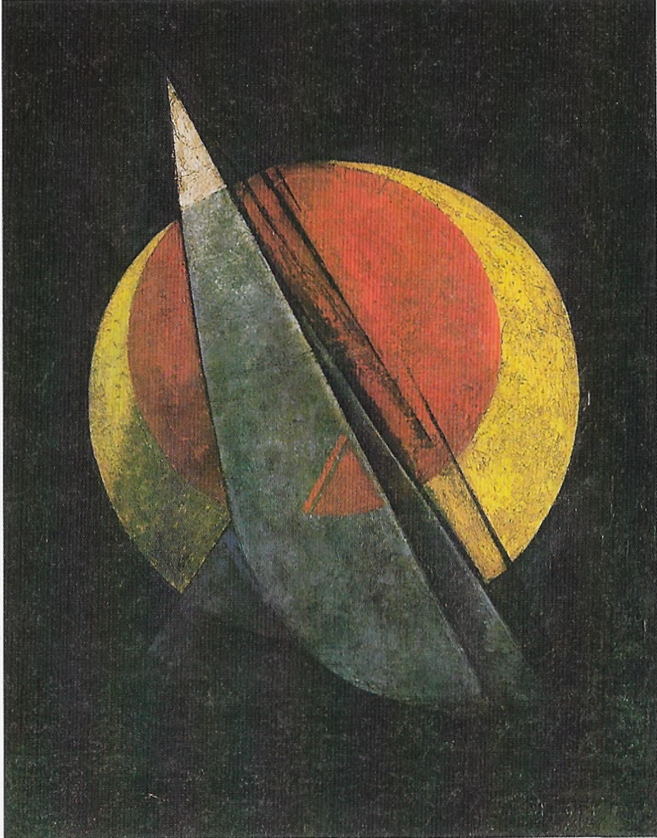
Madonna ile Çocuk İsa İki Melek Arasında. 1475/80. Sırlanmış pişmiş toprak. Ø 100 cm. Museo Nazionale del Bargello, Floransa

Rodçenko Aleksandr

Kompozisyon (Kırmızının Zaferi)

Dairelerin önüne bir denge içinde yerleştirilmiş olan üçgenler, üç boyutluluk yanılsaması yaratıyor. Üçgenlerin sağdaki çizgileri koyu renge boyanarak bu yanılsama daha da güçlendirilmiş; iki boyutlu biçimler renklerle bölünerek dönüyorlarmış gibi gösterilmiş. Sanatçının yalnız cetvel ve pergel kullanarak oluşturduğu kompozisyonlar salt, temel renklerle basit şekiller yaratma arayışını yansıtır. Sanatçı bu resmi yaptığı yıl, Kazimir Maleviç'in "Beyaz Üstüne Beyaz" dizisine yanıt olarak, ünlü *Siyah Üstüne Siyah* resmini sergilemiştir. Rodçenko'nun resmi soyut, geometrik temellerine indirgeme çabası onun Konstrüktivizm akımına katılmasıyla sonuçlanmış, grubun öteki üyeleri gibi o da şövalede resim yapmayı bırakıp uygulamalı sanatlara ve tasarıma yönelmiştir. Endüstriyel tasarım, tipografi ve fotoğrafçılık en çok uğraştığı konular olmuş, fotoğraflarında alışılmamış perspektif ve bakış açıları kullanmıştır.

☛ Van Doesburg, Gabo, Lissitski, Maleviç, Tatlin

Aleksandr Rodçenko. d St Petersburg, 1891. ö Moskova, 1956.
Kompozisyon (Kırmızının Zaferi). 1918. Tuval üzerine yağlıboya. e62 x y78.5 cm. Annely Juda Fine Art, Londra

Öpüş

İki sevgili sonsuza dek sürecek bir kucaklaşmayla kenetlenmişler. Bu anıtsal heykelin duygusal gücü ve canlılığı onu dünyanın en tanınmış sanat yapıtlarından biri yapmıştır. Sevgililerin yumuşak akan biçimleri, üstüne iliştikleri kabaca yontulmuş mermer parçasıyla (Birlikteliklerinin dünyasal niteliğini simgeliyor) çarpıcı bir zıtlık oluşturuyor. Soğuk, cansız taşta şekillenen tensel şehvetin zıtlığı tutku ve umutsuzluğu çağrıştırıyor. Bir eleştirmenin sözleriyle, "Ruhların, bedenleri aracılığıyla olanaksız birlikteliği" vurgulanmış. Rodin'in insan figürünü taştan özgür kılma çabası Michelangelo'ya olan hayranlığını yansıtır. Evrensel heykel geleneğinin bir parçası olan Rodin hem geç Romantizm'in bir devamı, hem modern sanatın habercisiydi. Heykellerinde görülen enerji ve biçim 20. yüzyıl sanatçıları üzerinde çok etkili olmuştur.

☛ Bourgeois, Brancusi, Canova, Giambologna, Michelangelo

Auguste Rodin. d Paris, 1840. **ö** Meudon, 1917.
Öpüş. 1886. Mermer. **y**183.6 cm. Musée National Auguste Rodin, Paris

Romney George

Bayan Mary Robinson, "Perdita"

Kendinden emin zarif bir kadın, son moda siyah pelerini içinde, pudralı saçlarını beyaz başlığı içinde toplamış olarak nazlı bir duruşla izleyiciye bakıyor. Hoş çehresi yumuşak ve biçimsel bir anlayışla özenle çizilmiş. Bir tiyatro sanatçısı olan Bayan Mary Robinson'a Londra'daki Drury Lane Tiyatrosu'nda Shakespeare'in *Bir Kış Masalı*'nda oynadığı rolden sonra "Perdita" adı takılmıştı. Güzel ve çekici bir kadındı ve bu resmin yapıldığı dönemde Galler Prensi ile kısa bir ilişki yaşamıştı. Thomas Gainsborough ile Joshua Reynolds da onun portresini yapmıştır. Bir zamanlar Reynolds ile Gainsborough'ya denk kabul edilen portre ressamı Romney, Roma'yı ziyaretinden sonra Görkemli Üslup'ta tarihsel resimler yapmayı düşlemiş; ancak pek çok eskiz çizmesine karşın bu düşünü gerçekleştirememiştir. 1790'larda portreci olarak ünü azalan ressam, doğduğu yer Kendal'a çekilmiş ve orada ölmüştür.

☛ Gainsborough, Lawrence, Raeburn, Ramsay, Reynolds

George Romney. d Dalton-le-Furness, 1734. ö Kendal, 1802.
Bayan Mary Robinson, "Perdita". 1781. Tuval üzerine yağlıboya. e63 x y76 cm. Wallace Koleksiyonu, Londra

Rosa Salvator

Kendi Portresi

Omzu üstünden esefle ve küçük görürmüşçesine bakan ressam izleyiciyi azarlıyor gibi. Gerçekten de elinde tuttuğu levhanın üstünde; "Eğer söyleyeceğiniz sessizlikten daha iyi değilse susun" yazıyor. Rosa'nın bu içkarartıcı portresinin sert mesajı, figüre meşum bir görüntu veren koyu renkli pelerin ve şapkayla daha da belirginleşiyor. Ufuk çizgisinin belirtilmediği garip gökyüzü sanatçıya tehdit edici bir hava veriyor. 1616'da Napoli'ye yerleşen Jusepe Ribera'nın neredeyse acımasız gerçekçiliğinden etkilenen Rosa'nın beğenilen "vahşiliği", şiirsel manzaralarında bile belirgindir. Bu, 18. ve 19. yüzyılların romantik manzara ressamları için önemli bir nitelikti. Rosa yalnızca bir ressam değildi; şiir, müzik, tiyatro ile de ilgilenmiş ve aside yedirme baskılar yapmıştı.

☛ Dürer, Kauffmann, Mengs, Ribera, Vigee-Lebrun

Salvator Rosa. d Napoli, 1615. **ö** Roma, 1673.

Kendi Portresi. yak1640. Tuval üzerine yağlıboya. **e**94 x **y**116 cm. National Gallery, Londra

Rosenquist James

Marilyn İçin Çalışma

Bu çarpıcı imge arsız renkleri ve erotik imalarıyla izleyiciyi hemen cezbediyor. Rosenquist reklamcılık oyunlarını kullanmış: yarı açık duran dudaklar, dikkatle ojelenmiş tırnaklar ve kışkırtıcılıkla konumlanmış çubuk cinsel çağrışımlar uyandırıyor. İmgenin cesaretle kesilmesi, reklamcılıkta kullanılan düz renkler vurucu bir etki yaratıyor. Ama bu kolay kavranan imgelerin etkisi resmin şaşırtıcı kompozisyonu ile zayıflatılmış. Neden kadının (Marilyn Monroe olması gerek) yüzünün yarısı büyük bir bardakla kapatılmış? Resim, artık kent toplumunun temel taşlarından biri durumuna gelmiş olan reklamcılığın gücünü yansıtıyor. Çok bilinen imgelerin kullanımı yapıtı Amerikan Pop Sanat akımı ile ilişkilendiriyor. Rosenquist için Pop sanatçı olmak çok doğaldı, çünkü yıllarca ABD'nin çeşitli yerlerinde sokak reklamları ve benzinci tabelaları boyamıştı. Resmi, sanat olarak yapmaya 1960'ta başlamıştır.

☛ De Kooning, Lichtenstein, Oldenburg, Warhol, Wesselmann

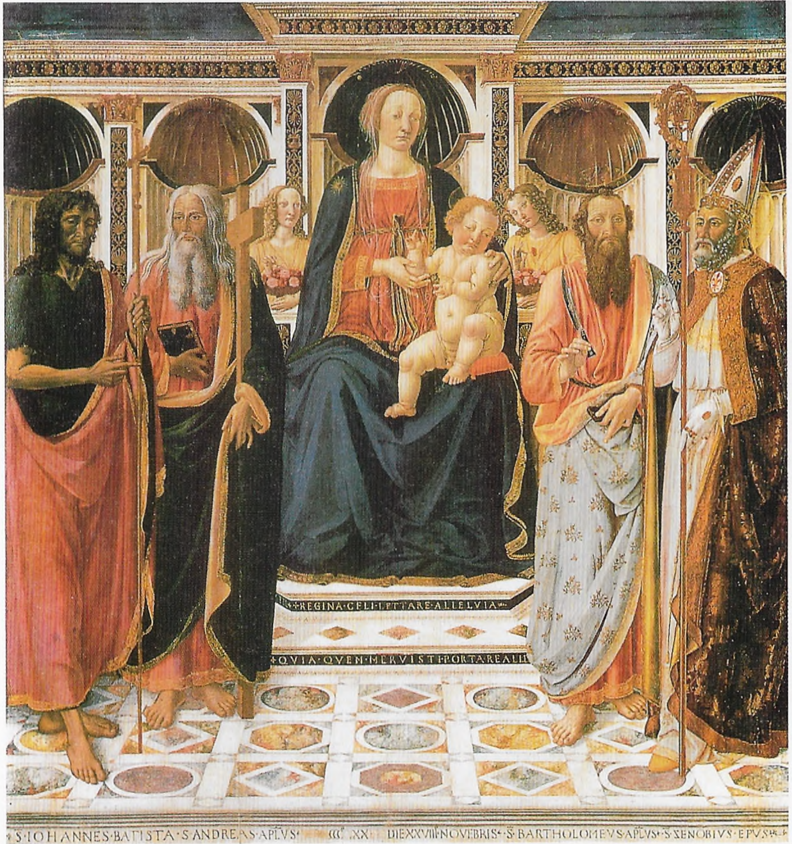
James Rosenquist. d Grand Forks, ND, 1933.

Marilyn İçin Çalışma. 1962. Tuval üzerine yağlıboya. **e**91.5 x **y**95.2 cm. Özel koleksiyon

Rosselli Cosimo — Tahtta Meryem Ana ve Çocuk İsa Azizlerle Birlikte

Bu kompozisyonun yalın uyumu, 15. yüzyıl Floransa altar panosu resimlerinde sıkça görülür. Floransa'nın koruyucu azizleri Vaftizci Yahya ve Zenobius'un varlığı, resmin bir zamanlar Floransa'da bir kilisede durduğunun belirtisidir. Rönesans döneminde müşterilerin bir altar panosunun konusu dışında başka ayrıntılara da müdahele ettikleri biliniyor; örneğin burada, Aziz Andrea ile Bartolommeo herhalde müşterinin koruyucu azizleri olduklarından resimde yer almışlar. Tempera boya maddeleri arasında en pahalısı lapis lazuliden (yarı değerli bir taş) elde edilen mavidir. Dolayısıyla bir resimde ne kadar çok mavi varsa resim o kadar pahalıya mal olur. Bu nedenle mavi, Meryem'in giysileri gibi yapıtın en önemli bölümlerinde kullanılmış. Rönesans dönemi Floransa'sında en çok tartışılan konu perspektifti. Burada mermer döşeme karolarında sanatçının noktasal perspektif kullandığı görülüyor. Rosselli'nin öğrencileri arasında en önemlisi Piero di Cosimo'dur.

☛ Masaccio, Piero della Francesca, Piero di Cosimo

Cosimo Rosselli. d Floransa, 1439. **ö** Floransa, 1507.

Tahtta Meryem Ana ve Çocuk İsa Azizlerle Birlikte. yak1478. Pano üzerine tempera. **e**175.2 x **y**190.5 cm. The Fitzwilliam Museum, Cambridge

Rossetti Dante Gabriel

Düş Kurma

Resmin kendisi bu güzel kadının kurduğu düş hakkında hiçbir ipucu vermiyor. Ama kadın öylesine dalmış ki kitabını da çiçeğini de dizlerinin üstünde unutup gitmiş. Giyside ve kadını çerçeveleyen yapraklarda görülen yeşilin çeşitli tonları resme egemen olan duygusallığı artırıyor. Rossetti'nin pek çok yapıtında olduğu gibi burada da ideal bir kadınlık görüntüsü sunulmuş. Rossetti, çağdaşı Victoria dönemi sanatçılarına tepki olarak, 15. yüzyıl İtalyan Yüksek Rönesansı'nın Raffaello öncesi sanatçılarının yalınlığına dönmeyi amaçlayan Ön-Raffaellocular Birliği'nin kurucularındandı. Bu yapıt Ön-Raffaellocular'a özgü parlak renklerle ışıklı alanlar yaratma, özenli ayrıntı işçiliği ve dış mekân konuları işleme gibi özellikleri yansıtıyor. Sanatçı resimlerindeki temaları kullandığı şiirler de yazmıştır.

☛ Fra Angelico, Botticelli, Burne-Jones, Hunt, Millais, Moreau

Dante Gabriel Rossetti. d Londra, 1828. **ö** Birchington-on-Sea, 1882.
Düş Kurma. 1880. Tuval üzerine yağlıboya. **e**93 x **y**159 cm. Victoria and Albert Museum, Londra

Rosso Fiorentino

Musa ve Jethro'nun Kızları

Jethro'nun yedi kızının sürülerine su içme izni vermeyen inatçı çobanlara karşı Musa tek başına savaşmıştır. Kompozisyonun ortasında Musa'nın bükülmüş, kaslı gövdesi yerdeki bir adamı şiddetle dövüyor. Sağ üstte durgun, şaşkın bir kız, solda şişmiş pembe bir pelerin, birbirine geçmiş biçimler, çarpık duruşlar, sağa sola serpiştirilmiş kollar ve bacaklar, Rosso Fiorentino'nun Maniyerizm'in en uç noktasına ulaştığını gösteriyor. Bu üslup, Perugino gibi Rönesans sanatçılarına özgü denge ve düzen anlayışından türemiştir. Rosso, meslek yaşamının sonuna doğru, doğduğu İtalya'yı terk ederek Fransa'ya gitti, I. François'nın Fontainebleau'deki sarayının süslenmesinde çalıştı. Kızıl saçlarından dolayı "Rosso" adı verilen sanatçının intihar ettiği söylenirse de doğal nedenlerden ölmüş olması daha büyük bir olasılıktır.

☛ Bourdelle, Bronzino, Giulio Romano, Pontormo, Primaticcio

Rosso Fiorentino (Giovanni Battista di Jacopo). d Floransa, 1494. **ö** Fontainebleau, 1540.

Musa ve Jethro'nun Kızları. yak1523. Tuval üzerine yağlıboya. **e**117 x **y**160 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Rothko Mark

İsimsiz

Tuvalin üstünde dikdörtgen renk alanları yüzüyor. Kenarlarındaki bulanıklık renk kütlelerine sisli ve büyülü bir titreşim veriyor. Resmi kaplayan göksel bir ışık, biçimin gerilimini ile renklerin karşıtlığını yok ederek bir iç parıldama sağlıyor. Sınırlı olmalarına karşın dipten gelen çağrışımlarla dolu olan Rothko'nun resimleri uzun ve zorlu bir meditasyon içerirmiş gibi, yakıcı gerçekler taşıdıkları duygusunu verir. Rusya'da doğan Rothko 1913'te ailesi ile birlikte ABD'ye göç etmiştir. Kendi kendini eğiten sanatçı çoğunlukla dev boyutlarda çalışmıştır. Izleyiciye toplu bir renk deneyimi yaşatma isteğini "Ben büyük resimler yaparım, çünkü izleyiciyle sıkı bir ilişki yaratmak istiyorum. Büyük bir resimde anında alışveriş başlar; resim sizi içine çeker" sözleriyle ifade eden Rothko, Soyut Dışavurumculuk'un önde gelen üyelerindendir. Figür içermeyen tuvalleri bu akımın gerçek ruhunu, yani insan ruhunun anlaşılamaz gizemlerine en uç yanıtı çağrıştırır.

☛ Heron, Kelly, Newman, Pollock, Ryman, Serra, Still

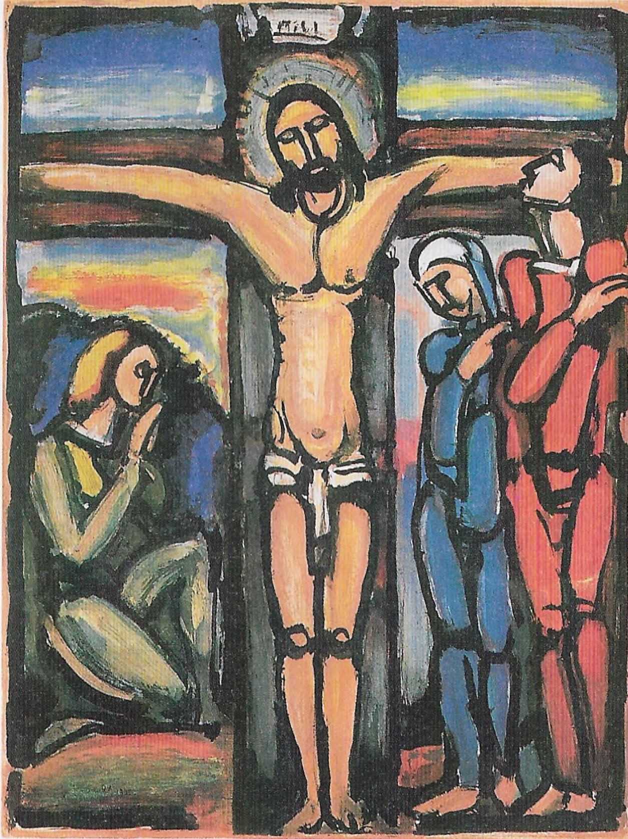
Mark Rothko. d Dvinsk, 1903. ö New York, NY, 1970.
İsimsiz. 1951-5. Tuval üzerine yağlıboya. **e**101 x **y**189 cm. Tate Gallery, Londra

Rouault Georges

Çarmıhta İsa

Hz. İsa, haç ve çevresindeki figürler dış çizgilerle tanımlanmış renk alanları halinde yalın betimlenmiş. Haç, kompozisyona egemen olarak tuvali tümüyle dolduruyor. Zengin renkler ve kabaca çizilmiş figürler bu kurtuluş imgesinin gücünü artırıyor. Resmin tümü özellikle siyah çizgilerle çerçevelenmiş renk alanları, vitray etkisi yaratıyor. Gerçekten de Rouault, Moreau'nun resim atölyesine girmeden önce bir vitray atölyesinde çıraktı. Bu baskıda köklü dinsel inancını ifade edebilmek için ışıklı renk çizgileri kullanmış. Rouault, *"aquatint"* (leke baskı) olarak adlandırılan akıcı, boyalıymış etkisi veren bir tür oymabaskı tekniği kullanmıştır. Yapıtlarının duygusal ve Dışavurumcu içeriği çağdaşı Alman Dışavurumcuları'nın üslubunu çağrıştırır. Ancak, Rouault'nun üslubu, heyecan verici, parlak renkleri ve koyu renk sert çizgileriyle tümüyle kendine özgüdür.

☛ Grünewald, Kirchner, Masaccio, Orozco, Pechstein, Vlaminck

Georges Rouault. d Paris, 1871. **ö** Paris, 1958.

Çarmıhta İsa. 1936. Kâğıt üzerine leke baskı. **e**48.7 x **y**64.8 cm. Özel koleksiyon

Roubiliac Louis-François

Sir Isaac Newton

Matematikçi, fizikçi, astronom ve düşünür Sir Isaac Newton'un bu anıtsal heykeli, betimlediği kişinin eşsiz yetenekleri olduğunu yansıtıyor. Roubiliac, sanki Newton'un üstün dehasını heybetli duruşuyla iletmek istemiş. Heykelin ayrıntıları üstün bir teknikle yontulup çok düzgün, parlatılmış bir yüzey elde edilmiş. Dizginlenmiş bir coşku ve canlılığın duyumsandığı bu yapıt, 18. yüzyılın usçuluğuna yakışır biçimde, büyüklüğün sakin, ölçülü görkemini yansıtıyor.

Anayurdu Fransa'yı genç yaşta terk edip İngiltere'ye yerleşen Roubiliac ilk kez Londra'nın Vauxhall Parkı'na yaptığı Handel heykeli ile ünlendi. Sevilen bir heykeltıraş olarak pek çok sipariş aldı. Aydınlanma Dönemi'nin önde gelenlerinin ve soyluların heykellerinin yanı sıra çok sayıda büst ve anıt yapmıştır.

☛ Canova, Houdon, Moroni, Powers

Louis-François Roubiliac. d Lyons, 1702. ö Londra, 1762.
Sir Isaac Newton. 1755. Mermer. y183 cm. Trinity College, Cambridge

Rousseau Henri

Maymunlar

Üç maymun tropik ormanın sık yaprakları arasından bakarken garip bir kuş bol yapraklı ince bir dala tünemiş. Bu sahnedeki sınırsız düş gücü, Rousseau'nun dünyaya bakışının tipik bir göstergesi; güçlü renkler, keskin çizgilerle belirlenmiş şekiller ve özenle verilmiş ayrıntılar da naif üslubunun özellikleridir. Bu düşsel tropik ormanın esin kaynağı ise Rousseau'nun Paris'te sürekli gittiği botanik bahçesidir. Amatör bir ressam olan Rousseau, 1885 Bağımsızlar Salonu'nda sergilediği yapıtıyla Parisli öncü ressamların dikkatini çekmiş; Pablo Picasso ile arkadaşları tarafından, akademik eğitimin bozmadığı temiz ve dolaysız bakış açısı nedeniyle çok beğenilmiştir. Rousseau'ya Fransız gümrüğünde çalıştığı için "Gümrükçü" *(Le Douanier)* lakabı takılmıştı.

☛ Ernst, Gauguin, Hicks, Lam, Picasso, Vlaminck

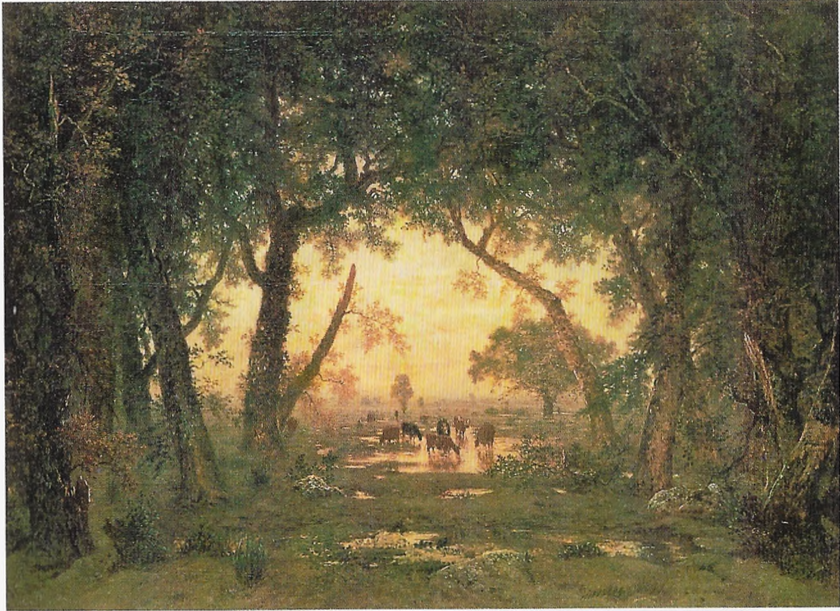
Henri Rousseau (Le Douanier). d Laval, 1844. **ö** Paris, 1910.
Maymunlar. 1906. Tuval üzerine yağlıboya. **e**113 x **y**145.5 cm. Philadelphia Museum of Art, Philadelphia, PA

Rousseau Théodore

Fontainebleau Ormanı, Sabah

Titrek ışıklı, sedefli renklerle boyanmış basit bir orman manzarası. Üstünü ağaçların bir kemer gibi kapattığı kompozisyon hoş ve cana yakın. Görüntüleri, içinde durdukları su birikintisine yansıyan inekleri sabahın erken saatlerinin sisi sarmış. Rousseau, nemli ormanın tan ağarırken yavaş yavaş değişen soluk görüntüsünü betimlemeye özen göstermiş. Jacob van Ruisdael ve 17. yüzyılın öteki Felemenkli manzara ressamlarının yanı sıra İngiliz John Constable'dan da esinlenen Rousseau, Fransız resmine akademik olmayan, daha serbest bir manzara üslubunu yerleştirmek istemiştir. 1840'larda Fontainebleau Ormanı yakınındaki Barbizon köyüne yerleşen Rousseau çevreyi gerçekçi bir yaklaşımla betimlemeye girişmiştir. Amaçları yerleştikleri yöreyi ve köylüleri doğrudan, şirinleştirmeden resimlemek olan Barbizon Okulu'nun kurucuları arasında da yer almıştır.

☛ Constable, Corot, Daubigny, Hobbema, Millet

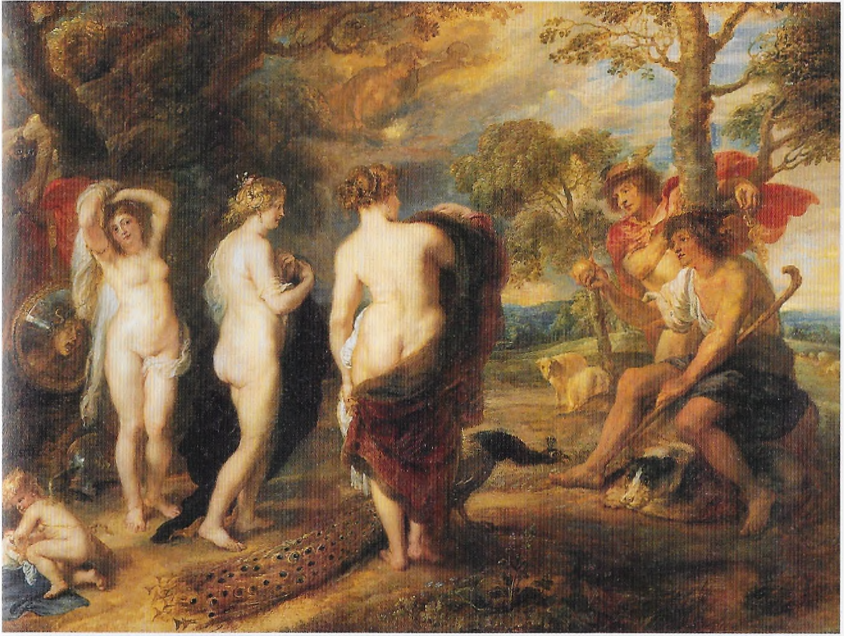
Théodore Rousseau. d Paris, 1812. **ö** Paris, 1867.
Fontainebleau Ormanı, Sabah. 1850. Tuval üzerine yağlıboya. **e**134 x **y**98 cm. Wallace Koleksiyonu, Londra

Rubens Peter Paul

Paris'in Yargılanması

Uçuşan pelerini ile Hermes üç tanrıçayı Paris'in yanına götürür. Bu tanrıçalar tavuskuşu ile Hera, Eros ile Aphrodite ve miğferi, üstünde Gorgon'un başı bulunan kalkanı ile Athena'dır. Mücevherleri dışında üstlerinde pek az şey taşıyan tanrıçalar, içlerinden en güzeline vereceği altın elmayı tutan Paris'in önünde duruyorlar. Rubens, bu ünlü mitolojik konuyu, öncüsü olduğu Barok akımın enerjik ve görkemli üslubu ile betimlemiş. Gösterişli renkler ve dalgalı fırça vuruşları ile kadın figürlerinin cinselliği öne çıkarılmış. Rubens'in üslubu, 1630'da 16 yaşındaki Hélène Fourment ile evlendikten sonra Tiziano ve Veronese gibi Venedikli ustalardan esinlenerek kullandığı zengin renklerle şiirsel bir yumuşaklık kazandı. Alpler'in kuzeyindeki en büyük Barok resim ustası olma sanını kullandığı tatlı renklere, akıcı fırça vuruşlarına ve kompozisyonlarındaki zengin duygusallığa borçludur.

☛ Van Dyck, Jordaens, Maillol, Tiziano, Veronese

Peter Paul Rubens. d Siegen, 1577. ö Antwerp, 1640.

Paris'in Yargılanması. 1632-5. Pano üzerine yağlıboya. e193.7 x y144.8 cm. National Gallery, Londra

Ruisdael Jacob van

Ormanlı Dağ ve Nehir Manzarası

Zengin sonbahar renkleri, sıcak bir genişlik duygusu ve dikkatlice yapılmış pek çok doğal ayrıntı bu manzaranın güzelliğini artırıyor. Ama bu manzara, çikolata kutularında görülen durağan ve şirin sahnelere benzemiyor. Hareketli gökyüzü havanın değişmekte olduğunu gösteriyor, hızla akan nehir de doğanın yok etme gücünün belirtisi. Ruisdael, hem doğduğu yer olan düz Felemenk ovalarını, hem daha dağlık Kuzey Almanya manzaralarını betimlerken, yapıtlarına görkemlilik ve çarpıcılık katmıştır. Bu resim gökyüzünün, yalnızca kompozisyonu dengelemek değil, sahneye canlı bir hava ve mekân duygusu kazandırmak yoluyla sunduğu ifade olanaklarının Felemenkli ressamlar açısından önemini de göstermektedir. Ruisdael'in yapıtlarının çekiciliği doğalcı yaklaşımından kaynaklanır. Pek çok kişiye göre sanatçı, 17. yüzyılın Felemenkli manzara ressamlarının en büyüğüdür.

☛ Claude, Constable, Van Goyen, Hobbema

Jacob van Ruisdael. d Haarlem, 1628. ö Amsterdam, 1682.

Ormanlı Dağ ve Nehir Manzarası. yak1655. Tuval üzerine yağlıboya. e95 x y77.5 cm. Özel koleksiyon

Ruysch Rachel

Çiçekli Ölüdoğa

Arka planda görülen Klasik yapılar ve daha geride duran heykelin önünde kristal vazo renkli çiçeklerin ışıklı dokusu ile parıldıyor. Titiz bir ayrıntı işçiliği ve sanatçının parlak tekniği resmin yüzeyine derinlik ve açıklık katmış. İncelikle betimlenmiş çiçek düzenlemesinin üstü zengin, opak bir ışıkla kaplanmış. Ruysch üslubunun bir başka özelliği de o dönem resimlerinde sıkça karşılaşılan çiçeklerin üstüne konmuş böcekleri de betimlemesidir. 17. yüzyıl Felemenk resminde çiçekli ölüdoğalar çok beğenilen bir konuydu; doğayı yüceltirken doğa güzelliklerinin bile bir gün solacağını vurgulayarak yaşamın geçiciliğini simgeliyorlardı. Bu tür resimlerin en başarılı Felemenkli ustalarından olan Ruysch'un mücevher gibi işlenmiş çiçek düzenlemelerinin yer aldığı tabloları hâlâ çok beğenilmektedir.

☛ Fantin-Latour, De Heem, Kalf, Vermeer

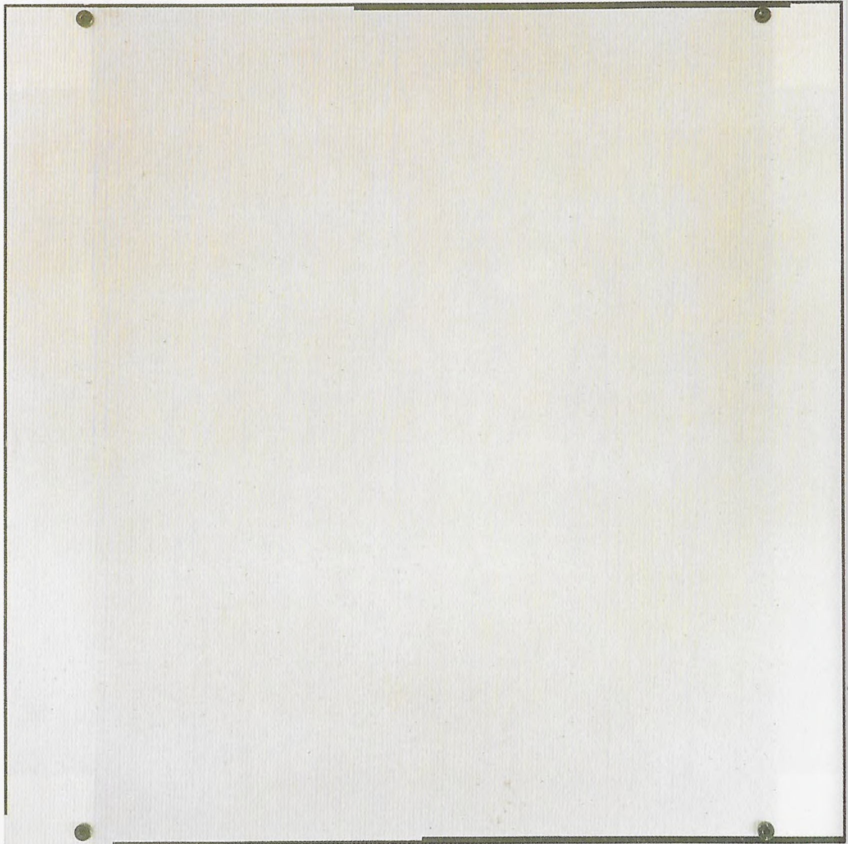
Rachel Ruysch. d Amsterdam, 1664. **ö** Amsterdam, 1750.
Çiçekli Ölüdoğa. 1689. Tuval üzerine yağlıboya. **e**55.2 x **y**67.2 cm. Özel koleksiyon

Ryman Robert

Kurye II

Beyaz emaye boya sürülmüş çerçevesiz, ince bir alüminyum levha metal vidalarla duvara tutturulmuş. Bu vidalar, resmi her tür resimsel yanılsamadan arındırmak isteyen boş kompozisyonun önemli bir parçasıdır. Yapıt kesintisiz yoğunluğuyla izleyici üzerinde kendinden geçirici bir dinginlik etkisi yaratıyor. Ayrıca resim yüzeyinin iki boyutluluğu ile arkadaki duvar düzlemi arasındaki karşılıklı ilişkiyi vurguluyor. Duygu ve yanılsama yokluğu yapıtı Minimalizm akımıyla bağlantılı kılmaktadır. Ryman'ın yapıtları kullanılan malzemenin -hem boyanın hem taşıyıcının (yani tuval, plastik, alüminyum, vs)- niteliklerine dikkati çeker. Vurguladığı bu düşünceden bir sapma doğmaması için 1960'lardan sonra yalnız beyaz boya kullanan sanatçı günümüzde de değişik malzemeler ve değişik boya sürüşüyle yeni arayışlarını sürdürmektedir.

☛ Andre, Kelly, Mangold, Rothko, Serra, Tobey

Robert Ryman. d Nashville, TN, 1930.
Kurye II. 1985. Alüminyum üzerine *impervo.* e40.6 x y40.6 cm. Özel koleksiyon

Salviati Francesco

Merhamet

Michelangelo'nun hayranı olan Salviati, ustasının *Doni Tondo*'sundaki birbirine girmiş figürlerini bu tablosuna uyarlamış. Yalnızca kompozisyonlar aynı olmakla kalmamış, kaslı figürler ve insan teni üzerinde ışık oyunları yaratma tutkusu da Michelangelo'dan alınmış. Salviati üç boyutlu heykelsi bir nitelik etkisini yaratmada başarılıysa da Michelangelo'nun başyapıtına ulaşmak için çok çaba gösterdiği anlaşılıyor. Resim bir önceki kuşağın dehasının ağırlığıyla ezilmiş o dönem Floransa resminin tipik bir örneğidir. Parmigianino'nun zarif, akıcı tekniğinin de etkisi altında kalmış olan Salviati, Roma ideallerine uygun bir Maniyerizm'e dönüşü ilk savunanlardandı. Adını eski hamilerinden Kardinal Salviati'den almıştır.

☛ Bronzino, Michelangelo, Parmigianino, Signorelli

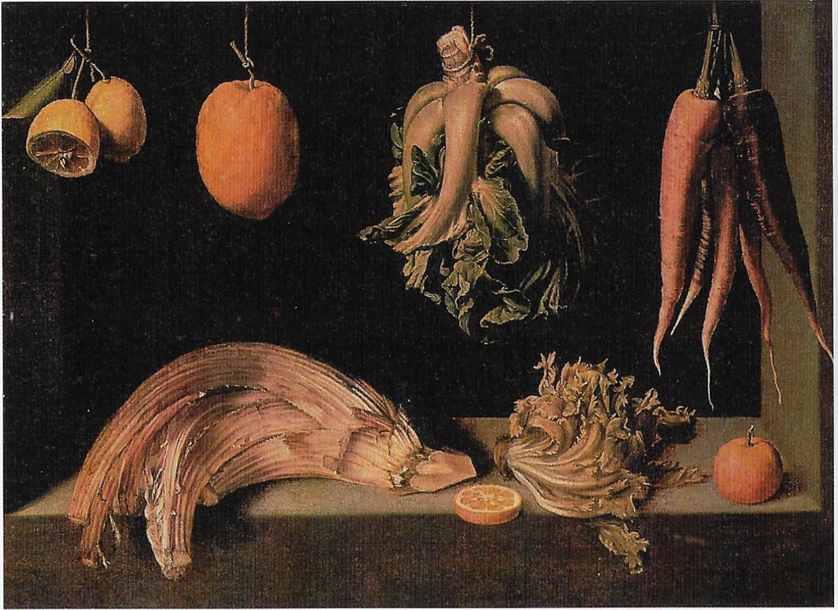
Francesco Salviati. d Floransa, 1510. **ö** Floransa, 1563.

Merhamet. 1543/5. Pano üzerine yağlıboya. **e**122 x **y**156 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Sánchez-Cotán Juan Ölüdoğa

Meyve ve sebzeler sanatçının titiz çizimi ve dramatik ışıklandırmasıyla anıtsal bir nitelik kazanmış. Nesnelerin yerleştirilişi (iple tavana asılmış ya da pencere benzeri bir yere konmuş) ilginç ve Kuzey Avrupa ölüdoğa geleneğine ters. Kuzey Avrupa ölüdoğalarında genelde bir masa üzerinde özenle düzenlenmiş yiyecekler, yemek takımları vb süsleyici öğeler betimlenmiştir. Burada kaba saba sebzeler yemek bağlamından çıkarılarak kullanılmış. Eğer varsa, verilen mesaj belirsiz, ancak yalınlık ve düzen duygusu önemli bir şey söylüyormuş gibi. Sánchez-Cotán'ın ölüdoğaları, tür resmini salt süsleme düzeyinden daha öteye taşımıştır. 1603'te Chartreuse keşişi olan sanatçı Granada ve Seville'de dinsel resimler de yapmıştır.

☛ De Heem, Kalf, Ruysch, Snyders, Zurbarán

Juan Sánchez-Cotán. d Orgaz, 1561. ö Granada, 1637.

Ölüdoğa. yak1600-10. Tuval üzerine yağlıboya. e96.5 x y69.5 cm. Özel koleksiyon

Sargent John Singer

Eskiz Çizen Paul Helleu Karısıyla

Bu resimdeki kişilerin adları biliniyorsa da konusu ve yapım tarzı ile portreden çok İzlenimci bir tabloya yakındır. İzlenimciler'in dış mekânlarda çalışmaları gibi Helleu de bir nehrin kıyısına oturup doğrudan doğadan resim yapardı. Sargent da arkadaşının tam karşısına oturup onu gözlemleyerek resimlemiş olmalı. Boyanın kullanımı da İzlenimci üslupta. Kısa, keskin fırça vuruşlarıyla uygulanmış boyalarla otlar ve kamışlar biçimlendirilirken, karaya çekilmiş kayığın kırmızı yüzeyinde ışık oyunları denenmiş. Sargent İzlenimciler arasında yer almadıysa da bu resimde onların üslubunu uygulamaya çalıştığı açıktır. Frans Hals ve Diego Velázquez gibi eski ustalara da hayran olan Sargent İtalya'da Amerikalı bir ana babadan doğmuş, yerleştiği Londra'da Edward dönemi sosyetesinin en beğenilen portre ressamı olmuştur.

☛ Hals, Monet, Orpen, Tissot, Velázquez

John Singer Sargent. d Floransa, 1856. **ö** Londra, 1925.

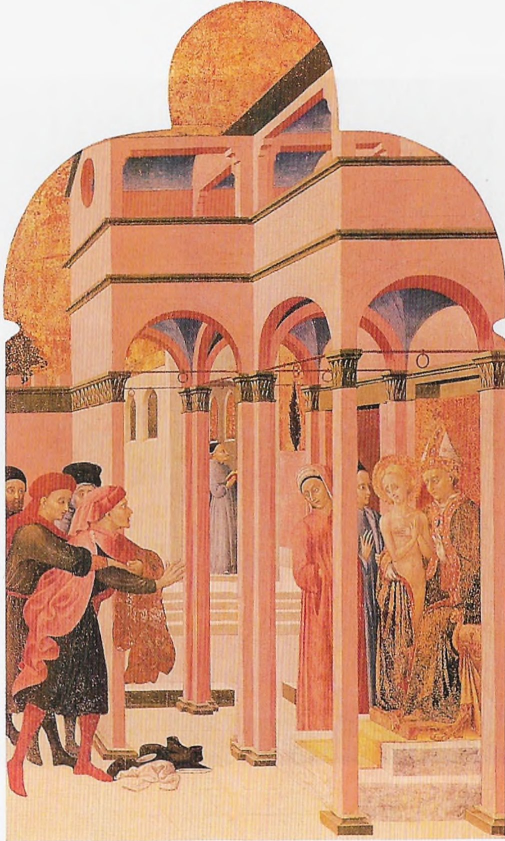
Eskiz Çizen Paul Helleu Karısıyla. 1889. Tuval üzerine yağlıboya. **e**81.5 x **y**66 cm. Brooklyn Museum, New York, NY

Sassetta

Assisili Aziz Francesco Dünyasal Babasını Reddediyor

Bu resim Aziz Francesco'nun ailesini reddederek Kilise'yi seçtiği anı gösteriyor. Francesco babasına ait parayı kiliseye verince babası parayı geri alabilmek için sivil mahkemeye başvurur. Francesco bunun üzerine babasına ait olan giysilerini yırtıp atar ve Tanrı'dan başka babası olmadığını söyler. Bu sahnede giysilerini kızgın babasının önüne koyup, hem gerçek hem ruhsal koruyucusu olan piskoposa sığınmış. Yapıt bir zamanlar Borgo Sansepolcro kentindeki Aziz Francesco Kilisesi'nin azizin yaşamını öyküleyen iki yüzlü altar panosunun parçasıydı. 15. yüzyıl başlarında Sienalı ressamlar perspektif ve oranla Floransalı meslektaşları kadar ilgilenmiyorlardı; bu nedenle resim aynı dönem Floransa resminden daha az gerçekçidir. Ancak bu eksikliği zarif bir incelik ve ustaca kullanılmış renkler gidermektedir.

☛ Duccio, Giotto, Piero della Francesca

Sassetta (Stefano di Giovanni). **d** Siena, yak1392. **ö** Siena, 1450.

Assisili Aziz Francesco Dünyasal Babasını Reddediyor. 1444. Pano üzerine tempera. **e**52.5 x **y**87.5 cm. National Gallery, Londra

Savery Roelandt

Orpheus

Bir nehir kıyısındaki ağaçlıkta, çayıra uzanmış Orpheus'un dayanılmaz güzellikteki müziği çevredeki tüm hayvanları ve kuşları kendine çekmiş. Kemanının tatlı ezgileri renkli, egzotik yaratıkları büyülemiş. Savery, hayvan ve bitkilerle dolu, zengin ayrıntılarla süslenmiş manzaralardan hoşlanırdı. Maniyerist geleneğe uygun işlenmiş, üstelik fantastik ve idealleştirilmiş olmalarına karşın gerçekte bu manzaralar Savery'nin 1660'ların başında çıktığı İsviçre yolculuğunda izlediği Alp görünümlerine dayanır. Birkaç düzine Orpheus ve Cennet Bahçesi betimlemiş olan ressam, çok sevdiği bu konuları büyülü dünyalara oturtarak uygulamıştır. Canlı ayrıntılarla ve olaylarla dolu resimlerinde Jan Bruegel'in etkisi görülür.

☛ J Bruegel, Hicks, Patenier, Piero di Cosimo

Roelandt Savery. d Courtrai, 1576. **ö** Utrecht, 1639.
Orpheus. 1628. Pano üzerine yağlıboya. **e**82 x **y**53 cm. National Gallery, Londra

Schad Christian

Doktor Haustein'ın Portresi

Doktor Haustein göğüs cebinde bir sonda durduğu halde içtenlikle izleyiciye bakıyor. Arkasına Sonja adlı model sevgilisinin tehdit edici gölgesi düşmüş. Resmin gerilimi içinde çağrıştırılan ölüm kehaneti üç yıl sonra gerçekleşmiş; doktorun karısı yürümeyen evliliklerinden dolayı intihar etmiş, 1933'te de Gestapo tarafından tutuklanacağını öğrenen doktor kendini zehirlemiştir. Schad politikayla ilgilenmezdi; toplumsallıktan çok psikolojik içerikli konular ilgisini çekerdi. Yapıtlarında, çevrelerinden soyutlanmış, içedönük modelleri sanrısal bir gerçekliğe bürünürler. Schad, üyeleri idealleştirmeden uzak yeni bir nesnel gerçekçiliğin peşinde olan Yeni Nesnelcilik akımının en serinkanlı ressamı olarak nitelendirilir. Yapıtları neredeyse bir ameliyatın kesinliğine ve doğruluğuna sahiptir. Bu resim, üslubunun tipik bir örneğidir.

☛ Beckmann, Dix, Grosz, Richter, Sheeler

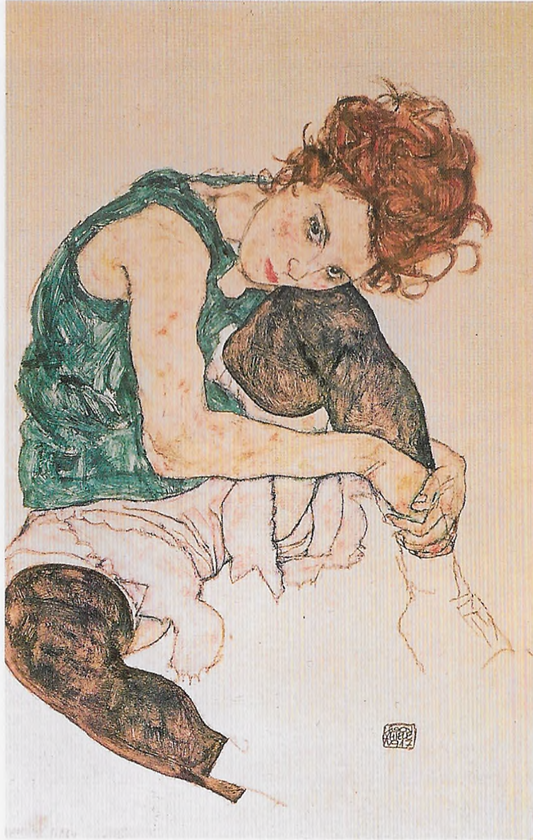
Christian Schad. **d** Miesbach, 1894. **ö** Keilberg, 1982.
Doktor Haustein'ın Portresi. 1928. Tuval üzerine yağlıboya. **e**55 x **y**80.5 cm. Thyssen-Bornemisza Vakfı Koleksiyonu, Madrid

Schiele Egon

Dizini Bükmüş Oturan Kadın

Sinirli bir enerji ile dolu olan Schiele'nin modeli sere serpe yere oturmuş olarak resmedilmiş. Kadın doğrudan izleyiciye bakıyor; hem pozu hem bakışı çok erotik, ama aslında resim Schiele'nin pek çok kadın portresinden daha az saldırgan. Kadının kaslı gövdesi, acı dolu elleri ve bükülmüş boynu bu yoğun resmi daha da rahatsız edici kılıyor. Schiele'nin gerilimli ve çarpıtılmış imgeleri, insan duygularını hiç ödün vermeden yansıtır. Sigmund Freud'un bilinçaltına yönelik araştırmalarından çok etkilenmiş olan sanatçı yapıtlarında kendi korkularına ve güvensizliklerine biçim vermiştir. Kısa sanat yaşamı boyunca, büyük bölümünde cinselliğin öne çıktığı çok sayıda yapıt vermiş; hatta "ahlaksız resimler yaptığı" için kısa bir süre hapiste yatmıştır. Kendini onlardan saymasa da, üslubundaki keskin sinirsel yoğunluk Schiele'yi en önemli Dışavurumcu ressamlardan biri yapmıştır. Sanatçı tam yapıtları ün kazanmaya başlarken genç yaşta gripten ölmüştür.

☛ Balthus, Baselitz, Klimt, Kokoschka, Munch

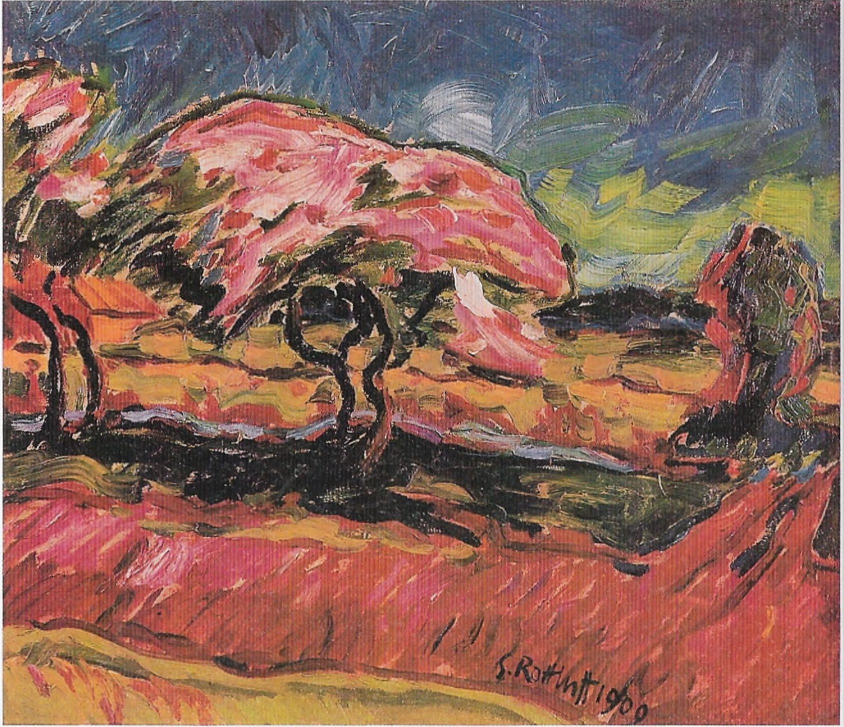
Egon Schiele. d Viyana, 1890. ö Viyana, 1918.

Dizini Bükmüş Oturan Kadın. 1917. Kâğıt üzerine guvaş, suluboya ve siyah mumboya. e30 x y46 cm. Národní Galerie, Prag

Schmidt-Rottluff Karl   Çiçek Açan Ağaçlar

Zengin koyu renkler, peyzajın neredeyse tümünü kaplayan ağacın kabaca işlenişi, canlılıkla titreşen güçlü ve dinamik bir üslup. Vincent van Gogh'un 20 yıl önce yaptığı gibi Schmidt-Rottluff da doygun ve zıt renkleri değişik kalınlıklarda ve kaba fırça vuruşlarıyla tuvale uygulamış. Bunlar doğanın gerçek renkleri değil ama sanatçının kendi duyarlılığını ve zihinsel durumunu yansıtıyor. Schmidt-Rottluff'un başını çektiği Alman Dışavurumculuk'unu, bu özgürce yapılmış ve coşkuyla titreşen resim çok iyi temsil etmektedir. Sanatçı, II. Dünya Savaşı sırasında Naziler'in baskısıyla karşılaşmış, Alman galerilerindeki tüm resimleri kaldırılmış ve resim yapması yasaklanmıştır. 1945'te Doğu Almanya'ya yerleştikten sonra resimleri de eski yerlerine dönmüştür.

☛ Van Gogh, Heckel, Kirchner, Nolde, Pechstein

Karl Schmidt-Rottluff. d Rottluff, 1884 ö Berlin, 1976.
Çiçek Açan Ağaçlar. 1909. Tuval üzerine yağlıboya. e81 x y69 cm. Özel koleksiyon

Schnabel Julian

Mele

Bu alışılmamış, dışavurumcu portre, porselen tabak parçalarından oluşan bir yüzey üzerine uygulanmış. Schnabel, Barselona'daki Guell Parkı'nda gördüğü, Katalan mimar Antoni Gaudí'nin, seramik parçalardan yapılmış mozaikle kaplı duvarlarından etkilenmiş. Başka bir esin kaynağı ise Gerçeküstücüler'in doğrudan bilinçaltından geldiğini savundukları "otomatik" çizimleri. Schnabel'in bu tür "tabak resimleri" bir yüzey üzerine sonucu anında görmeden resim yapma olanağı sağlamaktadır. Parçalanmış yüzey bazı yerlerde imgeyi geri plana itebiliyor ve kırık tabaklar imgeyi veren ortam olmaktan çıkıp onu saklayabiliyor. Sanatçı kadife ve branda gibi alışagelmişin dışındaki yüzeylere de resim yapmış; 1980'lerde Amerikan sanatının "yaramaz çocuğu" olarak anılmıştır.

☛ Motherwell, Rauschenberg, Schwitters, Twombly

Julian Schnabel. d New York, NY, 1951.

Mele. 1987. Ahşap üzerine yağlıboya ve porselen tabaklar. e122 x y152 cm. Özel koleksiyon

Schongauer Martin Gül Bahçesindeki Madonna

Bu Madonna ile Çocuk İsa'nın ayrı yönlere bakıyor olması şaşırtıcıdır. Meryem oğlunu şevkatle kucaklamış, İsa kolunu annesinin boynuna sarmış olmasına karşın her ikisi de başka dünyalara dalmışlar gibi. Baskı tekniğine getirdiği yeniliklerle Albrecht Dürer'i etkilemiş olan Schongauer, çoğunlukla buradaki altar panosu resmine benzer Meryem imgeleri yapmıştır. Sanatçının kayıtlı tek resmi olan bu yağlıboya yapıtta da baskı tekniğinin izleri seçiliyor. Örneğin, sanatçı bir baskı ustasının yapacağı gibi, Meryem'in keskin elbise kıvrımlarını ışık ve gölge düzlemlerine bölmüş. Baskılar ucuz ve taşınması kolay nesneler olduğundan Schongauer'in kompozisyonları Avrupa'nın büyük bölümüne hızla yayılarak ününü pekiştirmiştir. Resimdeki kuş ve çiçeklerin özenle işlenmiş ayrıntılarında görüldüğü gibi Schongauer, Flaman sanatından çok etkilenmiştir.

☛ Bouts, Campin, Dürer, Lochner, Van der Weyden

Martin Schongauer. d Augsburg, yak1435. ö Breisach, 1491.
Gül Bahçesindeki Madonna. 1473. Pano üzerine yağlıboya. e115 x y200 cm. Saint Martin Kilisesi, Colmar

Schwitters Kurt Uzamsal Büyümelerin Resmi-İki Küçük Köpekli Resim

Kullanılmış zarf, kartpostal, paket kâğıdı ve otobüs biletleri gibi çeşitli nesneler bir tahta levhaya tutturulmuş. Bütün bunlar gazetelerden rasgele kesilerek boyanmış sözcüklerle, herhangi bir anlam yüklenmeksizin biraraya getirilerek bir kolaj oluşturulmuş. Sonuç, anlamsız parçalardan oluşmuş dengeli bir soyut kompozisyon. Schwitters sanat olmayandan sanat yaratmış. Sanatçının rasgele toplanmış nesneleri, sanatın ifadeci ya da anlamlı bir şey olması yönündeki geleneksel düşünceyi yıkar. Aynı zamanda iyi bir şair olan Schwitters 1915-22 arasında, halkın her koşulda süren hoşnutluğunu, geleneksel değerleri kabullenişini sarsmayı amaçlayan Dadacılar'a katılmıştır. Dadacılar'ın Berlin grubuna kabul edilmeyen Schwitters, Hannover'de "Merz" adlı kendi grubunu kurmuştur. Bu sözcüğü bir özel isim olan Com*merz*bank'tan (ticaret bankası) almıştır.

☛ Duchamp, Ernst, Gris, Hamilton, Man Ray, Schnabel

Kurt Schwitters. d Hannover, 1887. **ö** Ambleside, 1948.

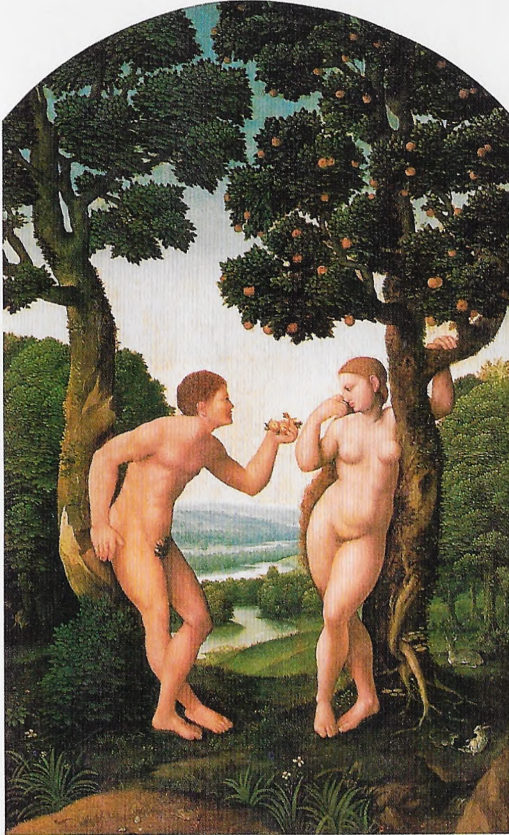
Uzamsal Büyümelerin Resmi-İki Küçük Köpekli Resim. 1939. Levha üstüne kolaj. **e**68 x **y**96.5 cm. Tate Gallery, Londra

Van Scorel Jan

Adem ve Havva

Bu Cennet Bahçesi sahnesine egemen olan kanlı canlı Adem ile Havva figürlerini, yeşil ağaçlar ve uzağa akıp giden bir nehir manzarası çerçeveliyor. Pek çok yer gezmiş olan Scorel resimlerinde kendinden önceki Flemenkli ustaların inceliği ile İtalyan sanatının hacimselliğini birleştirmiştir. Kesin ve kendine güvenli çizgiler içine yerleştirilmiş figürlerin cesur çıplaklığı ve kütleselliği, Roma'da yaşarken tanıştığı Michelangelo ve Raffaello'nun etkisinde kalan Scorel'in dinsel resim üslubunun belirgin özelliğidir. Sanatçının Kuzeyli kökeni manzarayı büyük bir duyarlılıkla işlemesine, ön planda görülen küçük hayvanlar gibi ayrıntılarla doldurmasına neden olmuştur. Scorel, 16. yüzyılın ortalarında o denli üne kavuştu ki Jan van Eyck'in görkemli Ghent Altar Panosu'nun onarımı ona verildi.

☛ Dürer, Van Eyck, Van der Goes, Massys, Michelangelo

Jan van Scorel. d Scorel, 1495. ö Utrecht, 1562.

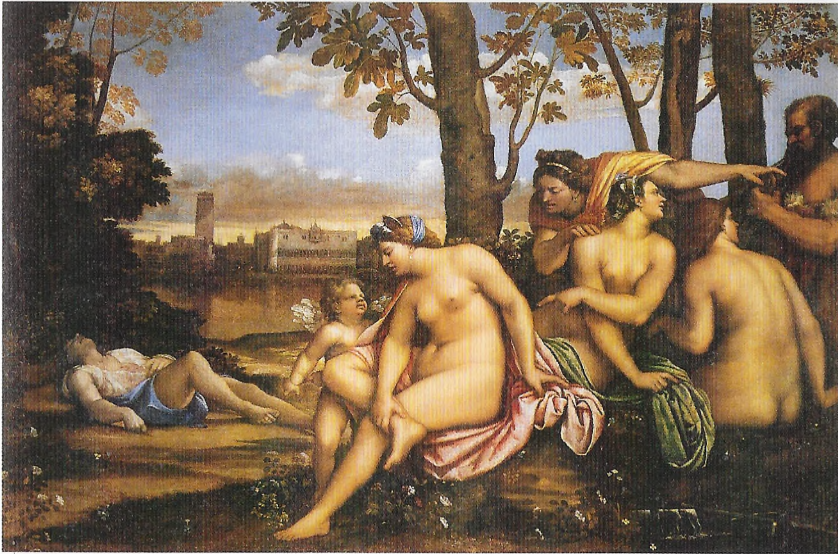
Adem ve Havva. yak1540. Pano üzerine yağlıboya. **e**31.8 x **y**47.6 cm. Özel koleksiyon

Sebastiano del Piombo

Adonis'in Ölümü

Venüs, arka planda uzanmış olarak görüntülenen sevgilisi Adonis'in bir yabandomuzu tarafından öldürüldüğünü öğrenir. Sağ tarafa toplanmış figürlerin oluşturduğu asimetrik kompozisyon, işaret eden parmaklar, uzatılmış kollar ve dönen başlarla sağlanmış devinim, Sebastiano'nun Erken Rönesans resminin durağanlığından uzak üslubunun belirgin özellikleridir. Sebastiano, çıplak vücutları ve manzarayı saran, Venedik sanatına özgü bu zarif ışığı ustası ve arkadaşı Giorgione'den öğrenmiştir. Roma'da da çalışmış ve Raffaello'nun yapıtlarını tanımış olan sanatçı, en çok kendisine üzerinde çalışması için eskizler ve resim kartonları veren Michelangelo'dan etkilenmiştir. Bu resimdeki kütlesel, kaslı gövdeler sanatçının Michelangelo'nun çıplaklarını ne denli iyi kavradığının belirtisidir.

☛ Giorgione, Michelangelo, Palma Vecchio, Raffaello, Tiziano

Sebastiano del Piombo. d Venedik, yak1485. **ö** Roma, 1547.

Adonis'in Ölümü. yak1511. Tuval üzerine yağlıboya. e285 x y189 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Segal George

Otobüs Yolcuları

Hayalet gibi dört figür, günlük yaşamın olağan etkinliklerinden olan otobüs yolculuğunda dondurulmuş. Segal, dostlarının ve aile üyelerinin alçı dökümle elde ettiği heykellerini çok bilinen mekânlara yerleştirerek günlük yaşamdaki zorunlu etkinliklerin sıkıcılığını vurgulamış. Tıpkı gerçek otobüs yolcuları gibi, bu figürler de kendi dünyalarına dalmışlar. Sanatçının amacı, toplumun yüklediği günlük işlerin sıradanlığını gözler önüne sermek ve insanın çağdaş dünyadaki yabancılaşmasını betimlemekti. Alçı kadınlar ve erkekler sandalyede oturur, ucuz lokantalarda yemek yer, bacaklarını tıraş ederler. Yapıta bakanların kolayca tanıyabileceği gündelik etkinlikleri betimlemek Amerika'da 1960'larda gelişen Pop Sanat akımının en belirgin özelliğidir.

☛ Dine, Hamilton, Oldenburg, Rosenquist, Wesselmann

George Segal. d New York, NY, 1924.
Otobüs Yolcuları. 1964. Karışık malzeme. **e**193 x **y**175.2 cm. Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, Washington DC

Serra Richard

Clara, Clara

Çok büyük iki çelik levha birbirine doğru, karşı gelinemez bir güçle çekilircesine bükülmüşler. Yer aldığı kent meydanını süslemek yerine ona hükmeden bu heykel yapısal gücünü ödünsüz bir küstahlıkla ortaya koyuyor. New York'ta yaşayan Serra, metal levhalar, ateş tuğlası, kütük, paslı çivi gibi malzemelerle çalışmakta; malzemenin enerjiyi dışa vurma ve yeni biçimi ile katıldığı çevredeki strüktürlerle gerilim oluşturma yeteneğini Kavramsal bir yolla ortaya koymaktadır. *Clara, Clara*'da Minimalizm, yeni bir boyuta çekilen basit, bezemesiz bir biçim saflığı bildirisiyle en uç noktasına götürülmüş. Sanatçının yapıtları, korku, umutsuzluk duyguları uyandırırken pek çok tartışmaya da yol açar. Bazıları için bu yapıtlar sıradan işlevlerinden kurtulmuş dünyaya umutsuz bir bakıştır. Serra yapıtlarının yalnızca siyah-beyaz resimlenmesini istemektedir.

☛ Andre, LeWitt, Noguchi, Smith

Richard Serra. d San Francisco, CA, 1939.

Clara, Clara. 1983. Cor-Ten çeliği. e36.6 x y3.6 m. Paris'te Jardin des Tuileries, Place de la Concorde'daydı. Bugün Paris'te Square de Choisy'dedir.

Seurat Georges

Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Günü Öğleden Sonra

Seurat bu resminde Paris'in kuzeybatısında, Seine Irmağı üzerindeki sevilen piknik alanı Grande Jatte Adası'nda herhangi bir pazar öğleden sonrasını betimlemiş. Altı ay boyunca her gün bu adaya giden sanatçı manzaranın ve o zaman moda olan arkası kabarık etekli kadın, anne ile çocuğu gibi figürlerin eskizlerini yapmış, daha sonra bu kompozisyonu atölyesinde yaratmıştır. Resim sergilendiğinde pek çok sanatçı ve eleştirmen tarafından şiddetle eleştirilmiş; özellikle, Noktacılık adı verilen yeni boyama tekniği hiç sevilmemişti. Bu teknikte, resim yüzeyi parçalanıyor ve boyama salt rent noktaları halinde uygulanıyor; noktalar uzaktan bakılınca büyüleyici ve parlak bir renk bütünü olarak algılanıyordu. Seurat henüz 32 yaşındayken ateşli bir hastalıktan ölmüştür.

☛ Dufy, Monet, Pissarro, Signac, Vlaminck, Vuillard

Georges Seurat. d Paris, 1859. ö Paris, 1891.

Grande Jatte Adası'nda Bir Pazar Günü Öğleden Sonra. 1884-6. Tuval üzerine yağlıboya. e300 x y202 cm. Art Institute of Chicago, Chicago, IL

Severini Gino

Müzisyen Pierrot

Müzisyen Pierrot, Italyan halk tiyatrosu *commedia dell'arte*'nın siyah maskesiyle zıtlık yaratan bembeyaz giysileri içinde parlak desenli bir duvarın önünde oturuyor. 1910'da, modern uygarlığın dinamizmini makineler ve hareketli figürlerle yansıtan yazar ve sanatçıların kurduğu Gelecekçilik akımına katılan Severini, salt renk kullanmasında görüldüğü gibi, Georges Seurat'dan çok etkilenmiş; Pablo Picasso gibi pek çok Kübist sanatçıyla da arkadaş olmuştur. Bu resmin dengeli kompozisyonu ve Pierrot'nun giysisinin kıvrımlarını, ellerini ve gitarını betimlerken gösterdiği özen ve doğruluk, sanatçının Gelecekçilik ve Kübizm etkilerinden uzaklaştığını, yeniden alevlenen Yeni-Klasikçilik'e yöneldiğini kanıtlamaktadır. Severini bu yaklaşımını yaşamının sonuna dek uygulamıştır.

☛ Balla, Boccioni, Greuze, Picasso, Seurat, Terbrugghen

Gino Severini. **d** Cortona, 1883. **ö** Paris, 1966.

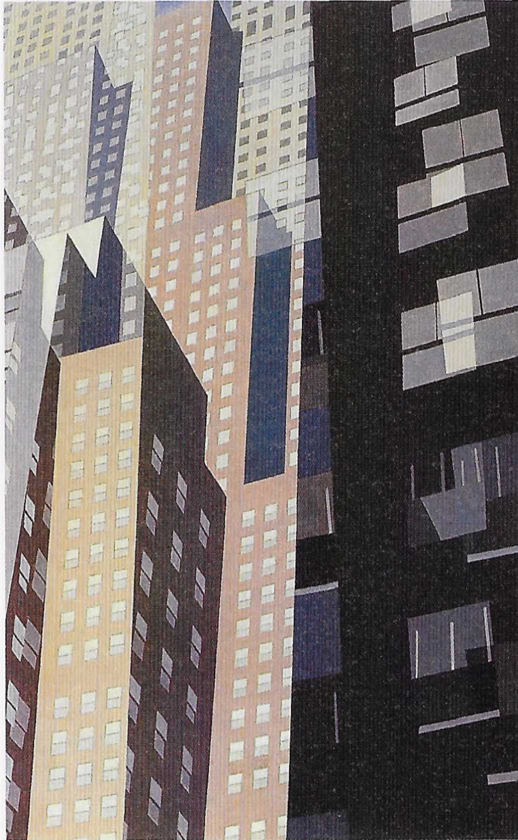
Müzisyen Pierrot. 1924. Tuval üzerine yağlıboya. **e**89 x **y**130 cm. Museum Boymans-van-Beuningen, Rotterdam

Sheeler Charles

Pencereler

Gökdelenler Manhattan göğünde süzülerek yükseliyor. Bu 36 katlı binaların pencereleri, içlerinde kimlerin yaşadığı ve çalıştığına ilişkin bir izlenim uyandırmak değil, resmin kusursuz yüzeyinde soyut bir desen yaratmak amacıyla betimlenmiş. 1920'de bir dizi New York gökdeleni fotoğrafı çeken Sheeler bunları kullanarak *Mannahatta* adlı bir film yapmış; bina, gölge ve pencerelerin karmaşık düzeninin oluşturduğu imgeler ona ilk "Presizyonist" resimleri için esin kaynağı olmuştur. Stuart Davis, Georgia O'Keeffe ve öteki sanatçılar gibi Sheeler de yapıtlarında Kuzey Amerika'yı durağan, insansız ve bozulmamış bir yaklaşımla, fotoğraf gerçekçiliğinden salt soyutlamaya dek uzanan değişik üsluplarla betimlemiştir. Bu resimdeki yansımalar, Sheeler'in fotoğraflarındaki üst üste bindirilmiş imgelerden esinlenmiştir.

☛ Davis, Estes, O'Keeffe, Richter, Schad

Charles Sheeler. d Philadelphia, PA, 1883. ö Dobbs Ferry, NY, 1965.

Pencereler. 1951. Tuval üzerine yağlıboya. e51.1 x y81.3 cm. Hirschl ve Adler Galleries Inc., New York, NY

Sherman Cindy

İsimsiz No. 96

Bu fotoğraf, Victoria dönemi sanatında sıkça rastlanan düşünceye dalmış romantik genç kadın portrelerini anımsatıyor. Ancak, Ön-Raffaellocular'ın simgesel motiflerinin yerini modernliğin cüretkâr görünümleri almış; genç kadın bir genç kız olmuş, elinde tuttuğu "mektup", bir gazetenin yalnız kalpler sütununa dönüşmüş ve sinemasal bir çerçeveleme yapılmış. Bu yapıt, New Yorklu sanatçı Cindy Sherman'ın sahnelediği, modelliğini yaptığı ve yönettiği fotoğraflar dizisine aittir. Sherman, çoğunlukla sinemadan ya da büyük sanat yapıtlarından alınma öyküsel diziler halindeki bütün yapıtlarının "yıldız" oyuncusudur. 1980'lerde gittikçe baroklaşan resimlerindeki parçalanmış ya da pornografik takma uzuvlarla betimlenmiş kadın bedenleri cesetleri çağrıştırır. Kadını kurban olarak değerlendiren Sherman'ın geleneksel değerleri küçümseyen tavrı, kara mizah anlayışıyla birleşerek güçlü ve özgün bir sanatsal yaklaşım ortaya koymuştur.

☛ Dine, Estes, Gilbert ve George, Man Ray, Millais

Cindy Sherman. d Glen Ridge, NJ, 1954.

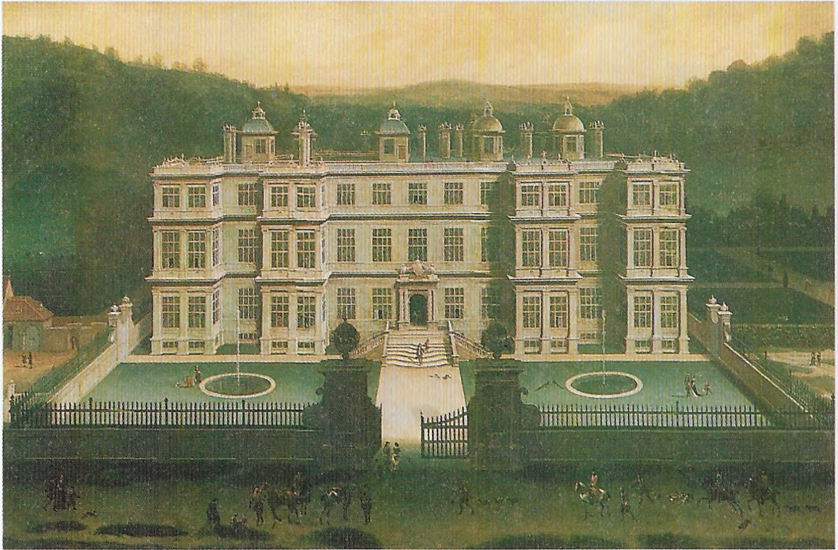
İsimsiz No. 96. 1981. Renkli fotoğraf. e122 x y61 cm. Saatchi Koleksiyonu, Londra

Siberechts Jan

Longleat Görünümü

Elizabeth döneminin en büyük ve etkileyici yapılarından biri olan Longleat, 1672'den sonra İngiltere'ye yerleşen Flaman manzara ressamı Siberechts tarafından resimlenmiştir. Bugün modern bir binanın fotoğraflarla belgelenmesi gibi, soylu malikânelerinin resimlerini yapmakla ünlü Siberechts de İngiliz Rönesansı'nın bu başyapıtını belgelemiş. Gerçekten de, sanatçının kullandığı katı simetri ve yorumsuz tavır, kuşbakışı görünüme oldukça sert bir hava veriyor; neredeyse bir sanat yapıtından çok topografik bir belgeye benziyor. Bahçede dolaşan birkaç figür taşra yaşamı hakkında pek az bilgi veriyor. Ancak Siberechts manzaraya ölçülü bir ciddiyet kazandırarak 17. yüzyıl İngiliz aristokrasisinin zevkini okşamayı başarmıştır.

☛ Canaletto, Guardi, Pannini, Piper

Jan Siberechts. d Antwerp, 1627. **ö** Londra, 1703.

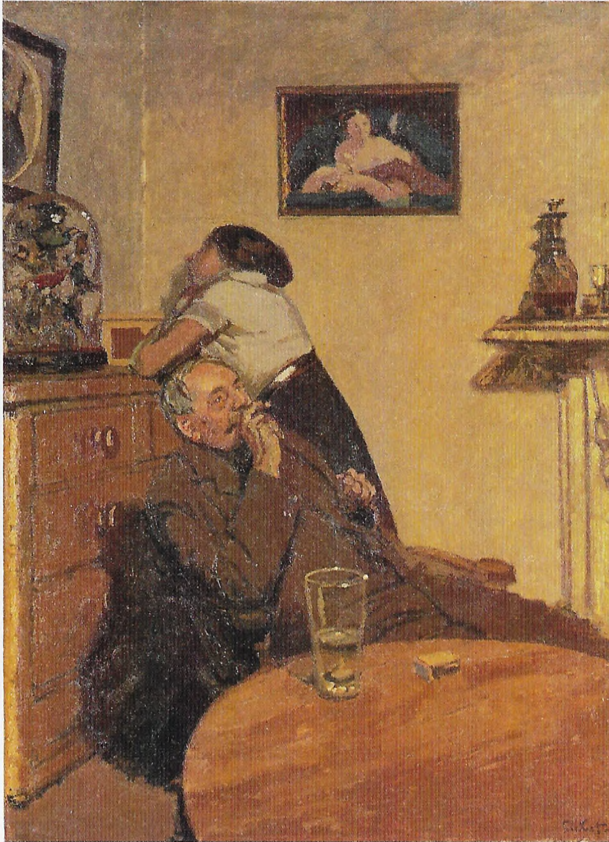
Longleat Görünümü. 1675. Tuval üzerine yağlıboya. **e**172.7 x **y**111.8 cm. Özel koleksiyon

Sickert Walter

Can Sıkıntısı

Bu uyuşuk sahnede zaman durmuş gibi. Purosundan bir nefes çeken adam boşluğa bakıyor. Genç kadın ise daha önce belki yüz kez baktığı bir resme, başını eline dayamış, sıkıntıdan boğulmuş bir halde bakmayı sürdürüyor. Ataları Danimarkalı ve İrlandalı olan Sickert Almanya'da doğmuş; Paris'te resim çalışırken Edgar Degas ve öteki İzlenimciler'le dost olmuştur. Sonradan Londra'da James McNeill Whistler'in de öğrencisi olan sanatçı kır ve kent manzaralarının yanı sıra günlük yaşam sahneleriyle ünlenmiştir. Parisli dostlarıyla aynı konuları işlemekle birlikte, onlardan farklı olarak, koyu renkleri ve kaba karanlık tonlar kullanmıştır. Yapıtları tipik İzlenimci resimler sayılmasa da Sickert, İngiliz İzlenimcileri'nin en önemlisi kabul edilir. Londra'da Camden Town'da bulunan atölyesi döneminin öncü sanatçı ve yazarlarının buluşma yeriydi.

☛ Degas, Gilman, Hammershoi, Orpen, Whistler

Walter Sickert. d Münih, 1860. **ö** Bathampton, 1942.

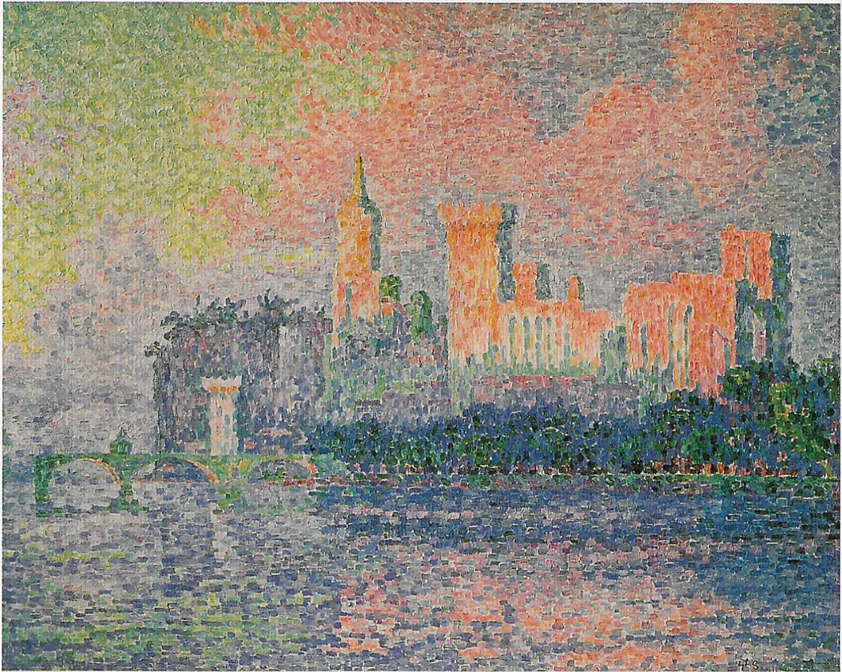
Can Sıkıntısı. yak1914. Tuval üzerine yağlıboya. **e**112.4 x **y**152.4 cm. Tate Gallery, Londra

Signac Paul

Avignon Papalık Sarayı

Küçük salt renk parçacıklarının topluca algılanmasıyla Avignon Papalık Sarayı'nın görüntüsü ortaya çıkıyor. Solda, yeşillerin içinden Avignon'un ünlü köprüsü beliriyor. Georges Seurat'nın Noktacılık tekniğinin izleyicisi olan Signac, birbirini tamamlayıcı renkleri kaynaştırmadan yan yana getirerek, uzaktan bakıldığında birbirine geçen nokta dizileri elde etmiş. Sanatçı, İzlenimciler'in farklı ışık altındaki renk değişimlerine yönelik araştırmalarından da yararlanmıştır. Örneğin, bu resme egemen olan mor ve pembeler, Claude Monet'nın ünlü Rouen Katedrali görünümlerinde kullandıklarının benzerleridir. Seurat düşüncelerinin söze dökülmesine karşıydı, ama erken ölümü Signac'ı Yeni-İzlenimcilik ve renk kullanımı üzerine kuramlar ortaya koymaya yöneltmiştir. Sanatçı yaklaşık 1900'den sonra Noktacılık'ın yuvarlak noktalarını bırakıp temel renkleri kare benekler halinde uygulamaya başlamıştır.

☛ Boccioni, Monet, Pissarro, Seurat

Paul Signac. d Paris, 1863. ö Paris, 1935.

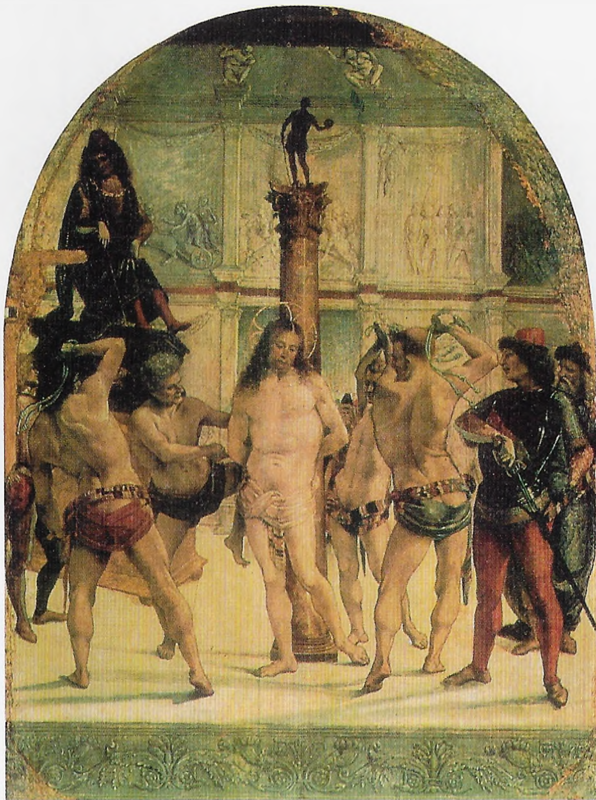
Avignon Papalık Sarayı. 1900. Tuval üzerine yağlıboya. e92.5 x y73.5 cm. Musée d'Orsay, Paris

Signorelli Luca

İsa'nın Kamçılanması

Kompozisyonun ortasında bir sütuna bağlanmış durumdaki Hz.İsa, onu Tanrı'nın oğlu olarak kabul etmeyen Pontius Pilatus tarafından kamçılatılıyor. Geri plandaki heykelsi kabartmalar, sütunun Korinth başlığı ve resmin altındaki süsleme bandı Rönesans'ın Antik Roma ve Yunan motiflerine düşkünlüğünü yansıtıyor. Sahne, eğik gelen güçlü ışık ve yere vuran gölgelerle üç boyutluluk kazanıyor. Figürlerin kaslı bacakları ve güçlü simetrik kompozisyon, ustası Piero della Francesca ile Antonio ve Piero Pollaiuolo kardeşlerden çok etkilenmiş olan Signorelli'nin üslubunun tipik özellikleridir. Sanatçının hareket halindeki bedenleri betimlediği karakalem desenleri, Michelangelo öncesi dönemin en canlı çıplak çalışmalarıdır.

☛ Perugino, Piero della Francesca, Pollaiuolo, Sassetta

Luca Signorelli. d Cortona, yak1450. **ö** Cortona, 1523.
İsa'nın Kamçılanması. yak1490. Pano üzerine yağlıboya. **e**62 x **y**85.5 cm. Pinacoteca di Brera, Milano

Siqueiros David Alfaro

Kabil'in Ölümü ve Cenazesi

Kalabalık mucizevi bir dinsel görüntü beklentisiyle toplanmış, ama önlerindeki tepeye yaslanmış grotesk bir tavuk ölüsü ile karşılaşıyorlar. Tapındıkları nesnenin saçmalığını anlayamamaları, inançlarının yararsızlığını vurguluyor. Siqueiros, Diego Rivera ve Jose Clemente Orozco ile birlikte, Meksika'da devrim sonrasında gelişen duvar resmi okulunun kurucularındandır. Sanatçının duvar resminlerinde buradaki gibi cesur kompozisyonlar, çarpıcı renk kullanımı ve Gerçeküstücüler'in ve Meksika halk sanatının etkilerini yansıtan. gerçeklikle fantezinin özgür bir karışımı izlenir. Bir politik eylemci ve devrimci olan Siqueiros, yaşamı boyunca pek çok kez hapse girip sürgün edilmiştir. Sanatçının ateşli üslubu yoğun bir güce ve canlılığa sahip olup dinamik ve kışkırtıcı imalar ve ideolojik anlamlarla yüklüdür.

☛ Orozco, Rivera, Snyders, Tamayo

David Alfaro Siqueiros. d Chihuahua, 1896. ö México 1974.

Kabil'in Ölümü ve Cenazesi. 1947. Pano üzerine akrilik. e96 x y76 cm. Museo de Arte Alvar y Carmen T de Carillo, México

Sisley Alfred

Louveciennes'de Kar

Neredeyse tek renkli olan bu kış manzarasını beyazın ve grinin incelikli tonları oluşturuyor. Kalın ve belirgin uygulanmış boya sanki yerde, duvarlarda ve ağaçlarda kar birikiyormuş gibi bir ağırlık ve derinlik duygusu veriyor. Tam ortada duran basitçe çizilmiş figür resmin merkezini ve izleyicinin ilgisini odaklarken manzaraya boyut ve anlam katıyor. Sisley'in ışık ve rengi yakalama çabası onu çeşitli hava koşullarında çalışmaya yöneltmiştir. Birlikte İzlenimci bir üslup geliştirdikleri Claude Monet'den büyük ölçüde etkilenmiş; iki sanatçının görsel algılamayı salt ışık ve ton değerlerine çevirme çalışmaları İzlenimcilik'in temelini oluşturmuştur. Neredeyse yalnızca manzara resimleri yapmış olan Sisley'in buradaki resminde görüldüğü gibi giderek daralan yolları ve patikaları sıkça kullanışı Camille Corot'nun etkisini yansıtır.

☛ Avercamp, Corot, Monet, Pissarro

Alfred Sisley. d Paris, 1839. **ö** Moret-sur-Loing, 1899.

Louveciennes'de Kar. 1878. Tuval üzerine yağlıboya. **e**50 x **y**61 cm. Musee d'Orsay, Paris

Sittow Michiel

Aragonlu Katherine

Öne eğilmiş bakışlar, ortadan ayrılmış saç modeli, başa yapışık başlık ve bir hale, bu düşünceli, sakin ve yumuşak başlı portrenin ruh halini ortaya koyuyor. Modelin dindarlığını belirtmek için bir azize gibi betimlendiği düşünülmektedir. Karmaşık desenli altın kolyesinin üstüne ardışık olarak dizilmiş K harfleri ve güller, korsajını çevreleyen deniz kabukları portrenin Aragonlu Katherine'e ait olduğunu belirtiyor. Estonyalı bir sanatçı olan Sittow, resme Brugge'da Hans Memling'in atölyesinde başlamış, İtalya ile İspanya'da yaşadığı sürece de Felemenk geleneğinde ayrıntılı portreler yapmayı sürdürmüştür. Sittow'un üslubu yumuşak ve gerçekçidir. Buradaki modelin bir fotoğrafı çekilseydi sanatçının resimde ulaştığı kesin benzerlikten daha fazlası elde edilemezdi. Parlak ancak yumuşak renkler kullandığı birkaç usta işi dinsel yapıtı dışında, Sittow'un portrelerinin ancak çok azı günümüze ulaşabilmiştir.

☛ Anguissola, Clouet, Holbein, Memling

Michiel Sittow. d Reval, 1468. ö Reval, 1525/6.
Aragonlu Katherine. yak1503/4. Pano üzerine yağlıboya. e20.5 x y29 cm. Kunsthistorisches Museum, Viyana

Sluter Claus

Daniel ile İsaiah Peygamberler

Gerçekçi yüz ifadeleri, İsaiah'ın ikiye ayrılmış sakalının ayrıntıları, giysisinin kolunu süsleyen brokar ve gevşek bağlanmış kemerinin karmaşık deseni Kuzey Avrupa heykelinde rastlanmayan öğelerdir. Sluter geleneksel peygamber imgesi yerine düşünceli, aydın bir kişilik betimlemiş. 1383'te Burgonya dükü Cesur Philippe Fransa'da Dijon yakınlarındaki Champmol'de Chartreuse tarikatı için bir manastır kurmuş, 1390'larda dönemin en iyi zanaatçılarına bu kurum için yeni bina ve anıt siparişleri vermişti. Bu zanaatçılardan biri de Haarlem'de çalışan Felemenkli heykeltıraş Claus Sluter'dir. Sanatçı düklük şapelinin girişine bir kuyu yapmıştır. *Musa'nın Kuyusu* olarak bilinen bu yapıtta, taşa oyulmuş, doğal büyüklükteki altı peygamber heykeli yer almaktadır. Bunların üstünde bir tahta haç ve ayrıca beş heykel daha bulunmaktadır. Aralarında Daniel ile İsaiah'ın de bulunduğu bu figür grubu Kuzey heykelciliğini etkileyen en önemli yapıt olarak nitelendirilir.

☛ Donatello, Ghiberti, Della Quercia, Van der Weyden

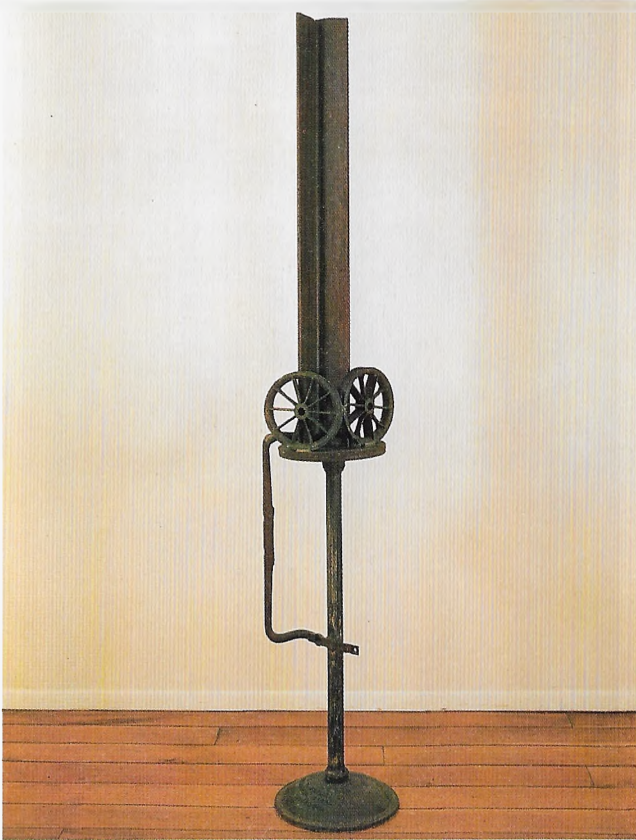
Claus Sluter. yak1380'de Haarlem'de etkin. ö Dijon, 1405.
Daniel ile İsaiah Peygamberler. 1404-5. Taş. y169 cm. Hôpital la Chartreuse, Dijon

Smith David

VB XVII

Bu endüstriyel parçaların oluşturduğu bütün dinamik bir enerjiyle yüklü kararsız hacimler dizisi oluşturuyor. Önceleri bir otomobil fabrikasında metal işçisi olarak çalışan Smith, 20. yüzyıl ortasında Amerika'nın en etkin heykelcilerinden biri sayılmaktadır. Pablo Picasso'nun lehimlenmiş Kübist yapıtlarından etkilenen sanatçı, lehim kullanan ilk Amerikalı heykelcidir. Daha sonraları yapıtlarında "buluntu-nesne"ler kullanmış, 1950'lerde üretici kataloglarından endüstriyel parçalar ısmarlayarak daha büyük heykelleri daha hızlı ve kolay yapma olanağına kavuşmuştur. Hayranı olduğu endüstri çağının gücünü, devinimini, ilerlemesini ve yıkılışını yansıtan yapıtları dinamik kompozisyonları ile heykelcilik alanında yeni bir çığır açmıştır. Değişik üslupları denese de, başka üsluplardan etkilense de her zaman öncü kalan Smith, çeliğin yapısı ve biçiminde dışavurumcu bir öğe yansıtmıştır.

☛ Caro, Duchamp, Moholy-Nagy, Picasso, Tatlin

David Smith. d Decatur, IA, 1906. **ö** Bennington, VT, 1965.
VB XVII. 1962. Çelik. **y**206.4 cm. Candida ve Rebecca Smith Koleksiyonu

Snyders Frans

Av Tezgâhı

Elinde ölü bir tavuskuşu tutan şık bir adam çeşitli av ve kümes hayvanlarının bulunduğu zengin pazar tezgâhının önünde duruyor. Adamın iki köpeği merakla bu baştan çıkarıcı yiyeceklere bakıyorlar. Renk, doku ve duygunun bütüncül etkisiyle ilgilenen Snyders tuvalin tümünü ince ayrıntılarla, hiç boş yer bırakmamacasına kaplamış; nefis renkler ve büyük bir teknik beceri ile gurmeler için görsel bir şölen yaratmış. Önceleri pek çok avlanma sahnesi yapmış, hayvanlı ölüdoğa (meyva, çiçek ve ölü av hayvanları gibi şeyleri gösteren büyük kompozisyonlar) türünde uzmanlaşan ilk sanatçı olmuştur. Sanatçının yeteneği ve zevkli üslubu, Jacob Jordaens'in yanı sıra çok sayıda av sahnesinin ölüdoğa ve hayvan bölümlerini birlikte yaptıkları dostu Peter Paul Rubens gibi çağdaşlarının beğenisini kazanmıştır.

☛ Fabritius, De Heem, Kalf, Rubens, De Troy

Frans Snyders. d Antwerp, 1579. **ö** Antwerp, 1657.

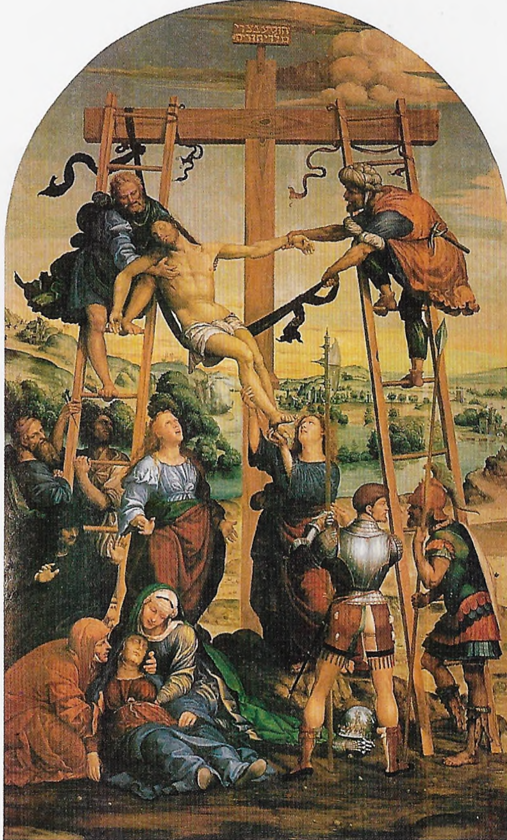
Av Tezgâhı. 1620'ler. Tuval üzerine yağlıboya. **e**254 x **y**170 cm. York City Art Gallery, York

Sodoma

Çarmıhtan İndiriliş

Hz. İsa'nın ölü bedeninin çarmıhtan indirilişi sahnesine dalgalanan kumaşların turuncu, kırmızı, yeşil ve mavileriyle coşku katılmış. Güzel renkler, incelikli ışık oyunları ve şiirsel bir manzara anlayışı Sodoma'nın yapıtlarının tipik özellikleridir. Resmin arka planındaki manzarada, Jan van Eyck gibi Flaman ressamlardan esinlenildiği söylenirse de, aralarında Leonardo da Vinci'nin de bulunduğu pek çok İtalyan ressam arka planda manzara kullanmıştı. Bu tür Rönesans resimleri bir ustanın başkanlığında birkaç sanatçı tarafından ya da bir atölye tarafından yapılırdı. Usta, kompozisyondan ve önemli figürlerden sorumlu olur, ikincil figürler ile arka planı yardımcıları gerçekleştirir ve resim, ekip çalışmasına karşın ustanın elinden çıkmış sayılırdı. Lombardiya'da doğan Sodoma, Siena ve Roma'da çalışmış ve pek çok önemli sipariş almıştı.

☛ Van Eyck, Leonardo, Memling, Signorelli, Van der Weyden

Sodoma (Giovanni Antonio Bazzi). **d** Vercelli, 1477. **ö** Siena, 1549.
Çarmıhtan İndiriliş. yak1505/10. Pano üzerine yağlıboya. **e**264 x **y**414 cm. Pinacoteca Nazionale, Siena

Soulages Pierre

Resim 16

Güçlü ve geniş siyah boya vuruşları, tuvalde ağır ve gözalıcı bir biçimde yukarıdan aşağı dolaşmış. Beyaz ışık parıltılarının zıtlığı ile güçlenen büyük siyah kütle resme anıtsallık ve açıklık kazandırıyor. Hacimsellikle birleşen ışık değerlerindeki ustalık benzersiz bir resim yaratmış. Yapıtın Serbest Biçimli Sanat *(Art Informel)* akımıyla bağı güçlü bir soyut kompozisyon yaratacak biçimde eklemlenen fırça vuruşlarının yapay özgürlüğünde kendini gösteriyor. Güneybatı Fransa'da doğup 1946'da Paris'e yerleşen Soulages, tarihöncesine ait dolmenleri ve doğduğu Auvergne'deki Romanesk heykelleri anımsatan soyutlar yapmaya başladı. Yapıtları genellikle parlak renkler üzerinde, birbirini sepet örgüsü gibi kesen rugan parlaklığında ve siyahlığında geniş bantlardan oluşur. Son yapıtlarında yüzey, boyanın kabarık çizgiler halinde uygulanmasıyla doku kazanmıştır.

☛ Hartung, Kline, Riopelle, Da Silva, De Stael

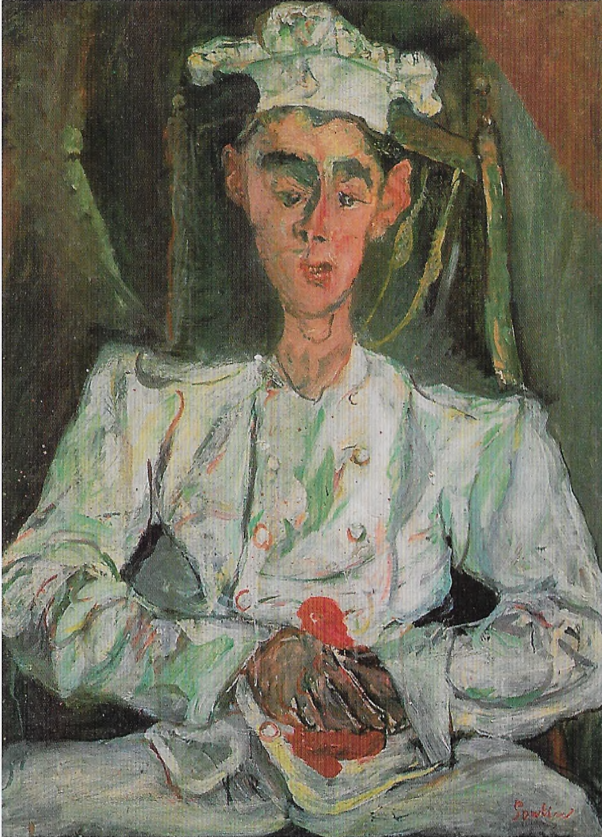
Pierre Soulages. d Aveyron, 1919.
Resim 16. 1965. Tuval üzerine yağlıboya. **e**130 x **y**162 cm. Özel koleksiyon

Soutine Chaim

Küçük Pastacı

Bu resmin yüzeyini kalın boya lekeleri canlandırmış. Çarpıtılmış biçimler ve heyecanlı renk kullanımı aşçıya dağınık ama canlı bir görünüm veriyor. Kendisi, resimlerini sevmediğini iddia etse de, Soutine'in karmaşa dolu üslubu Van Gogh'un anlam dolu, dinamik yapıtlarından etkilenmiştir. Gerçekten de Soutine, çağdaşlarının yapıtlarından nefret ettiğini öne sürerek Kübistler'in ve Fovistler'in deneylerine ilgisiz kalmıştır. Kendine özgü üslubu ile resim yapmayı seçen sanatçı eski ustalara, özellikle de Rembrandt'a yakınlık duyduğunu belirtmiştir. Litvanya'da doğmuş ve 1913'te Paris'e yerleşmiştir. Çoğunlukla ölüdoğalar, kara bulutlar ve sallanan ağaçlar kullandığı fırtına manzaraları ile psikolojilerini açığa vurduğu uşak ve fırıncı portreleri gerçekleştiren sanatçı, enerji dolu hareketlerle içten geldiği gibi uyguladığı fırça işçiliğiyle Willem de Kooning'in serbest üslubunun ve Dışavurumculuk hareketinin habercisi olmuştur.

☛ Bacon, Van Gogh, De Kooning, Rembrandt, Schiele

Chaim Soutine. **d** Smiloviçi, 1893. **ö** Paris, 1943.
Küçük Pastacı. yak1922. Tuval üzerine yağlıboya. **e**54 x **y**72 cm. Musee de l'Orangerie, Paris

Spencer Stanley

Aziz Francesco ve Kuşlar

Aziz Francesco'nun büyütülmüş ve naif figürü sırtını izleyiciye dönmüş, gökyüzüne bakıp delice kollarını sallıyor. Ördekler, tavuklar ve çatıdaki kuşlar gözlerini tapınırcasına ona dikmişler. Büyük figür bütün tuvali kaplamış; elleri garip bir biçimde ters dönmüş. Geniş yassı vuruşlarla uygulanan boya tuvalde goblen gibi bir doku yaratmış. Figürler ise kütlesel ve neredeyse silindirik biçiminde. Bu yaratıcı resim Kraliyet Akademisi'ne sunulduğunda, belki de yüksek zevkin temsilcilerini rahatsız eden çılgın espri gücünden dolayı reddedilmiştir. Spencer, Hıristiyanlık'ı her gün yaşanan bir deneyim olarak betimlemiş; esinini Berkshire'daki küçük Cookham köyünden almıştır. Francesco'nun giysisi geleneksel kahverengi yerine yeşildir; çünkü resmin modeli Spencer'in yeşil sabahlığını ve terliklerini giymiş olan babasıdır.

☛ Botero, Gauguin, Rego, Rivera, H Rousseau, Sassetta

Stanley Spencer. **d** Cookham, 1891. **ö** Cookham, 1959.

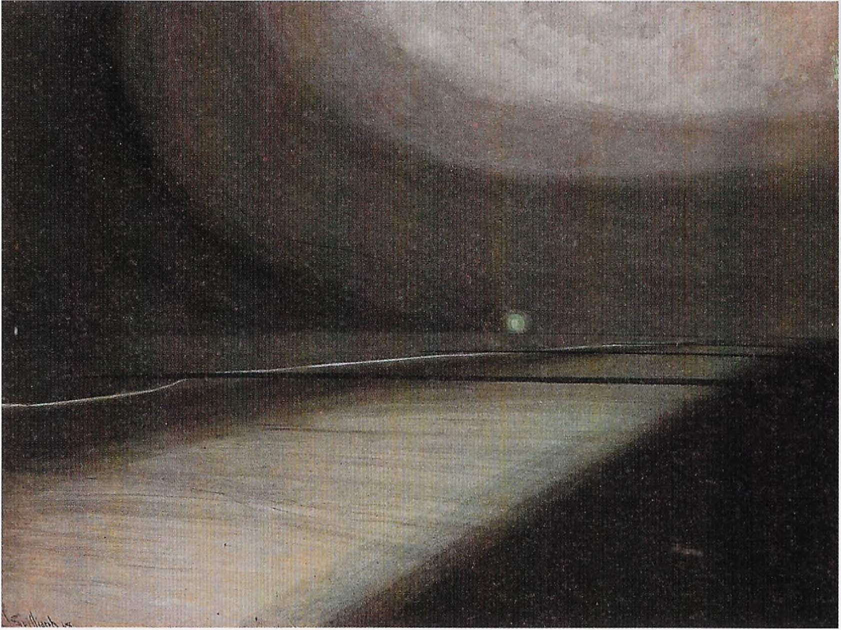
Aziz Francesco ve Kuşlar. 1935. Tuval üzerine yağlıboya. e61 x y71 cm. Tate Gallery, Londra

Spilliaert Léon

Ay Işığında Plaj

İlk bakışta güçlü çizgileri ve renk tonlarının oluşturduğu geniş bantları ile bu resim soyut bir çalışma gibi görünüyor. Ama izleyicinin gözü alıştıkça ortaya bir plaj manzarası çıkıyor. Ayın soluk ışığı kıyıya doğru gelen dalgaları ve denizde yayılan karanlık dalgakıranı yalamakta. Aynı şekilde, ilk bakışta sınırlı sayıda görülen renkler göz alıştıkça gitgide zenginleşerek aralarındaki incelikli ton farkları ve doğan ayın yakıcı beyazı fark ediliyor. Sanatçı gerçekçi bir manzara resmi yapmaktansa, ay ışığının gece plaj üstündeki etkilerini betimlemeyi seçerek bu ıssız yerin havasını etkileyici bir şekilde yakalamış. Spilliaert insansız manzaraların ürkütücülüğünü az ama yeterli biçimle aktaran bir sanatçı olarak tanınır. Yapıtlarının çoğunu doğum yeri olan Ostend'de ya da çevresinde gerçekleştirmiştir.

☛ Grimshaw, Kroyer, Marin, Mucha

Leon Spilliaert. d Ostend, 1881. ö Brüksel, 1946.

Ay Işığında Plaj. 1908. Kâğıt üzerine mürekkep, suluboya ve kurşunkalem. e65 x y50 cm. Özel koleksiyon

De Staël Nicolas

Kırmızı Şişeler

Sanatçı bu ölüdoğada boyanın canlı zenginliği ile dingin bir güzellik aktarmak istemiş. Şişelerin çevresindeki boşluk da onlar kadar zengin işlenmiş. Resim yüzeyinin kaymaksı dokusunda yüzen şişeler bir sonsuzluk duygusu veriyor. Bu resmin önemi soyut ile simgesel imgelerin incelikle dengelenmesinde, nefis renklerin güçlü tonlarının ayarlanmasında ve renkle biçimler arasındaki oyunda yatıyor. De Staël lirik üslubuna uygun olarak arka planı, süslemeyi ve dış çizgileri bir kenara atmış. Sanat yaşamına soyut ressamı olarak başlayan De Stael, Georges Braque'tan çok etkilenmiş; ancak daha serbest resim yaptıkça üslubu figüratifleşmiştir. Bu dönemden başlayarak en sevdiği konular müzisyenler, atletler, çıplaklar ve ölüdoğalar olmuştur. De Stael buradaki resmi yaptıktan kısa bir süre sonra intihar etmiştir.

☛ Braque, Morandi, Nicholson, Vieira da Silva

Nicolas de Stael. d St Petersburg, 1914. **ö** Antibes, 1955.
Kırmızı Şişeler. 1955. Tuval üzerine yağlıboya. **e**100 x **y**73 cm. Özel koleksiyon

Steen Jan

Vaftiz Şöleni

Yeni doğan çocuğunu gururla taşıyan babanın çevresinde dedikodu yapan dostları sağdaki üç kadının hazırladığı şölen yemeğini bekliyorlar. Bu hareketli ve mutlu tablo, bir 17. yüzyıl Felemenk evinden tipik bir sahnedir. Ancak Steen ön planda, ölümlülüğün yaygın simgesi yumurta kabuklarını kullanmış. Böylece ölümün her yerde, hatta doğumu kutlama töreninde bile bizi beklediğini anımsatıyor. Felemenkli Jan Steen en sevilen tür ressamlarındandı. Jan van Goyen'in öğrencisi olan sanatçı önceleri manzara resimleri yapmış, sonra orta sınıf yaşantısını betimleyen yapılara yönelmiştir. Bir bira imalatçısının oğlu olan Steen 1654'ten sonra ressamlıktan kazandığıyla geçinemeyip hancılık yapmaya başlamıştı. Bu ve bunun gibi resimlerinin handa izlediği eğlencelerden etkilendiği açıktır.

☛ Dou, Van Goyen, Van Ostade, De Troy, Watteau

Jan Steen. d Leiden, yak1626. **ö** Leiden, 1679.

Vaftiz Şöleni. 1664. Tuval üzerine yağlıboya. **e**109 x **y**89 cm. Wallace Koleksiyonu, Londra

Stella Frank

Kastura

Bu duvar kabartması, dikdörtgen bir tabana sabitlenmiş parlak renkli alüminyum parçalarından oluşuyor. Stella, yapıtın anıtsallığını serbest duruşu ile dengelemiş. Dayanak, izleyicinin arkadaki duvarı da görmesini sağlayacak biçimde eğrisel bir ızgara strüktüründen oluşturulmuş. Kenarları tanımsız bir bütünde özgürce birleştirilmiş üç boyutlu soyut parçalar geleneksel resim düzlemine meydan okuyor. Bu yapıtta pek çok etki görülmektedir. Bunlardan biri, seri üretilmiş malzeme kullanımı ve sanatçının elde yaptığı maketin endüstriyel yöntemle büyütülmesinden dolayı Minimalizm'dir. Bir başkası ise, serbestçe uygulanmış boyadan dolayı Soyut Dışavurumculuk'tur. Stella'nın büyük bir çeşitlilik gösteren yapıtları arasında, bazıları anıtsal boyutlarda olan yenilikçi baskıları da vardır.

☛ Caro, Hofmann, Johns, Kelly, Pollock, Ryman

Frank Stella. d Malden, MA, 1936.

Kastura. 1979. Alüminyum üzerine yağlıboya ve epoksi ile metal boru ve tel örgü. e233.7 x y292.1 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Still Clyfford

Resim, 1944

Palet bıçağı ile sürülmüş siyah boyanın kapladığı alan yıldırım gibi zikzaklı kırmızı çizgi ile kesilmiş, bunu da sarı ve beyaz ateş çizgileri kesiyor. Still'in üslubunun tipik bir örneği olan bu yapıt, çağdaşlarının hâlâ arkaik temalar, edebi konular ve efsane yaratıkları ile uğraştıkları biçimci bir dönemde yapılmış. Still, toprak parçasına benzer kalın tabakalar halinde sürülmüş soyut renk alanları ve çeşitli doku yüzeyleri ile yeni bir başlangıç yapmıştır. Soyut Dışavurumculuk'un erken örneklerinden sayılan resimleri Gerçeküstücüler'i ve onların anlığı vurgulayarak bilinçaltının yaratıcılığını ortaya çıkaran "otomatik" resimlerini de anımsatır. Soyut Dışavurumcu dostları Jackson Pollock, Barnett Newman ve Mark Rothko gibi Still de çok büyük boyutlu çalışmalar gerçekleştirmiştir. Sanatçı 1961'den sonra, Maryland'de, nefret ettiği New York sanat çevresinden uzak yaşamıştır.

☛ Burri, Motherwell, Newman, Pollock, Rothko

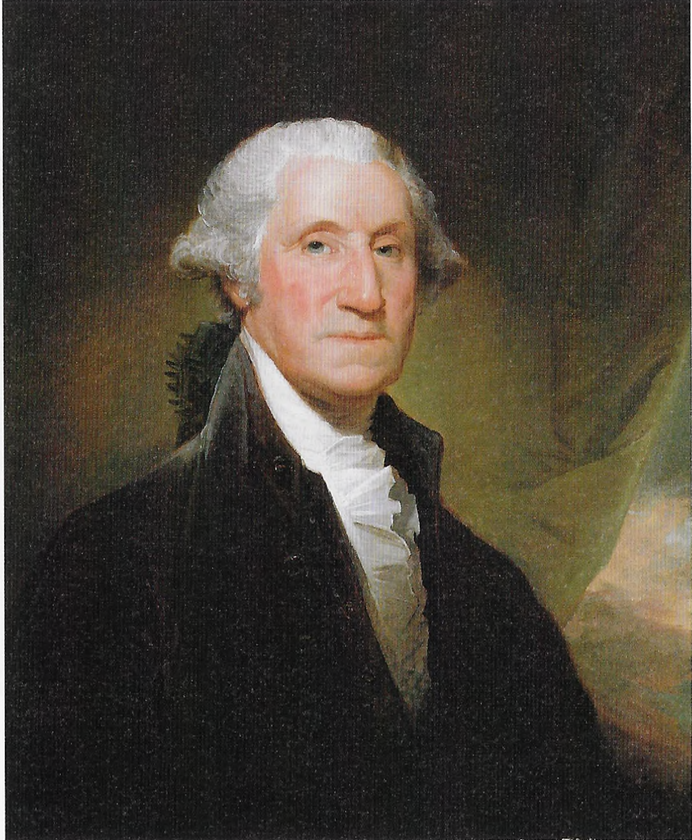
Clyfford Still. d Grandin, ND, 1904. **ö** New Windsor, MD, 1980.
Resim, 1944. 1944. Tuval üzerine yağlıboya. **e**221.4 x **y**264.5 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Stuart Gilbert

George Washington

ABD'nin ilk başkanının portresi, yönettiği ülkenin ideallerini yansıtan bir şekilde dürüst ve abartısız. Arka plandaki soluk renkler, büyük bir gerçekçilikle boyanmış olan yüzü öne çıkararak Washington'ın güvenilir ve güçlü karakterini yansıtıyor. 18. yüzyıl başının en ünlü portre ressamı olan Stuart ilk beş ABD başkanının resmini yapmıştır. Amerikan Bağımsızlık Savaşı sırasında Londra'da vatandaşı tarihsel konular ressamı Benjamin West ile çalışan Stuart, Kuzey Amerika'ya döndüğünde Amerikan açıksözlülüğüyle İngiliz Thomas Gainsborough ve Joshua Reynolds'un portre anlayışını birleştirmişti. Washington'ın buradaki portresi kâğıt dolar üstünde de kullanılmıştır.

☛ Gainsborough, Houdon, Lawrence, Reynolds, West

Gilbert Stuart. d North Kingstown, RI, 1755. ö Boston, MA, 1828.

George Washington. 1795. Tuval üzerine yağlıboya. e64.1 x y76.8 cm. Metropolitan Museum of Art, New York, NY

Stubbs George

Atlı Manzara

Stubbs, atları ve üzerlerindeki yaprakları güvenli ve tutarlı bir elle sadakat ve titizlik içinde işlemiş. Atların tırnakları, kuyruk kılları, her birinin rengı gibi iyi gözlemlenmiş ayrıntılar ve meşe ağacının incelikle boyanmış yaprakları dikkat çekici bir doğrulukla betimlenmiş. Soylu müşterileri için at, köpek ve vahşi hayvan resimleri yapan Stubbs bu konularda rakipsiz bir üne kavuşmuştu. Öncelikle bir anatomici olan sanatçının at betimlemeleri saatler süren gözlem ve bilimsel çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Stubbs, hareketin mekaniğini betimleyebilmek için atların kemik ve kas sistemini incelemiş, çeşitli açılardan ayrıntılı anatomik çizimler yapmıştır. Resimleri basit birer bilimsel çalışma olmanın çok ötesinde ustalıklı bir desen ve kompozisyon anlayışının ürünüdür.

☛ Agasse, Audubon, Bassano, Marc, Marini

George Stubbs. d Liverpool, 1724. ö Londra, 1806.
Atlı Manzara. 1763-8. Tuval üzerine yağlıboya. e158.8 x y99.1 cm. Tate Gallery, Londra

Sutherland Graham

Somerset Maugham'ın Portresi

İngiliz romancı ve oyun yazarı William Somerset Maugham gözalıcı sarı bir duvarın önünde ağırbaşlılık içinde oturuyor. Yüz hatları neredeyse karikatür tarzında betimlenmiş, özellikle yanakları ve çıkık çenesi sanki başını resimden dışarı, izleyiciye doğru çekiyor. 20. yüzyılın önde gelen İngiliz sanatçılarından biri olan Sutherland pek çok manzara ve dinsel resim yapmış, son döneminde ünlülerin portrecisi olmuştur. Yarı soyut üslubunu üstün çizgi ustalığıyla dengeleyen sanatçı her zaman gerçekçilik yasalarını izlemişse de, genç Francis Bacon'ı çok etkileyen amorf biçimleri ve acılı imgeleriyle tartışma yaratmıştır. Bu resim ilk sergilenişinde Maugham'ı "Şanghay'da yaşlı bir Çinli genelev maması" gibi gösterdiği için çok eleştirilmiştir. Winston Churchill'i betimleyen ünlü portresinden nefret eden Bayan Churchill eşinin ölümünden sonra resmi yok etmişti.

☛ Auerbach, Bacon, Freud, Organ

Graham Sutherland. d Londra, 1903. **ö** Londra, 1980.

Somerset Maugham'ın Portresi. 1949. Tuval üzerine yağlıboya. **e**64 x **y**137 cm. Tate Gallery, Londra

Tamayo Rufino

Kırmızı Maskeli Kadın

Kırmızı maske takmış, mandolin çalan bir kadın sandalyede dimdik oturur. Sanatçının sınırlı paleti, parlak duyumsal renklerle betimlediği figürü saran gizemi vurguluyor. Pablo Picasso ve Kübistler'den büyük ölçüde etkilenmiş olan Tamayo'nun bu resmi kırık dış çizgilerle yaptığı ilk tablolarından biridir. Ön eskiz yapılmaksızın, doğrudan tuval üstünde çalışılmış olmalıdır. Arkadaşı Meksikalı Diego Rivera gibi, Tamayo da Meksika halk temalarını, başta Kübizm, Gerçeküstücülük ve Dışavurumculuk olmak üzere çeşitli Avrupa üsluplarıyla işlemiş, her zaman Meksika halkının ve kültürünün görsel değerlerini ortaya sermiştir. Buradaki tabloyu 1950'deki ilk Avrupa yolculuğundan önce yapan sanatçı ABD'de de uzun bir süre çalışmıştır.

☛ Jawlensky, Orozco, Picasso, Rivera, Severini

Rufino Tamayo. d Oaxaca, 1899. **ö** México 1991.

Kırmızı Maskeli Kadın. 1940. Tuval üzerine yağlıboya. **e**85 x **y**121 cm. Özel koleksiyon

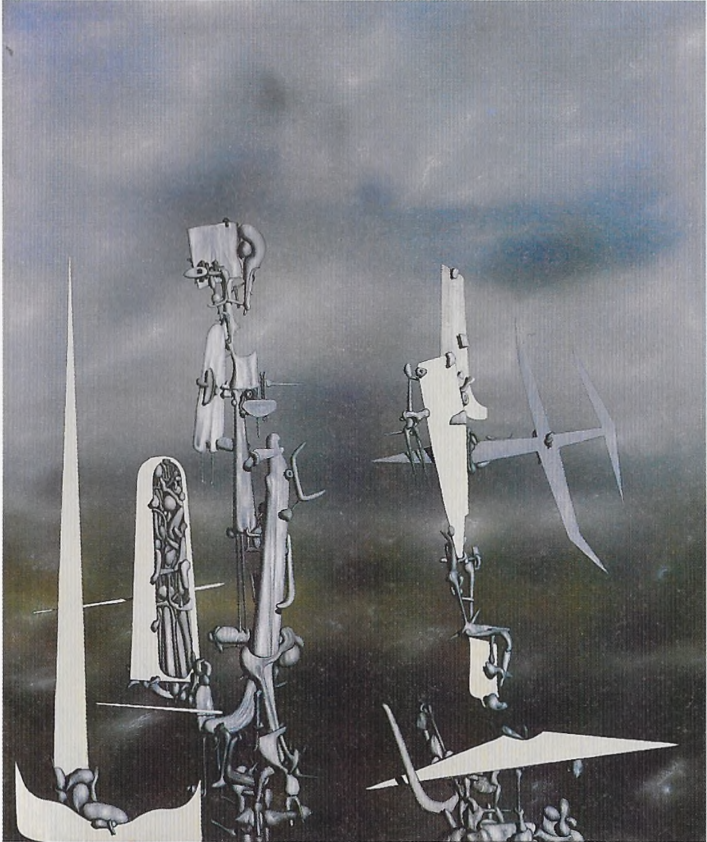
Tanguy Yves

Görülmeyenler

Kılıç biçimli nesnelerin üzerine tırmanmış, soyut, biyomorfik figürler ürkütücü, bulutlu bir havada yukarıya doğru yüzüyormuş gibiler. De Chirico'dan çok etkilenen Tanguy, 1925'te Gerçeküstücü yazar ve guru Andre Breton'la tanışmış ve Gerçeküstücüler'e katılmıştır. Buradaki yapıtının ismi ve teması Breton'un gözle görülemeyen hayvanların varlığı düşüncesine gönderme yapar. Breton'a göre, bu hayvanlar kamuflaj yoluyla insan duyularının algılayabildiği sınırın dışına kaçmıştır.

Tablonun görsel niteliği Gerçeküstücü imgelemin açık bir illüstrasyonudur. Tanguy'un bilinçaltının yarattığı bu hayvanların varlığı kesin değildir, ama tersini kanıtlamak da mümkün değildir. Zihnin boş, sanrılı alanlarında yaşayan amorf yaratıklar teması sanatçının Gerçeküstücü resimlerinin çoğunda tekrarlanmıştır. Kişiliğinin parçası olan düzenlilik ve titizlik yapıtlarında da kendini hissettirir.

☛ Bellmer, Brauner, De Chirico, Dali, Matta, Miró

Yves Tanguy. d Paris, 1900. ö Woodbury, CT, 1955.

Görülmeyenler. 1951. Tuval üzerine yağlıboya. e81 x y98.5 cm. Tate Gallery, Londra

Tàpies Antoni

Kurşuni Aşıboyası

Sanatçı resmin kalın yüzeyini delerek ve yararak çaresizlik ve hiddet duyguları uyandırıyor, zamanın aşındırmasını anımsatıyor. Yapıt yarı tahrip olmuş haliyle fiziksel bir engeli tanımladığı gibi belli bir güzellik ve zerafet duygusu da iletiyor. Tàpies farklı malzemelerle deneyler yapmış, yağlıboyayı mermer parçalarıyla, toz boya maddesiyle ya da lateksle karıştırarak, kocaman, boş yüzeyler yaratıp üstlerini kırıklar, yarıklar ve fosil benzeri izlerle kaplamıştır. Boya yüzeyinin tahrip edilmesiyle uyandırılan zamanın akışı duygusu, Tàpies'nin yapıtlarının kalıcılığını sağlayan ana öğelerden biridir. Savaş sonrası İspanya'sının en önemli sanatçısı sayılan Tàpies'nin yapıtları tüm dünyada beğeni kazanmıştır. Tàpies, yakın geçmişte küvet ve sandalye gibi sıradan nesnelerin yoğun kil heykellerini yapmıştır.

☛ Burri, Dubuffet, Fautrier, Hartung, Riopelle

Antoni Tàpies. d Barcelona, 1923.
Kurşuni Aşıboyası. 1958. Tuval üzerine yağlıboya ve mermer tozu. e194.3 x y259.7 cm. Tate Gallery, Londra

Tatlin Vladimir

III. Enternasyonal İçin Anıt

Politik bir heyecan anında yaratılan bu eğik spiral New York'taki Empire State Binası'nın iki katı yüksekliğinde ve merkez bölümleri kendi eksenlerinde dönecek biçimde tasarlanmıştı. Burada mekân birbirleriyle matematiksel bir ilişki içindeki parçalara bölünmüştür. Tatlin Konstrüktivizm'in kurucusudur. Bir Rus sanat akımı olan Konstrüktivizm, soyutlama üzerine sanatsal deneylerden doğmuş, ancak daha sonra faydacı kaygılar ön plana çıkmıştır. "Sanatçı mühendis" düşüncesini savunan Tatlin Konstrüktivizm'in asıl amacının toplumsal gereksinimleri karşılamak olduğunu savunmuştur. Ahşap, metal, cam ve tel gibi farklı malzemeler kullanarak geometrik biçimli bir dizi kabartma konstrüksiyon da yapmıştır. Heykel ve mimarlığı birleştirerek Konstrüktivist ideallerin bir simgesi olarak tasarlanmış bu başyapıt, hiçbir zaman gerçekleştirilememiştir. Buradaki,orijinal modelin modern bir kopyasıdır.

☛ Gabo, Lipchitz, Maleviç, Popova, Rodçenko, Sheeler

Vladimir Tatlin. d Harkov, 1885. ö Novodeviçe, 1953.

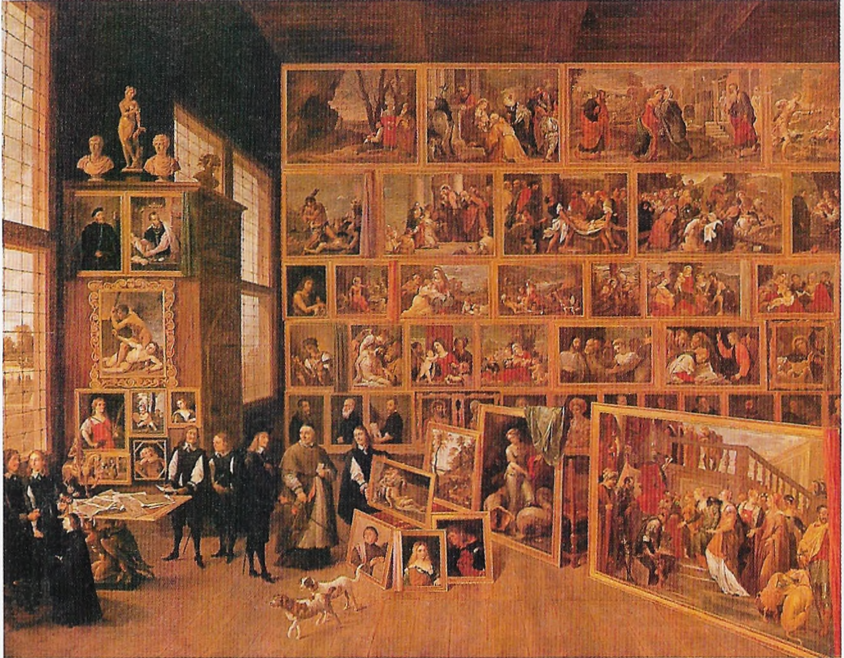
III. Enternasyonal İçin Anıt. 1919. Ahşap, demir ve cam. y420 cm. Musee National d'Art Moderne, Paris

Teniers David

Arşidük Leopold'un Galerisi

Felemenk kral naibi Avusturyalı Leopold Wilhelm'e ait galeride tablolar sergileniyor. 17. yüzyılda birçok aristokrat, soylu ve zengin banker çağdaş sanatçıların ve Rönesans ustalarının yapıtlarını satın alarak koleksiyonlar oluşturdular. Buradaki galeri Tiziano, Peter Paul Rubens, Raffaello, Giorgione ve Annibale Carracci'nin de aralarında bulunduğu birçok sanatçının tablolarıyla doldurulmuş. Söz konusu yapıtların büyük bir bölümü günümüzde Viyana'daki Kunsthistorisches Museum'dadır (Sanat Tarihi Müzesi). Arşidük Leopold tarafından saray ressamı ve resim koleksiyonunun sorumlusu olarak atanan Teniers, buradaki yapıtında arşidüke tabloları gösteriyor. Teniers bu koleksiyondaki birçok tablonun kopyalarını yapmış; uzun ve verimli yaşamı boyunca her konuda 2000'in üzerinde resim üretmiştir.

☛ Bazille, Dou, Metsu, Vermeer, Zoffany

David Teniers (Genç). d Antwerp, 1610. ö Brüksel, 1690.

Arşidük Leopold'un Galerisi. 1651. Tuval üzerine yağlıboya. e162.6 x y127 cm. Petworth House, Petworth

Ter Borch Gerard

Dans Eden Çift

Asker üniforması içinde şık ve oldukça da hınzır görünen bir saraylı, beyaz ipek elbiseli, utangaç bir genç hanımı dansa davet ediyor. Kızın elini tuttuğu anda her ikisinin üzerine ışık düşmüş, mekânın arka bölümü ve çifti izleyenler ise gölgedeler. Hollanda'nın ilk portre ve tür ressamlarından olan Ter Borch soyluların, varlıklı ailelerin ev içi yaşamlarını yansıtmadaki sıcak tavrı ve ipek, saten gibi zarif kumaşları betimlemedeki ustalığı ile başarı kazanmıştır.

Resimlerindeki ayrıntılar ve figürlerinin oyuncak bebeklere benzeyen albenisi Amsterdam ve Haarlem orta sınıflarının zevkini okşamıştır. Avrupa'nın pek çok bölgesini gezen sanatçı, Rembrandt ve Diego Velázquez gibi 17. yüzyılın büyük ustalarının yapıtlarını tanımış olmalıdır; ancak üslubunda onlardan hiçbir iz görülmez.

☛ Dou, Metsu, Rembrandt, Velázquez, Vermeer

Gerard Ter Borch. d Zwolle, 1617. ö Deventer, 1681.
Dans Eden Çift. 1660. Tuval üzerine yağlıboya. e66 x y76 cm. Polesden Lacey, Dorking

Terbrugghen Hendrik Flütçü

Çizgili, bol kollu brokar bir gömlek giymiş genç bir züppe flüt çalıyor. Koyu kadifeden şapkası profilini belirginleştirmiş. Edebi bir anlamı olmayan bu resim, eğlenceli, hafif bir konuyu olduğu gibi yansıtıyor. Oysa, o dönemde Hollanda resim sanatı daha geniş simgesel anlamlar içerirdi. Bu tablo da Müzik'in kişileştirilmesi ya da beş duyudan biri olan İşitme'nin görüntülenmesi olabilir. Resmin tasarımı alışılmışın dışındadır: düz arka plan üzerinde hatları belirlenen figür, koyu tonlarla boyanmış ve çok yakından, neredeyse tuvalin yarısını kaplayacak biçimde yerleştirilmiş. Kompozisyonun dolaysızlığı ve ışık-gölgenin dramatik kullanımı Caravaggio'nun erken etkisini yansıtır. Roma'da öğrenim görmüş olan Terbrugghen, Gerrit van Honthorst ve Utrecht Okulu olarak tanınan grubun öteki üyeleriyle birlikte Caravaggio'nun düşüncelerini Kuzey ülkelerine taşımıştır.

☛ Caravaggio, Greuze, Honthorst, Lotto

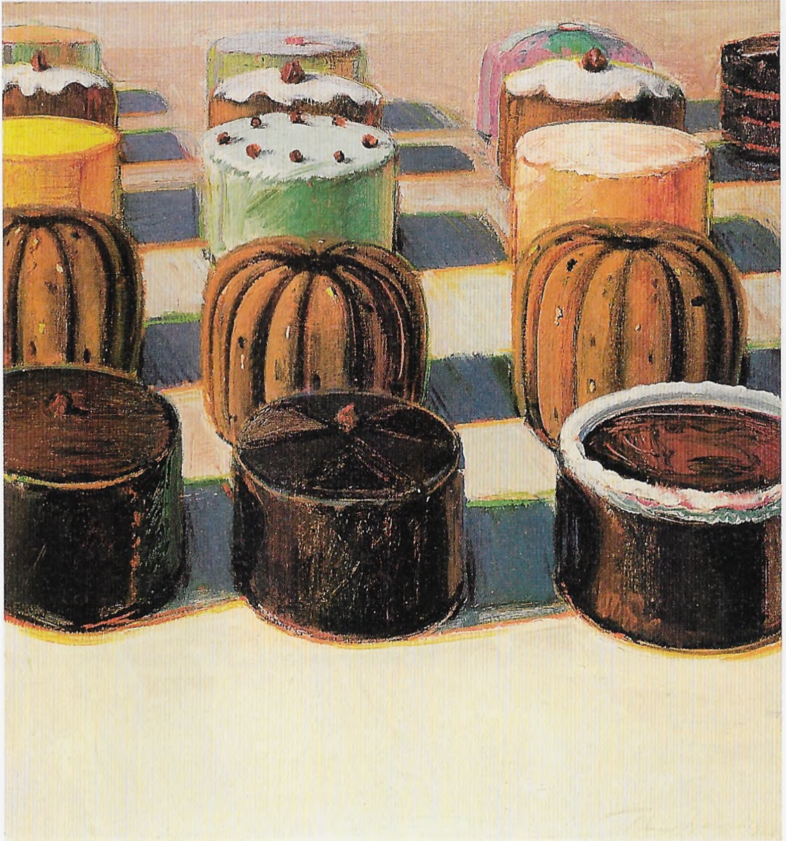
Hendrik Terbrugghen. d Deventer, 1588. **ö** Utrecht, 1629.
Flütçü. 1621. Tuval üzerine yağlıboya. **e**55.8 x **y**71.3 cm. Staatliche Kunstsammlungen, Kassel

Thiebaud Wayne

Çeşitli Kekler

Bir dizi lezzetli kek parlak renklerle boyanmış. Böylece gerçekte olduklarından daha da sahte ve yapay görünüyorlar. Thiebaud erken resimlerini Amerikan yemeklerine, özellikle de turtalarına adamış; bunları sulu ve kalın pigment kullanarak, gerçekçi, ifadesiz bir üslupla betimlemiştir. Sık sık tek bir nesnenin çeşitlemelerini yineleyerek sanki bir kafeteryada sergilenmiş gibi, neredeyse törensel bir şekilde sunmuştur. Bilinen tüketim nesnelerinin doku, renk ve şekilleri üzerinde yoğunlaşan kaba yorumu ile bu resim Amerikan Pop Sanat akımının önemli bir örneğidir. Thiebaud, 29 yaşında ressam olmaya karar vermeden önce, New York'ta çizgi roman çizeri ve illüstratör olarak çalışmıştır. Günümüzde Sacramento ve San Francisco'da yaşayan sanatçı resim yapmayı sürdürmekte, daha çok yakın çevresindeki doğa ve kent görünümlerini işlemektedir.

☛ Dine, Morandi, Oldenburg, Rosenquist, Wesselmann

Wayne Thiebaud. d Mesa, AZ, 1920.

Çeşitli Kekler. 1981. Tuval üzerine yağlıboya. **e**58.4 x **y**63.5 cm. Özel koleksiyon

Tiepolo Giovanni Battista

Musa'nın Bulunuşu

Firavunun kızı Musa'yı bir sepet içinde Nil Nehri'nden aşağı giderken bulur. Bir grup erkek ve kadın hizmetçinin ortasında duran kız, bebeği çıplak ayaklı bir bakıcıya emanet etmiş. Bakıcının ve yaşlı kadının işaret ettiği, soldaki mavili küçük kız büyük bir olasılıkla Musa'nın kardeşi Miriam'dır. Tiepolo birçoklarına göre 18. yüzyılın en büyük sanatçılarından biridir. Hafiflik hissi, neşeli bir renk duygusu ve keyif verici etkilerle tanımlanan İtalyan Rokoko'sunun önde gelen adlarındandı. Yapıtları, aydınlık tonları ve düşsel kompozisyonları ile çok övgü kazanmıştır. Venedikli dekoratörlerin sonuncusu olan sanatçının etkileyici yapıtlarının çoğu kilise tavanlarındadır. Çok sayıda ürün vermesinde, iki oğlu ile kızının da çalıştığı büyük atölyesi önemli rol oynamıştır.

☛ Amigoni, Boucher, Canova, Fragonard

Giovanni Battista Tiepolo. **d** Venedik, 1696. **ö** Madrid, 1770.
Musa'nın Bulunuşu. yak1730. Tuval üzerine yağlıboya. **e**342 x **y**202 cm. National Gallery of Scotland, Edinburgh

Tinguely Jean — Chasse-Le-Golem Trofisi

Bu harap heykel birbiriyle ilgisiz, çeşitli nesnelerin lehimlenmesiyle oluşturulmuş. Bir elektrik motorunun eklenmesiyle bu statik nesne yaşayan bir sanat yapıtına dönüşmüş. Elektrik akımı verildiğinde tekerlek yavaşça dönmeye başlayarak nesnenin tümünü teneke sesleri arasında harekete geçiriyor. Hareket niteliğinden dolayı bu heykel bir Kinetik Sanat örneğidir. Kinetik Sanat akımının temelinde ışık ve hareketin bir sanat yapıtı yaratacağı fikri yatar. Bu yapıt ayrıca, üretilmiş parçaları birarada sergilemesi nedeniyle Yeni Gerçekçilik'in *(New Realism)* geç bir örneği de sayılır. 1950'lerin son yıllarında ve 1960'larda Tinguely kendi kendini harekete geçiren, yenebilir, müzikli makineler yarattı; bunların oluşturulmasını ve ardından hemen yok edilişini içeren gösteriler düzenledi. Bunların en ünlüsünü 1960'ta New York'ta Museum of Modern Art'da (Modern Sanat Müzesi) gerçekleştirmiştir.

☛ Calder, Klein, Nauman, Viola

Jean Tinguely. d Fribourg, 1928. ö Fribourg, 1991.

Chasse-Le-Golem Trofisi. 1990. Demir, çelik, lastik bant, elektrik motoru ve hipopotam çene kemiği. **y**177.8 cm. Gimpel Fils, Londra

Tintoretto Jacopo

Meryem'e Müjde

Başmelek Cebrail birçok küçük melekle birlikte, aniden Meryem Ana'nın karşısına çıkarak onu şaşırtır. Müjde sahnesinin çağdaş yorumlarının tersine, Meryem burada görkemini yitirmiş bir evde, basit giysiler içinde gösterilmiş. Yusuf içerideki dramatik olayın farkında olmadan dışarıda marangozluk işiyle uğraşıyor. Erken yılları yeterince bilinmeyen Tintoretto, Tiziano'nun öğrencisi olduğunu ileri sürmüştür. İtalyan Maniyerist akımının önemli bir temsilcisidir. Yapıtları şaşırtıcı bakış açıları ve çarpıcı perspektifler, aşırıya varan oransal karşıtlıklar ve ışıkla rengin parlak etkileriyle yarattığı olağanüstü bir duyarlığa sahiptir. Tintoretto Venedik'in kültürel dinanizminin ete kemiğe bürünmüş yansıması olmuş, uzun ve verimli meslek yaşamı süresince Venedik'ten yalnızca bir kez, Mantova gezisi nedeniyle ayrılmıştır.

☛ Fra Angelico, Bordone, Palma Vecchio, Martini, Tiziano

Jacopo Tintoretto. d Venedik, 1518. ö Venedik, 1594

Meryem'e Müjde. 1583/7. Tuval üzerine yağlıboya. e544.8 x y421.6 cm. Scuola Grande di San Rocco, Venedik

Tissot James

Tatil (Piknik)

Bir havuzun kenarında, kestane ağacının sararan yapraklarının gölgesi altında, şık giyimli kadınlı erkekli bir grup piknik yapıyorlar. Tissot'nun Londra'daki evinin arka bahçesinde yaptığı bu tablo renkleri ve ince ayrıntılarıyla ışıldıyor. Tissot dış mekânda günlük yaşamı betimleyişinde, Edouard Manet gibi Fransız sanatçılarının gerçekçiliğini paylaşır. Üslubu, kendisiyle aynı döneme rastlayan İzlenimciler'e de yakındır; ancak kristal netliğinde görüntüleri ve şık sosyetik konularıyla onlardan farklılık gösterir. Sanatçı çoğunlukla son moda giysileri içinde erkeklerini büyüleyen kadınlar üzerine yoğunlaşmış; yıllarca Geç Victoria döneminin anlamsız ve düşkün toplumunun tipik bir özeti olarak değerlendirilen yapıtları son zamanlarda ilgi çekmeye başlamıştır.

☛ Dufy, Fragonard, Manet, Renoir, Sargent

James Tissot. d Nantes, 1836. **ö** Buillon, 1902.

Tatil (Piknik). yak1876. Tuval üzerine yağlıboya. **e**99.4 x **y**76.2 cm. Tate Gallery, Londra

Tiziano

Diana ve Aktaion

Zengin renkleri, etkileyici devinimi ve uyumlu kompozisyonu ile bu resim Tiziano'nun başyapıtlarındandır. Genç prens Aktaion perileriyle birlikte ormandaki gölde yıkanan iffet simgesi, bakire avcı Diana'ya rastlar. Başındaki hilal ile tanınan Diana, Aktaion'un kendisini çıplak görmesine öylesine kızar ki, onu bir geyiğe dönüştürür. Böylece Aktaion kendi köpekleri tarafından avlanacaktır. Tiziano 1550'lerde, hamisi Ispanya kralı II. Philip'in yönlendirmesiyle eski efsaneleri ve Klasik mitoloji konularını işlemiş; bu yapıtlarındaki yorumlarıyla düş gücünün en yetkin noktasına varmıştır. Tiziano, Venedikli ressamların en büyüğüdür. Yaşamının son yıllarında renk ve ışık kullanımının yanı sıra biçim serbestliği ile İzlenimciler'in habercisi olan son derece özgür bir üslup geliştirmiştir.

☛ Guercino, Lotto, Rubens, Veronese, Vouet

Tiziano Vecellio. d Pieve di Cadore, yak1488/9. ö Venedik, 1576.
Diana ve Aktaion. 1556-9. Tuval üzerine yağlıboya. **e**202 x **y**184 cm. Geçici olarak Edinburgh'da National Gallery of Scotland'da

Tobey Mark

Beyaz Yolculuk

Kâğıdın yüzeyi minik soyut işaretlerle ve karmaşık bir desen oluşturan boya çizikleriyle doldurulmuş. Bu küçük ve ince çizgilerin yarattığı çılgın ritim Tobey'nin tipik bir üslup özelliğidir ve koleksiyoncularca çok aranan bir isim olmasını sağlamıştır. Kompozisyonu Soyut Dışavurumcu sanatçıların, özellikle de Jackson Pollock'un yapıtlarına benzemekle birlikte Tobey, Uzak Doğu'nun kendisinde bıraktığı etkilerle özgün bir üslup arayışındadır. Çin kaligrafisinden çok etkilenmiştir. Zen Budizmi'yle ilgilenen ilk Amerikalı aydınlardan biridir. 1950'lerde uluslararası üne kavuşan sanatçı İsviçreli galeri sahibi Ernst Beyeler'in başarılı çalışmalarıyla Avrupa sanat çevrelerinde de güçlü bir yere sahip olmuştur.

☛ Kline, Pollock, Riopelle, Ryman

Mark Tobey. d Centreville, WI, 1890. ö Basel, 1976.

Beyaz Yolculuk. 1956. Kâğıt üzerine yumurtalı pigment. **e**89.5 x **y**113.5 cm. Beyeler Koleksiyonu, Basel

Toulouse-Lautrec Henri de

Moulin Rouge'da Dans

Paris'te Montmartre'da bir dans salonu olan Moulin Rouge bugün de ayaktadır. 19. yüzyılın sonunda, orta sınıftan erkeklerin şaibeli kadınlarla birlikte gidip neşeli gösteri ve danslarla eğlendikleri bir salondu. 19. yüzyıl sanatçılarının en ünlülerinden biri olan Toulouse-Lautrec de gecelerini sık sık Moulin Rouge'da geçirirdi. Hem içer hem de bu karanlık, düşkün dünyanın soylularını ve yıldızlarını izleyerek onları betimlerdi. Yapıtlarındaki hızlı üslup ve görünür fırça vuruşları onun dans salonunda otururken resim yaptığını göstermektedir. Doğuştan aristokrat olan Toulouse-Lautrec çocukluğu sırasında kötürüm kalmış, bu nedenle kendini toplumdan tamamen kopmuş hissetmiştir. Marjinal sınıflara yakın olmayı yeğleyerek çevresine topladığı artist, palyaço, dansçı ve fahişelerin resimlerini yapmıştır.

☛ Degas, Renoir, Laurencin, Seurat, Severini

Henri de Toulouse-Lautrec. **d** Albi, 1864. **ö** Gironde, 1901.
Moulin Rouge'da Dans. 1890. Tuval üzerine yağlıboya. **e**150 x **y**115 cm. Philadelphia Museum of Art, Philadelphia, PA

De Troy Jean-François

İstiridye Yemeği

Abartıyla bezenmiş bir Rokoko sarayının içinde bir grup zengin soylu, seçkin ve aristokrat, istiridye ve şampanyadan oluşan mükellef bir ziyafetteler. De Troy'un Tiziano ve Peter Paul Rubens'den etkilenerek kullandığı zengin renkler ve masadaki kıtırlı ekmek, öndeki istiridye dolu sepet ve buzlukta soğumaya bırakılmış şişeler gibi ayrıntılara gösterdiği özenle, sahne görkemli bir görünüm kazanmış. Resim XV. Louis tarafından Versailles'daki özel konutu için ısmarlanmıştır. Yaşadığı yıllarda yetenekli bir dekoratör, portre ve tür ressamı olarak büyük ün kazanan De Troy zamanının çoğunu İtalya'da hem toplumsal hem de sanatsal etkinliklerin keyfini çıkararak geçirmiş; 1738'de Roma'daki Fransız Akademisi'ne başkan seçilmiştir. Sevdiği kadını geride bırakarak Fransa'ya dönmesi gerektiğini bildiren haber üzerine üzüntüden öldüğü söylenir.

☛ De Heem, Kalf, Lucas van Leyden, Rubens, Tiziano

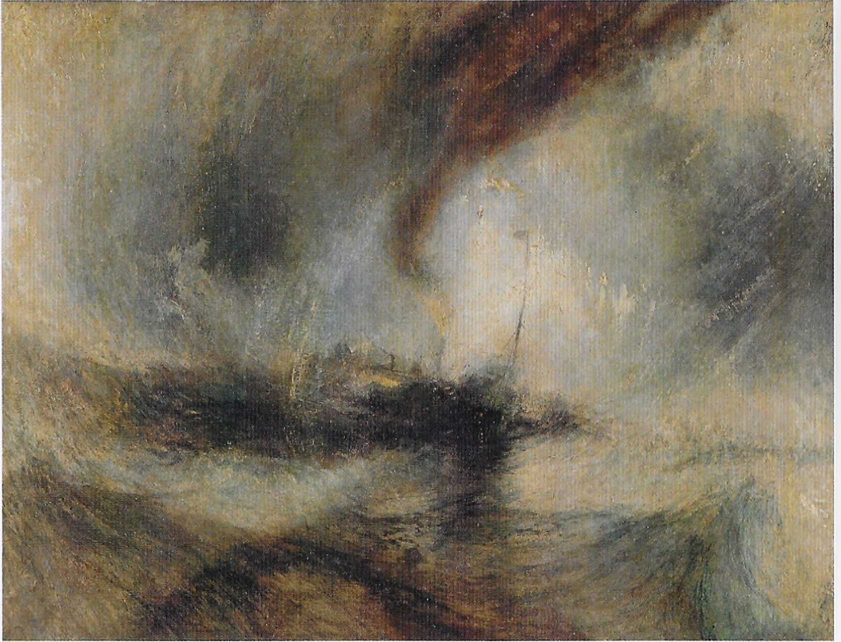
Jean-François de Troy. d Paris, 1679. **ö** Roma, 1752.
İstiridye Yemeği. 1735. Tuval üzerine yağlıboya. **e**120 x **y**186 cm. Musée Condé, Chantilly

Turner J M W

Kar Fırtınası: Limanın Dışındaki Buharlı Gemi

Küçük bir gemi fırtınaya yakalanmış, batmamak için çabalıyor. Deniz, kar ve geminin dumanı şiddetli rüzgârın ve dalgaların girdabı içinde birbirine karışmış. Turner, bu sahnedeki anı, modern bir soyut sanatçının tereddütsüz tavrı ile yakalamış. Çağının ötesinde bir sanatçı olan Turner'ı yaşadığı yıllarda çok az kişi anlamıştı; ancak bugün İngiliz ressamlarının en büyüğü olarak kabul edilmektedir. Suluboya ve yağlıboya resimleri ışık, renk ve hareketin büyüleyici etkilerini solgun parlayan renklerle yansıtır. Buradaki resmi yapabilmek ve fırtınanın gerçek atmosferik etkilerini yakalamak için, 67 yaşındaki sanatçının kendini dört saat boyunca, kötü bir havada Harwich'den yola çıkan buharlı bir geminin köprüsüne bağladığı söylenir.

☛ Church, Cozens, Friedrich, Martin, Monet, Pollock

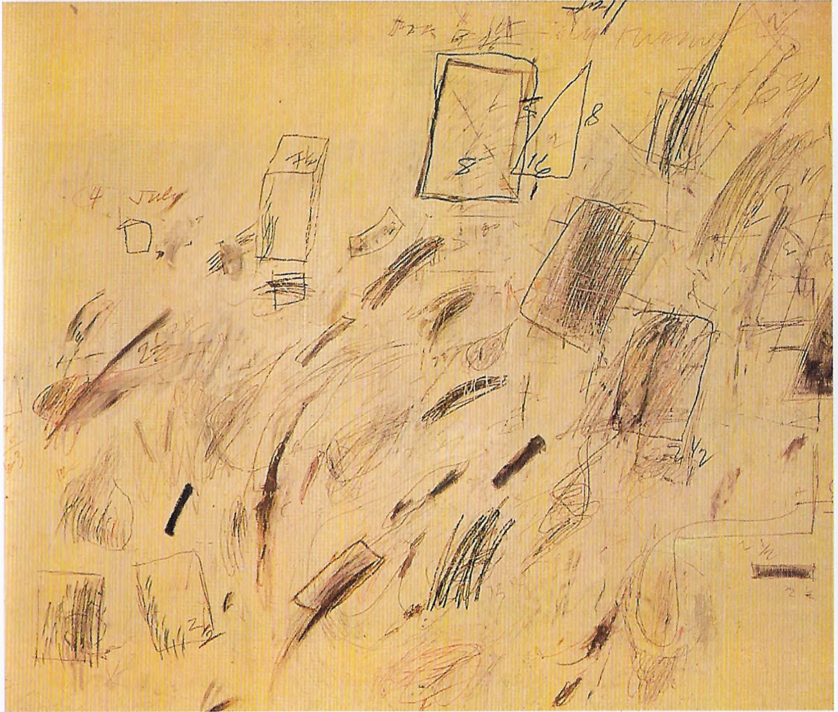
J M W (Joseph Mallord William) Turner. d Londra, 1775. **ö** Londra, 1850.
Kar Fırtınası: Limanın Dışındaki Buharlı Gemi. 1842. Tuval üzerine yağlıboya. **e**122 x **y**91 cm. Tate Gallery, Londra

Twombly Cy

Bolsena

Resmin yüzeyini bir çocuğun çizimlerindeki özgürlüğü anımsatan rasgele çiziktirmeler ve karalamalar kaplamış. Serbest, düzensiz tarzı, imgelemde belirip kaybolan biçim ve görüntüler doğuruyor. Çizgi sisteminin kendi içinde bir anlamı var; ancak bu anlam izleyici için açık olmayabilir. Twombly'nin resimleri özellikle anlaşılmaz ve anlatılmaz şeyleri sunmayı amaçlamaktadır. Sanatçı geleneksel kompozisyon formülleri ve görüşlerini bir yana bırakmıştır. Soyut Dışavurumcular gibi, Twombly de yaratıcı güdüye karşı biçimsiz ve bayağıdan yana olmuştur. Kayıtsız bir beyaz ya da kısmen beyaz arka plan üzerindeki çizgiler, karalamalar ve harfler resimlerinin temelini oluşturur. Sanatçı Jackson Pollock'la benzerlikler gösterirse de daha düzensiz ve özellikle kışkırtıcı olan yapıtları Pollock'un sıcak lirizminden ve uyumundan yoksundur.

☛ Basquiat, De Kooning, Dubuffet, Pollock, Schwitters

Cy Twombly. d Lexington, VA, 1929.

Bolsena. 1969. Tuval üzerine yağlıboya, renkli tebeşir ve kurşunkalem. **e**240 x **y**200 cm. Özel koleksiyon

Uccello Paolo

San Romano Savaşı

Bu yapıt Floransa'daki Medici Sarayı'nın büyük salonu için yapılan ve Floransa'nın 1432'de San Romano'da Siena'ya karşı kazandığı zaferi betimleyen üç panodan biridir. Floransa ordusunun komutanı Niccolò da Tolentino beyaz atının üzerinde savaşırken görülüyor. Mekânın betimlenmesi sorunuyla ilgilenen Uccello, perspektif ve kısaltım tekniği üzerine yoğunlaşmıştır. Bu teknik yerde yatan zırhlı cesette ve resmin perspektif çizgilerine çakıştırılmış görünen kırık mızraklarda dikkati çeker. Ancak Uccello'nun dehası en çok ayrıntıların ve garip şekillerin bolluğunda ve olağanüstü arka planda kendini göstermektedir. Ressam, mozaikçi, dekoratör ve marketöri ustası olan Uccello döneminin en yetenekli ve çalışkan zanaatçılarından biriydi.

☛ Castagno, Gozzoli, Masaccio, Piero della Francesca

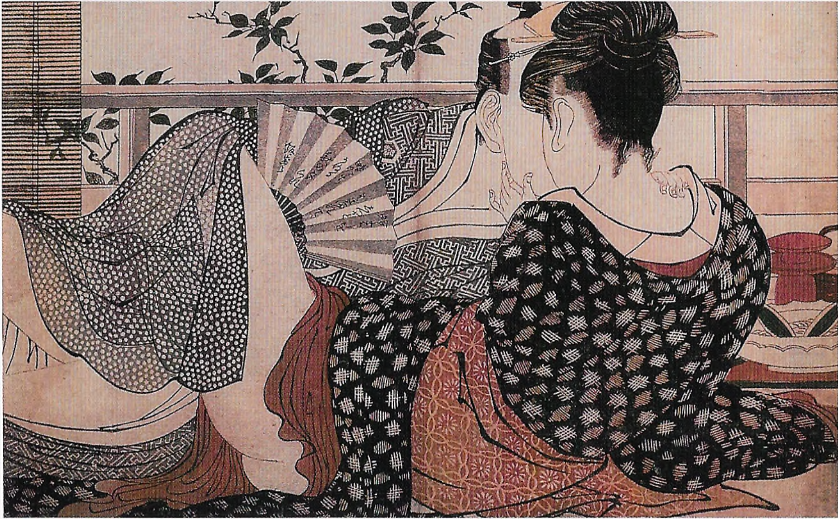
Paolo Uccello. d Floransa, 1397. ö Floransa, 1475.
San Romano Savaşı. yak1450. Pano üzerine tempera. **e**320 x **y**182 cm. National Gallery, Londra

Utamaro Kitagava

Âşıklar

Yüzleri hemen hemen gizlenmiş iki âşık bahçeye açılan bir odada kucaklaşmış. Desenli ipek kimonolarının altından çıplak bedenleri seçiliyor. Figürler akıcı, lirik çizgilerle son derece zarif biçimlendirilmiş, gölgeleme yapılmamış ve derinlik verilmemiş. Ağaç baskı ustası olan Utamaro, Batı'da tanınan ilk Japon sanatçısıdır. Batı geleneğinin tersine doğal duruşlarla ve üç boyutlulukla ilgilenmemiş, derinliksiz figürler ve desenler çizmiştir. Bu yaklaşımı, 19. yüzyılda yeni bir anlatım biçimi ve dünyayı betimlemede canlı bir yöntem arayışını sürdüren Edgar Degas gibi sanatçıları etkilemiştir. Buradaki yapıtı sanatçının "Yastığın Şiiri " *(The Poem of the Pillow)* başlıklı erotik albümünde yer alır. Şaşırtıcı nitelikte renkli baskılardan oluşan bu tür albümleri Japon efsanelerinden eğlenceli sahneler de içermektedir.

☛ Cellini, Degas, Gauguin, Hokusai, Rodin, Whistler

Kitagava Utamaro. d Tokyo, 1753. **ö** Tokyo, 1806.

Âşıklar (*The Poem of the Pillow'dir).* 1788. Kâğıt üzerine ağaç baskı. **e**37.4 x **y**24.8 cm. Victoria and Albert Museum, Londra

Utrillo Maurice

Belediye Binası Üzerindeki Bayrak

Bir grup insanın beyaz bir bahçe duvarı önünde toplandığı bu kasaba görüntüsüne dingillik egemen. Yalnızca belediye binasının üstündeki Fransız bayrağı tuvalin toprak renklerinin tersine parlaklığıyla dikkati çekiyor. Utrillo, Auguste Renoir, Edgar Degas ve Henri de Toulouse-Lautrec'in modeli olan sanatçı Suzanne Valadon'un gayri meşru oğluydu. Valadon 1902'de, aşırı alkol ve uyuşturucu yüzünden birkaç kez ölümden dönen oğlunu resim yapması konusunda yüreklendirmiş; böylece Utrillo'nun yeteneği ortaya çıkmıştır. Tablolarının çoğuna, renklerin ve tonların kusursuz kullanımıyla güçlendirilen yoğun duygular egemendir. Utrillo genellikle kent görünümleri betimlemiştir. Bunlar arasında Montmartre çevresindeki sokakların görünümleri de vardır. Bu resimler öylesine beğenilmişti ki sayısız kopyası ve sahtesi yapıldı.

☛ Degas, Dufy, Foujita, Laurencin, Renoir

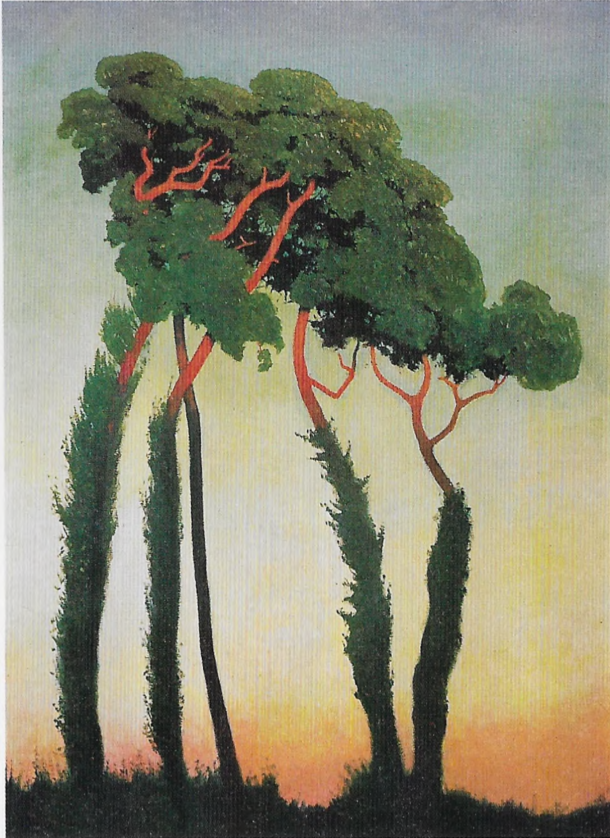

Maurice Utrillo. d Paris, 1883. **ö** Dax, 1955.

Belediye Binası Üzerindeki Bayrak. 1924. Tuval üzerine yağlıboya. **e**130 x **y**98 cm. Musee de l'Orangerie, Paris

Ağaç gövdelerinin yılansı kıvrımları ve yaprak kümeleri yapıtın odak noktasını oluşturuyor. Yalın biçimlere indirgenmiş ağaçların gövdeleri bir öğleden sonrası göğünün önünde siluetler halinde görünüyor. Vallotton, Nabiler grubunun üyesiydi. Pierre Bonnard, Edouard Vuillard ve Maurice Denis'in de dahil olduğu bu grup 19. yüzyıl sonlarında Fransa'da Paul Gauguin'in Simgecilik'inden ve düz, salt renklerinden etkilenen sanatçılardan oluşuyordu. İzlenimciler gibi Vallotton da doğrudan doğadan çalışmayı seviyordu. Ancak onların geçici anı yakalama isteklerini paylaşmamış, gözünün önündeki, elle dokunulabilir şekillere ve renklere odaklanmayı yeğlemiştir. Sonuçta manzaralarına duygu derinliği sağlayan özenli, bazen de kaba gerçekçi bir üslup geliştirmiştir. 1890'daki bir Japon baskıları sergisini gezdikten sonra çok verimli ağaç baskı çalışmaları yapmıştır.

☛ Bonnard, Denis, Gauguin, Hiroşige, Pissarro, Vuillard

Felix Vallotton. d Lozan, 1865. ö Paris, 1925.

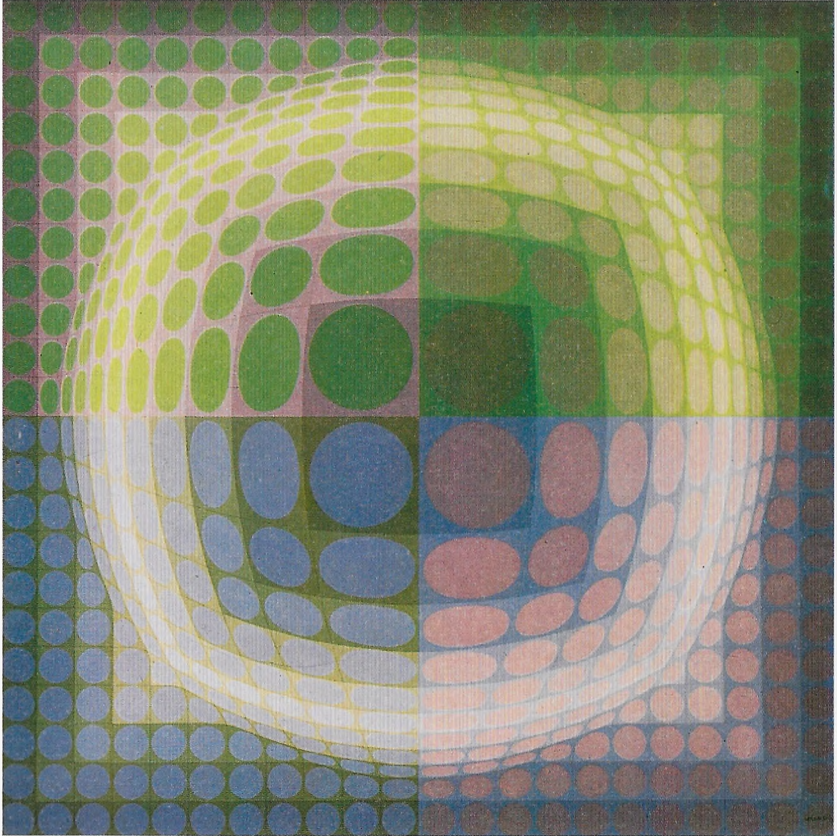
Ağaçlı Manzara. 1911. Tuval üzerine yağlıboya. e73 x y100 cm. Musee des Beaux-Arts, Quimper

Vasarely Victor

Pal-Ket

Satranç tahtası düzeniyle yerleştirilen mor, mavi ve yeşil geometrik şekiller tuvalin biçimini bozmuş görünüyor. Sanatçı kullandığı karşıt perspektif sistemleri ve şiddetli zıt renklerle hareket izlenimi uyandırarak optik yanılsama yaratmış. Şekiller yer değiştiriyormuş gibi algılanıyor. Vasarely, Op Sanat adıyla anılan akımın öncüsüdür. 1960'larda Pop Sanat ile birlikte gelişen bu akımın temelinde sanatçının, ister ressam ister heykeltıraş olsun, optik etkiler yaratarak izleyiciye görsel yanılsamalar sunması yatar. Algılama kavramıyla ve kesin geometrik ilkeler kullanılarak gerçek ya da belirsiz imgelerin nasıl yaratılacağı konularıyla ilgilenen Vasarely Macaristan'da doğmuş, 1930'da Paris'e yerleşmiştir. Resim, heykel, baskı ve çizimlerinin hepsi soyuttur ve görsel oyunlar üzerine kuruludur.

☛ Albers, Flavin, Hayter, Riley, Vieira da Silva

Victor Vasarely. d Pécs, 1908.

Pal-Ket. 1973-4. Tuval üzerine akrilik. **e**150.8 x **y**151.2 cm. Museo de Bellas Artes, Bilbao

Velázquez Diego de Silva y Nedimeler

İspanya kralı IV. Philip'in beş yaşındaki kızı Margarita-Teresa hizmetçileri ve cüceleri ile çevrili olarak tuvalin ortasında duruyor. Velázquez kendini solda, kral ve kraliçenin dev boyutlarda bir portresini yaparken betimlemiş. Kral ve kraliçenin görüntüsü küçük Margarita'nın başı arkasındaki aynaya yansımış. Tüm zamanların en iyi portre ressamlarından biri olan Velázquez'in bu tablosu son yıllarının başyapıtı kabul edilmektedir. Öteki sanatçılardan pek etkilenmemiş; ancak 1623'te Madrid'de saray ressamı olarak atandığında İspanya Kraliyet Koleksiyonu'nda Tiziano'nun yapıtlarını görmüş, ayrıca Peter Paul Rubens'le tanışmıştır. Bir ara atölyesini de paylaştığı Rubens'in Velázquez'i İtalya'yı gezmeye teşvik ettiği sanılır. Velázquez insanların kişiliklerini duyarlılıkla yakalayabilen bir sanatçıydı. Resimlerinde renk ve ton uyumlarını özgürce kullanmış; gerçekçilikle konunun havasını özgün bir yaklaşımla birleştirmiştir.

☛ Goya, El Greco, Kirchner, Rubens, Tiziano, Zurbarán

Diego de Silva y Velázquez. d Seville, 1590. ö Madrid, 1660.

Nedimeler. 1656. Tuval üzerine yağlıboya. e276 x **y**318 cm. Museo del Prado, Madrid

Vermeer Jan

Virginal Çalan Kadın

Aldatıcı bir yalınlıkta betimlenmiş bu iç mekânda genç bir kız bir virginalin başında oturuyor, solunda bir viyol duruyor, sağındaki duvarda da bir resim asılı. Tuvale egemen olan mekânsallık, zaman ve dünya dışılık duygusu uyandırıyor; zengin ve kusursuz renk kullanımı yavaş yavaş algılanıyor. Vermeer, 17. yüzyıl Felemenk sanatçıların en büyüklerinden biriydi. İç mekân sahnelerini betimlemekte hepsinden üstündü. Bakış açısının şiirselliği ve kullandığı görkemli ışık, yurttaşı Jan van Eyck'in yapıtlarını anımsatır. Yaşamı hakkında çok az şey bilinen sanatçının sakin ve huzurlu resimleri düşünce dünyasını ve çevresindeki dünyayı irdeleyişini yansıtır. Henüz 43 yaşındayken, geride dul bir eş ve on bir çocuk bırakarak borç içinde ölen Vermeer'in yapıtları 19. yüzyılın ortalarına kadar neredeyse unutulmuştur.

☛ Dou, Van Eyck, Hammershoi, De Hooch, Metsu

Jan Vermeer. d Delft, 1632. **ö** Delft, 1675.

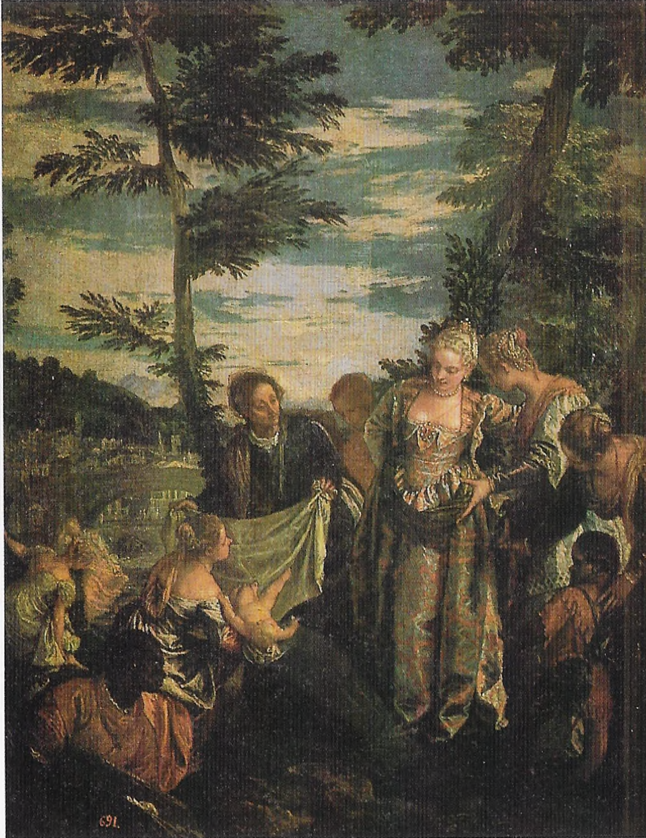
Virginal Çalan Kadın. 1674-5. Tuval üzerine yağlıboya. **e**46 x **y**51 cm. National Gallery, Londra

Veronese

Musa'nın Bulunuşu

Ana figürün ipek brokar giysisi öylesine canlı ve incelikle betimlenmiş ki zengin kıvrımlarına dokunma arzusu veriyor. Venedikli sanatçıların birer renk ustası oldukları sık sık söylenir, ama Veronese belki de hepsinin en iyisidir. Giysilerin derin mavileri, kırmızıları ve şeffaf grileri onun çarpıcı ve parlak tonları sevdiğini gösterir. Geç resimlerinden biri olan bu yapıtında uyguladığı serbest fırça vuruşları da hayranlık uyandırmaktadır. Veronese, dinsel, alegorik ve tarihsel konuların öyküsel resimlerinde ustalaşmış; hizmetçiler, müzisyenler, askerler, atlar, köpekler ya da maymunlar eşliğinde, anıtsal yapılar içinde ya da yeşil manzaralar önünde zarif giysili kalabalık figürler betimlemiştir. Adından da anlaşılacağı gibi Veronese Verona'lıydı, ancak Venedik'e yerleşmiş ve orada özellikle Tiziano'nun yapıtlarının etkisinde kalmıştı.

☛ Giorgione, Tiepolo, Tintoretto, Tiziano

Veronese (Paolo Caliari). d Verona, 1528 ö Venedik, 1588.

Musa'nın Bulunuşu. yak1580. Tuval üzerine yağlıboya. e43 x y50 cm. Museo del Prado, Madrid

Verrocchio Andrea del

Çiçek Demeti Tutan Kadın Büstü

Kadının giysinin incelikle oyulmuş kıvrımları usta bir heykeltıraşın elinden çıkmış. Baş ileriye ve hafifçe yukarı doğru bakıyor. Bir büstte ilk kez yer alan eller ise göğsün üzerine gelişigüzel yerleştirilmiştir. Rönesans döneminin Floransalı sanatçıları genelde birçok teknikte başarılı olmakla birlikte, Verrocchio'nun çok yönlü yeteneği benzersizdir. Kuyumculuk eğitimi almış olan sanatçı, ressamlığı ve heykeltıraşlığının yanı sıra Rönesans'ın en başarılı çizim ustalarından biriydi. Floransa'da çok etkin bir atölyeyi yönetmiş, aralarında Perugino'nun da bulunduğu birçok kuyumcu, heykeltıraş ve ressam yetiştirmiştir. Ancak Verrocchio'nun en önemli öğrencisi Leonardo da Vinci'dir. Leonardo'nun ünlü çizimleri ve resimleri ustasının üslubuna dayanır. Verrocchio'nun bazı resim ve heykellerinde de Leonardo'nun yaptığı bölümler seçilir.

☛ Algardi, Donatello, Ghirlandaio, Leonardo, Perugino

Andrea del Verrocchio. d Floransa, 1435. ö Venedik, 1488.

Çiçek Demeti Tutan Kadın Büstü. yak1480. Mermer. y60 cm. Museo Nazionale del Bargello, Floransa

Vieira da Silva Maria Elena Şah Mat

Serbest diyagonal oluşumlar ve yan yana yerleştirilmiş yumuşak renkli kare, dikdörtgen ve eşkenar dörtgenler, balık ağına benzer bir desen oluşturmuş. Öyle bir perspektif uygulanmış ki ortadaki satranç tahtası yavaşça uzaklaşıyor. Tuvalin yüzeyi eğilip bükülüyor gibi, ama resim rahatsız edici değil. Tersine, hafif ışığın ve yumuşak renklerin kullanımı sakin ve gizemli bir atmosfer yaratmış. Vieira da Silva Portekiz kökenli bir Fransız ressamdır. Önceleri Emile Bourdelle ile heykel çalışmış, daha sonra Paris'e yerleşerek Fernand Leger'den resim, Stanley William Hayter'dan ise oymabaskı dersleri almıştır. 1930'lu yıllarda soyut resimler yapmaya başlayan sanatçı, genellikle gri ve beyaz tonların egemen olduğu renk karşıtlıkları ve amorf zeminler üzerinde çizgisel strüktürler kullandığı çok sayıda ürün vermiştir.

☛ Bourdelle, Hayter, Leger, Poliakoff, Riopelle, Vasarely

Maria Elena Vieira da Silva. **d** Lizbon, 1908. **ö** Paris, 1992.
Şah Mat. 1949-50. Tuval üzerine yağlıboya. **e**116 x **y**89 cm. Özel koleksiyon

Vigée-Lebrun Marie-Louise-Élisabeth Kendi Portresi

Ressam elinde fırçaları ve paletiyle oturmuş, sağ eliyle, ona ün kazandıran portrelerinden birini yapıyor. Tarafsız bir zemine yerleştirdiği portre, sanatçının hayat dolu hatları ve belini çevreleyen kumaşın çarpıcı kırmızısıyla canlılık kazanmış. Aynı kırmızıyı fırçalarından birinin ucunda da tekrarlamış. Zekası, güzelliği ve sevimli kişiliğiyle dikkati çekmiş olan Vigee-Lebrun'un bu özellikleri, portredeki huzurlu bakışında ve çekici gülümseyişinde yansıyor. Bu resmi yaptığı sırada 35 yaşında olmasına karşın kendini biraz idealize ederek masum gençliğinin doruğunda göstermiş. Vigée-Lebrun yumuşak portre üslubuyla tüm Avrupa'da aranan bir sanatçı olmuş, özellikle kadın ve çocuk portrelerinde başarı kazanmıştır. Kraliçe Marie-Antoinette'in portresini yaptıktan sonra sanatçılığı onaylanmıştı. Kraliçenin 25 portresini yaptığı söylenir.

☛ Anguissola, Greuze, Mengs, Ramsay, Sherman

Marie-Louise-Elisabeth Vigee-Lebrun. d Paris, 1755 ö Paris, 1842.
Kendi Portresi. 1790. Tuval üzerine yağlıboya. e81 x y100 cm. Galleria degli Uffizi, Floransa

Viola Bill

Durmadan Dua Etmek

Bu video yerleştirmesinde, insanın doğumundan ölümüne, evrenin patlamasından mutlak karanlığa kadar tüm yaşam döngüsü tek bir güne indirgenmiş. 12 saatlik devrelerden oluşan bir imgeler dizisi TV ekranında haftanın her günü, günde iki kez gösterilmek üzere bilgisayarla programlanmıştır. Dış ses Walt Whitman'ın "Kendimin Şarkısı" *(Song of Myself)* şiirinden alıntılar okur. Görüntüler en çok geceleri güçlüdür, gün ışığıyla silinir, yalnızca ses duyulabilir. Parıldayan bir ikon gibi yansıyan bu yapıtın adı da, ibadetle ilgili olduğunu düşündürüyor. Her imgesi günün belli bir saatiyle ilişkili; neredeyse çağdaş bir dua saatleri kitabı. Viola en ileri video, audio ve bilgi teknolojisini görsellik alanına taşımış, eski mistik öğretilerden Los Angeles sokak kavgalarına kadar değişen birçok kaynaktan yararlanarak bilinçaltını irdelemiştir.

☛ Beauneveu, Flavin, Limbourg, Merz, Nauman

Bill Viola. d New York, NY, 1951.

Durmadan Dua Etmek. 1992. Video yerleştirmesi. Boyutları ekran büyüklüğüne göre değişir. Özel koleksiyon

Vlaminck Maurice de

Sirk

Süpürürcesine uygulanmış mavi, turuncu ve pembe boya vuruşları sirk çadırını ve çevresindeki evleri en temel biçimlerine indirgemiş. Perspektif çarpıtılarak dışavurumcu ve fırtınalı bir sahne yaratılmış. Kendi kendini yetiştirmiş bir sanatçı olan Vlaminck 1900'de André Derain'e rastlayıncaya kadar profesyonel bir bisiklet yarışçısıydı. Bu tarihten sonra resme eğilmiş ve Fovizm akımının üyesi olmuştur. Paris Salon sergilerine birlikte katılan Derain, Henri Matisse ve Georges Rouault'nun da aralarında bulunduğu bir grup sanatçı tarafından başlatılan bu akımın canlı renklerle boyanan, çarpıtılmış biçim ve düz desenlerden oluşan yapıtları o denli tartışma yaratmıştı ki bir eleştirmen akımın üyelerini *les fauves* (vahşi hayvanlar) olarak tanımladı. Vlaminck'in en başarılı yapıtlarından bazıları Fovist dönemine tarihlenir. Önceleri Vincent van Gogh'un dışavurumculuğundan etkilenen Vlaminck 1907'den sonra Paul Cezanne'ın yapıtlarına ilgi duymaya başlamış, parlak renklerden uzaklaşarak daha karanlık tonlara ve daha geleneksel konulara yönelmiştir.

☛ Derain, Van Gogh, Heckel, Kirchner, Peckstein

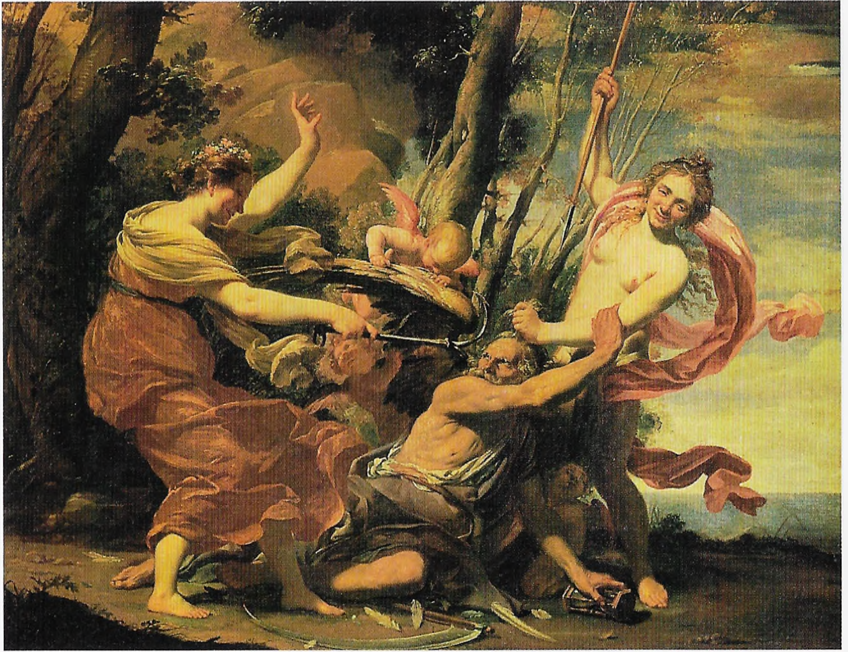

Maurice de Vlaminck. d Paris, 1876. **ö** Rueil-de-Gadelière, 1958.
Sirk. 1906. Tuval üzerine yağlıboya. **e**73 x **y**60 cm. Özel koleksiyon

Umut, Aşk ve Güzellik'in Yendiği Zaman

Ölümcül silahlar taşıyan iki genç kadın, çaresizce kendini korumaya çalışan yaşlı bir adamı tehdit ediyor. Yaşlı adamın altındaki orak ve elindeki kum saati onun Zaman olduğunu belirtiyor. Umut (soldaki) ve Güzellik'in (sağdaki) kişileştirilmesi olan iki genç kadın, Aşk (melek Cupido) ile birlikte Yaşlı Zaman'ı yenerek Gençlik, Güzellik ve Aşk'ın ölümsüz ve değişmez değerler olduğunu gösteriyorlar. Her üç figürün belirgin yüz ifadeleri, birbirlerini itip kakışları ile atılgan hareketleri ve kumaşların uçuşu Vouet'nin klasikleşmiş Barok üslubunun özellikleridir. Sanatçının zengin renkleri ve dramatik kompozisyonları, çoğunlukla dinsel ve alegorik yapıtları 17. yüzyıl Paris'inin en beğenilen sanat tarzını oluşturdu. Büyük boyutlu dekoratif resimlerinin çoğu günümüze ulaşamamıştır.

☛ Bronzino, Caravaggio, Carracci, Domenichino, Poussin

Simon Vouet. d Paris, 1590. ö Paris, 1649.

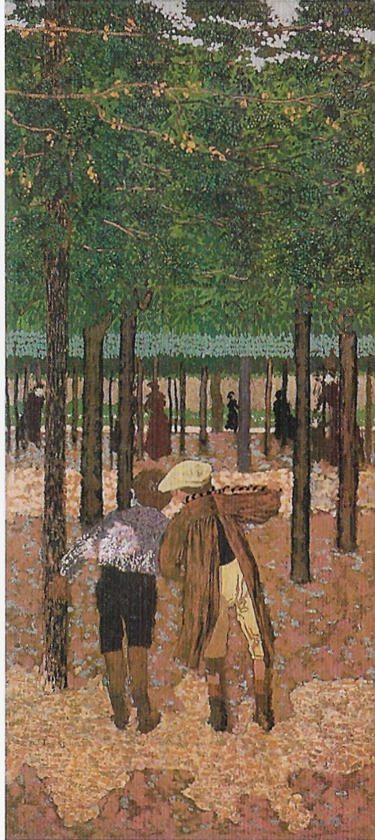
Umut, Aşk ve Güzellik'in Yendiği Zaman. 1627. Tuval üzerine yağlıboya. e142 x y107 cm. Museo del Prado, Madrid

Vuillard Édouard

İki Okul Çocuğu

İki çocuk Vuillard'ın büyülü bir düş dünyasına dönüştürdüğü parkta oynuyor. Tozlu kahverengi ve yeşilin benekli bantları yüzeye ince bir titreşim etkisi vererek renk uyumu yaratmış. Vuillard'a Paris'teki bir konağın yemek odası için dokuz pano ısmarlanmıştı. Bu panolar onun, oynayan çocukların eskizlerini yaptığı, gölge ve ışığın yarattığı desenleri gözlemleyerek kaydettiği Paris parklarına ilişkin izlenimlerinin bileşimidir. Georges Seurat ve Claude Monet'nin ışıltılı tekniklerinden etkilenen Vuillard'ın özellikle bu panoları Monet'nin Giverny'deki bahçesinde yaptığı resimleri anımsatır. Vuillard çarpıcı ama duyumsal renk uyumları, doku ve desen duyarlılığı ve günlük yaşamın hoşluklarını ortaya koyma yeteneğiyle ünlenmiştir.

☛ Bonnard, Denis, Homer, Monet, Seurat, Vallotton

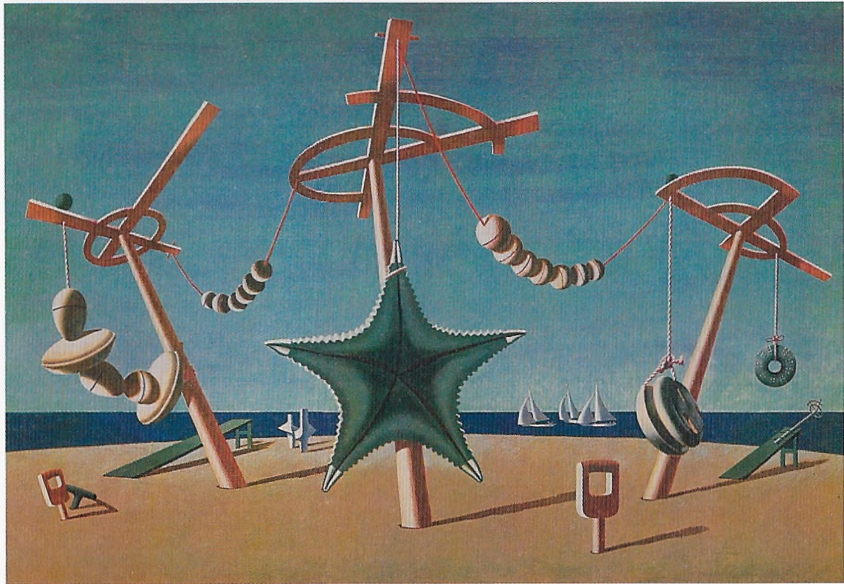
Edouard Vuillard. d Cuiseaux, 1868. ö La Baule, 1940.
İki Okul Çocuğu. 1894.Tuval üzerine yumurtalı pigment. e96 x y212 cm. Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique, Brüksel

Wadsworth Edward

Kumsala Çekilmiş Sınır

Denizle ilgili nesneler, deniz ve kumdan oluşan arka plan üzerinde güçlü bir kabartma oluşturmuş. Tablo Wadsworth'un teknik yeteneğini ve çizim ustalığını gözler önüne seriyor. En küçük ayrıntılar bile şaşırtıcı bir incelikle betimlenmiş. Zor bir malzeme olan, sanatçının kendi hazırladığı yumurtalı tempera başarıyla kullanılmış. Bu fantastik, geometrik yaratımların düşsel niteliği sıradan bir ölüdoğaya oranla çok daha büyük bir entelektüel zevk veriyor. Resim beklenmedik yan yana yerleştirmeler ve aşırı gerçekçi niteliğiyle Gerçeküstücülük'e yaklaşır. Wadsworth, I. Dünya Savaşı sırasında Kraliyet Donanması'na katılmış, gemileri gizlemek için kamuflaj tasarımları yapmıştır. Bunun sonucunda denize ve gemilere tutkuyla bağlanmış ve yapıtlarında sık sık bu konuları işlemiştir. Sanatçı resim ve ağaç baskılarının yanısıra bir dizi duvar süslemesi de yapmıştır. Bunların en ünlüsü Queen Mary yolcu gemisindekidir.

☛ Carrà, De Chirico, Dalí, Lewis, Nash

Edward Wadsworth. d Cleckheaton, 1889. ö Londra, 1949

Kumsala Çekilmiş Sınır. 1937. Keten üzerine tempera. **e**101.6 x **y**71.1 cm. Tate Gallery, Londra

Wallis Alfred

St Ives ve Godrevy Feneri

Limanı ve feneri ile bir kasaba yüksekten bakılarak betimlenmiş. Yapıtın düzlemsel, naif bir niteliği var. Çocukların yaptıkları resimleri anımsatıyor. Perspektif ya da kaçma noktası gibi optik gerçekliklerden tümüyle bağımsız. Kahverengi kartonun büyük bölümü resme zemin oluşturmak için boyanmadan bırakılmış, yalnızca soluk mavi, yeşil, beyaz ve siyah kullanılmış. Yaşamı boyunca balıkçılık yapan Wallis 60'lı yaşlarında resme başlamıştır. Ben Nicholson tarafından keşfedildikten sonra Cornwall'da St Ives Ressamları'nı etkileyerek en etkili İngiliz "primitif" ressam olmuştur. Çoğunlukla gemi, kıyı ve limanları betimlediği resimlerini gözlemleyerek yapmamış; bunlar hatırladığı ya da düşlediği deneyimlere karşı tepkileriyle oluşmuştur. Çoğunlukla düzensiz kesilmiş karton parçalarının üstüne resim yapmış olan sanatçının bu tekniği daha sonra St Ives Ressamları tarafından geliştirilmiştir.

☛ Goncharova, Lowry, Nicholson, H Rousseau, Wadsworth

Alfred Wallis. d Devonport, 1855. ö Madron, 1942.

St Ives ve Godrevy Feneri. yak1935. Karton üzerine yağlıboya ve kurşunkalem. e95 x y17 cm. Özel koleksiyon

Warhol Andy

Marilyn

Marilyn Monroe'nun yüzü parlak renkli, aşılması olanaksız bir maske gibi görünür. Kişiselliği yansıtmayan elek baskı (serigrafi) tekniğiyle on ayrı renk kullanılarak basılan çok renkli yüzey aktristin görüntüsünü çarpıcı bir parlaklıkla veriyor. Monroe büyük bir olasılıkla Warhol'un en ünlü konusudur. Yapıtında, Monroe'nun bir reklam fotoğrafını kullanan sanatçı, Hollywood'un bu en trajik kahramanının evrensel gücünü daha da güçlendiren donmuş bir imge sunuyor. Kitle kültürünün bir tüketim nesnesi gibi paketlenip halka sunulmuş bir ürünü biçimindeki Monroe portresi Amerikan Pop Sanat'ının bir örneğidir. Ressam, grafik sanatçısı ve film yönetmeni olan Warhol 1960'larda bir kült haline gelmiş, ancak özel kalmayı sürdürmüştür: "Hakkımda öğrenmek istedikleriniz için resimlerime bakmanız yeterli. Hepsi orada, başka hiçbir şey yok."

☛ De Kooning, Lichtenstein, Oldenburg, Rosenquist, Wesselmann

Andy Warhol. d Pittsburgh, PA, 1928. ö New York, NY, 1987.

Marilyn. 1967. Kâğıt üzerine elek baskı. e91.5 x y91.5 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

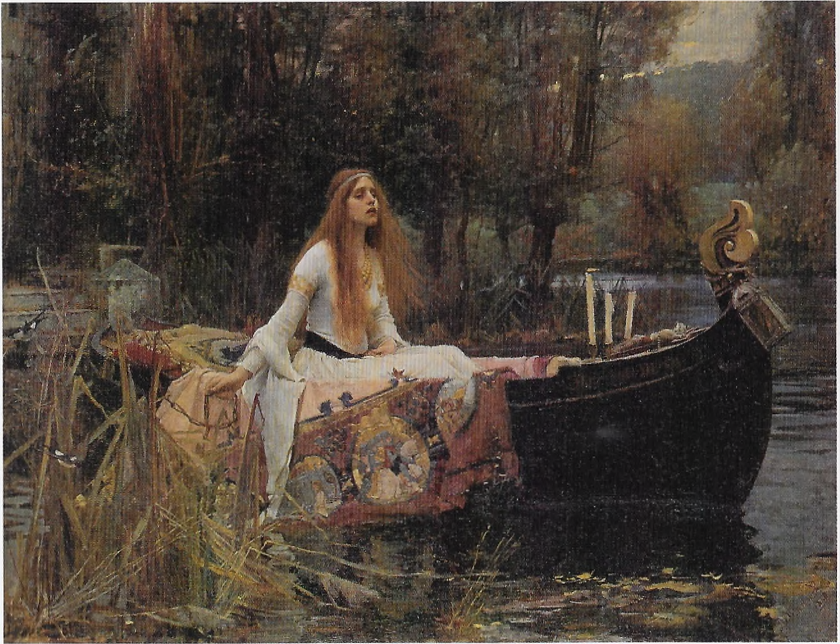
Waterhouse John William

Shalott'lu Hanımefendi

Tennyson'un bir şiirinden alınan bu sahnenin duygusallığı ışık ve ayrıntılara gösterilen özenle güçlendirilmiş. Talihsiz genç kız son yolculuğuna çıkarken izleyici sabahın serinliğini neredeyse iliklerine kadar hissediyor. Kızın lanetli güzelliği sahneye egemen olmuş. Yapıt, trajik bir öykü anlatmanın ötesinde doğanın yakından gözlemlenmesi üzerine bir çalışmadır. Her saz ve yaprak parçasının betimlenmesindeki mükemmel özen bunların sudaki yansımalarında da gösterilmiştir.

Waterhouse Ön-Raffaellocular'ı izlemiş, onların şiirlerden ve mitolojilerden alınmış sahneleri betimleme geleneğini sürdürmüştür. Dramatik anları yakalama konusunda inanılmaz bir yeteneği olan sanatçı bu yeteneğini kompozisyon duyarlığı ve yetkin resim teknikleri ile birleştirmiştir. Ününün yıllarca sürmesinde en önemli etken, arzulu kadın modellerinin güzelliğidir. Buradaki modelin kendi karısı olduğu sanılmaktadır.

☛ Alma-Tadema, Burne-Jones, Leighton, Martini, Millais

John William Waterhouse. d Roma, 1849. ö Londra, 1917.

Shalott'lu Hanımefendi. 1888. Tuval üzerine yağlıboya. e200 x y153 cm. Tate Gallery, Londra

Watteau Antoine

Kythera Adası'na Doğru Yola Çıkış

Bu zarif görüntüyü yeşil ağaçlar, tombul melekler, âşık çiftler ve değerli ipek kumaşlar süslüyor. Venüs ve Cupido'nun heykeli Arkadia'nın aşka adandığını gösteriyor. Resimde açıkça erotik hiçbir öğe göze çarpmıyor, ama inkâr edilmez bir duyumsallığa sahip. Watteau'nun yapıtlarının çoğu gibi bu büyülü oyun sahnesinin derinlerinde de melankoli yatıyor. Ortadaki figürün arkaya doğru bakışı zevkin geçiciliğini ima ediyor. Watteau bu tür pastoral eğlence manzaralarında ustaydı; Rokoko üslubunun tipik bir türü olan tür resmini o güne dek ulaşamadığı bir düzeye yükseltmiştir. Çok etkilendiği Peter Paul Rubens'in yapıtlarına hayran olan sanatçının inceliği ve zerafeti temelde Fransız nitelikler taşır, Kral XIV. Louis'nin Versailles'daki sarayının görkemini ve aşırılığını yansıtır.

☛ Boucher, Fragonard, Giorgione, Lancret, Rubens

Antoine Watteau. d Valenciennes, 1684. ö Nogent-sur-Marne, 1721.

Kythera Adası'na Doğru Yola Çıkış. 1718. Tuval üzerine yağlıboya. e192 x y130 cm. Schloss Charlottenburg, Berlin

Weight Carel

Daisy Bahçede

Puslu bir günde Londra'nın güneybatısındaki tipik bir kent evinin arka bahçesinin sıradan, bunaltıcı atmosferi yansıtılmış. Weight'in açık fırça vuruşları sahnenin bunaltıcılığını vurguluyor. Kasvetli ve kirli çevre, gizemli bir şekilde bahçenin içinden yürüyerek izleyiciye doğru gelen insan figürünün yalnızlığını duyumsatıyor. Resmin özgünlüğü Weight'in konusuna içgüdüsel bir tavırla yaklaşmasında kendini gösteriyor. Ticari sanat dünyasıyla hiç ilgilenmeyen Weight'in kentsel ve kırsal çevrelerde betimlediği figürleri çoğunlukla resmin kenarına doğru kaçarcasına koşar ya da hızlı hızlı yürürler. Kompozisyonlarına bazen ruhlar, hayaletler ve cadılar da katılır. Sahnelerinin çoğu, kendi yaşadığı ve bugün de çalışmayı sürdürdüğü Londra'nın güneyine aittir.

☛ Freud, Rego, Sickert, Spencer

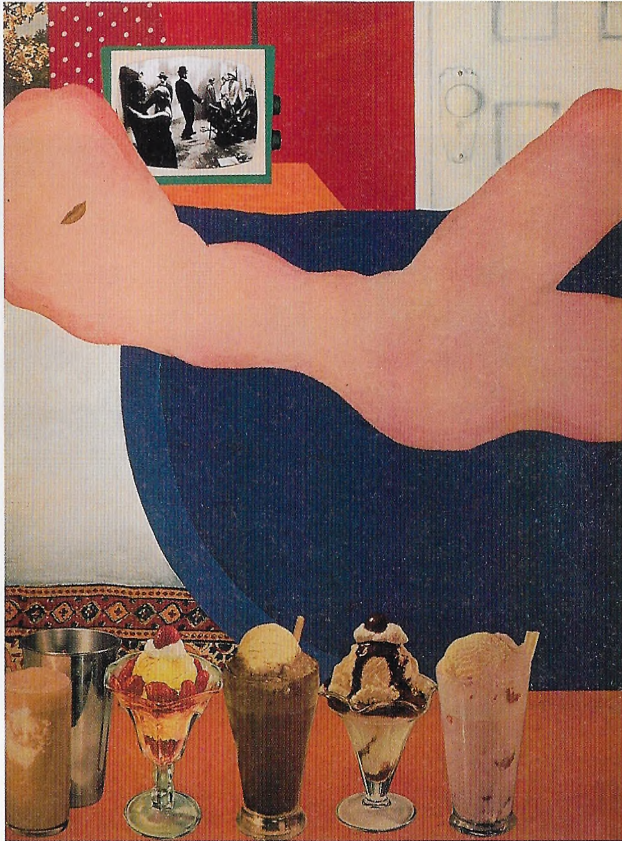
Carel Weight. d Londra, 1908.

Daisy Bahçede. yak1962. Tuval üzerine yağlıboya. **e**101.6 x **y**76.2 cm. Özel koleksiyon

Wesselmann Tom Ünlü Amerikan Çıplağı No.27

Bacaklarını açmış çıplağın erotik imgesi, başka yerden kesilerek yapıştırılmış dondurmalı süt ve dondurmalarla yan yana getirilmiş. Bir portre olarak algılanmaması için figürün yüz hatları belirtilmemiş. Resim, Wesselmann'ın 1960'ların başlarında, düz, net renklerle betimlenmiş çıplakları broşur ya da afişlerden alınan kolaj öğeleriyle biraraya getirerek yaptığı bir diziye aittir. Önemi, Amerikan medyasında çıplaklığın ender kullanıldığı bir dönemde cinsel özgürlük temasını işlemesinden, ayrıca tüketici çağının imgelerini içermesinden kaynaklanmaktadır. Erotik simgeleri ve tüketim toplumunun popüler kültürünü kullanan bu yapıt Amerikan Pop Sanat'ının örneğidir. Wesselmann 1983'te tuval üzerine resim yapmayı bırakmış; gazlı ya da mürekkepli kalemlerle yaptığı çizimlerden oluşturduğu, kesilmiş metal duvar parçaları gerçekleştirmeye başlamıştır.

☛ Boucher, Jones, Hamilton, Polke, Rosenquist, Warhol

Tom Wesselmann. d Cincinnati, OH, 1931.

Ünlü Amerikan Çıplaklığı No. 27. 1962. Pano üzerine emaye boya ve kolaj. e91.4 x y122 cm. Mayor Gallery, Londra

West Benjamin

William Penn'in Yerliler'le Anlaşması

William Penn, Lenape yerlileriyle barış anlaşması yaparken betimlenmiş. Bu olay Pennsylvania kolonisinin kurulmasında bir dönüm noktasıdır. Belgelenmiş bir olayın oldukça romantikleştirilmiş ve gerçeğe pek uymayan bir betimlemesi olan bu resim, West'e uluslararası ün getiren tarihsel konulu yapıtlarının tipik bir örneğidir. Çağdaş giysiler içindeki figürler klasik bir kompozisyon içinde yerleştirilmiştir. Kuzey Amerika'da doğan sanatçı İtalya'da çalışmış, 1763'te portre ustası olarak Londra'ya yerleşmiştir. Gösterişli bir üsluba sahip ve üretken olan West büyük ün kazanmış, önce III. George'un tarihsel konular ressamı, daha sonra Joshua Reynolds'un yerine Kraliyet Sanat Akademisi'ne başkan seçilmiştir. Amerikan sanatının gelişmesinde son derece etkili olan sanatçının Londra'daki atölyesi, Gilbert Stuart gibi, dönemin en önemli Amerikalı sanatçıları için bir okul olmuştur.

☛ Cole, Hicks, Reynolds, Stuart

Benjamin West. **d** Swarthmore, PA, 1738. **ö** Londra, 1820.

William Penn'in Yerliler'le Anlaşması. 1771/2. Tuval üzerine yağlıboya. **e**273 x **y**192 cm. Pennsylvania Academy of the Fine Arts, Philadelphia, PA

Van der Weyden Rogier Çarmıhtan İndiriliş

Figürlerin üzüntü dolu tavrı bu resmi sanat tarihinin en dokunaklı tablolarından ve 15. yüzyıl resminin başyapıtlarından biri yapmıştır. Mecdelli Meryem'in burnundan aşağı süzülen gözyaşları, ellerini üzüntü içinde kenetlemesiyle sırtında giysisinin gerilmesi gibi ayrıntılar, sanatçının çok iyi bir gözlemci olduğunu kanıtlamaktadır. Ancak kompozisyon, figürlerin alçak bir kutu içinde ayakta dururmuş gibi, resmin çerçevesi önünde toplanmış olmasından dolayı gerçek bir olayın betimlenmesi yerine bir Noel sahnesi gibi görünüyor. Van der Weyden'in erken çalışmalarında Jan van Eyckin ve Robert Campin'in etkileri görülür. Yaşadığı yıllarda ün kazanan sanatçının etkisi ölümünden çok sonra bile yalnızca Kuzey Avrupa'da değil, kıtanın her yerinde sürmüştür.

☛ Bouts, Campin, Van Eyck, Grünewald, Memling

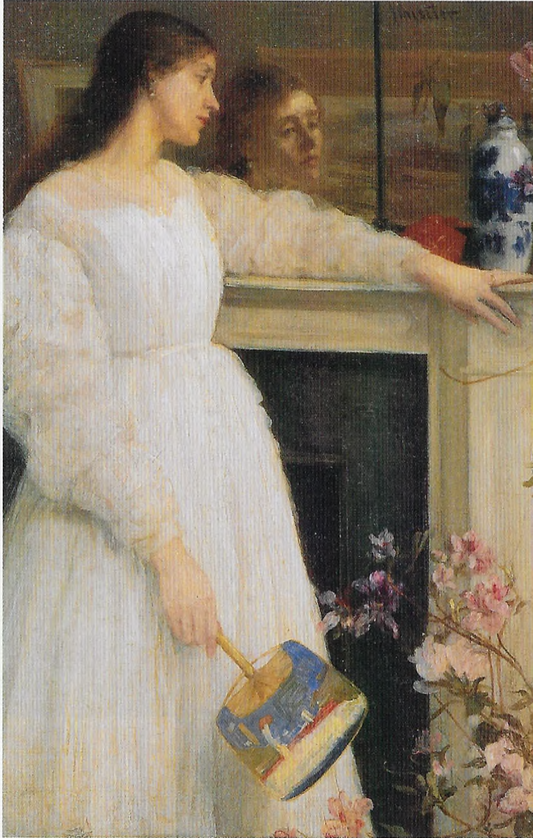
Rogier van der Weyden. d Tournai, yak1399. **ö** Brüksel, 1464.

Çarmıhtan İndiriliş. yak1435/8. Pano üzerine yağlıboya. **e**262 x **y**220 cm. Museo del Prado, Madrid

Whistler James Abbott McNeill Beyaz Senfoni No.2: Küçük Beyaz Kız

Whistler'in sevgilisi Joanna Hiffernan'ın bu güzel, ateşli portresi birbirine yakın beyaz tonlarla yapılmış bir çalışmadır. Merkezi yana kaymış asimetrik kompozisyon, figürün kenarlarının kesilmesi ve resmi renkli bir desene indirgeyen doğrudan aydınlatma Whistler'in Japon sanatına duyduğu ilgiyi yansıtmakadır. En çok 1860'larda, Japon sanatının Avrupa'da tanınmaya başladığı yıllarda ortaya çıkan bu etki, yelpaze, şömine rafındaki porselen kavanoz ve kiraz çiçeklerinde de belirgindir. Neredeyse tümüyle boş bir zemin üzerinde bir figürün siluetini oluşturma tekniği Whistler'in değişmez özelliklerinden biridir. Sanatçı, konunun egemen olduğu Victoria dönemi resmine tepki olarak yapıtlarına "gece müzikleri" ve "senfoniler" adını vererek estetik yapılarını vurgulamıştır. Zeki ve garip bir kişilik olarak ününün artışı, ressam olarak düşüşüyle aynı zamana rastlar.

☛ Chase, Degas, Goya, Hiroşige, Hokusai, Manet

James Abbot McNeill Whistler. d Lowell, MA, 1834. **ö** Londra, 1903.

Beyaz Senfoni No.2: Küçük Beyaz Kız. 1864. Tuval üzerine yağlıboya. **e**51 x **y**76 cm. Tate Gallery, Londra

Wilkie David

Tavsiye Mektubu

Genç bir adam kendisine kuşkuyla bakan yaşlı adama bir tanıtma mektubu uzatmış. Köpek de tıpkı sahibi gibi genç adama kuşkuyla bakıyor. Yapıt, gencin masum taşralı görünüşü ile yaşlının şehir yaşamının kazandırdığı güvensizlikle şüpheci bakışını yan yana getirmiş. Wilkie 17. yüzyılın Felemenkli tür ressamlarından Adriaen van Ostade ve Gerard Ter Borch gibi sanatçıların üslubunda, ahlaki mesajlar taşıyan ev içi resimlerinde ustalaşmıştır. Wilkie'nın sanatı ile Robert Burns'ün ve Walter Scott'un şiirleri arasında paralellik vardır. Bir papazın oğlu olan Wilkie, Henry Raeburn ve Allan Ramsay ile birlikte İskoçya sanatının ünlü üçlüsünü oluşturur. Orta Doğu'ya yaptığı bir yolculuktan dönerken öldüğünü öğrenen J M W Turner'ın yaptığı *Denize Gömülüş* adlı resim, belki de Wilkie için yapılmış en önemli methiyedir.

☛ Lely, Van Ostade, Raeburn, Ramsay, Ter Borch, Turner

David Wilkie. d Cults, Fife, 1785. ö Denizde (Malta açıkları), 1841.

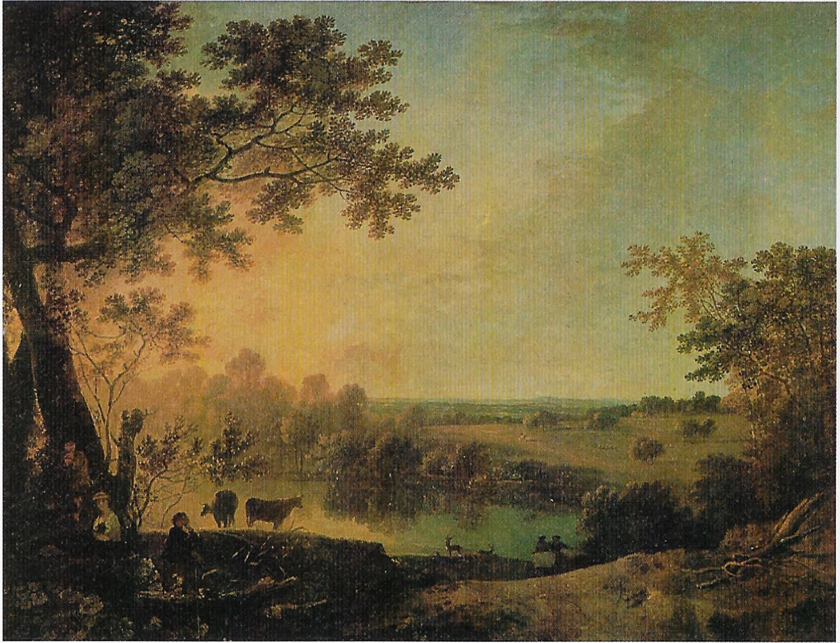
Tavsiye Mektubu. 1813. Pano üzerine yağlıboya. e50 x y61 cm. National Gallery of Scotland, Edinburgh

Wilson Richard

Windsor Büyük Parkı'nda Manzara

Bu pastoral sahnede sığır ve geyiklerin yaşadığı kırsal tepeler görülüyor. Ufuk o kadar alçakta ki bulutlu gökyüzü aşağıdaki arazi kadar önemli yer tutuyor. Köylüler burada bir öykünün kahramanları değil, sığırlar gibi doğanın birer parçasıdır. Londra'da bir süre çalıştıktan sonra İtalya'ya giden Wilson burada Antik Çağ harabelerinin yer aldığı düşsel manzaralar yapmış, Claude Lorraine ve Nicolas Poussin'in İtalyan resimlerinden çok etkilenmiştir. Eve döndüğünde İtalyan tarzında manzaralar yapmayı sürdürmüş, ancak konu olarak İngiltere ve Galler'den görünümler ile kır evlerini (Bu konuda pek çok sipariş almıştır) seçmiştir. Bunlar peyzaj tasarımcısı Capability Brown'un büyük projeleriyle benzerlik taşır. Wilson Londra'daki Kraliyet Akademisi'nin kurucu üyelerinden biriydi. Ama İngiltere'de hiçbir zaman ticari başarıya ulaşamamış ve tanınmayan bir ressam olarak ölmüştür.

☛ Agasse, Claude, Pannini, Poussin, Zuccarelli

Richard Wilson. d Penegoes, 1713. ö Mold, 1782.
Windsor Büyük Parkı'nda Manzara. yak1765. Tuval üzerine yağlıboya. **e**137 x **y**104 cm. National Museum of Wales, Cardiff

Cenevre Gölü'nün sahilinde gün ışığıyla aydınlanan araziye oldukça hantal ama özenle betimlenmiş, hacimli figürler devinim katıyor. Sığ suyun altında görünen kaya ve bitkilerin ayrıntısı, arkadaki ağaç ve evler dikkatle resmedilmiş. Sahnenin netliği çarpıcıdır. Yapıt, sanatçının önünde uzanan manzaraya sadık kalarak, olduğu gibi resimleme çabasının ilk örneklerinden biri olması nedeniyle sanat tarihinde önemli bir yere sahiptir. Witz, Rönesans öncesi Alman sanatçılarının en büyüklerinden biri kabul edilir. Yaşamı hakkında çok az bilgi bulunmakla birlikte, gerçekçi ve güçlü üslubu, Flaman ressam Jan van Eyck'in yapıtlarını tanıdığını gösterir. Ufka doğru küçülen tepelerin aydınlık mekânsallığı Witz'in, matematik hesaplamalarla elde etmese de perspektif kullandığını kanıtlamaktadır.

☛ Van Eyck, Moulins'li Usta, Patenier, Schongauer

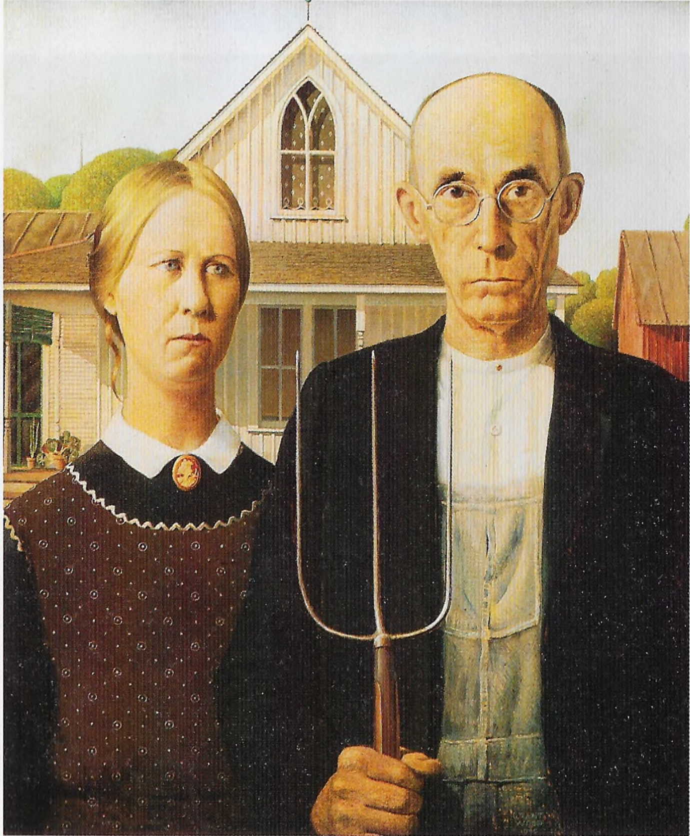
Konrad Witz. d Rottweil, yak1410. **ö** Basel, yak1446.
Mucizeli Balık Avı. 1444. Pano üzerine yağlıboya. **e**153.7 x **y**132.1 cm. Musée d'Art et d'Histoire, Cenevre

Wood Grant

Amerikan Gotiği

Wood, Iowa'nın güney kasabalarından birinde gördüğü Gotik üslupta basit bir evden çok etkilenmişti. Bu resmi aklında kalan imgeyi geliştirerek yapmıştır. Sanatçı, düz beyaz evin önünde duran çift için model olarak kızkardeşini ve dişçisini kullanmıştır. Amerika'nın orta-batı bölgesinin değerlerini alaya aldığı iddiasıyla suçlanan Wood yapıtının küçük Amerikan kasabalarının Püriten gururuna bir methiye olduğunda ısrar etmiştir. Tüm yaşamını Iowa'da geçiren sanatçı, 1930'larda Kuzey Amerika'da çok yaygınlaşan Bölgeselcilik akımının temsilcisidir. Bu akımın temelinde Amerikalı sanatçıların sanatsal esin kaynaklarını yerel çevrelerinden bularak Avrupa'ya kültürel bağımlılıktan kurtulmaları isteği yatıyordu. Wood, ince ve gerçekçi biçimlendirmeye dayalı üslubunu, 1920'lerde Avrupa'da çalıştığı Gotik ve Rönesans ustalarından edinmiştir.

☛ Van Eyck, Hopper, Martini, Wyeth

Grant Wood. d Anamosa, IA, 1892. ö Anamosa, IA, 1942.

Amerikan Gotiği. 1930. Tahta üzerine yağlıboya. e62.4 x y74.3 cm. Art Institute of Chicago, Chicago, IL

Wright Derby'li Joseph — Demirci Ocağı

Bu gece sahnesine yalnızca parlayan bir demir külçesi ışık veriyor. Işık demirciyi, ailesini ve işçileri her akşamki işlerini yaparken aydınlatmış. Külçeyi dövmek için kullanılan dev çekiç demirhanenin dışında suyla işleyen bir tekerlekle çalışıyor, böylece demircinin işi azalıyor (Ailesinin onu görmeye gelmesi belki de bu sayede mümkün olmuştur). Sanatçı resmi olabildiğince gerçekçi yapmaya çalışmış, yanan külçeden çıkan dumanı bile göstermiş; ancak resim zengin bir pazara yönelik el emeğini betimleyen yapay bir sahnedir. Genellikle tek bir ışık kaynağının yarattığı ışık-gölge *(chiaroscuro)* etkilerinin ustası olan Wright, Derby kasabasında bilim ve endüstrinin öncü kişileri arasında hayranlar bulmuştur. Bu kişilerden biri de porselen imalatçısı Josiah Wedgewood'du.

☛ Brown, Caravaggio, Correggio, Honthorst

Derby'li Joseph Wright. d Derby, 1734. **ö** Derby, 1797.

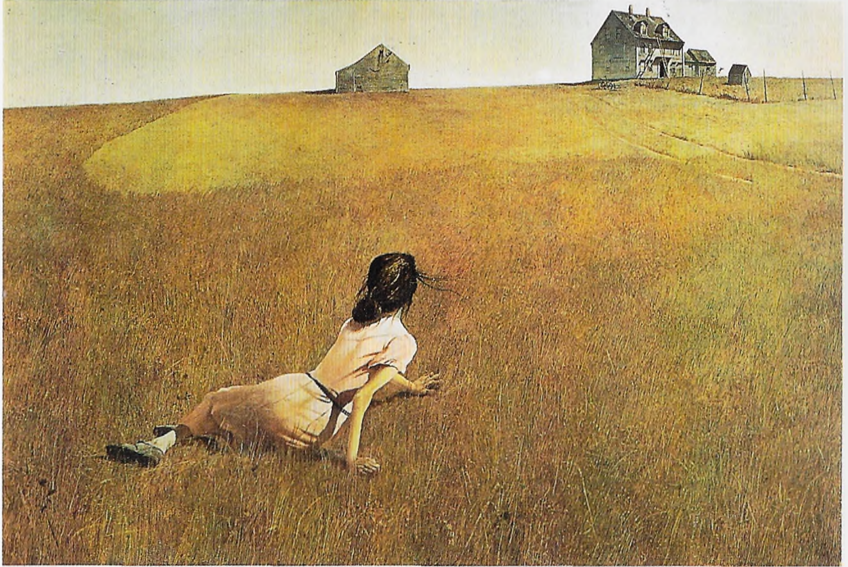
Demirci Ocağı. 1772. Tuval üzerine yağlıboya. **e**132.1 x **y**121.9 cm. Lord ve Lady Romsey Koleksiyonu, Broadlands, Romsey

Wyeth Andrew

Christina'nın Dünyası

Arkadan gösterilmiş genç bir kız tarlada oturmuş, tepedeki çiftlik evine bakıyor. Figür ile evler arasındaki uzaklık bir melankoli duygusunu ve yalnızlığı vurguluyor. Yumuşatılmış tonlarla ama parlak gün ışığının sıcak ışıltısıyla betimlenmiş sahne Wyeth'ın keskin gerçekçiliğinin tipik bir örneğidir. Ayrıntıların aynen verilmesi ve alışılmadık bakış açılarının kullanımı, kuşkusuz fotoğrafın etkilerini yansıtmaktadır. Wyeth'ın konuları, genellikle yalnızlığın çatışmalarını açığa vuran boş doğa görünümleridir; ancak sanatçı bunları dergi illüstrasyonları tarzında ince ayrıntılarla betimleyerek rahatsız edici bir etki elde etmiştir. Çalışmalarını çoğunlukla, yaşamının büyük bir bölümünü geçirdiği Maine ve Pennsylvania dolayında gerçekleştiren Wyeth geniş ilgi gören bir sanatçıdır.

☛ Estes, Hopper, Richter, Sheeler, Wood

Andrew Wyeth. d Chadds Ford, PA, 1917.

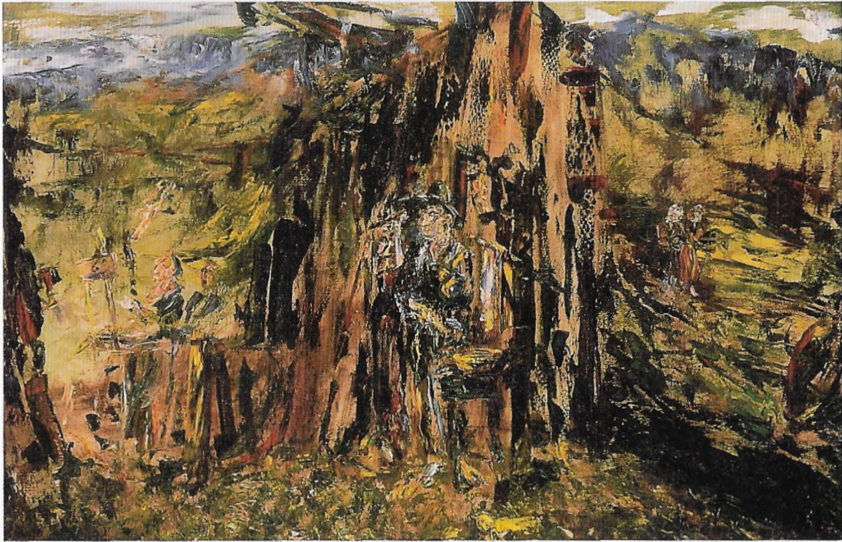
Christina'nın Dünyası. 1948. Pano üzerine tempera ve gesso. e121 x y82 cm. Museum of Modern Art, New York, NY

Yeats Jack Butler

Pilatus'un Ellerini Yıkadığı Tas

Parlak renkler, uzun fırça vuruşlarıyla dağınık, dışavurumcu bir tarzda uygulanmış. Sanatçının üslubunun tutkulu serbestliği ve konuya cesur yaklaşımı çarpıcıdır. Ayrıştırması zor arka plan manzarasında biçimler bir belirip bir kayboluyor. Bir ressamın oğlu ve ünlü şair W B Yeats'in kardeşi olan Jack Butler mesleğine illüstratör ve suluboya sanatçısı olarak başlamış; 1915'e, yani 44 yaşına kadar yağlıboya resim yapmamıştır. Üslubu giderek özgürleşmiş, daha göz alıcı renkler kullanmaya yönelmiştir. Etkisinde kaldığı İrlandalı Belalar, ilerideki yapıtlarının konularına yansımıştır. Arkadaşı Oskar Kokoschka onun sanatına hayrandı. Yeats'in Dışavurumcu yapıtlarında Avusturya doğumlu bu sanatçıyla yakın paralellikler görülür. Ancak Yeats'in konuları tümüyle İrlanda kökenlidir.

☛ Appel, Gorky, Kokoschka, De Kooning, Kossoff, Pollock

Jack Butler Yeats. d Londra, 1871. ö Dublin, 1957.

Pilatus'un Ellerini Yıkadığı Tas. 1951. Tuval üzerine yağlıboya. e152.4 x y101.6 cm. Waddington Galleries Ltd, Londra

Zoffany Johann

Charles Towneley'in Park Sokağı'ndaki Kütüphanesi

Bu koleksiyoncunun kütüphanesine mermer sporcular, periler, tanrılar, tanrıçalar ve portre büstler doldurulmuş. Sağda sandalyede oturan Towneley'in, sadık köpeği ayakucunda, çevresinde de antikacı ve sanat uzmanı dostları yer alıyor. 18. yüzyılın kültürlü, ince zevkli seçkinlerinin evlerini süsleyen tüm nesneler bu zarif kütüphanede de bulunuyor. Towneley'in masanın üstünde görülen Clytie büstünü çok beğendiği, öyle ki ondan eşi diye söz ettiği belirtilir. Anayurdu Almanya olan Zoffany İtalya'yı baştan başa gezmiş ve bu ülkede sanat üzerine çalışmıştır. Floransa'da Towneley ile tanıştığında yakın arkadaş olmuşlardır. 1760'ta gittiği Londra'da portreler, iç mekân görünümleri ve teatral sahneler betimleyen Zoffany, aktör David Garrick için birkaç sahne resmi yapmış ve Kral III. George'un dikkatini çekmiştir. 1783'te Hindistan'a gitmiş ve portreler yaparak zengin olmuştur.

☛ Gainsborough, Hogarth, Kauffmann, Teniers

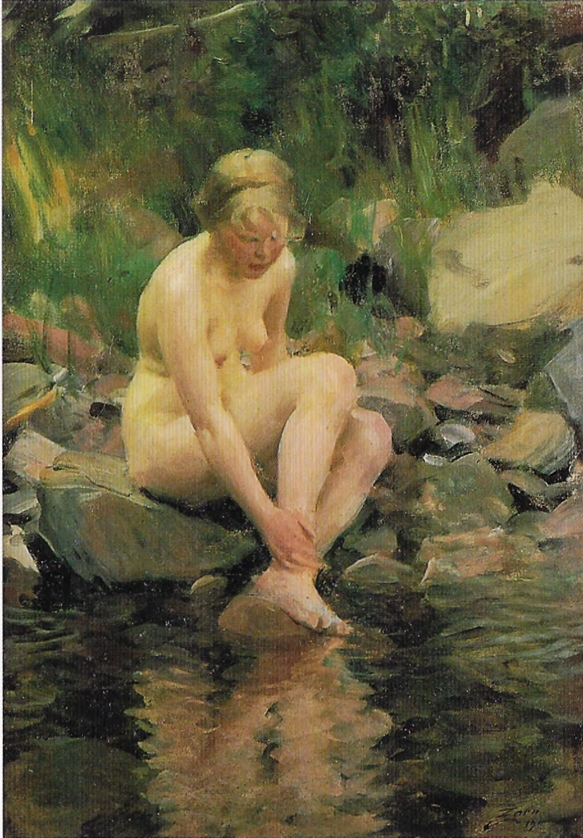
Johann Zoffany. d Frankfurt-am-Main, 1733. **ö** Londra, 1810.

Charles Towneley'in Park Sokağı'ndaki Kütüphanesi. 1783. Tuval üzerine yağlıboya. **e**99 x **y**127 cm. Towneley Hall Art Gallery, Burnley

Dagmar

Buradaki çıplak, gölün ufak dalgaları üzerindeki yansımasını izleyen bir su perisi gibi, suyun kenarına oturup sessiz düşüncelere dalmıştır. Pembe teni kayaların yumuşak tonlarında ve ötedeki doğanın yeşilinde yankılanıyor. Figür açıkça erotik olmasa da dolgun, canlı vücudu izleyiciyi bakmaya teşvik ediyor; duruşunda masum bir cinsellik var. Baskı teknikleriyle de ilgilenen Zorn buradaki kompozisyonun aside yedirme baskısını, ayrıca resimlerinin ve heykellerinin baskılarını yapmıştır. Zamanın en kozmopolit İsveçli sanatçılarından biridir. Avrupa ve Kuzey Amerika'yı gezmiştir. Dans eden fırçası, hareketli ışık ve renkleri onu İzlenimciler'e yakınlaştırırsa da hacimli biçimleri, buradaki resminde de görülen aydınlık ve doğallık, 20. yüzyıla geçiş dönemi İskandinav resiminin tipik özellikleridir.

☛ Boucher, Kröyer, Manet, Schiele

Anders Zorn. d Mora, 1860. ö Mora, 1920.

Dagmar. 1911. Tuval üzerine yağlıboya. e63 x y88 cm. Özel koleksiyon

Zuccarelli Francesco

Europa'nın Kaçırılışını İçeren Manzara

Zarif kadın figürleriyle ve muzip küçük meleklerle hareketlendirilmiş bu pitoresk manzarayı derin bir yumuşaklık ve incelik sarmış. Zuccarelli, Europa'nın kaçırılışı öyküsünü ve bir Roma kentinin görüntüsünü, Fransız manzara ressamı Claude Lorraine üslubunda, Arkadia benzeri pastoral bir manzaraya yerleştirmiş. Bir boğa kılığına giren Zeus Europa'nın oynadığı sahile kadar yüzer. Onu sırtına binmeye ikna eder ve Girit'e götürür. Bu öyküsel sahne resimde, neredeyse rastlantısal olarak yer alıyormuşcasına arkaya çekilmiş. Floransalı bir manzara ressamı olan Zuccarelli en çok Venedik'te ve 17 yıl yaşadığı Londra'da çalışmıştır. Köy yaşamının neşesiyle dolu doğa görünümlerinin hafif ve hoş üslubu İngiltere'de çok beğenilmiştir. Sanatçı Londra'daki Kraliyet Akademisi'nin kurucu üyelerindendir.

☛ Allston, Claude, Piero di Cosimo, Wilson

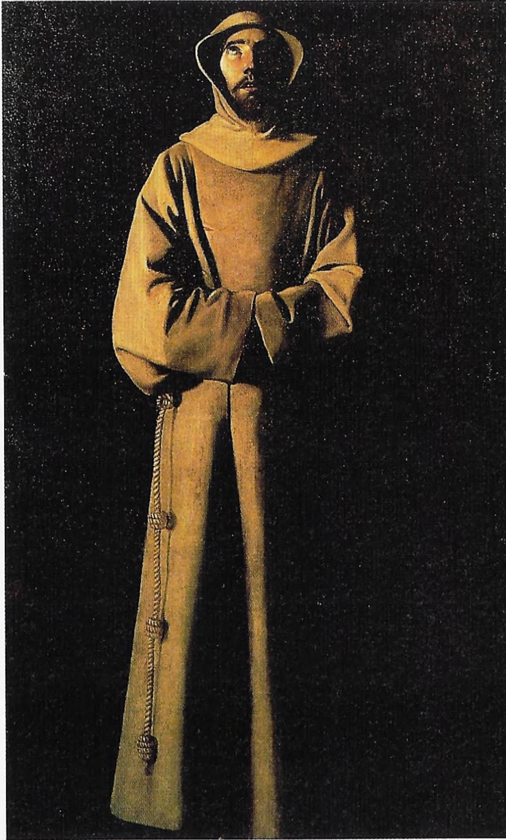
Francesco Zuccarelli. d Pitigliano, 1702. ö Floransa, 1788.
Europa'nın Kaçırılışını İçeren Manzara. yak1750. Tuval üzerine yağlıboya. e168 x y131 cm. Özel koleksiyon

Zurbarán Francisco de

Assisili Aziz Francesco

Aziz Francesco'yu mezarında ayakta dururken gösteren bu resim 13. yüzyıla ait bir apokrif sahnesine dayanmaktadır. Assisi'deki kilisenin yeraltındaki mezarlığını gezenler Aziz Francesco'yu ölümünden uzun bir süre sonra mezarında ayakta durduğunu gördüklerini söylerler. Zurbarán azizin imgesini ışık kullanımıyla daha da çarpıcı kılmış: soldan gelen güçlü bir ışık koyu renkli cübbesini ve huşu içindeki yüzünü aydınlatırken, sağ yanı karanlık içinde eriyor. Işığın bu şekilde kullanımı Caravaggio'nun ışık-gölge *(chiaroscuro)* tekniğinden esinlenerek yapılmış; ancak İtalyan sanatçının gösterişli kompozisyonlarının tersine Zurbarán'ın yapıtı, çağdaşı İspanyol Barok resminde daha sık görülen sofu bir dindarlığı yansıtıyor. Resim sanatındaki değişen modalara ayak uydurmakta zorluk çeken sanatçı, özellikle genç Bartolome Murillo'nun yükselişiyle gözden düşmüş, bir zamanlar sahip olduğu prestije bir daha erişemeden 1664'te yoksulluk içinde ölmüştür.

☛ Caravaggio, Murillo, Sassetta, Spencer, Velázquez

Francisco de Zurbarán. d Fuente de Cantos, 1598. **ö** Madrid, 1664.

Assisili Aziz Francesco. yak1650/60. Tuval üzerine yağlıboya. **e**110 x **y**209 cm. Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barselona

Teknik Terimler Sözlüğü

Akrilik *(İng. acrylic)*

İlk kez 1940'larda kullanılan bir tür sentetik boya. Yağlıboya ve suluboyanın bazı özelliklerini taşır. İnce (bkz. Morris Louis) ya da kalın (bkz. David Alfaro Siqueiros) uygulanarak çeşitli etkiler yaratmak için kullanılır.

Antik *(İng. Antique)*, Klasik *(İng. Classical)*

Antik Yunan ve Roma uygarlıkları ile onların sanat üzerindeki etkileri için kullanılan terimler. Sık sık birbirleri yerine kullanılsalar da aslında anlamları farklıdır. "Antik" genellikle Yunan ve Roma uygarlıklarından kalan heykel ve mimarlık gibi fiziksel kalıntıları ifade eder. Özellikle 18. yüzyıl sanatının en yaygın konularındandır (bkz. Giovanni Paolo Pannini, Francesco Zuccarelli). "Klasik" ise, kökleri doğrudan Antik Çağ'a kadar uzanan bir üslubun ya da yaklaşımın devamıdır (bkz. Jacques-Louis David, Hiram Powers).

Figüratif *(İng. figurative)*

Çevremizdeki dünyada tanınabilir imgeleri betimleyen sanat türü. Bu imgeler gerçeğe çok uygun (bkz. Richard Estes) ya da çok çarpıtılmış (bkz. Georges Braque) olabilir. "Temsili sanat" terimi figüratif sanatla eşanlamlı kullanılır.

Fresk *(İtl. fresco)*

İtalyanca'da "taze" anlamına gelen *fresco* özel bir tür duvar resmidir. Toz halindeki saf boya maddesi (pigment) suyla karıştırılır ve henüz ıslak olan kireç sıva üzerine uygulanır. Kuru sıva üzerine yapılan *fresco secco*'dan ayırmak için, bu tekniğe *buon fresco* adı verilir. *Fresco secco*'da pigment, sıva kuru olduğu için yeterince nüfuz edemediğinden, bu fresk daha dayanıksızdır. Özellikle kuru iklimlere uygun olan fresk resmi İtalya'da geç ortaçağdan (bkz. Giotto, Fra Angelico) 17. yüzyıla (bkz. Pietro da Cortona) kadar çok yaygın kullanılmıştır.

Fotomontaj bkz. Kolaj

Guvaş *(İng. gouache)*

Saydam olmayan suluboya. Boya maddelerinin (pigment) zamkla karıştırılmasıyla yapılır. Açık tonlar beyaz eklenerek elde edilir (bkz. Wilfredo Lam). Dolayısıyla guvaş, tonları su eklenerek açılan saydam suluboyadan daha farklıdır. Kalın guvaş dokusu yağlıboyaya benzer etkiler yaratabilir; ancak, kuruyan guvaşın rengi uygulama sırasındaki yaş boyadan daha açık tonda olur.

Işık-gölge *(İtl. chiaroscuro)*

İtalyanca'da "ışık-gölge" anlamına gelen *chiaroscuro*, bir sanat yapıtında güçlü karşıtlık yaratan ışık ve gölge tekniğini tanımlamada kullanılır. Caravaggio ve Rembrandt, dramatik etkiler yaratmada bu tekniği kullanmalarıyla ünlüdürler. Işık-gölge özellikle 17. yüzyılda çok yaygın uygulanmıştır.

Kitap bezeme *(İng. illumination)*

Özellikle ortaçağdan Rönesans dönemine kadar yaygın üretilen elyazmalarının renkli bezenmesi. Parşömen ya da işlenmiş hayvan derisi *(vellum)* üzerine yapılan elyazmaları minyatürler, süslü büyük harfler ve kenar suları ile resimlenirdi (bkz. André Beauneveu, Jean ve Paul Limbourg). Matbaanın keşfiyle süslemeli elyazmalarına ilgi giderek azalmış, 16. yüzyılın başında çok az sayıda örnek yapılmıştır.

Klasik bkz. Antik

Kolaj *(İng. collage)*, Fotomontaj *(İng.photomontage)*

Fransızca *coller* (yapıştırmak) sözcüğünden gelen kolaj; kâğıt, kumaş ve çeşitli başka malzemelerin düz bir yüzey üzerine yapıştırılmasına dayanan bir tekniktir. Kolajı bir sanat tekniği olarak ilk kez Kübistler kullanmışlardır (bkz. Juan Gris). Fotomontaj da aynı kurallar fotoğraflarla uygulanır. Dadacılık (bkz. Raoul Hausmann) ve Gerçeküstücülük akımlarının önemli bir tekniği olan fotomontajı Richard Hamilton gibi Pop sanatçılar da kullanmıştır.

Özgün baskı *(İng. Print)*

Sanatsal baskıların üretiminde ağaç baskı *(woodblock; woodcut)*, oymabaskı *(engraving)*, aside yedirme baskı *(etching)*, ipek ya da elek baskı *(silkscreen, screenprint)* ve taş baskı (litografi) gibi çok çeşitli teknikler uygulanır. Ağaç baskılar, baskı yüzeyi dışındaki alanların oyularak alçaltılması ilkesine dayandığından "yüksek baskı" olarak bilinir (bkz. Katsuşika Hokusai). Oymabaskı ve aside yedirme baskı ise birer "çukur baskı" *(intaglio)* yöntemidir. Burada desen metal bir yüzeye kazınarak ya da aside yedirme yöntemindeki gibi asitle oyularak işlenir (bkz. Stanley William Hayter). İpek baskı ve öteki elek baskı yöntemlerinde bir kasnağa gerilmiş kumaşa (geleneksel kullanımda ipektir) tutturulan şablonun üstünden boya sıvanarak geçirilir. Şablonun maskelemediği alanlar boyanır (bkz. Andy Warhol). Taş baskıda ise yağlı kalemle taş yüzeye çizilen desen, boya tutucu ve boya itici yüzeyler ilkesine göre elde edilir (bkz. Alphonse Mucha).

Pastel *(İng. pastel)*

Boya maddesinin zamk ya da reçine ile karıştırılmasıyla elde edilen çubuk boya. Genellikle kâğıt üzerinde kullanılır. Keskin çizgilerden yumuşak gölgelemeye kadar değişen çeşitlilikte etki elde edilebilir. Pastel boya toz niteliğinden dolayı özenle uygulanmalıdır; tersi durumda resim çok çabuk bozulabilir. Pastelin kullanımı, siyah, beyaz ve toprak rengiyle sınırlı olduğu 16. yüzyıl

İtalya'sına kadar uzanır. En yaygın olduğu dönem, özellikle portrelerde kullanıldığı 18. yüzyıldır. 19. yüzyılda İzlenimcilik akımıyla yeniden kullanılmaya başlamıştır (bkz. Jean-Étienne Liotard, Edgar Degas).

Sfumato (İtl. *Sfumato)*

İtalyanca *fumo* (duman) sözcüğünden türemiş olan bu terim, tonların ya da renklerin birbiri içinde eriyerek "sisli" bir etki yaratmasını tanımlar. Leonardo da Vinci, "çizgileri ve sınırları olmayan bir duman gibi" diye açıkladığı bu tekniği en iyi kullanan sanatçılardan biridir. *Mona Lisa*'sındaki ışık ve gölgeler arasındaki yumuşak geçişler *sfumato* uygulamasıdır.

Soyut (İng. *abstract)*

Çevremizdeki dünyayı betimlemeye çalışmayan bir sanat türü. Tanınabilir nesneleri ifade etmeyen her tür sanat için kullanılan bu terim, özellikle 20. yüzyılda sanatın doğanın taklidi olduğu görüşünü tamamen bir yana bırakan sanat türlerini tanımlar. Wassily Kandinsky, Piet Mondrian ve Kazimir Maleviç soyutun erken öncülerindendir.

Stük (İng. *stucco)*

Mermer tozu ve tutkal karışımından yapılan, bazen saç ve tel ile güçlendirilen bir tür sıva. Heykel yapımında ve mimari süslemelerde kullanılır. 16. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar çok yaygın olan stük işçiliği özellikle Barok ve Rokoko üslubundaki süslemelere çok uygundu (bkz Francesco Primaticcio). Stük yapanlar, karışıma bol tutkal ve boya maddesi ekleyerek mermere benzeyen bir malzeme üretebiliyordu. İyi yapılmış stükün mermerden tek farkı, dokunulduğunda daha sıcak olmasıdır.

Suluboya (İng. *watercolor)*

Arap zamkı gibi suda eriyen bir bağlayıcıyla karıştırılmış boya maddesi (pigment). Sulandırılarak saydam hale getirilir ve kâğıt üzerinde geniş alanlar halinde uygulanır. Genellikle beyaz kâğıdın bazı bölümleri etki yaratmak için boyanmadan bırakılır, tonlar ise üst üste boyama yapılarak elde edilir (bkz. Emil Nolde). Atmosferik etkiler yaratmada çok elverişli olan suluboya, özellikle 18. ve 19. yüzyıllarda İngiltere'de John Robert Cozens ve J M W Turner gibi manzara ressamları tarafından yaygınlaştırılmıştır. Suluboyanın kalın bir türü *(waterpaint)*, yağlıboyanın dokusuna sahip, ancak parlak değildir. Bu açıdan guvaşa benzerse de onun gibi çatlamaz. Dolayısıyla duvar resmi gibi büyük boyutlu çalışmalar için idealdir. Bir 20. yüzyıl tekniği olan bu boya Lucio Fontana tarafından kullanılmıştır.

Tempera (İtl. *tempera)*

Yumurta sarısı ve suyla birbirine bağlanmış toz boya maddesinden (pigment) yapılan bir boya türü. Geç 15. yüzyıla kadar şövale resimlerinde en çok kullanılan tekniktir (bkz. Cimabue, Jean Fouquet). Tempera genellikle *gesso* adı verilen ve ahşap yüzeye tabakalar halinde uygulanan beyaz tebeşirimsi bir madde üzerine boyanmıştır. *Gesso*'nun emiciliği ve temperanın kolay kuruması nedeniyle sanatçı hızlı çalışmak zorundaydı; resim üzerinde tekrar çalışmak olanaksızdı. Yağlıboyayla karşılaştırıldığında yaygınlığını çok yitirmesine karşın 20. yüzyılda da bu tekniği kullananlar vardır (bkz. Giacomo Balla ve Edward Wadsworth).

Tür resmi (İng. *genre painting)*

Dinsel konular yerine günlük yaşam sahnelerinin idealize edilmeden betimlendiği resim. Tür resmi özellikle 17. yüzyılda Hollanda'da (o dönemde Felemenk) çok beğenilmiş; sanatçılar bar sahneleri (bkz. Jan Steen), müzikli toplantılar ya da sade iç mekânlar (bkz. Jan Vermeer) betimlemişlerdir. Fransa'da Jean-Baptiste-Siméon Chardin, İngiltere'de William Hogarth ve İtalya'da Pietro Longhi'nin çalışmalarıyla bu resim türü, 18.yüzyılda diğer ülkelerde de yaygınlaşmıştır.

Yağlıboya (İng. *oil)*, Çubuk yağlıboya (İng. *oilstick)*

Boya maddelerinin (pigment) bitkisel kökenli yağlarla (çoğunlukla keten tohumu yağı) karıştırılmasıyla elde edilir. 15. yüzyılda Jan van Eyck tarafından geliştirildiği sanılır. Yağlıboyanın **tempera**ya üstünlüğü çabuk kurumamasıdır. Böylece sanatçı üzerinde tekrar tekrar çalışabilir. Fırçayla (bkz. Anton Raphael Mengs) ya da palet bıçağıyla (bkz. Jean-Paul Riopelle) doğrudan tuval üzerine uygulanır. Erken dönemde bazı ahşap türleri (özellikle kavak) üzerine de yağlıboya kullanılmıştır. Çubuk yağlıboya, yağlıboyanın bazı özellikleriyle pastel boyanınkileri (bkz. Jean Michel Basquiat) birleştiren yeni bir buluştur. Çeşitli boylarda üretilen çubuk yağlıboya kalem gibi doğrudan ya da uygun bir malzeme ile sulandırılarak kullanılır.

Sanat akımları sözlüğü

Abstract Expressionism **bkz.Soyut Dışavurumculuk**

Art Informel **bkz. Serbest Biçimli Sanat**

Arte Povera **(Yoksul Sanat) bkz. Kavramsal Sanat**

Barbizon Okulu

19. yüzyılın ortalarında bir grup Fransız sanatçı Paris'in 64 km güneybatısında, Fontainebleau Ormanı'nın eteklerinde kurulu Barbizon isimli küçük bir köye yerleşti. Şehir yaşamının baskılarından uzaklaşmak isteyen bu sanatçılar, şövalelerini kırlara çıkarıp açık havada doğadan resimler yaptılar. Yumuşak manzaralarında ve tarlada çalışan köylülerin resimlerinde, ışığın ve atmosferin çevrelerindeki dünyada yarattığı değişen etkileri betimlediler. Barbizon sanatçılarının çoğu unutulmuşsa da yenilikçi tekniklerini kullanan İzlenimciler sayesinde bazıları daha sonra yeniden keşfedilmiştir.

☛ Corot, Courbet, Daubigny, Millet, T Rousseau

Barok *(Baroque)*

1600'lerin başında Roma'da ortaya çıkan Barok üslup, 18. yüzyılın sonuna kadar farklı yoğunluklarla tüm Avrupa'da uygulanmıştır. Terim, İtalyanca'da "garip, çılgın" anlamına gelen *barocco* sözcüğünden türemiştir. Barok sanat genellikle dramatik coşkusu ve izleyici üzerindeki duygusal etkisiyle tanınır. Dinsel konulu tipik bir Barok resimde, azizler ya da Madonna dalgalı kumaş kıvrımları ve hızla uçan bulutlar arasında küçük meleklerle çevrili olarak betimlenir. Bu sanatta, antik mitoloji konuları da yaygın ve abartılı tarzda uygulanmıştır. Ancak dönemin tüm yapıtları zenginlik yansıtmaz; örneğin, Caravaggio gibi sanatçıların ağırbaşlı dramatikliği de Barok olarak tanımlanır.

☛ Bernini, Caravaggio, Cuyp, Gentileschi, Guercino, Kalf, Rembrandt, Reni, Rubens, Sánchez-Cotan, Velázquez, Zurbáran

Bauhaus

1919'da mimar Walter Gropius tarafından Weimar'da kurulan Bauhaus Okulu, 1920'lerde Almanya'da modern tasarımın merkezi haline geldi. O dönem Avrupa'sındaki bazı sosyalist akımları yansıtan okulun felsefesi, sanatı ve tasarımı günlük yaşamın içine katmaktı. Gropius, sanatçıların ve mimarların birer zanaatçı olduğunu, dolayısıyla ürettiklerinin pratik ve alınabilir olması gerektiğini savunuyordu. Bauhaus'ta, aralarında ressam, mimar, seramikçi, heykeltıraş ve tasarımcılar bulunan öğrenciler Rönesans sanatçıları ve zanaatçıları gibi aynı atölyede birarada çalıştılar. Bauhaus'un belirgin üslubu sade, geometrik ve inceydi. Okul 1933'te, komünist aydınların merkezi olduğu gerekçesiyle Naziler tarafından kapatılmış, ancak idealleri, Almanya'yı terk edip çeşitli ülkelere göç eden üyelerince öğretilmeye devam etmiştir.

☛ Albers, Kandinsky, Klee, Moholy-Nagy

Camden Town Grubu

1911'de kurulan İngiliz ressamlar grubudur. Sık sık Walter Sickert'in Londra'nın kuzeyindeki atölyesinde toplanan grup konularını çoğunlukla şehirdeki işçi sınıfının yaşamından seçmiş; Vincent van Gogh ve Paul Gauguin gibi sanatçıların güçlü imgelerinden ve renklerinden etkilenmiştir. 1913'te başka gruplarla, özellikle Vortisistler'le (bkz. Vortisizm) birleşerek Londra Grubu'nu oluşturmuşlardır.

☛ Gilman, Sickert

Conceptual Art **bkz. Kavramsal Sanat**

Constructivism **bkz. Konstrüktivizm**

Cubism **bkz. Kübizm**

Dada

Anlamsız bir sözcük olan Dada, 1915-22 arasında gelişen uluslararası bir "sanat-karşıtı" akımın adıdır. Akımın merkezi Zürih'teki Cabaret Voltaire'di. Burada toplanan şair, ressam, yazar ve müzisyenler anlamsız şiir, "gürültü müziği" ve otomatik çizim gibi deneysel etkinlikler gerçekleştirdiler. Egemen sanatın züppeliğine ve gelenekselciliğine karşı şiddetli bir tepki olarak gelişen Dadacılık'ın üyeleri, burjuva kesimini öfkelendirmek için düş güçlerinin tüm olanaklarını kullanmaya hazırdılar. Tipik bir Dadacı sanat yapıtı genellikle asıl bağlamından çıkarılıp "sanat" olarak sergilenen sıradan bir "hazır-nesne"dir. Dadacılık akıldışılık kültüyle 1920'lerde Gerçeküstücülük'ün gelişmesi için uygun bir zemin hazırlamıştır.

☛ Arp, Duchamp, Hausmann, Man Ray, Picabia, Schwitters

De Stijl

1917'de Hollanda'da Theo van Doesburg ve Piet Mondrian tarafından kurulan bir akımın ve derginin adıdır. Bu sanatçılar, sanatın sürekli bir arınma süreci içinde tam bir uyum, düzen ve açıklığa doğru gelişmesi gerektiğine inanıyorlardı. Bu nedenle çoğunlukla kare biçimleri kullanan De Stijl'in yapıtları katı ve geometriktir, çizgi ve salt asal renkler gibi en yalın öğelerden oluşur. Sanatın bir biçimde evrenin gizemini ve düzenini yansıtması gerektiği düşüncesi üzerine kurulu olan De Stijl 1931'de Van Doesburg'un ölümünden sonra sona ermişse de, Avrupa'da mimarlık ve uygulamalı sanatlar üzerinde çok etkili olmuştur.

☛ Van Doesburg, Mondrian

Dışavurumculuk *(Expressionism)*

1905-30 yılları arasında Almanya'da yoğunlaşan bir sanat yaklaşımıdır. Dışavurumcu sanatçılar dış dünyayı yansıtmak yerine içsel duygularını dışa vuran resimsel biçimler geliştirme yolunu seçtiler. Tuvali sanatçının duygularını yansıtan bir araç olarak kabul eden Dışavurumcu resim yoğun, tutkulu ve çok kişiseldir. Şiddetli, yapay renkler ve dramatik fırça işçiliğiyle canlılık kazanır. Vincent van Gogh'un çılgın resim tekniği ve olağanüstü renk kullanımıyla birçok Dışavurumcu ressam için esin kaynağı olması şaşırtıcı değildir.

☛ Beckman, Van Gogh, Heckel, Jawlensky, Kirchner, Kokoschka, Marc, Munch, Nolde, Pechstein, Rouault, Schiele, Schmidt-Rottluff, Soutine

Fovizm *(Fauvism)*

1905'te Paris'te, karşıt salt renklerle göz alan resimlerden bir sergi açıldı. Büyük bir heyecan ve tutku yansıtıyorlardı. Bir eleştirmenin bu resimlerin yaratıcılarını tanımlamada kullandığı *les fauves* (Fransızca'da "vahşi hayvanlar") terimi daha sonra akımın adı olarak yerleşti. Yüceltilmiş duyguların ve renklerin eğlenceli ve fantastik dünyasını yaratan bu "vahşilik" en çok güçlü renklerde, dinamik fırça vuruşlarında ve yapıtların derin dışavurumcu niteliklerinde yansır.

☛ Derain, Van Dongen, Matisse, Vlaminck

Gelecekçilik *(Futurism)*

1909'da Milano'da ortaya çıkan bu öncü akımın üyeleri İtalya'yı geçmişinin ağırlığından kurtarmayı ve modernliği yüceltmeyi amaçladılar. Modern makinelere, ulaşım ve iletişime hayranlık duyan bu sanatçılar resim ve heykellerinde açılı biçimler ve güçlü çizgiler kullanarak bir dinamizm yarattılar. Gelecekçi sanatın en önemli özelliklerinden biri hareketi ve hızı aktarmasıdır. Bunu genellikle aynı nesnenin ya da figürün zaman içinde değişen farklı imgelerini, hareket izlenimi verecek biçimde birarada betimleyerek elde etmişlerdir.

☛ Balla, Boccioni

Gerçeküstücülük *(Surrealism)*

1920'lerde Fransa'da ortaya çıkan akımın en önemli kuramcısı Andre Breton'du. Amacı, "düş ve gerçek arasındaki karşıtlığı çözmek"ti. Gerçeküstücüler bu amaç doğrultusunda çok çeşitli yollar denemişlerdir. Ressamlar sinir bozucu ve mantık dışı sahneleri fotoğraf netliğinde betimlediler, gündelik nesnelerden garip yaratıklar yaptılar, bilinçaltının anlatım kazanmasını sağlayacak resim teknikleri geliştirdiler. Gerçeküstücü resimler figüratif olmakla birlikte, imgeleri düşlerden karabasanvari fantezilere kadar değişen yabancı bir dünyayı yansıtır.

☛ Bellmer, Brauner, Dali, Delvaux, Ernst, Kahlo, Gorky, Magritte, Matta, Miro, Tanguy, Wadsworth

Gotik *(Gothic)*

Ortaçağda (1150 dolayından 1500'e dek) egemen olan bu üslup Avrupa'nın büyük katedrallerinde kullanılmıştır. Bu dönemde yapılan altar panolarında da kilise mimarisini taklit eden bir biçimlenme izlenir. Gotik resim ve heykeller uzatılmış figürleri ile tanınır. Resimlerde genellikle üç boyutluluğu yansıtmak için çaba gösterilmemiştir. Perspektif rasgeledir ve inandırıcı olmaktan uzaktır. 14. yüzyılın sonunda Gotik üslubun daha inceldiği ve zerafet kazandığı izlenir; doğal konulara ilgi de artmış; ince ayrıntılarına kadar özenle betimlenen bitki ve hayvanlar, Gotik resmin genel bir özelliği haline gelmiştir. Bu geç dönem üslubu tek bir ülkeyle sınırlı olmadığı için sık sık Uluslararası Gotik olarak adlandırılır.

☛ Beauneveu, Cimabue, Duccio, Fouquet, Gaddi, Gentile da Fabriano, Limbourg, Lorenzetti, Lorenzo Monaco, Martini, Della Quercia

İzlenimcilik *(Impressionism)*

1860'larda Fransa'da ortaya çıkan resim akımıdır. İzlenimci ressamlar doğal ışığın (şafak sökerken, gün ışığında ya da gün batımında) görkemli kıldığı doğa görüntülerine, ışık ve renk arasındaki ilişkiye hayrandılar. Salt boya maddelerini (pigment) serbest fırça vuruşlarıyla uygulayan bu sanatçılar tarihsel, dinsel ya da romantik geleneksel konular yerine, manzara ve günlük yaşam sahneleri betimlemişlerdir. Akımın ismi ilk kez, Claude Monet'nin *İzlenimler: Gündoğumu* adlı resminden esinlenen bir gazeteci tarafından küçümseyici bir tavırla kullanılmıştır.

☛ Caillebotte, Cassatt, Degas, Manet, Monet, Morisot, Pissarro, Renoir, Sisley

Kavramsal Sanat *(Conceptual Art)*

Kavramsal Sanat'ta yapıtın ardındaki "kavram" sanatçının teknik ustalığından daha önemlidir. 1960'larda büyük bir uluslararası etkinlik haline gelen bu sanat türü çok çeşitli yöntemler içermektedir. Görüşler ya da "kavramlar", bir galeride ya da özel bir mekânda sergilenen metin, harita, diyagram, film/video, fotoğraf ve gösteri gibi farklı medyalarla iletilir. Bazı örneklerde doğanın kendisi yapıtın bir parçası olur. Örneğin Richard Long'un "yeryüzü sanatı"nda ya da Christo'nun "çevresel heykeller"inde olduğu gibi. Kavramsal yapıtlar, felsefe, feminizm, psikanaliz, film çalışmaları ve politik eylemlerden kaynaklanan düşüncelere dayanır. Nesneler yerine görüşler ortaya koyan Kavramsal sanatçı, sanatçının konumu ve yapıtının nesnesi konusundaki geleneksel kabulleri yıkmayı amaçlar. İtalya'da 1960'larda ortaya çıkan ve kavramsal bir eğilim olan Yoksul Sanat *(Arte Povera)*

bu yaklaşımı sıradan ve değersiz malzemeler kullanarak geliştirmiştir (bkz. Josef Beuys, Mario Merz).

☛ Beuys, Buren, Christo, Long, Merz, Nauman, Viola

Kinetik Sanat *(Kinetic Art)*

Gerçek ya da görünürde hareket içeren sanatı tanımlayan terimdir. İlk kez 1920'lerde ortaya atılan bu yaklaşımın en yaygın dönemi 1950'lere ve 1960'lara rastlar. Kinetik yapıt, Alexander Calder'in rüzgârla hareket eden mobil'leri gibi basit ya da Jean Tinguely'nin motorla çalışan heykelleri gibi karmaşık olabilir. Aynı terim, ışık etkileriyle hareket yanılsaması yaratan yapıtlar için de kullanılmaktadır.

☛ Calder, Tinguely

Kobra *(Cobra)*

1948-51 yılları arasında Avrupa'da etkin olan uluslararası bir sanatçılar birliğidir. Kobra ismi, birliğin kurucu üyelerinin oturdukları şehirlerin ilk harflerinden oluşturulmuştur (**Ko**penhag, **Br**üksel, **A**msterdam). Bilinçaltının serbest ifadesini amaçlayan sanatçılar yapıtlarına canlılık vermek için özgürce uygulanmış kalın boya hamuru ve can alıcı renkler kullandılar. Genellikle salt soyut biçimler yerine, Kuzey halk sanatına ya da bilinçaltının mistik simgelerine dayanan imgeleri yeğlediler.

☛ Appel

Konstrüktivizm *(Constructivism)*

Rusya'da 1913'te ortaya çıkan bir sanat akımıdır. Sanatın, modern teknolojinin biçimlerini ve süreçlerini yansıtması gerektiğini savunan Konstrüktivizm (Yapımcılık) sanat konusundaki geleneksel yaklaşımları bir yana atmıştır. Bu, özellikle endüstriyel malzemelerle ve tekniklerle, parçaları biraraya getirilerek "inşa" edilen (yapılan) heykel için geçerliydi. Resimde de aynı kurallar iki boyutlu bir düzende uygulanmış; makine teknolojisini anımsatan strüktürler yapmak için soyut biçimler kullanılmıştır. Bunlar neredeyse birer yapı gibi havada asılı dururlar. "Salt" Konstrüktivizm Rusya'daki devrimin ilk yıllarına rastlasa da, amaçları ve idealleri tüm 20. yüzyıl boyunca sanatçılar tarafından uygulanmıştır.

☛ Gabo, Lissitski, Moholy-Nagy, Popova, Rodçenko, Tatlin

Kübizm *(Cubism)*

20. yüzyılın ilk on yılında Pablo Picasso ve Georges Braque resimsel imgede devrim yarattılar. Soyut ya da geometrik görünse de, Kübist sanat aslında gerçek nesneleri betimler. Bunlar tuval üzerinde açılarak, değişik açılardan algılanan görünüşleri aynı anda yansıtılır. Rönesans'tan beri sanatçıların yaptığı gibi, bir nesnenin mekân içindeki yansımasını aktarmak yerine Kübist sanat nesneleri tuvalin iki boyutluluğu içinde tanımlar. Bu buluş, biçim ve mekân arasındaki ilişkinin yeniden değerlendirilmesine yol açarak Batı sanatının yönünü sonsuza dek değiştirmiştir.

☛ Archipenko, Braque, Gris, Leger, Picasso

Maniyerizm *(Mannerism)*

Rönesans üslubundan gelişen Maniyerizm genellikle 15. yüzyıl ve 16. yüzyıl başında sanatta egemen olan uyum, düzen ve yetkinliğe karşı bir tepki olarak değerlendirilir. 1520-1600 yılları arasında İtalya'da yaygın uygulanan bu üslup, aşırı parlak renkleri, gösterişli kompozisyonları, abartılı biçimleri ve dramatik hareket düzenlemeleriyle tanınır. Terim, zerafet, denge ve uyum içeren ve "yapmacıklı" anlamına gelen *maniera* sözcüğünden türemiş, yüzyıllar boyunca çeşitli anlamlar yüklenmişse de genellikle, çok fazla ustalık sergileyen sanatçılarla ve sanatla bağdaştırılmıştır.

☛ Bronzino, Cellini, El Greco, Giambologna, Guilio Romano, Parmigianino, Pontormo, Rosso, Tintoretto

Metafizik Resim *(Pittura Metafisica)*

1917'de İtalya'da Giorgio de Chirico ve Carlo Carrà tarafından geliştirilen Metafizik Resim çarpıtılmış perspektifleri, yapay ışığı ve garip imgeleriyle tanınır. Genellikle insan bedeni yerine terzi mankenlerini ve heykelleri kullanmış olan Metafizik ressamlar nesneleri beklenmedik bağlamlara yerleştirerek düşsel, büyülü bir atmosfer yaratmayı amaçladılar. Bu açıdan Gerçeküstücülük'le pek çok ortak özelliği varsa da, Metafizik Resim katı kompozisyon kurallarına ve mimari değerlere gösterdiği önemle Gerçeküstücülük'ten ayrılır.

☛ Carrà, De Chirico, Delvaux

Minimalizm *(Minimalism)*

1960'larda ve 1970'lerde, öncelikle ABD'de gelişen bir resim ve heykel akımıdır. Adından da anlaşılacağı gibi Minimalist Sanat en temel öğelerine indirgenmiştir. Tamamen soyut, nesnel ve anonimdir; yüzeysel dekorasyonlar ya da anlatımcı ifadeler kullanmaz. Minimalist resim ve çizim tek renklidir, genellikle matematik hesaplarla yapılmış ızgaralara ya da çizgisel matrislere dayanır. Minimalist heykeltıraşlar, çoğunlukla diziler halinde geometrik biçimler yapmak için endüstriyel işlemler ve çelik, mika, hatta floresan lamba gibi endüstriyel malzemeler kullanmışlardır. Bu heykellerde hiçbir yanılsama niteliği yoktur; bunun yerine, izleyicinin yapıta ilişkin bedensel deneyimleri önemlidir. Minimalizm, 1950'lerde modern sanata egemen olan Soyut Dışavurumculuk'un duygusallığına bir tepki olarak değerlendirilebilir.

☛ Andre, Flavin, Judd, Kelly, LeWitt, Mangold, Ryman, Serra, Stella

Nabiler ***(Nabis)***

Paul Gauguin'in salt renkleri kullanmasından esinlenen ve 1880'lerde etkin olan bir Fransız sanatçı grubudur. Üyelerden biri olan Maurice Denis yaklaşımlarını şöyle özetlemiştir: "Unutmayın ki bir resim; bir at, bir çıplak ya da bir tür anekdot olmadan önce, özünde, renklerle kaplı düz bir yüzeydir." Nabiler resimlerinde düz renkleri ya da motifleri geniş lekeler halinde kullanmış, resmin yanı sıra özgün baskı, afiş, kitap illüstrasyonları, tekstil ve tiyatro tasarımları da yapmışlardır.

☛ Bonnard, Denis, Maillol, Vallotton, Vuillard

***Neo bkz*. Yeni**

Op Sanat ***(Op Art)***

1960'larda soyut sanat içinde gelişen bir akım olan Op Sanat ("optik sanat"ın kısaltılmışı) insan gözünün adlanışlı algılamalarına dayanır. Sanatçı, ışıldayan ve nabzı atan imgeler yaratarak izleyiciyle oyun oynar. Yapıtın kendisi statik olmasına karşın, biçimler ve renkler optik yanılsamayla hareket izlenimi oluşturur.

☛ Riley, Vasarely

Ön-Raffaellocular ***(Pre-Raphaelite Brotherhood)***

1848'de genç İngiliz sanatçılar tarafından kurulan bu birlik, Britanya sanatının yozlaştığını düşünerek, Yüksek Rönesans'ın ustası Raffaello'dan önceki Erken İtalyan sanatının (Sandra Botticelli, Filippo Lippi vb) içtenliğini canlandırmaya çalıştı. Resimleri çoğunlukla edebi, tarihsel ve dinsel sahneleri konu almış, sosyal davranışlar ve ilişkiler üzerine ahlaksal yorumlar yapmıştır. Çiçeklerin ve kumaşların dekoratif niteliklerine özel bir ilgi duyan Ön-Raffaellocular, resimlerinde zengin dokular ve ince ayrıntılar kullanmışlardır.

☛ Brown, Burne-Jones, Hunt, Millais, Rossetti, Waterhouse

Pittura Metafisica **bkz. Metafizik Resim**

Pop Sanat ***(Pop Art)***

1950'lerde ABD'de ve İngiltere'de ortaya çıkan bu akım esin kaynağını tüketim toplumunun ve pop kültürünün imgelerinden almıştır. Çizgi romanlar, reklam ve kitlesel üretim nesnelerinin tümü Pop Sanat'ın birer parçası olmuştur. İlk üyelerinden biri Richard Hamilton Pop Sanatı, "popüler, geçici, genişletilebilir, düşük fiyatlı, kitlesel üretilmiş, genç, zeki, seksi, oyuncaklı, çarpıcı ve Büyük İş *(Big Business)*" olarak tanımlamıştı. Resimde sert kenarlı fotoğraf benzeri teknikler kullanılırken, heykelde ince ayrıntılara büyük özen gösterilir. Pop Sanat'ta fotomontaj, kolaj ve birleştirme de sık kullanılır.

☛ P Blake, Dine, Hamilton, Hockney, Johns, Jones, Kitaj, Lichtenstein, Oldenburg, Rauschenberg, Rosenquist, Segal, Thiebaud, Warhol, Wesselmann

Pre-Raphaelite Brotherhood **bkz. Ön-Raffaellocular**

Rokoko ***(Rococo)***

1700 dolayında Fransa'da ortaya çıkan ve 18. yüzyıl boyunca tüm Avrupa'da yaygınlaşan hafif, eğlenceli ve dekoratif bir üsluptur. Terim Fransızca'da çeşmeleri ve grottoları bezemede kullanılan süslü deniz kabuğu ve kaya oyma işçiliği anlamına gelen *rocaille* sözcüğünden kaynaklanır. Özellikle bir iç mekân dekorasyon üslubu olan Rokoko'nun göze çarpan özellikleri hafiflik, zariflik ve oyuncaklı bir işçilik ile pastel renklerdir. Konularını çoğunlukla aristokratların dinlenceleri ve fırtınalı aşklar oluşturur.

☛ Amigoni, Boucher, Fragonard, Tiepolo, Watteau

Romantizm ***(Romanticism)***

Geç 18. ve erken 19. yüzyıllarda Kuzey Avrupa'da ve ABD'de gelişen Romantizm akımının uygulama alanları o kadar çeşitlidir ki tek bir tanımı neredeyse olanaksızdır. Romantik sanatçılar entelektüel yaklaşımlardan uzaklaşıp düş gücüne ve bireysel ifadeye önem vermişlerdir. Resimleri genellikle korku, yalnızlık, zafer ve gerçek aşk gibi büyük duyguları yansıtır. Romantizm 19. yüzyılın ortalarında son bulmuş, ancak romantik eğilimler 20. yüzyılda Dışavurumculuk ve Yeni-Dışavurumculuk gibi sanat akımlarında varlığını sürdürmüştür.

☛ Allston, Bierstadt, Blake, Church, Cole, Constable, Cozens, Etty, Friedrich, Gericault, Goya, Martin, Turner

Rönesans ***(Renaissance)***

Ortaçağ boyunca insanlar Tanrı korkusuyla ve Kilise'nin her yerde hissedilen egemenliği altında yaşadılar. Sanat genellikle cenneti ve azizleri betimliyor, dünyada olup bitenle ilgilenmiyordu. Ama 14. yüzyılda insan dünyadaki önemini ve etkisini anlamaya başlamış, bu yeniden doğuş (rönesans) sanata da yansımıştır. Figürler de mekânlar da daha gerçekçi olmuş, Hıristiyanlık daha insani bir açıdan anlatılmaya başlanmıştır. Yıllar geçtikçe sanatçılar panolarda, fresklerde ve altar panolarında dünyayı yeniden yarattılar. Giotto ve Masaccio'nun stilize yapıtlarıyla başlayan Rönesans Leonardo, Raffaello ve Michelangelo'nun anıtsal yapıtlarında doruğa ulaştı. Rönesans genellikle İtalya'yla bağdaştırılırsa da, Alpler'in kuzeyinde Almanya'da ve Flandre'da da bağımsız olarak gelişmiştir. İtalyan Rönesans sanatçıları perspektife ve mekân yanılsamasına önem verirken, Flaman ve Alman sanatçılar çevrelerindeki dünyanın ayrıntılı, mücevher

gibi işlenmiş betimlerine daha çok ilgi duymuşlardır.

☛ (Erken Rönesans) Fra Angelico, Botticelli, Donatello, Ghiberti, Ghirlandaio, Giotto, Filippino Lippi, Mantegna, Masaccio, Perugino, Piero della Francesca, Pollaiuolo, Signorelli, Verrocchio; (Yüksek Rönesans) Andrea del Sarto, Fra Bartolommeo, Leonardo, Michelangelo, Raffaello, Tiziano; (Kuzey Rönesansı) Altdorfer, Dürer, Elsheimer, Grünewald, Mabuse, Massys, Van der Weyden

Serbest Biçimli Sanat *(Art Informel)*

Fransızca *informel* sözcüğü "biçimi olmayan" anlamına gelir. 1950'lerde bu akımın sanatçıları kendilerinden önceki sanatçıların (bkz. Kübizm ve Dışavurumculuk) tanıdık biçimlerini kullanmadan imgeler yaratmanın yeni bir yolunu aradılar. Amaçları geometrik ve figüratif biçimleri terk edip yeni bir sanat dili keşfetmekti. Doğaçlamayla yeni şekiller ve yöntemler geliştirdiler. Yapıtları çok çeşitlilik göstermekle birlikte, genellikle serbest fırça vuruşları ve kalın boya tabakaları kullandılar. Aynı dönemde ABD'de ortaya çıkan Soyut Dışavurumculuk gibi Serbest Biçimli Sanat da çok geniş bir yaratı alanını kaplar; hem figüratif (bkz. Jean Fautrier) hem de non-figüratif (bkz. Hans Hartung) ressamları içerir. Merkezi Paris'te olmasına karşın etkileri Avrupa'nın birçok yerine, özellikle İspanya, İtalya ve Almanya'ya yayılmıştır.

☛ Burri, Dubuffet, Fautrier, Hartung, Riopelle, Soulages, De Stael, Tàpies

Simgecilik *(Symbolism)*

Geç 19. yüzyılda Fransa'da ortaya çıkan edebi ve sanatsal bir akımdır. Simgeci sanatçılar, resmin yalnızca görünen dünyayı anlatmak yerine düşünceleri ve zihinsel durumları yansıtması gerektiğine inanarak gerçekçiliği reddettiler. Üslupları mücevher zenginliğinden solgun ciddiyete kadar değişmekle birlikte, hepsinin ortak yönleri bir başka dünyaya aitlik duygusu yaratmalarıdır. Dinsel ve mitolojik tatlar veren sahnelerin yanı sıra erotizm, ölüm ve günah en çok işledikleri konulardır.

☛ Moreau, Redon

Soyut Dışavurumculuk *(Abstract Expressionism)*

1940'larda New York'ta gelişen bir Amerikan resim akımıdır. Soyut Dışavurumcular'ın çoğu enerjik (ya da "hareketi seven") ressamlardı. Genellikle büyük tuvaller kullandılar, boyayı hızla ve şiddetle uyguladılar. Bazen büyük fırçalarla, bazen boyayı akıtarak, bazen de doğrudan tuvalin üstüne boya fırlatarak çalıştılar. Bu dışavurumcu betimleme yöntemi genellikle resmin kendisi kadar önemli sayılmıştır. Bazı Soyut Dışavurumcular da, salt soyut imgelere daha huzurlu ve mistik bir üslupla yaklaştılar. Bu akıma giren her yapıt soyut (bkz. Willem de Kooning ve Philip Guston) ya da dışavurumcu (bkz. Barnett Newmann ve Mark Rothko) değildi; ancak bu sanatçıların yapıtlarının spontane yaklaşımlarından ve serbest bıraktıkları bilinçaltlarının yaratıcılığından kaynaklandığı kabul edilmiştir.

☛ Francis, Frankenthaler, Guston, Hofmann, Kline, De Kooning, Motherwell, Newman, Pollock, Rothko, Still

***Surrealism* bkz. Gerçeküstücülük**

***Symbolism* bkz. Simgecilik**

Vortisizm *(Vorticism)*

Wyndham Lewis tarafından 1914'te kurulan bir İngiliz öncü akımıdır. Adı, İtalyan Gelecekçiler'inden Umberto Boccioni'nin, yaratıcı sanatın, duygusal bir girdaptan *(vortex)* yayıldığı yorumundan kaynaklanır. Gelecekçilik gibi, hem resimde hem de heykelde katı, açılı ve çok dinamik bir üslup kullanan Vortisizm, eylemi ve hareketi yakalamayı amaçlamıştır. I. Dünya Savaşı'yla sona ermekle birlikte İngiliz sanatında soyuta doğru ilk adım olması açısından önemlidir.

☛ Bomberg, Lewis

Yeni (-Klasikçilik, -Dışavurumculuk, -Romantizm)

"Yeni" ön eki, söz konusu akımların ya da yaklaşımların yeniden canlandırıldığını belirtir. Örneğin, 18. yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkan Yeni-Klasikçilik, Klasik değerlere geri dönmeyi Antik Yunan ve Roma sanatlarının zarif üsluplarını yeniden canlandırmayı amaçlıyordu. Sanatta ve mimarlıkta çizgi ve simetrinin yeğlenmesi ve sık sık Antik kaynaklardan yararlanmak akımın belirgin özellikleridir. Yeni-Dışavurumculuk, 1970'li yılların sonunda ABD'de ve Avrupa'da (özellikle Almanya'da) bazı sanatçıların yapıtlarında Dışavurumcu özelliklerin yeniden ortaya çıkışıyla belirmiştir. Yeni-Romantizm ise hem Romantik hem de Gerçeküstücü öğeleri biraraya getiren güçlü, teatral bir 20.yüzyıl resim üslubudur.

☛ (Yeni-Klasikçilik) Alma-Tadema, Canova, David, Ingres, Leighton, Mengs, Powers, Prud'hon; (Yeni-Dışavurumculuk) Auerbach, Baselitz, Bomberg, Boyd, Clemente, Frink, Kiefer, Schnabel; (Yeni-Romantizm) Nash, Piper

Yoksul Sanat *(Arte Povera)* bkz. Kavramsal Sanat

Müzeler ve Galeriler Rehberi

ABD

Baltimore Museum of Art
Art Museum Drive
Baltimore
MD 21218
✆ (1 410) 3966300/7100

Andre, *Çinko Magnezyum Düzlem*

Indiana University Art Museum
Bloomington
IN 47405
✆ (1 812) 8555445

Duchamp, *Çeşme*

Museum of Fine Arts
465 Huntington Avenue
Boston
MA 02115
✆ (1 617) 2679300

Allston, *Göllü Manzara*

Art Institute of Chicago
Michigan Avenue at Adams Street
Chicago
IL 60603
✆ (1 312) 4433600

Seurat, *Grand Jatte Adası'nda Bir Pazar Günü Öğleden Sonrası*
Wood, *Amerikan Gotiği*

Cleveland Museum of Art
11150 East Boulevard
Cleveland
OH 44106
✆ (1 216) 4217340

Church, *Vahşi Doğada Alacakaranlık*

Des Moines Art Center
4700 Grand Avenue
Des Moines
IA 50312
✆ (1 515) 2774405

Bacon, *Velázquez'in Papa X. Innocentius Portresi Üzerine Çalışma*

Detroit Intitute of Arts
5200 Woodward Avenue
Detroit
MI 48202
✆ (1 313) 8337900

Feininger, *Yelkenliler*
Reni, *Aziz Hieronymus ve Melek*

Wadsworth Atheneum
600 Main Street
Hartford
CT 06103
✆ (1 203) 2782670

Cole, *Son Mohikanlar'dan Görünüm*

Los Angeles Country Museum of Art
5905 Wilshire Boulevard
Los Angeles
CA 90036
✆ (1 213) 8576111

Magritte, *İmgelerin İhaneti*

Barnes Foundation
300 North Latch's Lane
Merion
PA 19066
✆ (1 215) 6673067/0290

Cezanne, *Sainte-Victoire Dağı*

Yale University Art Gallery
1111 Chapel Street at York Street
New Haven
CT 06520
✆ (1 203) 4320600

Powers, *Yunanlı Köle*

The Brooklyn Museum
200 Eastern Parkway
Brooklyn
NY 11238
✆ (1 718) 6385000

Sargent, *Eskiz Çizen Paul Helleu Karısıyla*

Solomon R Guggenheim Museum
1071 Fifth Avenue
New York
NY 10128
✆ (1 212) 3603500

Mondrian, *Kompozisyon*

Hispanic Society of America Museum
Broadway between 155 and 156 Streets
New York
NY 10032
✆ (1 212) 9262234

Goya, *Alba Düşesi'nin Portresi*

Metropolitan Museum of Art
Fifth Avenue at 82nd Street
New York
NY 10028
✆ (1 212) 8795500

Bierstadt, *Kayalık Dağları*
Bingham, *Missouri'den Aşağı İnen Kürk Tacirleri*
Stuart, *George Washington*

Museum of Modern Art
11 West 53rd Street
New York
NY 10019
✆ (1 212) 7089400

Arp, *Yapraklar ve Göbekler, I*
Balla, *Kırlangıçların Uçuşu*
Beckmann, *Ayrılış*
Calder, *İstakoz Tuzağı ve Balık Kuyruğu*
Lam, *Vahşi Orman*
Marini, *Binici*
Noguchi, *Tinsel Kavrayış Taşı*
Pollock, *Numara 1A, 1948*
Stella, *Kastura*
Still, *Resim, 1944*
Warhol, *Marilyn*
Wyeth, *Christina'nın Dünyası*

Whitney Museum of American Art
945 Madison Avenue
New York
NY 10021
✆ (1 212) 5703600/76

Johns, *Üç Bayrak*

Pennsylvania Academy of the Fine Arts
118 North Broad Street
Philadelphia
PA 19102
✆ (1 215) 9727600

West, *William Penn'in Yerlilerle Anlaşması*

Philadelphia Museum of Art
26th Street at Benjamin Franklin Parkway
Philadelphia
PA 19101
✆ (1 215) 7638100

Eakins, *Raunt Arası*
Hicks, *Barışçı Krallık*
Masolino, *Aziz Petrus ve Aziz Paulus*
H Rousseau, *Maymunlar*
Toulouse-Lautrec, *Mouline Rouge'da Dans*

Carnegie Museum of Art
4400 Forbes Avenue
Pittsburgh
PA 15213
✆ (1 412) 6223131

Caltin, *Flamingolar İçin Pusu*

Corcoran Gallery of Art
500 17th Street NW
Washington
DC 20006
✆ (1 202) 6383211

Bellows, *Flamingolar İçin Pusu*

Hirshhorn Museum and Sculpture Garden
Independence Avenue at 7th Street SW
Washington
DC 20560
✆ (1 202) 3572700

Deacon, *Sudan Çıkmış Balık*
Newman, *Sözleşme*
Segal, *Otobüs Yolcuları*

National Gallery of Art
6th Street at Constitution Avenue NW
Washington
DC 20565
✆ (1 202) 7374215

Castagno, *Genç Davud*
Chase, *Arkadaşça Bir Ziyaret*
Corot, *Ville d'Avray*
Frankenthaler, *Dağlar ve Deniz*

National Museum of American Art
Eighth and G Streets NW
Washington
DC 20560
✆ (1 202) 3572700

Rauschenberg, *Reservuar*

Phillips Collection
1600 21st Street NW
Washington
DC 20009-1090
✆ (1 202) 3872151

Bonnard, *Açık Pencere*
Davis, *4 No'lu Yumurta Çırpıcısı*
Dove, *Ay ve Ben*
Marin, *Maine Adaları*

Smithsonian Institution
1000 Jefferson Drive SW
Washington
DC 20560
✆ (1 202) 3572700

Hopper, *Güneşlenenler*

Butler Institute of American Art
524 Wick Avenue
Youngstown
OH 44502
✆ (1 216) 7431711

Homer, *Rüzgârla Süzülmek*

Almanya

Schloss Charlottenburg
Luisenplatz
1000 Berlin 19
✆ (49 30) 320911

Watteau, *Kythera Adası'na Doğru Yola Çıkış*

Ludwig Roselius Sammlung
Böttcherstrasse 4
2800 Bremen 1
✆ (49 421) 321911

Modersohn-Becker, *Yaşlı Kadın ile Cam Şişe*

Wallraf-Richartz Museum
Bischofsgartenstrasse 1
5000 Cologne 1
✆ (49 221) 2212379

Lochner, *Gül Kameriyesinde Meryem Ana ve Çocuk İsa*

Staatliche Kunstsammlungen Dresden
Georg-Treu-Platz 1
PSF 450
8012 Dresden
✆ (49 351) 4953056

Correggio, *İsa'nın Doğumu*
Liotard, *Çikolata Fincanı*

Wilhelm-Lehmbruck-Museum
Düsseldorferstrasse 51
4100 Duisburg
✆ (49 203) 2832630

Heckel, *Değirmen, Dangast*

Städelsches Kunstinstitut und Städtische Galerie
Schaumainkai 63
6000 Frankfurt 70
✆ (49 69) 6050980

Cranach, *Venüs*

Hamburger Kunsthalle
Glockengiesserwall
2000 Hamburg 1
✆ (49 40) 24862612

Friedrich, *Umudun Enkazı*
Kirchner, *Sanatçı ve Modeli*
Overbeck, *Müneccim Kralların Tapınması*

Staatliche Kunstsammlungen Kassel
Schloss Wilhelmshöhe
3500 Kassel
✆ (49 561) 36011

Rembrandt, *Yakub'un Kutsaması*
Terbrugghen, *Flütçü*

Alte Pinakothek
Bareistrasse 27
8000 Munich 40
✆ (49 89) 23805216

Altdorfer, *İskender'in İssus'taki savaşı*

Stiftung Schlösser und Gärten Potsdam-Sanssouci
Park Sanssouci
O-1500 Potsdam
✆ (49 331) 96940

Caravaggio, *Şüpheci Tomas*

Staatsgalerie Stuttgart
Konrad-Adenauer-Strasse 30-32
7000 Stuttgart
✆ (49 711) 2125050

Marc, *Küçük Sarı Atlar*

Kunsthalle Tubingen
Philosophenweg 76
7400 Tübingen 1
✆ (49 7071) 61444

Hamilton, *Bugünün Evlerini Bu Denli Değişik ve Hoş Kılan Nedir?*

Avusturya

Kunsthistorisches Museum
Burgring 5
1010 Vienna
✆ (43 1) 52177

Giovanni Bellini, *Süslenen Genç Kadın*
P Bruegel, *Köy Düğünü*
Cellini, *Tuzluk*
Van der Goes, *İlk Günah*
Klimt, *Öpücük*
Mabuse, *Aziz Lukas Meryem Ana'nın Resmini Yapıyor*
Sittow, *Aragonlu Katherine*

Belçika

Koninklijk Museum voor Schone Kunsten
Leopold de Waelplein
2000 Antwerp
✆ (32 3) 2387809

Ensor, *Asılmış Bir Adamın Bedeni İçin Kavga Eden İskeletler*
Fouquet, *Bakire Meryem ve Çocuk İsa*

Musées Royaux des Beaux-Arts de Belgique
9 rue du Musée
1000 Brussels
✆ (32 2) 5083211

J-L David, *Marat'nın Ölümü*
Vuillard, *İki Okul Çocuğu*

Çek Cumhuriyeti

Nârodní Galerie
Hradcanske nám 15
11904 Prague 1
✆ (42 2) 371775

Schiele, *Dizini Bükmüş Oturan Kadın*

Danimarka

Ny Carlsberg Glyptotek
Dantes Plads 7
1556 Copenhagen V
✆ (45) 33911065

Gauguin, *Çiçekli Kadın*

Skagens Museum
Eröndumsvej
9990 Skagen
✆ (45) 98446444

Kröyer, *Güney Sahilinde Yaz Akşamı*

Fransa

Musée National Fernand Leger
Chemin du Val de Pome
06410 Biot
✆ (33) 93656361

Leger, *İnşaat İşçileri*

Musée Conde
Château de Chantilly
BP 243
60631 Chantilly
✆ (33) 44570800

Limbourg, *Ocak Ayı*
De Troy, *İstiridye Yemeği*

Musée d'Unterlinden
1 place d'Unterlinden
68000 Colmar
✆ (33) 89418923

Grünewald, *İsa'nın Çarmıha Gerilişi*

Château de Fontainebleau
77300 Fontainebleau
✆ (33) 64222740

Primaticcio, *Danae*

Musée Fabre
39 boulevard Bonne Nouvelle
34000 Montpellier
✆ (33) 67660634

Courbert, *Merhaba Mösyö Courbet*

Musee des Beaux-Arts
10 rue Georges-Clemenceau
44000 Nantes
✆ (33) 40416565

Greuze, *Gitarcı*

Bibliotheque Nationale
58 rue de Richelieu
75084 Paris
✆ (33 1) 47038126

Beauneveu, *Aziz Filippo*

Musée Bourdelle
16 rue Antoine-Bourdelle
75015 Paris
✆ (33 1) 45484727

Bourdelle, *Herakles*

Musee d'Art Moderne de la Ville de Paris
11 ave du President Wilson
75116 Paris
✆ (33 1) 47236127

Delaunay, *Bleriot'ya Saygı*

Musée de l'Orangerie
Place de la Concorde
75001 Paris
✆ (33 1) 42974816

Soutine, *Küçük Pastacı*
Utrillo, *Belediye Binası Üzerindeki Bayrak*

Musée d'Orsay
1 rue de Bellechasse
75007 Paris
✆ (33 1) 40494814

Bazille, *Sanatçının Condamine Sokağı Üzerindeki Atölyesi*
Boudin, *Trouville'de Sahil*
Cassatt, *Dikiş Diken Kadın*
Manet, *Kırda Yemek*
Millet, *Hasatçılar*
Morisot, *Beşik*
Orpen, *Cafe Royal, Londra*
Pissarro, *Chaponval Manzarası*
Signac, *Avignon Papalık Sarayı*
Sisley, *Louveciennes'de Kar*

Musee du Louvre
Palais du Louvre
75001 Paris
✆ (33 1) 40205050/151

Arcimboldo, *Yaz*
Boucher, *Odalık*
Canova, *Cupido ve Psykhe*
Champaigne, *Son Akşam Yemeği*
G David, *Kana'da Düğün Şöleni*
Gericault, *Hafif Süvari Subayı*
De Heem, *Tatlılı Ölüdoğa*
Honthorst, *Konser*
Houdon, *Denis Diderot'nun Büstü*
Ingres, *Valpinçonlu Yıkanan Kadın*
Jordaens, *Dört İncil Yazarı*
La Tour, *Karo Ası ile Hile*
Leonardo da Vinci, *Mona Lisa*
Pisanello, *Ginevra d'Este*
Poussin, *Arkadia'lı Çobanlar*
Prud'hon, *İmparatoriçe Josephine*

Musee National Auguste Rodin
77 rue de Varenne
75007 Paris
✆ (33 1) 47050134

Rodin, *Öpüş*

Musee National d'Art Moderne
Centre National d'Art et de Culture
Georges-Pompidou
31 rue Saint-Merri
75191 Paris
✆ (33 1) 44781233

Dix, *Gazeteci Sylvia von Harden'in Portresi*
Tatlin, *III. Enternasyonal İçin Anıt*

Musee des Beaux-Arts
place Saint Corentin
29000 Quimper
✆ (33) 98954520

Vallotton, *Ağaçlı Manzara*

Musee des Beaux-Arts
26 bis rue Thiers
76000 Rouen
✆ (33) 35712840

Daubigny, *Optevoz'da Havuz*

Musee Departemental du Prieure
2 bis rue Maurice Denis
78100 Saint-Germain-en-Laye
✆ (33 1) 39737787

Denis, *Yvonne Lerolle'in Portresi*

Musee National du Château de Versailles
78000 Versailles
✆ (33 1) 30847400

Delacroix, *Taillebourg Savaşı*

Hollanda

Stedelijk Museum
Paulus Potterstraat 13
1071 CX Amsterdam
✆ (31 20) 5732911

Maleviç, *Süprematizm*
Merz, *Gerçekdışı Kent*

Mauritshuis
Korte Vijverberg 8
2513 AB The Hague
✆ (31 70) 3469244

Fabritius, *Saka Kuşu*

Rijksmuseum Kröller-Müller
Nationale Park de Hoge Veluwe
Houtkampweg 6
6731 AW Otterlo
✆ (31 8382) 1241

Redon, *Kyklop*

Museum Boymans-van Beuningen
Museumpark 18-20
3015 CB Rotterdam
✆ (31 10) 4419400

Dou, *Penceredeki Hizmetçi Kız*
Severini, *Müzisyen Pierrot*

İngiltere

Towneley Hall Art Gallery
Burnley
Lancashire BB11 3RQ
✆ (44 282) 424213

Zoffany, *Charles Towneley'nin Park Sokağı'ndaki Kütüphanesi*

The Fitzwilliam Museum
Trumpington Street
Cambridge CB2 1RB
✆ (44 223) 332900

Rosselli, *Tahtta Meryem Ana ve Çocuk İsa Azizlerle Birlikte*

National Museum of Wales
Cathays Park
Cardiff CF1 3NP
✆ (44 222) 397951

Wilson, *Windsor Büyük Parkı'nda Manzara*

National Gallery of Scotland
The Mound
Edinburgh EH2, 2EL
✆ (44 31) 5568921

Bellotto, *Verona'da Navi Köprüsü Manzarası*
Elsheimer, *Aziz Stephanos'un Taşlanması*
Massys, *Noter Portresi*
Raeburn, *Duddingston Loch'ta Buz Pateni Yapan Robert Walker*
Ramsay, *Bayan Robert Manners*
Tiepolo, *Musa'nın Bulunuşu*
Tiziano, *Diana ve Aktaion*
Wilkie, *Tavsiye Mektubu*

Scottish National Gallery of Modern Art
Belford Road
Edinburgh EH4 3DR
✆ (44 31) 5568921

Kitaj, *Değilse, Değil*
Kokoschka, *"Yoz Sanatçı"nın Portresi*
Lichtenstein, *Arabada*

The Burrell Collection
Pollok Country Park
2060 Pollokshaws Road
Glasgow GA3 1AT
✆ (44 41) 6497151

Degas, *Prova*

Leeds City Art Gallery
The Headrow
Leeds LS1 3AA
✆ (44 532) 478248

Grimshaw, *Thames'e Gece Çöküyor*

British Museum
Great Russell Street
London WC1B 3DG
✆ (44 71) 6361555

Bonington, *Rouen'in Rıhtımdan Görünümü*
Hiroşige, *Ayışığı, Nagakubo*
Hokusai, *Açık Havada Fuji Dağı*

Courtauld Institute Galleries
Somerset House
Strand
London WC2R 0RN
✆ (44 71) 8732526

Modigliani, *Çıplak*

Imperial War Museum
Lambeth Road
London SE1 6HZ
✆ (44 71) 4165000

Lewis, *Bombalanmış Batarya*

National Gallery
Trafalgar Square
London WC2N 5DN
✆ (44 71) 8393321

Antonello da Messina, *Aziz Hieronymus Çalışma Odasında*
Avercamp, *Bir Kasaba Yakınındaki Buzda Manzara*
Beccafumi, *Lucomo'nun Karısı Tanaquil*
Bronzino, *Venüs ve Cubido Alegorisi*
Campin, *Şömine Siperi Önünde Meryem Ana ve Çocuk İsa*
Canaletto, *İsa'nın Göğe Yükseliş Yıldönümünde Molo'dan Ayrılmaya Hazırlanan Bucintoro*
Carracci, *İsa'nın Appia Yolu Üzerinde Aziz Petrus'a Görünmesi*
Chardin, *Genç Öğretmen*
Cuyp, *Atlı ve Köylülerle Sığırlar*
Van Dyck, *I. Charles'ın Atlı Portresi*
Van Eyck, *Arnolfini'nin Evliliği*
Gainsborough, *Bay ve Bayan Andrews*
Van Gogh, *Ayçiçekleri*
Guardi, *Bir Mimari Kapris*
Hals, *Kafatası Tutan Genç Adam Portresi*
Hogarth, *Kahvaltı Sahnesi (Modaya Uygun Evlilik*'ten*)*
Holbein, *Elçiler*
Kalf, *İstakoz, İçki Boynuzu ve Bardaklı Ölüdoğa*
Lancret, *Hanımefendi ve Beyefendi Kızlarıyla Bahçede*
Longhi, *Venedik'te Bir Gergedanın Sergilenişi*
Lotto, *Lucretia Olarak Bir Hanımefendi*

Mantegna, *Bahçede Acı Çekme*
Metsu, *Müzik Dersi*
Monet, *Nilüfer Havuzu*
Patenier, *Kayalık Manzarada Aziz Hieronymus*
Piero della Francesca, *İsa'nın Vaftiz Edilişi*
Pollaiuolo, *Apollon ile Daphne*
Rosa, *Kendi Portresi*
Rubens, *Paris'in Yargısı*
Sassetta, *Asisili Aziz Francesco Dünyasal Babasını Reddediyor*
Savery, *Orpheus*
Uccello, *San Romano Savaşı*
Vermeer, *Virginal Çalan Kadın*

National Portrait Gallery
2 Saint Martin's Place
London WC2H 0HE
✆ (44 71) 3060055

Organ, *Galler Prensi Charles*

Saatchi Collection
98a Boundary Road
London NW8 0RH
✆ (44 71) 6248299

Rego, *Aile*
Sherman, *İsimsiz No. 96*

Tate Gallery
Millbank
London SW1P 4RG
✆ (44 71) 8878000

Albers, *Kare'ye Saygı*
Bellmer, *Dönen Topaç*
P Blake, *Balkonda*
W Blake, *Acıma*
Bomberg, *Çamur Banyosu*
Braque, *Şömine Rafında Klarnet ve Rom Şişesi*
Broodthaers, *Tencere ve Kapatılmış Midyeler*
Burne-Jones, *Kral Cophetua ve Dilenci Kız*
De Chirico, *Şairin Tereddütü*
Copley, *Binbaşı Pierson'un Ölümü*
Delvaux, *Uyuyan Venüs*
Derain, *Londra'da Gemi Havuzu*
Dobson, *Endymion Porter*
Ernst, *Orman*
Francis, *Mavilerin Çevresinde*
Freud, *Beyaz Köpekli Kız*
Gaudier-Brzeska, *Kırmızı Taş Dansçı*
Gertler, *Atlı Karınca*
Gorky, *Şelale*
Hausmann, *Sanat Eleştirmeni*
Hockney, *Daha Büyük Bir Sıçrama*
Hunt, *Uyanan Vicdan*
Jones, *Erkek Kadın*
Kandinsky, *Kazaklar*
Klein, *IKB 79*
Leighton, *Psykhe'nin Banyosu*
Lipchitz, *Yarı Ayakta Figür*
Louis, *Alpha Phi*
Martin, *Kıyamet Günü*
Miró, *Ayışığında Kadınlar, Kuş*
Moore, *Uzanan Figür*
Nash, *Ölü Deniz*
Nicholson, *Ağustos 1956 (Val d'Orcia)*
Noland, *Armağan*
Picasso, *Ağlayan Kadın*
Rothko, *İsimsiz*
Schwitters, *Uzamsal Büyümelerin Resmi-İki Küçük Köpekli Kadın*
Sickert, *Can Sıkıntısı*
Spencer, *Aziz Francesco ve Kuşlar*
Stubbs, *Atlı Manzara*
Sutherland, *Somerset Maugham'ın Portresi*
Tanguy, *Görülmeyenler*
Tàpies, *Kurşuni Aşıboyası*
Tissot, *Tatil (Piknik)*
Turner, *Kar Fırtınası: Limanın Dışındaki Buharlı Gemi*
Wadsworth, *Kumsala Çekilmiş Sınır*
Waterhouse, *Shalott'lu Hanımefendi*
Whistler, *Beyaz Senfoni No.2: Küçük Beyaz Kız*

Victoria and Albert Museum
Cromwell Road
South Kensington
London SW7 2RL
✆ (44 71) 9388500

J Bruegel, *Cennet Bahçesi*
Daumier, *Baskı Koleksiyoncuları*
Hilliard, *Ağaca Yaslanmış Genç Adam*
Rossetti, *Düş Kurma*
Utamaro, *Aşıklar*

Wallace Collection
Hertford House
Manchester Square
London W1M 6BM
✆ (44 71) 9350687

Fragonard, *Salıncak*
Van Ostade, *İç Mekânda Köylüler*
Romney, *Bayan Mary Robinson, "Perdita"*
T Rousseau, *Fontainebleau Ormanı, Sabah*
Steen, *Vaftiz Şöleni*

Maidstone Museum and Art Gallery
Saint Faith's Street
Maidstone ME14 1LH
✆ (44 622) 756405

Pannini, *Roma Kaprisi*

Manchester City Art Gallery
Corner of Mosley Street and Princess Street
Manchester M2 3JL
✆ (44 61) 2365244

Brown, *Emek*

Laing Art Gallery
Higham Place
Newcastle upon Tyne NE1 8AG
✆ (44 91) 2327734

Landseer, *Chillingham'da Vahşi Sığırlar*

Salford Museum and Art Gallery
Peel Park
Salford M5 4WU
✆ (44 61) 7362649

Lowry, *Fabrika'dan Çıkış*

Sheffield City Art Galleries
The Graves Art Gallery
Surrey Street
Sheffield S1 1XZ
✆ (44 742) 735158

Gilman, *Aşevi*

The Royal Collection
The Royal Library
Windsor Castle
Berkshire SL4 1NJ
✆ (44 753) 868286

Agasse, *Nübye Zürafası*

York City Art Gallery
Exhibition Square
York YO1 2EW
✆ (44 904) 623839

Snyders, *Av Tezgâhı*

İspanya

Museu Nacional d'Art de Catalunya
Palacio National
Parc de Montjuic
08038 Barcelona
✆ (34 3) 3255635

Zurbarán, *Assisili Aziz Francesco*

Museo de Bellas Artes
Plaza del Museo 2
48009 Bilbao
✆ (34 4) 4410154/9536

Vasarely, *Pal-Ket*

Capilla Real
Sacristia de la Capilla
Granada
✆ (34 58) 229239

Memling, *Çarmıhtan İndiriliş*

Fundación Colección Thyssen-Bornemisza
Paseo del Prado 8
28014 Madrid
✆ (34 1) 4203944

Constable, *Havuz*
Ghirlandaio, *Giovanna Tornabuoni'nin Portresi*
Schad, *Doktor Haustein'ın Portresi*

Museo Nacional del Prado
Paseo del Prado
28014 Madrid
✆ (34 1) 4202836

Baldung, *İnsanın Üç Yaş Dönemi ve Ölüm*
Bassano, *Nuh'un Gemisine Giren Hayvanlar*
Domenichino, *İshak'ın Kurban Edilişi*
Dürer, *Eldivenli Kendi Portresi*
Gaddi, *Aziz Eligius Kuyumcu Dükkânında*
Giordano, *Süleyman'ın Rüyası*
Murillo, *Günahsız Gebelik*
Ribera, *Münzevi Aziz Paulus*
Velázquez, *Nedimeler*
Veronese, *Musa'nın Bulunuşu*
Vouet, *Umut, Aşk ve Güzelliğin Yendiği Zaman*
Van der Weyden, *Çarmıhtan İndiriliş*

İsviçre

Kunstmuseum Basel
St Alban-Graben 16
4010 Basel
✆ (41 61) 2710828

Böcklin, *Kentaurosların Dövüşü*
Klee, *Senecio*

Musee d'Art et d'Historie
2 rue Charles Galland
1211 Geneva 3
✆ (41 22) 3114340

Hodler, *Thun Gölü*
Witz, *Mucizeli Balık Avı*

İtalya

Pinacoteca Nazionale
Via Belle Arti 56
40100 Bologna
✆ (39 51) 243222

Perugino, *Meryem Ana ve Çocuk İsa Azizlerle*

Palazzo Schifanoia
Via Scandiana 23
44100 Ferrara
✆ (39 532) 62038

Del Cossa, *Mayıs*

Galleria degli Uffizi
Piazzale degli Uffizi
50122 Florence
✆ (39 55) 218341

Botticelli, *İlkbahar*
Catena, *Emmaus'ta Yemek*
Cimabue, *Santa Trinità Madonnası*
Clouet, *I. François'nın Atlı Portresi*
Duccio, *Rucellai Madonnası*
Gentile da Fabriano, *Müneccim Kralların Tapınması*
Gentileschi, *Judith ve Holofernes*
Filippino Lippi, *Yaşlı Adam Portresi*
Filippo Lippi, *Meryem'in Taç Giymesi*
Lorenzo Monaco, *Meryem'in Taç Giymesi*
Luini, *Cellat Herodes'e Vaftizci Yahya'nın Başını Sunuyor*
Martini, *Meryem'e Müjde*
Michelangelo, *Doni Tondo*
Orcagna, *Yaşamından Sahnelerle Çevrelenmiş Aziz Matta*
Palma Vecchio, *Kutsal Aile Mecdelli Meryem ve Çocuk Yahya ile*
Piero di Cosimo, *Perseus Andromeda'yı Kurtarıyor*
Rosso Fiorentino, *Musa ve Jethro'nun Kızları*
Salviati, *Merhamet*
Sebastiano del Piombo, *Adonis'in Ölümü*
Vigee-Lebrun, *Kendi Portresi*

Palazzo Pitti
Piazza Pitti 1
50100 Florence
✆ (39 55) 210323/6673

Andrea del Sarto, *Meryem'in Göğe Yükselişi*
Fra Bartolommeo, *Yeniden Dirilen İsa ve Azizler*
Parmigianino, *Uzun Boyunlu Madonna*

Museo Nazionale del Bargello
Via del Proconsolo 4
50122 Florence
✆ (39 55) 210801

Algardi, *Kardinal Paolo Emilio Zacchia Büstü*
Donatello, *Davud*
Della Robbia, *Madonna ile Çocuk İsa İki Melek Arasında*
Verrocchio, *Çiçek Demeti Tutan Kadın Büstü*

Pinacoteca di Brera
Via Brera 28
20121 Milan
✆ (39 2) 808387

Carrà, *Metafizik Musa*
Signorelli, *İsa'nın Kamçılanması*

Galleria e Museo Estense
Piazza Sant Agostino 109
41100 Modena
✆ (39 59) 222145

Dossi, *I. Alfonso d'Este*

Palazzo Barberini
Via Quattro Fontane 13
00184 Rome
✆ (39 6) 4814430/24184

Pietro da Cortona, *VII. Urbanus Dönemine Övgü*

Palazzo del Vaticano
00120 Vatican City
Rome
✆ (39 6) 6983333

Raffello, *Atina Okulu*

Palazzo Pubblico
Piazza del Campo
53100 Siena
✆ (39 577) 292111

Lorenzetti, *İyi Yönetim Alegorisi*

Pinacoteca Nazionale di Siena
Via San Pietro 31
53100 Siena
✆ (39 577) 281161

Sodoma, *Çarmıhtan İndiriliş*

Galleria Internazionale d'Arte Moderna di Ca'Pesaro
Santa Croce 2076
30100 Venice
✆ (39 41) 5224127

Manzù, *Kardinal*

Galleria dell'Accademia
Campo della Carità 1059A
30121 Venice
✆ (39 41) 22247

Gentile Bellini, *San Lorenzo Köprüsü Yakınında Gerçek Haç Mucizesi*
Bordone, *Yüzüğün Venedik Dükü'ne Sunuluşu*
Giorgione, *Fırtına*

Museo Correr
Piazza San Marco 52
30100 Venice
✆ (39 41) 5225625

Carpaccio, *İki Venedikli Hanım Balkonda*

Kanada

Art Gallery of Ontario
317 Dundas Street West
Toronto, ON
M5T 1G4
✆ (1 416) 9770414

Oldenburg, *Dev Hamburger*

Meksika

Museo de Arte Alvar y Carmen T de Carillo
Avenida Revolucion 1608
01000 Mexico City, DF
✆ (52 5) 5503983

Siqueiros, *Kabil'in Ölümü ve Cenazesi*

Norveç

Nasjonalgalleriet
Universitetsgaten 13
0033 Oslo 1
✆ (47 2) 200404

Munch, *Madonna*

Portekiz

Museu Nacional de Arte Antiga
Rua das Janelas Verdes
1293 Lisbon
✆ (351 1) 3976001/64151

Bosch, *Aziz Antonios'un Çektikleri*

Romanya

Muzeul de Arta
Calea Unirii 15
1100 Craiova
✆ (40 41) 12342

Brancusi, *Öpücük*

Rusya

Tretyakov Gallery
Lavrushensky Per 10
109017 Moscow
✆ (7 095) 2307788/82054

Ivanov, *İsa'nın Halka Görünmesi*

Hermitage Museum
Dvortsovaya nab 34
St Petersburg
✆ (7 812) 3113465

Gros, *Napoleon Bonaparte Arcole Köprü Üstünde*
De Hooch, *Avluda Bir Kadın ve Hizmetçisi*
Matisse, *Akşam Sofrası (Kırmızı Uyum)*
Mengs, *Kendi Potresi*

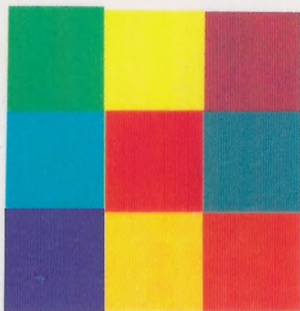
Kaynaklar

Katkıda Bulunanlar

Adam Butler, Claire Van Cleave, Susan Stirling

Fotoğraf Kaynakları

Art Gallery of Ontario. Toronto. Purchase, 1967 (Acc.No.66/29): 342; Paolo Baldacci Gallery, New York: 48; courtesy Marc Blondeau: 156; Bridgeman Art Library: 8, 9, 14, 16, 20, 24, 25, 30, 33, 35, 37, 41, 49, 54, 62, 65, 70, 71, 78, 83, 84, 88, 95, 96, 97, 98, 100, 109, 114, 116, 118, 131, 134, 135, 136, 137, 138, 141, 145, 146, 147, 155, 161, 162, 170, 171, 172, 174, 175, 177, 184, 185, 186, 187, 188, 193, 198, 199, 203, 212, 230, 232, 234, 236, 237, 239, 243, 245, 247, 254, 256, 260, 267, 268, 269, 274, 278, 284, 285, 286, 287, 289, 290, 294, 299, 300, 301, 311, 314, 319, 324, 327, 328, 332, 338, 343, 345, 348, 349, 350, 355, 358, 359, 361, 378, 386, 396, 397, 398, 399, 401, 402, 403, 405, 406, 407, 409, 415, 420, 421, 425, 428, 431, 434, 437, 447, 448, 460, 461, 467, 472, 475, 476, 478, 481, 492, 496, 500, 501, 502; courtesy Galerie Bruno Bischofberger, Zurich: 102; Galerie Jeanne Bucher, Paris: 443, 477; Leo Castelli Gallery, New York/photo © 1989 Dorothy Zeidman: 158; Christie's, New York: 92, 160, 450; The Cleveland Museum of Art, Mr and Mrs William H Marlatt Fund: 98; courtesy Paula Cooper Gallery, New York/photo © 1986 D James Dee: 11; Patrick Derom Gallery, Brussels/photo Vincent Everarts: 442; Anthony d'Offay Gallery, London: 28, 182, 221, 257, 282, 334, 365, 387, 408; courtesy Fischer Fine Art, London: 63; Galleria Blu, Milan: 159; Gimpel Fils, London: 214, 459; Giraudon/Bridgeman Art Library: 53, 58, 59, 80, 93, 103, 117, 119, 120, 124, 125, 140, 168, 176, 178, 196, 213, 228, 233, 265, 275, 276, 316, 326, 346, 370, 373, 393, 430, 440, 465, 470, 471; Marian Goodman Gallery, New York/photo Michael Goodman: 50; Hirschl & Adler Galleries Inc., New York: 426; Hirshhorn Museum and Sculpture Garden, Smithsonian Institution, Gift of Joseph H Hirshhorn, 1966/photo Lee Stalsworth: 422; © David Hockney: 220; courtesy Leonard Hutton Galleries, New York: 190, 340, 416; Index/Bridgeman Art Library: 195, 390, 503; Indiana University Art Museum, Partial Gift of Mrs William Conroy: 142; courtesy Annely Juda Fine Art, London: 280, 320, 369, 392; K&B News Foto, Florence/Bridgeman Art Library: 368; Crane Kalman Gallery Ltd, London: 223; Galerie Karsten Greve, Cologne/photo Georges Poncet: 61; courtesy Knoedler & Company, New York: 436; Latin American Masters. Beverly Hills, California: 309; Lauros-Giraudon/Bridgeman Art Library: 18, 329, 372; photo © Carol Marc Lavrillier: 60; Margo Leavin Gallery, Los Angeles/photo Douglas M Parker: 246; Lisson Gallery, London: 113, 122, 244, 273, 297; Marlborough Fine Art (London) Ltd: 21, 129, 249, 255, 380, 419; The Mayor Gallery, London: 489; courtesy McKee Gallery, New York: 204; courtesy Robert Miller Gallery, New York: 29; Museum of Modern Art, New York, acquired through the Mr and Mrs Victor Ganz, Mr and Mrs Donald H Peters and Mr and Mrs Charles Zadok Funds: 445; Museum of Modern Art, New York, gift of the artist: 337; Museum of Modern Art, New York, gift of Mr David Whitney: 485; Museum of Modern Art, New York, Inter-American Fund: 261; The Museum of Modern Art, New York, purchase: 19, 498; Museum of Modern Art, New York, The Sidney and Harriet Janis Collection: 446; courtesy of The Pace Gallery, New York/photo © Ellen Page Wilson: 130, 240; Perls Galleries, New York: 17; Archives Serge Poliakoff, Paris: 364; photo © RMN, Paris: 296; Yseult Riopelle: 389; The Royal Collection © 1994 Her Majesty The Queen: 4; courtesy Richard Serra/photo Dirk Reinartz: 423; courtesy Slavatore Ala Gallery, New York: 313; Sotheby's, London: 207; © Sotheby's Inc., New York: 209, 293, 384; Allan Stone Gallery, New York: 151, 253, 457; photo Mirek Switalski: 432; Waddington Galleries Ltd: 82, 107, 206, 417, 499; courtesy John Weber Gallery, New York/ © Daniel Buren: 72; Yale University Art Gallery, New Haven, Olive Louise Dann Fund: 371, Donald Young Gallery Ltd, Seattle/photo Eduardo Calderon: 479.

ISBN 975-7438-46-4
9 789757 438465 >